#1 NEW YORK TIMES BESTSELLER

JODI PICOULT

KÜÇÜK MUAZZAM ŞEYLER

30'DAN FAZLA DİLDE MİLYONLARCA OKUR

APRİL

Kaldeleri sorgulamak için kaç istisna gerekir?

Ayrıcalık, güç ve ırk üzerine bildiğiniz her şeyi unutun.

Jodi Picoult, en can alıcı ikilemlere dair nefes kesen bir romanla karşınızda.

Ruth Jefferson bulunduğu noktaya gelmek için çok çalıştı. Bir siyah olarak... Muazzam şeyler yapmasına izin verilmeyen bir toplumda küçük şeyleri muazzam şekilde yaptı. Yirmi yıldır kusursuz bir hemşire olarak doğumlara giriyor, annelere ve bebeklere yardım ediyor.

Bugün karşısında beyazların üstünlüğüne inanan ve bebeklerine ancak kendilerinden birinin dokunmasına izin verecek Bauer ailesi var. Bebeğe dokunmamalı, kabul, ama yanlış giden bir şeyler olduğu ortada.

Ruth yıllarca öğrendiği her şeyi, ettiği yemini bir kenara bırakıp seyirci mi kalmalı, yoksa her şeyi göze alıp bu hasta bebeği hayata döndürmeye mi çalışmalı? Peki ya bu çabası kendi sonunun başlangıcı demekse...

Jodi Picoult kariyerinin zirvesine yerleşen bir romanla okurlarına kavuşuyor.

Her sayfası tartışma yaratacak, kışkırtıcı bir roman. Booklist

Küçük Muazzam Şeyler, Picoult'nun şu ana kadar yazdığı en önemli roman. Okurlara meydan okuyor, ırk ve önyargının anlamını en baştan sorguluyor. The Washington Post

Picoult günümüz uygarlıklarının nabzını tutuyor, baştan sona soluksuz okunacak bir romana imzasını atıyor. San Francisco Book Review

39₺

APRIL

Derslerin başlayacağı günden bir gün önce Mama beni yemeğe çıkardı. "Küçük muazzam şeyler yapacaksın sen," dedi bana. "Tıpkı Dr. King gibi." En sevdiği vecizelerden birine gönderme yapıyordu: Çok büyük şeyler yapamasam bile, küçük muazzam şeyler yapabilirim. "Ama," diye sürdürdü sözünü, "nereden geldiğini sakın unutma."

Tam olarak neyi kast ettiğini anlamamıştım. Yaşadığımız semtte yüksek okulu bitirmiş bir düzine çocuktan biriydim ve bunlardan üniversite bitirecek olanlar bir elin parmaklarını geçmezdi. Benimle gurur duyduğunu biliyordum; beni farklı bir yola sokmak için harcadığı çabanın karşılık verdiğini düşündüğünü biliyordum. Küçüklüğümden beri beni yuvanın dışına itip durduğunu düşünürsek, o yuvanın dallarını yanımda taşıyıp durmamı neden istesindi? Onlarsız çok daha uzaklara uçmaz mıydım?

A P R I L

Yayın No: 193

1. Baskı: Kasım, 2019

ISBN: 978-605-81088-4-4

Yayın Yönetmeni
K. Egemen İPEK

Türkçesi
Serpil ÇAĞLAYAN

Editör
Nazlı Berivan AK

Son Okuma
Habibe ÇIKILIOĞLU
Nimet KİRŞAN

Kapak Tasarım
Mehmet AKÇAKOCA

İç Tasarım
[illegible]

Baskı
Ayrıntı Basımevi
Sertifika No: 13987

Yayın
A.P.R.I.L Yayıncılık
Tarık Zafer Tunaya Sokak
21/3 Gümüşsuyu-Beyoğlu-İSTANBUL
Tel: (00 90) 212 252 94 38
Faks: (00 90) 212 252 94 39
www.aprilyayincilik.com
bilgi@aprilyayincilik.com

Küçük Muazzam Şeyler © 2019 A.P.R.I.L Yayıncılık
Small Great Things © Jodi PICOULT

Bu kitabın hakları Anatolialit Telif Hakları Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

Bu kitabın baskısından 5846 ve 2936 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Yasası Hükümleri gereğince alıntı yapılamaz, fotokopi yöntemiyle çoğaltılamaz, resim, şekil, şema, grafik vb yayınevinin izni olmadan kopya edilemez.

JODI PICOULT

KÜÇÜK MUAZZAM SEYLER

Fikirleri ve yaptıklarıyla dünyayı güzelleştiren ve hepimizin bitmemiş eserler olduğunu bana öğreten Kevin Ferreira'ya. Ailemize hoş geldin.

BİRİNCİ EVRE

İlk Sancılar

Mağdur olmayanlar da mağdurların öfkesini duymadıkça adalet yerini bulamaz.

Benjamin Franklin

BİRİNCİ

Mucize, Mama'nın çalıştığı Batı 74. Sokak'taki evde yaşandı. Burası ferforje çitlerle çevrili, kocaman, kumtaşı bir binaydı ve süslü kapının her iki yanında, kâbuslarımdan kopup gelmiş, granit yüzleri kapıya dönük çörtenler dururdu. Onlardan ödüm kopardı; bu yüzden eve daima, Mama'nın bir kurdelaya tutturduğu anahtarlarını cüzdanında taşıdığı, daha mütevazı yan kapıdan girmemiz işime gelirdi.

Mama, ablam ve ben daha doğmadan önce, Sam Hallowell'lerin evinde çalışmaya başlamıştı. İsmini hatırlamasanız bile, size merhaba dediği an onun kim olduğunu bilirdiniz. 1960'ların ortalarında TV'deki her program öncesi "*Sıradaki program NBC'nin capcanlı renkleriyle huzurlarınızda*" anonsunun değişmez sesi. Mucizenin gerçekleştiği 1976'da, Sam Hallowell o kanalın program şefiydi. O çörtenlerin altındaki kapı zili, herkesin NBC'yle özdeşleştirdiği, üç notalık o tiz melodiyi çalardı. Bazen annemle birlikte işe geldiğimde, gizlice dışarı sıvışıp zile basar ve melodiye mırıldanarak eşlik ederdim.

O gün Mama'yla birlikteydik çünkü kar yağmıştı. Okul tatil edilmişti ama biz, Mama--karda, fırtınada ve muhtemelen deprem ve kıyamet günü de olsa yapacağı gibi--işe giderken evde yalnız kalamayacak kadar küçüktük. Annem bizi anoraklarımız ve çizmelerimize tıkıştırırken homurdanarak, bunun için dolu fırtınasını aşması gerekse bile tabii ki gideceğini, yoksa maazallah Bayan Mina'nın fıstık ezmesini ekmeğine kendisi sürmek zorunda kalabileceğini söylüyordu. Gerçekten de Mama'nın işten izin aldığını anımsadığım tek zaman, ondan yirmi beş sene sonra, Hallowell'lerin cömertlikle masrafını karşıladığı çift kalça protezi ameliyatı olduğu zamandı. Annem bir hafta evde kalmış ve ondan sonra bile, daha tam olarak iyileşmediği halde işe dönmek için ısrarcı olduğunda

Mina, ona ayakta durmasını gerektirmeden yapacağı işler bulmuştu. Ama benim küçüklüğümde, okul tatilleri olsun, ateşlendiğimizde ya da böyle karlı günlerde olsun, Mama bizi hep B treniyle şehir merkezine götürürdü.

Bay Hallowell o hafta, sık sık yaptığı gibi Kaliforniya'ya gitmişti ve bu da Bayan Mina ve Christina'nın anneme her zamankinden daha muhtaç olduğu anlamına geliyordu. Rachel ve ben de öyleydik ama demek ki biz, kendi başımızın çaresine bakma konusunda Bayan Mina'dan iyiydik.

Nihayet 72. Sokak'ta istasyondan çıktığımızda, apak bir dünyayla karşılaştık. Yalnızca Central Park'ı kubbe gibi sarmış görünen kar küresinden söz etmiyorum. Tipinin içinden titreyerek işlerine giden erkek ve kadınların yüzleri, benim, komşularımın ya da kuzenleriminkine hiç benzemiyordu.

Manhattan'da Hallowell'lerinki dışında hiçbir eve gitmediğimden, tek bir ailenin böyle devasa bir binada yaşamasının ne kadar müstesna bir durum olduğunu bilmiyordum. Ama Christina ve Bayan Mina'nın mantolarının asılı olduğu antrede bolca boş askı ve yer varken, Rachel ve benim anoraklarımız ve çizmelerimizi mutfaktaki o minicik, tıkış tıkış dolaba koymak zorunda oluşumuza bir türlü anlam veremediğimi anımsıyorum. Mama da mantosunu ve tıpkı onun gibi kokan ve parmaklarınızda bir kobay ya da tavşanı okşama hissi bıraktığından evde takmak için Rachel'la kavga ettiğimiz yumuşacık uğurlu atkısını buraya tıkıştırırdı. Mama'nın, karanlık odalardan geçip, peri Çıngırak gibi bir o düğmeye, bir bu kola ya da kulpa konarak, uyuklayan o ev canavarını yavaş yavaş hayata döndürmesini bekledim.

"Siz ikiniz usluca durun," dedi Mama bize, "size Bayan Mina'nın sıcak çikolatalarından hazırlayayım."

Sıcak çikolata Paris'ten gelmişti ve tadı muhteşemdi. Mama beyaz önlüğünü takarken, ben de mutfağın çekmecelerinden birinden bir kâğıtla daha önce evden getirdiğim pastel boya kutusunu çıkardım ve sessizce resim çizmeye koyuldum. Kâğıda bir aile kondurdum: Ben, Mama, Rachel. Kar çizmeye çalıştım ama olmadı. Beyaz

boya kalemiyle yaptığım kar taneleri kâğıt üzerinde görünmüyordu. Onları görebilmem için kâğıdı, kalemin geçtiği yerdeki parıltıları seçebilecek şekilde avizenin ışığına doğru hafifçe eğmem gerekti.

"Christina'yla oynayabilir miyiz?" diye sordu Rachel. Christina, Rachel ile benim yaşlarımızın tam ortasında, altı yaşındaydı. Christina'nın odası o güne dek gördüklerimin en büyüğüydü ve tanıdığım herkesinkinden daha çok oyuncağı vardı. Evde olduğu ve annemin işe gelirken bizi de yanında getirdiği zamanlarda, onunla ve oyuncak ayılarıyla öğretmencilik oynar, hakiki porselen oyuncak fincanlardan su içer ve oyuncak bebeklerinin lepiska saçlarını örerdik. Evde misafirliğe gelmiş bir arkadaşı yoksa tabii; çünkü o durumda biz mutfakta kalıp boyama yapardık.

Ama Mama daha cevap vermeye kalmadan, kulakları yırtan tiz bir feryatla yüreğim ağzıma geldi. Annemin de irkildiği belliydi, zira lavaboya doğru götürdüğü su sürahisini az daha elinden düşürecekti. "Dur burada," diyerek merdivenlerden yukarı fırlarken, sesi çoktan duyulmaz olmuştu.

İskemlesinden ilk inen Rachel oldu; oldum olası söz dinlemezdi. Bileğine bağlı bir balon misali ben de peşinden sürüklendim. Bu sırada elimi, hiç dokunmadan, merdivenin kıvrımlı tırabzanları üzerinde kaydırdım.

Bayan Mina'nın odasının kapısı ağzına kadar açıktı ve kadın, yatağında, saten bir çarşaf çukuru içinde kıvranıyordu. Karın yuvarlağı göğe yükselen bir ay gibiydi; gözlerinin keskin beyazları, atlıkarıncada dönerken donuveren atları anımsatıyordu. "Henüz çok erken Lou," dedi güçlükle soluyarak.

"Onu bebeğe anlatın," diye cevapladı Mama. Telefon ahizesi elindeydi. Bayan Mina, can havliyle öbür elini uzattı. "Şimdi ıkınmayı bırakın," dedi annem. "Ambulans birazdan gelir."

O karda kışta bir ambulansın hızla ulaşabileceğine pek inanasım gelmedi.

"Anne?"

Christina'nın gürültüye uyanmış olduğunu, ancak sesini duyunca fark ettim. Rachel ile benim aramda dikiliyordu. "Siz üçünüz, doğru küçükhanım Christina'nın odasına!" diye emretti Mama, kaskatı bir sesle. "*Hemen.*"

Ama Mama bizi çabucak unutup, Bayan Mina'ya kılavuzluk ederek onu çıkarmaya çalıştığı acı ve dehşet âleminde kendisi de kaybolduğundan, olduğumuz yerde şaşkınlıkla kalakaldık. Bayan Mina'nın bağırtılarıyla boğazından görünen ses tellerini seyrettim; Mama'nın yatağa, onun bacakları arasına diz çökerek geceliğini dizlerinin üzerine itişini. Bayan Mina'nın bacakları arasındaki pembe dudakların büzülüp şişmesini ve ayrılışını. Yuvarlacık bir baş, bir boğum omuz ve bir kan ve su sağanağının ardından, birdenbire bir bebek, annemin anaç avuçlarından bir beşiğe yerleşiverdi.

"Bak sen şuna," dedi annem, yüzünden taşan bir sevecenlikle. "Dünyaya gelmek için çok mu acele ettin?"

Aynı anda iki şey oldu: Kapının zili çaldı ve Christina ağlamaya başladı. "Ah tatlım," diye mırıldandı Bayan Mina; ürkekliği geçmişti ama hâlâ ter içindeydi ve suratı al aldı. Elini ona uzattı ama Christina, gördüklerinden fazlasıyla korkmuş olduğundan iyice bana doğru sokuldu. Rachel, her zamanki iş bitiriciliğiyle ön kapıyı açmaya gitti. Yanında iki ambulans doktoruyla geri döndü ve onlar derhal içeri dalıp görevi devralınca, Mama'nın Bayan Mina için yaptıkları, Hallowell'ler için yaptığı başka her şey gibi kusursuz ama görünmez oluverdi.

Hallowell'ler bebeğe Mama'nın ismi olan Louis adını taktılar. Fırtına yüzünden barometrik basıncın düşmesi sonucu gerçekleşen bir PREZAY--prematüre zar yırtılması--kazasıyla neredeyse bir ay erken doğduğu halde, oğlanın durumu iyiydi. Tabii ki o zamanlar bunları bilmiyordum. Tek bildiğim, Manhattan'da karlı bir günde bir insanın ilk anlarını görmüş olduğumdu. Şu dünyada henüz hiç kimse ya da hiçbir şey onu hayal kırıklığına uğratmamışken ben, o bebeğin yanındaydım.

Louis'nin doğumunu izleme tecrübesi hepimizi farklı farklı etkiledi. Christina bebeğini taşıyıcı anneyle yaptı. Rachel beş tane doğurdu. Bense doğum hemşiresi oldum.

Bu hikâyeyi insanlara anlattığımda, uzun yıllar önceki o fırtına sırasında gerçekleşen mucizenin bir bebeğin doğumu olduğunu zannediyorlar. Doğru, olağanüstü bir şeydi. Ama ben o gün çok daha büyük bir mucizeye tanık oldum. Christina benim elimi, Bayan Mina Mama'nın elini tutarken, öyle bir an geldi ki--tek bir nabız, tek bir nefesle--eğitimdeki, paradaki ve deri rengindeki tüm o farklılıklar, çöldeki seraplar gibi buharlaşıp uçuverdi. Orada herkes eşitti ve yalnızca bir kadın bir başka kadına yardım ediyordu.

İşte o mucizeyi tekrar görmek için, otuz dokuz yılımı harcadım.

BİRİNCİ EVRE

Doğum Sancıları

Bazı şeyler yüzleşmekle değiştirilemeyebilir.
Ama hiçbir şeyi yüzleşmeden değiştiremezsiniz.
James Baldwin

RUTH

Hayatımda gördüğüm en güzel bebeğin doğduğunda yüzü yoktu. Boyundan aşağısı kusursuzdu: On el parmağı, on ayak parmağı, tombiş bir göbek. Ama kulağının olması gereken yerde, iki dudak kıvrımı ve tek bir diş vardı. Yüzünün yerindeyse büsbütün şekilsiz helezonik bir deri girdabı.

Annesi--hastam--otuz yaşında bir *gravida 1 para 1*'di; ultrason da dâhil doğum öncesi hizmetleri almıştı ancak bebeğin rahimdeki pozisyonu yüzünden, yüz deformitesi görülememişti. Omurga, kalp, organlar, hepsi normal göründüğünden, kimse bunu beklemiyordu. Belki tam da bu yüzden, anne, acil durumlar için daha donanımlı Yale-New Haven Hastanesi yerine, bizim küçük hastanemiz Mercy-West Haven'da doğum yapmayı seçmişti. Normal doğum yapmış ve bebeğin gelmesi on altı saat sürmüştü. Doktor, bebeği havaya kaldırdığında, bir sessizlik oldu. Huzursuz, beyaz bir sessizlik.

"İyi mi?" diye sordu anne panikleyerek. "Neden ağlamıyor?"

Yanımda bir stajyer hemşire vardı. Kız bir çığlık attı.

"Çık dışarı!" dedim sinirle ve kızı iteleyerek odadan çıkardım. Sonra da bebeği doğum doktorundan alıp ısıtıcıya yatırdım ve kolları ve bacaklarındaki verniksi sıvıyı silerek temizledim. Doktor bebeği şöyle bir muayene etti, sessizce gözlerimin içine baktı ve tekrar, çok ters bir şeyler olduğunu artık anlamış olan ebeveynlere döndü. Nazik sözcüklerle onlara, bebeklerinin, yaşamasına imkân vermeyecek ağır doğum kusurlarıyla doğduğunu söyledi.

Ölüm, doğum koğuşlarının tahmin ettiğinizden çok daha sıkı bir müdavimidir. Anensefali ya da ölü doğum vakalarımız olduğunda, anne babanın yine de bebekle bağ kurmaları ve onun yasını

tutmaları gerektiğini biliriz. Bu bebek--ne kadar süreceği meçhul de olsa, hayatta olduğu müddetçe--bu çiftin oğluydu.

Bu yüzden, diğer tüm yenidoğanlara yaptığım gibi onu da temizleyip kundakladım. Bu sırada arkamda doktorla ebeveynler arasında, kış günü istop edip kalkan arabalar misali güçlükle ilerleyen bir konuşma geçiyordu. *Neden? Nasıl? Ya siz şöyle...?... ne kadar sürer?* Hiç kimsenin sormak istemeyeceği ve kimsenin yanıtlamak istemeyeceği sorular.

Bebeği kolları arasına yerleştirdiğimde, anne hâlâ ağlıyordu. Minicik eller havada dönendi. Kadın, gözlerinden taşan bir şefkatle ona doğru eğilip gülümseyerek, "Ian," diye fısıldadı. "Ian Michael Barnes."

Yüzünde yalnızca müzelerdeki tablolarda gördüğüm bir ifade belirdi; bu öyle hiddetli bir sevgi ve keder karışımıydı ki bir araya geldiğinde katışıksız, yeni bir duygu yaratıyordu.

Babaya döndüm. "Oğlunuzu kucağınıza almak ister misiniz?"

Adam fenalık geçirecek gibiydi. "Yapamam," diye mırıldandı ve ok gibi odadan dışarı fırladı.

Arkasından çıktım ama stajyer hemşire, mahcup ve üzgün, yolumu kesti. "Özür dilerim," dedi. "O bebek... bir *ucubeydi*."

"O bir *bebek*," diye düzelttim ve kızı kenara itip yürümeye devam ettim.

Bekleme salonunda babayı yakaladım. "Karınızın ve oğlunuzun size ihtiyacı var."

"Benim oğlum değil o," dedi. "O... o şey..."

"Bu dünyada fazla kalmayacak. O yüzden, siz en iyisi hayat boyu ona vermek için biriktirdiğiniz sevgiyi şimdi tümden verin gitsin." Durup gözlerimin içine bakmasını bekledim ve o zaman topuklarımın üzerinde döndüm. Arkamdan geldiğini bilmem için dönüp bakmama gerek yoktu.

Odaya girdiğimizde karısı hâlâ bebeğin kaşsız alnına bastırdığı dudaklarıyla onun yüzünü kokluyordu. Minik topağı kadının

kollarından alıp kocasının kucağına verdim. Adam nefesini tuttu ve battaniyenin, bebeğin yüzünün olması gereken kısmını araladı.

Yaptıklarım üzerine çok düşündüm. Babayı can çekişen bebeğiyle yüzleşmeye zorlamakla doğru olanı yapıp yapmadığımı, hemşire olarak bunun benim işim olup olmadığını. O zamanlar amirim bana bunu sorsa, ona yaslı ebeveynlere sağaltım sağlamak için eğitim aldığımı söylerdim. Eğer bu adam çok feci bir şey olduğu gerçeğini kabul etmeseydi--ve daha da kötüsü kendini de böyle bir şeyin hiç olmadığına inandırsaydı--içinde bir gedik açılacaktı. Başta minicik de olsa bu gedik gitgide büyüyecek, büyüyecekti; ta ki bir gün ansızın içinin bomboş kaldığını fark edene dek.

Baba ağlamaya başladı. Bedeni, fırtınada iki büklüm olan ağaçlar gibi hıçkırıklarla sarsılıyordu. Hastane yatağına, karısının yanı başına çöktü ve kadın bir elini kocasının sırtına dayayıp diğerini de bebeğin başının üstüne yasladı.

On saat boyunca sırayla bebeği kucaklarında tuttular. O anne, bebeği emzirmeye bile çalıştı. Onlardan gözümü alamadım; çirkin ya da olmaması gereken bir şey olduğundan değil, o güne kadar gördüğüm en etkileyici şey olduğundan. Sanki dosdoğru güneşe bakar gibiydim: Başımı çevirdiğimde, gözlerimin kamaşmasından başka hiçbir şey göremiyordum.

Bir ara, sözde annenin ihtiyacı olursa baksın diye ama aslında sevginin baktığın şeyle hiçbir ilgisi olmayıp, tamamen ona kimin baktığıyla ilgili olduğunu kendi gözleriyle görsün diye, o aptal stajyer hemşireyi de yanımda odaya soktum.

Yavrucak öldüğünde, huzur içindeydi. Anne babasının saklaması için el ve ayaklarının kalıplarını çıkarttık. Bu çiftin iki yıl sonra yine o hastaneye geldiğini ve sağlıklı bir kız bebekleri olduğunu duydum; ancak o sırada ben görev başında değildim.

Bu yalnızca şunu gösteriyor: Her bebek, doğduğunda güzeldir.

Onları çirkin yapan, bizim tasavvurlarımızdır.

Bundan on yedi yıl önce tam bu hastanede, Edison'u dünyaya getirmemden az sonra derdim, bebeğimin sağlığı veya kocam denizaşırı bir ülkedeyken annelikle tek başıma nasıl başa çıkacağım ya da anne olduğum için beni nasıl farklı bir hayatın beklediği değildi.

Derdim, saçlarımdı.

Doğum yaptığınız sırada, nasıl göründüğünüz aklınıza en son gelecek şeydir ama benim durumumdaysanız, bebek doğar doğmaz aklınızdan geçen ilk şey budur. Beyaz hastalarımın hepsinin saçlarını dümdüz alınlarına yapıştıran o ter, benim saçlarımı diplerden kıvırıp kafa derimden uzaklara kaldırmıştı. Ertesi gün saçlarımı açtığımda, düz durmaları için her gece onları başımın etrafına bir dondurma külahı gibi dolayıp üstüne bir eşarp sarıyordum. Ama hangi beyaz hemşire, hastane yardım bölümünün ücretsiz olarak sunduğu o minik şişedeki şampuanın saçımı daha da kabartacağını bilebilir ya da anlayabilirdi? İyi niyetli iş arkadaşlarımın, Edison'u görmek için odaya geldiklerinde, kafamın tepesinde gördükleri bu keşmekeş şokuyla sersemleyeceklerine emindim.

Sonunda çareyi, saçımı bir havluyla sarmakta buldum ve ziyaretçilerime az önce duş aldığımı söyledim.

Ameliyat bölümlerinde çalışan hemşirelerden, ameliyathaneden sedyeyle odalarına getirildiklerinde, eşleri içeri gelmeden önce ısrarla peruklarını takmak isteyen erkekler olduğunu duymuştum. Ve yanında kocasıyla bütün geceyi inleyip çığlıklar atarak ve ıkınarak bebek doğurmakla geçirip, doğum sonrasında, benim yardımımla güzel geceliği ve sabahlığını giymek için eşini dışarı kışkışlayan hastalara kim bilir kaç kez tanık oldum!

İnsanların, dünyanın kalan kısmı karşısına belli bir yüzle çıkma ihtiyacını anlayabiliyorum. Bu yüzdendir ki--sabah 06:40'taki vardiyam için hastaneye ilk vardığımda--görevli hemşireden o geceki son durumu kısaca öğreneceğimiz personel odasına girmiyorum bile. Onun yerine koridordan aşağı, dün vardiyam bitmeden önce yanında olduğum hastanın odasına süzülüyorum. İsmi Jessie'ydi; doğum sancıları içindeki bir kadından çok kampanya yürüten bir First Lady görünümünde koğuşa gelmiş ufacık tefecik bir şeydi;

saçları kusursuzca yapılı, yüzü hafif makyajlı, hamilelik kıyafeti dahi jilet gibi ve şıktı. Gebeliğin kırkıncı haftasından itibaren müstakbel annelerin çoğu, üstlerinde küçük bir çadırla gezmeyi tercih edeceğinden, bu her şeyi apaçık ele veriyordu. Dosyasını gözden geçirip G1 DS1'i[1] görünce sırıttım. Onu meslektaşıma emanet edip geceyi geçirmek üzere eve gitmeden önce Jessie'ye son söylediğim şey, bir dahaki görüşmemizde doğurmuş olacağı ve elbette artık yeni bir hastam olduğuydu. Ben uyurken Jessie, 3 kilo 350 gram ağırlığında, sağlıklı bir kız dünyaya getirmiş.

Kapıyı açtığımda Jessie'yi uyuklarken buluyorum. Bebek kundaklanmış halde yatağın yanındaki beşikte yatıyor; Jessie'nin kocası bir iskemleye serilmiş horluyor. Jessie ben içeri girdiğimde yerinden sıçrıyor ve derhal parmağımı dudaklarıma dayıyorum. *Ses çıkarma.*

Minik çantamdan ufak bir aynayla bir kırmızı ruj çıkarıyorum.

İşimin bir parçası da sohbet; hem acıyı hafifletici bir avuntu hem de hemşireyle hastayı birbirine kenetleyen bir tutkal. Tıbbi bir uzmanın, yeri geldiğinde 12 saati tek kişiye danışmanlık ederek harcadığı başka bir durum düşünebiliyor musunuz? Bu yüzdendir ki bu kadınlarla kurduğumuz ilişki hararetli ve hızlıdır. Yalnızca saatler içinde, haklarında bazen en yakın dostlarının dahi bilmedikleri şeyleri öğrenirim; bir barda çok içkiliyken eşiyle tanışmış olduğunu, babasının torununu görmeye ömrünün yetmediğini; ergenlik yaşında çocuk bakıcılığından nefret ettiğinden anne olmaktan nasıl çekindiğini. Dün gece, Jessie'nin doğumunun en hiddetli saatlerinde, gözlerinde yaşlarla bitkin bir halde sinirle kocasına bağırırken adama, kafeteryaya gidip bir kahve almasını önermiştim. O çıkar çıkmaz odanın havası çok daha ferahladı ve kadın tekrar doğum servisindeki o feci naylon yastıklara serildi. "Ya bu bebek her şeyi değiştirirse?" diye hıçkırdı. Bana daha önce "sahte yüzü"nü takınmadan hiçbir yere gitmediğini, kocasının onu bir kez olsun rimelsiz görmediğini itiraf etti. Şimdi ise kocası onu vücudu böyle içi dışına çıkarak kıvranırken izlemişti, peki bundan sonra nasıl ona eskisi gibi bakacaktı?

---

1 G: Gebelik, DS: Doğum sayısı-ç. n.

Dinle, demiştim ona, *bırak bu işi ben halledeyim.*

Onun sırtından aldığım bu ufacık yükün, ona değişime yönelme gücü veren şey olduğunu umuyorum.

Ne tuhaf! İnsanlara yirmi yıldan uzun süredir doğum hemşiresi olduğumu söylediğimde, onlar benim sezaryenlere yardımcı olmamdan, uykumda bile serum takabilmemden, ceninin kalp atışındaki normal bir yavaşlama ile müdahale gerektirmesi arasındaki farkı anlayabilmemden etkilenirler. Oysa bana göre doğum hemşiresi olmak, esasında her şeyden çok hastanı tanımak ve neye ihtiyacı olduğunu bilmektir. Sırta biraz masaj. Bir epidural. Birazcık Maybelline.

Jessie hâlâ derin uykuda olan kocasına bir göz atıyor. Sonra da ruju elimden alıyor. "Teşekkür ederim," diyor fısıltıyla ve göz göze geliyoruz. Kendini yeni baştan bulurken, ben de ona aynayı tutuyorum.

Perşembeleri vardiyam sabah 7'den akşam 7'ye kadar sürer. Mercy-West Haven'da gün boyunca doğum servisinde genelde iki--o gün insan kaynakları bolluğunda yüzüyorsak üç--hemşiremiz olur. Koğuşun koridorlarında yürürken aylak aylak, doğum odalarımızdan kaçının dolu olduğunu not alıyorum. Şu anda üçü dolu, güne gayet güzel, yavaş bir başlangıç. Sabah toplantısını yaptığımız odaya girdiğimde, başhemşire Marie çoktan gelmiş ama Corinne--benimle vardiyası olan ikinci hemşire--henüz yok. "Bugünkü mazereti ne olacak?" diye soruyor Marie, sabah gazetesini karıştırırken.

"Arabanın lastiği patlamıştır," diyorum. Bu tahmin oyunu artık bir rutin: *Corinne bugün geç kaldığı için hangi bahaneye başvuracak?* Güzel bir ekim sabahı, dolayısıyla havayı bahane edemez.

"O geçen haftaydı. Ben nezle diyorum."

"Sahi," diyorum, "Ella nasıl oldu?" Marie'nin sekiz yaşındaki kızı salgın bir mide mikrobu kapmıştı.

"Şükür ki bugün okula döndü," diyor Marie. "Şimdi de Dave'e bulaştı. Sanırım pes etmeden yirmi dört saat daha dayanmam

lazım." Gazetenin yerel haberler sayfasından başını kaldırıp bana bakıyor. "Yine burada Edison'un ismini gördüm."

Oğlum lise kariyerinin her döneminde onur listesinde yer alır. Ancak ona da söylediğim gibi bu, böbürlenmeyi gerektirecek bir şey değil. "Bu kasabada tonla parlak çocuk var," diye savuşturuyorum.

"Olsun," diyor Marie. "Edison gibi bir çocuğun bu kadar başarılı olması... yani. Gurur duymalısın sonuçta. Keşke Ella da o kadar iyi bir öğrenci olabilse! "

Edison gibi bir çocuk. Marie açıkça telaffuz etmekten kaçınsa da neden söz ettiğinin farkındayım. Lisede fazla siyah çocuk yok ve bildiğim kadarıyla Edison, aralarından onur listesine girebilen tek çocuk. Böyle yorumlar, minik minik yaralar açsa da bu acı sözleri görmezden gelmeye çalışıyorum. Marie'nin bunu aslında kasıtlı yapmadığını biliyorum. Ne de olsa arkadaşım. Geçen yıl başka hemşirelerle birlikte ailecek evime, Paskalya yemeğine geldiler ve çok geceler birlikte kokteyllere, sinemaya ve bir kere de hafta sonunu geçirmek için kaplıcaya gittik. Buna rağmen derin bir nefes alıp konu değiştirmek zorunda kaldığım böyle ne çok durum olduğundan, Marie'nin haberi bile yoktur. Beyazlar, ağızlarından çıkan incitici sözlerin yarısını farkında olmadan söylediklerinden, bunları yanlış yere çekip öfkelenmemeye çalışıyorum.

"Oraya gelene kadar, Ella'nın okulda bugün tekrar revirlik olmaması için dua etsen daha iyi olur belki," diyorum ve Marie gülüyor.

"Haklısın. Her şey sırasıyla."

Corinne odaya dalıyor. "Özür dilerim geç kaldım," diyor ve Marie ve ben bakışıyoruz. Corinne benden on beş yaş küçük ve daima acil bir durumu çıkar: Bozulan bir karbüratör, sevgilisiyle ettiği kavga, 95N yolundaki araba kazası. Corinne, hayatını sırf olağanüstü krizler arasındaki o boşluklarda yaşayan insanlardan. Mantosunu çıkarıyor ve aylar önce solmuş olan ve kimsenin yerini değiştirme zahmetine girmediği bir saksı bitkisini deviriyor. "Hay aksi" diye mırıldanarak saksıyı düzeltip dökülen toprağı saksıya geri süpürüyor. Avuçlarındaki tozları formasına sürerek temizledikten sonra ellerini kavuşturarak oturuyor. "Çok özür dilerim Marie.

Geçen hafta değiştirdiğim salak lastik hava mı kaçırıyor nedir, bütün o yolu 30'da sürerek geldim."

Marie elini cebine atıp bir dolar çıkararak masanın üzerine önüme doğru atıyor. Gülüyorum.

"Pekâlâ," diyor Marie. "Kat raporu. 2 numaralı oda, Jessica Myers, G1 DS1, kırk hafta iki günlük. Bu sabah saat üçte normal doğum yaptı, komplikasyon yok, ağrı kesici almadı. Kız bebek, emzirmede sorun yok; çişini yaptı ama henüz kaka yapmadı."

"Bunu ben alıyorum," diyoruz Corinne'le bir ağızdan.

Herkes doğumu yapmış hastayı tercih eder; işi daha kolaydır. "Doğum sırasında bendeydi," diye belirtiyorum.

"Doğru," diyor Marie. "Ruth, hasta senin." Okuma gözlüklerini yukarı itiyor."3 numaralı oda, Thea Mc Vaughn, G1 DS0, kırk bir hafta üç günlük. Aktif doğumda, rahimde dört santim açılma, zar yırtılmamış. Ceninin kalp atış grafiği monitörde düzgün görünüyor, bebek aktif. Anne epidural istemiş ve damar içi enjeksiyonu şimdi yapılıyor."

"Duyu kaybı not edildi mi?"

"Evet."

"Bende."

Mümkünse bir seferde yalnızca bir aktif doğum hastası alırız. Bu da üçüncü hastanın--bu sabahki son hastanın--benim sorumluluğumda olacağını gösteriyor. "5 numaralı oda, nekahette. Brittany Bauer, G1 DS1, otuz dokuz hafta bir günlük. Epidural yapılmış ve sabah 05:30'da vajinal doğum gerçekleşmiş. Bebek oğlan; sünnet istiyorlar. Annede gebelik şekeri A1'miş ve bebeğe yirmi dört saatte Q3 kan şekeri yapılmış. Anne emzirmeye çok istekli. Hâlâ bebekle tensel temastalar."

Nekahetteki hastada da yine bir yığın iş vardır; hemşireyle hasta arasında bire bir ilişki demektir. Evet, doğum bitmiştir ama hâlâ çekidüzen verilmesi gereken şeyler, yenidoğanın fiziki tetkikleri ve yığınla kâğıt işi vardır. "Tamamdır," diyerek masadan ayrılıp,

doğum sırasında Brittany'yle olan gece hemşiresi Lucille'i bulmaya gidiyorum.

Benden önce o, personel tuvaletinde ellerimi yıkarken gelip beni buluyor. "Sıra sende" diyerek Brittany Bauer'in dosyasını elime tutuşturuyor. "Yirmi altı yaşında G1, artık DS1, bu sabah 05:30'da vajinal doğum yaptı, genital organlar sağlam. Annenin kan grubu 0 pozitif, kızamıkçığa bağışık, Hepatit B ve HIV negatif. Gebelik diyabeti negatif. Guillain Barré sendromu negatif. Gebelik şekeri var, diyetle kontrol ediliyor, bunun dışında terslik yok. Sol alt kolunda hâlâ serum takılı. Epidural kataterini çıkardım ama henüz yataktan çıkmadı, çişe kalkmak ister mi diye sor. Kanaması iyi, rahim duvarı göbek deliği seviyesinde sağlam."

Dosyayı açıp notları tarayarak, detayları hafızama işliyorum. "Davis," diye okuyorum. "Bebeğin adı bu mu?"

"Evet. Hayati göstergeleri şimdiye dek normal ancak bir saatlik kan şekeri 40 çıktı, bu yüzden emzirtmeye çalıştık. Her iki taraftan biraz emdi, ama biraz fazla tükürüyor, uyukluyor ve yeterince emmedi."

"Göz antibiyotiği ve kalçadan K vitamini iğnesi yapıldı mı?"

"Evet, ayrıca çişini de yaptı ama kaka yapmadı. Banyoyu ve yenidoğan değerlendirmesini henüz yapmadım."

"Sorun değil," diyorum. "Hepsi bu mu?"

"Babanın ismi Turk," diye Lucille duraksayarak yanıtlıyor. "Adam biraz... tuhaf."

"Sırnaşık Baba gibi mi?" diye soruyorum. Geçen sene, karısının doğumu sırasında stajyer hemşireyle flörtleşen bir baba vardı. Anne sonunda sezaryene girmek zorunda kalınca adam, karısının yanı başında perdenin arkasında durmak yerine, ameliyat odasının diğer ucuna yürüyüp asistan kıza, "Burası çok mu sıcak yoksa siz varsınız diye bana mı öyle geliyor?" diye sormuştu.

"Öyle değil," diyor Lucille. "Anneyle gayet iyiler. Yalnızca... tekinsiz bir hali var. Tam olarak tanımlayamıyorum."

Doğum hemşiresi olmasaydım, benden harika bir sahte medyum olacağını düşünmüşümdür hep. Bizler hastalarımızın zihnini okumakta ustayızdır, böylece daha kendileri bile farkına varmadan neye ihtiyaç duyduklarını biliriz. Ayrıca negatif enerjiyi sezmekte de üstümüze yoktur. Daha geçen ay, zihinsel engelli bir hasta, çalıştığı bakkal dükkânında arkadaşlık kurduğu, kendisinden yaşlı bir Ukraynalı kadınla geldiğinde, benim radarlar alarm vermeye başladı. Aralarındaki ilişkide garip bir şeyler vardı ve ben de önsezilerime uyup polisi aradım. Sonunda Ukraynalı kadının, Down sendromlu bir kadının bebeğini kaçırmak suçundan Kentucky'de hapis yattığı ortaya çıktı.

Bu yüzden, Brittany Bauer'in odasına ilk defa girerken hiç endişeli değilim. *Ben bunu çözerim,* diye düşünüyorum.

Kapıyı hafifçe tıklatıp iterek açıyorum. "Ben Ruth," diyorum. "Bugünkü hemşireniz benim." Doğruca Brittany'nin yanına gidip kolları arasında salladığı bebeğe bakarak gülümsüyorum. "Şu tatlılığa bakın! İsmi ne?" diye zaten bildiğim halde soruyorum. Bu sohbet başlatmanın, hastayla ilişkiye geçmenin bir yöntemi.

Brittany yanıt vermiyor. Sandalyenin ucunda oturan iri kıyım kocasına bakıyor. Asker traşlı kocası, yerinde duramazmış gibi postallı ayağının topuğunu, sabırsızlıkla yere vurup duruyor. Lucille'in onda sezdiği şeyi o an fark ediyorum. Turk Bauer, bir fırtınada kopan ve etrafına kıvılcımlarını saçabilmek için her an bir şeyin gelip ona dokunmasını bekleyen bir yüksek gerilim hattını andırıyor.

Utangaç ya da mazbut olmanız fark etmez. Daha yeni bebeği olmuş hiç kimse bu kadar uzun süre sessiz kalmaz. Bu yepyeni yaşam anını mutlaka paylaşmak ister. Doğum anlarını, bebeğin doğuşunu, bebeklerinin güzelliğini mutlaka yeniden yaşamak ister. Brittany ise nasıl desem, neredeyse konuşmak için izin isteyecek gibi. *Ev içi şiddet mi acaba?* diye düşünüyorum.

"Merhaba Davis," diye yatağa az daha yaklaşarak mırıldanıyorum. "Sakıncası yoksa, kalbini ve ciğerlerini dinleyip ateşini ölçmem mümkün mü?"

Kadın, kollarını iyice bebeğe kenetleyip onu daha da sıkı sarmalıyor.

"Buracıkta yapabilirim," diyorum. "Vermenize hiç gerek yok."

Yeni bir ebeveyne, hele de bebeğinin kan şekerinin çok düşük olduğu söylenmiş birine, biraz müsamahalı davranmak gerekir. Termometreyi Davis'in koltukaltına sıkıştırıp normal muayenemi yapıyorum. Saç kıvrımlarına bakıyorum, zira beyaz bir tutam duyu kaybının göstergesi olabilir ya da saç dokusundaki farklılıklar metabolik sorunlara yorumlanabilir. Stetoskopumu bebeğin sırtına dayayıp ciğerlerini dinliyorum. Elimi bebekle annesinin arasına sokup kalbini dinliyorum.

Hışşş...

Öyle zayıf bir ses ki yanlış duydum sanıyorum.

Tesadüfi bir ses olup olmadığını anlamak için tekrar dinliyorum ancak o çok hafif hışırtı, kalp atışlarının arkasında duyulmaya devam ediyor.

Turk ayağa kalkıp tepeme dikilerek kollarını kavuşturuyor.

Gerginlik her babada farklı görünür. Zaman zaman hırçınlaşabilirler. Terslikleri kaba kuvvetle kovabileceklerini sanırlar.

"Çok hafif bir hışırtı duyuyorum," diyorum çekinerek, "ama hiçbir şey olmayabilir. Henüz erken, kalbin bazı kısımları hâlâ oluşma sürecinde. Uğultu gerçekten varsa bile, bir iki günde kaybolabilir. Yine de not alıyorum; pediyatristin dinlemesini isteyeceğim." Konuşurken olabildiğince sakin olmaya çabalayarak, bir yandan da bir kan şekeri ölçümü daha yapıyorum. Bu defaki bir Accu-Check, yani sonuçları anında alabiliyoruz: Ve bu sefer bebeğin değerleri 52'de. "İşte bu harika haber," diyorum Bauer'lere tutunacakları olumlu bir haber verme çabasıyla. "Şekeri çok daha iyi." Lavaboya gidip sıcak suyu açıyorum ve plastik bir kabı doldurup ısıtıcıya yerleştiriyorum. "Belli ki Davis kendine gelmeye başlamış. Muhtemelen çok yakında yemeye başlayacak. Onu güzelce temizleyip biraz canlandırsam ve tekrar emzirmeyi denesek, ne dersiniz?"

Eğilip bebeği annesinden kapıyorum. Sırtımı ebeveynlere dönerek Davis'i ısıtıcıya yatırıyorum ve muayeneme koyuluyorum. Kemiklerin üst üste binip binmediğini anlamak için bebeğin başının tepesindeki bıngıldağı kontrol ederek kafatası kemiklerini yokluyorum. Bu sırada Turk ve Brittany'nin arkamda harıl harıl fısıldaştıklarını duyabiliyorum. Ebeveynler elbette endişeli. Birçok hasta, herhangi bir tıbbi sorunda hemşirenin görüşünü almak istemez; buna inanmak için doktorun ağzından duymaları gerekir. Her ne kadar doğum hemşireleri çoğunlukla bir terslik ya da bir semptomu ilk fark edenler olsalar da. Pediyatristleri Atkins. Muayeneyi bitirdikten sonra onu çağırtıp bebeğin kalbini dinlettireceğim.

Ama şimdi pür dikkat Davis'le ilgiliyim. Yüzde berelenme, kan toplanması ya da kafatasında anormal bir çıkıntı olup olmadığına bakıyorum. Minik ellerindeki avuç içi çizgilerini ve kulaklarının gözlerine göre konumunu kontrol ediyorum. Kafatası çevresini ve kıvrılıp duran bedeninin uzunluğunu ölçüyorum. Dudağında ve kulaklarında yarıklar olup olmadığını denetliyorum. Köprücük kemiklerini elimle muayene ediyorum ve serçe parmağımı ağzına sokup emme refleksini kontrol ediyorum. Nefes alıp vermekte zorlanıp zorlanmadığını anlamak için minik göğüs kafesinin inip kalkışını inceliyorum. Yumuşaklığına bakmak için karnına bastırıp, el ve ayak parmaklarını kontrol edip, döküntüler, berelenmeler ya da doğum lekelerini tarıyorum. Testislerini inip inmediğine bakıyorum ve idrar kesesi olması gereken yerde mi diye kontrol ederek hispospadias taraması yapıyorum. Sonra da nazikçe yüzüstü yatırıp, omurga ucunu kontrol ederek, çukurluklar, tüy öbekleri ya da sinir yolu defektine dair başka herhangi bir belirti var mı diye bakıyorum.

Onu tekrar sırtüstü çevirdiğimde, Davis'in gözleri kapanmaya başlıyor. Bebekleri genellikle doğumdan birkaç saat sonra uyku bastırır. Zaten şimdi banyo yaptırmanın bir nedeni de bu: Böylece yeniden emzirme denemesi için yeterince süre uyanık kalabilir. Isıtıcının üstünde bir ıslak mendil tomarı duruyor; alışkın, kendinden emin hamlelerle bir tanesini alıp ılık suya batırıyorum ve bebeği başından ayak uçlarına kadar siliyorum. Daha sonra altını bezleyip bir battaniyeye çabucak, dürüm gibi sarmalıyorum ve lavabonun

altında biraz Johnson bebe şampuanıyla saçlarını yıkıyorum. Son olarak ona ebeveynlerininkiyle eşleşecek kimlik bandını takıp, bebek çıkışlardan birine fazla yaklaşırsa alarm verecek olan minik elektronik güvenlik bilekliğini ayak bileğine tutturuyorum.

Ebeveynlerin yakıcı bakışlarını ensemde hissediyorum. Yüzüme bir tebessüm iliştirip onlara dönüyorum. "İşte bu kadar," diyerek bebeği tekrar Brittany'ye veriyorum. "Tertemiz oldu. Şimdi bakalım emzirebilecek miyiz."

Bebeği düzgün tutmasına yardım etmek için uzandığımda, Brittany geri çekiliyor.

"Ondan uzak dur," diyor Turk Bauer. "Patronunla konuşmak istiyorum."

Onunla bu odada bulunduğumuz yirmi dakikadır bana söylediği ilk sözler bunlar ve alttan alta bir memnuniyetsizlik seziliyor. Marie'ye ne mükemmel bir iş çıkardığımı söyleme derdinde olmadığına eminim. Ama sebatla başımı sallayıp Brittany Bauer'e kendimi tanıttığım andan sonra, söylediğim her bir sözcük ve yaptığım tüm jestleri kafamda tek tek canlandırmaya çalışarak odadan çıkıyorum. Hemşire masasına gittiğimde, Marie'yi bir çizelgeyi doldururken buluyorum. "Oda 5'te bir sorunumuz var," diyorum sesimi sakin tutmaya çalışarak. "Baba seninle görüşmek istiyor."

"Ne oldu?" diye soruyor Marie.

"Hiç ama hiçbir şey," diye cevaplıyorum ve bunun böyle olduğuna eminim. İyi bir hemşireyim. Hatta zaman zaman harika bir hemşireyim. O bebeğe, bu koğuştaki başka herhangi bir bebeğe yapacağım bakımın aynısını yaptım. "Onlara kalpte hışırtı gibi bir ses duyduğumu ve bunu pediyatriste ileteceğimi söyledim. Sonra bebeği yıkayıp muayenesini yaptım."

Ancak duygularımı gizlemekte feci başarısız olmalıyım ki Marie, bana merhametle bakıyor. "Belki de bebeğin kalp durumundan endişelenmişlerdir."

Marie odadan içeri girerken onun bir adım arkasında olduğumdan, ebeveynlerin Marie'yi gördüklerinde yüzlerinde beliren

rahatlamayı apaçık görebiliyorum. "Anladığım kadarıyla benimle konuşmak istemişsiniz Bay Bauer," diyor.

"O hemşirenin" diyor Turk, "bir daha oğluma dokunmasını istemiyorum."

Hastane formamın yakasından, alev gibi bir sıcaklığın saç diplerime yayıldığını hissediyorum. Hiç kimse, amirinin karşısında şikâyet edilmeyi istemez.

Marie, duruşunu düzelterek daha dik bir pozisyon alıyor. "Emin olun ki Ruth en iyi hemşirelerimizden biridir Bay Bauer. Eğer usule göre bir şikâyetiniz varsa..."

"Ne o ne de onun gibi görünen başka birinin, oğluma dokunmasını istemiyorum," diye baba sözünü kesiyor ve kollarını göğsünde kavuşturuyor. Ben odada değilken gömleğinin kollarını kıvırmış. Kolunda, bilekten dirseğine kadar uzanan bir Konfederasyon bayrağı dövmesi görünüyor.

Marie konuşmayı kesiyor.

Bir an sahiden ne olduğunu anlamıyorum. Ve birden, gerçek kafama dank ediyor: Onlar için sorun yaptığım şeyler değil.

Sorun benim kim olduğum.

TURK

Hayatımda tanıdığım ilk marsık[2] ağabeyimin katiliydi. Vermont'ta bir mahkeme salonunda, ben annemle babamın arasında, boynumu sıkan sert yakalı bir gömlekle otururken takım elbiseli adamlar, arabalara ve tekerlek kaymalarına dair birtakım şemalar göstererek tartışıyorlardı. Ben on bir yaşındaydım, Tanner on altı. Ehliyetini daha iki ay önce almıştı. Annem bunu kutlamak için bir pasta yapmış, üstünü Fruit Roll-Up'tan bir otoyol ve benim Matchbox arabalarımdan biriyle süslemişti. Ağabeyimi öldüren adam Massachusetts'li, babamdan daha yaşlı biriydi. Derisi tanık kürsüsünün ahşabından daha kara, dişleriyse tam tersine neredeyse elektrik lambası gibiydi. Gözümü ayıramadan bakıp durdum.

Jüri oy birliğiyle hükme varamadı--onların deyişiyle askıda karar--ve adam serbest bırakıldı. Annem aklını kaçırdı, çığlıklar atarak yavrusuna ve adalete dair bir şeyler söylüyordu. Katil, avukatıyla el sıkışıp döndü ve aramızda yalnızca korkuluklar kalana kadar bize doğru yürüdü. "Bayan Bauer," dedi, "kaybınız için çok çok üzgünüm."

Sanki onun bununla hiç ilgisi yokmuş gibi.

Annem hıçkırarak ağlamasını kesip dudaklarını büzdü ve ona tükürdü.

♠

2 İng. *nigger*. Orijinal metinde hem ırkçı karakter Turk hem de Ruth'un ablası siyah Adisa tarafından kullanılan bu sözcük, günümüz İngilizcesinde *n'li sözcük* denerek artık küfür yerine kullanılacak kadar ağır bir anlamı yüklenmiş olan, siyahların ancak kendileri aralarında kullanabildikleri bir tabir. Afrikalılar için Türkçede sıklıkla kullanılan *zenci* sözcüğü, yine ırkçı bir tabir olmakla birlikte görece nötr bir anlam taşıdığından, onun yerine, orijinal sözcükteki rencide edici çağrışımları daha kolay yansıtacağını düşündüğüm *marsık* sözcüğünü kullanmayı uygun buldum.-ç. n.

Brit ve ben, hep bu anı beklemiştik.

Bir elim kamyonetimin direksiyonunda, diğeri ikimizin oturduğu ön koltuğun arasında sürüşteyim; Brit her sancı geldiğinde koltuktaki elime yapışıyor. Çok pis acı çektiğini görebiliyorum ama o, yalnızca gözlerini kısıp dişlerini sıkıyor. Şaşırmıyorum--yani, Stop and Shop'ta arabasını alışveriş arabasıyla göçertmiş bir *fasulyecinin*[3] dişlerini döktüğünü görmüştüm; ama sanırım bana daha önce hiç şu an, bu güçlü ve sessiz haliyle olduğu kadar güzel görünmemişti.

Kırmızı ışıkta dururken, ara ara dönüp profilini kesiyorum. Evleneli iki yıl olmasına rağmen, Brit'in benim olduğuna hâlâ inanamıyorum. Hayatımda gördüğüm en güzel kız olması bir yana, Hareket'imizde soylu mevkiye bulup bulabileceğiniz en yakın kişi. Siyah saçları dalga dalga sırtına dökülmüş; yanakları al al. Maraton koşar gibi minik nefesler alıp vererek pufluyor. Birden, bir alev gibi parlak mavi gözleriyle bana dönüp bakıyor. "Bu kadar zor olacağını kimse söylememişti," diyor soluk soluğa.

Elini sıkıyorum, bunu söyledim, çünkü o zaten benimkini acıtacak kadar sıkıyordu. "Bu savaşçı da," diyorum, "annesi gibi güçlü kuvvetli olacak." Yıllarca bana, Tanrı'nın askerlere ihtiyacı olduğu belletildi. Bu ırk savaşının melekleri olduğumuz ve bizsiz bu dünyanın yeni baştan Sodom ve Gomore'ye döneceği. Francis--Brit'in efsane babası--buna karşı çıkıp tüm dazlaklara, buna karşı savaş verebilmemiz için sayımızı artırmamız gerektiğini öğretirdi. Ama şimdi Brit ve ben buradayken, dünyaya bir bebek getirmek üzere olduğumuz şu anda, içim zaferle ve bir o kadar da dehşetle dolup taşıyor. Çünkü ben ne kadar çabalasam da burası hâlâ bir lağım çukuru. Şimdilik, bebeğim kusursuz. Ama bu dünyaya geldiği andan itibaren, lekelenmeye mahkûm olacak.

"Turk!" diye bağırıyor Brittany.

Hastane girişini geçmeme ramak kalmışken sola doğru çılgınca bir dönüş yapıyorum. "Thor'a ne dersin?" diye soruyorum, çaresizce konuyu bebek isimlerine getirip Brit'in acısını hafifletme çabasıyla.

---

3 İng. *beaner*, Amerikan argosunda Meksikalılar için kullanılan aşağılayıcı bir sözcük.-ç. n.

Twitter'dan tanıdığım kişilerden birinin daha yeni çocuğu oldu ve adını Loki koydular. Eski tayfanın bir kısmı Nordik mitoloji hastasıydı. Gerçi artık çok daha küçük hücrelere bölündüler ama eski adetler kolay kolay ölmüyor.

"İstersen Batman olsun ya da Green Lantern," diye çıkışıyor Britney. "Çocuğuma çizgi roman karakteri adı veremem." Yeni bir sancıyla yüzünü buruşturuyor. "Hem ya kız olursa?"

"Wonder Woman," diyorum. "Annesi gibi."

♠

Ağabeyim öldükten sonra, her şey darmadağın oldu. Babam bizden ayrılıp her şeyi--duvarları, halıları, tuvaleti, ocağı--yeşil renkte bir apartman dairesinde yaşamaya başladı; ne zaman ziyaretine gitsem, kusacak gibi oluyordum. Annem içkiye başladı: Öğle yemeğinde bir kadeh için şarap açıp sonra şişenin dibini buluyordu. Bir ilkokulda öğretmen yardımcılığı yapıyordu ama oyun alanında düşüp bayılması ve o gün gözetimi altındaki--Down sendromlu--çocuğun barfiksten düşüp bileğini kırmasıyla o işi de kaybetti. Bir hafta sonra, tüm eşyalarımızı bir U Haul kamyonuna yükleyip dedemin yanına taşındık.

Bizim dede, savaşı hiç bırakmamış bir gaziydi. Önceden onu fazla tanımamıştım çünkü babamı hiç sevmezdi ama artık o engel ortadan kalkmışken beni, şimdiye dek yapmaları gerektiğini düşündüğü şekilde yetiştirmeyi kendine görev edindi. Ebeveynlerimin bana çok yumuşak davrandıklarını ve tam bir hanım evladı olduğumu söylüyordu. Beni adam edecekti. Hafta sonları güneş doğarken beni uyandırıp, kendi tabiriyle Temel Talim için ormana sürüklerdi. Zehirli orman meyveleriyle yenilebilenleri ayırt etmeyi öğrendim. Hayvanların dışkısını tanıyabiliyor, böylece hayvanların izini sürebiliyordum. Güneşin konumuna göre saatin kaç olduğunu söyleyebiliyordum. Bir tür izci gibiydim, tek farkla ki dedem ikide bir dersleri kesip, Vietnam'da savaştığı *sarı benizlere*[4], bırakırsan

4 İng. *gook*, Güneydoğu Asyalılar, özellikle de Vietnamlılar için kullanılan aşağılayıcı sözcük.-ç. n.

seni yutacak sık ormanlarla, canlı canlı yakılan bir adamın kokusuyla ilgili hikâyeler anlatırdı.

Bir hafta sonu beni kampa götürmeye karar verdi. Dışarıda havanın 6 derece olması ve kar beklenmesi umurunda değildi. Kanada sınırı yakınlarındaki Northeast Kingdom'un ucuna kadar gittik. Ben tuvalete gittim ve geri geldiğimde dedem gitmişti.

Benzincinin önüne park ettiği kamyoneti ortalıkta görünmüyordu. Orada bulunmuş olduğuna dair tek ipucu, kardaki lastik izleriydi. Sırt çantam, uyku tulumum ve çadırımı da alıp gitmişti. Tekrar benzin istasyonuna gidip, görevli kadına mavi kamyonetli adama ne olduğunu bilip bilmediğini sordum ama kadın başını sallamakla yetindi. Teknik olarak hâlâ Vermont sınırları içinde olduğu halde, İngilizce bile konuşamıyormuş gibi, "*Comment?*" deyip durdu.

Mantomu giymiştim ama ne berem ne de eldivenlerim vardı: Onlar kamyonette kalmıştı. Cebimden altmış yedi sent çıktı. Bir başka müşterinin arabasıyla istasyona girmesini bekledim ve kasiyer meşgulken dükkândan bir çift eldiven, avcı turuncusu bir bere ve bir şişe soda yürüttüm.

Dedemin izini bulmam beş saatimi aldı: Bunu da kâh beynimi tel tel edip, o sabah ben yarı uyuklarken gittiğimiz yönlerle ilgili kafa ütülemelerinden bir şeyler anımsamaya çalışarak, kâh otoyolda yürüyüp--çiğnemeyi sevdiği tütünün ambalaj kâğıdı ve eldivenlerimden biri gibi--ipuçları bularak başardım. Kamyonetini yolun kenarında park halinde bulup kardaki ayak izlerinin ormana doğru girdiğini gördüğümde, artık soğuktan titremiyordum. Harlı bir fırındım. Demek ki öfke yenilenebilir bir enerji kaynağıymış.

Ormandaki düzlüğe girdiğimde, bir kamp ateşine abanmış duruyordu. Tek kelime etmeden oraya yürüdüm ve onu öyle ittim ki az daha alevlerin içine düşüyordu. "Orospu çocuğu," diye bağırdım, "beni öylece bırakıp çekip gidemezsin."

"Niyeymiş? Seni ben adam etmezsem, kim edecek?" dedi.

Cüssesinin benim iki katım kadar olmasına rağmen, ceketinin yakasından kavrayıp dimdik havaya kaldırdım. Yumruğumu geriye

çekip suratına yapıştırmaya çalıştım ama ben darbeyi indiremeden elimi yakaladı.

"Dövüşmek mi istiyorsun?" diye sordu dedem, geriye çekilip sağa sola yaylanarak.

Babam birine nasıl yumruk atacağımı bana öğretmişti. Başparmağı yumruğun dışına alıyorsun ve atışın en sonunda bileğini büküyorsun. Ama hepsi lafta kalmıştı tabii; hayatımda kimseye bir fiske vurmamıştım.

O anda, yumruğumu geriye çekip bir ok gibi ileri fırlattıysam da ancak dedemin kolumu yakalayıp sırtımın altına bükmesine yaradı. Kulağımda sıcak nefesini duyuyordum. "Bunu sana nonoş baban mı öğretti?" Kurtulmaya çalıştım ama beni yerime mıhlamıştı. "Nasıl dövüşeceğini öğrenmek ister misin? Daha doğrusu nasıl *yeneceğini*?"

Dişimi sıktım. "Yenmek... istiyorum," dedim güç bela.

Dedem bir eliyle sol omzumu tutmaya devam ederken, kolumu tutan elini yavaş yavaş gevşetti.

"Sen ufak tefek olduğundan, iyice alçalarak yaklaşıyorsun. Sonra aniden kalkıp önümü kapatıyorsun ve ben o an yumruğu sallayacağını umuyorum. Eğilip savuşturursam yumruğu suratına yersin ve ben doğrulup açık pozisyona geçerim. En ummadığım hamle, senin şöyle omuzumun üstünden sallaman."

Havaya kalkan sağ yumruğu sarsak bir yay çizerek gerisin geri dönüp yanağımı öpüverdi. Beni bırakıp bir adım uzaklaştı. "Haydi."

Öylece bakakaldım.

Birini dövmek nasıl bir his derseniz: Bir lastik gibi acıyla gerim gerim gerilip titremeye başlıyorsunuz. Sonra o yumruğu savurduğunuzda, lastiği saldığınızdaki o şaklama, tarif edilemez. Tutuşacağına ihtimal bile vermezken alev alev yanıyorsun.

Dedemin burnundan püsküren kanlar karlara saçıldı; tebessümü kan içindeydi. "İşte benim torunum," dedi.

♠

Doğumu sırasında Brit, her yataktan kalktığında, sancıları öyle şiddetleniyor ki--Lucille adlı, kızıl saçlı--hemşire, tekrar uzanmasını söylüyor. Ama öyle yaptığında, sancılar duruyor ve o zaman da Lucille ona yürümesini söylüyor. Bu bir kısır döngü ve şimdiden böyle yedi saat geçti ve ben artık çocuğumun bu dünyaya gelmeye karar verdiğinde ergenlik yaşına gelmiş olmasından korkuyorum.

Tabii Brit'e bunların hiçbirini söylemiyorum.

Anestezi doktoru epidural yaparken onu kımıldatmadan tuttum: Brit bunun yapılması için yalvardı ve beni çok şaşırttı çünkü uyuşturucu ilaçlar olmadan normal doğum yapmasını planlamıştık. Bizim gibi Anglolar o ilaçlardan uzak durur; Hareket'teki insanların büyük çoğunluğu bağımlıları hor görür. Yatağın üzerine eğildiğinde, doktor omurgasını yoklarken ona, fısıltıyla bunun iyi bir fikir olup olmadığını sordum. *Sen de bebek yaptığında kararı kendin verirsin*, dedi Brit.

Ve kabul etmem gerekir ki damarlarına zerk ettikleri şey her ne ise, gerçekten işe yaradı. Brit yatağa sabitlenmiş durumda ama artık kıvranmıyor. Bana göbek deliğinden aşağısını hissetmediğini söyledi. Benimle evli olmasa anesteziste evlenme teklif edecekmiş.

Lucille içeri girip Brit'in başında asılı, bebeğin kalp atışlarını ölçen makinenin çıktılarını kontrol ediyor. "Harika gidiyorsun," diyor ama eminim herkese böyle söylüyordur. Onun Brit'le konuşmalarına kulaklarımı tıkıyorum--umursamadığımdan değil ama karınızı eskisi kadar seksi görmek istiyorsanız hatırlamak istemeyeceğiniz bazı mekanik zırvalar var--derken Lucille'in Brit'e ıkınma vakti geldi dediğini duyuyorum.

Brit'in gözleri gözlerime kilitleniyor. "Bebeğim?" diyor ama sonraki sözcük boğazına takılıyor ve söylemek istediği şeyi söyleyemiyor.

Çok korktuğunu fark ediyorum. Bu korkusuz kadın resmen birazdan olacaklardan korkuyor. Parmaklarımı onunkilere kenetliyorum. "Buradayım," diyorum, en az onun kadar korktuğum halde.

Ya bu Brit'le aramızdaki her şeyi değiştirirse?

Ya bu bebek doğduğunda, ona karşı hiçbir şey duymazsam?

Ya ona çok berbat bir örnek olursam? Berbat bir baba olursam?

"Bir daha sancınız geldiğinde," diyor Lucille, "gayret göstermenizi istiyorum. " Başını kaldırıp bana bakıyor. "Siz de arkasına geçin, sancısı gelince oturmasına yardım edin ki ıkınabilsin."

Bu talimat için minnettarım. İşte bunu yapabilirim. Brit'in yüzü kızarırken, bedeni bir yay gibi kıvrılırken omuzlarından sıkı sıkı tutuyorum. Can çekişir gibi alçak, kısık bir inilti koyveriyor. "Derin nefes al," diye direktif veriyor Lucille. "Sancıların en şiddetli noktasında... Şimdi çeneni göğsüne doğru çekmeni istiyorum ve aşağı doğru ittir..."

O zaman Brit hızlı bir soluk alıp gevşiyor ve ellerimin dokunmasına tahammül edemezmiş gibi omuzlarını silkip elimden kurtuluyor. "Bırak beni," diyor.

Lucille başıyla yaklaşmamı işaret ediyor. "Öyle demek istemedi."

"Bal gibi de istedim," diyor Brit, tekrar yükselen sancının verdiği asabiyetle.

Lucille bana kaygıyla bakıyor. "Şöyle durun," diyor. "Ben Brit'in sol bacağını tutacağımı siz de sağ..."

Bu bir kısa mesafe koşusu değil, bir maraton. Bir saat sonra, Brit'in saçları alnına yapışmış; saç örgüleri dolaşmış. Elimin üstünde tırnaklarıyla açtığı minik kraterler duruyor ve artık konuştuğunda söylediklerinden bir şey anlaşılmıyor. İkimiz de buna daha ne kadar dayanabiliriz bilmiyorum. Derken gelen uzun bir sancı sırasında Lucille omuzlarını doğrultuyor ve yüzündeki ifade değişiyor. "Bir dakika bekle," diyerek doktoru çağırtıyor. "Yavaş yavaş nefes alıp vermeni istiyorum Brit... ve anne olmaya hazır ol."

Bir iki dakika geçmeden obstetrist odaya dalıyor ve ellerine lateks eldivenleri geçiriyor ancak Brit'in ıkınması için ona yardım etmeye çalışmak, dev bir dalgayı tek bir siperle zapt etmeye çalışmak gibi. "Merhaba Bayan Bauer," diyor doktor. "Haydi bebek gelsin." O bir tabureye çömelirken Brit'in bedeni tekrar geriliyor. Güç alıp gerinebilsin diye kolumu dizine doluyorum ve aşağıya

baktığımda, bebeğimizin alnı Brit'in bacakları arasındaki vadiden ay gibi yükseliyor.

Rengi mavi. Bir saniye önce ortada hiçbir şey yokken şimdi, softbol topu büyüklüğünde kusursuz yuvarlaklıkta bir kafa var ve rengi mavi.

Panikle Brit'in yüzüne bakıyorum ama o uğraştığı işin zorluğundan gözlerini sımsıkı yummuş. Kanımda sanki daima için için kaynayan öfke, taşmaya başlıyor. *Bizi oyuna getirmeye çalışıyorlar. Yalan söylüyorlar. Bu Allah'ın cezası...*

Ve sonra bebek ağlıyor. Bir kan ve sıvı furyası içinden bu dünyaya sıyrılıverirken bir yandan da feryatlar edip minnacık yumruklarıyla havayı döverek gitgide pembeleşiyor. Bebeğimi--*oğlumu*--Brit'in göğsüne yatırıp üstünü bir bezle siliyorlar. Brit hıçkırıklar içinde. Ben de öyle. Brit'in gözleri bebeğe dikilmiş. "Bak ne yaptık Turk."

"Mükemmel bir bebek," diyorum dudağımı tenine yaklaştırıp fısıldayarak. "Daha doğrusu *sen mükemmelsin*." Eliyle yavrumuzun başını kavrıyor. Sanki son parçası da tamamlanmış bir elektrik devresiymişiz ve artık dünyaya güç verebilirmişiz gibi.

♠

On beş yaşındayken, dedem duşta kalp krizi geçirerek kaskatı düşüp öldü. O günlerde her konuya olduğu gibi buna da aynı şekilde tepki verdim: Belaya bulaşarak. Kimse benimle nasıl baş edeceğini bilmiyordu: Ne benzinin solgunluğundan zaman zaman duvarlardan ayırt edemeyip aynı odada olduğunu bile fark etmeden yanından geçip gittiğim annem ne de artık Battleboro'da oturan ve Honda bayiliğinde araba satıcılığı yapan babam.

Raine Tesco'yla, lise birinci sınıfı bitirdiğim yaz bir aylığına babamla kalırken tanıştım. Babamın arkadaşı Greg bir alternatif kafe işletiyordu (O da ne demekse! Kahve yerine çay mı veriliyordu ki?i?) ve beni yarım-zamanlı işe almıştı. Teknik olarak henüz çalışabilecek yaşta değildim, dolayısıyla Greg, depo düzenleme ve getir götür işleri yaptırarak beni el altından çalıştırıyordu. Raine, tüm molalarında arka avluya çıkıp pofur pofur sigara içen, kolları

dövmelerle kaplı bir baristaydı. Bir de Meat adında 2-3 kiloluk Chihuahua'sı vardı ve ona da sigaradan nefes çekmeyi öğretmişti.

Raine *beni anlayan* ilk insandı. Çöpü konteynere atmaya giderken, arka avluda onu ilk gördüğümde--daha çocuk olmama rağmen--bana bir sigara ikram etti. İçmeyi biliyormuş gibi yapıp sonra da ciğerlerim çıkana kadar öksürdüğümde benimle alay etmeye kalkmadı. "Seninki de hayat mı be ahbap," dedi ve başımla onayladım. "Yani o babayla?" Yüzünü buruşturdu ve babamın, yarı kafeinli köpüksüz yağsız soya sütlü orta kahve sipariş edişinin kusursuz bir taklidini yaptı.

Babamı her ziyaretimde, Raine beni görmek için zaman ayırıyordu. Ona, anneme ayyaş diyen bir oğlanı patakladığım için gözaltına alınmamın ne büyük haksızlık olduğundan söz ediyordum. O da asıl sorunun bende değil, benim ne kadar büyük potansiyelimin olduğunun ve ne kadar akıllı olduğumun farkında olmayan öğretmenlerimde olduğunu söylüyordu. Okumam için bana *The Turner Diaries* gibi kitaplar vererek, insanların kendisini sindirmek için komplo kurduklarını hisseden tek kişinin ben olmadığımı göstermeye çalışıyordu. Çekiçle çivi çakma ritminde şarkıları olan beyaz ırkçı müzik gruplarının CD'lerini bana hediye ederdi. Arabasıyla çıkıp dolaşırdık ve o, bütün önemli internet ağlarının patronlarının nasıl Moonves ya da Zucker gibi Yahudi isimleri taşıdığını ve tüm haberleri o kaynaklardan aldığımızı, böylece neye inanmamızı istiyorlarsa bizi ona inandırabildiklerini söylerdi. İnsanların daha önce düşünmüş olsalar da kamuoyu önünde söylemeye asla cesaret edemedikleri şeylerden söz ederdi.

Yirmi yaşında birinin on beş yaşında bir çocukla vakit geçirmek istemesini tuhaf bulan olduysa da kimse buna bir laf etmedi. Muhtemelen, o anda birini dövmek, okulu kırmak veya belaya bulaşmak yerine Raine'nin yanında olduğumu bilmek annemle babamı rahatlatıyordu. Bu yüzden Raine beni arkadaşlarıyla gideceği bir festivale davet ettiğinde, bu fırsata balıklama atladım. "Müzik grupları falan mı olacak?" diye sordum, bunun Temmuzda Vermont kırlarında pıtrak gibi biten müzik festivallerinden biri olduğunu sanarak.

"Evet ama daha çok yaz kampı gibi," diye açıkladı Raine. "Senin de geleceğini hepsine söyledim. Seninle tanışacakları için çok heyecanlılar."

Daha önce benimle tanışmayı heyecanla bekleyen kimse olmadığından, koltuklarım kabardı. O cumartesi, bir sırt çantasıyla uyku tulumumu yüklenip kucağımda Chihuahua Meat ile yolcu koltuğuna oturdum ve Raine üç arkadaşını daha evlerinden aldı. Raine gerçekten de benden söz etmiş olacak ki hepsi de ismimi biliyorlardı. Ve hepsi, göğsünde KAÖM logosu bulunan siyah tişörtler giymişlerdi. "Bunun açılımı ne?" diye sordum.

"Kuzey Amerika Ölüm Mangası," dedi Raine. "Grubumuza özgü bir şey."

O tişörtlerden birine sahip olmayı çok istiyordum. "E, oraya katılmak için ne gerekiyor?" diye sordum, mümkün mertebe umursamaz görünerek.

Diğer gençlerden biri güldü. "Davet ediliyorsun," dedi.

O anda, o daveti almak için ne gerekiyorsa yapmaya karar vermiştim.

Yaklaşık bir saat daha yol gittik ve Raine bir çıkışı aşıp el yazısıyla yazılmış, üzerinde yalnızca IE işareti olan bir tabeladan sola saptı. Buna benzer başka tabelalar da mısır tarlaları arasından, harap ahırları geçerek, hatta ineklerin yayıldığı alanlara girerek ilerlememizi işaret ediyordu. Bir bayıra ulaştığımızda, çamurlu bir alanda park etmiş yüz kadar araba gördüm.

Görüntü karnavalı andırıyordu. Bir sahne kuruluydu ve çalan grup öyle gürültülüydü ki ritimlerin bedenimde güm güm attığını hissediyordum. Etrafta, mısır sosisi ve hamur tatlısı yiyerek aylak aylak dolanan aileler, babalarının omuzlarında, üstlerinde UĞRUNA IRKIMIZI KORUDUĞUN BEYAZ ÇOCUK BENİM! yazan tişörtleriyle küçük çocuklar vardı. Meat, yere düşen mısır patlaklarını tırtıklamaya çalışırken tasmasıyla ayağıma dolanıp düğümlendi. Adamın biri Raine'nin omzuna bir şaplak atıp, karnaval usulü kallavi

bir selam çakarak, beni bir kaç yüz metre ötedeki bir atış poligonuna doğru uzamak durumunda bıraktı.

Alnı tırtıl gibi kaşlarla kaplı görünen şişman bir adam, bana sırıttı. "Denemek ister misin oğlum?"

Benim yaşlarımda bir oğlan, bir kütük yığınına tutturulmuş bir hedefe ateş ediyordu. Çocuk yarı otomatik Browning'i, yaşlı adamın eline tutuşturup hedefi getirmeye gitti. Abartılı, gaga burunlu bir adam profiliydi. "O Yahudi'yi bariz geberttin Gunther," dedi adam sırıtarak. Sonra da Meat'i kucağımdan kapıp parmağıyla bir masaya işaret etti. "Kuçuyu ben tutarım," dedi bana. "Sen istediğin hedefi seç."

Masada hedef tahtaları yığılıydı: Başka Yahudi profillerinin yanı sıra dev dudaklı, bombeli alınlı Siyahlar da vardı. Ortasında Marthin Luther King Jr.'ın yer aldığı bir tanesinin tepesinde HAYALİM ŞİMDİ GERÇEK OLDU yazıyordu.

Bir an midemde bir bulantı hissettim. Resimler bana tarih dersinde gördüğümüz siyasi karikatürleri, dünya savaşlarına yol açan o iğrenç abartılı temsilleri anımsattı. Bunları üretenlerin nasıl şirketler olduğunu merak ettim, zira Wal-Mart'ın avcılık reyonunda satılmadıkları kesindi. Adeta o güne dek hiç haberdar olmadığım, tümüyle gizli bir dernek vardı da buraya kabul edilmek için gereken şifre az önce kulağıma fısıldanmıştı.

Gür kıvırcık saçları hedef tahtasının sınırlarından taşan bir Afro kaptım. Adam hedefi bir çamaşır ipine astı. "Siluet olduğu bile anlaşılmıyor," dedi pis bir sırıtışla. Meat'i hedefleri koklaması için masaya bırakıp benim seçtiğimi yine kütük yığınının kenarına astı. "Silah kullanmayı biliyor musun?" diye sordu.

Dedemin tabancasıyla daha önce atış yapmıştım ama bunun gibi bir şey hiç kullanmamıştım. Adamın tüfeğin nasıl çalıştığını açıklayışını dinledim, sonra koruma kulaklıkları ve gözlüklerini takıp askıyı omzuma astım, gözlerimi kıstım ve tetiği çektim. Yaylım ateşi bir öksürük nöbeti gibi art arda geldi. Ses, Raine'nin dikkatini çekti ve alnında üç isabetle bana geri verilen hedefi görünce etkilenerek alkışladı. "Seni seni," dedi, "doğuştan yetenekli."

Raine daha sonra arkadaşlarına ne kadar iyi bir nişancı olduğumu gösterebilmek için hedefi katlayıp arka cebine tıkıştırdı. Tekrar Meat'in tasmasını aldım ve birlikte karnaval alanına yürüdük. Sahnede adamın biri konuşma yapıyordu. Öyle etkileyici bir duruşu vardı ki sesinin yarattığı mıknatıs etkisiyle onu daha iyi görebilmek için sahneye doğru çekildiğimi fark ettim. "Size küçük bir hikâye anlatmak istiyorum," dedi adam. "New York'ta bittabi evsiz bir marsık vardı. Central Park'ta dolaşırdı ve bağıra çağıra, bir gün bir beyazı uykusunda zımbalayacağına dair şeyler söylediğini pek çok insan duymuştu. Ama bu insanlar bizim bir savaş içinde, ırkımızı koruma mücadelesinde olduğumuzun farkında değillerdi. Onlar bu tehditleri kaçık bir zavallının sayıklamaları diyerek görmezden geldiler. Sonra ne oldu bilin bakalım? Bu sürüngen, bir Beyaz Angloya--Tanrı'nın ona yaşaması için bahşettiği hayatı yaşamaktan başka bir şey yapmayan senin benim gibi bir adama, doksan yaşındaki annesinin bakımıyla uğraşan bir adama--yaklaştı. Bu sürüngen adamcağıza bir yumruk geçirdi ve adam düşüp kafasını kaldırıma çarptı ve öldü. Tek suçu parkta yürüyüş yapmak olan bu adam, ölümcül bir yara aldı. Peki, bilin bakalım o marsığa ne oldu? Söyleyeyim kardeşlerim... *hiç ama hiçbir şey.*"

Aklıma, mahkemeden elini kolunu sallayarak çıkan ağabeyimin katili geldi. Etrafımdaki insanların başlarını sallayıp alkışladıklarını gördüm ve *yalnız değilim*, diye düşündüm.

"Bu adam kim?" diye sordum.

"Francis Mitchum," diye mırıldandı Raine. "Eskilerden biri. Ama nasıl desem, efsanedir." Konuşmacının ismini, dindar birinin Tanrı'dan söz ederken yaptığı gibi yarı fısıltıyla yarı dua eder gibi söylemişti. "Dirseğindeki örümcek ağı dövmesini gördün mü? O dövmeyi ancak birini öldürdüğünde yaptırabiliyorsun. Her leşin için oraya bir sinek eklenir." Raine durdu. "Mitchum'da tam on tane var."

"Marsıklar neden nefret suçundan daima muaftır?" dedi Francis Mitchum, soru sorarmış gibi. "Neden onlara daima müsamaha gösterilir? Beyazlar olmasa şimdi ehlileşmiş bile olmayacaklardı. Geldikleri yere, Afrika'ya bakın. Tek bir medeni devlet göremezsiniz.

Sudan'da hepsi birbirini katlediyor. Hutular, Tutsileri gebertiyor. E bizim ülkemizde de aynı şeyi yapıyorlar. Şehirlerimizdeki çeteler, marsıklar arasındaki kabile savaşlarından başka şey değil. Şimdi de Anglolara musallat oldular. *Çünkü bunun yanlarına kalacağını biliyorlar.*" Kalabalığı dikkatle süzerek sesini yükseltti. "Bir marsık öldürmek, bir geyik öldürmekten farksızdır." Sonra bir es verdi. "Aslında, sözümü geri alıyorum. Av eti en azından *mideye* yarar."

Yıllar sonra, Görünmez İmparatorluk kampına ilk gidişimde--Francis Mitchum'un konuşmasını ilk kez dinlediğimde--Brit'in de, babasıyla gezdiğine göre, o gün orada olması gerektiğini düşündüm. Onun, sahnenin diğer tarafında durmuş, adamın kalabalığı hipnotize edişini izliyor olabileceğini düşünmek hoşuma gitti. Belki de pamuk şeker tezgâhında rastlaştığımızı ya da yanan haçtan çıkan kıvılcımlar karanlık göğe saçılırken yan yana durduğumuzu düşünmek.

Birbirimize yazgılı olduğumuzu düşünmek.

♠

Bir saat boyunca, Brit'le beyzbolcular gibi ortaya isimler atıp duruyoruz: Robert, Ajax, Will, Garth, Erik, Odin. Nihayet sıkı ve Aryan bir isim bulduğumu düşündüğüm her seferinde Brit, sınıfında o isimde olup tutkal yiyen ya da trompetinin içine kusmuş bir çocuğu hatırlıyor. Onun beğenip önerdiği her isim de bana, yollarımızın kesiştiği başka bir dangalağı anımsatıyor.

Nihayet tekrar bana sıra geldiğinde, aniden bir şimşeğin çakışı gibi, eğilip uykudaki oğlumun yüzüne bakarak fısıldıyorum: Davis. Konfederasyon başkanının soyadı.

Brit sözcüğü birkaç kez tekrarlıyor. "Farklı bir isim."

"Farklı olması iyidir."

"Davis ama Jefferson değil," diye netleştiriyor.

"Yok, o zaman Jeff derler zaten."

"Ve Jeff ancak esrar çekip anneciğinin yanında yaşayan birinin ismi olabilir," diye ekliyor Brit.

"Ama Davis öyle mi?" diyorum. "Davis diğer çocukların hayranlıkla baktığı çocuktur."

"Dave olmaz ama. Davy ya da David de."

"Ona kazara böyle seslenen biri olursa onu bir güzel dövecek," diye söz veriyorum.

Uyandırmak istemediğimden, bebeğin battaniyesinin kenarına dokunuyorum. "Davis," diyerek bir deneme yapıyorum. İsmini şimdiden biliyormuş gibi minicik ellerini açıyor.

"Bunu kutlamamız lazım," diyor Brit fısıltıyla.

Ona gülümsüyorum. "Kafeteryada şampanya satılıyor mudur sence?"

"Asıl ne canım çekiyor biliyor musun? Çikolatalı milkşeyk."

"Aşermelerin doğumdan önce olduğunu sanıyordum ama..."

Gülüyor. "Eminim en az bir üç ay daha hormon kartını oynamak durumunda kalacağım..."

Ayağa kalkarken, saat sabahın dördünde kafeteryanın açık olacağından bile şüpheliyim. Ama aslında odadan ayrılmak istemiyorum. Yani, Davis'e daha yeni kavuştuk. "Ya bir şey kaçırırsam?" diye soruyorum. "Anla işte, önemli bir aşama falan."

"Şimdilik ayağa kalkıp yürüyeceğe ya da ilk sözcüklerini söyleyeceğe benzemiyor," diye yanıtlıyor Brit. "Olsa olsa ilk kakasını kaçırırsın ki onu da atlattığın için şükret bence." Bazen deniz gibi koyu, bazen cam gibi solgun o mavi gözleriyle yüzüme bakıyor. Sırf şu bakış için her şeyi yaparım. "Beş dakika sürer," diyor.

"Beş dakika." Ayaklarım yere yapışmış gibi durup bir daha bakmaktan kendimi alamıyorum. Burada kalarak o parmakları ve inanılmaz miniklikteki o tırnakları, yeniden bir bir saymak istiyorum. Her nefesinde kalkıp inen o omuzları seyretmek. Rüyasında birini öpüyor gibi dudaklarını büzüşünü görmek. Bu et ve kemikten varlığa bakıp Brit'le benim, aşk gibi bulanık ve ele gelmez bir malzemeden böyle gerçek, kanlı canlı bir şey yaratmış olduğumuzu bilmek akıl almaz bir şey.

"Krem şanti ve kirazlı," diyen Brit'in sesiyle kendime geliyorum. "Varsa tabii."

Zoraki koridora çıkıp, hemşirelerin bankosunu geçip asansörle aşağı iniyorum. Kafeterya açık ve başında saç filesi olan görevli kadın bulmaca çözmekle meşgul. "Milkşeyk var mı?" diye soruyorum.

Bulmacadan başını kaldırıp şöyle bir bakıyor. "Yok."

"Peki dondurma bulunur mu?"

"Evet, ama bitti. Sevkiyat kamyonu sabah geliyor."

Bana yardım etmeye pek niyetli görünmeyip yeniden bulmacasına gömülüyor. "Daha yeni bebeğim oldu," deyiveriyorum.

"Vay be!" diyor dümdüz bir sesle. "Tıbbi bir mucize, tam da benim tezgâhımın önünde."

"Yani, eşimin bebeği oldu," diye düzeltiyorum. "Milkşeyk istiyor kendisi."

"Ben de piyangodan büyük ikramiyeyi ve Benedict Cumberbatch'in sonsuz aşkını isterdim ama onun yerine bu göz kamaştırıcı hayatla yetinmek zorundayım." Sanki onun vaktini çalıyormuşum, arkamda yüz kişi kuyrukta bekliyormuş gibi yüzüme bakıyor. "Bir tavsiye vereyim mi? Ona çikolata al. Çikolata sevmeyen yoktur." Arkaya doğru uzanıp el yordamıyla bir Ghirardelli paketi çıkarıyor. Paketin arkasını çevirip etiketi okuyorum.

"Yalnızca bu mu var?"

"Ghirardelli indirimde."

Paketi çevirdiğimde OU sembolünü görüyorum: Bunun koşer bir ürün olduğunu, Yahudi mafyasına vergi ödediğini gösteren işaret. Paketi rafa geri koyup yerine bir paket Skittles ile iki papeli tezgâha bırakıyorum. "Üstü kalsın," diyorum.

♠

Saat yedi olur olmaz kapı açılıyor ve o anda teyakkuza geçiyorum.

Davis doğduğundan beri Lucille iki kez odamıza girdi. Birinde Brit ve bebeği muayene etmek, birinde de bebeğin nasıl emdiğini görmek için. Ama bu... bu, Lucille değil.

"İsmim Ruth," diyor. "Bugünkü hemşireniz ben olacağım."

Aklımdan yalnızca şu düşünce geçiyor: *Ölürüm yine izin vermem.*

Onu ite kaka karımdan, oğlumdan uzaklaştırmamak için kendimi zor tutuyorum. Güvenliğin gelmesi tek bir zile bakar ve eğer beni hastaneden dışarı atarlarsa bunun bize bir faydası olmaz. Burada olup ailemi korumazsam, baştan kaybetmiş olurum.

O yüzden bunun yerine, tüm bedenim tetikte, sandalyenin ucuna ilişip bekliyorum.

Brit, Davis'i öyle sıkı kavrıyor ki oğlanın çığlığı basacağını sanıyorum.

"Şu tatlılığa bakın!" diyor siyah hemşire. "İsmi ne?"

Karım soran gözlerle bana bakıyor. Bu hemşireyle sohbet etmektense, bir tekeyle ya da başka herhangi bir hayvanla konuşmayı tercih eder. Ama o da tıpkı benim gibi beyazların bu ülkede artık azınlıkta kaldığının ve daima saldırı altında olduğumuzun bilincinde; uyumlu görünmek zorundayız.

Çenem hafifçe seğiriyor ama öyle belli belirsiz ki Brit'in bunu fark edeceğinden dahi şüpheliyim. "İsmi Davis," diyor Brit dişleri arasından.

Hemşire, Davis'i muayene etmekle ilgili bir şeyler söyleyerek bize daha da yaklaşıyor ve Brit irkiliyor. Hemşire "Vermenize hiç gerek yok," demek zorunda kalıyor.

Kaçık büyücüler gibi ellerini oğlumun üzerinde gezdirmeye başlıyor. Stetoskobu önce onun sırtına, sonra onunla Brit arasındaki boşluğa tutuyor. Davis'in kalbiyle ilgili bir şeyler söylüyor ve ben, kulaklarım uğuldadığından, ne dediğini dahi duyamıyorum.

Sonra onu kucağına alıyor.

Brit ve ben, bebeğimizi alıp uzaklaştığı için--sırf banyo yaptırmaya küvete götürüyor ama olsun--öyle şok oluyoruz ki bir an, ikimiz de bir şey diyemiyoruz.

Oğlumun üzerine eğilmiş olan hemşire kadına doğru bir adım atıyorum ama Brit, tişörtümün ucunu tutup çekiştiriyor. *Hadise çıkarma.*

Burada öylece durup bekleyecek miyim yani?

Senin kızgınlığını görüp acısını bebeğimizden çıkarmasını mı istersin?

Lucille'i geri istiyorum. Lucille'e ne oldu ki?

Bilmiyorum. Belki de gitmiştir.

Hastası hâlâ buradayken, bunu nasıl yapar?

Hiçbir fikrim yok Turk, hastaneyi ben yönetmiyorum.

Bir atmaca gibi gözlerimi dikip, siyah hemşirenin Davis'i silip paklayışını, sonra saçlarını yıkayıp onu tekrar battaniyeye sarışını izliyorum. Oğlumun bileğine minik bir elektronik kelepçe takıyor; tıpkı şartlı salıverilmiş bazı mahkûmlara taktıkları gibi. Sanki oğlum şimdiden sistem tarafından cezalandırılıyor.

Siyah hemşireye öyle kızgın bakıyorum ki alev alıp yanmaya başlasa şaşırmayacağım. Bana gülümsüyor ama gözleri gülmüyor. "Tertemiz oldu," diye bildiriyor. "Şimdi bakalım emzirebiliyor muyuz."

Brit'in hasta önlüğünün yakasını açıyor ve benim sabrım tükeniyor. "Ondan uzak dur," diyorum alçak ama ok gibi keskin bir sesle. "Patronunla konuşmak istiyorum."

♠

Görünmez İmparatorluk kampına gidişimden bir yıl sonra, Raine bana Kuzey Amerika Ölüm Mangası'na katılmak isteyip istemeyeceğimi sordu. Beyazların üstün ırk olduğuna dair Raine'nin inandığı fikirlere inanmam yetmezdi. *Kavgam*'ı üç kez okumuş olmam yetmezdi. Tam olarak onlardan biri olabilmem için kendimi

kanıtlamam gerekiyordu ve Raine doğru an geldiğinde bunun nerede ve ne zaman olacağını bana bildireceğine söz verdi.

Babamda kaldığım sıralarda bir gece yatak odamın penceresinin güm güm vurulmasıyla uyandım. Ev ahalisini uyandırmalarından çekindiğim yoktu; babam Boston'da bir iş yemeğine gittiğinden evde değildi ve ancak sabaha karşı dönerdi. Kapının kilidini açar açmaz, Raine ve iki kişi daha siyah ninja kıyafetleriyle içeri daldılar. Raine derhal beni yere yatırıp kolunu boğazıma dayadı. "Birinci kural," dedi, "kimin geldiğini bilmiyorsan kapıyı açma." Gözümde şimşekler çakana kadar bekleyip sonra beni bıraktı. "İkinci kural, esir almak yok."

"Anlamıyorum," dedim.

"Bu gece Turk," dedi, "biz görevliyiz. Vermont'u pisliklerinden arındıracağız."

Siyah bir eşofman buldum ve üstüne de yine siyah olsun diye tersini çevirerek baskılı bir tişört giydim. Siyah örgü yün berem olmadığından Raine bana kendininkini verdi ve saçlarını arkaya tarayıp atkuyruğu yaptı. Raine'nin arabasıyla bir şişe Jagermeister'i ön ve arka koltuk arasında çevirip, bir yandan amfiden gümbür gümbür punk müzik dinleyerek Dummerston'a yollandık.

Rainbow Cattle Company diye bir yeri daha önce hiç duymamıştım ama varır varmaz, ne tür bir yer olduğunu anladım. Park yerinden bara doğru giderken el ele tutuşan erkekler vardı ve kapı her açılıp kapandığında aralıktan, ışıl ışıl aydınlatılmış bir sahne ve pleybek yapan bir travesti görünüyordu. Raine "Ne yap yap, arkayı kolla," deyip kıs kıs güldü.

"Niçin geldik buraya?" diye sordum, ne diye beni bir gey bara sürüklediğini anlayamadığımdan.

Tam o anda iki adam, birbiriyle sarmaş dolaş bardan dışarı çıktılar. "Bunun için!" dedi Raine ve heriflerden birinin üzerine çullanıp adamın kafasını hızla yere çarptı. Sevgilisi öbür tarafa doğru kaçmaya başladı ancak Raine'nin arkadaşlarından biri de onu tepeledi.

Kapı tekrar açıldı ve bir erkek çift daha, gafletle gece karanlığına daldı. Başlarını birbirine yaslamış, kendilerince esprilerle şakalaşıp gülüşüyorlardı. Bir tanesi anahtarlarını çıkarmak için elini cebine attı ve park yerine doğru yöneldiğinde, oradan geçen bir arabanın şavkıyla yüzü aydınlandı.

Parçaları çok daha önce birleştirmem gerekirdi: Babam daima tıraş bıçağı kullandığı halde ecza dolabında duran tıraş makinesi; babamın her gün işe gidip işten dönerken yolunu değiştirip Greg'in dükkânına uğraması; yıllarca önce hiçbir açıklama yapmadan annemi terk etmesi; dedemin ondan hiç hazzetmemiş olması. Tanınmamak için siyah beremi iyice indirip Raine'nin verdiği yün boyunluğu yukarı kaldırdım.

Raine soluk soluğa kurbanına bir tekme daha yapıştırdıktan sonra, adamın hızla karanlığa kaçışını izledi. Doğrulup bana gülümsedi ve başını dikleştirip işi başlatmamı bekledi. Ben şimdiye dek ayakta uyurken Raine'nin babamın durumunu başından beri bildiğini işte o zaman anladım.

Altı yaşımdayken, evde kimsenin olmadığı bir sırada, termosifonun kazanı patlamıştı. Hasar tetkiki için gelen sigorta eksperine olayın neden olduğunu sorduğumu hatırlıyorum. Adam güvenlik vanası ve paslanmaya dair bir şeyler anlattıktan sonra, topukları üzerinde geriye doğru kaykılıp, basınç çok artarsa onu zapt edecek yeterince sağlam bir gövde olmadığında böyle bir şeyin kaçınılmaz olduğunu söylemişti. On altı yıldır ben, basınç biriktirip duruyordum çünkü merhum ağabeyim değildim, asla da öyle olamayacaktım; çünkü annemle babamı bir arada tutamamıştım; çünkü dedemin istediği gibi bir torun olamamıştım; çünkü fazla aptal, öfkeli ve tuhaftım. Şimdi düşününce, o nasıl bir hararetti: Babamın boğazına yapışıp alnını kaldırıma vuruşum; kolunu arkaya büküp kan kusturana dek sırtını yumruklayışım; kımıltısız bedenini ters çevirip *ibne* diye bağırarak bu kez yumruğumu yüzüne yüzüne indirişim. Siren sesleri iyice yükselip park yerine kırmızı ve mavi ışıklar yağarken beni güvenli bir köşeye sürüklemeye çalışan Raine'ye direnişim.

Hikâye, tüm hikâyeler gibi kulaktan kulağa yayıldı ve yayılırken de iyice şişirilip tanınmaz hale geldi: Kuzey Amerika Ölüm Mangası'nın en taze üyesi--yani ben--tek seferde altı herife birden dalmıştım. Bir elimde demir bir boru, diğerinde bıçak tutuyordum. Adamlardan birinin kulağını ısırarak yırtmıştım ve kulak memesini de yutmuştum.

Elbette bunların hiçbiri doğru değildi. Ama şu doğruydu: Babamı öyle feci dövmüştüm ki adam hastanelik olup aylarca pipetle beslenmek zorunda kalmıştı.

Ve bu sayede, efsane oldum.

♠

"Diğer hemşireyi geri istiyoruz," diyorum görevli hemşireye, Mary mi Marie mi adı her neyse. "Dün gece geleni."

Kadın, siyah hemşireye gitmesini söylüyor ve böylece baş başa kalıyoruz. Gömleğimin kollarını indirdiğim halde, ürkek gözlerini kolumdan alamıyor.

"Sizi temin ederim ki Ruth yirmi yıldan uzun süredir burada görevli," diyor.

"Deneyimiyle bir derdim olmadığını sanırım benim gibi siz de biliyorsunuz," diye cevap veriyorum.

"Bir uzmanı ırkından dolayı hizmetten men edemeyiz. Bu ayrımcılığa girer."

"Erkek değil de bir kadın doğum doktoru talep etsem, bu da ayrımcılık mı olacaktı?" diye soruyor Brit. "Ya da tıp öğrencisi yerine bir doktor isteseydim? Bu konularda daima tolerans gösteriyorsunuz ama."

"O farklı," diyor hemşire.

"Tam olarak ne farkı var?" diye soruyorum. "Benim anladığım, sizler hizmet sektöründesiniz ve ben de müşteriyim. Müşteri nasıl rahat edecekse öyle yaparsınız." Ayağa kalkıp derin bir nefes alarak, kadını sindirmek için özellikle diklenerek duruyorum. "Hani olur da işler kontrolden çıkarsa, buradaki diğer anne babalar için

ne kadar üzücü olacağını tahayyül edemiyorum. Güzel güzel, sakinlikle konuyu konuşmak yerine, seslerimizi yükseltirsek. Hani olur da diğer hastalar da belki kendi haklarının hiçe sayıldığını düşünmeye başlarlarsa."

Hemşire dudaklarını birbirine bastırıyor. "Beni tehdit mi ediyorsunuz Bay Bauer?"

"Bence buna gerek yok," diye cevap veriyorum. "Sizce?"

Nefretin de bir hiyerarşisi vardır ve herkesin oradaki yeri farklıdır. Şahsen ben, Asyalılardan çok Hispolardan,İspiklerden[5] onlardan da çok Yahudilerden nefret ederim ve siyahlara olan tiksintim, hepsinden fazladır. Ama bu grupların dahi ötesinde, daima en nefret edilesi olanlar, ırkçılık karşıtı beyazlardır çünkü bunlar, düşman saflarına geçmiş hainlerdir.

Marie'nin onlardan biri olup olmadığını anlamak için durup bekliyorum.

Yutkunuyor. "Eminim karşılıklı uzlaşacağımız bir çözüm bulabiliriz," diye mırıldanıyor, "Davis'in dosyasına bir not yazıp.... dileğinizi... belirtirim."

"Bence çok iyi fikir," diyorum.

Kadın somurtarak odadan çıktığında, Brit gülmeye başlıyor. "Aşkım, öfkelendiğinde karşında kimse duramıyor. Ama bu yaptıkların yüzünden, jölemin içine tükürebilirler. "

Beşiğe uzanıp Davis'i kucağıma alıyorum. Öyle küçücük ki boyu kolumun yarısı kadar bile yok. "Onun yerine ben sana evden waffle getiririm," diyorum Brit'e. Sonra da dudaklarımı oğlumun alnına götürüp, onu öperken yalnızca ikimize ait bir sırrı ona fısıldıyorum. "Sana gelince," diye ant içiyorum, "bundan böyle hayat boyu seni koruyacağım."

♠

5 Ing. spic, İspanyolca konuşan Orta ve Güney Amerikalı ya da Karayipli göçmenler (Hispanikler) için kullanılan aşağılayıcı bir sözcük. ç. n.

Beyaz Güç Hareketi'ne katılmamdan birkaç yıl sonra, KAÖM'ün Connecticut ayağını yönetirken annemin karaciğeri sonunda iflas etti. Miras işlerini halletmek ve dedemin evini satmak için eve geri döndüm. Annemin eşyaları arasında gezinirken ağabeyimin mahkeme tutanaklarını buldum. Neden annemdeydi bilmiyorum; belli ki ne yapıp edip bir şekilde bunları ele geçirmişti. Oturma odasının ahşap zemininde, ya Goodwill'e ya da çöp kutusuna gidecek olan kolilerin ortasında oturup hepsini satır satır okudum.

Tanık ifadelerinin çoğu, sanki her dakikasını görüp yaşamamışım gibi bana çok yeni geldi. Hatırlayamayacak kadar küçük müydüm ya da bile bile hafızamdan mı silmiştim, emin değildim ancak deliller, otoyolun orta çizgisi ve uyuşturucu testlerinin sonuçlarına yoğunlaşıyordu. Davalının değil, ağabeyimin testleri. Ters yöndeki trafiğe dalan araba *Tanner*'ınkiydi çünkü kafası kıyaktı. Tekerlek patinajlarını gösteren şemaların hepsinde görülebiliyordu: Dikkatsizlik nedeniyle ölüme sebebiyet vermekten yargılanan adamın, aslında ters yönden kendi şeridine dalan bir arabadan kaçmak için nasıl elinden geleni yaptığının kanıtı. Jürinin, araba kazasının salt davalının hatası sonucu olduğuna dair kesin hüküm veremediğinin kanıtı.

Kucağımda tutanaklarla uzun süre oturdum. Okudum. Tekrar tekrar okudum.

Ama ben bunu şöyle anlıyorum: O marsık o gece araba sürmeye kalkışmasaydı, ağabeyim ölmeyecekti.

RUTH

Yirmi yıl içinde, bir defa bir hasta tarafından kovulduğum oldu ve bu, iki saat sürdü. Kadın, doğum sancıları çekerken ciyak ciyak bağırarak kafama bir vazo fırlatmıştı. Ama ilaçlarını getirdiğimde beni yeniden işe kabul etti.

Marie dışarı çıkmamı istedikten sonra, koridorda bir süre başımı sallayarak duruyorum. "Sorun neymiş?" diye hemşire masasındaki bir çizelgeden başını kaldırıp soruyor Corinne.

"Bir muhteşem baba daha," diyorum ifadesiz bir suratla.

Corinne yüzün buruşturuyor. "Vasektomili Adam'dan da mı beter?"

Bir defasında, kocası iki gün önce vasektomi[6] yaptırmış bir hastam doğuma gelmişti. Hastamın her acıdan sızlanışında, adam da sızlanıyordu. Bir ara, hastam uflayıp puflarken adam, beni tuvalete çağırıp pantolonunu indirerek bana iltihaplı testis torbasını gösterdi. *Doktoru çağırmasını söylemiştim ona*, diyordu kadın.

Ama Turk Bauer'in sorunu budala ve bencil olması değil; o Konfederasyon bayrağı dövmesini tehdit edercesine göstermesinden, renkli insanlardan pek hazzetmediğini tahmin ediyorum. "Ondan da beter."

"Neyse," diye omuz silkiyor Corinne. "Marie'nin insanları ikna kabiliyeti müthiştir. Sorun her neyse, çözebileceğinden eminim."

Beni beyaz yapamadığı sürece imkânsız, diye geçiriyorum içimden. "Beş dakikalığına kafeteryaya gideceğim. Yerime bakar mısın?"

"Bana da bir Twizzlers alırsan," diyor Corinne.

---

6. Kısırlaştırma operasyonu-ç. n.

Kafeteryada, kahve tezgâhı önünde dikildiğim birkaç dakika, Turk Bauer'in kolundaki dövmeyi düşünüyorum. Beyaz insanlarla bir sorunum yok. Beyaz bir çevrede yaşıyorum; beyaz arkadaşlarım var; oğlumu beyazların ağırlıkta olduğu bir okula yolluyorum. Onlara bana davranılmasını istediğim gibi davranıyorum: Deri renklerine göre değil, birer insan olarak sahip oldukları bireysel meziyetlerine göre.

Ama zaten benim birlikte çalıştığım ve yemeğe çıktığım ya da oğluma eğitim veren beyazlar, alenen bağnaz insanlar değiller.

Corinne'e bir Twizzlers, kendime de bir fincan kahve alıyorum. Elimde fincanımla, süt, şeker, Splenda'nın durduğu çeşni tezgâhına yürüyorum. Yaşlıca bir kadın, kapağını açmaya çalıştığı süt sürahisiyle cebelleşiyor. Çantası tezgâhın üzerinde, ancak benim yaklaştığımı görünce kadın, onu kendine çekip kolunu sapın üzerine yaslıyor.

"Ah o sürahiler uğraştırır," diyorum. "Yardım ister misiniz?"

Sürahiyi açıp geri verdiğimde teşekkür edip gülümsüyor.

Eminim ben yaklaştığımda çantasını kaçırdığının farkında bile değildir.

Ama *ben* fark ettim.

Hiç takma Ruth, diyorum kendi kendime. İnsanların kötülüklerini gören biri değilim; o kız kardeşim Adisa'nın huyudur. Asansöre binip doğruca kendi katıma dönüyorum. Vardığımda, Corinne'e Twizzlers'ını fırlatıp Brittany Bauer'in odasına doğru yürüyorum. Onun ve minik Davis'in dosyaları dışarıda duruyor; olası kardiyak üfürümüne dair pediyatriste uyarının yapılıp yapılmadığını kontrol için bebeğin dosyasını alıyorum. Ama dosyayı açtığımda, kâğıtların üzerine iliştirilmiş cırlak pembe renkli bir post-it görüyorum.

BU HASTAYA AFRO-AMERİKALI
PERSONELDEN KİMSE BAKMAYACAK.

Yüzümü cayır cayır ateş basıyor. Marie, görevli hemşire bankosunda yok; tüm koğuşu dikkatlice aramaya başlayıp, sonunda onu bebek odasındaki pediyatristlerden biriyle konuşurken buluyorum.

"Marie," diyorum gülümsemeye çalışarak, "bir dakika konuşabilir miyiz?"

Ben önde o arkamda, hemşire bölümüne doğru geri yürüyoruz ancak bu konuşmayı insanların önünde yapmayı hiç istemiyorum. O yüzden hemşire odasına dalıyorum. "Şaka mı yapıyorsunuz?"

Yanlış anlamış numaralarına kalkışmıyor. "Ruth, inan bir şey yok. Hastanın bakımının dini tercihlerine göre yapılmasını dayatan bir aile gibi düşünmeye çalış."

"Bunu dini tercihle bir tutuyor olamazsın."

"Sadece bir formalite. Baba agresif bir tip. Adam bir aşırılık yapmaya kalkışmadan, onu sakinleştirmenin en pürüzsüz yolu buydu işte."

"*Bu* aşırılık değil mi yani?"

"Bak," diyor Marie, "aslında sana iyilik yapmış oluyorum. Böylece bundan sonra o herifle uğraşmak zorunda kalmıyorsun. Açıkçası, bu *sırf senle ilgili* bir şey değil Ruth."

"Sahi mi?" diyorum dümdüz bir sesle. "Bu koğuşta çalışan başka kaç Afro-Amerikalı tanıyorsun?"

İkimiz de sorunun cevabını biliyoruz. Koskoca bir sıfır.

Meydan okurcasına gözlerinin içine bakıyorum. "O bebeğe dokunmamı istemiyorsunuz öyle mi?" diyorum. "İyi. Öyle olsun."

Odadan çıkarken kapıyı öyle bir çarpıyorum ki zangır zangır titriyor.

♠

Bir keresinde, doğum görevimde dinin ayağıma dolandığı olmuştu. Müslüman bir çift, bebeklerinin doğumu için hastanemize geldi ve baba, bebeği doğduğunda ilk kendisinin sesini duymasını istediğini açıkladı. Bana bunu söylediğinde, bu ricasını yerine getirmek için elimden geleni yapacağımı ancak doğumda, herhangi bir komplikasyon olursa, bebeğin hayatını güvenceye almanın ilk

önceliğim olduğunu, bunun da konuşmayı gerektirdiğini ve o durumda doğumhanede susmamızın olanaklı ve olası olmayacağını bildirdim.

Bu meseleyi konuşmaları için çifti baş başa bıraktım ve en sonunda baba beni tekrar çağırdı. "Komplikasyonlar çıkarsa, Allah'ın bizi bağışlayacağına inanıyorum."

Ama sonunda, karısı sorunsuz bir doğum yaptı. Bebek doğmak üzereyken pediyatriste, hastanın ricasını hatırlattım ve doktor, başın, sağ omzun, sol omzun belirdiği her aşamayı futbol spikeri gibi söylemekten vazgeçti. Odadaki tek ses, bebeğin ağlayışıydı. Minik bir balık gibi kaygan bebeği alıp, bir battaniyeye sararak babasının kucağına verdim. Adam oğlunun minik başının üzerine iyice eğilip ona, Arapça bir şeyler fısıldadı. Sonra da bebeği karısının kollarına bıraktı ve odada tekrar bir gürültü patladı.

O gün daha sonra, iki hastamı kontrol için odaya girdiğimde, onları uyurken buldum. Baba, beşiğin başında dikilmiş, bunun nasıl olup bittiğini anlamaya çalışır gibi çocuğuna bakıyordu. Tam şu an gelinceye dek hamileliğin gerçekliğini kavrayamayan babaların yüzlerinde sık sık gördüğüm bir bakıştı bu. Anne, dokuz ay boyunca bedeninin ta ortasındaki boşluğu bir başkasıyla paylaşmaya alışıyordu; baba içinse o, manzarayı ebediyen değiştirecek bir kasırga misali, aniden geliveriyordu. "Çok güzel bir oğlunuz var," dedim ve adam yutkundu. Artık biliyorum ki bazı duygular vardır, anlatmak için asla doğru sözcükleri bulamayız. Bir an tereddüt edip doğumdan beridir aklıma takılan bir şeyi sordum. "Eğer bir mahsuru yoksa, oğlunuza ne fısıldadığınızı söyler misiniz?"

"Ezan," dedi baba. "Allah uludur, Allah'tan başka ilah yoktur. Hz. Muhammed, Allah'ın elçisidir." Bana bakıp gülümsedi. "İslam'da bir çocuğun kulağına çalınan ilk sözcüklerin dua olmasını isteriz."

Her bebeğin nasıl bir mucize olduğu düşünüldüğünde, bu bana son derece makul göründü.

Müslüman babanın isteği ile Turk Bauer'in isteği, gece ve gündüz kadar birbirinden farklıydı.

Sevgi ve nefret kadar farklı.

Yoğun bir akşamüzeri, bu yüzden mantolarımızı giyip asansöre yürüyene kadar, Corinne'le devralacağı yeni hasta hakkında konuşmaya vakit bulamadım.

"Neler oldu kuzum?" diye soruyor Corinne.

"Marie siyah olduğum için beni hastadan uzaklaştırdı."

Corinne burun büküyor. "Marie öyle şey yapmaz ya!"

Ellerim montumun yakasında, ona dönüyorum, "Yani yalan mı söylüyorum?"

Corinne elini koluma yaslıyor. "Hayır tabii ki. Yalnızca bunun gerisinde başka şeyler döndüğüne eminim."

Hüsranımın acısını, artık o feci aileyle uğraşmak zorunda olan Corinne'den çıkarmam doğru olmaz. Asıl Marie'ye öfkelenmişken, Corinne'e kızmam hata olur. Corinne daima benim suç ortağım olmuştur, düşmanım değil. Ama şimdi ne kadar konuşup kendimi paralasam da bunun nasıl bir his olduğunu, onun tam olarak anlayamayacağını seziyorum.

Belki de yapmam gereken bitap düşene kadar konuşup anlatmak. Belki o zaman Bauer'lar için makbul olurum.

"Aman neyse ne!" diyorum. "El âlemin bebeğinden bana ne."

Corinne başıyla onaylıyor. "Eve gitmeden birer kadeh şarap içelim mi?"

Omuz silkiyorum. "Yapamam. Edison bekler."

Zil sesiyle asansörün kapıları açılıyor. Vardiya sonu olduğundan içi tıka basa dolu. İfadesiz beyaz suratlarla karşılıklı boş boş bakışıyoruz.

Normalde bunu aklıma bile getirmem. Ama birden bire tek görebildiğim şey bu oluyor.

Doğum servisindeki tek siyah hemşire olmaktan bıktım.

Bunu umursamıyormuş gibi yapmaktan bıktım.

Bıktım usandım.

"Ben en iyisi," diyorum Corinne'e, "merdivenleri kullanayım."

♠

Beş yaşımdayken, aykırı bir çocuktum. Üç yaşımdan beri--Annemin her gece işten eve döndükten sonraki gayretkeş eğitimi sayesinde--okuma bildiğim halde, *ağaç* sözcüğüyle karşılaştığımda onu "ğaç" diye telaffuz ediyordum. Soyadım olan Brooks'u bile "rooks" diye okurdum. Mama kitapçıya gidip heceleme konulu bir kitap aldı ve bir yıl boyunca bana ders verdi. Sonra da beni yetenekli çocuklar için olan bir sınava soktu ve--bizim yaşadığımız--Harlem'deki okul yerine, kız kardeşim ve ben her sabah annemle birlikte, bir buçuk saat süren otobüs yolculuğuyla Upper West Side'da, Yahudi öğrencilerin çoğunlukta olduğu bir devlet okuluna gittik. Beni sınıfımın kapısının önüne kadar bırakıp metroyla Hallowell'lerdeki işine giderdi.

Ancak ablam Rachel benim gibi bir öğrenci değildi ve otobüs yolculuğu üçümüzün de canına okuyordu. Bu yüzden ikinci sınıfta, Harlem'deki eski okulumuza geri döndük. Bir yılım, parlak yönlerimin törpülenmesiyle geçti ve bu durum annemi perişan etti. Durumu patronuna anlatınca Bayan Mina bana, Dalton'da bir mülakat ayarladı. Burası onun kızının devam ettiği bir özel okuldu ve çeşitlilik istiyorlardı. Bu okuldan tam burs kazanıp, sınıfın en iyileri arasında kalarak her kurulda ödüller aldım ve annemin bana duyduğu güveni boşa çıkarmamak için deli gibi çalıştım. Rachel mahallemizdeki çocuklarla arkadaşlık kurarken ben kimseyi tanımıyordum. Dalton'a tam olarak uymuyordum ama Harlem'le uyuşmadığım da kesindi. Sonuçta notlarım çok parlak olsa da aykırılığım devam etti.

Beni evlerine davet eden bir iki öğrenci oluyordu: "Senin konuşman siyahlarınki gibi değil!" ya da "Seni hiç öyle düşünmüyorum!" gibi şeyler söyleyen kızlar. Tabii ki bu kızların hiçbiri, bir kez olsun Harlem'deki evimize gelmedi. Mutlaka o günle çakışan bir dans dersi, bir aile toplantısı, sıkışmış ödevler olurdu. Bazen onları, ipek sarı saçları ve askılı etekleriyle oturduğumuz sokağın

köşesindeki çek bürosunun önünden geçerken hayal etmeye çalışırdım. Tropikal ormanlarda dolanan bir kutup ayısının görüntüsü zihnimde canlanırdı ve her seferinde, acaba onlar da beni Dalton'da böyle mi görüyorlar düşüncesine varmadan, bunları kafamdan savuşturmaya çalışırdım.

Okulumdan pek çok kişinin yapamadığını yapıp Cornell'e kabul edildiğimde, fısıldanmaları ister istemez duymuştum: *Siyah da ondan.* Ortalamamın 3.87 olması, yetenek sınavlarımda başarılı olmam kimin umurunda. Cornell'e gidecek param olmadığından, New York Eyalet Üniversitesi (SUNY) Plattsburgh'un bana sunduğu tam burslu programı alacak olmam kimin umurunda. "Yavrum," diyor annem, " siyah bir kız için istemek kolay bir şey değil. Onlara siyah bir kız olmadığını, Ruth Brooks olduğunu göstermek zorundasın." Sonra elimi sıkıca kavrardı. "Payına düşen tüm güzel şeylere erişeceksin: Birilerine el açarak ya da deri renginden dolayı değil. Hak ettiğin için."

Annem beni iyi bir eğitime giden o patikanın ortasına bırakabilmek için canını dişine takıp çalışmamış olsaydı, biliyorum ki hemşire olamazdım. Şunu da biliyorum ki uzun zaman önce, benim yaşadığım sorunların bazılarını, çocuğumun yaşamaması için çabalama kararı aldım. Bu sebeple Edison iki yaşına bastığında, kocamla birlikte, bölgedeki tek tük renkli ailelerden biri olmayı kabullenerek, daha iyi okulların olduğu beyaz bir semte taşınmayı seçtik. New Haven'da tren yolunun yakınındaki dairemizi terk ederek, emlakçının bizi görmesiyle emlak ilanlarının "kayboluverdiği" pek çok olaydan sonra, en sonunda görece iyi halli bir muhit olan East End'de küçük bir yer bulduk. Burada Edison'u, diğer tüm çocuklarla aynı anda okula başlayabilsin ve kimse onu yabancılamasın diye anaokuluna yazdırdım. En baştan itibaren onlardan biriydi. Arkadaşlarının bizde yatıya kalmasını istediğinde anne babaları, çocuklarının misafirliğe gelmesi için fazla tehlikeli bir bölgede oturduğumuzu söyleyemiyordu. Ne de olsa onlar da aynı mahalledendi.

Ve işe yaradı. Tanrı'ya şükür, yolunda gitti. Başlangıçta, deri rengi kadar zekâsına da dikkat eden öğretmenlere düşmesini sağlayarak

ona, destek olmam gerekti ancak sonuçta Edison, sınıfında ilk üçe girmeyi başardı. Üstün yetenek bursu alıyor. Üniversiteye girecek ve hangi mesleği isterse onu seçecek.

Hayatımı bunu sağlamaya adadım.

İşten eve döndüğümde, Edison'ı mutfak masasına oturmuş ödevini yaparken buluyorum. "Merhaba bebeğim," diyerek eğilip başının tepesini öpüyorum. Bunu artık yalnızca o otururken yapabiliyorum. Boyunun benimkini geçtiğini ilk fark ettiğim anı unutmuyorum; kollarımı aşağı değil, yukarı uzatmak, tüm hayatı boyunca bakıp büyüttüğüm birinin artık bana dayanak olacak duruma geldiğini anlamak ne tuhaf bir histi.

Başını kaldırmadan soruyor. "Nasıl geçti iş?"

Zoraki gülümsüyorum. "Bildiğin gibi. Aynı şeyler."

Mantomu çıkarıyorum ve Edison'un kanepenin arkasına astığı ceketiyle birlikte götürüp portmantonun dolabına asıyorum. "Temizlikçi değilim ben burada..."

"O zaman bırak toplama!" diye gürlüyor Edison. "Her şey neden ille de benim hatam oluyor?" Masadan öyle hışımla kalkıyor ki sandalyeyi devirmesine ramak kalıyor. Bilgisayarını ve tabletini açık bırakarak paldır küldür mutfaktan çıkıyor. Odasının kapısını çarptığını duyuyorum.

Bu benim oğlum olamaz. Benim oğlum, onun istemesine bile fırsat vermeden yaşlı Bayan Laska'nın bakkal poşetlerini üç kat yukarı taşıyan çocuktur. Benim oğlum, daima hanımlara kapı açan, lütfen ve teşekkür ederim diyen, ona yazdığım doğum günü kartlarının hepsini hâlâ başucunda saklayan çocuktur.

Zaman zaman, yeni doğum yapmış bir anne, kucağında feryat eden bebeğiyle bana dönüp bebeğinin neden ağladığını nasıl bilebileceğini sorar. Ergen annesi olmak, çoğu bakımdan, yeni doğmuş bebek annesi olmaktan pek de farklı değildir. Tepkileri okumayı öğrenirsiniz çünkü onlar, tam olarak neden acı çektiklerini anlatabilmekten acizdirler.

Bu yüzden o an tek istediğim, Edison'un odasına girip onu göğsüme çekmek ve küçüklüğünde incindiği zaman hep yaptığım gibi onu pışpışlamak olsa da bunun yerine, derin nefes alıp mutfağa gidiyorum. Edison bana folyo kaplı bir tabakta akşam yemeği bırakmış. Tam üç yemeği kendisi yapabiliyor: Peynirli makarna, sahanda yumurta ve kıymalı sandviç. Haftanın kalan günlerinde, benim tatil günlerimde yaptığım yemekleri ısıtıp yiyor. Bu akşam enchilada[7] var ama Edison ayrıca biraz da bezelye haşlamış çünkü yıllar önce ona, içinde farklı renkler olmayan bir öğüne yemek denmeyeceğini öğretmiştim.

Geçen Noel de Marie'nin hediye ettiği şişeden biraz şarap dolduruyorum. Tadı ekşi geliyor ancak kendimi zorlayarak omuzlarım gevşeyip rahatlayana, gözlerimi kapattığımda Turk Bauer'in suratını görmez hale gelene dek yudumluyorum.

On dakika sonra, Edison'un odasının kapısını tıklatıyorum. On üç yaşından beri bu oda onun; ben salondaki çekyatta uyuyorum. Tokmağı çevirip içeri girdiğimde, onu yatağına uzanmış, kollarını başının altına kenetlemiş buluyorum. Omuzlarına küçük gelen tişörtü ve yukarı kaldırdığı çenesiyle, babasına öyle benziyor ki bir an kendimi geçmişe ışınlanmış gibi hissediyorum.

Yanına, yatağa oturuyorum. "Konuşacak mıyız yoksa sorun yokmuş gibi mi yapacağız?" diye soruyorum.

Edison dudak büküyor. "Gerçekten seçme hakkım var mı?"

"Hayır," diyorum, azıcık gülümseyerek. "Kalkülüs sınavıyla mı ilgili?"

Kaşları çatılıyor. "Kalkülüs mü? O hiç zor değildi; doksan altı aldım. Esas sorun, bugün Bryce'la tartışmamız."

Bryce beşinci sınıftan beri Edison'un en yakın arkadaşı. Annesi aile mahkemesi yargıcı, babası Yale'de klasik çağ bölümünde akademisyen. Evlerinin salonunda, içinde hakiki bir Yunan vazosu

7 Mısır çöreği-ç. n.

olan, müzelerdekine benzeyen bir vitrinleri var. Edison'u Gstaad[8] ve Santorini tatillerine yanlarında götürdüler.

Edison'un bu yükü bana aktararak bir süre başka birinin sorunları içinde debelenebilmeme fırsat vermesi bana çok iyi geliyor. Hastanedeki olayda beni en çok üzen şey bu: Daima arabulucu, çözüm getiren kişi olarak tanınırım. Sorun ben değilim. Sorun *asla* ben olmadım.

"Eminim barışırsınız," diyorum Edison'a, kolunu pışpışlayarak. "Kardeş gibisiniz siz."

Edison bana arkasını dönüp yastığı başının üstüne çekiyor.

"Hey, hey!" diyerek yastığı çektiğimde, şakağında koyu bir yol çizen bir damla gözyaşını fark ediyorum. "Bebeğim," diyorum şefkatle, "neler oldu?"

"Ona mezuniyet balosuna Whitney'i davet edeceğimi söyledim."

"Whitney..." diye tekrarlayarak Edison'un arkadaş grubundan hangi kız olduğunu hatırlamaya çalışıyorum.

"Bryce'ın kız kardeşi," diyor.

Yıllar önce, Edison'u onlardan almaya gittiğimde tanıştığım altın sarısı saç örgülü kızın görüntüsü zihnimde hızla parlayıp sönüyor. "Hani diş telleri olan tombiş kız mı?"

"Evet. Artık diş teli takmıyor. Ayrıca tombiş falan da değil. O aslında..." Edison'un bakışları yumuşuyor ve oğlumun o anda gördüğü şeyi hayal edebiliyorum.

"Cümleni bitirmek zorunda değilsin..." diyorum çabucak.

"Bence harika bir kız. Artık ikinci sınıfta. Yani onu küçüklükten beri tanıyorum ama son zamanlarda ona baktığımda, yalnızca Bryce'ın kardeşi gibi düşünemiyorum, anlıyor musun? Her şeyi planlamıştım; her gün ders bitiminde kankalarımdan birisi, elinde notla bekleyecekti. Birinci notta *mezuniyet* yazacaktı, ikincisinde *balosuna*, sonra da *gider misin?*. Ve okulun son günü ben kapıda,

8 İsviçre'nin güneybatısında Bern Kantonu'nda yer alan, kayak tesisleriyle ünlü bir yerleşim-ç. n.

benimle yazan notla bekliyor olacaktım, böylece kimin sorduğunu en sonunda öğrenecekti."

"Artık böyle mi oluyor?" diye araya giriyorum. "Bir kızı mezuniyet balosuna götürmek istediğinde gidip sormak yerine... koca bir piyes mi sahnelemen gerekiyor?"

"Ne? Anne, konu bu değil ki. Bryce'tan *mezuniyet* yazılı notu getirmesini istediğimde, bana çok sinirlendi."

İç çekiyorum. "Yani," diye lafa başlıyorum, sözcükleri titizlikle seçmeye çalışarak, "bazen bir erkek için kız kardeşini başka birinin sevgili adayı olarak düşünmek katlanılmazdır; kardeşiyle çıkmak isteyen kişi ne kadar yakın olursa olsun."

Edison gözlerini deviriyor. "Bununla hiç ilgisi yok."

"Belki de Bryce'ın bu fikre alışması için zaman gerekiyor. Belki kız kardeşini o şekilde düşünmüş olman onu afallattı. Çünkü sen de *aileden biri gibi*sin."

"Sorun şu ki... *değilim*." Oğlum, doğrulup otururak uzun bacaklarını yataktan aşağı sarkıtıyor. "Bryce bana güldü. Şöyle dedi, 'Bak dostum. *İkimizin* takılması ayrı şey. Ama sen ve Whit öyle mi? Bizimkilerin götü tutuşur valla.'" Gözlerini kaçırıyor. "Ayıp sözler için özür dilerim."

"Sorun değil bebeğim," dedim. "Devam et."

"Ben de bunun nedenini sordum. Hiçbir şey anlamamıştım. Yani ailesiyle Yunanistan'a bile gittim. Bana şöyle dedi, 'Kırılmaca yok ama bizimkiler kardeşimin bir siyahla çıkmasını hoş karşılamazlar.' Sanki aile tatillerine siyah arkadaşı götürünce sorun yok ama o arkadaşın kızlarıyla yakınlaşması sorun."

Böyle bir ayrım çizgisinin olduğunu Edison'a hissettirmemek için şimdiye dek öyle canla başla uğraşmıştım ki bu--sanırım kaçınılmaz olarak--gerçekleştiğinde, hazırlıksız yakalandığı için canının daha da fazla acıyacağını hiç düşünememiştim.

Uzanıp oğlumun elini tutarak sıkıyorum. "Sen ve Whitney, aralarına engeller giren ilk çift sayılmazsınız," diyorum, "Romeo ve Juilet, Anna Karenina ve Vronsky, Maria ve Tony, Jack ve Rose."

Edison dehşetle yüzüme bakıyor. "Bu örneklerin hepsinde, âşıklardan en az birinin öldüğünün farkında mısın acaba?"

"Söylemeye çalıştığım şey şu: Whitney senin ne kadar özel biri olduğunu görüyorsa, seninle birlikte olmayı ister. İstemiyorsa da zaten onun için uğraşmana değmez demektir."

Kolumu omzuna atıyorum; Edison bana doğru sokuluyor. "Durumun boktan olduğu gerçeğini değiştirmiyor bu ama."

"Doğru konuş," diyorum hemen. "Ama haklısın, değiştirmez."

Kim bilir kaçıncı kez, keşke Wesley hayatta olsaydı diye geçiriyorum içimden; keşke görev gereği Afganistan'a tekrar dönmemiş olsaydı; keşke o el yapımı bomba patladığında o konvoyda araç sürüyor olmasaydı; keşke Edison'un yalnızca çocukluğunu değil, ergenliğini ve şimdiki delikanlılık halini de tanıyabilseydi, keşke burada olup oğluna, bir kız için kanı kaynadığında, böyle daha nicelerini tanıyacağını söyleyebilseydi.

Keşke burada olsaydı, nokta.

Birlikte ne yarattığımızı görseydin yeterdi, diye geçiriyorum içinden. *İkimizin de en iyi yönlerini almış.*

"Sahi şu Tommy ne oldu?" diye soruyorum damdan düşer gibi.

"Tommy Phipps mi?" diyor Edison kaşlarını çatarak. "Galiba geçen yıl okulun arka tarafında eroin satarken yakalanmış. Islahevinde şimdi."

"Hatırlıyor musun, hani kreşteyken o çocuk sana yanık tost ekmeği gibi göründüğünü söylemişti?"

Edison'un yüzüne küçük bir tebessüm yayılıyor. "Evet."

İlk defa bir çocuk Edison'a sınıftaki herkesten--kötü anlamda--farklı olduğunu söylüyordu: Yanık. Kavruk. Mahvolmuş.

Bundan önce Edison belki bunu fark etmiş, belki de etmemişti. Ama o gün ilk defa, oğlumla deri rengine dair Mecburi Konuşmayı yapmıştım.

"Sana ne söylediğimi hatırlıyor musun?"

"Tenimin kahverengi olduğunu çünkü okuldaki herkesten daha fazla melaninim olduğunu söylemiştin."

"Doğru. Zira herkesin bildiği gibi, bir şeye *fazla fazla* sahip olmak, onun yoksunluğunu çekmekten daima daha iyidir. Hem melanin, cildini güneşin hasarından korur ve gözlerinin daha iyi görebilmesini sağlar. Tommy Phipps bunun daima eksikliğini çekecekti. Dolayısıyla aslında şanslı olan sendin."

Edison'un tebessümü, sıcak bir asfalttaki su gibi yavaş yavaş buharlaşıp kayboluyor. "Artık kendimi o kadar şanslı hissetmiyorum."

♠

Küçükken, ablamla ben birbirimize hiç benzemezdik. Rachel, tıpkı Mama gibi sütsüz kahve rengindeydi. Bense aynı kaptan süzüldüğüm halde, çok süt eklenmekten kahvelikten çıkmış gibiydim.

Daha açık renkli olmak bana, kendim anlamasam da Rachel'ı deli eden bazı ayrıcalıklar sağlıyordu. Bankadaki veznedarlar bana lolipop verip, sonra da düşüncesizlik ettiklerini fark ederek bir tane de ablamın eline tutuştururlardı. Öğretmenler beni, *güzel Brooks, uslu Brooks*, diye çağırırdı. Sınıf fotoğrafları çekilirken beni en ön sıraya oturturlar; Rachel ise arkada kaybolurdu.

Rachel bana babamın aslında bir beyaz olduğunu, benim aslında bu aileden olmadığımı söylerdi. Derken bir gün Rachel'la bu konuda kavgaya tutuşup bağrışmaya başladık ve ona gidip hakiki babamla yaşayacağım gibi laflar ettim. O gece Mama beni yanına oturtup, henüz yeni doğmuş bir bebekken Rachel'ın da babası olan-benimki gibi açık kahve tenli—babamın, beni kucağında tuttuğu fotoğraflarını gösterdi. Fotoğrafın üzerindeki tarih, babamın üçümüzü birden terk ettiği tarihin tam bir yıl öncesiydi.

Rachel ve ben büyüdüğümüzde, iki kız kardeş olarak birbirimizden olabildiğince farklıydık. Ben kısa boyluyum, o ise boylu

posludur. Ben hep azimli bir öğrenci oldum, o ise aslında benden daha akıllı olduğu halde okuldan nefret ederdi. Yirmili yaşlarına geldiğinde, kendi tabiriyle "etnik kökleri" ile barıştı, mahkeme kararıyla ismini Adisa yaptı ve saçını doğal Afro haliyle bırakmaya başladı. Etnik isimlerin pek çoğu Svahili dilinde olsa da *Adisa*, Yoruba dilinden gelmektedir ve sorsanız size bunun "buraya köle olarak getirilirken atalarımızın *aslen* geride bıraktıkları vatanları" olan Batı Afrika'nın dili olduğunu söyler. Sözcük, *aydınlanmış* anlamına geliyor. Bakın, ismi bile hepimizin onun gördüğü hakikatlerden habersiz olduğumuz yargısını taşıyor.

Adisa şimdi New Haven'daki tren yolunun yakınında, gündüz vakti uyuşturucu alışverişi yapılan ve geceleri gençlerin birbirilerine kurşun yağdırdığı bir mahallede yaşıyor. Beş çocuğu var ve o ve çocukların babası, asgari ücretli işlerle zar zor geçiniyorlar. Ablamı deli gibi severim ama yaptığı tercihleri anlamakta güçlük çekerim, tıpkı onun benimkileri anlayamaması gibi.

Doğrusu hep merak etmişimdir. Beni hemşire olmaya, daha fazlasını istemeye, Edison için daha çok şey başarmaya, tüm bunlara iten şey, acaba ikimiz de küçük, siyah kız kardeşler olduğumuz halde benim yarışa bir iki adım önden başlamam mıydı? Rachel'ın kendini Adisa'ya çevirmesi, acaba arayı kapatma şansının olduğuna inanmak için tam da içindeki o kıvılcımı beslemeye muhtaç olmasından mıydı?

♠

İzin günüm olan Cuma günü, Adisa'yla manikürcüde buluşmamız var. Ellerimiz UV kurutma makinelerinin altında, yan yana oturuyoruz. Adisa, benim seçtiğim OPI ojenin şişesine bakıp başını sallıyor. "Bu isimde bir oje seçmene inanamıyorum: Vitamin Barlarında Gezinti," diyor. "Bundan daha beyaz bir renk seçemezdin."

"Rengi turuncu," diye belirtiyorum.

"Ben ismini kastediyorum Ruth, ismini! Siyah bir kardeşimizin vitamin bara gittiğini gördün mü hiç? Hayır. Çünkü kimse sebze suyu içmeye bara gitmez. Keza kimse meşrubat bardağıyla tekila da sipariş etmez."

Gözlerimi deviriyorum. "Sahi mi? Daha biraz önce sana bir hastayla ilgilenmemi yasakladıklarını anlattığım halde sen tırnaklarıma sürdüğüm ojenin rengini mi konuşalım istiyorsun?"

"Senin hayatını hangi renkle sürdürmeyi seçtiğinden bahsediyorum kızım," diyor Adisa."Senin başına gelenleri bizim gibiler her gün yaşıyor. Her *saat*. Onların kurallarıyla oynamaya öyle alışmışsın ki deri rengi faktörünü unutmuşsun." Sırıtıyor. "Eh seninki biraz daha açık renk ama olsun."

"Bu da ne demek oluyor?"

Omuz silkiyor. "En son ne zaman birine Mamanın hâlâ hizmetçi olarak çalıştığını söyledin?"

"Artık neredeyse hiç çalışmıyor annem. Sen de biliyorsun. Aslen Mina'nın bağışta bulunduğu bir hayır kurumu gibi."

"Soruma cevap vermedin."

Ters ters bakıyorum. "Bundan en son ne zaman söz ettiğimi hatırlamıyorum. Sen sohbetlerinde ilk bu konuyu mu açıyorsun? Ayrıca rengimin ne olduğu önemli değil. İşimi iyi yapıyorum. O hastanın hizmetinden uzaklaştırılmayı hak etmedim."

"E ben de Güney Church Sokağı'nda oturmayı hak etmiyorum ama gel gör ki iki yüz yıllık tarihi değiştirmek benim tek başıma yapabileceğim bir şey değil."

Ablam kurban rolünü oynamayı sever. Daha önce bu konuda hararetli atışmalarımız olmuştur. Eğer basmakalıp bir örnek olarak görülmek istemiyorsan, basmakalıp bir örnek *olmamakla* işe başlamalısın. Ama ablama göre bu, oyunu beyaz adamın kurallarıyla oynamak ve tavizsizce kendin olmak yerine *onların* olmanı istedikleri kişi olman demek. Adisa *asimilasyon* sözcüğünü öyle bir kinle telaffuz ediyor ki--benim yaptığım gibi--bunu seçen her kimse, zehirlenmiş olduğunu düşünüyorsun.

Yine benim yaşadığım bir sorunu alıp kendi sızlanmalarına malzeme etmek de tam ablamlık bir davranış.

"Hastanede olanların hiçbiri senin hatan değil," diyor ablam, şaşırtıcı bir çıkışla. Bunun benim yüzümden olduğunu, çünkü şimdiye dek gerçekte olmadığım biri rolü oynadığımı ve bunu yaparken hakikati unuttuğumu söylemesini beklerdim. "Bu onların dünyası Ruth. Bizler içinde yaşamakla yetiniyoruz. Kalkıp Japonya'ya taşındığını düşün. İstersen onların geleneklerini umursamaz, asla dillerini öğrenmezsin, ama bunları yaptığında çok daha kolay geçinip gidersin değil mi? Burada da aynı şey. Televizyonu ya da radyoyu her açtığında, liseye ve üniversiteye giden, yemeğe çıkan, nişanlanan, pinot noir'larını yudumlayan beyazlar hakkındaki şeyleri görüp dinliyorsun. Onların nasıl yaşadıklarını öğrenip, dillerini onlardan ayırt edilmeyecek seviyede konuşabiliyorsun. Peki siyahlarlayken nasıl davranacaklarını öğrenebilmek için gidip Tyler Perry filmleri izleyen kaç beyaz tanıyorsun?"

"Mesele bu değil..."

"Hayır, sorun şu, sen istediğin kadar *Roma'da Romalılar gibi davran*, bu, imparatorun seni sarayına kabul edeceği anlamına gelmiyor."

"Dünyayı beyazların yönettiği falan yok Adisa," diye itiraz ediyorum. "Renkli insanlar arasında da bir sürü başarılı kişi var." Aklıma gelen ilk üç ismi sayıyorum. "Colin Powell, Cory Booker, Beyoncé..."

"Hiçbiri benim kadar kara değil," diye karşı çıkıyor Adisa. "Hani bir söz vardır: Dibe indikçe kararırsın."

"Clarence Thomas," diyorum, "senden de kara ve Anayasa Mahkemesi başkanı."

Ablam gülüyor. "Ruth, adam öyle muhafazakâr ki *kanı* bile beyaz akar onun."

Telefonum çalıyor ve tırnaklarımı mahvetmemek için çantamdan dikkatlice çıkarıyorum.

"Edison mu?" diye soruyor Adisa hemen. Hakkında ne dersek diyelim, oğluma olan sevgisi benimki kadar büyüktür.

"Hayır. İşyerinden Lucille." İsmini telefon ekranımda görmem dilimi damağımı kurutmaya yetiyor; kendisi Davis Bauer'in doğumuna giren hemşireydi. Ama bu sefer meselenin o aileyle ilgisi yok. Lucille'de barsak kurdu olmuş; bu gece yerine geçecek birine ihtiyacı var. Benimle yer değiştirmek istiyor, böylece cumartesi bütün gün çalışmak yerine, saat on birde paydos edebilirim. Bu da çift vardiya demek ama şimdiden, cumartesi günkü o boş saatlerde ne yapabileceğimi planlamaya başlamıştım. Edison'a bu kış için bir palto almamız lazım. Yeminle, sırf yaz boyunca bile on santim boy attı. Alışverişten sonra onu öğle yemeğine götürebilirim. Hatta belki Edison'la gidip izleyebileceğimiz bir film vizyona girmiştir. Son zamanlarda, oğlumu üniversiteye girebilecek noktaya getirmiş olmamın aynı zamanda yalnız kalmama yol açacağını fark etmek beni derinden yaralıyor. "Bu gece işe gitmemi istiyorlar."

"Kimler? Naziler mi?"

"Hayır, hemşirelerden biri. Hastalanmış."

"Beyaz hemşirelerden biri," diye düzeltiyor Adisa.

Yanıt dahi vermiyorum.

Adisa koltuğuna yaslanıyor. "Bana sorarsan, senden iyilik isteyecek durumları yok."

Tam Marie'nin bebeğin dosyasına post-it yapıştırma kararıyla en ufak bir ilgisi olmayan Lucille'i savunmak üzereyken manikürcü, araya girerek ojelerin kuruyup kurumadığını görmek için tırnak kontrolü yapıyor. "Tamam," diyor. "Hepsi bu kadar."

Adisa, frapan cırlak pembe renkli parmaklarını sallıyor. "Niye buraya gelip duruyoruz? Bu salondan nefret ediyorum," diyor sesini alçaltarak. "Gözlerimin içine bakmıyorlar, üstelik para üstünü de avucuma koymuyorlar. Siyahlığımın üstlerine bulaşmasından korkuyorlar sanki."

"Onlar Koreli," diyorum. "Bir düşün, kendi kültürlerinde o söylediklerinin hiçbiri, nazik davranışlar sayılmıyor olamaz mı?"

Adisa tek kaşını kaldırıyor. "Peki Ruth," diyor. "Sen kendi kendine seninle ilgisi olmadığını söylemeye devam et."

♠

Program dışı vardiyamın daha on dakikası dolmadığı halde, olur dediğim için şimdiden pişmanım. Dışarıda, hava tahminlerinde beklenmeyen bir fırtına kopmakta ve barometrenin göstergesi dibe vurmuş durumda. Bu da erken yırtılan zarlar, prematüre doğum yapan kadınlar, yeterince boş yerimiz olmadığından koridorda kıvranan hastalar demek. Kafası kesik bir tavuk gibi koşturup duruyorum ki aslında iyi ki de öyle, zira ne Turk ve Brittany Bauer'i ne de bebeklerini düşünmeme fırsat kalmıyor.

Ama bu, işe ilk geldiğimde dosyalarına şöyle bir bakmama engel değil. Kendi kendime, yalnızca bebek taburcu edilmeden önce bir pediatrik kardiyoloğa danışılması için birinin--*beyaz* birinin--ayarlamaları yaptığına emin olmak istediğimi söylüyorum. Ve evet, işte çizelgeye yazılmış görünüyor; yanına da Corinne'in cuma günü sağlık taraması için bebeğin topuğundan kan alma işlemini yapacağı kaydedilmiş. Ama o sırada biri adımı sesleniyor ve sedyeyle acilden çıkarılan doğum sancıları içindeki bir kadının yörüngesine çekiliyorum. Eşi dehşet içinde görünüyor; işleri halletmeye alışkın olduğu halde, aniden kendi dümen köşkünün dışına düştüğünü fark eden erkeklerden. "Ben Ruth," diyorum, her yeni sancıyla daha da büzülerek küçülmüş görünen kadına. "Doğum boyunca yanınızda olacağım."

İsmi Eliza ve kocası George'un söylediğine bakılırsa sancıları dört dakikalık aralıklarla geliyor. Bu ilk bebekleri. Hastamı kalan son boş doğum odamıza yerleştiriyorum ve idrar örneğini alıyorum, sonra da onu monitöre bağlayıp ağır bilgisayar çıktısını gözden geçiriyorum. Hayati verilerini kavradıktan sonra sorulara geçiyorum: *Sancılar ne sıklıkta geliyor? Ne taraftan? Ön mü arka mı? Akıntın var mı? Kanaman var mı? Bebeğin hareketi nasıl?*

"Eliza, eğer hazırsan rahmini kontrol edeceğim," diyorum. Elime eldivenleri geçirip yatağın ayak ucuna giderek dizine dokunuyorum.

Yüzünde aniden belirip kaybolan ifadeyle duraklıyorum.

Doğum sancıları içindeki çoğu kadın, o bebeği bedenlerinden çıkarmak için ne gerekirse yapmaya hazırdır. Evet, doğumu başarıyla tamamlama konusunda bir korku olur elbette ama dokunulmaktan korkmak bambaşka bir şey. Ve Eliza'nın yüzünden okunan korku tam olarak bu.

Dilimin ucunda düzinelerce soru. Eliza, banyoda kocasının yardımıyla üstünü değiştirdiğinden, ilişkide kötü muameleyi gösterecek herhangi bir yara beresi olup olmadığını görmedim. George'u süzüyorum. Öfke kontrolü sorunları olan biri gibi değil, daha çok baba olmak üzere olan herhangi bir erkek gibi heyecanlı ve huzursuz görünüyor.

Ama Turk Bauer de kollarını sıvayana kadar bana gayet normal biri gibi görünmemiş miydi?

Bu düşüncelerden silkinmek için başımı sallayarak George'a dönüp sezgilerimi bir tebessümle susturuyorum. "Mümkünse mutfağa gidip Eliza için biraz buz getirebilir misiniz?" diyorum. "Çok makbule geçerdi."

Bunun hemşirenin işi olması kimin umurunda. Kendisine bir iş verilmesi George'u müthiş rahatlatmış görünüyor. O odadan çıkar çıkmaz Eliza'ya dönüyorum. "Her şey yolunda mı?" diye soruyorum gözlerinin içine bakarak. "Bana söylemen gereken ve George odada olduğu için söyleyemediğin bir şey var mı?"

Başını iki yana sallıyor, sonra birden gözyaşlarına boğuluyor.

Eldivenlerimi çıkarıyorum--rahim muayenesi bekleyebilir--ve uzanıp elini tutuyorum. "Eliza, bana anlatabilirsin."

"Hamileyim çünkü tecavüze uğradım," diyor hıçkırarak, "George'un bundan haberi bile yok. Bu bebeğe öyle sevindi ki... ondan olmayabileceğini ona söyleyemedim."

Olayın hikâyesi, gecenin kör ünde, Eliza'nın rahmi yedi santimetre açıldığında ve George kafeteryaya bir şeyler atıştırmaya gittiğinde fısıltıyla anlatılıyor. Doğum sancısı böyle bir şeydir: Paylaşılan travmanın yarattığı bir bağ, ilişkileri sağlamlaştıran bir hızlandırıcı. Bu yüzdendir ki Eliza için herhangi bir yabancıdan

pek farkım olmadığı halde, gemisi batmış da ben ufukta görünen tek kara parçasıymışım gibi bana içini döküyor. Bir iş seyahatinde, önemli ve kaçırılmaması gereken bir müşteriyle bir anlaşmanın bağlanmasını kutluyorlarmış. Müşteri, onu başka birileriyle beraber yemeğe davet etmiş ve ona bir içki ısmarlamış. Bundan sonra Eliza'nın tek anımsadığı, otelde adamın odasında, her yeri ağrılar içinde uyanmasıymış.

Sözlerini bitirdikten sonra, ikimiz de oturup sözcüklerin fırtınasının dinmesini bekliyoruz. "George'a söyleyemezdim," diyor Eliza, hastane yatağının kaba örtüsünü avuçlarında sıkarak. "Patronuma giderdi ve inan, sırf benim başıma bunlar geldi diye, onlar bu anlaşmayı kaçırmayı göze almazlardı. En iyi ihtimalle, çenemi kapamam için bana yüklü bir tazminat verip işten çıkarırlardı."

"Yani kimse bunu bilmiyor mu?"

"*Sen* biliyorsun," diyor Eliza ve yüzüme bakıyor. "Ya bu bebeği sevemezsem? Ya ona her baktığımda olanları hatırlarsam?"

"Belki DNA testi yaptırmalısın," diyorum.

"Neyi değiştirecek ki?"

"E, gerçeği *öğrenirdin*," diyorum.

Başını sallıyor. "Sonra ne olacak?"

Benim de tüm varlığımla hissettiğim güzel bir soru. Çirkin hakikati öğrenmeyip o yokmuş gibi davranmak mı daha iyi yoksa bu bilgi ebediyen size yük olacak olsa bile onunla yüzleşmek mi?

Tam fikrimi söylemek üzereyken Eliza'nın tekrar sancısı tutuyor. Ansızın, ikimiz birlikte yaşam savaşı için tekrar siperlere dönüyoruz.

Üç saat süren doğumun sonunda Eliza kızını dünyaya getiriyor. Pek çok kadının anne olduğunda yaptığı gibi ağlamaya başlıyor ama ben onun aynı nedenlerle ağlamadığını biliyorum. Doktor bebeği bana veriyor ve başımı eğip bebeğin gözlerindeki o kızgın okyanusa bakakalıyorum. Bu kızın nasıl filizlendiğinin hiç önemi yok. Önemli olan tek şey, buraya varabilmiş olması.

"Eliza," diyorum, bebeği göğsüne yatırırken, "işte kızın."

George, uzanıp karısının omzunun üstünden bebeğin lekeli bacaklarını okşarken bile Eliza, bebeğe bakmıyor. Bebeği yukarı doğru çekip Eliza'nın yüzüne yaklaştırıyorum. "Eliza," diyorum daha keskin bir sesle, "kızın."

Bakışlarını isteksizce elimdeki bebeğe çeviriyor. O da benim gördüğüm şeyi görüyor: Bebeğin babasının mavi gözleri. Onunkiyle tıpatıp aynı burnu. Onun da çenesinde olan oyuğu. Bu bebek adeta George'un minik bir kopyası gibi.

Eliza'nın gerginliği tamamen uçup gidiyor. Kızını kollarında sıkı sıkı sararak göğsüne öyle bir bastırıyor ki arada *ya öyleyse* sorusuna hiç yer kalmıyor. "Merhaba bebiş," diye fısıldıyor.

Bu aile kendi kaderini çizecek.

Keşke hepimiz için bu kadar kolay olabilse.

♠

Ertesi sabah, saat dokuz itibarıyla, sanki tüm New Haven toplanıp hastaneye doğum yapmaya gelmiş gibi. Tüm bu süreyi aralıksız kahve içerek, üç doğum sonrası hasta arasında mekik dokuyarak ve aralarda, ben saat on birde ayrılana kadar sancılanmış bir kadın daha gelmesin diye harıl harıl dua ederek geçirdim. Eliza'nın doğumundan başka, dün gece iki hastam daha oldu: Doğrusu bıraksan o bebeği kendi başına da doğurabilecek ve neredeyse öyle yapan bir G3 DS3 ve acil sezaryene alınan bir G4 DS1. İkincisinin bebeği daha yirmi yedi haftalık ve yenidoğan yoğun bakım ünitesinde.

Corinne saat yedide vardiyaya geldiğinde, ben acil sezaryen hastasıyla ameliyathanedeyim, dolayısıyla sabah saat dokuz olup ben bebek odasına gelene kadar karşılaşmıyoruz. "Çifte vardiya yapmışsın bugün," diyor tekerlekli bir beşiği odaya sokarken. "Burada ne yapıyorsun?"

Eskiden, bebekler yedi gün yirmi dört saat annelerinin hastane odasında kalmadan önce, anneler iyi bir gece uykusu çeksin diye götürüldükleri bebek odasında kalırlardı. Dolayısıyla burası, artık

daha çok bir depolama alanı olarak ve hiçbir anne babanın izlemek istemediği sünnet gibi rutin işlemlerin yapılmasında kullanılıyor.

"Saklanıyorum," diyorum Corinne'e ve cebimden bir gofret çıkarıp iki ısırıkta mideye indiriyorum.

Gülüyor. "Bugün bu nasıl bir *cehennem* yahu? Kıyamet günü uyarısı vardı da ben mi kaçırdım?"

"Bir de bana sor," diyorum. İlk defa beşikteki bebeğe bakıyorum ve sırtımdan aşağıya doğru bir ürperti yayılıyor. Beşiğin üzerindeki kartta BAUER BEBEK yazılı. İstemsizce geriye doğru bir adım atıyorum.

"Durumu nasıl?" diye soruyorum. "Daha çok emmeye başladı mı?"

"Şekeri yüksek ama hâlâ mahmur," diyor Corinne. "Son iki saattir emzirilmedi çünkü Atkins sünnetini yapacak."

Sanki Corinne'in adını andığını duymuş gibi Dr. Atkins o anda bebek odasına dalıyor. "Tam vakti," diyor beşiğe bakarak. "Anestezinin etkisini göstermesi için yeterince zaman geçti ve ebeveynlerle de konuştum. Ruth, bebeğe şeker verdin mi?"

Şeker derken, bebekleri yatıştırmak ve dikkatlerini bu rahatsız durumdan başka yöne çekmek için damaklarına sürülen azıcık şerbeti kastediyor. Hemşiresi olsaydım, bebeğe sünnet öncesinde şerbeti ben verecektim.

"Ben artık bu hastanın bakımıyla ilgilenmiyorum," diyorum sertçe.

Dr. Atkins şaşkınlıkla bana bakıp hastanın dosyasını açıyor. Post-it notu görünüyor ve doktor onu okurken gergin bir sessizlik odayı kaplayarak içerideki tüm havayı yutup yok ediyor.

Corinne boğazını temizliyor. "Ben beş dakika önce şekerini verdim."

"Harika," diyor Dr. Atkins. "O halde başlayabiliriz."

Bir süre orada dikilerek, Corinne'in bebeğin kundağını çözüp onu bu rutin işleme hazırlayışını izliyorum. Dr. Atkins bana dönüyor. Bakışlarındaki merhameti fark ediyorum ve bu hiç de hoşuma

gitmiyor. Sırf Marie'nin aldığı aptalca bir karar yüzünden bana acımalarına ihtiyacım yok. Derimin renginden dolayı bana acımalarına ihtiyacım yok.

Bu yüzden durumu şakaya vuruyorum. "Hazır eliniz değmişken kısırlaştırabilirsiniz de belki."

♠

Acil sezaryenden daha korkunç az şey vardır. Doktor bu çağrıyı yapar yapmaz, ortam gerilir ve konuşmalar bölük bölük ve can alıcı hale gelir: *Ben serumu hallediyorum, sen sedyeyi getirebilir misin? Biriniz alet çantasını getirsin ve yeri ayarlasın.* Hastaya bir terslik olduğunu ve hemen harekete geçmemiz gerektiğini söylersin. Hastane santralinden, ekipte olup o an binada bulunmayan herkese çağrı gönderilirken sen ve sorumlu hemşire, hastayı ameliyathaneye götürürsünüz. Sorumlu hemşire aletleri sterilize kâğıt ambalajlarından çıkarıp anestezi ekipmanını çalıştırırken sen, hastayı ameliyat masasına alıp, karnını operasyona hazır duruma getirir ve perdeleri çekip beklersin. Doktor ve anestezistin koşa koşa kapıdan içeri girmesiyle, karnın kesilip bebeğin çıkarılması bir olur. Tüm bunlar yirmi dakika sürmez. Yale-New Haven gibi büyük hastanelerde bunu yedi dakikada halledebilirler.

Davis Bauer'in sünnetinden yirmi dakika sonra, Corinne'in başka bir hastasının suyu geliyor. Göbek kordonu bacaklarının arasından ip gibi dökülüyor ve Corinne bebek odasından acilen hastanın yanına çağrılıyor. "Benim yerime bebeği izle." diyor hastasının odasına doğru koştururken. Bir saniye sonra Marie'yi hastanın sedyesi başında, onu dikkatle asansöre doğru iterken görüyorum. Corinne yatağa, hastanın bacakları arasına iki büklüm eğilmiş, loşlukta kalan eldivenli elleriyle göbek kordonunu içeride tutmaya çalışıyor.

"*Benim yerime bebeği izle.*" Yani benden Davis Bauer'e göz kulak olmamı istiyor. Protokole göre sünnet edilen bebeğin, kanaması olmadığından emin olmak için sürekli kontrol altında tutulması gerekiyor. Hem Marie hem de Corinne acil bir sezaryenin en civcivli anındayken bunu yapacak benden başka hiç kimse yok.

Davis'in sabahki şoktan sonra mışıl mışıl uyuduğu bebek odasına giriyorum.

Kendi kendime, taş çatlasa yirmi dakika sonra, Corinne geri döner ya da Marie benim yerime gelir diyorum.

Kollarımı kavuşturup beşiğindeki bebeğe bakıyorum. Bebekler nasıl da tertemiz birer sayfadır. Onlar bu dünyaya, ebeveynlerinin edindiği fikirler, dinlerinin sunduğu vaatler ya da insanları hoşlandıkları ve hoşlanmadıkları şeklinde gruplandırma kabiliyetiyle gelmezler. Bu dünyaya geldiklerinde, aslında rahat etme ihtiyacı dışında hiçbir şeyleri yoktur. Ve bıraksanız bu ihtiyacı, kim olduğuna bakmaksızın herkesten karşılarlar.

Doğuştan gelen bu zarafetin, yetiştirmeyle ne kadar sürede yıpranabileceğini düşünmeye başlıyorum.

Gözlerimi indirip tekrar beşiğe baktığımda, Davis Bauer nefes almıyor.

Minik göğsünün inip kalkışını uzaktan ayırt edemediğimi düşünerek, eğilip daha yakından bakıyorum. Ama bu açıdan bakınca, teninin morardığını görebiliyorum.

Derhal ona uzanıp stetoskobumla kalbini dinliyor, hafifçe topuklarına vuruyor, battaniyesini çözüyorum. Pek çok bebekte uyku apnesi vardır ama onları biraz çevirip sırtüstü pozisyondan yüzüstü ya da yan pozisyona getirdiğinizde, hemen tekrar nefes almaya başlarlar.

İşte tam o anda, zihnim ellerimi yakalıyor: *Afro-Amerikalı personelden hiç kimse bu hastayla ilgilenemez.*

Omzumun üzerinden bebek odasının kapısına göz atarken biri içeri girdiğinde, yalnızca sırtımı görebileceği bir açıyla durmaya çabalıyorum. Böylece ne yaptığımı görmeyeceklerdir.

Bebeği dürtmek, onu canlandırmaya yarar mı? Bebeğe dokunmak, teknik olarak onunla ilgilenmeye mi girer?

Bu yüzden işimi kaybeder miyim?

Fazla mı vesveseliyim?

Bu bebek tekrar nefes almaya başlayacaksa tüm bunların bir önemi var mı?

Düşüncelerimin hızlı girdabı, kasırgaya dönüşüyor: Bu nefes durması olsa gerek; yenidoğanlarda asla kalp vakaları görülmez. Bebek üç-dört dakika nefes alamasa bile kalp atışı hâlâ 100'de olabilir, zira normal kalp atışı zaten 150'dedir... bu da demektir ki, beyne kan gitmiyorsa bile bedenin kalan kısmına gidiyordur ve bebeğe oksijen verebildiğiniz anda kalp atışı normal hızına çıkacaktır. Bu yüzden bir bebeğe göğüs masajı yapmaktansa, ona nefes vermek daha önemli. Bu durumda, yetişkin bir hastaya yapılacak olanın tersi yapılmalı.

Ama tüm şüphelerimi bir kenara iterek tıbbi müdahale haricinde her şeyi denediğimde dahi, nefesi yerine gelmiyor. Normalde bir nabız oksimetresi alıp oksijen düzeyi ve kalp atışını kontrol ederdim. Bir oksijen maskesi getirirdim. Başkalarını arardım.

Ne yapmalıyım?

Ne yapmamalıyım?

Corinne ya da Marie her an odaya girebilir. Beni bu bebeğe müdahale ederken görürlerse sonra ne olacak?

Üç dakika mı yoksa üç saniye sonra mı bilmem, arkamda Marie'nin sesini duyuyorum. "Ruth," diyor, "ne yapıyorsun?"

"Hiç," diye cevap verirken donup kalıyorum. "Hiçbir şey yapmıyorum."

Omzumun üzerinden bakıp bebeğin morarmış yanağını görüyor ve hemen göz göze geliyoruz. "Bana bir ambu torbası getir," diye emrediyor Marie. Bebeğin battaniyesini açıyor, minik topuklarına hafif hafif vuruyor, yüzüstü çeviriyor.

Aynen benim yaptıklarımı yapıyor.

Marie pediatrik yüz maskesini Davis'in ağzına ve burnuna dayayıp, pompayı sıkmaya başlayarak bebeğin ciğerlerini havayla dolduruyor. "Numarayı ara..."

Emrine uyup bebek odasının numarası olan 1500'ü tuşluyorum. "Yenidoğan bebek odasında mavi alarm!" diyorum ve kafamda, ekibin hastanede her zamanki işlerini bırakıp toplanışını canlandırıyorum: Bir anestezist, bir yoğun bakım hemşiresi, bir kayıt hemşiresi, farklı bir kattan bir stajyer hemşire. Ve bebeği dakikalar önce görmüş olan kadın doktor Dr. Atkins.

"Masaja başla," diyor Marie bana.

Bu defa duraksamıyorum. İki parmağımla bebeğin göğsüne bastırıp dakikada iki yüz kompres yapıyorum. Acil müdahale arabası ite kaka bebek odasına sokulur sokulmaz, boşta kalan elimle kablolara uzanıp çabalarımın sonuçlarını kalp monitöründe görebilmemiz için elektrotları, bebeğin bedenine tutturuyorum. Aniden küçücük bebek odası, hepsi yalnızca 48,5 cm boyundaki bir hastanın önünde yer kapabilmek için yarışan insanlarla tıka basa doluyor. "Kanül takmaya çalışıyorum burada," diye bir anestezist, serum için damar bulmaya uğraşan bir yoğun bakım hemşiresine bağırıyor.

"Dirsek altı damar bulamıyorum," diye çıkışıyor hemşire.

"Tamam takım," diyor anestezist ve hemşirenin daha rahat işini görmesi için geri çekiliyor. Hemşire bebeğin kolunu yokluyor ve ben, iyice belirgin bir damar--herhangi bir damar--çıkarma umuduyla parmaklarımla daha güçlü bastırıyorum.

Anestezist monitöre bakıyor. "Masajı bırak," diye sesleniyor ve ben, suçüstü yakalanmışım gibi ellerimi havaya kaldırıyorum.

Hep birlikte ekrana bakıyoruz ancak bebeğin nabzı 80'de.

"Tazyik etkili olmadı," diyor ve bunun üzerine, göğüs kafesine daha sert bastırıyorum. Öyle hassas bir alan ki! Bu minik göbek torbasının ardındaki organları koruyacak karın kasları henüz yok: birazcık fazla bastırsan ya da azıcık yana kaysan, yavrunun karaciğeri yırtılabilir.

"Bebek pembeleşmiyor," diyor Marie. "Oksijenin açık olduğuna emin miyiz?"

"Biri kan gazları getirebilir mi? "diye soruyor anestezist ve sorusu, bebeğin tepesinde, Marie'ninkine dolaşıyor.

Yoğun bakım hemşiresi, bebeğin nabzını bulmak için boynuna uzanarak, kanının asiditesini görmek için kan örneği almak amacıyla uyluk atardamarına girmeye çalışıyor. Bir getir-götürcü--acil ekibinin bir başka üyesi--minik şişeyi koşa koşa laboratuvara götürüyor. Ama yarım saat sonra sonuçlara ulaştığımızda, bir önemi kalmamış olacak. O zamana kadar bu bebek tekrar nefes almaya başlayacak.

Ya da başlamayacak.

"Kahretsin, hâlâ bir damar bulamadık mı?"

"Denemek ister misiniz?" diye soruyor yoğun bakım hemşiresi. "Buyurun siz deneyin."

"Masajı durdur," diyor anestezist ve dediğini yapıyorum. Monitörde kalp atışı 90 görünüyor.

"Bana biraz atropin verin." Doktorun eline bir şırınga veriliyor ve o da tepesini açıp ambu torbasını çıkarıyor ve ilacı tüpe enjekte edip bebeğin ciğerlerine yolluyor. Sonra da pompalamaya devam ederek, oksijen ve atropini bronşlardan, mukozalardan geçirmeye çalışıyor.

Bir krizin ortasındaysanız, zaman yapış yapıştır. O bataklıkta öyle yavaş yüzersiniz ki geçen her korkunç an, bir ilk mi yoksa tekrar mı anlayamazsınız. Ellerinizin o işle uğraştığını görebilir, onlar size ait değilmiş gibi izleyebilirsiniz. Bir panik merdivenini tırmanan sesler duyarsınız ve hepsi, sağır edici, akortsuz tek bir notaya dönüşür.

"Göbek deliğine kanül taksak?" diye soruyor yoğun bakım hemşiresi.

"Doğum üzerinden çok zaman geçti," diye yanıtlıyor Marie.

Hızla dibe vuruyoruz. Bilinçsizce daha da sert bastırıyorum.

"Fazla şiddetli bastırıyorsun," diyor anestezist. "Biraz daha nazik."

Ama beni asıl durduran şey, o çığlık oluyor. Brittany Bauer odaya girmiş acı acı çığlıklar atıyor. Kayıt hemşiresi onu zapt etmeye çalışırken, ona direnerek bebeğe yaklaşmaya çalışıyor.

Kocası--kıpırtısız, afallamış halde--gözlerini dikmiş, oğlunun göğsüne bastırdığım parmaklarıma bakıyor.

"Ona neler oluyor?" diye haykırıyor Brittany.

Onu içeriye kim aldı bilmiyorum. Gerçi onları dışarıda tutacak hiç kimse de yoktu. Dün geceden beri doğum bölümü fazla mesaide ve personel sıkıntısı çekiyor. Corinne hâlâ ameliyathanede acil sezaryen hastasının başında, Marie ise burada benimle birlikte. Bauer'ler acil çağrılarını duymuş olmalılar. Tıbbi personelin, bebeklerinin rutin bir işlem sonrasında uyuyor olması beklenen bebek odasına doğru koşuşturduğunu görmüşlerdir.

Ben olsam ben de oraya koşardım.

Kapı hızla açılıyor ve pediyatrist Dr. Atkins içeri girerek derhal beşiğin başına gidiyor. "Neler oluyor?"

Kimse cevap vermiyor ve benim cevabımın beklendiğini fark ediyorum.

"Bebeğin yanında ben vardım," diyorum hâlâ devam ettiğim masajın ritmine göre heceleri vurgulayarak. "Beti benzi atmış, soluğu durmuştu. Uyarıcı masaj yaptık ama nefes alıp verişi yerine gelmeyince, kalp masajına başladık."

"Ne zamandır yapıyorsunuz?" diye soruyor Dr. Atkins.

"On beş dakikadır."

"Tamam, Ruth, lütfen bir saniye dur." Dr. Atkins kalp monitörüne bakıyor. Kalp atışı şu anda 40.

"Mezarlık," diye mırıldanıyor Marie.

Bu, kardiyogramda geniş QRS grafikleri gördüğümüzde kullandığımız bir tabir: Kalbin sağ tarafı, sol tarafına çok yavaş tepki veriyor; kalp debisi mevcut değil.

Hiç umut yok.

Bir iki saniye sonra kalp atışı tamamen duruyor. "Bırakıyoruz," diyor Dr. Atkins. Derin bir nefes alıyor--bu zaten kolay bir

şey değil ama bebek olduğunda daha da beter--sonra da ambu torbasını tüpten çekip çıkararak çöpe fırlatıyor. "Saat?"

Hep birlikte saate bakıyoruz.

"Hayır," diye Brittany hıçkırarak dizlerinin üzerine çöküyor. "Lütfen durmayın. Lütfen bırakmayın."

"Üzgünüm Bayan Bauer," diyor pediyatrist. "Ancak oğlunuz için yapabileceğimiz bir şey yok. Onu kaybettik."

Turk sert bir hamleyle karısından uzaklaşıp çöpün içinden ambu torbasını kapıyor. Anestezisti kenara iterek torbayı tekrar Davis'in nefes tüpüne tutturmaya çalışıyor. "Bana nasıl yapacağımı gösterin," diyor yalvararak. "Ben yaparım. Bırakmanız gerekmiyor."

"Lütfen..."

"Ona tekrar nefes aldırabilirim. Biliyorum, yapabilirim..."

Dr. Atkins elini onun omzuna koyuyor ve Turk, içinde patlayan acının etkisiyle büzülüp olduğu yere çöküyor. "Davis'i geri getirmenin bir yolu yok," diyor Dr. Atkins ve Turk yüzünü elleriyle örterek hıçkırıklara boğuluyor.

"Saat?" diye tekrarlıyor Dr. Atkins.

Ölüm protokolünün bir parçası olarak, odadaki herkesin belirtilen ölüm anını onaylaması gerekiyor. "10:04," diyor Marie ve kasvetli koromuz hep bir ağızdan mırıldanıyor: *Onaylıyorum.*

Ellerime bakarak bir adım geriliyorum. Masaj yapmaktan parmaklarımda kramplar. Yüreğim acıyor.

Marie bebeğin ateşini ölçüyor, tam 35. Turk artık karısının yanından hiç ayrılmadan, onu ayakta tutmaya çalışıyor. İnanamayışın verdiği hissizlikle yüzlerinde donuk bir ifade var. Dr. Atkins, yumuşak bir sesle onlara bir şeyler söyleyerek, olanları açıklamak için boşuna çabalıyor.

Corinne bebek odasına giriyor. "Ruth? Neler oldu kuzum?"

Marie, Davis'i battaniyesiyle sıkıca sarıp sarmalayarak minik beresini tekrar başına çekiyor. Yavrunun yaşadığı travmanın tek

kanıtı, minik bir pipet gibi büzük ağzından dışarı uzanan küçük bir solunum tüpü. Marie, sevecenliğin bir anlamı kalmış gibi bebeği, şefkatle kollarına alıyor ve onu annesine veriyor.

"Pardon," diyorum Corinne'e, aslında belki de *affet beni* diyecekken. Onu itip ilerleyerek yaslı anne baba ve ölü bebeğin uzağından geçip, ağır bir mide bulantısıyla zar zor tuvalete yetişiyorum. Alnımı alafranganın serin porselen kenarına yaslayıp gözlerimi kapatıyorum ama o histen yine de kurtulamıyorum; parmaklarımda engebeli göğüs kafesinin yumuşaklığı, kulaklarımda bebeğin nabzının hışırtısı, dilimde o yakıcı gerçek: Duraklamasaydım o bebek şimdi yaşıyor olacaktı.

♠

Bir keresinde, 3. sınıf plasenta dekolmanı sonucu ölü doğum yapan, ergen yaşta bir hastam olmuştu. Plasenta, rahim duvarından ayrılmıştı ve bebeğe oksijen gitmiyordu; kanama öyle şiddetliydi ki bebekle birlikte az daha anneyi de kaybedecektik. Bebek, otopsi yapılmak üzere hastanemizin morguna yollandı; bu Connecticut'ta yenidoğan bebeklerin ölümünde otomatikman yapılan bir şeydi. On iki saat sonra, Ohio'dan kızın büyükannesi geldi. Torununun çocuğunu bir kez olsun kucağına almak istiyordu.

Bebek cesetlerinin bildiğimiz Amana buzdolaplarında, minik ceset torbaları içinde raflara istiflendikleri morga indim. Bebeği buzdolabından çıkarıp torbasını sıyırarak bir süre yüzünün o minik kusursuz çizgilerini seyrettim. Taş bebek gibiydi. Mışıl mışıl uyuyormuş gibi.

Bu buz gibi bebeği o kadının kucağına vermeye içim razı olmadı, bu yüzden onu tekrar torbasına sarıp, ısıtılmış battaniye bulmak için acil servis odasına gittim. Morga dönünce bebeği, bu battaniyelerle üst üste sarıp sarmalayarak, teninin soğukluğunu gidermeye çalıştım. Kan birikmesinden morartılar oluşmuş başının tepesini kapatmak için yenidoğan bebeklere giydirdiğimiz örgü berelerden birini götürdüm.

Yenidoğan bir bebek öldüğünde, şöyle bir politikamız vardır: Bebeği asla anneden koparmayız. Eğer o yaslı anne bebeğini yirmi

dört saat kucağında tutmak, onu kalbine yaslayarak uyumak, saçını fırçalamak ya da onu yıkamak ve bebeğiyle bir daha asla yaşayamayacağı tüm o anları yaşamak isterse, buna imkân sağlarız. Anne bebekten ayrılmaya hazır oluncaya dek, onu bekleriz.

O büyükanne, torununun oğlunu o akşam boyunca kucağından hiç bırakmadı. Sonra bebeği tekrar benim kollarıma verdi. Ona hemşirelik yapıyormuşum gibi omzuma bir havlu attım ve asansöre binip bebeği morgumuzun bulunduğu zemin kata indirdim.

Bu gibi bir deneyimin en zor kısmının annenin bebeği size verdiği an olduğunu sanıyorsunuzdur ama değil. Çünkü o anda, anne için o hâlâ bir çocuk. İşin en dayanılmaz kısmı, o minik örgü şapkayı, kundakladığınız battaniyeyi, alt bezini çıkarmak. Onu ceset torbasına koyup fermuarı çekmek. Buzdolabının kapısını kapatmak.

♠

Bir saat sonra, personel odasında kilitli dolabımdan mantomu almak üzereyken Marie, başını içeri uzatıyor. "Hâlâ burada mısın? Güzel. Bir dakikan var mı?"

Başımı sallayıp masaya, onun karşısına oturuyorum. Biri masanın üstüne bir avuç şeker bırakmış. Bir tanesini alıp kâğıdını sıyırıyorum, karamelin dilime yayılmasını bekliyorum. Umarım söylememem gereken şeyler söylemekten beni alıkoyar.

"Ne sabahtı," diye göğüs geçiriyor Marie.

"Asıl ne geceydi," diyorum.

"Doğru, sen çift vardiya yaptın." Başını sallıyor. "Şu zavallı aile."

"Çok feci." Görüşlerine katılmasam bile bebeklerini kaybetmeyi hak ettiklerini düşünecek değilim.

"Anneye sakinleştirici vermek zorunda kaldık," diyor Marie. "Bebek morga götürüldü."

Akıllılık edip babanın bahsini açmıyor.

Marie masanın üzerine bir form seriyor. "Belli ki bu yalnızca bir formalite. Davis Bauer'in soluğu durduğunda, resmen neler olduğunu buraya yazmam gerekiyor. Sen bebek odasında mıydın?"

"Corinne'in yerine bakıyordum," diyorum. Bunları sakin, tatlı bir sesle söylüyorum, oysa bıçak yutmuşum gibi her bir hece, ağzımdan korkuyla dökülüyor. "Beklenmedik bir anda ameliyathaneye çağırıldı. Bebek saat dokuzda sünnetini olmuştu ve başında biri olması gerekiyordu. Sen de acil sezaryende olduğundan, gözetim için yerine geçebilecek bir ben kalmıştım."

Marie'nin kalemi formun üzerinde bir şeyler karalıyor. Bunların hiçbiri, onun bilmediği ya da ummadığı şeyler değil. "Bebeğin soluğunun durduğunu ne zaman fark ettin?"

Şekeri dilimle yuvarlıyorum. Yanağımın üstüne doğru itekliyorum. "Sen gelmeden hemen önce," diyorum.

Marie bir şey söylemeye yeltenip dudağını ısırıyor. Kalemi iki kez tıklatıp, sonra son bir kez çıtlatarak masaya bırakıyor. "Hemen önce," diye tekrarlıyor, sözcüğün kapsamı ve boyutlarını ölçer gibi. "Ruth... ben içeri girdiğimde, sen ayakta öylece *duruyordun*."

"Benden yapmamın beklendiğien şeyi yapıyordum," diye düzeltiyorum. "O bebeğe dokunmuyordum." Masadan kalkıyorum ve mantomun düğmelerini iliklerken, ellerimin titrediğini fark etmemesini umuyorum. "Başka sorun var mı?"

"Zor bir gün oldu," diyor Marie. "Git biraz dinlen."

Başımı sallayıp hemşire odasından çıkıyorum. Ancak asansöre binip sokak seviyesine çıkmak yerine, hastanenin derinliklerine dalıyorum. Morgun aşırı ışıklı floresan lambaları altında, gözlerimi kırpıştırıp ortama alıştırmaya çalışıyorum. Aydınlığın neden hep bu lanet beyazlıkta olduğuna şaşıyorum.

Buradaki tek bebek cesedi onunki. Uzuvları hâlâ esnek, derisi henüz donmamış. Yanakları ve ayaklarında morartılar var ancak onun ilk bakışta göründüğü gibi birilerinin yavrucağı değil de farklı bir şey olduğuna dair tek ipucu bu.

Çelik bir sedyeye yaslanarak onu, sevecenlikle kollarımın arasında tutuyorum. Onu, bana izin verilse yapacağım gibi kucaklıyorum. Adını fısıldayıp ruhu için dua ediyorum. Ona bu müflis dünyaya hoş geldin deyip, sonra alelacele uğurluyorum.

KENNEDY

Çoktan sabah olmuş.

Birincisi, uyuyakaldık çünkü ben Micah'nın alarmını kurduğunu sanırken, o da benim kendiminkini kurduğumu sanıyormuş. Sonra dört yaşındaki kızımız Violet, kahvaltıda bir kâse Cheerios yemeyi reddedip Micah'ya sahanda yumurta yapmayı kabul ettirene dek burnunu çekerek ağladı. Tabii o noktaya gelene kadar sinirler toparlanamayacak kadar gevşediğinden, tabağı önüne konulduğunda tekrar ağlamaya başladı. "Sikik bir bıçak istiyorum!" diye haykırdı ve muhtemelen başka hiçbir şey Micah ve benim telaşlı koşuşturmamızı zınk diye durdurmaya yetmezdi.

"Yanlış mı duyuyorum yoksa sahiden öyle mi söyledi?" diye sordu Micah.

Violet tekrar mızıldandı. Bu kez çok daha netti. "Bir çatal, bir de bıçak istiyorum."

Ben kahkahayı patlatırken Micah, bana ayıplarcasına bir bakış attı. "Kaç defa sana küfretmemeni söylemedim mi?" dedi. "Dört yaşındaki çocuğumuzun gemici gibi konuşması komik mi sence?"

"Aslında öyle demedi. Aslında sen yanlış duydun."

"Avukatlık etme," diye mırıldandı Micah.

"Sen de nutuk çekme," dedim.

Dolayısıyla evden ayrıldığımızda--Micah, Violet'i kreşe bırakıp arka arkaya yapacağı altı ameliyata, bense tam ters yöne sürerek ofisime giderken--ailede morali yerinde olan tek kişi, kahvaltısını tam takım yapan ve ne anne ne de babasının bir de bu konuyu tartışacak halleri kalmadığından, puantiyeli süslü pabuçlarını giyinmiş olan Violet'ti.

♠

Bir saat sonra, zaten kötü olan günüm daha da kötüleşiyor. Zira her ne kadar Columbia'da hukuk okumuş, sınıfımda ilk %5'lik dilimde mezun olmuş, beş yıl boyunca bir federal savcının yanında staj görmüş olsam da bugün--Connecticut Kamu Avukatlığı Hizmetleri New Haven Yargı Alanı'nın başkanı--patronum, beni sütyen meselesini müzakereye yolluyor.

New Haven tesisleri hapishane müdürü Başkan Al Wojecwicz ile boğucu bir konferans odasında ben, onun yardımcısı ve özel sektörden Arthur Wang adlı bir avukatla karşılıklı oturuyoruz. Şimdiye dek Mini Mini Memişler Komitesi diye andığım bu topluluğu bir araya getiren gelişmeler, iki ay önce balenli sütyen giyinmiş kadın avukatların hapishaneye girmelerinin engellenmesiyle başladı. Metal detektörlerine alarm verdiriyormuşuz.

Hapishane, elle aramayı kabul etmeyip yasa dışı ve zaman alıcı olan soyarak aramada diretti. Biz de mecburen çareyi kadınlar tuvaletine gidip sütyenleri orada bırakmakta bulduk; böylece içeri girip müvekkillerimizi ziyaret edebiliyorduk. Ancak hapishane bu defa da içeri sütyensiz giremeyeceğimizi duyurdu.

Al favorilerini düzeltiyor. "Bayan McQuarrie, anlayış göstermeniz lazım, biz yalnızca riskleri olabildiğince giderme çabasındayız."

"Başkan," diyorum, "sizi *anahtarlarla* içeri alıyorlar. Ne yapacağımı düşünüyorsunuz? İç çamaşırıyla birini hapishaneden mi kaçıracağım?"

Müdür yardımcısı benimle göz göze gelmekten kaçınıyor. Boğazını temizliyor. "Target'a gidip orada sattıkları sütyenleri inceledim."

Hayretle kaşlarımı kaldırıp Al'a dönüyorum. "Onu, yerinde araştırma yapmaya mı yolladın?"

Cevap vermesine fırsat kalmadan Arthur, koltuğuna yaslanıyor. "Yani burada acaba tüm kıyafet politikası mı gözden geçirilmeli sorusu doğuyor," diyor dâhice. "Geçen sene tatile gitmeden önce, bir müvekkilimle son dakika görüşmesi yapacaktım. Ayağımda sandaletlerim vardı ve bana hapishaneye bunlarla giremeyeceğim

söylendi. Bunun dışında yanımda yalnızca golf kramponlarım vardı ve onlar gayet uygun bulundu."

"Krampon," diye tekrarlıyorum. "Tabanında bildiğiniz *sivri uçlu demirler* olan ayakkabılar öyle mi? Krampon giyen içeri alınırken, parmak arası terlik giyenler neden alınmaz?"

Başkan ve yardımcısı bakışıyorlar. "E ayak emiciler yüzünden," diyor yardımcı.

"Birinin ayak parmağımızı emmesinden korktuğunuz için mi yani?"

"Evet," diyor yardımcı, ruhsuz bir ifadeyle. "İnanın ki bu tedbir tamamen sizi korumak için. Ayaklarınıza bir nevi eş ziyareti gibi bakıyorlar."

Tam o anda birden, tertemiz bir anonim hukuk firmasında şirket ortağı olarak çalışıyor olsam, yaşayacağım hayat gözümde canlanıyor. Müvekkillerimle çamaşır suyu ve çiş kokan dönüştürülmüş ardiye odaları yerine, ahşap lambrili konferans salonlarında buluştuğumu hayal ediyorum. Metadonu bıraktığı için ya da güvenmediği adalet sistemi karşısında duyduğu umutsuz dehşet yüzünden eli titremeyen bir müvekkille el sıkıştığımı.

Ama her şeyin bir bedeli vardır. Micah'yla tanıştığımda, Yale-New Haven'da oftalmoloji bölümünde akademisyendi. Beni muayene edip, hayatında gördüğü en güzel kolobomlara sahip olduğumu söylemişti. İlk randevumuzda ona, aslında adaletin kör olduğuna inandığımı söylemiştim. O da bana bunun tek nedeninin, henüz onu ameliyat etmeye fırsat bulamaması olduğunu söylemişti. Micah ile evlenmemiş olsaydım, tahminen diğer hukuk teftiş elemanlarının izinden giderek kendimi, büyük şehirlerdeki şık krom ofis binalarında bulacaktım. Onun yerine, Micah işini yapmaya başladı, bense Violet'i doğurmak için yazmanlık işime ara verdim. İşe dönmeye hazır olduğumda, eskiden nasıl bir hukukun savunuculuğunu yaptığımı bana hatırlatan Micah oldu. Onun geliri sayesinde, bunu uygulama imkânı buldum. *Ben para kazanacağım*, derdi Micah. *Sen fark yaratacaksın.* Kamu avukatı olarak asla zengin olamayacaktım ama aynada kendime bakacak yüzüm olacaktı.

Ve ne kadar paran olursa olsun ya da hangi yaştan veya ırktan, cinsiyetten ya da etnik kökenden olursan ol, adaletin eşit paylaştırılması beklenen bir ülkede yaşadığımıza göre kamu avukatlarının da herhangi bir özel avukat kadar keskin zekâlı, atılgan ve yaratıcı olması gerekmez mi?

Ellerimi masaya yasladım. "Başkan, biliyorsun ben golf oynamam. Ama sütyen giyiyorum. Başka kim giyiyor biliyor musun? ACLU'da (Amerikan Sivil Özgürlükler Birliği) kadrolu avukat olan arkadaşım Harriet Strong. Hukuk fakültesini birlikte okuduk ve fırsat buldukça ayda bir kez birlikte öğle yemeğine çıkarız. Connecticut'ın cinsel yönelime ve toplumsal cinsiyet kimliğine dayalı ayrımcılığı yasakladığı göz önüne alındığında ve bu hapishanedeki müvekkilleri ziyaret ederken sütyen giyen avukatların zaten yalnızca kadın ya da kadın kimliğini benimsemiş avukatlar olacağı düşünüldüğünde, sanırım kendisi bu toplantımızla fazlasıyla ilgilenecektir. Zira politikanız, avukat haklarına tecavüz ediyor ve avukatlık hizmeti vermemizi engelliyor. Ayrıca Harriet'ın, başka kaç kadın avukatın daha şikâyetçi olduğunu öğrenmek için Connecticut Kadın Avukatlar Derneğiyle bağlantı kuracağına da adım gibi eminim. Başka bir deyişle bu mesele, *medyaya yansırsa boku yediniz* kategorisine cuk oturuyor. Dolayısıyla bir dahaki sefere bir müvekkilimle görüşmeye geldiğimde, 34C beden balkonet Le Mystère'imi de getireceğim ve--mecazımı bağışlayın ama--bir infiale yol açmayacağımı varsayıyorum? Doğru mu düşünüyorum acaba?"

Başkan dişlerini sıkıyor. "Hiç kuşkusuz balen yasağını gözden geçirebiliriz."

"Güzel," diyerek evrak çantamı toparlıyorum. "Değerli vaktiniz için teşekkürler ancak şimdi mahkemeye gitmem lazım."

Peşimde Arthur'la salondan dışarı süzülüyorum. Hapishane binasından çıkar çıkmaz Arthur, göz kamaştırıcı güneşin altında sırıtıyor. "Mahkemede karşına çıkmamak gerektiğini bir kez daha hatırlattın."

Başımı sallıyorum. "Gerçekten golf oynuyor musun?"

"Yargıca yaltaklanmak gerektiği durumlarda evet." diyor. "Peki sen sahiden 34C beden misin?"

"Bunu asla bilemeyeceksin Arthur," diyorum gülerek ve orada ayrılıp, park yerindeki arabalarımıza yönelerek iki ayrı dünyaya hizmet için yola koyuluyoruz.

♠

Kocamla seksting âdetimiz yoktur. Telefon konuşmalarımız bunun yerine, ülke isimlerinden oluşan yoklama listeleri gibidir. Vietnam. Etiyopya. Meksika. Yunanistan. "Bu akşam nereden yemek söyleyelim?" sorusunun muhtelif yanıtları. Ama kodesteki toplantımdan çıktığımda, Micah'nın mesajıyla karşılaşıyorum. *Özür dilerim bu sabah puştluk ettim.*

Sırıtarak cevap yazıyorum. *Çocuğumuzun küfürbazlığına şaşmamalı.*

Bu akşam çıkalım mı? yazıyor Micah.

Parmaklarım uçarcasına harflerde geziniyor. *Puşt sözüyle buzları erittin* yazıyorum. *Hint yemeği?*

Körişmek için sabırsızlanıyorum, yazıyor Micah.

Gel de yumuşama hadi!

♠

Kuzey Carolina'da sosyetik bir çevrede büyümüş anneme göre, ölü deri yumuşatıcı ya da göz kreminin çözemeyeceği sorun yoktur. Bu yüzden daima beni, asıl anlamı *iyi görünmek için çaba göstermek* olan *kendime özen göstermeye* ikna etme peşindedir ki kendilerine ayırdığım zamanı saçıma balyaj yapacak kuaförden daima çok daha fazla hak eden bir çocuğum ve yaklaşık yüz kadar muhtaç müvekkilim varken bu, epey absürt bir durum.

Geçen yılki doğum günümde annem bana, bugüne dek bile bile savuşturduğum bir şey hediye etti: Bir güzellik salonunda doksan dakikalık masaj kuponu. Doksan dakikada bir sürü şey yapabilirim. Bir iki dava özeti dosyalamak, bir önergeyi tartışmak, Violet'e kahvaltı hazırlayıp yedirmek ve hatta (açık konuşmak gerekirse) araya

Micah ile yatakta bir âlem sıkıştırmak gibi. Doksan dakikam olsa onu, tanımadığım biri vücudumu yağla sıvarken bir masaya uzanıp yatarak harcamak yerine neler neler yaparım!

Ancak annemin belirttiğine göre, kuponun süresinin dolmasına bir hafta kalmış ve ben hâlâ kullanmamışım. Dolayısıyla benim bu gibi ayrıntılarla ilgilenemeyecek kadar meşgul olduğumu bildiğinden, çalışan meşgul kadınlara hizmet veren ya da logosunda öyle yazan bir günlük güzellik merkezi olan Spa-ht On'dan benim adıma randevu almış. Bekleme odasında oturmuş çağırılmayı beklerken içimden, *bu ismi çok düşünmüşler midir*, diye geçiriyorum. Spa-ht On mu? Yoksa Spat On mu?[9]

Bence ikisi de birbirinden berbat.

Külodumu çıkarmamalı mıyım, diye düşünüp geriliyorum ve dolabımın kilidini açıp, onu nasıl saklayacağımı bulmaya çalışıyorum. Belki de bu, planlanmış bir şey: Masaj anı gelene kadar müşterilerin öyle sinirleri bozulmuş oluyor ki ayrılırken ister istemez bir rahatlama hissediyorlar. "Ben Clarice," diyor terapistim, Tibet gongu gibi tatlı sesiyle. "Siz biraz rahatlayın, ben dışarıda bekliyorum."

Mumlarla aydınlatılmış loş bir oda. Fonda mıymıy bir müzik. Önlüğümü ve terliklerimi çıkarıp masaya çıkıyorum ve örtünün altına girip uzanarak yüzümü oradaki küçük deliğe yerleştiriyorum. Bir iki saniye sonra kapı hafifçe tıklatılıyor. "Hazır mıyız?"

Bilmem. *Öyle miyiz?*

"Siz yalnızca gevşemeye çalışın," diyor Clarice.

Çabalıyorum. Yani gerçekten. Otuz saniye kadar gözlerimi yumuyorum. Sonra gözlerimi açıp masaj masasının yüz deliğinden görünen, rahat ayakkabılar içindeki ayaklarını seyrediyorum. Güçlü elleri omurga çizgimde gezinmeye başlıyor. "Uzun zamandır mı burada çalışıyorsunuz?" diye soruyorum.

"Üç yıldır."

9 'Tam üstüne bastın' mı yoksa 'tam üstüne tükürdün' mü?-ç. n.

"Eminim buraya girip gördükten sonra dokunmak istemediğiniz müşteriler olmuştur," diyorum sesli düşünür gibi. "Hani kıllı sırtlar falan? Iyyy."

Cevap vermiyor. Ayakları zeminde gidip geliyor. Tam da şimdi, beni de o müşteriler gibi mi düşünüyordur, diye meraklanıyorum.

Gerçekten de bedenimi bir doktorun gördüğü gibi üzerinde çalışılacak bir kitle olarak mı görüyordur? Yoksa popomdaki selülitlere ve daima sütyen askımın altına gizlediğim yağlı kısımlara bakıp, bir saat önce masaj yaptığı yoga annesinin benden çok daha formda olduğunu mu düşünüyordur?

Clarice, *Kuzuların Sessizliği*'ndeki kızın adı değil miydi bu?

"Bakla ve iyi bir Chianti şarabı,"[10] diye mırıldanıyorum.

"Pardon anlamadım?"

"Kusura bakmayın," diye geveliyorum, masaj masasına dayalı çenemle. "Bu zamazingonun içindeyken anlatmam zor." Burnumun akmak üzere olduğunu hissediyorum. Bu şekilde uzun süre yüzükoyun yattığımda böyle olur. Ayrıca ağzımdan nefes almak zorunda kalıyorum ve terapistin bunu dinlediğini düşünüyorum ve hatta araya delikten aşağı salyalarım akıyor. Masajdan haz etmemem için birkaç neden daha.

"Bazen bir araba kazası geçirsem ve bu şekilde yüzüstü durmak zorunda kalsam ne olurdu diye düşünüyorum," diyorum. "Arabada değil de hastanede, hani omurgan kaymasın diye kafatasına vidalanan o boyunluklardan biriyle. Ya doktorlar beni karnımın üstüne çevirirlerse ve şimdi olduğu gibi burnum tıkanır da onlara bunu söyleyemezsem? Ya da uyandığım halde bedenimde hapsolduğum ve konuşamadığım bir komaya girip de feci şekilde burnumu sümkürme ihtiyacı duyarsam?" Şimdi de böylece durmaktan beynim küt küt atmaya başladı. "Bu kadarına bile gerek yok. Ya yüz beş yaşına kadar yaşarsam ve huzurevinde kalıyor olup da grip olduğumda kimse bana bir iki damla Afrin vermeyi akıl edemezse?"

10 Kuzuların Sessizliği filminden bir replik-ç. n.

Clarice'in ayakları yürüyerek görüş alanımdan çıkıyor ve sol uyluğuma masaja başlamasıyla bacaklarımdaki serinliği hissediyorum. "Bu seansı bana annem doğum günüm için hediye etti," diyorum.

"Ne hoş."

"Kendisi tam bir nemlendirme manyağıdır. Bana resmen, kocamı elimde tutmak istiyorsam dinozor derisi gibi bir ciltle dolaşmamam gerektiğini söyledi. Ben de ona, eğer evliliğimin bekası nemlendirici losyona kaldıysa, masaja vakit ayırabilmekten daha büyük sorunlarım var demektir dedim..."

"Bayan McQuarrie?" diyor terapist. "Sanırım şimdiye kadar gördüklerim içinde masaja en çok ihtiyacı olan müşterim sizsiniz."

Her nedense bu sözler gururumu okşuyor.

"Ve bahşişimden olma pahasına şunu da söylemeliyim ki masajda sizin kadar kötü bir müşteri görmedim."

Bunun üzerine daha da gururlanıyorum. "Teşekkürler," diyorum.

"Biraz olsun... gevşemeye çalışsanız. Konuşmayı kesin. Zihninizi boşaltın."

Tekrar gözlerimi yumuyorum. Ve yapılacaklar listesini zihnimde evirip çevirmeye koyuluyorum.

"Bana sorarsan," diye mırıldanıyorum, "yogada da kötüyüm."

♠

Benim geç saatlere kadar çalıştığım ve Micah'nın hâlâ hastanede olduğu günlerde, Violet'i okuldan annem alıyor. Tam bir kazan kazan kazan durumu: Ben bakıcıya para vermek zorunda kalmıyorum, annem tek torunuyla zaman geçirme fırsatı buluyor ve Violet ona tapıyor. Annemin çay partileri benzersizdir: Çeyizindeki porselenleri ve kumaş peçeteleri kullanmaktan ve fincanlara demlikten şekerli çay koymaktan vazgeçmez. Eve vardığımda, Violet'in banyosu yaptırılmış, hikâyesi okunmuş ve yatağına yatırılmış olacağını bilirim. Beş çayından artan limonlu kokteyller ve saklama kabının içinde sıcacık duran yulaflı üzümlü kurabiyeler olur. Mutfağımı sabah bıraktığım halinden daha temiz bulurum.

Annem ayrıca Micah'yı çileden çıkarır. "Ava aslında iyi niyetli ama Joseph Mc Carthy de öyleydi," sözü Micah'nın dilinden düşmez. Annemin güneyli sosyete kızı kılığında dolaşan bir buldozer olduğunu söyler. Bir bakıma haklıdır. Annem, siz tongaya düştüğünüzün daha farkına varmadan ne yapıp edip kanınıza girmeyi başarır.

"Selam," diyerek evrak çantamı kanepeye fırlatırken Violet kollarıma atılıyor.

"Parmak boyasıyla resim yaptım," diyor avuçlarını bana doğru uzatarak. Hâlâ mavimsi renkteler. "Resmi eve getiremedim çünkü hâlâ ıslak."

"Merhaba şekerim," diyerek annem mutfaktan çıkıyor. "Günün nasıl geçti?" Sesi bana daima günebakan çiçeklerini, üstü açık arabayla gezmeyi ve kafanın tepesine vuran güneşi anımsatır.

"Ah, her zamanki şeyler," diyorum. "Bugünkü müvekkilim beni öldürmeye kalkışmadı, bunu bir artı sayabiliriz." Geçen hafta, müessir fiille suçlanan benim savunduğum bir adam, yargıç yüksek bir kefalet ücreti talep etti diye, savunma kürsüsünde beni boğmaya kalktı. Müvekkilim bunu gerçekten öfkelenip mi yaptı yoksa akli dengesinin bozukluğu savunmasına yer yapmak için mi, hâlâ emin değilim. Eğer durum ikincisiyse, ilerideki ifadesini düzenlemesi için bir şekilde ona yardımcı olmam gerekiyor.

"Kennedy, ç-o-c-u-ğ-u-n önünde yapma. Vi, tatlım anneannenin çantasını getirir misin?" Violet'i yere bıraktığım anda uçarcasına vestiyere koşuyor. "Biliyor musun, böyle konuştuğunda Xanax reçetesi alasım geliyor." diye iç geçiriyor annem. "Violet okula başladığında kendine ciddi bir iş bakacağını sanmıştım."

"Bir, benim ciddi bir işim zaten var. İki, sen zaten Xanax kullanıyorsun, yani tehdidini yemedim."

"*Her şeye* itiraz etmesen olmaz mı?"

"Olmaz. Ben avukatım." O sırada annemin mantosunu giydiğini fark ettim. "Üşüdün mü?"

"Bu gece geçe kalamayacağımı sana söylemiştim. Darla'yla şu kontur dansına gidip olgun beylerle buluşacağız."

"Kontra-dans," diye düzeltiyorum. "Birincisi, ıyyyk. İkincisi, bana hiç söz etmedin."

"Söylemiştim. Geçen hafta. Sen dinlememişsin şekerim." Violet yeniden odaya girip anneme çantasını uzatıyor. "Aferin kızıma," diyor. "Bir de öpücük ver."

Violet annemi kucaklıyor. "Ama gidemezsin," diyorum. "Benim randevum var."

"Kennedy, sen evli kadınsın. Randevuya ihtiyacı olan benim. Ve bu konuda Darla'yla çok harika planlarımız var."

Kapıdan dışarı süzülüyor ve ben kanepeye geçip oturuyorum. "Anne," diyor Violet, "pizza yiyebilir miyiz?"

Ayağındaki puantiyeli pabuçlara bakıyorum. "Benim daha iyi bir fikrim var," diyorum.

♠

"Aman ne hoş!" diyor Micah, Hint restoranının masasında, hayatında Chili's'den daha klas mekân görmemiş Violet'le oturduğumuzu görünce. "Sürpriz oldu."

"Bakıcımız bizi ekti," diyorum yan gözle Violet'i süzerek. "Ve her an kırmızı alarm seviyesine düşebileceğimiz hassas bir durumdayız, o yüzden siparişi verdim bile."

Violet, kâğıt masa örtüsünü boyamakla meşgul. "Baba," diye bağırıyor, "ben pizza istiyorum."

"Ama Hint yemeğini çok seversin sen Vi," diyor Micah.

"Hayır sevmiyorum. Pizza istiyorum," diye diretiyor.

Tam o sırada garson yemeklerimizi getiriyor. "Mükemmel zamanlama," diyorum. "Gördün mü tatlım?"

Violet başını kaldırıp garsona bakıyor ve adamın Sih türbanını görünce mavi gözleri kocaman açılıyor. "Kafasına niye havlu sarmış?"

"Kabalık etme hayatım," diye cevaplıyorum. "Ona türban deniyor, bazı Hintlilerin kullandığı bir şey."

Kaşlarını çatıyor. "Ama Pocahontas öyle değil."[11]

Yer yarılsa da içine girsem diye düşünürken zoraki gülümsüyorum. "Çok özür dilerim," diyorum, bir an önce tabaklarımızı bırakıp gitmeye çalışan garsona. "Violet... bak en sevdiğin, tavuk tikka masala." Garson uzaklaşana kadar dikkatini başka yöne çekmek için tabağına biraz yemek koyuyorum.

"Ah Tanrım," diyorum Micah'ya fısıldayarak. "Adam ya bizim feci ebeveynler olduğumuzu düşündüyse? Veya korkunç insanlar olduğumuzu?"

"Bütün suç Disney'de."

"Farklı bir şey mi söylemeliydim?"

Micah tabağına bir kaşık dolusu vindaloo koyuyor. "Evet," diyor. "İtalyan restoranını seçebilirdin."

11 İng. Hintli anlamındaki *Indian* sözcüğünün Amerikan yerlileri için de kullanılması dolayısıyla Violet bu ikisini karıştırıyor. Ancak sözcüğün bu şekilde kullanımı günümüzde uygunsuz kabul ediliyor.-ç. n.

TÜRK

Oğlumun asla kullanamayacağı bebek odasının ortasında dikiliyorum.

Yumruklarım iki yana sarkmış gülleler gibi; onları savurmak, sıvaları parçalamak istiyorum. Şu sikik oda yıkılıp darmadağın olsun istiyorum.

Birden sert bir el omzumu tutuyor. "Hazır mısın?"

Francis Mitchum--kayınpederim--yanımda dikiliyor.

Onun dubleksindeyiz: Bir tarafında Brit ve ben, diğer tarafında kendisi oturuyor. Francis odanın diğer ucuna gidip Tavşan Peter'li perdeleri hızlı hızlı çekerek yere indiriyor. Sonra da minik bir kovaya boya döküp, daha birkaç hafta önce Brit'le benim sürdüğüm duvardaki kanarya sarısını ruloyla tekrar beyaza boyuyor. İlk kat alttaki boyayı yeterince kapatmadığından eski renk, tıpkı buzun altına hapsolmuş bir şey gibi yer yer sırıtıyor. İç çekerek beşiğin altına uzanıyorum. Alyan anahtarını alıp, oğlumun başına asla bir felaket gelmesin diye büyük dikkatle sıktığım cıvataları bir bir gevşetiyorum.

Bunun hiç yoktan gelebileceğini kim bilebilirdi?

Ben hastaneden ayrılırken Brit, sakinleştiricinin etkisiyle uykuya dalmıştı ki bu sabah hastanedeki durumu düşünülürse, iyiye gittiği söylenebilir. O bitmek bilmeyen ağlamalardan, o paramparça feryatlardan daha kötüsünü düşünemiyordum. Ama sonra, saat sabah dört civarında hepsi bıçak gibi kesildi. Brit'ten çıt çıkmıyordu. Bomboş gözlerle öylece duvara bakıyordu. Ona seslendiğimde dönüp yüzüme bile bakmıyordu. Doktorlar onu uyutmak için ilaç verdiler. Bana, bedenin iyileşmesi için en iyi çarenin uyku olduğunu söylediler.

Bana gelince, ben uyumamış, gözümü bile kırpmamıştım. Ancak kendimi daha iyi hissetmem için gereken şeyin, uyku olmadığını biliyordum. Biraz taşkınlık yapmam, bir şeyler yakıp yıkmam gerekecekti. İçimdeki acıyı bangır bangır bağırtıp onu başka bir yere aktarmalıydım.

Alyanın son bir tur daha dönüşüyle beşik yere düşüyor ve ağır yatak göğsümün üstüne devriliyor. Francis gürültünün geldiği tarafa dönüyor. "İyi misin sen?"

"Evet," diyorum, aldığım darbeyle göğsüm sıkıştığı halde. Canım acıyor ama bu anlaşılır bir acı. Bir iki yerim çürür, sonra iyileşir gider. Birbirine girmiş tahtaların arasından sıyrılıp çıkarak, kalıntılara bir tekme savuruyorum. "Zaten çerçöpmüş bu da."

Francis kaşlarını çatıyor. "Ne yapacaksın onu?"

Saklayamam. Biliyorum, şansımız yaver giderse, Brit'le günün birinde başka bir bebeğimiz olabilir ama bu beşiği bebek odasına geri koymak, yeni bebeğimizi bir hayaletle birlikte uyutmaktan farksız olur.

Ben cevap vermeyince Francis, ellerini bir bez parçasıyla silerek temizleyip tahta parçalarını toparlamaya girişiyor. "Aryan Kadınlar Birliği bunu alır," diyor. Brit de bir iki toplantılarına katılmıştı. Bunlar, Kadın, Çocuk ve Bebekler için Gıda Desteği (WIC) kurumuna sahte kimliklerle gidip, bedava bebek maması alarak dava için savaşan erkeklerin, kadınlarına mama tedarik eden eski dazlak kızların kurduğu bir gruptu.

Francis'in şimdilerde eski cakasından pek eser yok. Benim çalıştığım alçıpancı ekibini yönetiyor, Angie's List'te[12] iyi bir puana sahip ve Tea Party'ye oy veriyor. (Eski dazlaklar ölmüyor. Eskiden Ku Klux Klan'a (KKK)katılırlardı, şimdi Tea Party'ye katılıyorlar. Bana inanmıyor musunuz? Gidin eski bir Klan konuşmacısını dinleyin, sonra onu Tea Party Yurtseveri'nin bir konuşmasıyla karşılaştırın. Artık *Yahudi* yerine *federal yönetim* deniyor. *İbneler* yerine *ülkemizin malum sosyal grubu*. *Marsık* yerineyse *sosyal*

12 ABD'de yerel ev hizmetleri firmalarının puanlandığı bir internet sitesi.-ç. n.

yardımlar) Oysa 80'ler ve 90'larda Francis bir efsaneydi. Onun kurduğu Beyaz İttifak Ordusu, Tom Metzger'in Beyaz Aryan Direnişi, Matt Hale'in Dünya Yaratıcı Kilisesi, William Luther Pierce'in Ulusal İttifak'ı ve Richard Butler'ın Aryan Uluslar'ı kadar etkili bir örgüttü. O zamanlar Brit'i tek başına büyütüyor, henüz bebek olan Brit arabada mışıl mışıl uyurken, onun terör mangası, döşemeci çekiçleri, kırık hokey sopaları, coplar ve demir çubuklarla New Haven sokaklarında gezinip marsıklar, ibneler ve Yahudileri dövüyordu.

Ancak 90'ların ortalarında işler değişmeye başlayınca--hükümet dazlak çetelerine karşı sıkı önlemler almaya girişince--Francis gibi liderler, silahların kendilerine doğrulmasıyla hapishanelere tıkıldılar. Francis, eğer kırılmak istemiyorsa eğilmeye mecbur olduğunu anlamıştı. O, Beyaz Güç Hareketi'ni bir örgüt olmaktan çıkarıp, ortak siyasi eğilimlere sahip arkadaşların oluşturduğu küçük hücrelere dönüştüren kişiydi. Bize saçımızı uzatmamızı söyledi. Üniversiteye girmemizi. Orduya katılmamızı. Topluma karışmamızı. Benim yardımımla bir internet sitesi ve mesaj panosu kurup yönetti. *Bizler artık çeteler değiliz,* deyip duruyordu bana. *Bizler sistemin içindeki hoşnutsuzluk kesecikleriyiz.*

Ve sonra gördük ki görünmeden aralarında gezinip yaşıyor olmamız insanlarda çok daha büyük dehşet uyandırıyordu.

Aryan Kadınlar Birliğine beşiği vermeyi düşünüyorum. Garaj satışından alıp zımparaladığım alt değiştirme masasını. Brit'in Goodwill'den tek tek seçerek aldığı, şifonyerin içinde katlı duran bebek giysilerini. Bebek pudrası, şampuanı ve biberonlar. Başka bir bebeğin, *canlı* bir bebeğin bunları kullandığını düşünüyorum.

Öyle uzun süredir ayakta dikiliyorum ki başım dönüyor ve çerçevesi minik balon resimleriyle süslü bir aynanın karşısında durduğumu fark ediyorum. İşten döndüğümde Brit'i masada, elinde bir fırçayla bulmuş ve *Martha Stewart olmuşsun*, diyerek onu dalgaya almıştım. Bana Martha Stewart ile tek ortak yönünün sabıkalı sicili olduğunu söylerken bir yandan da gülmeye devam ediyordu. Yanağıma bir balon çizdi ve ben de onu öptüm ve o kısacık

anda, ikimizin arasında karnındaki bebekle onu kollarımda tutarken, her şey kusursuzdu.

Şimdi ise gözlerimin etrafında koyu halkalar, sakalım uzamaya başlamış, saçlarım birbirine dolaşmış. Hapishane kaçkını gibi görünüyorum.

"Sıçarım böyle işe," diye fısıldıyorum ve bebek odasının kapısını çarpıp çıkarak banyoya gidiyorum.

Tıraş makinemi buluyorum. Makineyi fişe takıp bir çırpıda başımın ortasında saçsız bir patika açıyorum. Onun her iki yanını vızır vızır geçerken, saç topaklarının omuzlarıma, oradan lavaboya düşüşüne bakıyorum. Bir mucize gibi saçlar eksildikçe, kafamın tam tepesinde, alın çizgimin hemen üstünde bir resim beliriveriyor: Tam kesişim noktasında Brit ve benim isimlerimizin baş harflerinin olduğu kalın siyah bir gamalı haç.

Brit bana evet dediği, benimle evleneceğini söylediği zaman yaptırmıştım.

Yirmi bir yaşımdaydım ve zurna gibi sarhoştum.

Brit'e aşkımın bu kanıtını göstermeye geldiğimde, o daha yorum yapmaya fırsat bulamadan Francis, üzerime yürüyüp enseme okkalı bir şamar attı. "Cidden bu kadar salak mısın?" diye sordu. "*Tebdilen*'in neresini anlamadın?"

"Bu benim sırrım," dedim ona ve Brit'e gülümsedim. "*Bizim* sırrımız. Saçlarım uzadığında, biz hariç kimse varlığından haberdar olmayacak."

"Peki kel kalırsan ne olacak?" diye sordu Francis.

Yüzümdeki ifadeden, bunu hiç düşünmediğimi hemen çaktı.

Francis, sonraki iki hafta boyunca beni evden dışarı bırakmadı, ta ki bir numara saçımın altında yalnızca, uyuz olmuş gibi koyu gölgeli bir görüntü oluşana dek.

Şimdi bir ustura ve biraz tıraş kremi alıp işlemi tamamlıyorum. Elimle pürüzsüz başımı sıvazlıyorum. Hafiflemiş gibiyim. Kulaklarımın arkasında havanın kıpırtısını hissediyorum.

Döndüğümde oda, bebek odası olmaktan çıkmış. Beşik gitmiş ve kalan eşyalar da koridora yığılmış. Francis sağ olsun, kalan her şey de kolilere koyulmuş. Brit akşamüzeri taburcu edilmeden önce, bir karyola ve bir komodini odaya geri taşıyacağım; böylece geldiğinde burayı bir iki ay önceki misafir odası olarak bulacak.

Francis'e dik dik bakıp onu düelloya davet ediyorum. Bir yarayı yoklar gibi dövmemin çizgilerini dikkatle süzüyor. "Anlıyorum oğlum," diyor sakin bir sesle. "Savaşa hazırsın."

♠

Bebeğin olsun diye girdiğin bir hastaneden onsuz ayrılmak kadar kötü bir şey olamaz. Brit, hasta bakıcılardan birinin ittiği (hastane protokolü) bir tekerlekli sandalyede oturuyor (bir protokol daha). Ben kaşlarımın üzerine çektiğim yün beremle, kalan şeyleri getirmeye yollanıyorum. Brit gözlerini hiç ayırmadan kucağında kavuşturduğu ellerine bakıyor. Bana mı öyle geliyor, yoksa herkesin gözleri bizim üzerimizde mi? Kafası kazınmamış, alçısı ya da görünür başka herhangi bir sorunu olmayan bu kadının ne gibi bir tıbbi rahatsızlığı olduğunu mu anlamaya çalışıyorlar?

Francis cipini hastanenin yuvarlak giriş yoluna çekmiş bile. Ben Brit'in sandalyeden inmesine yardım ederken, bir güvenlik görevlisi arka kapıyı açıyor. Bu kadar hafif olmasına şaşırıyorum ve elleri tekerlekli sandalyenin kollarını bıraktığı anda öylece havalanıp gidecekmiş gibi geliyor.

Bir an Brit'in yüzünde katıksız bir panik ifadesi beliriyor. Arka koltuğun karanlık oyuğundan irkildiğini fark ediyorum. Sanki içeride gizlenmiş bir canavar olabilirmiş gibi.

Ya da bir bebek koltuğu.

Kolumu beline doluyorum. "Bebeğim," diye fısıldıyorum. "Sorun yok."

Bedeni kaskatı kesiliyor ve kendini hazırlayıp başını arabanın içine uzatıyor. Boş bir bebek koltuğunun yanına oturmadığını fark edince, tüm vücudu gevşiyor ve Brit, koltuğuna yaslanıp gözlerini yumuyor.

Ben de ön koltuğa ilişiyorum. Francis yüz ifademi görünce alnını kırıştırıyor. "Kendini nasıl hissediyorsun, uğur böceğim?" diye soruyor Brit'e çocukluğunda taktığı sevecen hitap şekliyle.

Brit cevap vermiyor. Koca bir damla yaş yanağından aşağı süzülürken, yalnızca başını sallamakla yetiniyor.

Francis, orada olup biten her şeyi hızla geride bırakmaya çalışır gibi motoru kökleyip hastane girişindeki yoldan patinaj yaparak çıkıyor.

Çocuğum, orada bir yerde, bodrum kattaki bir dondurucuda duruyor. Ya da belki artık orada da değil, yılbaşı hindisi gibi açılıp içi oyulmuş halde, adli tabibin masasındadır.

Olan bitenleri ona anlatabilirdim. Gözlerimi her kapatışımda gözümün önüne gelen o korkunç yaratığı, oğlumun göğsünü pataklayan o siyah kaltağı.

O kadın Davis'le yalnız kalmış. Öbür hemşireler koridorda kendi aralarında konuşurlarken duydum. Öyle olmaması gerektiği halde onunla yalnızmış. Kimse olanları görmediğine göre, ne olup bittiğini kim bilebilir?

Arkaya dönüp Brit'e göz atıyorum. Gözlerinin içine bakıyorum ama bomboş.

Ya çocuğumu kaybetmekten daha kötüsü olduysa? Ya karımı da kaybettiysem?

♠

Liseden sonra, Hartford'a taşındım ve Colt's İmalat'ta işe girdim. Oradaki yüksekokulda bir iki ders aldım ama o hocaların bize yutturmaya çalıştığı liberal zırvalar öyle midemi bulandırdı ki dersleri bıraktım. Yine de okulun çevresinde takılmaya devam ettim. İlk kafaladığım kişi, kantin sırasında siyah bir herifin önüne geçen uzun saçlı ve sıska, kaykaycı bir çocuktu. Marsık bunu itti, Yorkey de onu iterek "Burayı beğenmiyorsan Afrika'ya geri dön," dedi. Ardından gelen yiyecek savaşı tam seyirlikti ve Yorkey'e elimi uzatıp onu kavgadan uzaklaştırmamla son buldu. "Biliyorsun ki,"

dedim ona, dışarıda dikilip sigaramızı tüttürürken, "pasif kalmak zorunda değilsin."

Sonra da ona, kampüsteki tüm duyuru panolarına astığım, İslam Milleti'nin bülteni *Son Çağrı*'nın bir sayısını verdim. "Bunu görüyor musun?" deyip bir yandan da arkamdan geleceğini bildiğimden, yürümeye koyuldum. "Söyler misin, neden kimse siyah öğrenciler derneğine baskın yapıp onları tutuklamıyor? Dahası, nasıl oluyor da tek bir beyaz öğrenci derneği dahi bulamıyoruz?"

Yorkey homurdandı. "Çünkü o, *ayrımcılık* sayılırdı."

Ona Einstein'mış gibi baktım. "Aynen."

Bundan sonrası kolaydı. İri kıyım öğrencilerin sataştığı çocukları bulup müdahale ederek kendimizi, koruyucuları belletiyorduk. Onları derslerden sonra bizimle takılmaya davet ediyorduk ve arabada giderken, ben arka arkaya Skrewdriver, No Remorse, Berzerker, Centurion gibi bir iblisin kükremesini andıran müzikleriyle dünyayla dalaşma isteği uyandıran Beyaz Güç gruplarının müziklerini çalıyordum.

Onları, sırf doğuştan sahip oldukları deri renklerinden dolayı değerli olduklarına inandırıyordum. Kampüste, kayıt işlemlerinden yemeklere, herhangi bir konuda şikâyet ettiklerinde, onlara okulun rektörünün bir Yahudi olduğunu ve tüm bunların, Siyonist İşgalci Devlet'in bizi ezmek için kurduğu asıl büyük planın bir parçası olduğunu hatırlatıyordum. Onlara "biz"in "beyazlar" demek olduğunu öğrettim.

Esrar ve ekstazilerini alıp çöp kutusuna atıyordum çünkü bağımlılar ispiyoncu olurdu. Kılık kıyafetlerini değiştirtip kendiminkine benzettim. "Harika bir çift Doc Martens'im var," dedim Yorkey'ye. "Tam senin ayağına göre. Ama botlarımı, yağlı saçlarını topuz yapan birine asla veremem." Ertesi gün Yorkey saçları tertemiz kırpılmış, ensesi traşlı geldi. Çok geçmeden, kendi saldırı ekibimi, KAÖM'ün yepyeni Hartford bölüğünü kurmuştum bile.

Bahse girerim, o okuldaki öğrencilere, herhangi bir başarılı profesörden çok daha fazla şey öğretmişimdir. Onlara ırklar arasındaki

temel farklılıkları gösterdim. Avcı olmazlarsa av olacaklarını tecrübe ettirdim.

♠

Bir kâbusun içinde debelenirken, kan ter içinde uyanıyorum. Derhal yatağı elimle yoklayarak Brit'i bulmaya çalışıyorum ama yanımda kimse yok.

Bacaklarımı döndürüp yataktan iniyorum ve karanlıkta, bir kalabalığı yarar gibi debelenerek ilerlemeye başlıyorum. Bir uyurgezer gibi kendiliğinden, Brit hastaneden taburcu edilmeden boyasını değiştirelim diye, Francis'le canla başla uğraştığımız odaya yöneliyorum.

Brit, ayakta zorlukla duruyormuş gibi ellerinden destek alarak kapının eşiğinde dikiliyor. Ay ışığı pencereden içeri vururken o, kendi gölgesine hapsolmuş. Gözlerim karanlığa alıştıkça, Brit'in baktığı şeyi seçmeye çalışıyorum: Tepesinde bir dantel örtüyle o eski koltuk, çift kişilik misafir yatağının demir karyolası. Duvarlar, yeniden beyaza boyanmış. Burnuma hâlâ taze badana kokusu geliyor.

Boğazımı temizliyorum. "Teselli olur diye düşündük," diyorum alçak sesle.

Tam yönünü dönecekken yarı yolda duraklıyor ve bir saniyeliğine, ışıktan bir canlı gibi görünüyor. "Ya tüm bunlar olmadıysa?" diyor fısıltıyla. "Ya hepsi yalnızca bir kâbussa?"

Üstüne benim yünlü gömleklerimden birini giymiş--onlarla uyumayı seviyor--elleri karnında.

"Brit," diyerek ona doğru bir adım atıyorum.

"Ya onu kimse hatırlamazsa?"

Onu kendime doğru çekip sarılarak, göğsümde sıcak soluğunu duyuyorum. Alev gibi. "Bebeğim," diye yemin ediyorum, "onu unutmalarına asla izin vermeyeceğim."

♠

Tek bir takım elbisem var. Daha doğrusu Francis ve ben bir taneyi ortaklaşa kullanıyoruz. Gün boyunca alçıpan işiyle uğraşıp

geceleri Beyaz Güç internet sitesini yönetiyorsanız, şık kıyafetlere pek ihtiyaç olmuyor çünkü. Ama ertesi gün öğleden sonra, takım elbiseyi--siyah, ince çizgili, tam jilet gibi Al Capone stili--ve beyaz gömleği giyip kravatı taktım ve Brit'le birlikte, bizimle görüşmeyi kabul eden risk yönetimi avukatlarından Carla Luongo ile buluşmak üzere tekrar hastaneye gitmeye hazırlandım.

Ancak sinekkaydı traşlı ve kafamın arkasında keskin ve ayan beyan görünen dövmemle banyodan çıktığımda, Brit'i pazen gömleğim ve eşofmanla yatağa kıvrılmış halde bulunca şaşırıyorum. "Bebeğim," diyorum, "avukatla randevumuz vardı, hatırladın mı?" Bunu ona yarım saat önce söylemiştim. Unutmuş olması imkânsız.

Gözleri, başının içinde öylece salınan bilyeler gibi bana doğru yuvarlanıyor. Dili sözcükleri yemek lokmaları gibi ağzında yuvarlıyor. "Oraya... dönmek... iste... miyorum."

Bana sırtını dönüp örtüyü başına çekiyor ve o zaman komodinin üstündeki ilaç şişesini görüyorum: Doktorun toparlamasına yardımcı olması için verdiği uyku hapları. Derin bir nefes alıyorum ve karımı kaldırıp dik oturtmaya çalışıyorum. Bir kum torbası gibi ağır ve kıpırtısız. *Duş* diye geçiriyorum aklımdan ama benim de onunla girmem gerekir ve hiç vaktimiz yok. Onun yerine, komodinin üzerindeki su bardağını alıp suyu yüzüne fırlatıyorum. Öksürmeye başlıyor ama bu sayede kendi kendine doğrulmayı başarıyor. Pijamalarını çıkartıp çekmecesinden ilk bakışta düzgün görünen bir iki giysi alıyorum: Siyah bir pantolonla önden düğmeli bir kazak. Onu giydirirken, aniden aynı şeyi bebeğime yaparkenki halim gözümün önüne geliyor ve heyecanla Brit'in kolunu öyle sıkıyorum ki Brit acıyla bağırıyor. Bileğine bir öpücük konduruyorum. "Affet bebeğim," diye mırıldanıyorum ve bir tarak alıp bu kez nazikçe saçlarını tarayarak elimden geldiğince güzel bir atkuyruğu yapıyorum. Aslında ev terliği olan minik siyah ayakkabıları ayağına geçiriyorum ve kucağıma alıp dışarıya, arabaya kadar taşıyorum.

Hastaneye vardığımızda Brit neredeyse tamamen uyuşmuş gibi. "Uyuma ne olur," diye yalvarıyorum içeri girerken ve onu sıkıca kendime yaslayarak. "Davis için."

Bu söylediğimi anlamış olmalı ki avukatın odasına buyur edildiğimizde, gözleri biraz aralanıyor.

Carla Luongo, isminden tahmin ettiğim gibi, bir Hispo. Koltuğuna oturuyor ve bizi kanepeye buyur ediyor. Yün beremi çıkardığımda az daha dilini yutacak gibi bana bakışını izliyorum. Pekâlâ. Kiminle muhatap olduğunu baştan bilsin.

Brit bana yaslanıyor. "Karım hâlâ kendine gelemedi," diye açıklıyorum.

Avukat sevecenlikle başını sallıyor. "Bay ve Bayan Bauer, öncelikle kaybınız için ne kadar üzgün olduğumu söylemeliyim."

Karşılık vermiyorum.

"Eminim sorularınız vardır," diyor.

Öne doğru kaykılıyorum. "Sorum falan yok. Ne olup bittiğini biliyorum. O siyah hemşire oğlumu öldürdü. Onun oğlumun göğsünü patakladığını kendi gözlerimle gördüm. Amirine onun bebeğime dokunmasını istemediğimi söyledim ve ne oldu dersiniz? Korktuğum başıma geldi."

"Eminim Bayan Jefferson'ın sadece görevini yaptığının farkındasınız..."

"Ah öyle mi? Patronunun emrine karşı gelmek de görevleri arasında mıydı? Davis'in dosyasında hepsi var."

Avukat ayağa kalkıp dosyalardan birini masasına getiriyor. Dosyanın kenarında, bir takım gizli şifreler olduğunu tahmin ettiğim minnacık, renkli etiketler var. Dosyayı açıyor ve o post-it notunu oturduğum yerden dahi görebiliyorum. Burun kanatları titriyor, ama herhangi bir yorum yapmıyor.

"O hemşirenin oğlumla ilgilenmemesi gerekiyordu,"diyorum, "buna rağmen onunla yalnız bırakıldı."

Carla Luongo yüzüme bakıyor. "Bunu nereden biliyorsunuz Bay Bauer?"

"Çalışanınızın sesini alçaltmayı beceremmemesinden biliyorum. Onu diğer hemşirenin yerine baktığını söylerken duydum. Bir önceki

gün de, sırf oğlumun servisinden alınması için ricada bulundum diye avaz avaz bağırıyordu. Sonra ne oldu? Kadın bebeğimi yumrukluyordu. Onu kendi gözlerimle gördüm," diyorum, gözümden yaşlar boşalarak. Hızla gözlerimi kurularken, kendimi bir budala, bir zavallı gibi hissediyorum. "Ne yapacağım biliyor musun? Sikeyim böyle işi. Bu hastaneye tazminat davası açacağım. Oğlumu öldürdünüz, bedeli neyse ödeyeceksiniz."

Doğruyu söylemek gerekirse hukuk sistemi nasıl işler hiç bilmiyorum; şimdiye dek polislere enselenmemek için ondan olabildiğince uzak durmaya çalıştım. Ama izlediğim onca TV programından gördüklerimle şuna inanıyorum ki, asbest sebebiyle ortaya çıkan akciğer kanseri vakalarında toplu dava açıp para alınabiliyorsa, kaliteli tıbbi bakım alman beklenen yerde bebeğin öldüğünde, kozların paylaşılmasını gerektirecek bir durum haydi haydi vardır.

Ceketimi kapıp Brit'i yarı sürükleyerek ofis kapısına doğru gidiyorum. Tam kapıyı açmayı başardığım anda, arkamdan avukatın sesini duyuyorum. "Bay Bauer," diye soruyor. "Neden hastaneyi dava ediyorsunuz?"

"Şaka yapıyorsunuz galiba."

Kadın ileri doğru bir adım atıp, ofisinin kapısını tekrar, yavaşça ama sıkıca kapatıyor. "Hastaneyi neden dava edesiniz,"diyor tekrar, "her şey bebeğinizi öldüren kişinin Ruth Jefferson olduğunu göstermiyor mu?"

♠

KAÖM'ÜN HARTFORD bölüğündeki liderliğim yaklaşık bir yılı doldurduğunda düzenli bir gelire kavuşmuş durumdaydık. Envanterle oynayarak Colts'tan tüfek aşırıp onları sokakta satabiliyordum. Çoğunlukla siyahlara satıyorduk çünkü onlar da nasılsa bu silahlarla birbirlerini öldüreceklerdi ve ayrıca siyahlar silahlara İtalyanlardan üç kat fazla para veriyordu. Operasyonu Yorkey ile birlikte yürütüyorduk ve bir gece bir alışverişten sonra evimize dönerken bir polis arabası, farları yakıp söndürerek arkamda durdu.

Yorkey korkudan az daha neredeysealtına sıçıyordu. "Hassiktir ya! Ne yapacağız?"

"Kenara çekelim," dedim. Arabada artık çalıntı tüfek falan yoktu. Polisler sorduğunda, Yorkey ve ben, bir arkadaşın evindeki partiden döndüğümüzü anlattık. Ancak aynasızlar arabadan dışarı çıkmamızı istediğinde Yorkey, madenci gibi kan ter içinde kaldı. Her haliyle ben suçluyum diye bağırıyordu ve polisler de muhtemelen bu yüzden arabayı aradılar. Ben gizleyecek bir şeyim olmadığından emin, kenarda bekledim.

Ama anlaşılan aynı şey Yorkey için söylenemezdi. O geceki pazarlığın tek konusunun tüfek olmadığı anlaşıldı. Ben pazarlık yaparken Yorkey, kendine sekiz top metadon almıştı.

Ama bunlar *benim* torpido gözümde bulunduğundan, hapsi boylayan da ben oldum.

Hapis yatmanın ilginç tarafı şu ki, burası herkesin ırklarına göre ayrılması bakımından benim idrak edebildiğim bir dünyaydı. Uyuşturucu bulundurmaktan altı ay ceza almıştım ve bunun her dakikasını intikamımı planlayarak geçirme niyetindeydim. Yorkey, KAÖM'e katılmadan önce de madde kullanmıştı, bu kaykaycı kültürünün bir parçasıydı. Ama benim adamlarım uyuşturucuya elini sürmezdi. Hele hele onları benim torpido gözüme asla gizleyemezlerdi.

Hapishanede siyah çeteler herkesten kalabalıktır, bu yüzden zaman zaman Latino ve beyazların çeteleri onlara karşı birleşir. Ama içerideyken esas olarak sadece başını dik tutup belaya bulaşmamaya çalışıyorsun. Beyaz Güç Hareketi'nden olup bir şekilde hapis yatan biri varsa, er ya da geç beni bulacağını biliyordum. Ama ondan önce marsıklar bulmasın diye de dua ediyordum.

İncil'den başımı kaldırmaz olmuştum. Tanrı'ya ihtiyaç duymuştum çünkü savunucum bir kamu avukatıydı. Durum böyle olduğunda Tanrı'nın da sizin safınızda olması için dua etmelisiniz. Ama Kutsal Kitap'ta, daha önce Hristiyan kimlik teolojisinin öğretilerini çalışırken okuduğum bölümleri atlıyordum. Onun yerine cefa, selamet ve umutla ilgili sayfaları işaretlemeye başlamıştım. İncil'de

konuyla ilgili bir şeyler okuduğumdan, oruç tuttum. Ve oruç sırasında Tanrı bana kendim gibi insanların arasına karışmamı söyledi.

O yüzden ertesi gün hapishanenin İncil okuma grubunda boy gösterdim.

Orada siyah olmayan tek kişiydim.

Önce durup bir bakıştık. Sonra toplantıyı yöneten herif, benden çok da büyük olmayan bir çocuğa başıyla işaret etti ve çocuk yanında bana yer açtı. Hep birlikte el ele tutuştuk ve yanımdaki çocuğun eli, tıpkı babamın elleri gibi yumuşaktı. Bu birdenbire nereden aklıma geldi hiç bilmiyorum ama Tanrı Duası'nı söylemeye başladıklarında ben bunu düşünüyordum ve birden ben de onlara eşlik etmeye başladım.

İncil okumasına her gün gidiyordum. Okumayı bitirdiğimizde, *Âmin* diyorduk ve sonra grubun yöneticisi Koca Ike "Yarın kimin mahkemesi var?" diye soruyordu. Daima birisi çıkıp ön duruşması olduğunu ya da onu tutuklayan polisin ifade vereceğini veya buna benzer bir şey söylerdi ve Koca Ike, "Pekâlâ o halde dua edelim de polis seni satmasın," der ve İncil'den kefaretle ilgili bir bölüm bulurdu.

Benim yaşlarımdaki siyah çocuğun adı Twinkie'ydi. Sık sık kızlardan ve onlarla oynaşmayı nasıl özlediğimizden bahsederdik. Ama ister inanın ister inanmayın, esas konumuz, hapishanede burnumuzda tüten yiyeceklerdi. Ben Taco Bell için suç işlemeye hazırdım; Twinkie'ninse tek istediği Chef Boyardee'ydi. Her nasılsa, teninin rengi umurumda değildi. Hartford sokaklarında karşılaşmış olsaydık, onun canına okurdum. Ama kodeste işler farklıydı. Batak oynarken eş olup, kendi aramızda uydurduğumuz el işaretleri ve göz hareketleriyle hile yapıyorduk, zira kimse Beyaz Güç üyesi bir herifle siyah bir çocuğun işbirliği yapacağına ihtimal vermiyordu.

Bir gün bir grup beyazla hapishane salonunda otururken, öğle haberlerinde bir çete çatışması haberi geldi. TV'deki haber sunucusu nasıl kurşun yağdırıldığından, kaç kişinin kazara vurulduğundan söz ediyordu. "İşte bu yüzden diyorum, çetelerle birbirimize girsek kazanırız," dedim. "Onlar bizim gibi hedef talimi yapmıyor.

Silah tutmayı bile bilmiyorlar, şu can havliyle tutuşa bak. Tipik marsık hödüklüğü."

Twink bizimle oturmuyordu ama odanın öbür ucunda onu görebiliyordum. Gözleriyle beni şöyle bir süzüp tekrar meşguliyetine döndü. O gün akşam, sigarasına kâğıt oynarken ona, karo çıkması için işaret verdim çünkü karoyu kozlayabiliyordum. Ama Twink kupa attı ve oyunu kaybettik. Salondan çıkarken ona döndüm. "Ne iş ahbap? Sana işaret vermiştim."

Yüzüme baktı. "Ne olacak, tipik marsık hödüklüğü galiba," dedi.

İçimden, *sıçtık ya, küsmüş bana*, diye geçirdim. Sonra da *bana ne, küserse küssün!* O sözcüğü kullanmaktan vazgeçmedim elbette. Ama itiraf etmeliyim, kullandığım bazı zamanlarda ancak öksüre öksüre çıkarabildiğim bir balık kılçığı gibi boğazıma takılıyordu.

♠

Ben tam dubleksimizin ön penceresinden ayağımı sokup çerçeveyi tekmeleyerek verandaya inen bir kıymık ve cam yağmuru halinde paramparça ederken, Francis geliyor. Kollarını kavuşturup kaygıyla alnını kırıştırıyor.

"Pervaz çürümüş," diye açıklıyorum. "Levyem de yoktu."

Duvarda açılan gedikle, soğuk hava evin içine doluyor. Bana iyi geliyor çünkü alev alev yanıyorum.

"Yani bunun randevunla hiç ilgisi yok," diyor Francis, bunun *tamamen* yerel polis karakolunda geçirdiğim son yarım saatle ilgili olduğunu ima eder biçimde. Hastaneden sonraki durağım orasıydı. Brit'i eve bırakmıştım ve o sürünerek yatağına giderken, ben dosdoğru karakola yollanmıştım.

Randevum gerçek bir randevu bile değildi. Ruth Jefferson'la ilgili suç duyurumu alan MacDougall adlı şişko polisin karşısında oturmaktan başka şey yapmadım. "Biraz araştırma yapacağını söyledi," diye mırıldanıyorum. "Senin anlayacağın oradan bir daha ses çıkmaz."

"Ne söyledin ona?"

"O kaltağın bebeğimi öldürdüğünü."

MacDougall, oğlum hakkında ya da hastanede olup bitenlere dair hiçbir şey bilmiyordu, dolayısıyla tüm hazin hikâyeyi ona en baştan anlatmak zorunda kalmıştım. MacDougall, sanki çok bariz değilmiş gibi bana kendisinden ne istediğimi sordu.

"Oğlumu gömmek istiyorum," dedim ona. "Ve o kadının yaptığının bedelini ödemesini."

Polis, acaba sırf üzüntümün etkisiyle böyle algılıyor olabilir miyim, diye sordu. Gördüklerimi yanlış yorumlamış olabilir miymişim? "Normal bir kalp masajı yapmıyordu," diyorum MacDougall'a. "Bebeğime zarar veriyordu. Hatta diğer doktorlardan biri de ona daha nazik olmasını söyledi."

Kadının bana garezi olduğunu söyledim. Polis dövmelerime şöyle bir bakıp "Yapma ya!" dedi.

"Bu lanet bir nefret suçu, başka bir şey değil," diyorum Francis'e. "Ama artık azınlık olsak da, Allah korusun Anglolar savunulur mu hiç!"

Kayınpederim, bir parça saç şeridini çıplak elleriyle pencere oyuğundan yırtarak çıkartıp yanıma yerleşiyor. "Bunları bana mı anlatıyorsun Turk," diyor.

Francis, Beyaz Güç hakkında belki yıllardır konuşma yapmamıştır ama onun buradan üç mil uzakta kilitli bir ardiye binasında kutsal ırk savaşı için silah depoladığını bilmiyor değilim. "Bu işi güzelce halledeceğini umuyorum," diyor ve bunu söylerken pencereyi kastetmediğini varsayıyorum.

Tam o anda cep telefonum çalıyor. Cebimden çıkarıp bakıyorum ama ekrandaki numarayı tanıyamıyorum. "Alo?"

"Bay Bauer? Ben komiser muavini MacDougall. Bugün sizinle görüşmüştük."

Telefonu sıkıca kavrayıp Francis'e sırtımı dönüyorum ve kendime bir mahremiyet duvarı kuruyorum.

"Hastanenin risk yönetimiyle ve ayrıca adli tıp doktoruyla konuştuğumu size bildirmek isterim. Carla Luongo sizin hikâyenizi doğruladı. Adli Tıp doktoru, oğlunuzun solunum durmasına ve sonrasında da ani kalp durmasına yol açan hipoglisemi nöbeti sonucu öldüğünü bildirdi."

"Bu ne anlama geliyor?"

"Yani," diyor, "ölüm belgesi hastaneye sunuldu. Oğlunuzu gömebilirsiniz."

Gözlerimi yumuyorum ve bir cevap bulmakta dahi zorluk çekiyorum.

"Peki," diyebiliyorum sonunda.

"Bir şey daha var Bay Bauer," diye ekliyor MacDougall. "Adli Tıp doktoru oğlunuzun göğüs kafesinde zedelenme olduğunu doğruladı."

Tüm geleceğim birazdan söyleyeceği cümleye bağlı.

"Ruth Jefferson'ın oğlunuzun ölümünde kabahati olabileceğine dair kanıtlar mevcut. Ve olayın ırkçılık güdüsüyle işlenmiş olabileceğine dair," diyor MacDougall. "Bölge başsavcılığını arayacağım."

"Teşekkür ederim," diyorum sertçe ve telefonu kapatıyorum. O an dizlerim kesiliyor ve harap pencere pervazının önüne yığılıyorum. Francis'in omzuma yaslanan elini hissediyorum. Dışarıyla aramda hiçbir bariyer olmadığı halde, nefes almakta zorlanıyorum.

"Üzgünüm Turk," diyor Francis, tepkimi yanlış anlayıp.

"Üzülme." Toparlanıp ayağa kalkıyorum ve Brit'in yorganların arasında deliksiz uyuduğu karanlık yatak odasına koşuyorum. Perdeleri açıp odayı güneşin parıltısıyla dolduruyorum. Onun bana doğru dönerek önce ürkek, sonra kısık gözlerle bakışını izliyorum ve elini tutuyorum.

Bebeğimizi ona geri veremem. Ama neredeyse onun kadar güzel bir şey verebilirim.

Adalet.

♠

Kodeste yattığım altı ay boyunca Yorkey'den intikam alma planları yaparken, o da boş durmamış, Paganlar adında bir motosiklet çetesine katılmıştı. Tahminimce onun gibi metadona bulaşmış, iri kıyım haydutlar. Ve KAÖM'ün Hartford kolunun liderini alaşağı etmek uğruna ona arka çıkmaya seve seve razı olmuşlardı. Bunun sokaktaki karizması onlara uzun süre yeterdi.

Dışarı çıktıktan sonraki ilk günüm, çetenin eski üyelerini bir araya toplamaya çalışmakla geçti ancak neyle karşılaşacaklarını biliyorlardı ve hepsi bir bahane ileri sürüyordu. "Ben sizin için her şeyden vazgeçtim," dedim çetedeki en taze üyeyi dahi yıldırdığımı görünce, "karşılığını bana böyle mi ödüyorsunuz?"

Ne olursa olsun kimsenin, kodese girince uslandığımı düşünmesine izin veremezdim. Dolayısıyla o gece, bizim çetenin gayriresmî karargâhı olan pizzacıya gidip, pizzacının önüne bir düzine motosikletin kükreyerek park edişini duyana dek bekledim. Ceketimi fırlatıp parmaklarımı kütlettim ve restoranın arka tarafındaki dar sokağa çıktım.

Orospu çocuğu Yorkey, bir kas duvarının ardına saklanmıştı. Cidden, bu Paganların en ufak tefeği 1,95'e 135 kiloluk bir tipti.

Ben onlar kadar iri yarı olmasam da çeviktim. Hem o heriflerin hiçbiri dedemin yumruklarından sakınarak büyümemişti.

O gece neler olup bittiğini keşke size anlatabilseydim ama bundan sonrası için, başkalarından duyduklarımla yetinmeniz gerekiyor. Dehşet bir vahşi savaşçı gibi en iri yarı herife doğru koşa koşa gidip, tek kol hamlesiyle yumruğu ağzının ortasına yapıştırarak o tüm ön dişlerini döküşümü. Heriflerden birini yerden havalandırıp havan topu gibi diğerlerinin üzerine fırlatışımı. Motorculardan birinin böbreğine indirdiğim ağır darbe yüzünden herifin, rivayete göre, bir ay boyunca kan işediğini. O kanların seller gibi kaldırımlarda akışını.

Tüm bildiğim, artık itibarımdan başka kaybedecek şeyim kalmamıştı ve savaşa dalmak için bu kadarı yeterliydi. Bunların hiçbirini

hatırlamıyorum, bir şey hariç, ertesi gün pizzacıda, tek gözüm şiş ve kapalı, kırık elimin üstünde bir buz torbasıyla ayılışım.

Ben hiçbirini hatırlamasam da söylentiler yayıldı. Hiçbirini hatırlamasam da bir kez daha efsane olmuştum.

♠

Oğlumu gömdüğüm gün, pırıl pırıl güneşli bir gün. Batı yönünden keskin bir rüzgâr esiyor. Yerdeki minik çukurun önünde dikiliyorum.

Tüm bu cenazeyi kim düzenledi bilmiyorum. Birinin uğraşıp yer ayarlaması, tören olacağını insanlara haber vermesi gerekmiştir. Tabutun başında durmuş İncil'den bir sure okuyan Francis ilgilenmiş olmalı. "Bu çocuk için dua ettim ve Tanrı ondan dileğimi bana bahşetti," diye okuyor Francis. "Ben de onu Tanrı'ya adıyorum, yaşadığı sürece Tanrı'ya adanmış olacak. Ve orada Tanrı'ya tapındı."

Alçıpancı tayfadan birilerini ve Brit'in Hareket'ten bazı arkadaşlarını görüyorum. Ama Francis'in hatırına gelmiş tanımadığım insanlar da var. Beyaz Aryan Direnişi'nin kurucusu Tom Metzger bunlardan biri. Artık yetmiş sekiz yaşında, Francis gibi bir yalnız kurt.

Brit ilahinin okunması sırasında hıçkırarak ağlamaya başlayınca, teselli için elimi uzatıyorum ama o beni itip yönünü, çocukluğu boyunca Tommy amca diye çağırdığı Metzger'e dönüyor. Adam tek koluyla onu kucaklıyor ve ben Brit'in attığı bu silleyi umursamamaya çalışıyorum.

Bugün bolca basmakalıp söz dinledim: *O artık daha iyi bir yerde; şehit oldu; zaman tüm yaraları sarar.* Ölümün yasına dair hiç kimsenin söylemediği şey ise, orada ne kadar kimsesiz olduğun. Başka kim matemde olursa olsun, sen kendi küçük hücrendesin. İnsanlar seni teselli etmeye çabalasa bile, artık onlarla aranda, başına gelen o dehşet verici şeyin yarattığı, seni onlardan yalıtan bir bariyer olduğunu biliyorsun. Hiç değilse Brit'le acımızı paylaşacağımızı sanıyordum, oysa o bana bakmaya bile tahammül edemiyor. Benim de ondan kaçmama yol açan aynı nedenden mi acaba? Zira Brit'in gözlerine baktığımda onları, Davis'in yüzünde hayal ediyorum ya

da çene çukurunu gördüğümde, oğlumda da vardı diye düşünüyorum. Eskiden hayatta arzuladığım her şey olan bu kadın artık kaybettiğim her şeyin daimi bir hatırasına dönüştü.

Dikkatimi çukura indirilmekte olan tabuta odaklıyorum. Gözyaşlarımın sicim gibi akmasını engellemek için gözlerimi kocaman açıyorum çünkü bir korkak gibi görünmek istemiyorum.

Oğlumla yapmaya fırsat bulamadığımız tüm şeyleri kafamda listelemeye başlıyorum: *İlk gülümseyişini görmem. İlk Noel'ini kutlamamız. Ona bir BB tüfeği almam. Kızlara nasıl çıkma teklif edeceği konusunda nasihat vermem.* Her biri birer kilometre taşı. Oysa benim babalık maceram bomboş bir patika olarak kaldı.

Birden Francis'in karşımda kürekle dikildiğini fark ediyorum. Zorlukla yutkunup küreği elime alarak oğlumu gömme işlemini başlatıyorum. Bir kürek dolusu toprağı yerdeki yarığa ittikten sonra, küreği tekrar yere saplıyorum. Tom Metzger, Brit'e yardımcı oluyor ve Brit de titreyen ellerle küreği kaldırıp görevini yerine getiriyor.

Başka herkes Davis'in yeraltına gömülmesine yardım ederken benim uyanık biçimde burada nöbet tutmamın beklendiğini biliyorum. Oysa ben o minik çukura atlamamak için kendimle savaşmakla meşgulüm. Çıplak ellerimle o toprağı kazmak. Tabutu oradan çıkarıp levyeyle açmak ve bebeğimi kurtarmak. Kendimi tutabilmek için öyle kasılıyorum ki bu gayretle bedenim tir tir titriyor.

Derken tüm o gerilimi dağıtan, vanayı gevşeterek içimdeki basıncın uçup gitmesini sağlayan bir şey oluyor. Brit elimi tutuveriyor. Gözleri ilaçlar ve acının etkisiyle hâlâ boş boş bakıyor; bedeni başka yöne dönük ama bana elini uzattığından eminim. Bana ihtiyaç duyduğu kesin.

Bir haftadır ilk defa, belki bundan sonra da yaşayabiliriz diye düşünmeye başlıyorum.

♠

Francis Mitchum sizi çağırdığında, gitmek zorundasınız.

Paganlara yaşattığım bozgundan sonra, Francis'ten el yazısıyla yazılmış bir not aldım: Söylentileri duymuştu ve bunların doğru

olup olmadığını öğrenmek istiyordu. Ertesi cumartesi beni New Haven'da buluşmaya davet eden nota bir de adres eklemişti. Oraya gidip de kendimi parselli bir arazinin tam ortasında bulunca doğrusu biraz şaşırdım ama evin önüne park etmiş tüm o arabaları görünce bunun, Francis'in tayfasının toplantılarından biri olduğunu zannettim. Kapının zilini çaldığımda kimse açmadı ancak arka bahçeden etkinliğin sesleri geliyordu, bu yüzden evin yan tarafından dolanıp aralık çit kapısından içeri süzüldüm.

Neredeyse girer girmez, bir çocuk sürüsünün arasında kaldım. İnsanların bu boyuttakileriyle pek tecrübem olmasa da muhtemelen beş yaş civarındaydılar. Elinde beyzbol sopasıyla bu kuralsız grubu bir tür sıraya sokmaya çabalayan bir kadına doğru koşuyorlardı. "Bugün benim doğum günüm," dedi oğlanlardan biri. "O yüzden ilk ben yapıcam!" Beyzbol sopasını kaptığı gibi bir ilmiğin ucuna iliştirilmiş kâğıttan bir marsık kuklasına vurmaya başladı.

Eh, en azından doğru yere geldiğimi anlamıştım.

Diğer tarafa döndüm ve elinde yıldızlar tutan bir kızla yüz yüze geldim. Uzun kıvırcık saçlıydı ve gözlerinin mavisi o güne dek gördüğüm en uçuk maviydi.

Daha önce yüzlerce kez vurulmuştum ama böylesi hiç olmamıştı. *Merhaba* demeyi bile beceremedim.

"Eh," dedi kız, "oyun oynamak için biraz yaşlısın ama istersen bir atış yapabilirsin."

Aval aval bakıp söylediklerini anlamaya çalışırken sonunda, evin yan duvarına asılmış gaga burunlu bir profil resmini kastettiğini fark ettim. Evet oynamak istiyordum ama Yıldızı Yahudi'ye Çak oyunu değil.

"Francis Mitchum'u arıyorum," dedim. "Benimle burada mı buluşmak istiyordu?"

Gözlerini kısarak bana baktı. "Sen Türk olmalısın," dedi. "Seni bekliyor." Topukları üzerinde döndü ve insanları ardından sürüklemeye alışkın birinin doğal zarafetiyle yürüyerek evin içine girdi.

Mutfakta, kızgın bir elekte patlayan mısır taneleri gibi buzdolabıyla tezgâh arasında sekip duran birkaç kadının yanından geçtik. *Tabakları getir! Dondurmayı unutma!* İçeride başka çocuklar da vardı ancak yaşları daha büyüktü: 11-12 yaş diye tahmin ediyorum, zira bana çok da uzak olmayan geçmişteki kendi halimi hatırlatıyorlardı. Karşılarındaki adamın büyüsü altına girmiş gibiydiler. Francis Mitchum hatırladığımdan daha kısa boyluydu ama zaten onu en son bir kürsünün üzerinde görmüştüm. Bembeyaz gür saçları arkaya taralıydı ve Hristiyan kimlik teolojisi konusunda bir söylev veriyordu. "Yılan, Havva ile seks yaptı," dedi. Çocuklar seks sözcüğünü duyar duymaz, bunu böyle yüksek sesle ulu orta söylenirken duymakla yetişkinlik mabedinin kapıları kendilerine açılmış gibi dönüp birbirlerine baktılar. "Yoksa Tanrı niye elmayı yiyemeyeceğini söylesin ki? Yahu Tanrı aşkına, zaten bir bahçenin içinde değiller mi? Elma bir sembol ve insanın düşüşü de sevişmek. Şeytan yılan kılığında Havva'ya geliyor ve Havva kandırılıp onunla düşüp kalkıyor ve hamile kalıyor. Ama sonra Âdem'in yanına dönüp seks yapmaları için onun aklını çeliyor. Havva'nın doğurduğu Kabil'in üzerinde Davud Yıldızı, Şeytan'ın işareti 666 yazılı. Evet Kabil ilk Yahudi. Ama Havva bir de Âdem'in oğlu olan Habil'i doğuruyor. Ve Kabil, kıskandığı için ve Şeytan tohumu olduğu için Habil'i öldürüyor."

"Bu zırvalara inanıyor musun?" diye sordu yanımdaki güzel kız. Bunu son derece düz bir sesle söylemişti. Bir katakulli sezdim.

Beyaz Güç tayfasından bazıları Hristiyan kimlik taraftarı, bazıları değildi. Raine öyleydi. Francis öyleydi. Ben öyleydim. İsrail Sülalesi'nin, Tanrı'nın seçilmiş soyunun asıl *biz* olduğumuza inanıyorduk. Yahudiler sahtekârdı ve ırk savaşında soyları kurutulacaktı.

Sırıttım. "Onların yaşlarındayken çok acıkmıştım ve bir benzin istasyonundan sosisli sandviç çalmıştım. Hırsızlık yapmış olmak çok umurumda değildi ama iki hafta boyunca Tanrı domuz eti yediğim için beni cezalandıracak diye kıvranmıştım."

Gözlerimiz buluştuğunda, bir ocağın çakmağını çaktığınız anla onun maviye dönüşüp yanması arasındaki o duyguyu hissettim. Şimdi parlayacak hissi.

"Baba," diye seslendi. "Misafirin geldi."

Baba mı?

Francis Mitchum, şimdi gözlerini bana dikmiş olan konuşma yaptığı minik ergen güruhundan başını çevirip beni şöyle bir süzdü.

Birbirine dolanmış ergen kol ve bacakların üzerinden geçerek gelip hafifçe omzuma vurdu. "Turk Bauer. Gelmekle ne iyi ettin."

"Davet edilmekten onur duydum," diye cevap verdim.

"Bakıyorum Brittany'le tanışmışsınız bile," dedi Francis.

Brittany. "Resmî olarak tanışmadık." Elimi uzattım. "Merhaba."

"Merhaba," diye gülerek karşılık verdi Brittany. Tokalaşmayı biraz uzun tuttu ama dışarıdan birinin dikkatini çekmeyecek kadar.

Yalnızca--sanırım--gözünden pek bir şey kaçmayan Mitchum hariç. "Biraz yürüyelim mi?" dedi ve onunla arka bahçeye dönerken adımlarımı onunkine uydurdum.

Havaların durumu (bu yıl bahar geç geldi) ve Hartford'dan New Haven'a araba yolculuğu üzerine lafladık (91S'de çok fazla yol çalışması var). Avlunun köşelerinden birinde, bir elma ağacının yanında, Mitchum bir seyyar iskemleye oturdu ve bana da oturmamı işaret etti. Buradan, pinyata oyununu kuş bakışı görebiliyorduk. Vurma sırası tekrar doğum günü olan çocuğa gelmişti ancak şu ana dek hiç şeker dökülmemişti. "Vaftiz oğlum," dedi Mitchum.

"Neden bir çocuk partisine davet edildiğimi bilmek isterim."

"Yeni kuşaklarla konuşmayı seviyorum," diye açıkladı. "Bana hâlâ işe yarar olduğum hissi veriyor."

"Orasını bilemem efendim. Ama bana kalırsa siz zaten öylesiniz."

"Sana gelelim," dedi Mitchum.

Olur der gibi başımı salladım. Francis Mitchum'un neden benimle görüşmek istediğinden emin değildim.

"Duyduğuma göre ağabeyini bir marsık öldürmüş," dedi. "Baban da nonoşmuş."

Kıpkırmızı bir suratla, hızla başımı kaldırdım. "Benim artık öyle bir babam yok."

"Sakin ol oğlum. Hiçbirimiz ebeveynlerimizi seçemeyiz. Önemli olan, onlardan çıkarabildiklerimizle yaptığımız seçimlerdir." Bana baktı. "Onu en son ne zaman gördün?"

"Döverek komalık ettiğim zaman."

Yine sanki bir sınavdaymışım da doğru cevaplar vermem gerekirmiş gibi hissettim, zira Mitchum konuşmaya devam ediyordu. "Kendi ekibini kurdun ve pek çok yönden bakarsak, adam toplama konusunda Doğu Yakası'nda senin üstüne yok. Çömezinin suçunu üstlendin, sonra da kodesten çıkar çıkmaz ona dersini verdin."

"Yapılması gerekeni yaptım sadece."

"Valla bugünlerde senin gibiler pek bulunmuyor," dedi Mitchum. "Onur denen şeyin nesli tükenmek üzere sanıyordum."

Tam o sırada, küçük çocuklardan başka bir tanesi pinyatanın boynunu patlattı ve şekerler sel gibi çimenliğe aktı. Çocuklar üstüne hücum ederek avuçlarını şekerle doldurdular.

Doğum günü olan çocuğun annesi, bir servis tabağı içindeki keklerle mutfaktan çıktı. "Mutlu yıllar sana," diye şarkıya başladı ve çocuklar piknik masasının etrafına kümelendiler.

Brittany de verandaya çıktı. Buzları tutmaktan parmakları mor mordu.

"Eskiden, ben de çete yönettiğim zamanlarda," dedi Mitchum. "Hareket'te ulu orta uyuşturucudan yakalanan kimse olmazdı. Allah aşkına bir de şimdi bak, Aryan çocuklar federallerin müdahale edemeyecekleri bir yerde metadon imal etmek için rezervasyondaki Kızılderililerle birlik oluyorlar."

Mutlu yıllar sana!

"Birlik olmak değil," diyorum Mitchum'a. "Ortak düşmana, Meksikalılar ve siyahlara karşı birleşiyorlar. Yaptıkları şeyi savunmuyorum ama bu umulmadık ittifakın nedenini anlayabiliyorum."

İyi ki doğdun Jackson!

Mitchum gözlerini kıstı. "Umulmadık ittifak," diye tekrarlıyor. "Örneğin, tecrübeli yaşlı bir adamla, bugüne kadar gördüğüm en gözü pek genç. Angloların eski kuşağını tanıyan biri ve bir sonraki kuşağa liderlik edebilecek diğeri. Sokaklarda büyümüş bir dava adamı ile teknolojiyle yetişmiş bir başkası. Eh, hiç de fena bir ikili olmazlar doğrusu."

Mutlu yıllar sana!

Avlunun öte tarafından Brit bakışlarımı yakaladı ve kızardı.

"Dinliyorum," dedim.

♠

Cenazeden sonra, herkes eve geri geliyor. Tencere yemekleri, çörekler ve atıştırmalıkların hiçbirinden yemiyorum. İnsanlar, onlarla bir ilgisi varmış gibi, kaybımız için üzgün olduklarını söylüyorlar. Francis ve Tom dışarıda, üstünde hâlâ benim pencere projemden kalma cam kırıklarının olduğu verandada oturmuş, Tom'un getirdiği viskiyi içiyorlar.

Brit, kanepede arkadaşlarının ortasında, taç yapraklarla çevrili bir çiçek gibi oturuyor. Çok iyi tanımadığı biri biraz fazla yaklaşacak olduğunda Brit'i daha sıkı sarıyorlar. En nihayet, *ihtiyacın olduğunda beni ara* ve *hepsi zamanla geçecek* gibi laflar ederek ayrılıyorlar. Başka bir deyişle, yalanlar.

Tam son misafiri kapıdan geçirirken bir araba yanaşıyor. Kapı açılıyor ve MacDougall, suç duyurumu yaptığım polis, arabadan iniyor. Benim durduğum yere doğru yürüyerek, elleri cebinde basamakları tırmanıyor. "Henüz sizinle ilgili bir istihbarat almadım," diyor dobralıkla. "Başsağlığı için geldim."

Brit'in bir gölge gibi arkamda beliriverdiğini hissediyorum. "Bebeğim, bu bize yardımcı olacak olan komiser."

"Ne zaman?" diye soruyor Brit.

"Eee, hanımefendi, böyle şeylerin soruşturması zaman alır..."

"Böyle şeyler," diye tekrarlıyor Brit. "Böyle *şeyler*." Beni iterek meydan okurcasına polisle burun buruna dikiliyor. "Benim oğlum bir *şey* değil. Değildi," diye düzeltiyor, boğuk bir sesle. "Bir şey *değildi*."

Sonra arkasını dönüp evin derinliklerine dalarak kayboluyor. Polise bakıyorum.

"Zor bir gün geçirdik."

"Anlıyorum. Savcı benimle temas kurar kurmaz, hemen..."

Ancak o cümlesini bitiremeden, arkamda bir yerlerde bir gürültü kopuyor. Adama "Gitmem lazım," diyerek kapıyı suratına kapatıyorum.

Mutfağa erişemeden, bir gümbürtü daha kopuyor. İçeri adımımı atar atmaz, bir yemek tenceresi yüzümü sıyırıp geçerek arkamdaki duvara tosluyor. "Brit!" diye haykırarak ona doğru seğirtirken, Brit kafama bir bardak fırlatıyor. Bardak kaşımı sıyırıp geçiyor ve bir an gözümde şimşekler çakıyor.

"Beni bunlarla mı avutmayı düşünüyorsunuz?" diye ciyaklıyor Brit. "Peynirli Mac'ten nefret ederim."

"Bebeğim." Omuzlarından tutuyorum. "İyilik etmeye çalışıyorlardı."

"İyilikleri onların olsun," diyor, gözünden sicim gibi yaşlar yuvarlanırken. "Onların bana acımasını istemiyorum. Hiçbir şey istemiyorum, bebeğimi öldüren o kaltaktan başka."

Kaskatı durduğu halde, kollarımla onu sıkıca sarıyorum. "Bu iş daha bitmedi."

Beni öyle sertçe ve beklenmedik bir biçimde itiyor ki geriye doğru sendeliyorum. "Bitmeli," derken sözleri ağzından öyle bir kinle dökülüyor ki olduğum yerde donup kalıyorum. "Biterdi, sen gerçek bir erkek olsaydın eğer."

Çenem seğiriyor ve yumruklarımı sıkıyorum ama tepki vermiyorum. Tartışmanın bir yerinde içeri girmiş olan Francis, Brit'e

arkasından yaklaşıp kolunu onun beline doluyor. "Hadi bakalım uğur böceğim. Seni yukarı çıkaralım." Onu mutfaktan çıkarıyor.

Brit'in neyi kastettiğini biliyorum: Bilgisayar klavyesinin arkasında savaşan bir savaşçının, gerçek bir savaşçı sayılamayacağını söylemeye çalışıyor. Doğru, hareketi yeraltına indirmek Francis'in fikriydi ve çok parlak ve sinsice bir plandı. Ama Brit haklı. Yumruğu geçirmenin verdiği anlık tatminle, internetten dehşet yaymanın getirdiği gecikmeli gurur arasında çok büyük fark var.

Mutfak tezgâhının üstünden araba anahtarlarını kapıyorum ve biraz sonra, şehir merkezinde, tren yolu civarındaki sokakları dolaşıyorum. Bir an, aklımdan o siyah hemşirenin adresini bulma fikri geçiyor. Sahip olduğum teknolojik uzmanlığımla bu iki dakikamı bile almaz.

Kadına ya da mülküne bir şey olsa polislerin beni suçlaması da ancak bu kadar sürer tabii.

Onun yerine bir demiryolu köprüsü altına park ederek arabadan iniyorum. Kalbim küt küt atıyor ve adrenalinim doruklarda. Azgınlık yapmayalı öyle uzun zaman oldu ki alkolün, sporun, hatta âşık olmanın dahi yaratamadığı bu kafa kıyaklığını unutmuşum.

Karşıma ilk çıkan kişi, haygın. Bu evsiz adam, mukavva bir sandığın üzerinde, bir naylon torba yığınının altında sarhoş, uyuşturucu etkisinde ya da uykuda yatıyor. Siyah bile değil. Yalnızca... kolay lokma.

Boğazına sarılıyorum ve adam irkilerek bir kâbustan diğerine yuvarlanıyor. "Ne bakıyorsun be?" diye suratına haykırıyorum, oysa onu yakasından olduğu yere mıhlamışken başka bir yere bakabilmesine imkân yok. "Derdin ne senin ulan puşt?"

Sonra çenesine kafa atarak dişlerini döküyorum. Tekrar kaldırıma geri fırlattığımda, kafatasının yere çarpışıyla birlikte tam istediğim gibi bir çatırtı duyuyorum.

Her bir darbeyle biraz daha ferahlıyorum. Bunu yapmayalı yıllar oldu ama sanki dünmüş gibi: Yumruklarım antrenmanlıymış. Bu yabancıyı, iyice tanınmaz hale gelene kadar dövüyorum çünkü kim olduğumu unutmamamın tek yolu bu.

RUTH

Hemşireler, hayatın her şeye rağmen yaşanması gerektiğini çoğu insandan iyi bilir. İyi gün de vardır kötü gün de. Sizi hep hatırlayan hasta da vardır, unutmaya can atan da. Sancı çekerken ya da doğum yaparken size de bir şeyler katan annelerin biri gider biri gelir. Hayat hikâyelerinin henüz ilk cümlesini bile yazmamış yeni mamul minik insanlar bir bir gelir geçer. Doğum süreci gerçekten de öyle bir seri üretim hattıdır ki durup iki defa bakmam gerektiğinde beni hep şaşırtır. Örneğin, bana sanki dün gibi gelen, doğumuna yardımcı olduğum bir bebek, birdenbire kendi çocuğunu doğurmaya gelmiş bir hastam olarak karşıma çıktığında. Ya da telefonum çalıp hastane avukatı beni acilen *konuşmak* için odasına çağırdığında.

Carla Luongo ile daha önce konuşmuşluğumuz var mıydı bilemiyorum. Hatta Carla Luongo isminde bir hastane avukatının--*risk yönetimi halka ilişkiler* kusura bakmasın--varlığından dahi habersiz olabilirim. Ama zaten daha önce başım belaya da girmemişti ki. Yönetilmesi icap eden bir risk olmamıştım hiç.

Davis Bauer öleli iki hafta oldu. Benim için işe gidip serum takmak, kadınlara ıkınmalarını söylemek ve onlara yeni doğmuş bir bebeği emzirirken nasıl tutmaları gerektiğini öğretmekle geçen on dört gün. Ama daha önemlisi, o bebeğin ölümünden az önceki anları yeniden yaşayıp sıçrayarak uyandığım on dört gece. Onları ağır çekimle geriye sararak, kafamdaki hikâyenin nahoşluklarını silip, onu kendi kendime söylediklerime inanacağım hale getirmekle geçirdiğim. Başkalarına söylediklerimle.

Aradığında, telefonda Carla Luongo'ya söylediklerimle.

"Elbette sizinle buluşmaktan mutluluk duyarım," diyorum ona; içimden *Başım belada mı?* diye geçirirken.

"Harika," diye yanıtlıyor kadın. "Saat on nasıl?"

Vardiyam on birde başladığından, olur diyorum. Tam ofisin kat numarasını kâğıda not alırken, Edison mutfağa giriyor. Doğruca gidip buzdolabını açarak raftan portakal suyunu alıyor. Şişeyi öylece tepesine dikecek gibi görünürken, tek kaşımı kaldırdığımı görünce vazgeçiyor.

"Ruth?" diyor Carla Luongo'nun sesi kulağıma. "Hâlâ orada mısın?"

"Evet. Pardon."

"Görüşürüz diyelim mi o halde?"

"Dört gözle bekliyorum," diye cıvıldayarak telefonu kapatıyorum.

Edison oturup bir kâseye tepeleme kahvaltılık gevrek koyuyor. "Beyaz biriyle mi konuşuyordun?"

"Bu ne biçim soru?"

Omuz silkip kâseye sütü ekliyor ve cevabı kaşığıyla çevirerek ağzına tıkıyor. "Sesin değişik çıkıyor."

♠

CARLA LUONGO'NUN çorabı kaçmış. Neden böyle bir görüşmeye ihtiyaç doğduğu gibi bir sürü başka şey düşünmem gerekirken, çorabındaki kaçığa odaklanıp, başka biri--herhangi bir *arkadaşım*--olsa, onu rezil olmaktan kurtarmak için çaktırmadan uyaracağımı geçiriyorum aklımdan.

Mesele şu ki Carla, bana benden taraf olduğunu (taraflar mı var?) ve bunun bir formalite olduğunu söyleyip dursa da ona inanasım gelmiyor.

Son yirmi dakikadır ona, bebek odasında Bauer'lerin bebeğiyle yalnız kalmama kadar giden olayları en küçük ayrıntılarıyla tekrar tekrar anlatıyorum. "Yani senin bebeğe dokunmaman söylendi," diye tekrarlıyor avukat.

"Evet," diye yirminci kez onaylıyorum.

"Ve sen de ona dokunmadın... ta ki... Nasıl demiştin?" diye tükenmez kalemini açıp kapatıyor.

"Görevli hemşire Marie'den emir alana kadar."

"O ne demişti?"

"Benden komprese başlamamı istedi," diyorum iç geçirerek. "Bakın, tüm bunları zaten not ettiniz. Bu anlattıklarım dışında size söyleyebileceğim bir şey kalmadı. Vardiyam da başlamak üzere. Tamam mıyız şimdi?"

Avukat, öne kaykılıp dirseklerini dizlerine dayıyor. "Ebeveynle herhangi bir etkileşimin oldu mu?"

"Kısa süreliğine. Bebeğin hemşireliğinden alınmamdan önce."

"Öfkeli miydin?"

"Pardon, anlamadım?"

"Öfkeli miydin? Yani, bu bebeğe göz kulak olman için onunla yalnız bırakıldığında, sana bu bebekten uzak durman yönünde verilmiş bir talimat vardı."

"Personel sıkıntımız vardı. Corinne ya da Marie'nin az sonra gelip nöbeti devralacağını biliyordum," diye cevaplıyorum ve o anda, sorusuna karşılık vermediğimi fark ediyorum. "Öfkeli değildim."

"Ancak Dr. Atkins, senin bebeği kısırlaştırmakla ilgili münasebetsiz bir yorumda bulunduğunu söylüyor."

Ağzım açık kalıyor. "Pediyatristle mi konuştunuz?"

"Benim görevim herkesle konuşmak," diyor.

Başımı kaldırıp bakıyorum. "Anlaşılan ebeveynler benim hastalıklı biri olduğumu sanıyor," diyorum. "Budalaca bir şakaydı sadece." Diğer olanların hiçbiri olmasaydı, hiçbir yere çekilmeyecek olan bir şaka. *Eğer. Eğer. Eğer.*

"Bebeğe göz kulak oluyor muydun? Gözlerin bebeğin üzerinde miydi hatta?"

Duraklıyorum ve daha o solukta, bunun kilit bir nokta, sonradan geri dönüp hatırlayamayacağım bir pürüzsüzlüğe erişene dek

her bir düğümü, çentiği ve detayı kafamdan sileceğim bir an olduğunu sezebiliyorum. Avukata Marie'nin emirlerine itaatsizlik ettiğimi söyleyemem çünkü işimden olabilirim. Ancak ona bebeği yaşama döndürmeye çalıştığımı da söyleyemem çünkü o zaman da o emirler birdenbire haklı görünmeye başlar.

O bebeğe dokundum ve bebek öldü diye.

"Bebek iyiydi," diyorum sözcüklerimi dikkatle seçerek. "Sonra soluğunun kesildiğini fark ettim."

"Ne yaptın o zaman?"

Ona bakıyorum. "Emirlere uydum. Bir şey yapmamam söylenmişti," diyorum Carla Luongo'ya. "Ben de yapmadım." Duraklıyorum. "Biliyorsunuz, benim durumumda başka bir hemşire olsa, o bebeğin dosyasındaki nota bakıp, onu... ön yargılı bulabilirdi."

Neyi ima ettiğimi biliyor: Hastaneyi ayrımcılık gerekçesiyle mahkemeye verebilirdim. Ya da en azından ona öyle düşündürmek istiyorum; oysa aslında dava açmam bana ödeyemeyeceğim avukat masrafları çıkarmanın yanında, arkadaşlıklarıma ve işime de mal olurdu.

"Elbette ki," diyor Carla rahatlıkla, "kadromuzda böyle bir eleman istemezdik." Söylemek istediği: *Dava açma tehditlerini sürdürürsen buradaki kariyerin tarih olur.* Minik siyah deri defterine hızlıca bir not düşüp ayağa kalkıyor. "Pekâlâ," diyor. "Geldiğin için teşekkürler."

"Bir şey değil. Beni nerede bulabileceğinizi biliyorsunuz."

"Ha, evet," diyor ve ben doğum koğuşlarına geri dönerken tüm yol boyunca bu iki basit sözcüğün bir tehdit olabileceği düşüncesini kafamdan kovmaya çalışıyorum.

Ancak tekrar kendi katıma vardığımda, kendi kuşku denizimde debelenmeye vaktim olmuyor. Marie asansörden çıktığımı görür görmez ferahlayarak kolumu yakalıyor. "Ruth," diyor. "Virginia ile tanışın. Virginia, bu Ruth, kendisi en tecrübeli kadın doğum hemşirelerimizden biridir."

Karşımda durmuş, fal taşı gibi açılmış gözlerle koridordan acil sezaryene götürüldüğü anlaşılan bir sedyenin gidişini izleyen kadına bakıyorum. Olup bitenleri anlamam için bu kadarı yetiyor. "Virginia," diyorum hiç duraklamadan, "Marie şu anda fazlasıyla meşgul, sen benimle gelmeye ne dersin?"

Marie bana sessiz bir teşekkür yollayıp sedyenin ardından koşuyor. "Eee," diyorum Virgina'ya, "tipik öğrencilerden değilsin."

Burada her gün geçit yapan çocuk suratlı hemşire adaylarından farklı olarak, Virginia otuzlu yaşlarda. "Geç başladım," diye açıklıyor. "Ya da erken, bakış açınıza göre değişir. Erken yaşta çocuk yaptım ve onlar evden ayrılmadan resmî kariyerime başlamak istemedim. Muhtemelen, bu yaşta okula döndüğüm için deli olduğumu düşünüyorsunuzdur."

"Hiç yoktan iyidir," diyorum. "Hem annelik de doğum hemşireleri için bir nevi staj sayılmaz mı?"

Nöbeti biten hemşireyi yakalayıp devralacağım odalara bakıyorum: Hamilelik diyabeti olan bir hastamız, G1 ve artık DS1, gebeliği kırk hafta dört gün, sabah saat beşte normal doğum yapmış; bebeğe yirmi dört saatte Q3 kan şekeri uygulanıyor; bir tane de G2 DS1 var, otuz sekiz hafta iki günlük, aktif doğumda. "Alfabe çorbası gibi," diyor Virginia.

"Kısaltmalar işte," diye gülüyorum. "Alışırsın. Ama şimdi sana tercüme edeyim: İki odadan sorumluyuz. Biri bu sabah doğum yapmış, gebelik şekeri olan bir anne ve bebeğe üç saatte bir şeker verilmesi gerekiyor. Biri de bir çocuğu olan, şimdi doğum sancısı başlamış bir kadın," diyorum, "yani en azından bu işi daha önce yapmış. Sen yalnızca dediklerimi yap yeter."

Bunu söyleyip, kadının odasına giriyorum. "Merhaba Bayan Braunstein," diyorum, can havliyle eşinin eline yapışmış hastaya, "Duyduğuma göre daha önce de gelmişsiniz. Ben Ruth, bu da Virginia. Virginia, Bay Braunstein'a bir iskemle gerekiyor. Birini şöyle yaklaştırabilir misin?" Kadının dikişlerini muayene edip karnını yoklarken, sakin sakin sohbeti sürdürüyorum. "Her şey yolunda görünüyor."

"Ama öyle *hissetmiyorum*," diyor kadın dişlerini sıkarak.

"Çaresine bakacağız," diyorum teskin edici bir sesle.

Bayan Braunstein, Virginia'ya dönüyor. "Suda doğum yapmak istiyorum. Planım buydu."

Virginia çekingenlikle başını sallıyor. "Tamam."

"Yirmi dakika kadar sizi monitöre bağlayıp izleyeceğiz, bebeğin ne durumda olduğunu göreceğiz ve eğer mümkünse elbette sizi küvete alacağız," diyorum.

"Bir şey daha var, çocuk oğlan olursa sünnet istemiyoruz," diyor Bayan Braunstein. "Bris töreni[13] yapacağız."

"Pekâlâ," diyorum. "Hemen dosyaya not düşüyorum."

"Altı santim civarında olduğuma eminim," diyor kadın. "Eli'yi doğururken tam o sırada kusmaya başlamıştım; şimdi de midem bulanmaya başladı..."

Emez küvetini alıp Virginia'ya uzatıyorum.

"Bakalım öncesinde sizi muayene edebilecek miyiz," diyorum ve ellerime lateks eldivenleri geçirip, yatağın ayak ucundan örtüyü kaldırıyorum.

Bayan Braunstein, Virginia'ya dönüyor. "Sizce de böyle mi yapmak gerekiyor?"

"Şey..." Virginia bana dönüyor. "Evet?"

Örtüyü indiriyorum. "Bayan Braunstein," diyorum. "Virginia *stajyer hemşire*. Ben yirmi yıldır bu işi yapıyorum. Siz arzu ederseniz, rahminizin kaç santim açıldığını inceleyerek bilgisini artırmaktan eminim memnun kalır. Ama eğer kendinizi rahatsız hissediyor ve bu kısmı çabuk geçelim diyorsanız, onu da memnuniyetle yerine getiririm."

"Ah!" diye hasta kıpkırmızı oluyor. "Ben sanmıştım ki..."

Virginia'nın sorumlu hemşire olduğunu sandı. Çünkü Virginia, benden on yaş küçük de olsa bir beyaz.

13 Brit Milah: Yahudilerin bebeklere sekiz aylıkken yaptıkları sünnet töreni. ç. n.

O an, aynen anne olmak üzere olan kadınlara nefes verdirdiğim şekilde nefes veriyorum ve--tıpkı onlar gibi--o nefesle, yılgınlığımı da dışarı üfleyip uzaklaştırıyorum. Elimi nazikçe Bayan Braunstein'ın dizine koyup ona profesyonel bir gülücük atıyorum. "Haydi şu bebeği çıkaralım," diyorum.

♠

Annem hâlâ Mina Hallowell'in Upper West Side'daki kırmızı tuğlalı evinde ona hizmetçilik yapıyor. Bay Sam rahmetli olduğundan beri annem, Bayan Mina'ya yardım etmekle görevli. Kızı Christina hemen yakınında oturuyor ama ayrı bir hayatı var. Oğlu Louis, West End tiyatrosunda yönetmen olan kocasıyla Londra'da yaşıyor. Belli ki Mama'nın yardımcılık etmesi beklenen kadından üç yaş daha yaşlı oluşunu ironik bulan tek kişi benim. Ancak Mama'ya ne zaman emekliliğinden söz açsam, konuyu savuşturup Hallowell'lerin ona ihtiyacı olduğunu söylüyor. Bana sorarsanız, Hallowell'lerin ona ne kadar ihtiyacı varsa, Mama'nın da sırf hâlâ bir işe yaradığını hissetmek için bile olsa Hallowell'lere ihtiyacı var.

Annem yalnızca pazar günleri izinli ve ben cumartesi günlerinin uzun gece nöbetlerinden sonraki o günü daima uyuyarak geçirdiğimden, onu ziyarete daima kırmızı tuğlalı binaya gitmek zorundayım. Gerçi çok sık ziyarete gitmiyorum. Kendi kendime bunu işime, Edison'a ya da öncelik vermem gereken başka binlerce nedene bağlıyorum ama aslında, böyle yapmamın nedeni, o eve girip Mama'yı, belinde beyaz bir önlükle o tipsiz mavi iş kıyafeti içinde her gördüğümde, içimde bir şeylerin kopması. Onca zamandan sonra, Bayan Mina'nın Mama'ya artık dilediği gibi giyinebileceğini söylemesi beklenmeli, ama hayır. Belki de bu yüzden, ziyarete gittiğimde, binanın arka tarafındaki hizmetçi asansörünü kullanmak yerine bilhassa kapıcının olduğu ön kapıdan girmeye dikkat ediyorum. O zaman diğer misafirler gibi geldiğimin haber verileceğini bilmekten hınzırca bir zevk duyuyorum. Hizmetçinin kızının isminin kayıt defterine yazılacağını bilmekten.

Bugün annem beni içeri aldığında, sıkı sıkı kucaklıyor.

"Ruth! Bu ne güzel sürpriz! Bugün güzel bir şeyler olacağını biliyordum."

"Sahi mi?" diyorum. "Neden?"

"Eh hava kapanır gibi olunca mantomu giymiştim ve bil bakalım ne oldu? Cebimde geçen sonbahardan kalma bir yirmilik buldum ve kendi kendime şöyle dedim: *Lou, ya başına talih kuşu kondu ya da Alzheimer yolda.*" Muzipçe gülüyor. "Bana daha çok birincisi gibi geldi."

Kırışıklarının tebessümüne yansıttığı o havayı seviyorum. Günü geldiğinde yaşlanmanın yüzümde nasıl duracağını görmeyi.

"Toruncuğum da geldi mi?" diye soruyor, arkamdaki koridora bakarak. "Onu üniversite gezmelerinden birine mi getirdin?"

"Hayır Mama, o okulda. Bugünlük yalnızca benimle yetinmen gerekecek."

"Yalnızca seninle mi?" diyor alayla. "Sanki hiç yapmadığım şey." İçeri girip kapıyı kapatırken, ben de mantomun düğmelerini çözüyorum. Almak için elini uzatıyor ama ben askıya asmak için portmantonun dolabına uzanıyorum. Annemi bir de bana hizmet ettirecek değilim. Mantomu onunkinin yanına asıyorum ve eski zamanların hatırına, dolap kapağını kapatmadan önce Mama'nın uğurlu atkısının yumuşak uçlarını okşuyorum.

"Bayan Mina yok mu?" diye soruyorum.

"Christina ve bebekle şehre alışverişe gittiler," diyor.

"Meşgulsen işini bölmek istemem."

"Bebeğim, sen varken lafı mı olur. Yemek odasına gidelim. Bir iki temizlik işim var." Hole dönüp yürümeye başlıyor ve arkasından giderken, sol dizindeki bursit yüzünden sağa yüklenerek yürüyüşüne gözüm takılıyor.

Yemek odasındaki masanın üzerine beyaz bir örtü serilmiş ve tepedeki dev avizenin kristal zincirleri, örtünün üzerine gözyaşları gibi dizilmiş. Masanın tam ortasında, keskin kokulu amonyaklı sıvıyla

dolu bir kap duruyor. Annem iskemleye oturup, kristal zincirleri tek tek sıvıya batırarak kurıması için kenara dizmeye koyuluyor.

"Onları nasıl indirdin öyle?" diye soruyorum avizeyi süzerek.

"Dikkatle," diye cevaplıyor Mama.

Onun masanın ya da bir iskemlenin tepesinde dikilmeye çalışması gözümün önüne geliyor. "Senin artık bu tip şeylerle uğraşman çok tehlikeli..."

Eliyle beni savuşturuyor. "Ben bunu elli yıldır yapıyorum," diyor Mama. "Hastanelik halimle bile avize temizleyebilirim."

"Tabii onları indirmek için avizeye tırmanmaya devam edersen, o dediğin de olur, merak etme." Somurtuyorum. "Sana adını verdiğim ortopediste gittin mi?"

"Ruth, bana bebekmişim gibi davranmayı bırak." Edison'un notlarını sorarak aramızdaki mesafeyi gidermeye çalışıyor. Adisa'nın on altılık oğlunun liseyi bırakmasından (manikürcüde bana bahsetmeyi atladığı bir konudan) yakınıyor. Sohbetimizi sürdürürken, bir yandan da kristal zincirleri alıp amonyaklı suya batırmasına yardım ediyorum ve tenimde amonyaklı suyun, boğazımda--ondan daha can yakıcı olan--gururun yangısını duyuyorum.

Ablam ve ben küçükken, Mama cumartesileri bizi de buraya işe getirirdi. O bunu büyük bir marifet, bir ayrıcalık gibi sunardı: *Anne babanın işinde onun yanında durmak yeterince uslu çocukların yapabileceği bir şeydir! Uslu durursanız, bulaşıkları yemek odasından mutfağa çıkaran asansörün düğmesine basma hakkınız var!* Ama bir ikram gibi başlayan şey, benim için çabucak tatsızlaşıverirdi. Evet, bazen Christina'yla ve onun barbi bebekleriyle oynama fırsatı bulduğumuz olurdu ama bir arkadaşı misafirliğe geldiğinde, Rachel ve ben hemen mutfağa ya da çamaşır odasına sürgün edilirdik ve Mama bize gömleklerin kol şeritleri ve yakalarının nasıl ütüleneceğini gösterirdi. Onuncuda, ben artık isyan ederdim. "Bu *senin* için sorun değil belki ama ben Bayan Mina'nın kölesi olmak istemiyorum," demiştim anneme, belki dışarıdan duyulabilecek kadar bağırarak ve annem tokadı yapıştırmıştı. "Dürüst,

ücretli bir iş için o sözcük kullanılmaz," diye Mamacığım yanlışımı düzeltmişti. "Sırtındaki kazak da, ayağındaki ayakkabılar da bu iş sayesinde alındı."

O zamanlar fark edemediğim şuydu ki bizim çıraklığımız aslında daha yüce bir amaca hizmet ediyordu. Tüm o süre boyunca öğreniyorduk: Yatak örterken nasıl köşe yapıldığını, fayans derzlerinden lekelerin nasıl çıkarılacağını, meyanenin nasıl yapıldığını. Mamacığım, asla Bayan Mina gibi kendi işimizi yapamaz duruma düşmememiz için bize, kendi kendimize yetmeyi öğretmekteydi.

Kristal topları temizlemeyi bitiriyoruz ve ben bir sandalyenin üzerinde dikilirken Mama, onları avizeye asmam için tek tek bana uzatıyor. Güzellikleriyle göz kamaştırıyorlar. "Pekâlâ," diyor Mama bitirmeye yaklaştığımızda, "derdini anlatacak mısın yoksa benim lafı kerpetenle almam mı gerekiyor?"

"Derdim yok. Seni özledim sadece."

Doğruyu söylüyorum. Manhattan'a onu görmek istediğim için geldim. Bana değer verildiğini bildiğim bir yere gitmek istediğimden.

"İşinde neler oldu Ruth?"

Çocukluğumda annemin sezgileri öyle güçlüydü ki medyum olmadığını anlamam yıllarımı aldı. Geleceği bilemiyordu, yalnızca *beni* biliyordu.

"Normalde yenidoğan üçüzlerden ya da bekleme odasında kayınpederinden yumruk yiyen taze bir babadan söz açmadan duramazdın. Bugünse hastanenin lafını bile etmedin."

Sandalyeden kalkıp kollarımı kavuşturuyorum. En iyi yalanlar, içinde bir miktar gerçek barındıranlardır. Bu yüzden, Turk Bauer ya da ölen bebek veya Carla Luongo'dan bahsetmekten özellikle kaçınsam da Mama'ya, stajyer hemşireden ve hastanın sorumlu hemşirenin ben değil de o olduğuna nasıl gözü kapalı inandığından bahsediyorum. Sözcükler, umduğumdan daha güçlü; bir şelale gibi gürül gürül akıyor. Konuşmamı bitirdiğimde, ikimiz mutfakta oturuyoruz ve önümde annemin koyduğu bir fincan çay duruyor.

Mama, delilleri tartıyormuş gibi dudak büküyor. "Belki de sen öyle anladın."

Şimdiki halimin nedeni; kendimden başka herkesi mazur görme ve sorun çıkarmadan canla başla uyumlu olmaya çalışma eğilimimin sebebi bu olabilir mi diye düşünüyorum. Annem yıllarca bana bu tavrı aşıladı.

Ama ya haklıysa? Aşırı tepki veriyor olabilir miyim? Olayı bir kez daha zihnimde canlandırıyorum. Turk Bauer olayıyla aynı şey değil. Bayan Braunstein derimin rengine dair en ufak şey söylemedi. Ya annem haklıysa ve aşırı hassas davranan kişi bensem? Ya hastanın o sözleri, Virginia'nın beyaz olması, benim olmamam yüzünden söylediği yalnızca benim varsayımımsa? Bu, ırk odaklı düşünenin asıl *ben* olduğumu göstermez mi?

Adisa'nın berrak sesi kafamda çınlıyor: *İstedikleri şey tam da bu: Senin kendinden şüphe etmen. Sana saygıdeğer olmadığını düşündürebildikleri sürece, boyunduruklarından çıkamıyorsun.*

"O hanımın, o sözleri kasten söylemediğine eminim," diyor Mama.

Ama bu, küçümsenme hissimi hafifletmedi.

Bunu dile getirmiyorum ama içimden geçiriyorum ve omurgama bir ürperti yayılıyor. Ben böyle biri değilim. İnsanları suçlamam; beyazların çoğunluğunun siyah olduğum için beni yargıladıklarını ya da kendilerini benden üstün gördüklerini düşünmem. O Adisa'nın işidir. Ben, sivrilik etmemek için elimden geleni yaparım. Irkçılığın var olduğunu ve Turk Bauer gibi kişilerin bunun bayraktarlığını yaptıklarını elbette biliyorum ama tüm beyazları bir azınlığın tarihte yaptıklarıyla yargılamam.

Daha doğrusu, şimdiye dek yargılamazdım.

Sanki Davis Bauer'in hasta dosyasındaki o minik post-it notu bir atardamarı kesti ve ben şimdi o kanamayı nasıl durduracağımı bilemiyorum.

Birden, anahtar şıngırtıları ve bir bağırış çağırış eşliğinde, Bayan Mina'nın kızıyla ve torunuyla kırmızı tuğlalı eve döndüğünü

duyuyoruz. Mama, mantolarını ve alışveriş torbalarını almak için antreye koşuyor ve ben de peşinden gidiyorum. Beni görünce Christina'nın gözleri büyüyor ve boynuma sarılırken, Mama da onun dört yaşındaki oğlu Felix'in anorağını çıkarmaya girişiyor. "Ruth!" diye haykırıyor Christina. "Kalp kalbe karşıymış. Anne, biraz önce tam da sana Ruth'un oğlundan söz etmiyor muydum?"

Bayan Mina bana bakıyor. "Gerçekten de öyle. Ruth, hayatım, bu ne güzellik! Teninde tek kırışık yok. Vallahi yaşlanmıyorsun hiç."

Yine kafamda Adisa'nın sesi yankılanıyor: *Siyahlar fazla çökmez.* O sesi bütün gücümle bastırıp çıtı pıtı Bayan Mina'yı nazikçe kucaklıyorum. "Siz de öyle Bayan Mina," diyorum.

"Ah tabii, yalandan kim ölmüş." Eliyle sözlerimi savuşturur gibi bir jest yapıyor ve sonra muziplikle gülümsüyor. "Valla ciddiyim. Sen böyle konuş hep. Bana çok iyi geliyor."

Mama'ya kaş göz ediyorum. "Benim aslında gitmem gerekiyor."

"Bizim için ziyaretini kısa kesme," diyor Bayan Mina, Felix'i Mama'nın kucağından alırken. "Dilediğin kadar kal." Mama'ya dönüyor. "Lou, çayı yaldızlı odada içeceğiz."

Christina elime sarılıyor. "Gel benimle," diyor ve beni merdivenlerden yukarı, eskiden birlikte oynadığımız odaya sürüklüyor.

Burası, onun çocukluğundan kalma eşyalarıyla bir nevi mabet gibi. Ama artık yerde fazladan bir beşik ve bir oyuncak kutusu duruyor. Yerdeki bir oyuncağa basıp tökezliyorum ve Christina gözlerini deviriyor. "Ah Tanrım, Felix'in Playmobil adamları. Bir plastik parçasına yüzlerce dolar harcamak delilik. Ama Felix'i biliyorsun. Korsanlara bayılıyor."

Christina dolabı karıştırırken, ben de oraya çömelip alengirli gemiyi inceliyorum. Kırmızı ceketli ve tüylü siyah şapkalı bir kaptan ve plastik gemi ağlarına dolanmış çeşit çeşit korsanlar var. Güvertede ise turuncu-kahve plastik derisiyle, boynunda gümüş minik tasması olan bir karakter duruyor.

Ulu Tanrım, güya bu da köle, öyle mi?

Evet, tarihsel olarak doğru. Ama yine de bu bir *oyuncak*. Neden geçmişin bu dilimi seçilir? Daha neler göreceğiz: Japon Savaş Esirleri Kampı oyun seti mi? Ya da Gözyaşı Sürgünü[14] legoları mı? Veya Salem Cadı Avı oyunu?

"Gazetede okumadan benden duy istedim," diyor Christina. "Larry, kongre adaylığı için yarışmayı düşünüyor."

"Vaay," diyorum. "Bu konuda sen düşünüyorsun peki?"

Kollarını boynuma doluyor. "*Çok sağ ol ya.* Biliyor musun, bunu söylediğim arkadaşlarımdan, Beyaz Saray'a şimdiden kapağı atmışız gibi davranmayan ya da Bethesda veya Arlington'da ufaktan ev bakmaya başlamamızı söylemeyen ilk kişi sensin. Bu konuda benim de söz hakkım olabileceğini düşünen ilk ve tek kişisin."

"Eh, sen de öyle düşünmüyor musun? Tüm aile için epey bir parçalanma yaratacağa benzer."

"Evet," diyor Christina. "Politikacı karısı olacak azme sahip miyim bilemiyorum."

Gülüyorum. "Sendeki azim bu ülkeyi tek başına yönetmeye bile yeter."

"Ben de aynen bunu söylemeye çalışıyorum. Anlaşılan benden beklenen, üniversiteyi dereceyle bitirdiğimi unutup, kucağımda şirin yavrumla bluzuma en uygun ruj renginin ne olduğu dışında bir fikrim yokmuş gibi gülücükler saçarak öylece durmam," diyor Christina iç geçirerek. "Bir konuda bana söz ver. Olur da saçımı şu miğfer modeli kestirmeye kalkarsam, beni ötenaziyle uyutur musun?"

Bak işte, diyorum kendi kendime. *İşte sana kanıt.* Christina'yı kendimi bildim bileli tanıyorum. Evet, aramızda--sosyoekonomik, siyasi, ırksal--farklılıklar olabilir ama bu, iki insan ve iki arkadaş olarak ilişki kuramayacağımız anlamına gelmiyor.

"Sen kararını şimdiden vermiş görünüyorsun," diyorum.

14 ABD'de Amerikan Yerlilerinin, atalarının yaşadıkları güneydoğu eyaletlerindeki topraklardan, batıda onlara ayrılan alanlara zorla göç ettirildikleri sürgünlere verilen isim.-ç. n.

Çaresizlikle bana bakıyor. "Ona hayır diyemiyorum," diye iç geçiriyor. "Zaten en baştan böyle aklımı çeldi ya."

"Biliyorum," diyorum. "Ama daha kötüsü de olabilirdi."

"Nasıl?"

"Kongre üyeleri iki yıl görev yapıyor," diyorum. "Göz açıp kapayıncaya kadar geçer. Ya bir de senatör olmayı aklına koysaydı?"

İrkiliyor ve sonra sırıtıyor. "Beyaz Saray'a girmeyi başarırsa," diyor Christina, "seni personel şefi olarak işe alacağım."

"Sağlık Bakanı dersen düşünebilirim," diye pazarlık ediyorum.

Christina koluma giriyor ve birlikte, Mama'nın porselen fincanlarla demlik çay ve bir tabak dolusu ev yapımı badem kurabiyesi ikramına başladığı yaldızlı odaya dönüyoruz. Felix yere oturmuş, tahtadan bir trenle oynuyor. "Mmm, Lou, bu kurabiyeler var ya, rüyalarıma giriyor," diyor Christina. Mama'yı kucaklayıp, kurabiyelere uzanıyor. "Ailemizin bir parçası olduğunuz için çok şanslıyız."

Ailenin parçası olsa maaş almazdı, diye geçiriyorum içimden.

Gülümsüyorum. Ama bu da tıpkı üstünüze olmayan kıyafetler gibi uymayanrahatsızlık veriyor.

♠

Yine o senetli kölelik günlerinden bir cumartesi günü, Christina ve Rachel ile saklambaç oynarken, yanlış yöne sapmış ve kendimi sınırların ötesindeki bir odada bulmuştum. Bay Hallowell'in odası daima kilitli olurdu ama o gün "Önüm arkam sağım solum saklanmayan ebedir..." diye ciyak ciyak bağıran Christina'dan saklanmak için çaresizce tokmağı çevirdiğimde, o gizli mabedin içine düşüverdim.

Rachel'la birlikte epey zamanımızı, o kapalı kapının ardında olabileceklere dair hayaller kurarak geçirmiştik. O buranın, kavanozlara tıkılmış uzuvların sıra sıra dizildiği bir laboratuvar olduğunu düşünüyordu. Benim tahminim ise orada şeker sakladıklarıydı, zira yedi yaşımdaki aklımla kilitler ardında saklanmaya en değer şeyin bu olduğunu sanıyordum. Ama Bay Hallowell'in

çalışma odasındaki Şark halısına kapaklandığımda gördüğüm gerçek, epey hayal kırıklığı yarattı: Deri bir kanepe. Dizi dizi rafların üzerinde gümüş tekerleğe benzer şeyler. Bir portatif film perdesi. Ve filmi projektörün dişli bir çeneye benzeyen ağzına tıkan Sam Hallowell'in kendisi.

Sam Hallowell'i oldum olası film yıldızlarına benzetirdim ve Mama onun bir bakıma öyle olduğunu söylerdi. Arkasını dönüp beni olduğum yere mıhlayan bir bakış fırlatınca, bu yasak bölgeye neden geçtiğimi açıklayacak bir bahane bulmaya çalıştım ama ekrana yansıyan, asasıyla bir şatonun üzerinde havai fişekler çaktıran Çıngırak'ın grenli görüntüsü dikkatimi dağıttı.

"Siz bunların içinde doğdunuz," dedi Bay Hallowell ve o an konuşmasının bir tuhaf olduğunu, sözcükleri birbirine buladığını fark ettim. Bir bardağı ağzına götürdü ve buzların şıngırtısını duydum. "Dünyanın gözlerinin önünde değişmesini izlemenin nasıl bir duygu olduğunu bilemezsin."

Ekranda, tanımadığım bir adam konuşuyordu. Adam, "Renkler nesneleri nasıl parlaklaştırıyor değil mi?" dediğinde, arkasındaki duvar dolusu siyah beyaz fotoğraf, o anda gök kuşağının bin bir rengine büründü.

"Walt Disney bir dehaydı," dedi Bay Hallowell dalgın dalgın. Kanepeye oturdu ve yanındaki boş mindere eliyle pat pat vurarak beni çağırdı. Sürünerek yanına gittim. Gözlüklü ve ağdalı aksanlı bir çizgi ördek, elini anime boya kutularına daldırıp içindekileri yerlere saçıyordu. *Hepsini birbirine karıştırırsan bulanık olur... ve en sonunda siyah elde edersin*, dedi çizgi ördek ve perdeli ayaklarıyla boyayı karıştırdığında kuzguni bir renk oluştu. *Zamanın başlangıcında her şey tam da böyleydi. Siyah. İnsan için renk, kapkaranlık bir sırdı. Neden? Aklı ermiyordu da ondan.*

Bay Hallowell şimdi öyle yaklaşmıştı ki nefesinin kokusunu duyabiliyordum: Geçen yıl, Mama'nın dediğine göre rejime gireceği bir yere gittiğinden Noel'e gelmeyen Isaiah dayımın nefesi gibi ekşi ekşi kokuyordu. "Christina, Louis, sen ve ablan, farkı bilmezsiniz. Sizin için görüntü hep böyleydi." Birden ayağa kalkıp bana

dönmesiyle projektörün gölgelediği yüzünde, parlak siluetlerin dansını gördüm. "Sıradaki program NBC'nin Canlı Renkleri ile huzurunuzda!" diye gürleyerek kollarını öyle bir açtı ki bardağındaki sıvı çalkalanıp halıya saçıldı. "Ne düşünüyorsun Ruth?" diye sordu.

Kenara çekilse de ördeğin bundan sonra ne yapacağını görebilsem, diye düşünüyordum.

Bay Hallowell'in sesi sakinleşti. "Her programdan önce bunları söylerdim," diye açıkladı. "Ta ki renkli televizyonlar iyice yaygınlaşıp, mucize olduklarını hatırlatmaya artık kimsenin gerek duymayacağı hale gelene kadar. Ama ondan önce--ancak ondan önce--ben geleceğin sesiydim. Ben. Sam Hallowell. *"Sıradaki program NBC'nin Canlı Renkleri ile huzurunuzda!"*

Ona çizgi filmi görebilmem için kenara çekilmesini söyleyemedim. Ellerimi kucağımda kavuşturup öylece oturdum çünkü biliyordum ki kimi zaman insanlar konuştuklarında, bunu önemli bir sözleri olduğundan yapmıyorlardı. Birinin onları dinlemesine delice ihtiyaç duyduklarından yapıyorlardı.

O gece, Mama bizi eve getirip yataklarımıza yatırdıktan sonra bir kâbus gördüm. Gözlerimi açtığımda, tıpkı filmde adam renklenip de arka fon rengârenk olmadan önceki gibi her şey, gri tonlarında görünüyor. Ben kırmızı tuğlalı evin koridorlarında koşup, kilitli kapıları çekiştirerek açmaya çalışıyorum ve en sonunda Bay Hallowell'in çalışma odasının kapısı açılıyor. Projektörde, birlikte izlediğimiz film oynuyor ama görüntü yine siyah beyaz. Çığlıklar atmaya başlıyorum ve Mama, Rachel, Bayan Mina ve Christina, hatta Bay Hallowell koşarak içeri giriyorlar ama onlara gözlerimin iyi görmediğini ve dünyadaki tüm renklerin kaybolduğunu söylediğimde, bana gülüyorlar. *Ruth*, diyorlar, *bu hep böyleydi zaten. Bundan sonra da hep böyle olacak.*

♠

Trenim New Haven'a vardığında, Edison'u evde, mutfak masasına eğilmiş ödev yaparken buluyorum. İçeri girer girmez "Merhaba bebeğim," diyerek başına bir öpücük kondurduktan sonra, ona sarılıyorum. "Büyükannen Lou, seni kucaklamamı istedi."

"Senin işte olman gerekmiyor mu?"

"Vardiyama yarım saat vardı, bu süreyi trafikte geçirmektense seninle olmayı tercih ettim."

Gözlerini hızla bana çevirdi. "Geç kalacaksın."

"Senin için buna değer," diyorum. Mutfak masasının ortasındaki tabaktan bir elma kapıp--o tabakta daima sağlıklı şeyler bulundururum çünkü Edison almaya üşenmedikçe her bulduğunu yer--ısırarak, oğlumun önüne serili kâğıtlara uzanıyorum. "Henry O. Flipper," diye okuyorum. "Masal cücesi ismi gibi."

"West Point'ten mezun olan ilk Afro-Amerikalı. İleri Dersler programındaki[15] Tarih dersinde, her ders birimiz, bir Amerikan kahramanını tanıtıyoruz. Kendi sunumumda hangisini tanıtacağım, ona karar vermeye çalışıyorum."

"Diğer adaylar kimler?"

Edison tavana bakıyor. "Bill Picket: Siyah bir kovboy ve rodeo yıldızı. Ve Amerikan İç Savaşı'nda Şeref Madalyası kazanmış siyah asker Christian Fleetwood. "

İki adamın grenli fotoğraflarına bakıyorum. "İkisini de tanımıyorum."

"Evet, zaten esas mesele de bu," diyor Edison. "Bir Rosa Park'ı bir de Dr. King'i öğreniyoruz, o kadar. Lewis Latimer kardeşimizi hiç duydun mu mesela? Kendisi Alexander Graham Bell'in patent başvurularındaki telefon aksamlarının çizimini yapan kişiymiş ve Thomas Edison'un yanında teknik ressam ve patent uzmanı olarak çalışmış. Ama bana onun ismini öğretmediniz çünkü varlığından dahi habersizdiniz. Bizim gibilerin tarih yazdığı durumlar da dipnottan ibaret kalmış."

Tüm bunları hiç öfkelenmeden, ketçabımız bitmiş ya da çoraplar çamaşır makinesinde pembeye boyanmış der gibi söylüyor; onu çok da heyecanlandırmayan, artık geri dönüşü pek mümkün

15 ABD'de başarılı lise öğrencilerine üniversite düzeyinde müfredat ve sınavlar sunan bir program.-ç. n.

olmadığından uğraşmasına da değmeyecek bir şey gibi. Bir kez daha Bayan Braunstein ve Virginia meselesini düşünmeye koyuluyorum. Zihnimin derinine gömülü bir kıymığa Edison tekrar var gücüyle bastırıyor sanki. Tüm bunlar gerçekten de daha önce hiç dikkatimi çekmemiş miydi? Yoksa ben, hepsine bile bile gözümü kapamış mıydım?

Edison saatine göz atıyor. "Mama," diyor, "*ciddi ciddi* geç kalıyorsun."

Doğru söylüyor. Ona akşam yemeğine ne pişirebileceğini, saat kaçta yatağa gitmesi gerektiğini, nöbetimin kaçta biteceğini söylüyorum. Sonra da aceleyle arabama atlayıp hastaneye sürüyorum. Mümkün mertebe bildiğim tüm kestirme yolları kullandığım halde on dakika geç kalıyorum. Asansörü beklemek yerine merdivenleri tırmanarak, kan ter içinde ve nefes nefese doğum servisine varıyorum. Marie, beni karşılar gibi hemşire bankosunda ayakta bekliyor. "Özür dilerim," diyorum hemen. "New York'ta annemleydim, sonra trafiğe takıldım ve..."

"Ruth... bu gece çalışmana izin veremiyorum."

Donup kalıyorum. Corinne vardiyalarının % 50 sinden fazlasına geç gelirken, ben tek bir defa geciktim diye cezalandırılıyorum, öyle mi?

"Bir daha olmayacak," diyorum.

"Çalışmana izin veremiyorum," diye tekrarlıyor ve geldiğimden beri bir kez bile gözlerime bakamadığını fark ediyorum. "İK tarafından lisansının askıya alındığı bildirildi."

Kaskatı kesiliyorum. "Ne?"

"Özür dilerim," diye fısıldıyor. "Eşyalarını topladıktan sonra güvenlik eşliğinde binadan çıkarılacaksın."

"Bir dakika, "diyorum hemşire bankosunun arkasında bekleyen haydut tipli iki adamı fark ederek. "Şaka yapıyorsun. Lisansım niye iptal ediliyormuş? O zaman nasıl çalışmamı bekliyorsunuz?"

Marie iç geçirerek güvenlik görevlilerine dönüyor. Bana doğru bir adım atıyorlar. Biri "Hanfendi?" diyerek, yirmi yıldan sonra yolu bilmemem mümkünmüş gibi eliyle hemşire odasını işaret ediyor.

♠

Arabaya taşıdığım minik kolimde, bir diş fırçası, diş macunu, bir kutu Advil, bir yün hırka ve bir deste Edison fotoğrafı var. İş yerindeki kilitli dolabımda tuttuklarım bunlardan ibaret. Beklenmedik bir yolcu gibi arka koltuğa kurulup dikiz aynasından sürekli gözüme takılarak her seferinde beni şaşırtıyor.

Daha park yerinden çıkmadan, sendika avukatını arıyorum. Akşamın beşinde avukatı yerinde bulma ihtimalim çok zayıfken, telefonda adamın sesini duyunca hüngür hüngür ağlamaya başlıyorum. Ona Turk Bauer ve bebekle ilgili olan bitenleri anlatıyorum; avukat, beni sakinleştiriyor ve biraz araştıracağını, bana tekrar döneceğini söylüyor.

Eve gitmeliyim. Edison'un güvenliğini sağlamam lazım. Ama o zaman, neden işte olmadığım konusu açılacak ve şu anda bununla başa çıkıp çıkamayacağımı bilemiyorum. Sendika avukatı görevini yaparsa, belki yarın geceki vardiyam başlamadan göreve iade edilebilirim.

O anda telefonum çalıyor. "Ruth?" diyor Corinne. "Ne saçmalıklar dönüyor kuzum?"

Şoför koltuğuna yaslanıp gözlerimi yumuyorum. "Bilmiyorum," diye itiraf ediyorum.

"Bir saniye," diyor ve boğuk gürültüler duyuyorum. "Rahat konuşalım diye malzeme dolabına girdim. Duyar duymaz seni aradım."

"Neyi duyar duymaz?" Bildiğim tek şey, ruhsatımın askıya alınmış olduğu.

"Şey, o kaltak hastane avukatı, Marie'ye görevi suistimal gibi bir şeylerden söz etmiş."

"Carla Luongo mu?"

"O kim?"

"Kaltak hastane avukatı. Beni sattı," diyorum acı acı. Carla'yla birbirimizin kartlarını görmüştük ve ikimizin de asları olduğu konusunda sessiz bir mutabakata vardığımızı sanıyordum. Bu kadar fırsatçı olabileceğini hiç ummamıştım. "O ırkçı baba dava açmakla tehdit etmiş olacak ki kadın, hastaneyi korumak için beni kurban etti."

Duraklıyor. Öyle kısa bir an ki dinlemiyor olsam belki hiç fark etmezdim. Ve Corinne--meslektaşım, dostum--şöyle diyor, "Kasten yapmamıştır eminim."

Dalton'da, öğle yemeklerinde ben hariç bütün siyah çocukların oturduğu bir masa vardı. Bir keresinde, burslu siyah öğrencilerden biri yemekte beni aralarına katılmaya davet etmişti. Ona, teşekkür ettiğimi ama o saatlerde trigonometriyi anlamayan beyaz bir arkadaşa ders çalıştırdığımı söylemiştim. Aslında bu doğru değildi. Doğrusu, o siyahlar masası beyaz arkadaşlarımı tedirgin ediyordu çünkü orada benimle oturduklarında dahi, hoşgörüyle de olsa soğuk karşılanacakları belliydi. Daima kendilerine uygun olmasına alıştıkları bir evrende aykırı düştükleri tek bir yere bile katlanamıyorlardı.

Bir diğer gerçek de şuydu: Eğer diğer siyah çocuklarla otursaydım, onlardan farklıymış gibi davranamazdım. Tarih öğretmenim Bay Adamson, Martin Luther King'den söz etmeye başladığında ve bana bakıp durduğunda, beyaz arkadaşlarım bunu önemsemezdi: *O anlamda bakmamıştır.* Oysa siyahların masasında öğrencilerden biri Bay Adamson'un aynı ders boyunca ona bakıp durduğunu söylese, başka bir Afro-Amerikalı öğrenci bunu hemen doğrulardı: *Aynı şeyi bana da yaptılar.*

Lisede diğerleri arasında kaynamayı öyle çok istiyordum ki derimin renginden dolayı diğerlerinden ayrı tutulduğum hissine kapılırsam bunları kafamda kurduğuma, fazla kuruntu yaptığıma, gülünç olduğuma beni ikna edecek insanlardan bir çevre kurmuştum.

Hastanenin kafeteryasında bir siyahlar masası yoktu. Bir avuç siyah hademe, bir iki doktor ve bir de ben.

Corinne'e en son ne zaman siyah oldun diye sormak istedim, zira Carla Luongo'nun yaptıklarının kasti olup olmadığına dair bana söz söylemeye ancak o zaman hakkı olurdu. Ama bunun yerine,

gitmem gerektiğini söyleyip, o cevabını bitirmeden telefonu kapatıyorum. Sonra da yirmi yıldır gizlendiğim hastaneden dışarı çıkıp, New York yönünde akan trafikle bir atardamar gibi titreşen otobana sürüyorum. Kıdemli evsizlerin pejmürde barakalarından kurulu küçük şehri ve uyuşturucu satıcılarını geçip, yokuş aşağı inerek ablamın yaşadığı, inşaat halindeki binaların önüne park ediyorum. Ablam, eteğinde paytak bir çocuk, elinde tahta kaşık ve yüzünde yıllardır gelmemi beklemiş gibi bir ifadeyle, kapıyı açıyor.

♠

"Niye bu kadar şaşırdın ki?" diye soruyor Adisa. "Whiteville'e taşınıp başka ne bekliyordun ki?"

"East End," diye düzeltiyorum ve bana şöyle bir bakıp susuyor.

Mutfak masasında oturuyoruz. Burada yaşayan çocuk sayısı düşünüldüğünde, ev pırıl pırıl sayılır. Boyama kitaplarından sayfalar selobantla duvara tutturulmuş ve fırında makarna pişiyor. Mutfakta Adisa'nın en büyük çocuğu Tyana, mama sandalyesindeki bebeğe mamasını yediriyor. Oğlanların ikisi salonda Nintendo oynuyorlar. Diğer çocuğunun adı MIA.[16]

"Ben demiştim demekten nefret ediyorum..."

"Hayır etmiyorsun," diye söyleniyorum. "Bunu söyleyeceğin günü bekledin hep."

Haklısın der gibi omuz silkiyor. "*Adisa, sen ne dediğini bilmiyorsun. Derimin rengiyle hiç alakası yok*, deyip duruyordun. Bak, şimdi anlamışsındır onlardan farksız olmadığını."

"Yani kum torbası muamelesi göreceğimi bilsem, hastanede kalırdım daha iyi." Yüzümü ellerimin arasına gömüyorum. "Edison'a ne söyleyeceğim?"

"Gerçeği," diyor Adisa. "Utanacak bir durum yok. Sen yanlış bir şey yapmadın. Beyazlarla aşık atsa da bunun, onu siyah olmaktan çıkarmayacağını 'Mama'sından daha erken öğrenmesi yine de iyidir."

16 Sri Lanka Tamil kökenli Britanyalı rap şarkıcısı.-ç. n.

Edison küçükken, ben akşam vardiyasına kaldığım günlerde Adisa, okuldan sonra ona bakıcılık yapıyordu; ta ki Edison artık evde yalnız kalmak için yalvarana kadar. Kuzenleri, konuştukları argoyu anlamadığı için Edison'la kafa bulurlardı ve sonunda bunda ustalaşmaya başlayınca da okuldaki beyaz arkadaşları ona uzaylı gibi bakmışlardı. Kanepenin üzerinde birbirlerine dirsek atarak kahkahalarla gülen ve ben Tyana bebeği uyutabilmek için gelip mutfak beziyle ikisini de haşlayana kadar susmayan yeğenlerimin ne söylediklerini kendim bile anlamakta güçlük çekerdim. (Oğlanlardan birinin *yıkılıyoruz* dediğini duyduğumda, aslında *başardık* anlamında bir şey dediğini dakikalarca anlayamamıştım; meğer Tabari, kardeşinin oyunda bir el kazandı diye havalara girmesiyle dalga geçiyormuş.) Edison okuldaki beyaz çocuklar arasında aykırı kaldığında, en azından bunu deri rengine bağlayabilirdi. Oysa tıpatıp kendisi gibi göründükleri halde kuzenlerine de uyum sağlayamamıştı.

Adisa kollarını kavuşturuyor. "Senin de bir avukat bulup o boktan hastaneye dava açman lazım."

"Çok para," diye sızlanıyorum. "Tek istediğim tüm bu saçmalığın son bulması."

Kalbim küt küt atmaya başlıyor. Evimizi kaybedemem. Edison'un üniversite masrafları için yaptığım tüm birikimi karnımızı doyurmaya, ev kirası ödemeye ve benzin almaya harcayamam. Benimkiler elimde patladı diye oğlumun fırsatlarını da mahvedemem.

Adisa benim sinirlerimi zor zapt ettiğimi görmüş olmalı ki uzanıp elimi tutuyor. "Ruth," diyor şefkatle. "Arkadaşların sana sırt çevirebilir. Ama kız kardeşliğin iyi tarafı nedir biliyor musun? Ebediyen sürmesi."

Gözlerini gözlerime dikiyor. Onunkiler öyle siyah ki göz yuvarlağı ile göz bebeğini ayıran çizgi neredeyse belirsiz. Ama güvenilirler. Adisa elimi bırakmıyor ve ben yavaş yavaş gevşiyorum.

Saat yedide eve döndüğümde Edison kapıya koşuyor. "Evde ne işin var?" diye soruyor. "Her şey yolunda mı?"

Zoraki gülümsüyorum. "İyiyim bebeğim. Vardiyalarda bir karışıklık olmuş, biz de Corinne'le Olive Garden'da yemeğe gittik."

"Paket yaptırdın mı?"

İştahtan gözü kararmış gençleri Tanrı esirgesin. "Hayır," diyorum. "Ortak atıştırma tabağı aldık."

"Şansıma küseyim," diye homurdanıyor.

"Sonunda Latimer'de mi karar kıldın?"

Başını iki yana sallıyor. "Hayır, galiba Anthony Johnson'u seçeceğim. İlk siyah toprak sahibi," diyor. "Ta 1651 yılı."

"Vay," diyorum. "Çok çarpıcı."

"Evet ama bir pürüz var. Şöyle, adam İngiltere'den Virginia'ya gelmiş, tütün plantasyonlarında çalışan bir köle. Plantasyon yerlilerin saldırısına uğruyor ve beş kişi dışında herkes ölüyor. Johnson ve karısı Mary, iki yüz elli dönüm arazi satın almışlar. Mesele şu ki adam köle sahibiymiş. Sınıfımdakilere bunu anlatan kişi olmayı ister miyim, bilemiyorum. Bu, onların günün birinde bana karşı kullanabilecekleri bir argüman da olabilir." Dalgın dalgın başını sallıyor. "İyi ama kendisi de köle olmanın nasıl bir şey olduğunu öğrenmiş biri, bunu başkalarına nasıl yapabilmiş?"

Kendimi en tepedekilerle bir hissetmek için yapmış olduğum her şey, bir bir aklımdan geçiyor: Eğitim, evlilik, bu ev, ablamla arama bariyer koymam. "Bilmem," diyorum usulca. "O dünyada, güç sahibi insanlar diğer insanların sahibi oluyordu. O da kendini güçlü hissetmek için böyle yapması gerektiğini düşünmüştür belki."

"Böyle yapılması bunun doğru olduğunu göstermez," diyor Edison.

Kollarımı beline dolayıp, gözyaşlarımı görmesin diye yüzümü omuzuna yaslayarak, ona sıkı sıkı sarılıyorum.

"Bu neydi şimdi?"

"Bu dünya seninle daha güzel," diye mırıldanıyorum.

Edison da bana sarılıyor. "Bir de parmesanlı tavuk getirsen neler neler yapardım düşün."

O yatmaya gider gitmez, posta kutusunu karıştırıyorum. Fatura, fatura, bir fatura daha ve Sağlık Bakanlığından gelen ince bir zarf içinde, hemşirelik ruhsatımın iptalini bildiren bir mektup. Tam beş dakika boyunca kâğıda bakıp duruyorum ama sözcükler tek bir somut gerçeğe işaret ediyor: Tüm bunların, birazdan uyanıp kendi çılgın hayal gücüme şaşacağım bir kâbus olmadığına. Zihnimde amansızca yarışan bu düşüncelerle yatağa girip uyumam mümkün olmadığından, salonda oturuyorum. Bir yanlış anlaşılma oldu, hepsi bu. Bunu biliyorum ve yapmam gereken yalnızca başkalarına da bunu gösterebilmek. Ben hemşireyim. İnsanları tedavi ediyorum. Onları rahat ettiriyorum. İşleri yoluna koyuyorum. *Bunu* da halledebilirim.

Cebimde telefonumun titreşimini duyuyorum. Numaraya bakıyorum: Sendika avukatı geri arıyor. "Ruth," diyor telefonu açtığımda, "geç saatte rahatsız etmiyorum umarım."

Hiç güleceğim yoktu. Sanki bu gece mışıl mışıl uyuyacaktım. "Sağlık Bakanlığı ruhsatımı neden iptal ediyor?"

"Görevi ihmal iddiası yüzünden," diye açıklıyor.

"Ama ben yanlış bir şey yapmadım. Orada yirmi yıldır çalışıyorum. Beni böylece atabilirler mi?"

"İşini kaybetmekten daha ciddi bir sorunla karşı karşıyasın. Ruth, hakkında kamu davası açıldı. Eyalet seni o bebeğin ölümünden sorumlu tutuyor."

"Anlamadım," diyorum, heceler dilimi dağlarcasına ağzımdan dökülürken.

"Soruşturma kurulu toplandı bile. Sana tavsiyem bir avukat tutman. Bu dava beni aşıyor."

Gerçek değil bu. Gerçek olamaz. "Amirim olan kişi bebeğe dokunmamamı emretti ve ben de dokunmadım, şimdi bunun için cezalandırılıyorum öyle mi?"

"Eyalet, amirinin ne söylediğini umursamaz," diye yanıtlıyor sendika avukatı. "Eyalet yalnızca ölen bir bebek olmasına bakıyor. Hemşirelik görevini ihmal ettiğini düşündükleri için seni hedef alıyorlar."

"Yanılıyorsun," diye karanlıkta başımı sallıyorum ve tüm hayatım boyunca yuttuğum o sözü söyleyiveriyorum, "Siyah olduğum için beni hedef alıyorlar."

♠

Her şeye rağmen uykuya dalıyorum. Bunu biliyorum çünkü gecenin üçünde delgi makinesinin sesini duyduğumda, bunu rüyamın bir parçası sanıyorum. Ben trafiğe takılmış, işe geç kalmışken yol işçileri ben ve olmam gereken yerin arasında koca bir çukur açıyorlar. Rüyamda arabanın kornasını öttürüyorum. Makinenin sesi durmuyor.

Ve aniden bilincin yüzeyine fırlayıveriyorum ve kapıdaki aralıksız gürültü, bir gümbürtüyle birlikte polisin kapıyı menteşelerinden ayırarak silahlarını çekip salonuma hücum etmesiyle son buluyor.

"Ruth Jefferson," diye haykırıyor polislerden biri ve ne ses çıkarmayı ne bir şey söylemeyi başaramayıp sessizce çenemi kıpırdatıyorum: *Evet.* Polis hızla kolumu arkaya bükerek beni yüzüstü yere yatırıyor ve dizini belime bastırıp bileklerime plastik kelepçeyi takıyor. Diğerleri eşyaları ters yüz ederek çekmecelerin içini döküp kitapları raflardan yerlere saçıyorlar. "Hakkınızda cinayet ve taksirle cinayet suçlaması var," diyor polis memuru. "Tutuklusunuz."

Bu sözlerin cırlak yankısını delip geçen bir başka ses duyuluyor.

"Mama?" diye soruyor Edison. "Neler oluyor?"

Tüm gözler yatak odasının kapısına çevriliyor. "Kıpırdama!" diye bağırıyor polislerden biri silahını yavruma doğrultarak. "Ellerini kaldır!"

Çığlıklar atmaya başlıyorum.

Hepsi birlikte Edison'un üstüne çullanırken üçü, onu yere yapıştırıyor. O da benim gibi kelepçeleniyor. Bana doğru eğilmeye çalıştığını, o panikle boynunda tek tek kabaran damarları, benim iyi olup olmadığımı görmeye çalışırken fal taşı gibi açılan gözünün yuvarlarını görüyorum.

"Onu bırakın," diye hıçkırıyorum. "Onun bu olayla hiçbir ilgisi yok!"

Ama onlar bunu bilmiyor. Tek görebildikleri, 1,80'lik siyah bir genç.

"Ne diyorlarsa yap Edison," diye haykırıyorum. "Teyzeni ara."

Beni tutan polis, aniden bileklerime asılıp beni ayağa kaldırarak ite kaka yürütüyor. Diğer polisler de mutfak dolaplarım, kitaplık raflarım ve çekmecelerimden yere boşalttıkları yığınları öylece bırakıp arkamızdan çıkıyorlar. Artık tam ayılmış, geceliğim ve terliklerimle verandanın merdivenlerinden aşağıya sürüklenircesine indirilirken, tökezleyip dizimi kaldırıma vuruyorum ve başıma bastırarak beni ite kaka polis arabasının arka koltuğuna bindiriyorlar. Oğlumun ellerini çözmeyi unutmasınlar diye dua ediyorum. Sabahın üçünde uyku mahmuru mahallemizde bu velveleyle uyandırılan ve kapılara çıkıp beyaz yüzlerinden yansıyan ay ışığında dikilen komşularımın, günün birinde, bir tekinin dahi yardım edecek bir durum olup olmadığını sormadan ölü gibi sessiz kalmalarının nedenini kendilerine sormaları için Tanrı'ya dua ediyorum.

♠

Daha önce de karakolda bulundum. Ahmağın biri marketin araba parkında arabama yandan çarparak kaçtığında. Bir defa da cinsel tacize uğrayan ve yetkililere olayı anlatmaya cesaret edemeyen bir hastama destek olmak için. Ama bu defa oraya parlak floresan ışıklarının gözümü aldığı arka kapıdan sokuluyorum. Beni resmen yeni yetme başka bir memura teslim ediyorlar ve çocuk beni oturtup ismimi, adresimi, doğum tarihimi, sosyal güvenlik numaramı soruyor. Sesim o kadar cılız çıkıyor ki birkaç defa, daha yüksek sesle

cevaplamamı istiyor. Sonra da fotokopi makinesine benzer bir şeyin başına götürülüyorum. Parmaklarımı tek tek cam yüzeye dayatıyorlar ve parmak izlerim ekranda beliriyor. "Dehşet bir şey değil mi?" diyor polis çocuk.

Parmak izlerimin sistemde önceden kayıtlı olmasından endişeleniyorum. Edison kreşteyken bir Kamu Güvenliği Günü'nde, onunla parmak izi vermeye gitmiştik. Edison çok korktuğu için önce ben parmak izi vermiştim. O zamanlar düşünebildiğim en kötü şey, onu benden almalarıydı.

Beni ondan alabilecekleri hiç aklıma gelmemişti.

Parmak izinden sonra, beni bir briket duvarın önüne dikip cepheden ve yandan fotoğraflarımı çekiyorlar.

Genç polis beni, bizim karakolda tek olan, küçük, karanlık ve buz gibi hücreye götürüyor. Köşede bir alafranga ve uzun musluklu bir lavabo var. Kapı arkamdan kilitlenirken, "Affedersiniz," diyorum yutkunarak. "Burada ne kadar kalacağım?"

Acır gibi yüzüme bakıyor. "Ne kadar gerekiyorsa," diyor esrarengiz bir havayla ve yürüyüp gidiyor.

Banka oturuyorum. Soğuk metalin üstünde, geceliğimden yukarı doğru bir ürpertinin yayıldığını duyuyorum. İşemem lazım ama burada, açıkta bunu yapmaya çok utanıyorum: Ya tam o anda beni almaya gelirlerse?

Edison'un Adisa'yı arayıp aramadığını düşünüp meraklanıyorum. Hatta şu anda bile Adisa beni buradan çıkarmaya çalışıyor olabilir. Adisa'nın onu dolduruşa getirip getirmediğini, ona ölen bebekten söz edip etmediğini merak ediyorum. Acaba kendi oğlum da şimdi beni mi suçluyordur?

Daha on iki saat önceki, Hallowell'lerin kırmızı tuğlalı evinde, klasik müzik eşliğinde kristal avize taşlarını, amonyaklı suya batırdığım halim gözümün önüne geliyor. Durumun zıtlığı karşısında boğulur gibi bir kahkaha koyveriyorum. Belki de bir hıçkırık. Artık ayırt edemiyorum.

Adisa beni buradan çıkaramazsa, belki Hallowell'ler çıkarabilir. Tanıdıkları birilerinin tanıdıkları vardır. Ama öncelikle olan bitenin Mama'ya anlatılması gerekiyor ve onun beni ölümüne savunacağını bilsem de içinden şöyle geçireceğine de eminim: *Olay nasıl buraya vardı? Bu şanslı hayata kavuşması uğruna eşek gibi çalıştığım bu kızın sonu nasıl bir hapishane hücresi oldu?*

Cevabı bilmiyorum. Terazinin bir kefesi, eğitimim. Hemşirelik diplomam. Hastanedeki yirmi yıllık hizmetim. Küçük mazbut evim. Pırıl pırıl Toyota RAV4'üm. Millî Onur Derneğinin neferi oğlum. Bir tarafta varlığımın tüm bu yapı taşları dururken, beni diğer tarafa çeken öyle heybetli ve ağır bir niteliğim var ki her an yıkılabilirim: Koyu renkli derim.

Pekâlâ.

Tüm bu çabaları boşuna vermedim. Hâlâ o havalı üniversite diplomamı ve beyazların arasında harcadığım onca yılı, tüm bu olanları tersine çevirmek ve polislere bunun bir yanlış anlaşılma olduğunu anlatmak için kullanabilirim. Tıpkı onlar gibi ben de bu semtte yaşıyorum. Onlar gibi vergilerimi ödüyorum. Benimle ortak yönleri, bu felaketi başlatan o öfkeli yobazla olduğundan çok daha fazla.

Hücreye tekrar biri gelene dek ne kadar zaman geçti hiç bilmiyorum; saatim yok. Ama göğsümde tekrar bir umut kıvılcımının uyanmasına yetecek kadar zaman geçiyor. Öyle ki kapı sürgüsünün sesini duyduğumda, minnettar bir tebessümle başımı kaldırıyorum.

"Sizi ifade vermeye götüreceğim," diyor genç memur. "Şey yapmam gerekiyor... eee..." Ellerimi işaret ediyor.

Ayağa kalkıyorum. "Çok yorulmuşsunuzdur," diyorum. "Bütün gece nöbette."

Omuz silkiyor ve yüzü de kızarıyor. "Birinin yapması gerekiyor."

"Eminim anneniz sizinle gurur duyuyordur. Ben olsam duyardım. Sizden bir iki yaş küçük oğlum var." Masum masum gözlerimi açarak ellerimi ona uzatıyorum ve memur bileklerime bir göz atıyor.

Bir an durakladıktan sonra "Sanırım kelepçeye lüzum yok," diyor. Eliyle kolumdan tutup, yine ciddiyetle bana yolu gösteriyor.

Bıyık altından gülümsüyorum. Bunu bir zafer sayıyorum.

Duvarın bitişiğindeki diğer bir odanın penceresi olduğundan emin olduğum koca aynalı bir odada, tek başıma bırakılıyorum. Masanın üstünde bir ses kayıt cihazı duruyor ve burası da buz gibi soğuk olduğu halde, tepede bir vantilatör dönüyor. Ellerimi kucağımda esneterek bekliyorum. Aynadaki görüntüme bakmıyorum çünkü beni izlediklerini biliyorum ve kendi görüntüme yalnızca arada bir göz atıyorum. Geceliğimle tıpkı bir hayalet gibi görünüyorum.

Kapı açılıyor ve içeriye iki dedektif giriyor: Biri iri kıyım bir adam, diğeri minicik bir peri. "Dedektif MacDougall," diyor adam. "Bu da dedektif Leong."

Kadın bana gülümsüyor. Niyetini anlamaya çalışıyorum. *Sen de kadınsın*, diye geçiriyorum aklımdan, telepati kurma umuduyla. *Asyalı-Amerikalısın. Gerçek anlamda değilse de mecazi olarak benim yerimde bulunmuşsundur.*

"Size su getirmemi ister misiniz Bayan Jefferson?" diye soruyor Dedektif Leong.

"Evet lütfen," diyorum.

O su getirmeye giderken dedektif MacDougall bana, onlarla konuşmak zorunda olmadığımı, şayet konuşursam söylediklerimin mahkemede aleyhime kullanılabileceğini bildiriyor. Ama zaten saklayacak hiçbir şeyim yoksa, olanları bir de kendi açımdan anlatmayı belki benim de isteyeceğimi söylüyor.

"Evet," diyorum, çenemi tutmam gerektiğini bilecek kadar polisiye dizi izlemiş olmama rağmen. Ama diziler kurgu, bu ise gerçek hayat. Yasa dışı herhangi bir şey yapmadım. Hem olanları açıklamazsam, kim nasıl öğrenecek? Açıklama yapmamak beni suçlu göstermez mi?

Ses kayıt cihazını açmasına bir itirazım var mı diye soruyor.

"Elbette açın," diyorum. "Ayrıca teşekkür ederim. Beni dinlemek istediğiniz için size çok teşekkür ederim. Korkarım tüm bunlar büyük bir yanlış anlamadan kaynaklandı."

Bu arada Dedektif Leong da odaya dönüyor. Bana uzattığı koca bir bardak suyu tepeme dikip bitiriyorum. Şu ana kadar ne çok susadığımı fark etmemişim.

"Öyle bile olsa Bayan Jefferson," diyor MacDougall, "elimizde söylediklerinizle çelişen çok güçlü bazı kanıtlar var. Davis Bauer öldüğü sırada orada olduğunuzu inkâr etmiyorsunuz, değil mi?"

"Hayır," diye cevaplıyorum. "Oradaydım. Çok korkunçtu."

"O sırada siz ne yapıyordunuz?"

"Acil ekibinde ben de vardım. Bebek aniden fenalaştı. Elimizden geleni yaptık."

"Oysa biraz önce baktığım adli tıptan gelen fotoğraflar, bebeğin fiziki istismara uğradığını düşündürüyor."

"Ya buyurun bakalım!" deyiveriyorum. "O bebeğe dokunmadım ben."

"Ama az önce acil ekibinde olduğunuzu söylediniz," diye üsteliyor MacDougall.

"Ama bebek sinyal vermeye başlayana kadar ona dokunmadım."

"O zaman da bebeğin göğsüne şiddetle vurmaya başladınız..."

Yüzüm ateş gibi kızarıyor. "Ne? Hayır ben kalp masajı yapıyord..."

"Görgü tanıklarına göre biraz fazla hararetli yapmışsınız," diye ekliyor dedektif.

Kim? diye düşünüyorum ve orada benimle olan herkes tek tek aklımdan geçiyor. Ne yaptığımı görüp de bunu aslında olduğu gibi acil tıbbi müdahale diye yorumlamamış kim olabilirdi?

"Bayan Jefferson," diye soruyor Dedektif Leong, "Hastanedeki herhangi biriyle, bu bebek ve ailesine dair hislerinizle ilgili herhangi bir tartışma yaşadınız mı?"

"Hayır. Bu hastanın bakımından men edildim ve başka da bir şey olmadı."

MacDougall gözlerini kısıyor. "Turk Bauer'le bir sorun yaşamadınız mı?"

Kendimi zorlayıp güçlükle derin bir nefes alıyorum. "Fikirlerimiz birebir uyuşmuyordu."

"Tüm beyazlara karşı hisleriniz böyle mi?"

"En yakın dostlarımın bazıları beyazdır," diyerek dik dik yüzüne bakıyorum.

MacDougall bana öyle uzun uzun bakıyor ki göz bebeklerinin küçüldüğünü görebiliyorum. İlk benim gözümü kaçırmamı beklediğini biliyorum. Ona inat daha da diklenerek bakıyorum.

Masadan geriye doğru kayarak ayağa kalkıyor. "Bir telefon etmem gerekiyor," deyip odadan çıkıyor.

Bunu da zafer haneme yazıyorum.

Dedektif Leong masanın kenarına ilişiyor. Kalçasına ilişik rozeti, yeni bir oyuncak gibi gıcır gıcır. "Nasıl da yorgunsundur," diyor ve sesinden, hücredeki yeni yetme polisle oynamaya çalıştığım oyunun aynısını denediğini seziyorum.

"Hemşireler çok az uykuyla çalışmaya alışıyorlar," diyorum sakin sakin.

"Epeydir hemşirelik yapıyorsunuz değil mi?"

"Yirmi yıldır."

Gülüyor. "Tanrım, ben dokuz aydır bu meslekteyim. O kadar uzun süre hiçbir işi yapamam gibi geliyor. Sevdiğiniz iş, iş olmaktan çıkıyor sanırım, değil mi?"

Başımı sallıyorum ama temkinliyim. Bir yandan da bu dedektiflere beni zorladıklarını anlatabilmem için en ufak bir şansım varsa, onun bu kadın olabileceğini düşünüyorum. "Çok doğru. Ve ben işimi seviyorum."

"Amiriniz size o bebekle bir daha ilgilenemeyeceğinizi söylediğinde, yıkılmış olmalısınız," diyor. "Hele de sizin uzmanlık seviyenizdeki birine."

"Hiç güzel bir günüm değildi, evet."

"Meslekteki ilk günümde ne yaptım biliyor musunuz? Polis arabasıyla kaza yaptım. Arabayı bir inşaat alanındaki otoyol bariyerlerine çarptım. Ciddiyim. Dedektiflik sınavında birinci olmuştum ama iş uygulamaya gelince alay konusu oldum. Sınıfımdaki diğer tipler hâlâ beni Kaza diye çağırır. Demek istediğim, dürüst olalım, bir kadın dedektifin erkeklerin neredeyse iki katı çaba göstermesi gerekiyor ama yine de basit bir hata, diğer her şeyi akıllardan siliyor. Öyle mutsuz oldum ki. Hâlâ da öyleyim."

Ona bakıyorum; hakikat bir şeker gibi her an dilimden kayıverebilir. *O bebeğe dokunmamam istenmişti. Ama ben, başımı belaya sokabileceğini bilmeme rağmen, bunu yaptım. Ve yine de yetmedi.*

"Bak Ruth," diye dedektif konuşmasını sürdürüyor, "eğer bu bir kazaysa, bunu söylemenin şimdi tam sırası. Kalp kırıklığın gözünü karartmış olabilir. Olanlar düşünüldüğünde, bu son derece anlaşılabilir bir durum. Bana söylemen yeterli, ben işlerin daha makul halledilmesi için elimden geleni yaparım."

İşte o an, hâlâ kabahatli olduğumu düşündüğünü anlıyorum.

Kendi hikâyesini anlatırken bana iyi davranmak niyetinde olmadığını. Beni yönlendirmeye çalıştığını.

O televizyon dizilerindekilerin doğru olduğunu.

Güçlükle yutkunarak dürüstlüğü midemin derinliklerine indiriyorum. Sonra da bana yabancı bir sesle, yalnızca şu kısacık cümleyi söylüyorum. "Bir avukat istiyorum."

BİRİNCİ EVRE

İntikal

Piyano tuşları siyah beyazdır ama
zihnimizde rengârenk yankılar bırakır.
Maria Cristina Mena

KENNEDY

Ofise vardığımda,--avukatlarımızdan--Ed Gourakis, işe yeni alınan eleman hakkında atıp tutuyor. Kıdemsiz kamu avukatlarımızdan biri doğum iznine ayrılmış ve İK'ya bir daha işe dönmeyeceğini bildirmişti. Patronumuz Harry'nin bir süredir adaylarla görüşmeler yaptığını biliyordum ancak Ed kübiğimde beni kıstırana kadar kararın verilmiş olduğundan habersizdim.

"Onunla tanışmadın mı daha?" diye soruyor Ed.

"Kiminle?"

"Howard. Çaylak eleman."

Ed, kamu avukatlığına *girebildiği* için giren tiplerdendir. Aileden kalma gelirleri öyle boldur ki ücretlerimizin boktanlığı onun için sorun teşkil etmez. Yine de aklımıza gelebilecek her türlü ayrıcalığın içinde yetişmiş olduğu halde, asla hiçbir şeyden tam olarak memnun değildir. Sokağın karşısındaki Starbucks'ın kahvesi fazla sıcaktır. I-95N'de bir kaza olmuş, o yüzden işe yirmi dakika geç kalmıştır. Adliyedeki yiyecek kumbarasına artık Skittles koymuyorlardır.

"Ben içeri gireli iki saniye oldu. Hangi ara biriyle tanışmış olabilirim ki?"

"Baksana, adam kesin çeşitlilik kotası hatırına işe alındı. Etrafı koklaman yeter. Çaylaklıktan ağzı süt kokuyor."

"Birincisi, o mecaz buraya uymadı. Kimsenin süt koktuğu falan yok. İkincisi, yaşı gençse ne olmuş? Senin gibi bir ihtiyar için anımsaması zor olabilir ama... bir zamanlar sen de gençtin."

"Başvuranlar arasında," diyor Ed sesini alçaltarak, "bu işe daha layık adaylar vardı."

Masamın üzerindeki dosya yığınlarını karıştırarak gerekli dosyalarımı bulmaya çalışıyorum. Kenarda beni bekleyen telefon mesajlarıyla dolu pembe yığını açıkça görmezden geliyorum. "Yeğenini seçmedikleri için üzgünüm," diye mırıldanıyorum.

"Çok komiksin McQuarrie."

"Bak Ed, ben meşgul biriyim. Ofis dedikodularına harcayacak vaktim yok."

Bilgisayarımın ekranına doğru eğilip, Nordstrom Rack'ın[17] ısrarcı gönderilerinden biri olan ilk e-postama feci bir yoğunlukla gömülmüş numarası çekiyorum.

Nihayet Ed artık onunla ilgilenmeyeceğimi anlayıp, ağır adımlarla hiç kuşkusuz kahvenin beklediği kadar iyi çıkmayacağı ve en sevdiği kremanın muhtemelen bitmiş olduğu kafeteryaya doğru yürüyor. Gözlerimi yumup koltuğumda geriye yaslanıyorum.

Birden, kübiğimin diğer tarafından hışırtılar duyuyorum ve uzun ince, siyah bir genç ayağa kalkıyor. Boynunda bir papyonla ucuz bir takım elbise giyinmiş ve kemik çerçeveli gözlük takmış. Ofisteki yeni eleman olduğu besbelli ve tüm bu süre boyunca orada oturduğu ve Ed'in yorumlarını duyduğu anlaşılıyor.

"Etiket: Münasebetsiz," diyor. "Ben Howard, hâlâ aklınızda herhangi bir şüphe kaldıysa."

Gülümsemek için ağzımı öyle bir geriyorum ki Violet'in izlediği Susam Sokağı'ndaki, çok duygulandıklarında çeneleri kopacak gibi açılan kuklalar aklıma geliyor. "Howard," diye tekrarlayarak ayağa fırlayıp tokalaşmak için elimi uzatıyorum. "Ben de Kennedy. Tanıştığımıza *çok* memnun oldum."

"Kennedy," diyor. "John F.'in Kennedy'si mi?"

Bu soru hep gelir. "Aslında Robert!" diyorum, Howard doğru bildiği halde. Yurttaşlık Hakları için onca mücadele etmiş bu politikacının adını almayı tercih ederdim ama işin doğrusu, annem sırf

17 İnternetten satış yapan bir giyim mağazası.-ç. n.

onun talihsiz kardeşine yanık olduğundan ve Kral Arthur efsanesini sevdiğinden bu ismi seçmiş.

Bu ofiste onun varlığından memnun en azından bir kişi olduğunu bu çocukcağıza göstermek için ne gerekiyorsa yapacağım. "Eee, öyleyse hoş geldin!" diyorum neşeyle. "Herhangi bir şeye ihtiyacın olursa, burada işlerin nasıl yürüdüğüne dair bir şey sormak istersen, hiç çekinmeden bana danışabilirsin."

"Harika. Teşekkürler."

"Belki öğle yemeğini de birlikte yiyebiliriz, ne dersin?"

Howard başını sallıyor. "Elbette."

"Pekâlâ. Benim mahkemeye gitmem gerekiyor." Duraklıyorum, sonra da odadaki filden söz açıyorum. "Bir de Ed'in sözlerini takma. Buradaki herkes onun gibi düşünmüyor." Gülümsüyorum. "Bir kere, geldiğin yere hizmet etmen bence çok müthiş bir şey."

Howard da bana gülümsüyor. "Teşekkürler ama ben Darien'de büyüdüm."

Darien. Eyaletin en zengin semtlerinden biri.

Böyle deyip yerine oturuyor ve aramızdaki bölmenin ardında görünmez oluyor.

♠

Daha ikinci kahvemi bile içmedim ve şimdiye dek aşmak zorunda kaldığım feci trafik ve haberciler ordusunu görünce, benim henüz ulaşamadığım Yüksek Mahkemenin duruşma salonunda neler olup bittiğini merak etmeye başlıyorum, zira bir TV yayın ekibinin ön duruşmaları, yayınına alması için tek bir neden olabilir: Uykusuzluk çeken izleyicilerin uyumasına yardım etmek. Şimdiye kadar üç davayı onadık: Davalının İngilizce bilmediği bir uzaklaştırma emri ihlali davası, lüks bir çanta almak için 1200 dolarlık sahte çek yazdığı iddia edilen gözaltı torbalı sahte sarışın bir mükerrer suçlununki ve birinin kimliğini çalıp kredi kartlarını ve banka hesabını kullanan ve bunun için Cathy isimli birini seçip yakalanmamayı umacak kadar salak bir adamınki.

Gerçi kendi kendime hep derim, müşterilerimin hepsi daha zeki olsalar, benim meslek de bir işe yaramazdı.

New Haven Yüksek Mahkemesinin ön duruşma günlerindeki işleyişe göre kamu avukatlığı makamından birimiz, yargıcın karşısına çıkarılmış olan ve avukatı olmayıp buna ihtiyacı olan tüm sanıklara vekâlet eder. Bir döner kapıya kapılıp, her inmeye yeltendiğinizde, içeride yepyeni bir dekorla ve düzenlemeyle karşılaştığınızı ve sizden, ne yöne gideceğinizi ve orada nasıl dolanacağınızı bilmenizin beklendiğini düşünün. Yeni müvekkilimle çoğunlukla savunma kürsüsünde tanışırım ki o aşamada, tutuklanmalarının nedenlerini özümsemek ve onları kefaletle serbest bıraktırmaya çalışmak için çok az zamanım vardır.

Ön duruşma gününden nefret ettiğimi söylemiş miydim? Esas olarak benim paranormal güçlere sahip bir tür Perry Mason olmamı gerektirir ve kusursuz bir iş çıkarıp da aksi halde tutuklu yargılanacak bir davalıya kişisel kefalet teminatı sağlamayı başarsam bile, davası çok büyük ihtimalle bana verilmeyecektir. Benim mahkemeye götürmek isteyeceğim ilginç davalar, ya meslekte daha kıdemli biri tarafından elimden kapılır ya da özel (yani ücretli) bir avukata devredilir.

Şimdiki davalıda da gidişatın böyle olacağı kesin gibi.

"Sıradaki: İddia makamına karşı Joseph Dawes Hawkins III" diye okuyor kâtip.

Joseph Dawes Hawkins öyle genç ki daha yüzündeki sivilceler duruyor. Feci şekilde ürkmüş görünüyor; suç işlemeye dair tek tecrübeniz art arda *The Wire* bölümleri izlemekse, kodeste bir gece geçirince haliyle böyle olur. "Bay Hawkins," diye soruyor yargıç, "kayıtlara geçmesi için kim olduğunuzu söyler misiniz?"

"Eee. Joe Hawkins," diye yanıtlıyor çocuk. Sesi çatallanıyor.

"Nerede oturuyorsunuz?"

"139 Grand Street, Westville."

Kâtip suçlamayı okuyor: Uyuşturucu ticareti.

Çocuğun pahalı saç kesimi ve hukuk sistemi karşısındaki şaşkın tepkilerinden, sattığı malın met ya da eroin değil, oksi[18] gibi bir şeyler olduğunu tahmin ediyorum. Yargıç, otomatikman, sanığın suçlamayı reddettiğini kaydediyor. "Joe, uyuşturucu ticareti ile suçlanıyorsun. Bu suçun ne demek olduğunu anlıyor musun?" Çocuk başını sallıyor. "Burada hazır bir avukatın var mı?"

Çocuk başını çevirip salona şöyle bir bakıyor, benzi biraz daha soluyor ve "Hayır," diyor.

"Kamu avukatına danışmak ister misin?"

"Evet Sayın Yargıç," diyor ve bu benim başlamam için bir işaret.

Savunma kürsüsünde, sözde sessizlik konisinden ötede mahremiyet yoktur. "Ben Kennedy McQuarrie," diyorum. "Kaç yaşındasın?"

"On sekiz. Hopkins'te son sınıf öğrencisiyim."

Özel okul. Tabii ki. "Ne zamandır Connecticut'ta yaşıyorsun?"

"İki yaşımdan beri?"

"Bu soru mu yoksa cevap mı?" diye soruyorum.

"Cevap," deyip yutkunuyor. Çocuğun halat yumrusu büyüklüğündeki âdemelmasından, aklım gemi yolculuğuna, oradan da Violet'in küfredişine kayıyor.

"Çalışıyor musun?"

Duraklıyor. "Oksi satışı dışında mı demek istediniz?"

"Duyamadım," diye cevaplıyorum hemen.

"Ah, dedim ki..."

"*Duyamadım.*"

Bakışlarını yüzüme çevirip başını sallıyor. "Anladım. Hayır. Hayır, çalışmıyorum."

"Kiminle yaşıyorsun?"

"Ebeveynlerimle."

---

18 OxyContin: Ağrı kesici ve uyuşturucu etkisi olan güçlü bir ilaç.-ç. n.

Onu soru yağmuruna tutarak, zihnimdeki listeyi tek tek kontrol ediyorum. "Ebeveynlerinin avukat tutma imkânları var mı?" diye soruyorum en sonunda.

Target'tan aldığım ve bu sabah Violet'in kahvaltılık gevrek kâsesine süt boca ederken lekelediği döpiyesime bir göz atıyor. "Evet."

"Sen çeneni kapalı tut ve konuşmayı bana bırak," diye ona akıl verip kürsüye dönüyorum. "Sayın Yargıç," diyorum, "Joseph adlı bu delikanlı daha on sekiz yaşında ve bu onun ilk sabıkası. Biri kreş öğretmeni ve diğeri de bankada genel müdür olan anne babasıyla yaşayan bir lise son sınıf öğrencisi. Ev ailesine ait. Joseph'in kefaletle salıverilmesini talep ediyoruz."

Yargıç, bu danstaki partnerime, savunma kürsüsünün karşısındaki kürsüde dikilen savcıya dönüyor. İsmi Odette Lawton ve kendisi idam cezası kadar sevimsiz biri. Savcılar ve kamu avukatları olarak, çoğumuzun aynı "devlet maaşlı dandik ayar" madalyonun farklı yüzleri olduğumuzu ve düşmanlığı duruşma salonunda bırakıp dışarıda sosyalleşebileceğimizi düşündüğümüz durumlarda, Odette bizden uzak durur. "İddia makamı neyi bekliyor, Müşavir Hanım?"

Başını kâğıtlardan kaldırıyor. Saçları kısacık kesilmiş ve öyle kara gözlü ki göz bebeklerinin çemberi görünmüyor. Gayet iyi dinlenmiş ve az önce cilt bakımı yaptırmış gibi makyajı kusursuz.

Dönüp kendi ellerimi inceliyorum. Tırnak derilerim yenmiş ve tırnaklarımın arasında yeşil parmak boyaları kalmış ya da ben içeriden çürümeye başladım.

"Bu ciddi bir suçlama," diyor Odette. "Bay Hawkins'in üzerinde reçeteli bir uyuşturucu bulunmuş olmasının yanında, onu satma niyeti de mevcut. Kendisini toplum içine salıvermek tehdit oluşturacak ve ağır bir hata olacaktır. Eyalet, kefalet teminatının nakdi 10.000 dolar olmasını talep eder."

"Kefalet teminatının 10.000 dolar olmasına karar verilmiştir," diye tekrarlıyor yargıç ve Joseph Hawkins III, bir muhafız tarafından duruşma salonundan dışarı çıkarılıyor.

Elbette her seferinde kazanamazsınız. Burada sevindirici olan Joseph'in ailesinin Barbados'ta Noel tatilini feda ederek de olsa, bu parayı ödeyebilecek durumda olması. Daha da iyisi, Joseph Dawes Hawkins'i bir daha hiç görmeyecek olmam. Babası, aile avukatını en başından itibaren yollamayıp, Joe'yi geceyi hapishane hücresinde geçirmek zorunda bırakarak ona bir ders vermek istemiş olabilir ama o havalı avukatlarının ofisimi arayıp davayı üstlenmeleri eminim an meselesidir.

"İddia makamına karşı Ruth Jefferson," sözlerini duyuyorum.

Başımı kaldırdığımda, üstünde geceliğiyle, başına bir eşarp sarılı, kolları kelepçeli bir kadının duruşma salonuna getirildiğini görüyorum. Yabani bakışlarla salonu süzüyor ve ben ilk defa, buranın bir salı duruşması için normalden kalabalık olduğunu fark ediyorum. Hatta tıklım tıklım.

"Kayıtlara geçmesi için lütfen kim olduğunuzu söyler misiniz?" diye soruyor yargıç.

"Ruth Jefferson," diyor.

"Katil!" diye kadının biri feryat ediyor. Kalabalıktan yükselen uğultu gitgide büyüyüp bağırtılara dönüşüyor. Tam o anda Ruth irkilerek yüzünü buruşturuyor. Yüzünü omzuna eğdiğini görüyorum ve o anda salondaki izleyici sıralarındaki birinden yüzüne isabet eden tükürüğü sildiğini anlıyorum.

Muhafızlar erken davranıp, ancak arkasından görebildiğim, iri kıyım bir canavara benzeyen bir adamı salondan çıkarıyorlar.

Yargıç sükûnet çağrısı yapıyor. Ruth Jefferson dimdik ayakta duruyor ve birini--ya da bir şeyi--arar gibi sürekli etrafına bakınıyor.

"Ruth Jefferson," diye okuyor kâtip. "Bir, cinayetle; iki, dikkatsizlik sonucu ölüme sebebiyet vermekle suçlanıyorsun."

Burada ne olup bittiğini çözmeye çalışırken kendimi öyle kaptırıyorum ki herkesin gözünü dikmiş bana baktığını ve belli ki bu davalının yargıçtan kamu avukatı talep ettiğini fark edemiyorum.

Odette ayağa kalkıyor. "Sayın Yargıç, burada üç günlük bebeği etkileyen aşağılık bir suç söz konusu. Davalı, çocuğun ebeveynlerine karşı düşmanlığını ve kinini dile getirmiştir ve iddia makamı, kendisinin bilerek ve tasarlayarak, taammüden, bebeğin güvenliğini hiçe sayarak davrandığını ve bebeğin bilfiil onun ellerinde, ölümcül travmaya maruz kaldığını savunmaktadır."

Bu kadın bir bebeği mi öldürmüş? Kafamda senaryolar yazıyorum: Bebek bakıcısı mı? Sarsılmış bebek sendromu vakası mı? Yoksa AIDS'ten ölüm mü?

"Delilik bu," diye köpürüyor Ruth Jefferson.

Dirseğimle hafifçe dürtüyorum. "Şimdi sırası değil."

"Yargıçla konuşmama izin verin," diye ısrar ediyor.

"Hayır," diyorum. "İzin ver senin adına ben konuşayım." Kürsüye dönüyorum.

"Sayın Yargıç, bize bir dakika verebilir misiniz?"

Onu bulunduğumuz yerden birkaç adım ötedeki savunma masasına götürüyorum. "Ben Kennedy McQuarrie. Davanızın ayrıntılarını daha sonra konuşacağız ama şimdi size bazı sorular sormam gerekiyor. Ne zamandır burada yaşıyorsunuz?"

"Beni zincire vurdular," diyor Ruth, keder ve öfkeyle dolu bir sesle. "Bu insanlar gecenin bir yarısı evime gelip beni kelepçelediler. *Oğlumu* kelepçelediler..."

"Üzüntünü anlıyorum," diyorum. "Ama seni tanıyabilmem için bir on saniye zamanım var, bu duruşmada sana yardımcı olabilmem için."

"On saniyede beni tanıyabileceğini mi sanıyorsun?" diyor.

Üstelemiyorum. Kadın kendi tahkikat duruşmasını baltalamak istiyorsa kendi bilir.

"Bayan McQuarrie," diyor yargıç. "Emekliliğim gelmeden bitirebilir miyiz şunu, lütfen..."

"Evet Sayın Yargıç," diyorum ona dönerek.

"Eyalet bu suçun hainee ve kabul edilemez nitelikte olduğunu onaylamaktadır," diyor Odette. Ruth'a gözlerini dikiyor. Bu iki siyah kadın arasındaki zıtlık gerçekten çarpıcı: Şık tayyörü, sivri topuklu ayakkabıları ve gıcır gıcır ütülü gömleği ile savcı, buruş buruş geceliği ve başına sardığı eşarbıyla Ruth'un karşısında keskin bir tezat oluşturuyor. Bir enstantaneden daha ötesi sanki. Bir şeylerin özeti, hatırlamadığım derslerden birinde incelenen bir örnek vaka gibi. "İddia makamı, suçların büyüklüğü göz önüne alarak, davalının tutuklu yargılanmasını talep ediyor."

Ruth'un soluğunun kesildiğini hissedebiliyorum.

"Sayın Yargıç," diyorum ve gerisini getiremiyorum. Elimde hiçbir malzeme yok. Ruth Jefferson'ın ne iş yaptığını bilmiyorum. Bir evi olup olmadığını, Connecticut'a daha dün taşınıp taşınmadığını bilmiyorum. O bebeğin yüzüne bir yastık bastırarak onu boğdu mu yoksa düzmece bir suçlama yüzünden haklı olarak mı öfkeleniyor, bilmiyorum.

"Yargıç Bey,"diyorum tekrar, "iddia makamı yanıltıcı iddialarına herhangi bir kanıt sunabilmiş değil. Bu neredeyse hiçbir kanıta dayanmayan çok ağır bir suçlama. Buradan yola çıkarak, mahkemeden 25.000 dolarlık makul bir kefaletle tutuksuz yargılama talep ediyorum."

Kadının zar zor verdiği sınırlı bilgiyle, bundan fazlası elimden gelmez. Benim görevim Ruth Jefferson'ın tahkikat duruşmasında ona olabildiğince etkin ve adil bir savunma sağlamak. Duvardaki saate bakıyorum. Bundan sonra muhtemelen on müvekkil daha vardır.

Tam o sırada biri kolumu çekiştiriyor. "Şuradaki delikanlıyı görüyor musun?" diye mırıldanıyor Ruth ve gözlerini salona çeviriyor. Bakışları salonun arka sıralarındaki bir gence kilitleniyor ve çocuk, bir mıknatısla yukarı doğru çekilir gibi, ayağa kalkıyor. "O benim oğlum," diyor Ruth ve sonra bana dönüyor. "Çocuğun var mı?"

Violet'i düşünüyorum. Çocuğunun hüsranlarla yetiştiğini izlemek hayatta en büyük derdinken, çocuğunun kelepçeye vurulduğunu görmenin ne menem çeşit bir his olabileceğini düşünüyorum.

"Sayın Yargıç," diyorum, "az önceki talebimi geri alıyorum."

"Affedersiniz Avukat Hanım, anlamadım?"

"Kefaleti tartışmadan önce, müvekkilimle bir kez konuşmak istiyorum."

Yargıç kaşlarını çatıyor. "Daha şimdi konuştunuz."

"Müvekkilimle on saniyeden daha uzun süreli bir görüşme talep ediyorum," diye düzeltiyorum.

Yargıç eliyle yüzünü sıvazlıyor. "Kabul," diyor sonunda. "Ara verdiğimizde müvekkilinizle konuşabilirsiniz, bu davaya ikinci yarıda tekrar döneriz."

Muhafızlar Ruth'u kollarından tutuyorlar. Halinden, olup bitenlerden hiçbir şey anlamadığını görebiliyorum. "Şimdi geliyorum," dememe kalmadan, mahkeme salonundan apar topar çıkarılıyor ve ben, ne olduğunu anlamadan kendimi, # sembolünü isim olarak alan ("Prince gibi, ama o değil," diyor bana) ve otoyol köprüsünün altına sprey boyayla devasa bir penis grafitisi yapmış, bunun neden sanat değil de cürüm olarak görüldüğünü anlayamayan yirmi yaşında bir delikanlıya vekâlet ederken buluyorum.

♠

Bundan sonra on duruşmaya daha giriyorum ve hepsinde, aklım sürekli Ruth Jefferson'da kalıyor. Mahkeme yazmanları sendikasının on beş dakika ihtiyaç molası emreden sözleşmesine şükür ki, adliyenin pis ve rutubetli bağırsaklarına dalıp, müvekkilimi koydukları nezarethane hücresine ulaşacak vakit buluyorum.

Ruth oturduğu metal ranzada, bileklerini ovuşturarak yüzüme bakıyor. Cinayetle suçlanan diğer tüm davalılar gibi mahkeme salonunda bileklerine taktıkları kelepçeleri çıkarmışlar ancak o, sanki onların yokluğunu fark etmemiş gibi görünüyor. "Nerelerdeydin?" diye soruyor, iğneleyici bir sesle.

"İşimi yapıyordum," diye cevap veriyorum.

Ruth gözlerimin içine bakıyor. "Benim de yaptığım bundan ibaretti," diyor. "Hemşireyim."

Bulmacanın parçalarını birleştirmeye başlıyorum: Ruth bebekle ilgilenirken bir şeyler ters gitmiş, savcılığın kaza olduğuna inanmadığı bir terslik olmuş olmalı. "Senden bazı bilgiler almam gerekiyor. Eğer mahkemeye kadar burada tıkılı kalmak istemiyorsan, bu işi ikimiz birlikte halletmemiz lazım."

Ruth uzun bir an sessiz kalıyor ve buna şaşırıyorum. Onun durumundaki çoğu insan, bir kamu avukatının uzattığı can simidine sımsıkı sarılırdı. Oysa bu kadının, bu işe uygun olup olmadığımı tartmaya çalışır gibi bir hali var.

Bunun epey rahatsız edici bir his olduğunu itiraf etmeliyim. Genelde yargılayanlar müvekkillerim değildir; onlar yargılanmaya... ve sonunda yetersiz bulunmaya alışkındır.

Nihayet başını sallıyor.

"Peki," diyorum, o ana kadar tuttuğumu fark etmediğim nefesimi salıvererek.

"Kaç yaşındasın?"

"Kırk dört."

"Evli misin?"

"Hayır," diyor Ruth. "Kocam ikinci görevi için gittiği Afganistan'da öldü. Bir el yapımı bombanın patlamasıyla. On yıl önce."

"Oğlun... tek çocuğun mu?" diye soruyorum.

"Evet. Edison liseye gidiyor," diyor. "Şimdi üniversiteye hazırlanıyor. O hayvanlar, evime girip takdirlik bir öğrenciyi kelepçelediler."

"Birazdan o konuya da geleceğiz," diyorum söz verir gibi. "Hemşirelik mezunu musun?"

"SUNY Plattsburgh'da, sonra da Yale Hemşirelik Fakültesinde okudum."

"Çalışıyor musun?"

"Mercy-West Haven Hastanesinde, doğum bölümünde yirmi yıldır görevliyim. Ama dün işimi elimden aldılar."

Defterime not düşüyorum. "Şu andaki gelir kaynağın nedir?"

Başını sallıyor. "Eşimin şehitlik tazminatı sanırım."

"Kendine ait bir evin var mı?"

"East End'de bir müstakil evimiz var."

Micah'yla ben de bu bölgede oturuyoruz. Nezih beyaz mahallelerinden. Orada siyah simaları genelde arabalarıyla geçerken görüyorum. Şiddet olayları enderdir ve bir gasp ya da araba hırsızlığı vakası olduğunda da *New Haven Independent*'ın internet sitesinde okuyucu yorumları bölümü, Dixwell ve Newhallville gibi yoksul mahallelerden gelme "unsurların" kusursuz kalemize nasıl olup da sızabildiklerini tartışan East End ahalisinin yakınmalarıyla dolar.

"Unsurlar" derken kastettikleri tabii ki siyahlardır.

"Şaşırmış görünüyorsunuz," diyor Ruth.

"Yoo," diyorum hemen. "Ben de oralarda oturuyorum da size daha önce rastlamamıştım hiç."

"Göze batmamaya özen gösteririm," diyor soğuk soğuk.

Boğazımı temizliyorum. "Connecticut'ta akrabaların var mı?"

"Kız kardeşim Adisa. Edison'la şu anda ilgilenen kişi. Güney Church Sokağı'nda yaşıyor."

Hill'de, Union İstasyonu ile Yale tıp binaları arasında düşük gelirlilerin oturduğu bir site bu. Çocukların yaklaşık %97'sinin sefalet içinde yaşadığı, benim de epey müvekkilimin çıktığı bir yer. East End'e sadece birkaç mil uzakta olduğu halde, burası apayrı bir dünyadır: Ağabeyleri için uyuşturucu satan oğlan çocukları, işsiz oldukları için uyuşturucu satan ağabeyleri, fahişelik yapan kızlar, her gece çetelerin silahlı çatışmaları. Ruth'la ablasının nasıl olup da sonunda bu kadar farklı yaşamlar edindiklerini merak ediyorum.

"Ebeveynin hayattalar mı?"

"Annem Manhattan'da Upper West Side'da çalışıyor." Ruth gözlerini kaçırıyor. "Sam Hallowell'i hatırlar mısınız?"

"Şu TV kanalı sunucusu mu? Ölmedi mi o?"

"Evet. Ama annem hâlâ evlerinde hizmetçilik yapıyor."

Üzerinde Ruth'un isminin olduğu, büyük jüri tarafından ilan edilen ve tutuklanmasına yol açan iddianamenin yer aldığı dosyayı açıyorum. Şu ana kadar suçlamalardan başka herhangi bir şeye bakmaya vaktim olmamıştı ama şimdi, bazı sözcüklerin sayfadan dışarı zıplayıp bilincinize yerleştiği kamu avukatlarına özgü bir süper güçle iddianameyi gözden geçiriyorum. "Davis Bauer kim?"

Ruth'un sesi yumuşuyor. "Ölen bebek," diyor.

"Bana olanları anlatın."

Ruth bir hikâye dokumaya başlıyor. Gerçeğin kalın, kara ilmeklerinin her birinin arasından, cılız bir kepazelik ilmeği göz kırpıyor. Bana bebeğin ebeveynlerini, amirinin post-it notunu, sünneti, acil sezaryen ameliyatını ve bebeğin geçirdiği krizi bir bir anlatıyor. Mahkeme salonunda yüzüne tüküren, gamalı haç dövmeli adamın bebeğin babası olduğunu söylüyor. İplikler, kozasından çıkan ipek gibi etrafımızda düğümleniyor.

"... ve son hatırladığım şey," diyor Ruth, "bebeğin ölümü."

Polisin açıklamasına göz atıyorum. "Ona hiç dokunmadın mı?" diye netleştirmeye çalışıyorum.

Güvenilir olup olmadığımı anlamaya çalışır gibi bana uzunca bir bakış atıyor. Sonra başını sallıyor. "Sorumlu hemşire kalp masajına başlamamı söyleyene kadar hayır."

Öne doğru eğiliyorum. "Eğer oğlunun yanına gidebilmen için seni buradan çıkarabilirsem, kefaletin belli bir kısmını ödemen gerekecek. Birikmiş paran var mı hiç?"

Omuzlarını dikleştiriyor. "Edison'un üniversitesi için biriktirdiğim para var ama ona dokunmam."

"Evini öne sürmeye razı olur musun?"

"O ne demek?"

"Mahkeme evine ipotek koyuyor," diye açıklıyorum.

"Sonra ne olacak peki? Davayı kaybedersem, Edison sokakta mı kalacak?"

"Hayır, yalnızca seni tahliye ederlerse bir yere kaçmamanı garantilemek için koyulan bir tedbir bu."

Ruth derin bir nefes alıyor. "Tamam. Ama bana bir iyilik yapman gerekiyor. Oğluma iyi olduğumu söyle."

Başımı sallıyorum ve o da başını sallıyor.

O anda, bir siyahla bir beyaz ya da bir avukatla bir sanık olmaktan çıkıyoruz. Benim hukuk sistemi hakkında bildiğim, onun da yakında öğreneceği şeyler aramızda bir engel değil. İkimiz, yan yana oturan iki anneyiz yalnızca.

♠

Bu defa mahkeme salonunun koridorunda yürürken, gözlerime numaralı lens takmış gibiyim. Daha önce hiç fark etmediğim seyirciler dikkatimi çekiyor. Bunlar, bebeğin babası gibi dövmeli olmasalar da beyazlar. Doc Martens'li bir ikisi dışında, hepsi spor ayakkabı giyinmiş. Onlar da dazlak mı acaba? Bazıları üstünde Davis'in ismi olan pankartlar taşıyor, bazıları ise dayanışma için gömleklerine bebe mavisi kurdeleler takmış. Mahkeme salonuna ilk girdiğimde bunları nasıl fark etmedim? Bauer ailesini desteklemek için mi toplanmışlar?

Ruth'u East End'de sokakta yürürken hayal ediyorum ve kim bilir başka kaç mahallelinin, bunu yüzüne karşı hiç söylememiş olsalar bile, onun orada ne aradığını sorguladıklarını düşünüyorum. *Beyaz tenin ardına gizlenmek ne inanılmaz bir rahatlık,* diye düşünüyorum, bu muhtemel ırkçılara bakarak. Suçsuzluk karinesi lehine işliyor. Şüpheli olmuyorsun.

Salondaki tek tük siyah yüzler derhal göze çarpıyor. Ruth'un daha önce tanıdığı çocuğa doğru yürüyorum ve beni görür görmez ayağa kalkıyor. "Edison?" diyorum. "Ben Kennedy."

Benden bir otuz santim daha uzun, ama yüzü hâlâ çocuksu. "Annem iyi mi?"

"İyi, beni de buraya sana bunu söylemem için o yolladı."

"Eh, değerli vaktinizi aldık," diyor yanındaki kadın. Araya kırmızı tutamlar atılmış uzun saç örgüleri var ve Ruth'tan çok daha koyu tenli. Mahkeme salonundaki yeme-içme yasağına rağmen kola içiyor ve benim kola kutusuna baktığımı görünce, bir şey söylemem için bana meydan okur gibi kaşını kaldırıyor.

"Siz Ruth'un ablası olmalısınız."

"Neden? Oğlu dışında bu salondaki tek marsık benim diye mi?"

Sözcüğü duyunca irkiliyorum ve eminim o da tam böyle bir tepki almayı amaçlıyor. Ruth'u eleştirel ve sivri dilli bulmuştum ama ablası öfke kontrol sorunu yaşayan bir kirpi gibiydi. "Hayır," diyorum, Violet'e laf anlatmaya çalışırken kullandığım ses tonuyla. "Birincisi, buradaki tek... renkli şahıs[19]... siz değilsiniz. İkincisi, ablanız sizin Edison'la olduğunuzu söylemişti."

"Onu buradan çıkarabilir misiniz?" diye soruyor Edison.

Tekrar ona dönüyorum. "Elimden geleni yapacağım."

"Onu görebilir miyim?"

"Şimdi değil."

Kurul salonunun kapısı açılıyor ve kâtip içeri girip ayağa kalkmamızı söyleyerek yargıcın geldiğini duyuruyor.

"Gitmem lazım," diyorum ona.

Ruth'un ablası bakışlarını üstümden ayırmıyor. "Hadi görelim seni beyaz kız," diyor.

Yargıç kürsüdeki yerini alıyor ve Ruth'un davasının oturumunu yeniden açıyor. Ruth bir kez daha binanın izbe derinliklerinden getirilip yanıma dikiliyor. Bana soran gözlerle bakıyor ve ben başımı sallıyorum. *Oğlun iyi.*

---

19 İng. *person of color* (çoğ. *people of color*-renkli insanlar) ABD'de genel olarak beyaz olmayan kişileri tanımlamak için kullanılan ve tartışmalı olsa da kimi çevrelerde, "siyah" (İng. black) ya da başka ırksal/etnik tabirlere kıyasla daha 'siyaseten doğru' kabul edilen terim.-ç. n.

"Bayan McQuarrie," diyor yargıç iç çekerek. "Müvekkilinizle konuşmak için bol bol vakit buldunuz mu?"

"Evet Sayın yargıç. Daha birkaç gün öncesine kadar, Ruth Jefferson, Mercy-West Haven Hastanesinde hemşirelik yapıyor, son yirmi yıldır yaptığı gibi doğum yapan kadınlarla ve yenidoğan bebekleriyle ilgileniyordu. Bir bebekle ilgili acil bir tıbbi müdahale durumu ortaya çıkınca Ruth, diğer hastane personeli ile birlikte çocuğun hayatını kurtarmak için çabaladı. Ne acıdır ki beklenen sonuç alınamadı. Olanlarla ilgili soruşturma esnasında Ruth, işinden men edildi. Kendisi üniversite mezunu, oğlu onur listesindeki bir öğrenci. Kocası Afganistan'da ülkemiz için canını feda eden kahraman bir asker. Davalının bir ailesi var ve oturduğu ev kendisinin. Mahkemeden makul bir kefalet bedeli belirlenmesini talep ediyorum. Müvekkilimin kaçma riski yoktur; önceden herhangi bir sabıkası yok; mahkemenin kefalet için talep edeceği her türlü özel koşula uymaya razı. Bu, savunmaya son derece elverişli bir davadır."

Ruth'u yanlış anlaşılmış namuslu bir Amerikan vatandaşı olarak resmettim. Neredeyse bir tek, çantamdan bir Amerikan bayrağı çıkarıp dalgalandırmadığım kaldı.

Yargıç, Ruth'a dönüyor. "Ne kadarlık bir hisseden söz ediyoruz?"

"Affedersiniz, anlayamadım?"

"Evin ipotek değeri ne kadar?" diye soruyorum.

"Yüz bin dolar," diye cevap veriyor Ruth.

Yargıç başını sallıyor. "Kefalet ücretini yüz bin dolar olarak belirliyorum. Kefaletin koşulu olarak, evin karşılık gösterilmesini kabul ediyorum. Sıradaki?"

Beyaz ırkçıların oturduğu sıralardan yuh sesleri yükseliyor. Toplu linç kararından aşağısı bunları memnun eder miydi, bilmiyorum. Yargıç sükûnet çağrısı yaparak çekicini kürsüye vuruyor. "Hepsini dışarı çıkarın," diyor sonunda ve muhafızlar sıraların arasına dalıyorlar.

"Şimdi ne oluyor?" diye soruyor Ruth.

"Buradan çıkıyorsun."

"Şükürler olsun. Ne kadar sürecek?"

Tavana bakıyorum. "Birkaç gün."

Bir muhafız, Ruth'u hapishane hücresine geri götürmek için kolundan tutuyor. Uzaklaşırlarken, gözlerinin ardındaki o perde aralanıyor ve ilk defa oradaki paniği görüyorum.

Bu işler televizyondaki ve filmlerdeki gibi değildir; mahkeme salonundan öyle elinizi kolunuzu sallayarak çıkıp gidemezsiniz. Birtakım belgeleri temin etmeniz, kefillerle anlaşmanız gerekir. Bunları biliyorum çünkü ben kamu avukatıyım. Müvekkillerimin çoğu da genelde mükerrer suçlular olduklarından, bunları bilirler.

Ama Ruth, müvekkillerimin çoğuna benzemiyor.

İşin aslı, Ruth benim müvekkillerimden biri bile değil.

Kamu avukatlığı makamında neredeyse dördüncü yılım doluyor ve hafif suçları çoktan aştım. Öyle çok soygun, cürüm, kimlik hırsızlığı ve sahte çek davasına baktım ki şu aşamada, bu tür davaları gözüm kapalı bile savunabilecek durumdayım. Ama bu bir cinayet vakası, mahkeme tarihi belirlenir belirlenmez elimden alınacak olan sansasyonel bir dava. Dolayısıyla, tahminen benden daha tecrübeli ya da patronumla golf oynayan veya penisi olan bir meslektaşıma gidecektir.

Uzun vadede, Ruth'un avukatı olamam. Ama şimdilik hâlâ öyleyim ve ona yardım edebilirim.

Bu arbedeyi çıkaran beyaz ırkçıya elimle sessiz bir "bravo" jesti yolluyorum. Sonra da salonun orta sırasına, Edison ile teyzesinin yanına koşuyorum. "Bak şimdi. Ruth'un ev tapusunun tescilli bir kopyasını getirmen gerekiyor," diyorum ablasına. "Bir de vergi matrahının bir kopyası ve ablanın cari ödeme planını gösteren en son konut kredisi belgesi ve bunları yazmanlığa vermen lazım..."

Ruth'un ablasının, birdenbire Çince konuşmaya başlamışım gibi boş boş yüzüme baktığını fark ediyorum. Ama kadın Güney Church Sokağı'nda yaşadığına göre buna şaşmamak lazım; kendine

ait bir evi yok. Bu kavramlar ona yabancı bir dilden daha yabancı olsa gerek.

Derken Edison'un söylediğim her şeyi cüzdanından çıkardığı bir makbuzun arkasına not ettiğini fark ediyorum. "Ben hallederim," diye söz veriyor.

Ona kartımı veriyorum. "Şu cep numaram. Herhangi bir şey sormak istersen arayabilirsin. Ama annenin davasına bakan kişi ben olmayacağım. O çıktıktan sonra, başka bir meslektaşım sizinle bağlantı kuracaktır."

Bu itiraf darbesi Ruth'un ablasını yeniden harekete geçiriyor. "Bu kadar mı yani? Evini teminat gösterip onu nezaretten çıkarttırdın diye yeterince sevap işledin öyle mi? Kardeşim siyah ya tabii, suçu işlediğine şüphe yok diye düşünüp, ellerini kirletmek istemiyorsun, değil mi?"

Müvekkillerimin çoğunun Afro-Amerikalı olması bir yana, söylediği diğer şeyler de son derece absürt. Ama ben kamu avukatlığı mevkisindeki siyasi hiyerarşiyi açıklamaya fırsat bulamadan, Edison araya giriyor. "Teyze, sakin ol." Sonra bana dönüyor. "Kusura bakmayın."

"Yo," diyorum. "Asıl siz kusura bakmayın."

♠

O gece nihayet eve vardığımda, annem ayağında çoraplarıyla kanepeye büzülmüş, elinde bir kadeh beyaz şarapla TV'de Disney Junior kanalını izliyor. Kendimi bildim bileli her akşam bir kadeh beyaz şarap içer. Küçüklüğümde ondan "ilacım" diye söz ederdi. Violet de yanında, kanepenin diğer tarafına kıvrılıp uyuyakalmış. "Kımıldatmaya kıyamadım," diyor annem.

Dikkatle kızımın ayak ucuna oturuyorum ve sehpanın üzerinde duran şarap şişesini alıp şişeyle tepeme dikiyorum. Annem kaşlarını kaldırıyor. "O kadar mı kötü?" diye soruyor.

"Hiç sorma." Violet'in saçını okşuyorum. "Kızımı yorgun düşürmüşsün bugün."

"Eh işte." Annem duraksıyor. "Yemekte birazcık atıştık."

"Balık köftesi yüzünden mi? Şu Küçük Denizkızı merakımız başladığından beri balık yemiyor."

"Hayır onları yedi. Hem sana iyi haber, Ariel'den kurtulduk. Doğrusu sorun da buradan çıktı zaten. Tam *Prenses ve Kurbağa*'yı izlerken Violet, Cadılar Bayramı'nda Tiana olmak istediğini söyledi."

"Oh, şükürler olsun," diyorum. "Bir hafta önce deniz kabuğundan bikini üstü giymeyi kafaya takmıştı ve altına da paçalı don giyeceğim diye tutturmuştu."

Annem alnını kırıştırıyor. "Kennedy," diyor. "Sence de Sindirella olmak Violet'i daha mutlu etmez mi? Ya da Rapunzel? Hatta her şeyi buza çeviren şu beyaz saçlı yeni karakter bile olabilir."

"Elsa mı?" diyorum. "Neden?"

"Bana açıkça söyletme şimdi şekerim," diye yanıtlıyor annem.

"Yani Tiana siyah diye mi?" diyorum. O anda aklıma Ruth Jefferson ve mahkeme salonunda yuh diye bağıran beyaz ırkçılar geliyor.

"Sanırım Violet'in asıl derdi eşitlik değil kurbağalar. Bana Noel hediyesi olarak bir kurbağa isteyeceğini söyledi. Onu öpüp ne olacağını görecekmiş."

"Noel'de kurbağa hediyesi olmaz. Ama Cadılar Bayramı'nda Tiana olmak istiyorsa, ben ona kostümünü alırım."

"Kostümü ben dikerim," diye araya giriyor annem. "Torunum, bayram fenerinin yanından geçse alev alabilecek o berbat hazır kostümlerle kapı kapı gezemez." Bu konuda onunla tartışacak halim yok. Teğel yapmayı bile beceremem. Gardırobumda paçaları Japon yapıştırıcıyla kıvrılmış kumaş pantolonum var benim.

"Harika. Violet'in düşünü gerçekleştirmek için direnişinden ödün vermene çok memnun oldum."

Annem çenesini hafifçe yukarı dikiyor. "Bunu sana beni haşlayasın diye söylemedim Kennedy. Sırf Güney'de büyüdüm diye bağnaz olacak değilim."

"Anne," diyorum. "Siyah *dadın* vardı senin."

"Ama aileden biriymiş gibi tapardım Beattie'ye," diyor annem.

"Aileden değildi, o başka."

Annem kadehine biraz daha şarap koyuyor. "Kennedy," diyor iç geçirerek. "Altı üstü şapşal bir kostümden söz ediyoruz. Bir davadan değil."

Birdenbire üstüme inanılmaz bir bitkinlik çöküyor. Beni yorgun düşüren şey, işimin temposu ya da dava yükümün ağırlığı değil. Yaptığım şeyin gerçekten bir fark yaratıp yaratmadığı konusundaki kuşkularım.

"Bir keresinde," diye annem alçak sesle anlatmaya başlıyor, "Violet'in yaşlarındayken, Beattie'nin benimle ilgilenmediği bir anda, parktaki renkliler çeşmesinden[20] su içmeye kalkmıştım. Beton basamağa tırmanıp musluğu çevirdim. Bir mucize bekliyordum. *Gökkuşağı* gibi renk renk akmasını. Ama diğer sulardan hiç farkı yoktu." Gözlerimin içine bakıyor. "Violet ne de güzel bir küçük Sindirella olurdu."

"Anne..."

"Söylüyorum yalnızca. O siyah küçük kızlar, Disney onlara kendi prenseslerini versin diye kaç yıl beklediler? Onların onca yıl beklediği şeyden Violet'i mahrum bırakmak sence doğru mu?"

"Anne!"

Teslim olur gibi ellerini kaldırıyor. "Tamam. Tiana. Kabul."

Şarap şişesini kaldırıp kafama dikerek son damlasına kadar içip bitiriyorum.

♠

Annem gittikten sonra, kanepenin üzerinde Violet'le uykuya dalıyorum ve uyandığımda Disney Junior kanalında *Aslan Kral*

20 İng. *"coloured water fountain"*: Kennedy'nin annesinin büyüdüğü yer olan Amerika'nın ırkçı güney eyaletlerinde Afrika kökenliler için kullanılan *coloured person* (renkli) tabiri, romanda sık sık geçen *person of color/people of color* (renkli şahıs -renkli insanlar) tabirlerinden farklı olarak günümüzde rencide edici kabul ediliyor -ç. n.

oynuyor. Gözümü kırpıştırırken ekranda tam da Mufasa'nın öldüğü sahneye denk geliyorum. Su aygırı onun üzerinde tepindiği sırada Micah, tek eliyle kravatını gevşeterek içeri giriyor. "Selam," diyorum. "Arabanın sesini duymadım."

"Çünkü ben ustalıkla kılık değiştirip göz cerrahı olarak gezen bir ninjayım."

Eğilip beni öpüyor ve hafifçe horlayan Violet'e bakıp gülümsüyor. "Benim günüm glokom ve camsı sıvıyla dolu geçti. Seninki?"

"O derece iğrenç değildir," diyorum.

"Manyak Sharon geldi mi yine?"

Manyak Sharon adlı mükerrer suçlu, Yale Üniversitesi rektörü Peter Salovey ile kafayı bozmuş, sapık bir iz sürücü. Adama çiçekler, aşk mektupları ve hatta bir kez de iç çamaşırı bırakmış. Altı kez ön duruşmasına girdim ve Salovey'in rektörlüğe başlayış tarihi 2013.

"Hayır," diyorum ve ona Ruth'u, Edison'u ve mahkeme salonundaki dazlakları anlatıyorum.

"Sahici dazlaklar mı?" Micah en çok sonuncularla ilgileniyor. "Yani ful tam kostüm pantolon askıları, pilot ceketleri, postallar falan?"

"Bir, hayır; iki, tüm bunları bildiğin için senden korkulmalı mı acaba?" Karşıma oturabilsin diye ayaklarımı sehpada kaydırıyorum. "Aslında aynen bizim gibi görünüyorlar. Bu da dehşet verici. Yani düşünsene ya kapı komşun bir beyaz ırkçıysa ve bunu bilmiyorsan?"

"Bayan Greenblatt'ın dazlak olmadığına iddiaya girebilirim," diyor Micah. Konuşurken bir yandan da Violet'i yavaşça kucağına alıyor.

"Öyle ya da böyle, çetrefilli bir konu. Bu dava beni aşıyor," diyorum ona, kızımızın odasına giden merdivenleri çıkarken. Sonra da ekliyorum, "Ruth Jefferson, East End'de oturuyor."

"Hah!" diyor Micah. Vi'yi yatağına koyup üstünü örterek anlına bir öpücük konduruyor.

"Bu ne demek şimdi?" diye tersliyorum onu, kendim de aynı tepkiyi verdiğim halde.

"Hiçbir şey demek değil," diyor Micah. "Öylesine bir tepki."

"Aslında demek istediğin ama kibarlıktan söyleyemediğin şey, East End'de siyah ailelerin oturamayacağı."

"Olabilir. Belki."

Onun ardı sıra yatak odasına giriyorum ve eteğimi indirip çoraplarımı çıkarıyorum. Daimi uyku kıyafetim olan tişört ve şortumu giydikten sonra dişlerimi fırçalamak için banyoya geçip Micah'nın yanına dikiliyorum. Lavaboya tükürüp elimle ağzımı kuruluyorum. "*Aslan Kral*'da kötüleri temsil eden sırtlanların hepsinin siyah ya da Latin argosuyla konuştuğunu biliyor muydun? Ya o minik yavru aslanlara, sırtlanların yaşadığı bölgeye gitmemelerinin söylendiğini?"

Muzip muzip yüzüme bakıyor.

"Kötü kahraman Scar'ın Mufasa'dan daha koyu renkli olduğunu fark etmiş miydin?"

"Kennedy." Micah ellerini omuzlarıma koyup eğiliyor ve beni öpüyor. "Bu konuyu *biraz* fazla kurcalıyorsun gibi geliyor."

İşte o an, ne pahasına olursa olsun Ruth'un avukatlığını üstleneceğimi biliyorum.

TÜRK

Fiyakalı ofisine bakarak, epey nezih bir avukata düştüğümüzü tahmin ediyorum. Duvarlar boyanmak yerine lambriyle kaplanmış. Sekreter suyu ağır kristal bir bardakla getiriyor. Havası bile normalde sokakta görsem benden uzak duracak bir hanımefendinin parfümü gibi zenginlik kokuyor.

Bugün de üstüme yine Francis'le ortak kullandığımız ceketi giydim ve pantolonumu ütüledim. Başımda kaşıma kadar çektiğim yün beremle, parmağımdaki alyansımı çevirip duruyorum. Bu halimle, normalde hukuk sistemini kenara itip adaleti kendi elleriyle sağlayacak bir adam yerine, birini dava etmek isteyen sade bir vatandaş sanılabilirim.

Ansızın Roarke Mathews karşıma dikiliyor. Takım elbisesi jilet gibi ütülü, ayakkabıları gıcır gıcır cilalı. Lisede Amerikan futbolu oynarken kırılmış gibi görünen hafif yamuk burnu haricinde, pembe dizi jönlerine benziyor. Elini uzatıp beni selamlıyor. "Bay Bauer," diyor, "lütfen benimle gelin."

Beni, bu defa ağırlıklı olarak siyah deri ve krom malzemeyle döşenmiş daha da gösterişli bir odaya alıp, bir el işaretiyle iki kişilik kanepeye yönlendiriyor. "Kaybınız için ne kadar üzgün olduğumu bir kez daha belirteyim," diyor Matthews bu günlerde herkesin yaptığı gibi. Bu sözler artık öyle sıradanlaştı ki bana yağmurdan farksız geliyor; artık varlığını bile pek hissetmiyorum. "Telefonda tazminat davası açma olasılığını da konuşmuştuk..."

"Her ne davasıysa," diye sözünü kesiyorum. "Ben yalnızca bunun bedelini birilerinin ödemesini istiyorum."

"Ya," diyor Matthews. "Ben de sizi bunun için buraya çağırdım. Sizin anlayacağınız, o konu epey karmaşık."

"Karmaşık olan ne? Hemşireyi dava edeceksiniz. Bunu yapan o."

Matthews duraklıyor. "Ruth Jefferson'a dava açabilirsiniz," diye onaylıyor. "Ama gerçekçi olmak gerekirse, kadının bir dikili ağacı yok. Bildiğiniz gibi yürürlükte, eyaletin üstlendiği bir cezai soruşturma var. Bu da demek oluyor ki aynı anda bir tazminat davası açarsanız Bayan Jefferson, inceleme sürecindeki cezai soruşturma boyunca, davanın durdurulmasını talep ederek susma hakkını kullanabilir. Sizin ona karşı bir tazminat davası açmış olmanız ise ceza davası sırasındaki çapraz sorguda size karşı kullanılabilir."

"Anlayamadım."

"Savunma, sizi kindar bir servet avcısı gibi göstermeye çalışır," diye açıklıyor Matthews.

Arkama yaslanıp, ellerimi dizlerime koyuyorum. "Yani bu kadar mı? Dava için yeterli gerekçem yok mu?"

"Asla öyle bir şey söylemedim,"diyor avukat. "Ben yalnızca yanlış hedef seçtiğinizi düşünüyorum. Bayan Jefferson'ın tersine, hastanenin cüzdanı gayet şişkin. Dahası, onların personeli denetleme zorunluluğu var ve hemşirelerinin yaptıklarından ve yapmadıklarından hastane sorumlu. Esas onlara karşı dava açmanızı öneriyorum. Ruth Jefferson'ı yine suçlayabiliriz. Hiç bilinmez, şu anda meteliğe kurşun atıyor olsa da yarın piyango ona vurabilir ya da bir yerlerden miras kalabilir." Kaşını kaldırıyor. "Ve işte o zaman Bay Bauer, yalnızca adaleti sağlamakla kalmaz, çok yüklü bir tazminat da kazanabilirsiniz."

Bunu hayal ederek başımı sallıyorum. Kendimi, Brit'e Davis için doğru olanı yapabileceğimi söylerken hayal ediyorum. "Ne yapmamız gerekiyor o halde?"

"Şimdi mi?" diyor Matthews. "Hiçbir şey. Ceza davası bitene kadar bekleyin. O bittikten sonra da tazminat davası açılabilir ve o zaman, sizi suçlu göstermek için aleyhinize kullanılamaz." Ellerini iki yana açarak, arkasına yaslanıyor. "Mahkeme bitince tekrar gelin," diyor Matthews. "Ben bir yere kaçmıyorum."

İlk başta Francis, Anglo egemenliği savaşının yeni dalgasının, yumruklarla değil, internet üzerinden yayılan huzur bozucu ve anonim fikirlerle yürütülen bir savaş olacağını söylediğinde, ona inanmadım. Gelgelelim ona dengesiz kartaloz bir dazlak olduğunu da söylemeyecek kadar akıllıydım. Bir kere, kendisi hâlâ Hareket'in efsanelerinden biriydi. Ama daha da önemlisi, aklımdan bir türlü atamadığım kızın babasıydı.

Brit Mitchum, güzelliğiyle ayaklarımı yerden kesmişti. Dokunduğum en yumuşak tene ve siyah maskarayla çevrelediği açık mavi gözlere sahipti. Diğer dazlak kızlar gibi başının tepesini kazıyıp yüzünün çevresinde ve ensesinde saç tutamları bırakmamıştı. Onun yerine Brit'in sırtının ortasına kadar uzanan gür saçları vardı. Zaman zaman onları örgü yapar ve o örgü bileğim kalınlığında olurdu. Beni öperken, o buklelerin yüzümün etrafında nasıl gezineceğini hayal edip dururdum.

Ama tek bir telefonla belimi kırdırabilecek bir babanın kızına asılmak, hayatta yapmayacağım bir şeydi. Ben de onun yerine, sık sık ziyaretlerine gidiyordum. Francis'e bir sorum varmış gibi yapıyordum ve o da bir Anglo internet sitesi konusunda fikirlerini anlatma fırsatı çıktığından, beni görmekten memnun oluyordu. Kamyonunun yağını değiştirmesine yardım ediyor, sızdıran çöp öğütücüsünü tamir ediyordum. İşlerine koşuyordum koşmasına ama konu Brit olduğunda, uzaktan tapınmakla yetiniyordum.

Dolayısıyla bir gün ben, Francis için odun kırarken Brit, kütüğün yanına gelince çok şaşırdım. "Eee, söylentiler doğru mu?" diye sordu.

"Hangi söylentiler?" diye sordum.

"Bir motosiklet çetesini devirmişsin ve kendi babanı öldürmüşsün diyorlar."

"O halde, hayır," dedim.

"Demek sen de babamın ışıltısından sebeplenebilmek için kendine güçlü sert Anglo adam pozu veren diğerleri gibi aslında pısırığın tekisin?"

Beklenmedik bu sözün şaşkınlığıyla ona baktım ve dudağının seğirdiğini gördüm. Baltayı başımın üstüne kaldırıp kollarımı gerdim ve baltayı savurmamla odun tam ortadan ikiye ayrıldı. "Ben bu iki uçta da değilimdir umarım," dedim.

"Belki bunu kendi gözlerimle görmek isterim." Bir adım daha yaklaştı. "Senin ekibinin bir sonraki avında."

Güldüm. "Francis Mitchum'un kızını ekibimle dışarı çıkaracak değilim."

"Neden olmasın?"

"Çünkü sen Francis Mitchum'un kızısın."

"Bu bir bahane olamaz."

Evet, o anlayamasa da gayet olabilecek bir bahaneydi bu.

"Kendimi bildim bileli, babam çeteyle çıkarken beni yanında götürür."

Her nasılsa bu bana inandırıcı gelmemişti. (Sonradan bunun doğru olduğunu öğrendim ama Brit'i kamyonetinin arka koltuğunda, emniyet kemeri takılı, mışıl mışıl uyurken bırakıyormuş.) "Benim çeteyle takılmayı gözün yemez," dedim, sırf onu başımdan savmak için.

Cevap vermeyince, tamamdır diye düşündüm. Baltayı tekrar kaldırdım ve tam indirirken Brit şimşek hızıyla aletin altına atıldı. Derhal sapı tutan elimi gevşetmemle balta, elimden kurtulup kıvrılarak kızdan on beş santim ötede yere saplandı. "Allah aşkına," diye bağırdım. "Derdin ne senin kızım?"

"Gözüm yemez öyle mi?"

"Perşembe," dedim ona. "Karanlık bastırınca."

♠

Her gece, bebeğimin feryadını duyuyorum.

O sesle uyandığımda, gelenin hayalet olduğunu anlıyorum. Brit asla onu duymuyor ama o zaten hâlâ uyku haplarının ve dizimi sakatladığım zamandan kalma oksi bulutlarının üstünde uçuşta.

Yataktan kalkıp işemeye gidiyorum ve sonra gitgide yükselen gürültüyü takip ederek salona vardığımda, ses kesiliyor. Salonda, beni düşmanlıkla süzen yeşil bilgisayar ekranından başka kimse yok.

Kanepeye oturup altılı bir paket birayı içiyorum ve oğlumun feryatları hâlâ kesilmiyor.

Kayınpederim bana neredeyse iki hafta yas süresi tanıdıktan sonra, evdeki tüm biraları atmaya başladı. Bir gece, salondaki kanepede oturmuş başımı ellerimle sararak bebeğimin hıçkırıklarını bastırmaya çalışırken Francis gelip beni buluyor. Bir an için beni devireceğini düşünüyorum--ihtiyar herifin teki de olsa, hâlâ beni indirebilir--ama o bunun yerine, dizüstü bilgisayarı hızla fişten çekip bana doğru fırlatıyor. "İntikamını al," diyor yalnızca ve dönüp dubleksin kendi tarafına doğru yürüyor.

Uzun bir süre, tıpkı dans etmek için yalvaran bir kız gibi bacağıma sürtünen bilgisayarla öylece oturuyorum.

Uzanıp onu aldığımı söylemem yanlış olur. Daha çok, o bir yolunu bulup bana geliyor.

Tek bir tuşa dokunmamla, bir web sayfası açılmaya başlıyor. Brit'in doğumu öncesinden beri buraya girmemiştim.

Francis'le baş başa verip birlikte bu web sitesini kurmamızdan önce, ben kodlama ve metaveriler konusunda el kitapları okurken Francis, siteye koyacağımız malzemeyi toplamıştı. Sitenin adını Yalnızkurt koyduk çünkü artık hepimizin olacağı şey buydu.

Seksenler artık geride kalmıştı. En iyi adamlarımızı hapishanelere tıkıyorlardı. Eski kafalılar kaldırıma mıhlama ve mınçıka fırlatmak için fazla yaşlanmışlardı. Taze üyeler ise oturup eski güzel günleri yâd ederek içip duran bir avuç müzelik kıroyla KKK toplantılarına katılmaktan heyecan duymuyorlardı. Bunlar, siyahların saçları ıslandığında leş gibi koktukları gibi kocakarı masallarını dinlemek istemiyorlardı. Bu ülkede ayrımcılığın asıl kurbanlarının *bizler* olduğumuzu söylediklerinde kilitlenip kalan solcu öğretmenleri ve yakınlarına gösterebilecekleri istatistikler istiyorlardı.

Dolayısıyla onlara istediklerini verdik.

Siteye gerçekleri postaladık: ABD Nüfus Dairesinin beyazların 2043'te azınlık olacaklarını söylediğini. Sosyal yardım alan siyahların %40'ının çalışabilecekleri halde çalışmadıklarını. Siyonist İşgalci Hükümet'in ulusumuza egemen oluşunun köklerinin ta Alan Greenspan ve Fed'e (Amerikan Merkez Bankası'na) kadar uzandığını.

Yalnizkurt.org kısa sürede umulmadık bir popülerlik kazandı. Biz hareketin daha genç, daha havalı alternatifiydik. İsyanın taze kesimi.

Şimdi sitenin moderatörü olarak giriş yapmak için ellerimi tuşların üzerinde gezdiriyorum. Bu siteyi yürütmemin bir nedeni de anonimliği, inandıklarımın ardına gizlenebilme olanağı vermesi. Burada hepimiz anonimiz ve aynı zamanda hepimiz kardeşiz. Bu benim isimsiz, kimliksiz dostlardan kurduğum bir ordu.

Ama bugün tüm bunlar değişmek üzere.

Pek çoğunuz beni blog yazılarımdan tanıyorsunuz ve şimdiye dek buraya kendi yorumlarınızı yolladınız. Benim gibi sizler de gerçek yurtseverlersiniz. Benim gibi sizler de bir kişinin değil, bir düşüncenin takipçisi olmak istediniz. Ama bugün, kendimi ışığa çıkaracağım çünkü beni tanımanızı istiyorum. Başıma gelenleri bilmenizi istiyorum.

Adım Turk Bauer, diye yazıyorum. *Ve sizlere oğlumun başına gelenleri anlatacağım.*

Yolla butonuna bastıktan sonra, oğlumun kısa, kahramanca hayatının bilgisayar ekranına asılışını izliyorum. Ölmek zorunda kaldıysa bile, bunun bir dava uğruna olduğuna inanmak istiyorum. Bizim davamız uğruna öldü o.

O gece içmiyorum ve tekrar yatmaya gitmiyorum. Onun yerine başlığın tepesindeki, sayfanın tıklanma sayılarını gösteren sayacı seyrediyorum.

1 okur.

6 okur.

37 okur.

409 okur.

Güneş doğduğunda, on üç binden fazla kişi Davis'in adını öğrenmiş oluyor.

Kahve yapıyorum ve ilk fincanı içerken yorumlar kısmında geziniyorum.

Başınız sağ olsun.

Oğlunuz ırk şehidi oldu.

O pis mor dudağın bir beyaz hastanesinde çalışmasına en baştan izin verilmemeliydi.

Oğlunuz adına Amerikan Özgürlük Partisine bağışta bulundum.

Ama içlerinden birini okurken buz kesiyorum.

Romalılar 12:19 diye başlıyordu. *Sevgili kardeşler, kimseden öç almayın, bunu Tanrı'nın gazabına bırakın. Zira Tanrı kutsal kitapta şöyle buyurur: "Öç hakkı benimdir, cezayı ben veririm."*

♠

Brit'in baltamdan sıyrılması olayından sonraki perşembe, o ve babasıyla akşam yemeği yedik. Tam tatlıya geçecekken Brit, o anda bize söylemesi gereken bir şeyi hatırlamış gibi başını kaldırdı. "Bugün arabamla bir marsığa çarptım," dedi. Francis iskemlesinde sırtını dikleştirdi. "E, senin arabanın önünde ne işi varmış?"

"Hiç bilmiyorum. Yürüyordu sanırım. Ama ön çamurluğu göçertti."

"Ben bir bakabilirim," dedim. "Kaportacılık tecrübem var biraz."

Brit'in dudaklarında hafif bir tebessüm dolandı. "Eminim vardır."

Ben renkten renge girerken, Brit babasına yemekten sonra onu sinemaya, bir aşk filmine götürmem için beni kandırdığını anlattı. Francis sırtımı sıvazladı. "Benle gideceğine seninle gitsin evlat," dedi ve ardından, sabaha kadar sürecek eğlencemize yollanmak üzere benim arabaya bindik.

Brit, yolcu koltuğunda vızlayıp duran bir kablo gibiydi. Bir an bile susmuyor, durmadan sorular soruyordu. Nereye gidiyorduk? Kimi hedef alacaktık? Daha önce gittiğim bir yer miydi?

Benim düşündüğüm ise ya bu gece iyi geçecek ve Brit'in sonsuz saygısını kazanacaktım ya da çuvallayacaktık ve onu tehlikeye attığım için babası boynumu kıracaktı.

Onu, terk edilmiş bir araba parkında, zaman zaman arkadaki çalılıklarda ilişkiye girmek için burada buluşan ibneler arasında epey popüler olan bir sosisçi tezgâhının yanına götürdüm. (Hakikaten de sosisçi tezgâhında buluşan gey heriflerden daha klişe bir şey olabilir mi ya! Sırf bu yüzden bile dayağı hak ediyorlardı.) Aslında bir kaç marsık tepelemeyi düşünmüştüm ama bunlar hayvan gibi olduklarından dövüşte epey çetin çıkabiliyordu, oysa bir nonoşu Brit bile pataklayabilirdi.

"Diğerleriyle burada mı buluşacağız?" diye sordu Brit.

"Başka kimse yok," diye itiraf ettim. "Bir çetem vardı ama içlerinden biri bana ihanet edince, yalnız çalışmayı sevdiğimi anladım. Motosikletçilerle ilgili söylenti de böyle başladı. Koca çeteyi bir başıma devirmemin tek nedeni, başka kimseye güvenememem."

"Anlıyorum," dedi Brit. "Destek beklediğin insanların seni yüzüstü bırakması berbat bir şeydir."

Şöyle bir baktım. "Her nedense senin epey torpilli bir hayatın olduğunu düşünmüştüm."

"Tabii bebekken annemin beni bırakıp gidivermesini saymazsak... sanki çöpmüşüm gibi."

Francis'in karısı olmadığını biliyordum ama ne olup bittiğini bilmiyordum. "Deme ya, çok kötü. Üzgünüm."

Ne tuhaftır ki Brit üzülmüş görünmüyordu. Öfkeliydi. "Ben üzgün değilim." Gözleri kor gibi parıldıyordu. "Babam onun bir marsıkla kaçtığını söyledi."

Tam o sırada iki adam, sandviç almak için sosisli tezgâhına yaklaştı. Köpeklerini aldılar ve kırık bir piknik masasına doğru yürüdüler.

"Hazır mısın?" diye sordum Brit'e.

"Her zaman."

Tebessümümü gizledim, bende bu cesaret var mıydı? Arabadan çıktık ve sanki biz de yiyecek bir şeyler alacakmışız gibi aylak aylak sokağın karşısına geçtik. Ama oraya gelince ben piknik masasının önünde durdum ve şirin şirin gülümsedim. "Selam kırıtıklar, bir sigaranız var mı?"

Birbirlerine baktılar. Bu bakışa bayılırım. Tıpkı köşeye kıstırıldığını anlayan bir hayvanın bakışı gibi. "Gidelim buradan," dedi sarışın olan, kısa boylu sıska herife.

"Ya, bu bana sökmez," dedim daha da sokularak. "Çünkü hâlâ var olduğunuzu bileceğim." Sarışını gırtlağından yakalayıp şimşek gibi bir yumruk geçirdim.

Taş gibi yere yığıldı. Brit'in ne yaptığını görmek için döndüğümde, o da sıska herifin sırtına atlamış, kâbus gibi ensesine çökmüştü. Tırnaklarıyla adamın yüzünü boydan boya tırmıkladı ve adam tökezleyip yere düşünce de kasıklarını tekmelemeye başladı ve daha sonra adamın üstüne binip başını eliyle yukarı kaldırarak tekrar hızla kaldırıma yapıştırdı.

Daha önce de yanımda kadınlarla dövüşmüştüm. Dazlak kızların pasif, çıplak ayaklı ve çoğu zaman hamile gezen tipler olduğu yanılgısı vardır. Oysa dazlak kızların haşin karılar olmaları gerekir. Brit daha önce bu işlere bulaşmamış olabilirdi ama doğuştan yetenekliydi.

Yerde yığılı, baygın bedeni yumruklarken onu kucaklayıp ayağa kaldırdım. "Haydi," diye gitmemizi işaret ettim ve birlikte arabaya koştuk.

Arabayı Tweed havaalanında kalkış ve iniş yapan uçakların harika manzarasına bakan bir tepeye sürdük. Pistin bize göz kırpan ışıklarını seyrederek arabanın üstünde otururken Brit, adrenalin patlaması yaşıyordu. "Tanrım," diye bağırdı başını karanlık göğe kaldırarak. "İnanılmazdı lan. Sanki şey duygusu... şey..."

Kelimeyi hatırlayamadı ama ben anladım. Bunun, içindeki duyguları iyice bastırmaktan mecburen patlamak gibi bir şey olduğunu biliyordum. Bunun, acıyı hissetmektense bir iki saniyeliğine, onu

yaşatmak gibi bir şey olduğunu biliyordum. Brit'in huzursuzluk kaynağı benimkinden farklı olabilirdi ama o da aynen benim gibi dizginlenmişti ve çitteki gediği daha yeni keşfetmişti. "Özgürlük gibi bir his," dedim.

"Evet," diye iç çekerek gözlerini yüzüme dikti. "Kendini bedenine yabancı gibi hissettiğin oldu mu hiç? Başka biri olman gerekirmiş gibi?"

Her saniye, diye geçirdim aklımdan. Ama bunu söylemek yerine eğilip onu öptüm. Oturduğu yerden dönüp yüzü bana dönük olarak kucağıma oturdu. Beni daha da haşince öperek dudaklarımı ısırıp somurdu. Elleri gömleğimin altına girip kotumun düğmelerini yokladı. "Hey," dedim bileklerini yakalamaya çalışarak. "Acelemiz yok."

"Evet, var," diye fısıldadı kulağıma.

Brit iyice kızışmış, fazla yaklaşınca ateşi beni de tutuşturmuştu. O fermuarımı açarken, ben de eteğini yukarı sıyırıp çoraplarını çıkarmasına yardım ettim. Bedenini bedenime yaklaştırdığında, yeni bir başlangıç gibi içine daldım.

♠

Duruşmanın yapılacağı sabah üstümü giyinirken Brit, hâlâ dört gündür üstünden çıkarmadığı pijamalarıyla uykuda. Bir kâse tahıl gevreğiyle savaşa hazırlanıyorum.

Adliyede binasında, daha önce varlıklarından haberim olmayan yaklaşık yirmi arkadaş var.

Bunlar, Yalnızkurt'un sadık takipçisi, siteme devamlı yorumlar yazan, Davis'e olanları okumuş ve üzüntülerini yazmaktan daha fazlasını yapmak isteyerek oraya gelmiş olan erkek ve kadınlar. Tıpkı benim gibi çoğu insanın dazlak denince düşündükleri tarzda görünmüyorlar. Benim haricimde, hiçbiri saçsız değil. Hepsi sıradan kıyafetler giyinmiş. Bazıları yakalarına minik güneş dişlisi iğneleri takmış. Birçoğu Davis için bebe mavisi kurdela bağlamış. Kimisi omuzumu pışpışlıyor ya da adımı sesleniyor. Diğerleri, ben

koridoru geçerken oraya benim için geldiklerini göstermek üzere başlarını belli belirsiz eğerek bir baş işaretiyle yetiniyor.

Tam o anda bir marsık bana doğru geliyor. Onu--anlık bir tepkiyle--itip uzaklaştıracakken, kadın konuşmaya başlıyor ve o zaman sesini tanıdığımı ve bunun savcı kadın olduğunu fark ediyorum.

Odette Lawton ile telefonda konuşmuştum ama sesi siyah biri gibi gelmiyordu. Sanki bir tokat yemiş, bir tür komploya uğramış gibiyim.

Belki böylesi daha iyidir. Hukuk sistemini yöneten liberallerin Anglolara diş bilemesi hiç beklenmedik şey değil ve bu yüzden adil bir yargılamadan geçmemiz imkânsız. Bu yargılamayı hemşirenin değil benim yargılanmama çevirecekler. Ama benim tarafımdaki avukat siyah biri olursa, eh o zaman bağnaz olduğum sanılamaz, değil mi?

Benim aslında ne düşündüğümü asla bilmeleri gerekmeyecek.

Biri yargıcın adını okuyor--DuPont--ki bu isim Yahudi ismi gibi durmadığına göre, iyi bir başlangıç sayılabilir. Sonra da oturup dört başka davalının duruşmasını izliyorum ve sonunda Ruth Jefferson'ın adı anons ediliyor.

Duruşma salonu bir ızgara gibi cızırdıyor. İnsanlar yuhalamaya, üstünde oğlumun resimleri olan--benim siteye yüklediğim, ona ait elimdeki tek fotoğraf--pankartları havaya kaldırmaya başlıyor. Derken hemşire, üstünde gecelik ve bileklerinde kelepçelerle salona getiriliyor. Gözlerini sıralarda gezdiriyor. Beni bulmaya çalışığından kuşkulanıyorum.

İşini kolaylaştırmaya karar veriyorum.

Hızlı bir hamleyle ayağa kalkıp bizi avukatlar ve yazmandan ayıran alçak parmaklıklara doğru eğiliyorum. Derin bir nefes alıp ağız dolusu bir tükürük savuruyorum ve şak diye tam o kaltağın yanağına yapışıyor.

Beni fark ettiği anı saniye saniye görüyorum.

Muhafızlar derhal iki yandan üstüme çullanıp beni salondan dışarı sürüklüyorlar ama bu da sorun değil. Zira ben götürülürken hemşire, ensemden aşağı bir yılan gibi uzanan svastika dövmemi görecek.

Hedefin savaşı kazanmaksa bir muharebeyi kaybetmekte sakınca yok.

♠

İki mankafa muhafız beni adliye binasının heybetli kapısından dışarı atıyor. "Sakın tekrar içeri girmeye kalkışma," diye uyarıyor bir tanesi ve içeri girerek gözden kayboluyorlar.

Ellerimi dizlerime dayayıp nefesimi tutuyorum. Adliye binasına giremeyebilirim ama bildiğim kadarıyla burası özgür bir ülke. Burada kalıp Ruth Jefferson'ın hapishaneye götürülmek üzere arabaya bindirilmesini izlememe mani olamazlar.

Kararımı verip başımı kaldırıyorum ve işte o zaman onları görüyorum: Uydu antenleriyle kamyonetler. Daracık eteklerini düzeltip mikrofonlarını test eden muhabirler. Bu davayı haber yapmaya gelen medya.

Avukat bunların öfkeli bir baba değil, yaslı bir baba istediklerini söylememiş miydi? Onlara bunu verebilirim.

Ama öncelikle cep telefonumu çıkarıp Francis'i arıyorum. "Brit'i yataktan kaldır ve televizyonun karşısına oturt." Haber kamyonetlerine bir göz atıyorum. "Kanal Dört."

Sonra da cebimden, istediğim ana kadar dövmeme dikkat çekmemek için bu sabah adliyeye gelirken giydiğim kasketi çıkarıyorum. Ortalayarak başıma geçiriyorum.

Davis'i aklımdan geçiriyorum, zira gözlerimin yaşlarla dolması için tek gereken bu.

"Olanları gördünüz değil mi?" diyerek, daha önce NBC'de gördüğüm, eğilmiş duran bir muhabire yaklaşıyorum. "Beni şu binadan attıklarını gördünüz."

Bana şöyle bir bakıyor. "Ah evet. Kusura bakmayın ama biz başka bir haberi yapmak için buradayız."

"Biliyorum," diyorum. "Ama ben ölen bebeğin babasıyım."

Muhabire, Brit ve benim ilk bebeğimiz için nasıl heyecanlandığımızı anlatıyorum. Ona, hayatta bebeğimin minicik elleri, tıpkı Brit'inkine benzeyen burnu kadar mükemmel bir şey görmediğimi söylüyorum. Karımın Davis'e olanlar yüzünden hâlâ yataktan çıkamayacak, bugün mahkemeye dahi gelemeyecek kadar perişan olduğunu söylüyorum.

İyileştirmeye ant içmiş bir insanın, sırf bir hastayla ilgilenmekten men edilmesine öfkelendi diye, savunmasız bir bebeği kasten öldürmesinin bir trajedi olduğunu söylüyorum. "Her konuda hemfikir olmamamızı anlıyorum," diyorum, muhabirin yüzüne bakarak. "Ama bu oğlumun ölmeyi hak ettiği anlamına gelmez."

"Davadan nasıl bir sonuç almayı umuyorsunuz Bay Bauer?" diye soruyor kadın.

"Oğlumu geri getirmek isterdim," diyorum. "Ama bu imkânsız."

Sonra da izinlerini istiyorum. Açıkçası Davis'i düşünürken hıçkırıklar boğazıma düğümlenmeye başlıyor. Ve televizyonda kan gibi zırlarken görülmeye niyetim yok.

Artık benimle konuşmak için adeta birbirlerini ezen diğer muhabirleri savuşturmaya çalışıyorum ancak adliye binasının kapısı açılıp Odette Lawton'un dışarı çıkmasıyla dikkatleri o tarafa yöneliyor. Lawton bunun nasıl iğrenç bir suç olduğundan, savcılık makamının adaletin yerine gelmesi için gerekeni yapacağından söz etmeye başlıyor. Ben binanın yan tarafına süzülüp, sigarasını tüttüren bir bina sorumlusunu geçerek arkadaki bir yükleme alanına varıyorum. Buradan, nezarethaneye açılan alt kattaki bir kapıya varıldığını biliyorum.

İçeri giremiyorum; kapıda görevli gardiyanlar var. Ama az uzakta, rüzgâra karşı büzülerek durup, yan tarafında YORK ISLAH KURUMU yazan bir kamyonet kapıya yanaşana dek bekliyorum. Bu

Niantic'te bulunan, eyaletin tek kadın hapishanesi. Hemşireyi götürecekleri yer burası olmalı.

Son anda, yollarına çıkıyorum ve şoför direksiyon kırmak zorunda kalıyor.

O kamyonetin içinde, Ruth Jefferson'ın bu ani hareketle sarsılacağını biliyorum. Bunun neden olduğunu görmek için pencereden dışarı bakacağını.

Hapishaneden önce gördüğü son şeyin ben olacağımı.

♠

Brit'i serserilik yapmaya götürdüğüm o günden sonra, evlerinin gediklisi olmuştum ve internet sitesini çoğu zaman Francis'in salonundan idare ediyordum. Yalnızkurt'ta tartışmalar başlatıyorduk: Beyaz İşçi Legal Joe ile İllegal İş Hırsızı Jose'yi kapıştıran vergi konulu forumlar, Obama'nın ekonomimizi nasıl mahvettiğine dair başlıklar, bir çevrimiçi kitap kulübü, üç yüz sayfalık bir alternatif İç Savaş sonu içeren yaratıcı yazarlık ve şiir bölümü. Ayrıca, Anglo kadınların birbiriyle tanışmalarını sağlayan bir bölüm ve bir de yeni yetmelere yönelik, belli durumlar için onlara yol gösteren bir bölüm vardı: Bir arkadaşınız gey olduğunu söylerse ne yapmalı (derhal arkadaşlığı kesin ya da kimsenin öyle doğmuş olamayacağını ve bu modanın sonunda yok olacağını ona anlatın) gibi. Bir de fikir tartışması başlıkları vardı (*Hangisi daha beter: Beyaz bir gey mi yoksa heteroseksüel bir siyah mı?)* En popüler konu başlığımız da kreşten lise sona kadar sürecek Beyaz Milliyetçi bir okul kurulması başlığıydı. Bu başlığa bir milyondan fazla gönderi yollanmıştı.

Ancak sitede bir de insanların eyleme geçmek isterlerse bireysel olarak ya da kendi hücreleri içinde neler yapabileceklerine dair, açık şiddeti desteklemeden öneriler sunan bir bölüm vardı. Çoğunlukla, aslında yalnızca tek tük kişiler olduğumuz halde azınlıkları, bir ordu kadar insanla aralarında dolaştığımıza inandırarak sindirmenin yollarını buluyorduk.

Francis'le birlikte öğütlerimizi eyleme döküyorduk. Siyahların yoğun yaşadığı bir bölgede, otoyolun bir yerine, yolun bakımının

KKK tarafından yürütüldüğünü söyleyen bir tabela dikmiştik. Bir gece arabayla, West Hartford'daki Yahudi Cemaati Merkezine gittik. Cuma gecesi ayinleri sırasında, park yerindeki tüm arabaların sileceklerine broşürler sıkıştırdık: Broşürde Adolf Hitler'in Nazi selamı verirken görülen bir fotoğrafı vardı ve altında kalın puntoyla, YAHUDİ SOYKIRIMI YALANDIR yazıyordu. Broşürün arka yüzünde ise asıl gerçekler madde madde sıralanmıştı:

Zyklon B, bir böcek öldürücüydü; gaz olarak kullanılabilmesi için devasa miktarlarda olması ve hava sızdırmayan odalar gerekirdi ki bunların ikisi de toplama kamplarında olmayan şeylerdi.

Toplama kamplarında kitlesel katliamlara ait hiçbir kalıntı bulunamadı. Kemik ve diş parçaları nereye gitmişti? Kül yığınları nereye gitmişti?

Amerikan çöp fırınlarında bir cesedin yakılması sekiz saat sürerken, Auschwitz'deki iki krematoryumda günde 25.000 ceset yakılıyordu öyle mi? İmkânsız.

Kızılhaç üç ayda bir kampları teftiş ediyor ve bir yığın şikâyette bulunuyordu: Bunlardan hiçbirinde milyonlarca Yahudi'nin gaz odalarında öldürülmesinden söz edilmemişti.

Liberal Yahudi medyası, amaçlarını gerçekleştirmek için bu efsaneyi yaymıştır.

Ertesi sabah, *Hartford Courant*'ta topluma sızan Neonazi unsurlardan söz eden bir makale yayınlanırdı. Ebeveynler çocukları için kaygılanırdı. Herkes diken üstünde olurdu.

Bizim istediğimiz de tam olarak buydu. Onların ödünü koparabildiğimiz müddetçe kimseyi terörize etmemize gerek kalmıyordu.

"Pekâlâ," dedi Francis, arabayı evimize sürerken. "Gece gece iyi iş çıkardık."

Başımı salladım ama gözlerimi de yoldan ayırmadım. Francis bu konuda takıntılıydı: Örneğin, kolaylıkla dikkatim dağılabilir diye radyo açık araba kullanmama izin vermezdi.

"Sana bir şey soracağım Turk," dedi. Onun Google aramasında Yalnızkurt'un liste başında görünmesi için ne yapabileceğimizi ya

da podcast'ler koyup koyamayacağımızı sormasını beklerken, bana döndü ve "Kızıma malum teklifi ne zaman yapacaksın?" diye sordu.

Az daha dilimi yutacaktım. "Ben, ee, bundan onur duyarım." Beni alıcı gözlerle süzdü. "İyi. Bir an önce yap."

Teklifi yapmam biraz zaman aldı. Kusursuz olmasını istiyordum, bu yüzden Yalnızkurt'ta bununla ilgili tavsiyeler sordum. Biri teklifi yapmadan önce tepeden tırnağa SS askeri kılığına girmiş. Başka biri ise sevgilisini ilk çıktıklarında gittikleri mekâna götürmüş ama gey heriflerin arkadaki korulukta birbirlerine sakso çektikleri bir sosisli tezgâhı bana hiç de harika bir ortam gibi gelmedi. Site takipçilerinin bir kısmı da pırlanta endüstrisinin Yahudilerin kontrolünde olması dolayısıyla, nişan yüzüğünün gereksizliği üzerine hararetli bir tartışmaya girdi.

En sonunda, Brit'e hislerimi basitçe söylemeye karar verdim. Onu evinden alıp arabayla kendi evime götürdüm. "Sahiden bana yemek mi yapacaksın?" dedi.

"Belki birlikte yapabiliriz diye düşündüm," dedim mutfağa girdiğimiz sırada. Ne kadar korktuğumu sezeceğini düşünerek, ona arkamı dönmüştüm.

"Ne yiyoruz peki?"

"Aman hayal kırıklığı olmasın da." Bir paket maya uzattım. Paketin üstüne

"Aşkımı anlat*maya* sözcükler yetmez," yazmıştım.

Güldü. "Çok şirin."

Ona bir demet roka uzattım ve demeti çözmesini işaret ettim. Çözerken, arasından bir not düştü. Sen bir ha*roka*sın.

Sırıtarak, vereceğim diğer şeyleri almak için elini uzattı.

Bir şişe rom verdim. Şişenin arkasında şu çıkartma vardı: Her yerine bayılıyo*rom*.

"Daha neler," dedi Brit gülümseyerek.

"Eldekilerle bu kadar oldu." Ona iki yarım elma uzattım. *Bir elmanın iki yarısıyız.*

Sonra da buzdolabını açtım.

En üst ve orta raflarda, kabak, havuç, muz ve zencefillerden oluşan harflerle BENİMLE EVLENİR MİSİN? yazısı, en alt rafta ise üzerine Brit'in ismi kazınmış bir halkabağı duruyordu.

Dizlerimin üstüne çökerken Brit, eliyle ağzını kapadı. Ona bir yüzük kutusu uzattım. İçinde, tam onun göz renginde mavi yakut bir yüzük vardı. "Evet de," diye yalvardım.

Ben ayağa kalkarken, yüzüğü çıkarıp avucuna koydu. "Tüm bunlardan sonra battal boy çöp torbası falan vermeni bekliyordum," diyerek boynuma sarıldı.

Öpüştük ve onu mutfak tezgâhına oturttum. Bacaklarını belime doladı. Hayatımın geri kalanını Brit'le geçirdiğimi hayal ettim. Çocuklarımızı hayal ettim; ona nasıl tıpatıp benzeyeceklerini, nasıl benimkinden bin kat iyi bir babaları olacağını.

Bir saat sonra, mutfakta, yerde giysilerimizden oluşan yığının üzerinde yatarken, Brit'i göğsüme bastırdım. "Bunun evet demek olduğunu farz ediyorum," dedim.

Gözleri parladı ve koşarak buzdolabına gidip bir iki saniye sonra geri geldi. "Evet," dedi. "Ama önce bana bir söz vermen gerekiyor. Biz..." Elime bir kavun[21] verdi.

♠

Mahkeme dönüşü eve girdiğimde, televizyonu açık buluyorum. Francis beni kapıda karşılıyor ve ona soran gözlerle bakıyorum. Ancak sorumu soramadan, Brit'in salonda yerde, başını ekrandan uzaklara çevirmiş oturduğunu görüyorum. Televizyonda öğle haber bülteninde Odette Lawton muhabirlere demeç veriyor.

Brit bana doğru dönüyor ve oğlumuz doğduğundan beri ilk defa, haftalardır ilk defa gülümsüyor. "Bebeğim," diyor yine neşeli, güzel ve benim olan o haliyle. "Bebeğim, yıldız oldun bak."

21 İng. *cantaloupe*. Bir kavun cinsi. İngilizcede "gizlice evlenemeyiz, kaçamayız" anlamındaki *can't elope* gibi telaffuz ediliyor.-ç. n.

RUTH

Beni zincire vuruyorlar.

Öylece, adeta iki yüz yıllık geçmişi bir elektrik akımı gibi damarlarıma yollarcasına, ellerimi önden zincirliyorlar. Büyük büyük ninem ve annesinin bir mezat kütüğü üzerinde dikildiği anı hissedeceğime aldırmaksızın. Beni zincire vuruyorlar ve oğlum--doğduğu günden beri her gün, *sen deri renginden daha fazlasısın*, dediğim--oğlum bunu seyrediyor.

Bu, geceliğimle insanların önüne çıkmaktan da, nezarethanede mahremiyet gözetilmeden işemek zorunda kalmaktan da, Turk Bauer'in yüzüme tükürmesinden de, yargıcın önünde bir yabancıyı kendi adıma konuşturmaktan da daha küçük düşürücü.

Avukat bana bebeğe dokunup dokunmadığımı sormuştu ve ben ona yalan söylemiştim. Şu aşamada hâlâ işimi koruyabileceğim düşüncesiyle değil, yalnızca doğru yanıtın, beni özgürlüğüme kavuşturacak cevabın ne olabileceğini enine boyuna düşünecek zamanım olmadığımdan. Ve karşımda oturan o yabancının gözünde bugün göreceği diğer yirmi müvekkilinden daha fazla bir anlam taşımadığımdan, ona güvenemediğim için.

Bu avukatın--Kennedy bilmem kim, soyadını şimdiden unuttum--diğer avukatla karşılıklı atışmalarını dinliyorum. Siyah bir kadın olan savcı, benimle göz göze gelmekten bile kaçınıyor. Bunu, bir zanlı olduğumdan beni hor gördüğü için mi... yoksa ciddiye alınması için aramızdaki uçurumu daha da büyütmesi gerektiğini bildiğinden mi yaptığını merak ediyorum.

Kennedy sözünü tutup benim için kefalet kararı çıkartırıyor. O anda, bu kadını kucaklamak, ona teşekkür etmek istiyorum. "Şimdi

ne olacak?" diye soruyorum, mahkeme salonundaki insanlar kararı dinlerken ve yaşayan, soluk alıp veren bir şeye dönüşüyorum.

"Tahliye oluyorsun," diyor bana.

"Şükürler olsun. Ne kadar sürer bu?"

Dakikalar diyeceğini bekliyorum. Olmadı bir saat. Daha sonra tüm bunların bir yanlış anlaşılmadan doğduğunu kanıtlayabilmek için saklayabileceğim belgelerin hazırlanma işleri olmalı.

"Birkaç gün," diyor Kennedy. İri kıyım bir gardiyan, kolumdan tutup ite kaka beni bu kasvetli binanın bodrum katındaki, tavşan yuvasına benzer nezarethane hücresine tıkıyor.

Mahkemeye ara verildiği sırada götürüldüğüm hücrede bekliyorum. Duvardaki tüm tuğlaları sayıyorum: 360 tane. Yeni baştan sayıyorum. Turk Bauer'in kafasındaki o örümceğe benzeyen dövmeyi ve onun gördüğümden çok daha kötü olabileceğine nasıl inanamayıp haksız çıktığımı düşünüyorum. Kennedy gelene dek ne kadar zaman geçti bilmiyorum. "Neler oluyor?" diyorum öfkeyle. "Burada günlerce kalamam!"

Bana ipotekli konut sözleşmesinden ve yüzdelerden söz ediyor ve sayılar kafamın içinde yüzüyor. "Oğlun için kaygılandığını biliyorum. Eminim ablan ona göz kulak olacaktır."

Boğazıma bir hıçkırık düğümleniyor. Ablamın evini düşünüyorum. Babaları çöpü dışarı çıkarmalarını söylediğinde ona diklenen oğullarını. Akşam yemeğinin sohbetle değil, televizyon ekranı ışığında hazır Çin yemeğiyle geçirildiğini. Edison'un bana işteyken *AP Eng. Nabokov için Lolita okuyorum=valla babalara geldik moruk* gibi mesajlar attığını düşünüyorum.

"O zaman burada mı kalıyorum?" diye soruyorum.

"Hapishaneye götürüleceksin."

"Hapishaneye mi?" Tüylerim diken diken oluyor. "Ama kefaletle bırakıldığımı sanıyordum?"

"Öyle zaten. Ancak adaletin dişlileri epey yavaş işlediğinden, kefalet işlemleri bitene kadar kalman gerekiyor."

Birdenbire, daha önce görmediğim bir gardiyan hücrenin kapısında beliriyor. "Kahve sohbeti bitti hanımlar," diyor.

Kennedy bana bakıp kurşun gibi hızlı ve keskin, sözcükleri sıralıyor. "Suçlamalarla ilgili sakın bir şey konuşma. İnsanlar senden bilgi koparark anlaşma yaptırmaya uğraşacaklar. Kimseye güvenme."

Sen de dâhil mi? diye düşünüyorum kuşkuyla.

Gardiyan hücrenin kapısını açıyor ve kollarımı uzatmamı söylüyor. Yine o kelepçeler ve zincirler. "Bu gerçekten şart mı?" diye soruyor Kennedy.

"Kuralları ben koymuyorum," diyor gardiyan.

Bir başka koridoru yürüyüp, önünde kamyonetin beklediği bir yükleme rampasına geliyoruz. Kamyonetin içinde zincire vurulmuş bir başka kadın oturuyor. Üstünde daracık bir elbise, gözünde simli göz farı var ve bukleli saçları beline uzanıyor. "Çok mu beğendin?" diyor ve hemen gözlerimi çeviriyorum.

Şerif kamyonetin sürücü koltuğuna çıkıp motoru çalıştırıyor.

"Memur bey," diye sesleniyor kadın. "Takıya bayılırım ama bu bileklikler hiç tarzım değil."

Şeriften cevap gelmeyince, gözlerini deviriyor. "Ben Liza," diyor. "Liza Lott."[22]

Kendimi tutamayıp gülüyorum. "Gerçek ismin mi yani?"

"Ben bunu seçtiğime göre, artık öyle. Bruce'tan çok daha iyi bence."

Dudaklarını büzerek gözlerini yüzüme dikip tepki vermemi bekliyor. Gözlerim manikürlü iri ellerinden, büyüleyici suratına kayıyor. Şok olmamı bekliyorsa, daha çok bekler. Ben bir hemşireyim. Kelimenin tam anlamıyla görmediğim şey kalmadı: Karısı kısır çıktığı için hamile kalan trans bir erkek ve iki vajinalı bir kadın da buna dâhil.

22 İsmin, erotik romanlar yazan ünlü yazar Lisa Lott'tan esinlendiği anlaşılıyor.-ç. n.

Beni sindirmesine izin vermeyip gözünün içine bakıyorum. "Ben Ruth."

"Subway sandviçini yedin mi bari Ruth?"

"Ne?"

"Yemeğini diyorum şekerim. Adliyedeki hapishanedekinden kat kat iyi, değil mi?"

Başımı sallıyorum. "Benim ilk gelişim."

"Bana artık müdavim kartı vermeleri lazım. Hani onuncu gidişinde bedava kahve ya da mini boy maskara kazanırsın ya!" Sırıtıyor.

"Niye düştün buraya?"

"Keşke bilebilsem," diyorum konuşmamam gerektiğini unutup.

"Ne zırvalıyorsun kızım! Mahkemeye geldin, yargıç karşısına çıktın," diyor Lisa. "Seni neyle suçladıklarını duymadın mı?"

Başımı öte yana çevirip pencereden dışarı bakıyorum. "Avukatım kimseyle bu konuda konuşmamamı söyledi."

"Öyle olsun," diye burun kıvırıyor. "Kusurumu bağışlayın Majesteleri."

Dikiz aynasında şerifin keskin mavi gözleri beliriyor. "Cinayet zanlısı," diyor şerif ve yol boyunca artık kimse konuşmuyor.

♠

Yale Hemşirelik Yüksekokuluna başvurduğumda Mama, kendim kolej transkriptimle başaramadığım takdirde, kabul kurulunu Tanrı'nın ikna edebileceği umuduyla kilise papazından, benim için de bir dua okumasını istemişti. Kilisede ben papazın yanında otururken, cemaatin benim adıma ruhlarını ve seslerini cennet katına yolladığı o gün, nasıl utandığımı hatırlıyorum. Kanserden ölümü bekleyen insanlar, bebek bekleyen kısır çiftler, üçüncü dünya ülkelerindeki savaşlar: Sözün kısası, Tanrı'nın vaktini harcaması gereken çok daha önemli bir yığın şey vardı. Ama Mama benim de en azından cemaat açısından onlar kadar önemli olduğumu söylüyordu.

Ben, Fark Yaratma yolunda yürüyen bir üniversite mezunu olarak onların başarı hikâyesiydim.

Derslerin başlayacağı günden bir gün önce Mama beni yemeğe çıkardı. "Küçük muazzam şeyler yapacaksın sen," dedi bana. "Tıpkı Dr. King gibi." En sevdiği vecizelerden birine gönderme yapıyordu: *Çok büyük şeyler yapamasam bile, küçük muazzam şeyler yapabilirim.* "Ama," diye sürdürdü sözünü, "nereden geldiğini sakın unutma." Tam olarak neyi kast ettiğini anlamamıştım. Yaşadığımız semtte yüksekokulu bitirmiş bir düzine çocuktan biriydim ve bunlardan üniversite bitirecek olanlar bir elin parmaklarını geçmezdi. Benimle gurur duyduğunu biliyordum; beni farklı bir yola sokmak için harcadığı çabanın karşılık verdiğini düşündüğünü biliyordum. Küçüklüğümden beri beni yuvanın dışına itip durduğunu düşünürsek o yuvanın dallarını yanımda taşıyıp durmamı neden istesindi? Onlarsız çok daha uzaklara uçmaz mıydım?

Anatomi ve fizyoloji, farmakoloji ve temel hemşirelik dersleri alıyordum ama programımı ona göre ayarladığımdan daima akşam yemeğine evde olup anneme günün nasıl geçtiğini anlatırdım. Şehir merkezine gidiş dönüşümün ikişer saat sürmesini umursamıyordum. Metrodaki o yolculukları, Mama'nın Bayan Mina'nın evinde parkeleri ovarak harcadığı o otuz yıla borçlu olduğumun farkındaydım.

"Her şeyi anlat," derdi Mama, o gün pişirdiği yemeği tabağıma koyarken. Ona öğrendiğim şaşırtıcı şeyleri aktarırdım: Nüfusun yarısının burnunda stafilokok mikrobu taşıdığını; mikrogliserinin ciltle teması durumunda bağırsak hareketliliğine neden olabileceğini, omurga diskleri arasındaki sıvıdan dolayı sabahları, akşamki boyumuzdan yaklaşık 1,2 cm daha uzun olduğumuzu.

Ülkenin en iyi hemşirelik okullarından birinde okusam da bunun yalnızca kampüs sınırları içinde hükmü geçiyordu. Yale'de diğer hemşirelik öğrencileri özenle tuttuğum notlarımı ister ya da çalışma gruplarına beni de katarlardı. Hastanedeki klinik nöbetlerde hocalarımız bilgi ve hünerlerimi överlerdi. Ama gün bitip de bir dükkâna kola almaya girdiğimde, dükkân sahibi içeriden bir şey yürütürüm kaygısıyla peşimden ayrılmazdı. Metroda oturduğumda,

yaşlı beyaz kadınlar, yanımda boş koltuk olsa bile benimle göz teması kurmadan geçip giderlerdi.

Hemşirelik okuluna girişimden bir ay sonra Yale logolu bir kahve kupası almıştım. Annem bunu, her gün New Haven trenini yakalamak için güneş doğmadan evden çıkmak zorunda olduğumdan aldığımı, böylece her sabah kalkıp bana bir fincan sıcak kahve hazırlayacağını zannediyordu. Ama benim eksikliğini duyduğum şey kafein değil, farklı bir dünyaya giriş biletiydi. Trene her binişimde kupayı kucağıma koyar, YALE yazısını trene binen diğer yolcular okuyabilsin diye özellikle dışa çevirirdim. Bu bir tür bayrak. *Ben de sizden biriyim*, anlamına gelen bir işaretti.

New Haven'dan hapishaneye varış temiz bir saat sürdü. Vardıktan sonra, Liza ile beni bir servis aracına bindirip adliyedekiyle tıpatıp aynı, yalnızca ondan daha kalabalık bir nezarethane hücresine götürüyorlar. İçeride on beş kadın daha var. Oturacak yer olmadığından bir duvarın önünde çömelip iki kadının arasındaki boşluğa sığışıyorum. Bir tanesi ellerini önde kavuşturmuş, mırıl mırıl İspanyolca dualar okuyor. Diğeri tırnak etlerini kemiriyor.

Liza parmaklıklara yaslanıp uzun saçlarını balıksırtı örgü yapmaya koyuluyor. "Affedersin," diyorum alçak sesle. "Bir telefon görüşmesi yapmama izin verirler mi, biliyor musun?"

Bana şöyle bir bakıyor. "Ha, şimdi benimle konuşmaya mı karar verdin?"

"Kusura bakma. Kabalık etmek istememiştim. Ben... buradaki şeyleri hiç bilmiyorum."

Örgüsünün ucuna bir lastik geçiriyor. "Tabii canım, telefon görüşmeni yaparsın. Havyar ikramı ve güzel bir masajdan hemen sonra."

Afallıyorum. Telefon görüşmesi mahkûmların temel haklarından biri değil mi? "Filmlerdekine hiç benzemiyor," diye mırıldanıyorum.

Liza hafifçe memelerine vuruyor. "Her gördüğünü gerçek sanma."

Kadın bir gardiyan hücrenin kapısını açıyor. Dua eden kadın, umutla doğruluyor ama gardiyan onun yerine Lisa'ya dönüyor. "Aman ya Rabbim! Liza yine mi sen?"

"Ekonomiden haberiniz yok mu kuzum? Tamamen arz talep meselesi. Ben bu işi kendi kendime yapmıyorum Memur Hanım. Hizmetlerime o kadar büyük talep olmasa, arz da olmazdı."

Gardiyan gülüyor. "Çok iyi özetledin," diyerek Lisa'yı kolundan tutup dışarı çıkarıyor.

Hepimiz tek tek hücreden alınıyoruz. Gidenlerin hiçbiri geri gelmiyor. Kafamı dağıtmak için bir gün geçmişe bakıp bunları gülerek hatırlayabildiğimde Adisa'ya anlatmam gerekenleri zihnimde sıralıyorum: Saatler süren bekleyişimiz sırasında bize verilen yemeğin sebze mi et mi olduğunu anlayamayacağım kadar tanınmaz halde olduğunu; bizi içeri aldıkları sırada yerleri paspaslayan mahkûmun ikinci sınıftaki öğretmenime tıpatıp benzediğini; ben gecelikleyim diye utanırken hücrede benimle kalan kadınlardan birinin üstünde lisedeki futbol maçlarında kullanılan maskot kostümü olduğunu. Derken Liza'yı götüren kadın gardiyan kapıyı açıp benim ismimi sesleniyor.

Olabildiğince uysal görünmeye çalışarak ona gülümsüyorum. Yakasındaki isim kartını okuyorum: GATES. "Memur Gates," diyorum, hücredeki diğer kadınların duyuş alanı dışına çıkar çıkmaz, "biliyorum siz yalnızca görevinizi yapıyorsunuz ama ben aslında kefaletle bırakılacağım. Konu şu ki oğlumla bağlantı kurmam lazım..."

"Onu avukatına sorarsın." Tekrar sabıka fotoğrafımı çekip parmak izimi alıyor. Adım, adresim ve cinsiyetimden, AIDS statüm ve madde bağımlılığı geçmişime kadar hakkımda her şeyi soran bir form dolduruyor. Sonra da beni, içinde bir iskemle dışında bir şey olmayan, neredeyse dolap büyüklüğünde bir odaya götürüyor.

"Soyun," diye buyuruyor. "Giysilerini iskemlenin üzerine koy."

Şaşkın şaşkın yüzüne bakıyorum.

"*Soyun,*" diye tekrarlıyor.

Kollarını kavuşturup kapıya yaslanıyor. Hapishanede yitirdiğiniz ilk şey özgürlüğünüzse, ondan hemen sonraki onurunuz. Arkamı dönüp geceliğimi yukarı sıyırarak başımdan çıkarıyorum. Sonra

güzelce katlayıp iskemlenin üzerine koyuyorum. Külodumu çıkarıp onu da katlıyorum. Yığının en tepesine terliklerimi koyuyorum.

Hemşire olduğunuzda, küçük düşürücü olabilecek durumlarda hastayı nasıl rahat hissettireceğinizi--doğum sırasında bir kadının iki yana açık bacaklarının nasıl örtüleceğini ya da çıplak bir popoyu hastane önlüğüyle gizlemeyi--öğrenirsiniz. Anne, doğum sırasında bebeğin kafasının yarattığı zorlama yüzünden kakasını yaptığında, onu çabucak temizleyip bunun herkese olduğunu söylersiniz. Utanç verici herhangi bir durumda, elinizden geldiğince onu hafifletirsiniz. Böyle ürpererek çırılçıplak dikilirken, bu gardiyanın görevinin tam da benimkinin zıttı olabileceğini düşünüyorum.

Ona istediği tatmini yaşatmamaya karar veriyorum.

"Ağzını aç," diyor gardiyan ve doktor muayenehanesinde yaptığım gibi dilimi uzatıyorum.

"Başını öne eğ ve kulağının arkasını göster."

İnsanların kulak arkasında ne saklayabileceğini anlayamasam da söylediğini yapıyorum. Saçlarımı kaldırmamı, ayak parmaklarımı aralamamı ve ayaklarımı kaldırıp altlarını göstermemi emrediyor.

"Yere çömel," diyor gardiyan, "ve üç kere öksür."

Kadın anatomisinin şaşırtıcı esnekliği düşünüldüğünde, bir kadının kodese neler sokabileceğini tasavvur edebiliyorum. Hemşirelik öğrencisiyken, serviks açıklığının boyutunu tahmin etmek için yaptığım alıştırmalar aklıma geliyor. Bir santimetre, bir parmak ucu kadar bir açıklıktı. İki buçuk santimetre, ikinci ve üçüncü parmakların birlikte girebildiği bir aseton şişesi ağzı kadar. Dört santimetrelik açıklık, aynı parmakların açık sığabildiği litrelik Sweet Baby Ray barbekü sosu şişesinin ağzı kadar. Beş santimetre, bir buçuk litrelik Heinz ketçap şişesinin ağzı kadardı. Yedi santimetre, bir plastik Kraft parmesan peyniri tuzluğu.

"İki yana aç."

Bir kaç defa, tecavüz mağdurlarının bebeklerini doğurmalarına yardım etmiştim. Doğum tam da tacizle ilgili anıların tetiklenebileceği bir andır. Doğum sancıları çeken bir beden stres altındadır ve

bir tecavüz mağdurunda bu, süreci fizyolojik olarak yavaşlatan ya da durduran bir hayati reflekse yol açabilir. Böyle vakalarda, doğumhanenin güvenli bir mekân olması daha da önemlidir. Kadın için söylediğinin dinlenmesi, ona yapılanlarda onun da söz sahibi olduğunun hissettirilmesi önem kazanır.

Burada ben pek söz sahibi olmayabilirim ama yine de kurban olmamayı seçme şansım var. Bu muayenenin tüm numarası, bana kendimi bir hayvandan daha aşağı hissettirmek. Beni çıplaklığımdan utandırmak.

Oysa benim tam yirmi yılım, kadınların--görünüşlerinden değil bedenlerinin dayanabildiği şeylerden dolayı--ne kadar da güzel olduklarını izleyerek geçti.

Bu yüzden, ayağa kalkıyorum ve pürüzsüz kahve tenim, koyu haleli memelerim, göbeğim ve apış aramdaki tüylerden bakışlarını kaçırtana kadar, gardiyanın yüzüne dik dik bakıyorum. Kadın beni rahat ettirecek şekilde tasarlanmış turuncu mahkûm üniformasını ve beni bir birey değil, grubun bir parçası olarak göstermeyi amaçlayan mahkûm numaramın yazılı olduğu yaka kartımı elime tutuşturuyor. Benimle göz göze gelene kadar yüzüne bakmaya devam ediyorum. "Adım Ruth," diyorum.

♠

Beşinci sınıftayken, kahvaltıda kafamı bir kitaba gömmüş, yüksek sesle okuyordum. "Seksen yedi gün arayla doğan ikizler varmış," diye okudum.

Rachel karşımda oturmuş tahıl gevreğini yiyordu. "O zaman ikiz olmazlar ki salak!"

"Mama," diye bağırdım hemen. "Rachel bana salak dedi." Sayfayı çevirdim. "Ulu Sigurd, kellesini uçurduğu adam tarafından öldürülmüş. Adamın kellesini eyerine bağlamış ve kelledeki bir dişin yol açtığı sıyrıktan enfeksiyon kapıp ölmüş."

Annem aceleyle mutfağa girdi. "Rachel, kardeşine aptal deme. Ruth, sen de kahvaltı masasında öyle mide bulandırıcı şeyler okumayı kes."

İsteksizce kitabı kapatmak üzereyken, son anda gözüm bir maddeye daha takıldı: Kentucky'de kuşaklar boyu mavi tenli doğan bir aile varmış. Bu durum, akraba evlilikleri ve genetiğin bir sonucuymuş. *Müthiş*, diye düşündüm ve elimi uzatıp kitabı kapattım.

"Ruth!" dedi annem, kaçıncı defa bana seslendiğini vurgular gibi sertçe. "Git o gömleğini değiştir."

"Neden?" diye sordum, karşı gelmemem gerektiğini bir anlığına unutarak.

Annem okul formamın gömleğini çekiştirerek, önümdeki küçük yuvarlak lekeyi gösterdi. Kaşlarımı çattım. "Mama, üstüne süveterimi giyince kimse görmez ki!"

"Peki ya süveterini çıkardığında?" diye sordu. "Lekeli gömlekle okula gidemezsin çünkü insanlar bunu pasaklı oluşuna değil, siyah oluşuna bağlarlar."

Böyle durumlarda Mama'yı öfkelendirmemem gerektiğini biliyordum. Bu yüzden kitabı alıp, temiz bir beyaz gömlek bulmak için Rachel'la paylaştığımız odaya koştum. Düğmelerimi iliklerken, gözüm, yatağın üzerinde açık duran Önemsiz Gerçekler kitabına takıldı.

Yeryüzünün en yalnız yaratığı, yirmi yılı aşkın süre kendine bir eş arayıp duran ama sesi diğer balinalarınkinden çok farklı olduğundan hiçbirinden karşılık alamayan bir balinadır, diye okudum.

♠

Bana verdikleri bohçada, temiz çarşaf, bir battaniye, şampuan, sabun, diş macunu ve bir diş fırçası var. Beni bir başka mahkûma emanet ediyorlar ve mahkûm bana bilmem gerekenleri sıralıyor: Bundan sonra tüm kişisel hijyen malzemelerimi büfeden satın almam gerekeceğini, dinlenme odasında *Judge Judy*'yi izlemek istiyorsam iyi bir yer kapmak için erken gitmem gerektiğini, yalnızca helâl yemekler yenilebilir durumda olduğundan, Müslüman olduğumu söylememin yararıma olacağını, en iyi dövmeyi, mürekkebine idrar karıştırarak daha kalıcı hale getiren Wig diye bir kadının yaptığını.

Hücrelerin yanından geçerken, her birinde iki mahkûmun kalması ve mahkûmların çoğu siyah olduğu halde, gardiyanların öyle olmaması dikkatimi çekiyor. İçimde bir yerlerde, ablamın annemin ısrarıyla beni arkadaşlarıyla gezmeye çıkardığı zamanlardaki duygular depreşiyor. O kızlar, Eti Negro bisküvisi gibi dışı siyah içi beyaz diyerek, benimle dalga geçerlerdi. Salak durumuna düşme korkusuyla iyice sus pus olurdum. Ya koğuş arkadaşlarımdan biri de öyle bir kadınsa? Ne gibi bir ortak yönümüz olabilir ki?

Bir, ikimizin de hapiste olması.

Köşeyi dönüyorum ve yanımdaki mahkûm koluyla abartılı bir jest yapıyor. "Evimize hoş geldiiin," diyor ve içeri baktığımda bir ranzada oturan beyaz bir kadın görüyorum.

Bohçamı boş yatağın üzerine koyup çarşafı ve battaniyeyi çözmeye başlıyorum.

"Sana orada uyuyabilirsin dedim mi?" diye soruyor kadın.

Donakalıyorum. "Ben... eee, hayır."

"Son oda arkadaşımın başına ne geldi biliyor musun?" Kızıl kabarık saçlı ve şaşı gözlü. Başımı iki yana sallıyorum. Bana nefesini duyabileceğim kadar yaklaşıyor. "Kimse de bilmiyor," diye fısıldıyor. Sonra da kahkahalar atmaya başlıyor. "Kusura bakma, seninle kafa buluyordum. İsmim Wanda."

Yüreğim ağzıma geliyor. Güç bela "Ruth," diyebiliyorum. "Yani burası..."

"Evet ya, tamam. Benim zımbırtılarıma dokunmadığın müddetçe, hiç umurumda değil."

Başımı sallayarak onaylıyorum ve Wanda'nın bakışları altında yatağımı yapıyorum. "Buralardan mısın?"

"East End."

"Ben Bantam'lıyım. Gittin mi hiç oraya?" Başımla hayır diyorum. "Bantam'a kimse gitmez. Bu ilk gelişin mi?"

Başımı kaldırıp, şaşkın şaşkın bakıyorum. "Bantam'a mı?"

"Hapishaneye."

"Evet ama uzun kalmayacağım. Kefalet işleminin hallolmasını bekliyorum."

Wanda gülüyor. "İyi, görürüz bakalım."

Yavaşça ona dönüyorum. "Ne?"

"Ben de aynı şeyi bekliyorum. Bu üçüncü haftam."

Üç hafta. Dizlerimin kesildiğini hissediyorum ve yatağa çöküyorum. Üç hafta mı? Benimle Wanda'nın durumunun bir olmadığını söylüyorum kendi kendime. Ama ne olursa olsun. *Üç hafta.*

"Eee, ne suçla girdin?"

"Hiç."

"Burada hiç kimsenin suç işlememiş olması harika doğrusu." Wanda ranzasında geriye yaslanıp kollarını kaldırarak geriniyor. "*Onlar* kocamı öldürdüğümü söylüyorlar, *ben* gelip bıçağıma saplandığını." Bana bakıyor. "Kazaydı. Tıpkı onun benim kolumu kırması, gözümü morartması ve beni merdivenlerden aşağı itmesi gibi, onlar da kazaydı çünkü."

Sesi diken diken. Zamanla benimki de mi böyle olacak diye düşünüyorum. Kennedy'nin bildiklerimi kimseye anlatmamamı tembihleyişi aklımdan geçiyor.

Turk Bauer'i düşünüyorum ve mahkeme salonunda gördüğüm, traşlı kafasının üstünde parıldayan dövme gözümün önüne geliyor. Hapishaneye düşmüş müdür hiç diye düşünüyorum. O durumda, onunla da ortak bir yönümüz olduğu söylenebilir mi?

O zaman morgda, kollarımın arasında tortop olmuş, mermer gibi soğuk ve mavi bebeği canlanıyor zihnimde.

"Kazalara inanmam," diyerek konuyu kapatıyorum.

♠

Müşavir avukat Ramirez, çorbasını höpürdeterek içen, tatlı çörek gibi yusyuvarlak ve ponçik yüzlü bir adam. Çorbayı gömleğine damlatıp duruyor ve her seferinde bakmamaya çabalıyorum.

"Ruth Jefferson," diye dosyamdan ismimi okuyor. "Bir ziyaretçi sorunun varmış?"

"Evet," diyorum. "Oğlum Edison. Onunla bağlantı kurmam gerekiyor. Kefalet için gereken belgeleri nasıl toplayacağını bildirmem lazım. Kendisi daha on yedi yaşında."

Ramirez masasını didik didik ediyor. Bir dergi--*Guns&Ammo*[23]--ve depresyon hakkında bir tomar broşür çıkarıp sonra da elime bir form tutuşturuyor. "Ziyaretçi listesinde bulunmasını istediğin kişilerin adlarını ve adreslerini yaz."

"Peki sonra?"

"Ben onu postalıyorum, imzalayıp bana geri yolluyorlar, form onaylanıyor ve gitmeye hazır oluyorsun."

"Ama bu haftalar sürebilir."

"Genelde on gün kadar," diyor Ramirez. *Hürrrp.*

Gözlerim yaşlarla doluyor. Sanki bir kâbusun içindeyim: Hani kendi kendinize bu bir rüya derken, biri omuzunuzu dürtüp size *rüya değil bu*, demiş gibi. "Onu o kadar zaman yalnız bırakamam."

"Çocuk Esirgeme Kurumuyla bağlantı kurabilirim..."

"Hayır!" deyiveriyorum. "Yapmayın."

Her nedense kaşığını bırakıp anlayışla yüzüme bakıyor. "Cezaevi müdürüne başvuru yolu daima açık. Size, resmî başvuru işlemleri bitmeden iki yetişkin ziyaretçiyle görüşme ayrıcalığı tanıyabilir. Ama oğlunuz on yedi yaşındaysa, bir yetişkinin ona refakat etmesi gerekir."

Adisa, diye düşünüyorum. Ama hemen, ziyaretinin cezaevi müdürü tarafından neden asla onaylanmayacağını anımsıyorum: Beş yıl önceki bir sahte kira çeki yüzünden sabıkası var.

Formu tekrar onun önüne itiyorum. Duvarlar, kapanan bir film perdesi gibi görünüyor. "Yine de teşekkürler," diyorum güçlükle ve tıpış tıpış koğuşuma dönüyorum. Wanda ranzasında oturmuş

23 *Silah ve Mühimmat*-ç. n.

Twix çikolata yiyor. Bir bakış atıp çikolatasından bir parça koparak bana ikram ediyor.

Avucuma alıp yumruğumu sıkıyorum. Çikolata erimeye başlıyor.

"Telefon eden yok mu?" diye soruyor Wanda ve başımla hayır diyorum. Ranzama oturup başımı öte yana, duvara çeviriyorum.

"*Judge Judy* başlıyor," diyor. "İzlemek ister misin?"

Cevap vermeyince, Wanda'nın, muhtemelen dinlenme salonuna gitmek için usul usul koğuştan dışarı süzüldüğünü duyuyorum. Elimdeki şekerleri yalayarak temizleyip, avuçlarımı kavuşturuyorum ve elimdeki son umut kırıntısına sesleniyorum. *Tanrım*, diye dua ediyorum, *yalvarırım, yalvarırım duy beni.*

♠

Küçüklüğümde, bazı akşamlar Christina'ların kırmızı tuğlalı evinde yatıya kalırdım. Uyku tulumlarımızı oturma odasında yere sererdik ve Sam Hallowell, besbelli TV yetkilisi olduğu zamanlarda edindiği eski çizgi filmleri bir film projektörüyle bize oynatırdı. O zamanlar bu, büyük bir ayrıcalıktı: Piyasada henüz ne VCR ne de videolar vardı; özel film gösterimi, yalnızca film yıldızlarına ve tahminen onların çocuklarına sunulan bir eğlenceydi. Her ne kadar gece boyunca evimden uzakta kalmaktan biraz mahcup olsam da yine de bizim eve en iyi alternatif burasıydı. Mama, evden ayrılmadan önce banyomuzu yaptırır ve pijamalarımızı giydirip bize sıcak kakao ve kurabiye ikram eder, sabah da biz uyanana kadar çoktan dönmüş olur ve bize krep hazırlardı.

Christina ile benim aramdaki her türlü farklılık, biz büyüdükçe daha da derinleşti. Mama'nın onların yanında çalışmasını, Christina futbol takımında forvet olurken benim derslerden sonra çalışmak zorunda olmamı veya serbest cuma günlerinde giydiğim kıyafetlerin Christina'nın eskileri olmasını umursamıyor gibi davranmam artık zorlaşmıştı. Bana soğuk davranmaya başladığından değil. Aramızda, benim çekincelerimden kurulu, üzerine her defasında yeni bir utanç tuğlası eklediğim bir duvar vardı. Christina'nın hepsi de sarışın, güzel ve gösterişli arkadaşları, aynı kalıptan çıkmış

kar taneleri gibi etrafında dönüp dururlardı; bana göre, onlara fazla yaklaşmıyordum çünkü güya, Christina'nın kendini beni de aralarına almak zorunda hissetmesini istemiyordum. Oysa onlara mesafeli durmamın asıl nedeni, kendimi ikinci planda göreceğim o kaçınılmaz anı yaşama riskine atılmaktansa, incinmemek için uzakta durmayı tercih etmemdi.

Christina'dan uzak durmamın yarattığı tek sorun, fazla arkadaşım olmamasıydı. Pakistanlı bir misafir öğrenci ile matematik öğrettiğim kataraktlı bir kız vardı ancak onlarla ortak noktamız yalnızca, diğer grupların hepsine aykırı düşmemizdi. Diğer siyah çocukların olduğu başka bir grup da vardı ama borsacı ebeveynleri, eskrim dersleri ve Nantucket'teki yazlık evleriyle onlar da benimkinden apayrı bir dünyada yetişmişlerdi. Bir de artık on sekiz yaşında ve ilk çocuğuna hamile Rachel vardı. Muhtemelen onun da bir arkadaşa ihtiyacı vardı ama mutfak masasında karşı karşıya oturduğumuz zamanlarda bile, ona söyleyecek tek bir söz bulamıyordum çünkü onun hayattan beklentileri ile benim beslediğim umutlar birbirinden çok farklıydı ve--dürüst olmam gerekirse--eğer onunla takılmaya başlarsam, onun kendini içine soktuğu tüm o kalıpların ayakkabı boyası gibi üzerime bulaşmasından ve Dalton koridorlarına sorunsuzca uyum sağlamamı büsbütün güçleştirmesinden korkuyordum.

Belki de bu yüzden, Christina bir cuma günü vereceği pijama partisine beni davet ettiğinde, temkinliliğimi unutup olur demiştim. Olur dedim ve kaygılarımı tümüyle haksız çıkarmasını umdum. Birlikte alüminyum folyodan miğferler yaptığımız ve yemek asansörüne gizlenip uzay gemisiyle aya gitme oyunu oynadığımız ya da Bayan Mina'nın köpeği Fergus yatağa kakasını yaptığında, kimsenin anlamayacağından gayet emin, lekeyi beyaza boyadığımız zamanların o komik maceralarını, onun tüm o yeni arkadaşlarının yanında paylaşmak istedim. Atıştırmalıkların hangi mutfak dolabında olduğunu ve misafir çarşaflarının nerede saklandığını ve Christina'nın eski pelüş oyuncaklarının bir bir isimlerini bilen tek kişi olmak istedim. Christina ve benim onlardan bile uzun süredir arkadaş olduğumuzu herkese göstermek.

Christina ikinci sınıftan iki kişiyi daha davet etmişti: Ödevlerinde yardım alabilmek için disleksili olduğunu iddia eden ama Christina'nın terasındaki *Cosmopolitan* dergilerini sesli okurken hiç de zorlanmış görünmeyen Misty ile Rob Lowe'a ve aralık bacak modasına kafayı takmış Kiera. Hepimiz terasta tik ağacı döşemenin üzerine havlularımızı yaymıştık. Dire Straits çalmaya başlayınca Christina radyonun sesini açıp şarkıya eşlik etmeye koyuldu. Aklıma,--hepsi de orijinal Broadway kayıtları olan--Bayan Mina'nın plaklarını dinleyişimiz ve Sindirella, Eva Peron ya da Maria von Trapp olup etrafta dans edişimiz geldi.

Çantamdan güneş sütümü çıkardım. Diğer kızlar, bebe yağıyla ızgara biftek gibi yağlanmışlardı, bense daha da kararmayı hiç istemiyordum. Keira'nın bana baktığını fark ettim. "Sen bronzlaşabiliyor musun?"

"Eee, evet," dedim ama tam o anda Misty'nin lafa karışmasıyla, ayrıntıya girmekten kurtuldum.

"Ne harika," dedi. "Britanya istilası." Elindeki dergiyi bize doğru eğip Britanya bayraklarıyla ve bana Michael Jackson'u hatırlatan yaldızlı düğmeli kırmızı ceketlerle süslü yeni sezon kıyafetlere bürünmüş, hepsi birbirinden sıska mankenleri gösterdi.

Christina yanımda yere uzandı. "Linda Evangelista mükemmel kadın."

"Iyy, gerçekten mi? Bence Nazilere benziyor. Cindy Crawford çok daha doğal," diye itiraz etti Kiera. Fotoğrafları dikkatle süzdüm. "Ablam bu yaz Londra'ya gidiyor," diye ekledi Kiera. "Avrupa'yı sırt çantasıyla dolaşacak. Babama yazıp söz aldım, on sekiz olunca ben de gideceğim."

"Sırt çantasıyla mı?" diye hoşnutsuzlukla sordu Misty. "Niye?"

"Öylesi daha romantik de ondan. Bir düşünsene. Eurail kartları. Hosteller. Yakışıklılarla tanışmak."

"Bence Savoy otelleri de çok romantik," dedi Misty. "Hem en azından duşakabini var."

Kiera gözlerini devirdi. "Ruth, sen de bir şeyler söylesene. Hiçbir aşk romanında Savoy'un lobisinde rastlaşmazlar. Ya bir tren peronunda çarpışırlar ya da kazara sırt çantaları karışır değil mi?"

"Kısmet işte," dedim ama aslında o sırada düşündüğüm şey, eğer üniversiteye girersem, yazı çalışmadan geçirmemin imkânsız olduğuydu.

Christina havlunun üstünde yüzüstü döndü. "Açlıktan ölüyorum. Bir şeyler atıştıralım." Bana baktı. "Ruth, gidip bize yiyecek bir şeyler getirebilir misin?"

Mama cennet gibi kokan mutfağa girdiğimi görünce gülümsedi. Bir tepsi kurabiye soğumayı beklerken, bir diğeri fırına verilmek üzereydi. Annem kaşığı bana uzatıp hamuru yalattı. "Saint-Tropez ne âlemde bakalım?"

"Herkes acıktı," dedim. "Christina yemek istiyor."

"Eminim öyledir. Peki neden mutfağa gelip bunu kendisi söylemiyor?"

Cevap vermek için ağzımı açtım ama verecek bir cevap bulamadım. Neden bunu *benden* istemişti? Neden *ben* gelmiştim?

Annemin dudakları gerildi. "Buraya neden geldin bebeğim?"

Başımı eğip çıplak ayaklarımın arasındaki boşluğa baktım. "Söyledim ya... acıktık."

"Ruth," diye tekrarladı annem. "Buraya neden geldin?"

Bu defa yanlış anlamış numarası yapamadım. "Çünkü," diye kendimin bile duyamayacağı ve annemin de duymamasını umduğum kadar alçak sesle lafa girdim, "Gidecek başka yerim yok."

"Doğru değil bu," diye üsteledi annem. "Sen bize hazır olduğunda, biz emrinde olacağız."

Bir tabak kapıp kurabiyeleri içine doldurmaya koyuldum. Annemin neyi kastettiğini bilmiyordum ve doğrusu bilmek de istemiyordum. Sonraki saatlerde onunla karşılaşmamaya çalıştım ve akşam olup annem ayrıldığında, biz çoktan Christina'nın yatak odasına kapanmış, Depeche Mode eşliğinde yatakların üzerinde dans

ediyorduk. Diğer kızların gizli platonik aşklarına dair itiraflarını dinledim ve sohbetten dışlanmamak için benim de biri varmış gibi anlattım. Kiera votkayla dolu bir matara çıkardığında ("Sarhoş olmak istiyorsanız en düşük kalorilisi bu") kalbim deli gibi attığı halde, hiçbir şey yokmuş gibi davrandım. İçki içmiyordum çünkü Mama beni öldürürdü ve ayrıca kontrolü kaybetmemem gerektiğini biliyordum. Her gece, yatma vakti gelmeden, tenimi bir kremle nemlendirip dizlerime, topuklarıma ve dirseklerime, solgun görünmesinler diye kakao yağı sürüyordum. Saçlarımı, uzamalarını hızlandırmak için fırçalıyor, sonra bir eşarpla kafama sarıyordum. Mama da, Rachel da aynı şeyi yapıyordu ama Christina dâhil bu partideki herkesin bu ritüelleri yabancılayacağına adım gibi emindim. Sorulara cevap yetiştirmek ya da zaten öyleyken daha da aykırı görünmek istemediğimden, banyoya en son girip herkes uykuya dalana kadar orada kalmayı planlıyordum. Sonra da güneş doğmadan kalkıp kimseyi uyandırmadan saçlarımı günlük haline getirecektim.

Dolayısıyla Misty, sakso çekmenin nasıl bir şey olduğunu en ince ayrıntılarıyla anlatırken ve Kiera banyoda kusmaya başlarken, ben hâlâ uyanıktım. Dişlerini fırçalamaları için herkese sıramı verdim ve zifiri karanlıkta yeniden ortaya çıkmak için horlamaların yükselmesini bekledim.

Christina'nın çift kişilik yatağında dördümüz, konservedeki sardalyeler gibi sıkış sıkış uyuyorduk. Yatak örtüsünü kaldırıp Christina'nın yanına süzüldüm. Kendimi bildim bileli kullandığı şeftalili şampuanının o tanıdık kokusu geldi. Uykuya daldığını sanıyordum ama o yatakta dönüp bana baktı.

Eşarbım, kırmızı bir yara gibi başımı sarıp sarmalamış, uçları sırtıma düşmüştü. Christina'nın gözlerinin kırpışarak önce oraya sonra benim gözlerime baktığını gördüm. Eşarba dair bir şey söylemedi. "İyi ki buradasın," diye fısıldadı Christina ve huzurlu kısa bir an için, ben de aynı şeyi hissettim.

♠

Gecenin ilerleyen saatlerinde, Wanda'nın horultusu bir ıslık gibi ranzanın arasından yükselirken, gözlerim açık yatıyorum. Her

yarım saatte bir, bir başgardiyan fenerle gelip herkes uyuyor mu diye kontrol ediyor. O uğradığında gözlerimi kapatıp uyuyor numarası yapıyorum. Etrafta yüz tane kadından yükselen seslerle uyumaya zamanla alışır mıyım diye geçiriyorum aklımdan. Zamanla her şeye alışır mıyım diye.

Bir seferinde, fenerin ışığı gardiyanın adımlarıyla birlikte sekerek, bizim koğuşta duruyor. Wanda derhal doğrulup yüzünü ekşitiyor. "Kalk," diyor gardiyan.

"Ne oluyor ya!" diye dikleniyor Wanda. "Şimdi de gece yarısı hücre basmaya mı başladınız? Mahkûm hakları diye bir şey duydunuz mu?"

"Sen değil," Memur başıyla beni işaret ediyor. "O."

Bu söz üzerine, Wanda ellerini kaldırıp geriye çekiliyor. Benimle Twix'ini seve seve paylaşmış olabilir ama artık tek başımayım.

Ayağa kalkıp koğuşun kapısına yürürken dizlerim titriyor. "Beni nereye götürüyorsunuz?"

Gardiyan cevap vermeden, koridor boyunca bana yol göstermekle yetiniyor. Bir girişte durup, telefonla kumanda masasını arıyor ve kulak tırmalayıcı bir vızıltıyla sürgülerden biri açılıyor. Bir hava hücresine giriyoruz ve kapının arkamızdan kapanmasını, ardından bir sonrakinin sihirliymiş gibi kendiliğinden açılmasını bekliyoruz.

Gardiyan hiç konuşmadan beni dolap gibi küçücük bir odaya alıyor. Elime bir kâğıt torba tutuşturuyor.

Torbanın içine baktığımda, geceliğim ve terliklerimi görüyorum. Çekiştirerek mahkûm üniformamı çıkardıktan sonra, alışkanlıkla katlamaya başlıyorum ve yerdeki başka bir yığının üzerine koyuyorum. Tekrar eski kıyafetlerime, eski hayatıma bürünüyorum.

Kapıyı açtığımda, gardiyan beni bekliyor. Bu defa beni, buraya ilk geldiğimde bekletildiğim, şimdi içeride yalnızca ikisi de yere kıvrılmış uyuyan ve buram buram alkol ve kusmuk kokan iki kadının olduğu hücrenin önünden geçiriyor. Üzeri dikenli tellerle çevrili bir çiti geçerek birdenbire dışarı çıkıyoruz.

Panikle gardiyana dönüyorum. "Yanımda hiç param yok," diyorum. New Haven'a yaklaşık bir saat uzaklıkta olduğumuzu biliyorum ve ne otobüs biletim, ne telefonum, ne de düzgün bir kıyafetim var.

Gardiyan başıyla ileriyi işaret ediyor ve o zaman, aysız gecede karanlığın bir gölge gibi kıpırdadığını fark ediyorum. Siluet değişe değişe sonunda bir arabaya dönüşüyor ve içinden biri çıkıp bana doğru koşmaya başlıyor. "Mama," diyor Edison yüzünü boynuma gömüp, "haydi eve gidiyoruz."

KENNEDY

Kamu avukatları iki türlüdür: Dünyayı kurtarabileceklerine inananlar ve bunun mümkün olmadığını bal gibi bilenler. Bir fark yaratabileceklerine inanan romantik hukuk fakültesi mezunları birinci gruptadır. İkinciler ise sistemde çalışma tecrübesi olan ve sorunların bizlerin ya da temsil ettiğimiz müvekkillerin boyunu kat kat aştığını bilenlerimizdir. Yufka yürekler gerçeklikle nasırlaştıktan sonra, bireysel zaferler önem kazanır: Rehabilitasyondan geçmiş bir anneyi, koruyucu aileye verilmiş çocuğuyla yeniden bir araya getirebilmek, müvekkilin eskiden bir bağımlı olduğuna dair, davasını saptırabilecek bulguları gizleyerek bir hamlelik üstünlük sağlamak, yüzlerce davayı birlikte idare edebilmek ve görüşme ve savunmadan fazlasına ihtiyaç duyanlara öncelik verebilmek. Sonuç olarak kamu avukatları, Süpermen'den ziyade birer Sisifos'tur ve pek çoğu, bitmeyen davaların yükü, rezil çalışma saatleri ve pespaye ücretlerin ağırlığı altında eziyet çeker. Bu uğurda çalışırken yaşamlarımızda minicik de olsa dokunulmaz alanlarımız kalsın istiyorsak, eve iş getirmememiz gerektiğini çabucak öğreniriz.

İşte bu yüzden Ruth Jefferson'ı iki gece üst üste rüyamda görünce, başıma dert aldığımı anlıyorum.

İlk rüyada, Ruth'la bir avukat-müvekkil görüşmesi yapıyoruz. Ona tüm müvekkillerime sorduğum standart soruları soruyorum ama Ruth, her seferinde bana anlamadığım bir dilde cevap veriyor. Kullandığı dilin hangi dil olduğunu bile bilmiyorum. Utanarak her seferinde ondan söylediklerini tekrarlamasını istiyorum. Sonunda Ruth ağzını açıyor ve ağzından sürüyle mavi kelebek püskürüyor.

İkinci gece, rüyamda Ruth beni akşam yemeğine davet ediyor. Bir futbol takımını doyuracak bollukta, yemeklerle muhteşem bir sofra kurulmuş ve yemeklerin hepsi birbirinden lezzetli. Bir bardak

su içiyorum, sonra bir bardak daha ve üçüncü bardakla sürahi boşalıyor. Biraz daha su alabilir miyim diye sorunca Ruth dehşetle yüzüme bakıyor. "Bildiğini sanıyordum," diyor ve başımı kaldırıp baktığımda bir hapishane hücresine kapatılmış olduğumuzu fark ediyorum.

Uyandığımda susuzluktan ölecek gibiyim. Yatağımda dönüp komodinin üzerinde tuttuğum su bardağına uzanıyorum ve kocaman, soğuk bir yudum alıyorum. Micah'nın belime sarılıp beni kendine doğru çeken kolunu hissediyorum. Ensemi öpüp elini üst pijamamdan içeri kaydırıyor.

"Hapse girsem ne yapardın?" diyorum birden.

Micah'nın gözleri büyüyor. "Karım olduğuna ve on sekiz yaşını doldurduğuna göre, yaptığımızın gayet meşru olduğuna eminim."

"Hayır." Yüzümü ona dönüyorum. "Ya bir suç işlesem ve mahkûm olsam?"

"Çok heyecanlı," diye sırıtıyor Micah. "Hapiste bir avukat. Pekâlâ, düşünelim bakalım. Ne suç işledin? Umumi ahlaka mugayir davranış. Lütfen bu olsun." Beni kendine çekiyor.

"Ciddiyim ben. Violet ne olurdu? Ona bunu nasıl açıklardın?"

"Gerçekten, sonunda patronunu öldürdüğünü söylemek için bu yöntemi mi buldun?"

"Beyin fırtınası."

"O zaman, bu soruya on beş-yirmi dakika sonra dönsek olmaz mı?"

Bakışları gölgeleniyor ve beni öpüyor.

♠

Micah traş olurken, ben de saçımı topuz yapmakla meşgulüm. "Bugün mahkemen mi var?" diye soruyor.

Yanakları hâlâ al al; benimkiler de. "Evet, öğleden sonra. Nereden bildin?"

"Başına o iğneleri takmandan."

"Onlar tel toka. Tam bir avukat gibi görünmeye çalışıyorum."

"Bunun için fazla seksisin."

Gülüyorum. "Umarım müvekkillerim de böyle düşünmez." Topuzdan kurtulan bir tutam saçı yatırıp kalçamı lavaboya yaslıyorum. "Bir cinayet davasını almak için Harry'yle konuşacağım."

"Harika fikir," diyor Micah alayla. "Yani, zaten beş yüz tane bağlanmamış davan varken, daha çok zaman ve enerji isteyen bir dava daha, şart tabii."

Haklı. Kamu avukatı olmak demek, Amerikan Barolar Birliğinin tavsiye ettiği sayıdan yaklaşık on kat fazla davaya bakmam ve duruşmaya götürülen her dava için ortalama bir saatten az hazırlanma süremin olması demek. Çalıştığım süre boyunca çoğu zaman öğle yemeğine, tuvalet molasına çıkmıyorum.

"Seni rahatlatacaksa söyleyeyim, Harry muhtemelen davayı bana vermez."

Micah usturasını çın çın lavabonun fayansına vuruyor. Yeni evlendiğimizde, lavabo çanağında kuruyan o minik kıllara merakla bakakalır, bir medyumun çay yapraklarıyla yaptığı gibi onlara bakarak geleceğimizi okuyabilir miyim diye düşünürdüm. "Bu ani hevesin senin hapse girmen konusundaki soruyla bir ilgisi var mı?"

"Olabilir," diyorum.

"Eh, o adamla demir parmaklıklar ardına girmendense, davasını üstlenmeni tercih ederim."

"Kadın," diye düzeltiyorum. "Ruth Jefferson. Şu hemşire. Davasını bir türlü bırakamıyorum."

Bir müvekkilim kanun dışı bir şey yapmış olduğunda bile onu anlayabilirim. Kötü bir seçim yapmış olduğunu kabul edebilir, yine de herkesin sisteme erişimi olduğu sürece adaletin yerine geleceğine inanırım. Yaptığım işi yapıyor olmamın nedeni zaten tam da budur.

Ama Ruth vakasında tam anlaşılmayan bir şeyler var.

Aniden Violet paldır küldür odaya dalıyor. Micah havlusunu sıkıca beline sararken, ben de sabahlığımın kuşağını bağlıyorum. "Anne, baba," diyor. "Bugün Mini Fare oldum."

Elinde bez Mini Fare'siyle, gerçekten de kıyafet sandığından puantiyeli bir etek, sarı spor ayakkabılar, kırmızı bir bikini üstü ve uzun beyaz eldivenler bulup giyinmiş. Ona bakıp, okula bikini üstüyle gidemeyeceğini nasıl açıklasam diye kara kara düşünüyorum.

"Mini, bildiğin kapatma," diyor Micah. "İnsaf, yetmiş yıl olmuş. Miki'nin artık durumu resmîleştirmesi lazım."

"Kapatma ne demek?" diye soruyor Violet.

Micah'yı öpüyorum. "Öldüreceğim seni," diye takılıyorum.

"Ha," diyor, "hapishane muhabbeti boşuna değilmiş."

♠

Ofiste bir televizyonumuz var: Kahve makinesi ile konserve açacağı arasında duran minik bir ekran. Müvekkillerimizin zaman zaman basına konu olmasından dolayı, mesleki bir ihtiyaç. Ama sabahları genelde, dava duruşması daha başlamadan *Good Morning America* programı açılmış olur. Ed, Lara Spencer'ın giyimiyle kafayı bozmuştur, bense George Stephanopoulos'un yaman habercilikle yakışıklılığın kusursuz bir bileşimi olduğunu düşünürüm. Oturup başkan adaylarını birbiriyle kıyaslayan seçim tahmini sohbetlerini izlerken Howard, taze kahve hazırlar, Ed ise karısının ailesiyle yedikleri akşam yemeğinin havadislerini sıralar. Evleneli dokuz yıl olduğu halde kayınvalidesi hâlâ ona eski damadının adıyla sesleniyor. "Bu sefer de," diyor Ed, "bana ne kadar tuvalet kâğıdı kullandığımı sordu."

"Sen ne dedin?"

"Gerektiği kadar," diyor Ed.

"Niye öğrenmek istiyor ki?"

"Güya tasarruf yapacaklarmış," diyor Ed. "Gelirleri kısıtlıymış. Her ay en az üç hafta sonu Foxwoods'dalar[24] ama tuvalet kâğıdını karneye bağlıyorlar."

"Zırvalık," diyorum sırıtarak. "Bak bir de bana soruyordun orada işin neydi diye?"

Ekranda, Robin Roberts iri yarı, orta yaşlı, kızıl saçlı bir şairle söyleşiyor: Şair, şiirini ancak Japonca bir takma isimle yolladıktan sonra saygın bir edebiyat antolojisine kabul ettirmeyi başarmış. "Tam otuz beş defa geri çevirdiler," diyor. "O zaman ben de düşündüm ki dikkat çekmek için belki daha şey bir ismim olsa..."

"Etnik mi?" diye tamamlıyor Roberts.

Ed homurdanıyor. "Başka haber bulamamışlar."

Arkada, Howards'ın kaşığı düşürmesiyle lavabodan çın diye bir ses geliyor.

"Bunun nesi ilginç?" diye soruyor Ed.

"Adam yalancı," diyorum. "On beş dakikalık şöhret için başkasının kültürünü istismar eden açıkgöz beyazlardan biri."

"Sırf bununla olsaydı, her sene Japon şairlerden yüzlerce şiir yayımlanmaz mıydı? Belli ki şiiri iyiymiş. Nasıl oluyor da kimsenin ilgisini çekmiyor?"

Patronum Harry Blatt, eteklerinden sular damlayan paltosuyla mola odasına fırtına gibi giriyor. "Yağmurdan nefret ediyorum," diyor. "Niye Arizona'ya taşınmadım ki!" Bizi böylece selamladıktan sonra, bir kahve alıp ofisine çekiliyor.

Arkasından gidip hafifçe kapısını tıklatıyorum.

İçeri girdiğimde Harry hâlâ sırılsıklam paltosunu asmakla meşgul. "Ne var?" diye soruyor.

"Benim girdiğim bir dava vardı hatırlıyor musun? Ruth Jefferson?"

"Fuhuş davası mı?"

24 Lüks bir tatil tesisleri ve kumarhaneler zinciri.-ç. n.

"Hayır. Mercy-West Haven Hastanesindeki hemşire. O davayı ben alabilir miyim?"

Harry masasına kuruluyor. "Hatırladım. Şu ölen bebek."

Sözlerin devamı gelmeyince, sessizliği doldurmak için kekeliyorum. "Beş yıldır görevdeyim, neredeyse. Ve kendimi bu davaya gerçekten yakın hissediyorum. Bu fırsatı denemek isterim."

"Cinayet vakası," diyor Harry.

"Biliyorum. Ama bu dava için uygun avukat olduğuma kesinkes inanıyorum," diyorum. "Hem er ya da geç bana bir cinayet davası vermen gerekecek." Gülümsüyorum. "Bence şimdi zamanı."

Harry homurdanıyor. Hayır demediğine göre umut var. "Büyük davalara bir uzman avukatın daha bakması iyi olur. Ama sen acemi çaylak olduğundan, yanına Ed'i vereceğim."

Masamda bir Neandertalle oturmayı tercih ederdim.

Dur bakalım.

"Bu işi tek başıma halledebilirim," diyorum Harry'ye. Başıyla olur işareti verdiği zaman, o ana dek nefesimi tuttuğumu fark ediyorum.

♠

Saatleri sayarak ön duruşmaları zar zor atlattıktan sonra, sonunda kadın hapishanesine gitmek için özgürüm. Trafikte beklerken, avukatı olarak bana güvenmesi için Ruth'a yapacağım açılış konuşmalarını kafamda canlandırıp duruyorum. Daha önce cinayet davası deneyimim olmasa da düzinelerce uyuşturucu, gasp ve ev içi şiddet davasına baktım. "Bu ilk rodeom değil," diyorum yüksek sesle, dikiz aynasına bakarak ve gözlerimi deviriyorum.

"Sizi temsil etmek benim için onurdur."

Yok. Meryl Streep'le tanışan menajer gibi oldu.

Derin bir nefes alıyorum. "Merhaba," diye prova yapıyorum. "Ben Kennedy."

On dakika sonra, arabamı park edip kendimden emin bir edayla binanın içine süzülüyorum. Göbeğiyle on aylık hamile gibi görünen erkek gardiyan, beni tepeden tırnağa süzüyor. "Ziyaret saati bitti," diyor.

"Ben müvekkilimi görmeye gelmiştim. Ruth Jefferson?"

Gardiyan bilgisayarındaki verileri tarıyor. "Şansınıza küsün."

"Pardon, anlayamadım?"

"İki gün önce tahliye edilmiş," diyor.

Yüzümü ateş basıyor. Kendi müvekkilimin nerede olduğundan habersiz kim bilir ne budala görünüyorumdur! "Evet! Tabii ki!" Bunu zaten biliyormuşum da onu sınamak için yapmışım gibi rol kesiyorum.

Hapishane kapısı arkamdan kapanırken, adamın hâlâ kıs kıs gülüşünü duyuyorum.

♠

Evine--kefalet mektubundan adresini bularak--resmî bir mektup yolladıktan iki gün sonra, Ruth ofisime geliyor. Ben fotokopi cihazına yöneldiğim bir anda Ruth, gelmesi gereken yer burası olamazmış gibi gergin ve müteredditi içeri giriyor. Basit dekorasyonu ve kutu ve kâğıt yığınlarıyla iş yerimiz, işlek bir avukatlık ofisinden çok yeni açılmış ya da kepenkleri indirmek üzere olan bir şirkete benziyor.

"Ruth! Merhaba!" Elimi uzatıyorum. "Kennedy McQuarrie," diyorum.

"Hatırlıyorum."

Ruth benden daha uzun boylu ve fevkalade dik duruşlu. Dalgın dalgın, *annem görse beğenirdi*, diye geçiriyorum aklımdan.

"Mektubu aldın," diyorum malumu ilan eder gibi. "Geldiğine memnun oldum çünkü konuşacak çok şeyimiz var." Etrafıma bakınarak, onu nereye oturtacağımı düşünüyorum. Kübiğime kendim zar zor sığıyorum. Mola odası fazla gayriresmî olur. Harry'nin ofisi var ama orayı da o kullanıyor. Tek müvekkil görüşme odamız da

bir yazılı ifade almakta olan Ed'de. "Bir şeyler atıştırmak ister misin? Köşede bir Pancra var. Yemek..."

"Yer miyim?" diye sorumu tamamlıyor Ruth. "Evet."

Salata ve çorbasının parasını ödeyip arkadaki bölmelerden birini seçiyorum. Yağmurdan, ona ne çok ihtiyacımız olduğundan ve havanın ne zaman dönebileceğinden konuşuyoruz. "Lütfen," diyorum yemeğine işaret ederek. "Başla."

Ben sandviçimden bir ısırık alırken Ruth, başını eğiyor. "Tanrım, İsa aşkına bedenlerimizi doyurmak için verdiğin bu nimetlere şükürler olsun."

Lokmalarımı çiğnemeden *Âmin*, diyorum.

"Demek dindarsın," diye ekliyorum ağzımdakileri yuttuktan sonra.

Ruth başını kaldırıyor. "Bir sakıncası mı var?"

"Asla. Hatta bilmem iyi oldu çünkü jürinin sana olan sempatisini artırabilir."

Ruth'a ilk defa alıcı gözüyle bakıyorum. Geçen görüşümde, saçlarına bir eşarp sarılıydı ve üzerinde geceliği vardı. Şimdi ise çizgili bluzu ve lacivert eteği, iki topuğunda birer minik yara yapmış siyah rugan babetleriyle derli toplu giyinmiş. Saçlarını düzletip ensesinde yuvarlak bir topuz yapmış. Teni hatırladığımdan daha açık, neredeyse küçüklüğümde annemin içmeme izin verdiği sütlü kahve renginde.

Gerginlik her insanda farklı farklı kendini gösterir. Benim çenem düşer. Micah dalgınlaşır. Annem ukalalaşır. Ruth ise besbelli aksileşiyor. Bunu da dosyama not ediyorum, zira jüri üyeleri bunu yanlışlıkla öfke ya da kibirlilik diye yorumlayabilirler.

"Biliyorum çok zor," diyorum, kimse duymasın diye sesimi alçaltarak, "ama bana yüzde yüz dürüst olman gerekiyor. Bir yabancı olsam bile. Yani umarım bu yabancılık da uzun sürmeyecektir. Ama bana söylediğin hiçbir şeyin aleyhinde kullanılmayacağını bilmen gerekir. Müvekkil daima imtiyazlıdır."

Ruth çatalını dikkatle masaya koyup başını sallıyor. "Anlaşıldı."

Çantamdan küçük bir defter çıkarıyorum. "Pekâlâ, öncelikle, sana *siyah* mı, *Afro-Amerikalı* mı, yoksa *koyu renkli* mi denmesini tercih edersin?"

Ruth dik dik yüzüme bakıyor. Bir an düşünüp "Koyu renkli," diyor.

Bunu not alıp altını çiziyorum. "Sırf senin kendini rahat hissetmeni istediğimden. Yoksa ben rengi *görmüyorum* bile. Yani aslında tek ırk var, o da *insan ırkı*, öyle değil mi?"

Ruth ağzını sımsıkı yumuyor.

Boğazımı temizleyerek sessizliği bozuyorum. "Hangi okula gitmiştin, tekrar söyler misin?"

"SUNY Platttsburgh ve sonra da Yale Hemşirelik Yüksekokulu."

"Etkileyici," diye mırıldanarak, isimleri not düşüyorum.

"Bayan McQuarrie," diyor.

"Kennedy."

"Kennedy... hapishaneye geri dönemem." Ruth gözlerimin içine bakıyor ve bir anlığına o gözleri aşıp ta yüreğine erişiyorum. "Bir oğlum var ve onu istediğim gibi yetiştirebilecek benden başka kimsesi yok."

"Biliyorum. Bak, ben elimden gelenin en iyisini yapacağım. Senin gibi insanların davalarında epey tecrübeliyim."

Yine o maskeyle çizgileri donuklaşıyor. "Benim gibi insanlar mı?"

"Ağır suç zanlıları," diye açıklıyorum.

"Ama ben hiçbir şey yapmadım."

"Ben sana inanıyorum. Ancak yine de ikna etmemiz gereken bir jüri var. Bu yüzden, neden suçlandığını çözmek için en başa dönmemiz gerekiyor."

"Bence çok bariz," diyor Ruth sakin bir sesle. "O bebeğin babası oğluna yaklaşmamı istemedi."

"Irkçı adam mı? Onun senin davanla hiç ilgisi yok."

Ruth gözlerini kırpıştırıyor. "Nasıl olur anlamıyorum."

"Sana dava açan o değil. O meselenin önemi yok."

Ruth aklımı kaçırmışım gibi yüzüme bakıyor. "Ama o doğum servisindeki tek siyah hemşire bendim."

"Yargı makamı açısından, senin siyah, beyaz, mavi ya da yeşil olman hiç önemli değil. Onlara göre sen, gözetimindeki bir bebeği ihmal etmemek gibi kanuni bir sorumluluk taşıyorsun. Sırf patronunun bebeğe dokunmamanı söylemiş olması, sana orada durup bir şey yapmama özgürlüğü vermiyor." Öne doğru eğiliyorum. "Savcılık bunun kaçıncı derece cinayet olduğunu dahi belirtmek zorunda değil. Aynı anda birden çok--ve birbiriyle tutarsız--iddia öne sürebilirler. Kovada balık avlar gibi. Birine bile isabet ettirseler, yandın demektir. İddia makamı bebekle ilgilenmekten men edildiğin için çok öfkelenip kötü niyet güttüğünü gösterebilir ve ölümü önceden planladığını iddia ederse jüri, seni cinayetten mahkûm edebilir. Jüriye bunun kazara olduğunu söylesek bile, görevi ihmal ve düşüncesizlikle ve dikkatsizlikle bebeğin güvenliğini hiçe sayma suçlarını üstlenmiş oluyorsun. Dikkatsizlik sebebiyle ölüme sebebiyet suçunu onlara altın tepside sunuyorsun. Her iki senaryoda da hapse girersin. Ve her iki senaryoda da derinin ne renk olduğu hiç fark etmez."

Ruth derin bir iç çekiyor. "Gerçekten de beyaz olsaydım şimdi bu buluşmayı yapıyor olur muyduk dersin?"

Çalıştığı bölümdeki tek koyu renkli kişi olan bir hemşire, militan ırkçı bir baba ve hastane müdürünün düşüncesizce kararı etrafında dönen bir davaya bakıp da... burada ırkın hiçbir rol oynamadığını farz edebilmek imkânsız.

Ancak.

Size adaletin renk körü olduğunu söyleyen bir kamu avukatı, koca bir yalan söylüyordur. Ardında ırk meselesinin yattığı davaların haberlerini izlediğinizde, en çok dikkat çeken şey, avukatlar, yargıçlar ve jüri üyelerinin apaçık öyle olduğu halde davanın ırkçılıkla ilgili olmadığını anlatmak için canla başla çabalamalarıdır. Ayrıca

tüm kamu avukatları size, müvekkillerimizin çoğu renkli insanlar olduğu halde, davada ırkçılık kozunu kullanamayacağınızı söyler.

Nitekim mahkeme salonunda ırk meselesini açmak, kesin intihar anlamına gelir. Jüridekilerin ne düşündüğünü bilemezsiniz. Ya da yargıcın neye inandığından emin olamazsınız. Doğrusu, ırk güdümlü bir vakada, davayı kaybetmenin en kolay yolu, onun ne olduğunu adıyla sanıyla dile getirmektir. Bunun yerine, jüriye başka bir dayanak bulup çıkarırsınız. Müvekkilinizi suçtan arındıracak ve o on iki jüri üyesinin, evlerine döndüklerinde eşit bir dünyada yaşıyor gibi hayatlarına devam edebilmelerini sağlayacak kimi kanıt kırıntıları edinmeye çalışırsınız.

"Hayır," diyerek haklı olduğunu itiraf ediyorum. "Ama bence bu konuyu mahkemeye taşımak fazla riskli olur." Ona doğru eğiliyorum. "Ayrımcılığa uğramadığını söylemiyorum Ruth. Yalnızca bu meselenin üzerine gitmenin, şimdi ne yeri ne de zamanı diyorum."

"Şimdi değilse ne zaman peki?" diye soruyor heyecanla. "Mahkemede kimse ırk meselesini gündeme getirmezse, bir şeylerin değişmesini nasıl bekleyebiliriz?"

Bunun cevabını bilmiyorum. Adalet sisteminin dişlileri hantaldır; neyse ki özel yargı, bu rezaleti kısmen de olsa hafifletmek için kurbanların önüne para atarak biraz olsun iş görür. "Sulh davası aç. Ben senin adına açamam ama gerekli bağlantıları kurup çalışanlara yönelik ayrımcılık davalarına bakan birilerini bulabilirim."

"Ama avukat tutacak param yok..."

"Davanı koşullu olarak üstlenebilirler. Kazanacağın tazminatın üçte birini alırlar," diye açıklıyorum. "Doğrusu o post-it notuyla, kaybettiğin gelirden dolayı zarar tazminatı, ayrıca da işvereninin ahmakça kararından dolayı cezai tazminat alabileceğini düşünüyorum."

Ağzı bir karış açık kalıyor. "Yani para alabileceğimi mi söylüyorsun?"

"En az bir iki milyon alırsın," diye doğruluyorum.

Ruth Jefferson'ın dili tutuluyor.

"Eşit İstihdam Fırsatı Komisyonuna yüz seksen gün içinde şikâyette bulunabilirsin."

"Peki sonra?"

"Komisyon adli davan sonuçlanana kadar şikâyeti işleme koymaz."

"Neden?"

"Çünkü davacının bir mahkemede suçlu bulunması önemli," diye açıklıyorum. "Bu, diğer davadaki avukatının senin adına yazacağı şikâyet dilekçesini etkiler. Mahkûmiyet kararı kanıt kabul edilebilir ve tazminat davanı da olumsuz etkiler."

Ruth söylediklerimi zihninde tartıyor. "Bu yüzden de bu davada ayrımcılık konusunu açmak istemiyorsun," diyor Ruth. "Jüriden mahkûmiyet kararı çıkmasın diye." Ellerini kucağında kavuşturup sessizce duruyor. Bir defa başını sallayıp gözlerini yumuyor.

"Onlar seni işinden alıkoydular," diyorum sevecen bir sesle. "Sen de bana aynı şeyi yapma."

Ruth derin bir nefes alıp gözlerini açıyor ve benimle göz göze geliyor. "Pekâlâ," diyor. "Ne istersen anlatırım."

RUTH

Hapisten salıverilişimden sonraki sabah uyandığımda, hep aklımda olduğu halde bir türlü onarma fırsatı bulamadığım tavandaki çatlağa gözlerimi dikiyorum. Yataklı kanepenin demirinin sırtıma battığını hissedip buna müteşekkir oluyorum. Gözlerimi kapatıp, tatlı bir armoni dinler gibi sokağımızdaki çöp kamyonlarının gürültüsüne kulak veriyorum.

Geceliğimle (bu yenisi, duruşmada giydiğimi ilk fırsatta Goodwill'e bağışlayacağım) kahve makinesini çalıştırıp, holden usul usul Edison'un odasına doğru yürüyorum. Oğlum derin uykusunda; kapı tokmağını çevirip içeri süzülerek yatağının kenarına oturduğumda dahi kılı kıpırdamıyor.

Edison küçükken, kocamla birlikte onun uyumasını seyrederdik. Wesley bazen elini Edison'un sırtına koyardı ve birlikte ciğerlerinin inip kalkışına bakardık. Bir başka insana hayat verebilmek olağanüstü bir şeydir ve ben, tüm o hücre, mitoz bölünme, sinir yolları ve bebeğin şekillenmesinde etkili diğer şeyler hakkında ne çok şey öğrenmiş olsam da bunda azıcık da olsa bir mucize payı olduğunu düşünmeden edemem.

Edison gürültüyle esneyerek gözlerini ovuşturuyor. "Mama?" diyerek hemen uyanıp doğruluyor. "Ne oldu?"

"Hiçbir şey," diyorum. "Her şey gayet yolunda."

Saatine bakıp ofluyor. "Okula hazırlanmam lazım."

Dün gece arabayla eve dönerkenki sohbetimizden öğrendim ki Edison, tüm günü benim kefalet belgelerimi yollamak için konut kredileri ve emlak konusunda muhtemelen benden de çok şey öğrenerek geçirip bütün derslerini kaçırmış. "Okul sekreterini arayacağım. Dünkü durumu açıklamak için."

Ama ikimiz de biliyoruz ki, *lütfen Edison'un devamsızlığını bağışlayın, karnı ağrıyordu* demekle *lütfen Edison'un devamsızlığını bağışlayın, annesinin hapisten tahliyesi için kefalet işleriyle uğraştı* mazereti birbirinden çok farklı. Edison başını sallıyor. "Sorun değil. Öğretmenlerimle konuşup halledebilirim."

Gözlerini benden kaçırıyor ve aramızdaki şiddetli değişimi hissedebiliyorum.

"Teşekkürler," diyorum tatlı bir sesle. "Tekrar."

"Teşekküre gerek yok Mama," diye mırıldanıyor.

"Hayır var." Bunu derken, son yirmi dört saattir tutmayı başardığım tüm gözyaşlarımın aniden gözlerimden sicim gibi süzüldüğünü fark ederek şok oluyorum.

"Hey," diyor Edison ve uzanıp beni kucaklıyor.

"Beni affet," diyorum omuzunda hıçkırarak. "Durup durup neden *şimdi* dağıldım bilmiyorum."

"Her şey yoluna girecek."

Yine aynı duyguyu, yerin ayaklarımın altından kaydığını, bu yeni ruhun üzerinde bedenimin yeniden şekillendiğini hissediyorum. Bir anda, hayatımız boyunca hep tam tersi olduğu halde, bu kez *Edison'un* beni teselli ettiğini fark ediyorum.

Bir annenin, oğlu yetişkinliğe erişirken, bu değişimi görüp göremeyeceğini merak ederdim. Bunun, ergenliğin başlaması gibi objektif mi, ilk kalp kırıklığı gibi duygusal mı, yoksa *evlenmeyi kabul ediyorum* dediği anki gibi zamansal bir şey mi olacağını düşünüp dururdum. Ya da dengenin, yaşam tecrübelerinin--mezuniyet, ilk iş, ilk bebek gibi--kritik bir ağırlığa erişmesiyle mi değişeceğini merak ederdim. Sarhoşluktan ayılınca gördüğün Porto şarabı lekeleri gibi ani fark edilen mi yoksa aynada yaşlandığını görmek gibi sinsice yaklaşan bir şey mi olduğunu.

Artık biliyorum: Yetişkinlik, kuma çizilmiş bir sınır çizgisi. Bir noktada çocuğunun çizginin diğer tarafında durduğunu göreceksin.

Ben hep onun oralarda gezineceğini düşünürdüm. Sınırın kayabileceğini.

Benim yaptığım bir şeyin, onu diğer tarafa iteceğini asla tahmin etmemiştim.

♠

Kamu avukatının ofisine giderken ne giyeceğimi kararlaştırmam uzun zaman alıyor. Yirmi beş yıl boyunca hastane üniformasıyla dolaşıp cici bici kıyafetlerimi yalnızca kiliseye sakladım. Ama her nedense, dantel yakalı çiçekli bir elbiseyle alçak stilettolar, iş görüşmesi için gözüme uygun görünmüyor. Dolabımın arka tarafında Edison'un okulundaki okul aile birliği gecesinde giydiğim lacivert bir etek bulup, üstüne annemin Noel hediyesi olarak Talbots'tan aldığı, etiketi hâlâ üzerinde duran çizgili bluzu giyiyorum. (Dünya hemşirelerinin kurtarıcısı) Sabo terliklerden oluşan kolleksiyonumu pas geçerek, giymesi rahatsız da olsa kıyafetime uyan bir bir çift babet buluyorum.

Mektup zarfındaki adrese ulaştığımda, yanlış yere geldiğimden neredeyse eminim. Danışmada kimse yok. Aslında ortada danışma masası da yok. Çalışanlar sanki birer fareymiş ve tüm bunlar çok büyük bir bilimsel deneyin parçasıymış gibi iç içe geçmiş kübikler ve üst üste kutulardan kurulu bir labirentle karşı karşıyayım. İçeri doğru bir iki adım attığımda ismimin seslenildiğini duyuyorum.

"Ruth! Merhaba! Kennedy McQuarrie!"

Sanki adını unutmam mümkünmüş gibi. Başımla selam verip elini sıkıyorum çünkü bana elini uzatıyor. Avukatımın neden o olduğunu anlayamıyorum. Tebliğ duruşmasında bana, avukatım olmayacağını kesin bir dille söylemişti.

Aralıksız konuşmaya başlıyor, öyle ki bir şey söylemek için lafa giremiyorum. Ama bu işime geliyor çünkü fazlasıyla gerginim. Özel avukat tutacak param yok, en azından Edison'un eğitimi için yaptığım tüm birikimleri nakde çevirmeden bunu yapamam ve müebbet hapse girmediğim müddetçe buna izin veremem. Ancak bu ülkede herkesin avukatının olabilmesi, tüm avukatların

bir olduğu anlamına gelmiyor. Televizyonda özel avukat tutanlar beraat ederken, kamu avukatı olanlar sanki arada bir fark yokmuş gibi davranıyor.

Bir şey yiyemeyecek kadar gergin olduğum halde, Bayan McQuarrie gidip bir yerde öğle yemeği yemeyi teklif ediyor. Yemeklerimizi söyledikten sonra cüzdanımı çıkarmaya yelteniyorum ancak Bayan McQuarrie ısrar ederek hesabı ödüyor. İlk başta kızıyorum: Küçüklüğümden ve Christina'nın bana verdiği eskilerini giymeye başladığımdan beri, kimsenin eline bakan biri olmayı istemedim. Ama sızlanmak üzereyken kendimi dizginliyorum. Sırf yakınlık kurabilmek için ya tüm müvekkillerine aynı şeyi yapıyorsa? Benim ona kendimi sevdirmek istediğim gibi o da kendini sevdirmeye çalışıyorsa?

Tepsilerimiz alıp oturduktan sonra ben sofra duasına geçiyorum. Gerçi başka insanların bakışları altında bunu bir başıma yapmaya alışkınımdır. Corinne benim dua ettiğimi duyduğunda ya da azık torbamın üzerine eğildiğimi gördüğünde Uçan Spagetti Canavarı esprileri yapan bir ateisttir. Dolayısıyla duamı bitirirken Bayan McQuarrie'nin gözlerini dikmiş bana bakışını yakaladığımda şaşırmıyorum. "Demek dindarsın," diyor.

"Sakıncası mı var?" Belki de jürilerin Tanrı'ya inanan insanları suçlu ilan etmeye daha eğilimli olduğu gibi benim bilmediğim bir şey biliyordur.

"Kesinlikle hayır. Aslında bunu bilmemiz iyi oldu, jürinin senden hoşlanmasına katkısı olabilir."

Bu söylediğini duyunca, bakışlarımı önüme eğiyorum. Doğal halim çok sevimsiz mi de insanları benden yana olmaya yöneltecek şeyler bulması gerekiyor?

"Öncelikle," diyor, "*siyah* mı, *Afro-Amerikalı* mı, yoksa *koyu renkli* tabirini mi tercih edersin?"

Ruth'u tercih ederim diye geçiyor aklımdan. Yine de fikrimi kendime saklayıp, "Koyu renkli," diyorum.

Bir keresinde hastanede Dave adlı bir hademe bu sözcüğe öfkelenip sayıp dökmüştü. "Gördüğünüz gibi benim de rengim var" demişti solgun kollarını uzatarak. "Şeffaf değiliz herhalde. Ama *daha renkli* tabiri yeterince tutmadı besbelli." Daha sonra hemşire odasında benim varlığımı fark edip kıpkırmızı olmuştu. "Kusura bakma Ruth. Ama biliyorsun, seni hiç siyah olarak görmemişimdir."

Avukatım konuşmaya devam ediyor. "Şahsen ten rengine *dikkat bile etmem*," diyor. "Önemli olan tek ırk *insan ırkı*, değil mi?"

Polis tarafından sürüklenerek evinden alınan kişi olmadıkça *bu yolda hep beraber* olduğuna inanması kolay. Ama beyaz insanlar, ne kadar hoş ama boş konuştuklarını farkında olmaksızın, sırf böyle söylenmesi gerektiğini düşündükleri için bunları söylerler. Birkaç yıl önce Adisa, SİYAH YAŞAMLAR DEĞERLİDİR pankartı taşıyan eylemcilere tepki olarak Twitter'da yayılan *#tümcanlardeğerlidir* etiketini görünce küplere binmişti. "Aslında *beyaz* canlar değerlidir demeye getiriyorlar," diyordu Adisa bana. "Ve siyahlara, kendi iyiliğiniz için fazla küstahlaşmadan bunu hatırlasanız iyi olur demek istiyorlar."

Bayan McQuarrie hafifçe öksürüyor ve ben düşüncelere dalıp gittiğimi fark ediyorum. Kendimi yüzüne bakmaya zorlayıp gerginlikle gülümsüyorum. "Hangi okula gitmiştin, tekrar söyler misin?"

Beni sınava çekiyormuş gibi geliyor. "SUNY Plattsburgh ve sonra Yale Hemşirelik Yüksekokulu."

"Etkileyici."

Neymiş öyle olan? Üniversite eğitimi görmüş olmam mı? Yale'e gitmem mi? Edison da hayatı boyunca böyle şeylerle mi karşılaşacak?"

Edison...

"Bayan McQuarrie," diye lafa giriyorum.

"Kennedy."

"Kennedy." Bu samimi hitap dilimde eğreti duruyor. "Hapishaneye geri dönemem." Edison daha küçücükken, Wesley'nin

ayakkabılarını giyip ayaklarını sürüyerek ortalıkta yürüyüşü aklıma geliyor. Edison'un çocukken inanmış olduğu bir büyünün yaşadığı her yüzleşmeyle yavaş yavaş yıkılışını görmek için bir ömür vakti var. Gerçekle erkenden yüzleşmek zorunda kalmasını istemiyorum. "Bir oğlum var ve onu istediğim gibi yetiştirebilecek benden başka kimsesi yok."

Bayan McQuarrie--*Kennedy*--bana doğru eğiliyor. "Elimden geleni yapacağım. Senin gibi insanların davalarında epey tecrübeliyim."

Bir yafta daha. "Benim gibi insanlar mı?"

"Ağır suç zanlıları."

Birden kendimi savunmaya geçiyorum. "Ama ben hiçbir şey yapmadım."

"Ben sana inanıyorum. Ancak yine de ikna etmemiz gereken bir jüri var. Bu yüzden, neden suçlandığını çözebilmemiz için en başa dönmemiz gerekiyor."

Onu dikkatle süzerek, yanıldığımı düşünmeye çalışıyorum. Bu benim ilgilendiğim tek dava ama o, bunun gibi yüzlercesiyle boğuşuyor olabilir. Belki de gerçekten mahkemede yüzüme tüküren dövmeli dazlağı unutmuş olabilir. "Bence çok bariz. O bebeğin babası oğluna yaklaşmamı istemedi."

"Irkçı adam mı? Onun senin davanla hiç ilgisi yok."

Bir an için dilim tutuluyor. Derimin rengi yüzünden bir hastamın bakımından men edilip, sonra da aynı hastanın hayatı tehlikeye girdiğinde verilen talimatlara uyduğum için cezalandırılmıştım. Bu ikisi nasıl olup da birbiriyle alakasız olabilirdi? "Ama o doğum servisindeki tek siyah hemşire bendim."

"Yargı makamı açısından senin siyah, beyaz, mavi ya da yeşil olman hiç önemli değil," diye açıklıyor Kennedy. "Onlara göre, sen, gözetimindeki bir bebeği ihmal etmemek gibi kanuni bir sorumluluk taşıyorsun." Jürinin beni mahkûm etmek için bulabileceği gerekçeleri bir bir sıralamaya başlıyor. Her biri bana, beni bu deliğe kıstıran duvara sıvayla eklenen bir tuğla gibi geliyor. Korkunç bir hata yaptığımı fark ediyorum: Ben adaletin gerçekten de

adil olduğunu, jüridekilerin suçluluğum kanıtlanana kadar masum olduğumu varsayacaklarını sanıyordum. Ama ön yargı bunun tam tersini yapıyor: Kanıtlar olmaksızın yargılıyor.

Hiç şansım yok.

"Gerçekten de beyaz olsaydım şimdi bu buluşmayı yapıyor olur muyduk dersin?" diye soruyorum sesimi alçaltarak.

"Hayır. Ama bence bu konuyu mahkemeye taşımak fazla riskli olur."

Yani bir davayı, olayın gerçekleşme nedeni hiç yokmuş gibi davranarak mı kazanacağız? Bana ikiyüzlülük, ihmalkârlık gibi geliyor. Bir hastanın Tip 1 diyabeti olduğundan söz etmeden, şeytan tırnağındaki enfeksiyondan öldüğünü söylemek gibi.

"Mahkemede kimse ırk meselesini gündeme getirmezse," diyorum, "bir şeylerin değişmesini nasıl bekleyebiliriz?"

Kennedy, aramızdaki masanın üzerinde ellerini kavuşturuyor. "Sulh davası aç. Ben senin adına açamam ama bağlantıları kurup çalışanlara yönelik ayrımcılık konularına bakan birilerini bulabilirim." Hukuk diliyle, bunun benim için ne getireceğini anlatıyor.

Sözünü ettiği tazminat benim rüyamda göremeyeceğim miktarda.

Ama bir pürüz var. Daima bir pürüz olur. Bana bu tazminatı kazandırabilecek, esasında ırkım yüzünden davalık olduğumu savunmaya razı bir özel avukat tutabilmemi sağlayabilecek olan dava, halihazırdaki dava kapanmadan açılamaz. Başka bir deyişle, eğer şimdi suçlu bulunursam, o paraya elveda demek zorunda kalabilirim.

Birdenbire, Kennedy'nin mahkemede ırktan söz etmeyi reddedişinin bilgisizlikten olmayabileceğini fark ediyorum. Tam tersine. Kennedy hakkımı alabilmem için tam tamına ne yapmam gerektiğini bildiği için bunu reddediyor.

Ben yolunu kaybetmiş bir kör gibiyim ve o yolu bilen tek kişi de Kennedy McQuarrie. Gözlerinin içine bakıyorum. "Ne istersen anlatabilirim," diyorum.

KENNEDY

Ruth ile ilk buluşmamızdan sonra eve döndüğümde, Micah saatin geç olmasına rağmen çalışıyor ve annem Violet'i izliyor. Ev, kekik ve sıcak hamur işi kokuyor. "Şanslı günümde miyim?" diye içeriye sesleniyorum ve işten taşıdığım ağırlıklardan kurtulurken Violet, boyama yaptığı masadan kalkıp doğruca kucağıma atılıyor. "Yemekte ev pizzası mı var?"

Kızımı kollarıma alıyorum. Minik yumruğunun içinde kıpkırmızı bir boya kalemini sıkıca tutuyor. "Sana bir tane yaptım. Bil bakalım ne?"

Annem elindeki tabakta şekilsiz minik bir kütleyle mutfaktan çıkıyor. "Ah, tabii ki bir... uzayl..." Annemin bakışlarını yakalıyorum ve bana başıyla hayır işareti yapıyor. Violet'in arkasında ellerini havaya kaldırıp dişlerini gösteriyor. "Dinozor" diye düzeltiyorum. "Yani, çok belli."

Violet'in yüzüne koca bir tebessüm yayılıyor. "Ama hasta." Peynirin üzerinde nokta gibi duran kekiği gösteriyor. "O yüzden deri döküntüsü oldu."

"Suçiçeği mi?" diye sorarak bir ısırık alıyorum.

"Hayır," diyor. "Sürüngen yetmezliği."

Ağzımdaki pizzayı püskürtmeme ramak kalıyor. Violet'i hızla yere bırakıyorum. O boyamalarına devam etmek üzere masaya koşarken tek kaşımı kaldırıyorum. "Ne seyrediyordunuz?" diye sakin sakin soruyorum anneme.

Violet'in televizyonda yalnızca Susam Sokağı ve Disney Çocuk kanallarını izlemesine izin verdiğimizi biliyor. Ancak annemin yüzündeki yapmacık masumiyet ifadesinden, bir şey gizlediğini anlıyorum. "Hiç."

Geriye dönüp boş TV ekranına bakıyorum. Bir önseziyle, kanepenin üzerindeki uzaktan kumandayı kapıp televizyonu açıyorum.

Wallace Mercy, Manhattan'daki Belediye Binası önünde kibirli kibirli konuşma yapıyor. Asi beyaz saçları, elektrik çarpmış gibi havaya dikilmiş. Yumruğunu, artık o sırada savunduğu bariz haksızlık her neyse onunla dayanışma adına yukarı kaldırmış. "Sevgili kardeşlerim! Size soruyorum. Yanlış anlama ne zamandan beridir ırkçı fişleme ile eş anlamlı hale geldi? New York emniyet müdüründen, bu ünlü atlete yaşatılan kepazelik ve sıkıntıdan dolayı bir özür talep ediyoruz." Göze yabancı gelmeyen yakışıklı kara derili bir adamın yüzünün altından Fox Haber kanalının logosu geçiyor.

Fox Haber. Micah ve benim genelde izlemediğimiz bir kanal. Bir anda iktidarsızlıkla ilgili peş peşe reklamların çıkabildiği bir kanal.

"Violet'e bunu mu izletiyorsun?"

"Tabii ki hayır," diyor annem. "O uyurken öyle bir açmıştım."

Violet boyama kitabından başını kaldırıyor. "Beşten Say!"

Dehşetle anneme bakıyorum. "Dört yaşındaki kızımla Beşten Say'ı izliyordun demek."

Annem ellerini savuruyor. "Tamam, iyi, evet, bazen izliyorum. Aman alt tarafı haberler. Pe-o-re-ne-o açmışım gibi yapma. Hem bu haberi duydun mu? Basit bir yanlış anlaşılma ve şu gülünç papaz bozması sırf polisler işini yapmaya çalışmış diye yine vır vır ediyor."

Violet'e bakıyorum. "Tatlım," diyorum, "sen odana gidip giymek istediğin pijamaları ve iki de kitap seçsene."

Violet koşarak üst kata çıkıyor ve ben yeniden televizyona dönüyorum. "Wallace Mercy'yi izlemek istediğinde en azından MSNBC'yi aç," diyorum.

"Wallace'ı izlemek istemiyorum. Aslında Malik Thaddon'un davası hakkında konuşmakla ona hiç de iyilik ettiğini düşünmüyorum. "

Malik Thaddon, demek bana bu yüzden tanıdık geldi. Birkaç yıl önce ABD Açık Tenis Turnuvası'nda şampiyon olmuştu. "Ne olmuş?"

"Kaldığı otelden çıkarken dört polis tarafından zorla alınıp götürüldü. Besbelli bir hatalı kimlik tespiti vakası."

Ava kanepede yanıma yerleşirken kamera, Wallace Mercy'nin öfke nöbetine zum yapıyor. Boynundaki damarlar dışarı fırlamış ve şakakları seğiriyor; adam adeta pusudaki bir kalp krizi. "Aslında," diyor annem. "Sürekli bu kadar öfkeli olmasalar, belki daha fazla insan onlara kulak verirdi."

Onların kim olduğunu sormama gerek yok.

Dinozor pizzamdan bir ısırık daha alıyorum. "Televizyonu yalnızca sakıncalı reklamların olmadığı bir kanalda tuttuğumuz zamanlara dönmeye ne dersin?"

Annem kollarını kavuşturuyor. "Çocuğunun hayatı öğrenmesini herkesten çok senin isteyeceğini sanırdım Kennedy."

"O daha bebek, anne. Violet'in polisin bir gün onu alabileceğini düşünmesine hiç gerek yok bence."

"Ah, lütfen. Violet boyama yapıyordu. Tüm bunlara aklı ermez ki! Hakkında yorum yaptığı tek şey Wallace Mercy'nin feci saç stili oldu."

Parmaklarımı gözlerimin kenarlarına bastırıyorum. "Tamam. Yorgunum şimdi. Bu meseleyi başka zaman tartışalım."

Annem, bozulduğunu apaçık belli ederek, boş tabağımı alıp yerinden kalkıyor. "Kendimi kiralık dadıdan fazlası gibi görmek ne haddime benim."

Mutfağa girerek gözden kayboluyor ve ben Vi'yi yatırmaya gidiyorum. Violet, hiçbir arkadaşının telaffuz edemediği çok uzun isimli bir farenin hikâyesiyle kitaplığında en nefret ettiğim *Go, Dog. Go!* adlı kitapları seçmiş. Onunla birlikte yatağına çıkıp başının tepesine bir buse konduruyorum. Tıpkı benim çocukluğumdaki gibi çilekli banyo köpüğü ve Johnson bebe şampuanı kokuyor. Kitabı

okumaya koyulurken, her ne kadar onu Wallace Mercy'nin doğrucu öfkesine maruz bırakmış olsa da Violet'e banyo yaptırdığı, yemeğini yedirdiği ve onu benim kadar delice sevdiği için anneme teşekkür etmeyi aklımın bir köşesine yazıyorum.

O anda aklım Ruth'a kayıyor. *Violet'in polisin bir gün onu alabileceğini düşünmesine hiç gerek yok*, demiştim anneme.

Ama işin doğrusu, benim çocuğumun hatalı kimlik tespitine kurban gitme olasılığı, örneğin bir Ruth'un çocuğundan çok daha azdır.

"Anne!" Violet'in seslenişiyle, düşüncelere dalarak okumayı kestiğimi fark ediyorum. "Şapkamı beğendin mi?" diye sesli okumaya devam ediyorum. "Beğenmedim."

RUTH

Adisa kendimi şımartmaya ihtiyacım olduğunu söyleyerek bana öğle yemeği ısmarlamayı teklif ediyor. Kendi ekmeğini yapan ve porsiyonları çok büyük olduğundan daima yarısını paketlemek zorunda kaldığınız küçük bir bistroya gidiyoruz. İçerisi kalabalık, bu yüzden Adisa ve ben barda oturuyoruz.

Ablamla daha çok vakit geçirir oldum ki bu hem avutucu hem de tuhaf. Daha önce, hemen her zaman Edison'la olmadığım saatlerde çalışıyor olurdum, şimdi ise programım bomboş.

"Şimdilik güzel böyle," diyor Adisa bana, "ama bu işin sonunda kendi öğle yemeğini nasıl ödeyeceksin düşündün mü hiç?"

Kennedy'nin dün şahsi dava açmakla ilgili söylediklerini düşünüyorum. Bu para demek ama henüz--belki de hiçbir zaman--güvenemeyeceğim bir para. "Aslında daha çok oğlumun karnını nasıl doyuracağımdan endişeliyim," diye dert yanıyorum.

Gözlerini kısıyor. "Ne kadar sürecek bu?"

Ona yalan söylemenin bir faydası yok. "Yaklaşık üç ay."

"Eğer sıkışırsan benden yardım isteyebilirsin tamam mı?"

Bunun üzerine ister istemez gülümsüyorum. "Ciddi misin? Geçen ay *benim sana* borç vermem gerekmişti ama?"

Adisa sırıtıyor. "Benden yardım isteyebilirsin dedim. Sana o yardımı sağlayabileceğimi söylemedim." Omuz silkiyor. "Ayrıca biliyorsun ki çaresi var."

Bu hafta öğrendim ki, New Haven Hastanesinde sekreterlik ve resepsiyonistlik için açılmış pozisyonların hepsi dâhil olmak üzere hemen tüm başlangıç seviyesi işler için fazla nitelikliymişim. Ablam, işsizlik yardımı için başvuruda bulunmam gerektiği fikrinde.

Ama ben bu mesele halloldıktan sonra işime geri dönmeyi planladığımdan bunu sahtekârlık olarak görüyorum. Bir diğer seçenek yarı-zamanlı bir iş bulmak ama benim uzmanlığım hemşirelik ve bu iş için ruhsatım askıya alınmış durumda. Bu yüzden bu konuyu savuşturuyorum.

"Tek bildiğim, Tysana'nın sevgilisi hırsızlıktan tutuklanıp hakkında dava açıldığında, sekiz ay mahkeme tarihi verilmemişti," diyor Adisa. "Bu da senin beş ay kodeste kalman demek. O sıska avukat sana ne akıl verdi?"

"İsmi Kennedy. Hapse girmemem için ne yapmak gerektiğini düşünmekle meşgul olduğumuzdan, mahkeme tarihi beklerken nasıl geçineceğimi müzakere etmeye vaktimiz olmadı."

Adisa homurdanıyor. "Ya tabii çünkü bu tür bir ayrıntı onun gibi birinin asla aklına gelmez."

"Onunla yalnızca bir kez karşılaştın," diyorum. "Hakkında hiçbir şey bilmiyorsun."

"Kamu avukatı olanların bunu, paradan çok ahlakı ön planda tuttukları için yaptıklarını biliyorum, aksi halde büyük şehirde koca bulmakla uğraşmaları gerekir. Bu da demek oluyor ki Kennedy Hanım ya aileden zengin ya da yağlı kapı bulmuş."

"Beni kefaletle çıkarttırdı o."

"Düzeltelim: Seni oğlun kefaletle çıkarttı."

Adisa'ya kızgın bir bakış fırlatıp yüzümü bardakları parlatmakla meşgul barmene çeviriyorum.

Adisa gözlerini deviriyor. "Konuşmak istemiyorsun, pekâlâ." Başını kaldırıp, barın tepesindeki, ürün tanıtımının döndüğü televizyona bakıyor. "Hey," diye barmene sesleniyor. "Başka bir şey izleyebilir miyiz?"

"Tabii buyurun," diyerek barmen uzaktan kumandayı ona veriyor.

Bir dakika sonra, Adisa TV'deki kanallar arasında geziniyor. Bildik bir gospel olan fon müziğini duyduğu kanalda duruyor: *Rab, Rab, Rab, merhamet et!* Ve kamera aktivist Wallace Mercy'yi

kadraja alıyor. Kendisi bugün, fen bilgisi öğretmenine göstermek üzere evde yaptığı bir saati okula getiren ancak saat yanlışlıkla bomba sanıldığı için tutuklanan Müslüman bir çocuğun okuduğu Texas'taki okulun havalisini topa tutuyor. "Ahmed," diyor Wallace, "eğer bizi dinliyorsan, sana bir şey söylemek istiyorum. Derilerinin renginden dolayı bir gün kendilerinin de yanlış anlaşılabileceğinden korkan oradaki tüm siyah ve siyahi çocuklara sesleniyorum..."

Wallace Mercy'nin eskiden bir vaiz olduğundan kuşkum yok ama televizyon mikrofonuna bağlıyken bağırmasının lüzumu olmadığının kendisine hatırlatıldığından şüpheliyim.

"Şunu söylemek isterim ki ben de bir zamanlar görünüşümden dolayı olduğumdan daha değersiz görüldüm. Ve size yalan söylemeyeceğim: Zaman zaman, Şeytan'ın telkin ettiği kuşkuyla, hâlâ o insanlara hak verdiğim oluyor. Ama çoğu zaman, *tüm o kabadayılara günlerini gösterdiğimi* düşünüyorum. Ben onlara rağmen hayatta başarıyı buldum. Ve... *siz de bulacaksınız.*"

Adisa'nın soluğu tutuluyor. "Tanrım, Ruth, işte sana gereken bu! Wallace Mercy."

"Yüzde yüz eminim ki hayatta en son ihtiyacım olan şey, Wallace Mercy'dir."

"Sen neden söz ediyorsun? Seninki gibi hikâyeler tam da onun hayatını adadığı şeyler. Irk yüzünden işte ayrımcılığa uğramak mı? Tam onun dişine göre bir mesele. Sana haksızlık edildiğini ülkedeki herkese duyuracaktır."

Televizyonda Wallace yumruğunu sallıyor. "Sürekli bu kadar kızgın olmak zorunda mı?"

Adisa gülüyor. "Boş versene kızım. Ben de sürekli kızgınım. Sırf bütün gün siyah olmaktan bile yoruluyorum," diyor. "O en azından bizim gibilerin sesini duyuruyor."

"Bar bar bağırarak."

"Elbette. Ruth, oldum olası körü körüne aynı düşünceyi savundun. Öyle uzun zamandır köpek balıklarıyla birlikte yüzüyorsun ki minik bir karides olduğunu unuttun."

"Ne?"

"Köpek balıkları minik karides yemez mi?"

"*İnsan* yer."

"Ben de sana bunu söylüyorum!" diye iç geçiriyor Adisa. "Beyazlar yıllarca siyahlara kâğıt üzerinde özgürlük tanıdılar ama derinlerde hala bizim *evet, emredersiniz* dememizi ve sesimizi kesip elimizdekiler için minnettar olmamızı bekliyorlar. Aklımızdan geçenleri dile getirirsek, işimizi, evimizi, hatta canımızı kaybedebiliyoruz. Wallace bizim adımıza öfkelenen bir adam. O olmasa, beyazlar yaptıkları aptallıkların bizi kızdırdığını asla anlayamaz ve siyahlar karşılık verme cesareti bulamayacakları için öfkelendikçe öfkelenirler. Bu ülkede barut fıçısının patlamasını engelleyen, Wallace Mercy."

"Pekâlâ, hepsi dediğin gibi olsun ama ben siyah olduğum için yargılanmıyorum. Görevde olduğum sırada bir bebeğin ölmesi yüzünden yargılanıyorum."

Adisa pis pis gülüyor. "Kim söyledi bunu sana? O kar beyazı avukatın mı? O tabii ki bunun ırkla ilgili olduğunu düşünmeyecek. Irk onun aklına bile gelmez, o kadar. Bunu düşünmek *zorunda değil.*"

"Tamam, pekâlâ, hukuk diplomanı alınca bana bu davayla ilgili öneriler sunabilirsin. O zamana kadar, bu konuda onun tavsiyelerini dinleyeceğim." Duraklıyorum. "Biliyor musun, kalıplara sokulmaktan nefret eden biri olarak, kendin de bal gibi aynı şeyi yapıyorsun."

Ablam ellerini havaya kaldırıp teslim oluyor. "Peki Ruth, haklısın. Ben hatalıyım."

"Yalnızca şunu söylüyorum: Kennedy McQuarrie başından beridir işini yapıyor."

"Onun işi seni kurtarıp kendini iyi hissedebilmek," diyor Adisa. "İyi kahramana boşuna Beyaz Şövalye demiyorlar." Gözlerini kısarak yüzüme bakıyor. "Ve o renk yelpazesinin öteki ucunda ne olduğunu biliyorsun."

Duymak için yanıp tutuştuğu cevabı ona vermiyorum. Ama yanıtı ikimiz de biliyoruz.

Kara. Zalim kahramanın rengi.

♠

Christina'nın Manhattan'daki evine yalnızca bir defa, Larry Sawyer ile evlenmesinden hemen sonra gitmiştim. Düğün hediyesini vermek için öyle bir uğramıştım ve tuhaf bir deneyim olmuştu. Christina ve Larry'nin düğünü Turks and Caicos Adaları'nda olmuş ve Christina, tüm arkadaşlarını oraya davet edemediği ve ziyaretçi listesini kısıtlı tutmak zorunda olduğu için ne kadar üzgün olduğunu söyleyip durmuştu. Hediyemi açtığında--üzerinde annemin tatlı ve çöreklerinden onun en sevdiklerinin el yazısı tariflerinin basılı olduğu mutfak havluları takımı--gözyaşlarına boğulup beni kucaklayarak, o güne kadar aldığı en kişisel, düşünceli hediyenin bu olduğunu ve onları her gün kullanacağını söylemişti.

Şimdi, aradan on yıldan uzun süre geçmişken, mutfak havluları bir yana, acaba hayatında o mutfağı kullanmış mıdır diye düşünüyorum. Mermer tezgâhının yüzeyi pırıl pırıl parlıyor ve mavi cam bir meyve kâsesi içinde cilalı gibi görünen taze elmalar duruyor. Etrafta, oralarda dört yaşında bir çocuğun yaşadığını gösteren hiçbir iz görünmüyor. Sırf tek bir kırıntı ya da yağ lekesi görme uğruna çift kapaklı Viking fırınını açmak için dayanılmaz bir arzu duyuyorum.

"Lütfen," diyor Christina, mutfaktaki iskemlelerden birini işaret ederek. "Otur."

Söylediğini yaparken, arkamdaki duvardan hafif hafif gelen müziği duyup irkiliyorum.

"Hoparlör," diyor Christina gülerek. "Duvara gizli."

Sürekli bir fotoğraf çekiminin dekoru gibi bir yerde yaşamanın nasıl bir his verdiğini düşünüyorum. Benim tanıdığım Christina, okuldan eve geldiği anda girişten mutfağa kadar ardında harabe gibi iz bırakan, montunu ve okul çantasını bir kenara fırlatıp, ayakkabılarını gelişigüzel ayağından çıkaran biriydi. Tam o anda

bir kadın, yine o duvardan süzülüp gelivermiş gibi sessizce karşımızda beliriyor. İki tabak tavuklu salatadan birini benim, diğerini Christina'nın önüne koyuyor.

"Teşekkürler Rosa," diyor Christina ve ben onun hâlâ eve girdiğinde muhtemelen montunu, çantasını ve ayakkabılarını rastgele ortalığa bıraktığını anlıyorum. Ama Rosa da onun Lou'su. Şimdi arkasını toplayan kişi değişmiş sadece.

Hizmetçi tekrar usulca uzaklaşıyor ve Christina, bir hastane için bağış toplayan birinden ve Bradley Cooper'ın gelmeye razı olup sonra son dakikada nasıl caydığından, ardından *US Weekly* muhabirleri tarafından aynı gece Chelsea'de salaş bir barda kız arkadaşıyla fotoğraflandığından söz etmeye başlıyor. Benim zerre kadar umursamadığım bir konuda öyle aralıksız konuşup duruyor ki salatamın daha yarısını bitirmeden, beni neden davet ettiğini anlıyorum.

"Pekâlâ," diye sözünü kesiyorum. "Annem mi söyledi sana?"

Suratını asıyor. "Hayır. Larry. Seçimlerde adaylığını koyduğundan beri yedi/yirmi dört haberleri izliyoruz." Alt dudağını ısırıyor. "Çok mu korkunçtu?"

Kahkahamı yutmaya çalışıyorum. "Hangi birini soruyorsun?"

"Yani, hepsi. İşten kovulmak. Tutuklanmak." Gözleri kocaman açılıyor.

"Hapishaneye girmek zorunda mı kaldın? *Orange Is the New Black*'teki gibi miydi?"

"Ya evet, seks kısmı hariç." Ona bakıyorum. "Benim suçum yoktu Christina. Bana inanmalısın."

Masanın öbür ucundan uzanıp elimi tutuyor. "İnanıyorum. İnanıyorum Ruth. Umarım bunu sen de biliyorsundur. Sana yardım etmek istedim aslında. Larry'ye seni savunması için eski şirketinden bir avukat tutmasını söyledim."

Donakalıyorum. Bunu dostane bir jest gibi görmeye çalışıyorum ama daha çok bana kendimi çözülmesi gereken bir sorun gibi hissettiriyor. "Ben... ben bunu kabul edemem..."

"Şey, iyilik perisi olduğumu düşünmeye başlamadan söyleyeyim, Larry yüzümü kara çıkardı. O da en az benim kadar üzüldü, gerçekten ama şimdi adaylığı söz konusuyken, sansasyonel biriyle bağlantılı görünmesi için doğru bir zaman değil yalnızca."

Sansasyonel. Sözcüğün tadını alıp yumuşak bir meyve gibi dişimi geçiriyorum ve ağzımda parçalanışını hissediyorum.

"Bu konuda çok feci kavga ettik. Yani, odalarımızı falan ayırdım. Neonazilerin oylarına talip olacak değil tabii. Ama sanırım iş bu kadar basit değil. Irk ilişkileri şu anda tam bir keşmekeş, emniyet müdürünün topa tutulması falan ve Larry'nin bundan mümkün olduğunca uzak durması gerekiyor, aksi takdirde bu ona seçimlere mal olacak." Başını sallıyor. "Üzgünüm Ruth."

Çenem kilitlenmiş gibi. "Beni bunun için mi buraya çağırdınız?" diye soruyorum. "Bundan böyle benimle ilişkini kesmek zorunda olduğunu söylemek için mi?"

Hangi akla hizmet başka türlü düşünmüştüm? Bu arkadaşça bir davet olabilir miydi? Christina on yıl sonra ilk defa durup dururken beni öğle yemeğine çağırmaya mı karar vermişti? Yoksa kabullenmeyi gururuma yediremesem de buraya gelirsem bunu Hallowell'ler suretinde bir mucizenin gerçekleşmesi umuduyla yaptığımı en başından biliyor muydum?

Uzun bir an, öylece durup birbirimize bakıyoruz. "Hayır," diyor Christina. "Seni bizzat görmeye ihtiyacım vardı. Senin... yani... iyi olduğundan emin olmak istedim."

Gurur meşum bir canavardır; yüreğinizin bir köşesinde uyur ve tam sessizliğe ihtiyacınız olduğu anda kükreyiverir.

"Neyse, iyilik listende bu maddeyi de tamamlanmış say," diyorum acı acı. "Ben gayet iyiyim."

"Ruth..."

Elimi çekiyorum. "Yapma Christina tamam mı? Yapma."

Ortak geçmişimizdeki olaylar zincirini tarayarak, birbiri hakkında her şeyi--en sevdiği dondurma çeşidini, en beğendiği New

Kids on the Block üyesini, âşık olduğu ünlüyü--bilen o iki kızdan, diğerinin ne yaşadığı hakkında hiçbir fikri olmayan iki kadına dönüşmemize yol açan bozuk, yamalı halkayı bulmaya çalışıyorum. Ayrı yönlere mi sürüklenmiştik yoksa yakınlığımız bir sahtelikten mi ibaretti? Tanıdıklığımız dostluktan mı yoksa coğrafyadan mı kaynaklanmıştı?

"Üzgünüm," diyor Christina zor duyulur bir sesle.

"Ben de," diyorum fısıltıyla.

Birden, masadan ok gibi fırlayıp biraz sonra geri dönerek çantasını ortalığa boşaltıyor. Güneş gözlüğü, anahtarlar, rujlar ve alışveriş fişleri masanın üzerine saçılıyor; çantanın dibinde kalmış Advil tabletleri şeker taneleri gibi dökülüyor. Christina cüzdanını açıp kalın bir para destesi çıkararak elime bastırıyor. "Al bunu," diyor. "İkimizin arasında kalacak."

Ellerimiz birbirine değdiğinde, elektrik çarpmış gibi oluyor. Yıldırım çarpmış gibi yerimden zıplıyorum. "Hayır," diyerek geri çekiliyorum. Bu bir sınır ve bunu çizgiyi geçersem, Christina ile aramızdaki her şey değişir. Belki hiçbir zaman eşit olmadık ama en azından ben öyleymiş gibi yapabildim. Eğer bu parayı alırsam, kendimi kandırmaya devam edemem.

"Alamam."

Christina dehşetle, parayı parmaklarımın arasına sıkıştırıyor. "Al işte," diyor. Sonra da dünyada her şey yolundaymış, hiçbir şey değişmemiş, onun ayakları önünde bir dilenciye, bir hayır işine, bir davaya dönüşmemişim gibi başını kaldırıp yüzüme bakıyor. "Tatlı da vardı," diyor Christina. "Rosa?"

Bir an önce oradan kaçma telaşıyla sandalyemden doğruluyorum. "Çok aç değilim, gerçekten." Bakışlarımı kaçırıyorum. "Gitmem lazım."

Antredeki askıdan mantomu ve çantamı kapıp aceleyle kapıdan çıkarak kapıyı arkamdan sıkıca kapatıyorum. Daha çabuk gelmesini sağlayabilirmişim gibi asansör düğmesine tekrar tekrar basıyorum. Ve banknotları sayıyorum. Beş yüz elli altı dolar.

Asansörün zili çınlıyor.

Christina'nın kapısının önündeki "Hoş geldiniz" yazılı paspasa doğru seğirtip tüm parayı paspasın altına sıkıştırıyorum.

Bu sabah Edison'a artık araba kullanamayacağımızı söylemiştim. Ruhsat tarihi dolmuş durumda, yenilemeye param yetmiyor. Arabayı satmak başvuracağım son çare olur ama bu arada devlet ve eyalet vergileri ve doğalgazı karşılamaya yetecek kadarını biriktirmeye çalışıp bu arada ulaşım için otobüsü kullanacağım.

Asansöre binerek zemin kata varana kadar gözlerimi yumuyorum. Nefes nefese kalana kadar ve kararımı değiştirmeyeceğimden emin olana kadar, Batı Central Park Caddesi'ni koşa koşa geçiyorum.

♠

Humphrey Sokak'taki bina, sıradan bir kamu binası görünümünde; Dikdörtgen, betonarme, bürokratik bir blok. Sosyal yardım bürosu, kırık plastik iskemlelerinin her birinde bir dosyanın üzerine eğilmiş insanlarla tıklım tıklım dolu. Adisa beni alıp bankoya götürüyor. Şu sıralar çalışıyor--yarım zamanlı kasiyer olarak asgari ücret kazanıyor--ama iş bulamadığı dönemlerde bu büroya defalarca girip çıkmışlığı olduğundan yol yordam biliyor. "Kız kardeşimin sosyal yardım için başvuru yapması gerekiyor," diyor, bu sözlerin içimde bir şeyler öldürdüğüne aldırmadan.

Sekreter, Edison'un yaşlarında. Tako şeklinde uzun, sallantılı küpeler takmış. "Şu formu doldur," diyor ve başvuru formu ilişkilendirilmiş bir dosyayı elime tutuşturuyor.

Oturacak yer olmadığından, duvara yaslanıyoruz. Adisa kocaman omuz çantasında kalem ararken ben, dosyalarla bebeklerini dizleri üstünde düşürmeden tutmaya çalışan kadınlara, içki ve ter kokan erkeklere ve elinde bir oyuncak bebekle kendi kendine şarkı söyleyen uzun beyaz saç örgülü kadına bakıyorum. Bekleme salonundakilerin neredeyse yarısı beyazlardan oluşuyor: Kâğıt mendilleriyle çocuklarının burnunu silen anneler ve önlerindeki formları satır satır okurken kalemleriyle pıt pıt bacaklarına vuran kolalı gömlekli

erkekler. Adisa beni onlara bakarken yakalıyor. "Sosyal yardımın üçte ikisi beyazlara gidiyor," diyor. "Bir düşünsene."

Ablama hiç bu kadar minnettar olmamıştım.

İlk birkaç maddeyi dolduruyorum: İsim, adres, bakmakla yükümlü olduklarımın sayısı.

Geliriniz, diye okuyorum.

Önce yıllık gelirimi yazmaya yeltenip sonra yazdıklarımı karalıyorum. "Sıfır dolar yaz," diyor Adisa.

"Wesleys'den bir miktar geliyor..."

"Sıfır dolar yaz," diye tekrarlıyor Adisa. "Fazla değerli arabaları olduğu için SNAP başvurusu reddedilenler tanıyorum. Sistem seni nasıl düdüklüyorsa sen de aynısını yapacaksın."

Yazmadığımı görünce Adisa, başvuru formunu elimden alıp kendisi dolduruyor ve sekretere geri veriyor.

Aradan bir saat geçtiği halde, bekleme salonundan tek bir kişi dahi çağırılmıyor. "Bu ne kadar sürer?" diye fısıldıyorum ablama.

"Seni ne kadar bekletmek isterlerse o kadar," diye yanıtlıyor Adisa. "Bu insanların iş bulamamasının bir nedeni de gidip bir yerlere iş başvurusu yapmak yerine burada oturup beklemekle vakit harcamaları."

Saat neredeyse üçe geldiğinde--geleli dört saat geçtikten sonra--bir sosyal hizmet görevlisi kapıya geliyor. "Ruby Jefferson?" diyor.

Ayağa kalkıyorum. "Ruth mu?"

Kâğıtlara bir göz atıyor. "Olabilir," diyor.

Adisa ile birlikte kadının arkasından koridoru geçerek bir kübiğe gelip oturuyoruz. "Size birkaç soru soracağım," diyor tekdüze bir sesle. "Hâlâ istihdam ediliyor musunuz?"

"O biraz karışık bir durum. Görevim askıya alındı."

"O ne demek?"

"Hemşireyim ama yakında görülecek bir davam sonuçlanana kadar ruhsatım askıya alındı." Bu sözcükleri, içimin en derinliklerini kusarak arınırcasına şiddetle söylüyorum.

"Bu hiç sorun değil," diyor Adisa. "Size meseleyi ben açıklayayım. Ne bir işi var, ne bir metelik mangırı." Ablama dik dik bakıyorum. Şu ana dek sosyal hizmetler görevlisi ile birlikte belki ortak bir zeminde buluşabileceğimizi, kadının benim tipik bir devlet yardımı taliplisi değil de başı dara düşmüş orta sınıftan biri olduğumu anlayabileceğini umuyordum. Ancak Adisa, Abanozcasını[25] konuşturarak bizi, taktiğimden olabildiğince uzaklara savuruyor.

Sosyal hizmetler görevlisi gözlüklerini burnundan yukarı doğru itiyor. "Peki oğlunuzun üniversite birikimi?"

"Beş yüz yirmi dokuz dolarlık bir miktar," diyorum. "Eğitime ancak yetiyor."

"Sağlık harcamaları var," diye Adisa araya giriyor.

Kadın bana bir göz atıyor. "Şu anda sağlık sigortası için ne kadar ödüyorsun?"

"Ayda 1100 dolar" diyorum kızararak. "Ancak gelecek aydan itibaren bu parayı karşılayamayacağım."

Kadın, ikna olmadığını gösteren bir baş işareti yapıyor. "Sağlık sigortası prim ödemelerini iptal ettir. Obamacare yardımından yararlanabilirsin."

"Ah hayır, anlamadınız. Sigortamı iptal ettirmek istemiyorum; yalnızca geçici olarak yardım almak istiyorum, " diye durumu açıklıyorum. "O hastanedeki işimden gelen bir sağlık sigortası. En sonunda işimi geri alacağım..."

Adisa bana çıkışıyor. "Peki ya bu arada Edison bacağını falan kırarsa?"

"Adisa..."

"Sen kendini O. J. Simpson falan mı sanıyorsun? Bu işten yakayı sıyırıp elini kolunu sallayarak gidecek misin? Ben sana söyleyeyim

25 Standart İngilizceden epey farklılaşmış olan Afro-Amerikalı İngilizcesi.-ç. n.

Ruth. O. J. değilsin. Hele Oprah hiç değilsin. Kerry Washington da. Beyazlar onları serbest bırakırlar çünkü onlar şöhretli. Sense başı yanan sıradan bir marsıksın yalnızca."

Sosyal hizmet görevlisinin saçımdan yükselen dumanları görebildiğine eminim. Yumruklarımı öyle sıkıyorum ki adeta kanımın çekildiğini duyuyorum. Hangi ara bu azgın gangster moduna geçtim bilmiyorum ama şu an ablamı gebertebilirim.

Pekâlâ, zaten halihazırda cinayet sanığıyım.

Sosyal hizmet görevlisi bir Adisa'ya bir bana bakıp sonra başını kâğıtlara eğiyor. Boğazını temizliyor. "Pekâlâ, " diyor bizden kurtulmaktan dolayı pek sevinçli bir havayla, "hem sağlık, hem SNAP, hem de nakit yardım almaya uygun görüldünüz. Biz size haber vereceğiz."

Adisa koluma girerek beni çekip iskemlemden kaldırıyor. "Teşekkür ederim," diye mırıldanıyorum, ablam beni kübikten dışarı doğru sürüklerken.

"Eee, hiç de fena değildi, değil mi ama?" diyor, kadının duyuş alanından çıkmış, asansör kapısının yakınındaki bir saksı bitkisinin yanı başında dikilirken. Aniden her zamanki haline dönüyor.

Ona çıkışıyorum. "O ne saçmalıktı yahu? Tam bir dangalaktın."

"İhtiyacın olan parayı almanı sağlayan bir dangalak," diye düzeltiyor Adisa. "Teşekkürlerini daha sonra alırım."

♠

Eğitmenim Nandhi adında bir kız ve ben annesi olacak yaştayım. "Yani belli başlı beş durak var," diyor bana. "Kasa, kulaklık, kahve kulaklığı, ikramcı ve getir-götürcü. Yani masada da insanlar var tabii, onlar yiyecekleri hazırlıyor..."

Onun ardı sıra yürüyerek, bir yandan da ensesinde kaşıntı veren bir etiket bulunan üniformamı çekiştiriyorum. Sekiz saat vardiyalı çalışıyorum, bu da otuz dakikalık mola, bir öğün bedava yemek ve asgari ücret demek. Geçici ofis işi pozisyonlarının tümünü tükettikten sonra, Mc Donald's'a başvurmuştum. Doğum nedeniyle

çalışmaya ara verdiğimi söyledim. *Hemşire* sözcüğünü ağzıma bile almadım. Tek istediğim, işsizlik bürosundan aldığım yardımlardan bazılarından vazgeçebilmek için işe alınmaktı. Aklımı kaçırmamak için hâlâ kısmen de olsa kendime ve oğluma bakabildiğime inanmaya ihtiyacım vardı.

Müdür işi vermek için beni çağırdığında, personel sıkıntısı çektiklerini söyleyerek, hemen başlayıp başlayamayacağımı sordu. Bu yüzden mutfak tezgâhının üstüne Edison için, ona bir sürprizim olduğunu söyleyen bir not bıraktım ve şehir merkezine giden bir otobüse atladım.

"Patates kızartmalarını kızartma haznesine dolduruyoruz. Yoğunluk durumumuza göre üç farklı boyda sepet kullanıyoruz," diyor Nahndi. "Sepeti indirdiğinde basman için şurada bir sayaç var. Ama 2:40'a geldiğinde kızartmaların dev bir topa dönüşmemesi için sepeti sallaman gerek, tamam mı?"

Başımı sallayarak, bir yandan da onun söylediklerini tek tek uygulayan--Mike adlı bir üniversite öğrencisi olan--işçiyi izliyorum. "Sayaç kapandığında, sepeti tankın üzerinde tutup yaklaşık on saniye yağın iyice süzülmesini bekliyorsun. Sonra da patatesleri kızartma haznesine atıp--dikkatli ol çünkü çok sıcaktır--güzelce tuzluyorsun."

"Tabii tuzsuz patates sipariş edilmediyse," diyor Mike.

"Onlara daha sonra geleceğiz," diye yanıtlıyor Nahndi. "Tuzluk her bir gruba aynı miktarda tuz ekiyor. Sonra kızartma kaşığıyla güzelce karıştırıp sayaca basıyorsun. Tüm bu patateslerin beş dakika içinde satılması gerekiyor ve satılmayanlar çöpe gidiyor."

Başımı sallıyorum. İşlemem gereken çok fazla bilgi var. Hemşirelik yaparken hatırlamam gereken binlerce şey vardı ama yirmi yıldan sonra artık onları otomatiğe bağlamıştım. Bunlar tümüyle yepyeni şeyler.

Mike bana kızartma kısmını denetiyor. Yağ süzdürürken sepetin ne kadar ağır çektiğine şaşırıyorum. Lastik eldivenli ellerimden

kayıp düşecek gibi. Saçımdaki fileye yağın işlediğini hissedebiliyorum. "Çok güzel," diyor Nahndi.

Yiyecekleri usulünce paketlemeyi, her bir yiyeceğin çöpe atılmadan önce ısıtma sepetinde kaçar dakika bekleyebileceğini, hangi yüzeylerde hangi deterjanların kullanıldığını, daha fazla çeyrekliğe ihtiyaç olduğunu müdüre nasıl ileteceğimi, 1 numaralı yemek düğmesine basmadan önce kasadaki orta büyüklükte düğmeye basmak gerektiğini, aksi halde müşterinin siparişle birlikte patateslerini alamayacağını öğreniyorum. Çiftlik sosunu unuttuğumda ya da duble çizburger yerine McDouble aldığımda (fazladan bir dilim peynir dışında ikisi tıpatıp aynı) Nahndi bunları evliya sabrıyla karşılıyor. Bir saat sonra, öyle güvenini kazanıyorum ki kadın beni yiyeceklerin bir araya getirildiği tezgâhın başına getiriyor.

Asla tekdüze işlerden sakınan biri olmadım. Bilen bilir, hemşirelikte atık küvetlerini tutmak ve kirli çarşafları değiştirmek gibi işlerden nasibinizi alırsınız. Kendi kendime hep böyle durumlarda, hastanın--fiziki, duygusal ya da her iki bakımdan--kendini benden de rahatsız hissedeceğini söylerdim. Benim görevim, olabildiğince profesyonelce, işleri hafifletmekti.

Dolayısıyla hızlı yemek restoranında çalışmaktan hiç de gocunmuyorum. Bu işi şanı için yapmıyorum. Kısıtlı da olsa, alacağım ücret için yapıyorum.

Derin bir nefes alarak üç parçalı ekmeği alıp her bir parçayı tost makinesindeki yerlerine koyuyorum. Bu arada büyük bir Big Mac kutusu açıyorum. Plastik eldivenlerle bunu başarmak hiç de göründüğü kadar kolay değil. Sandviçin üst kısmı, kutunun aşağı gelen alt kısmındaki susamlı bölüm; orta parça, onun üstünde duruyor ve alt parça da kutunun alt yarısındaki alt tarafında duruyor. Dev metal sos tabancasından her iki yüze iki sıkım Big Mac sosu püskürtülüyor. Orta parçaya stratejik biçimde konumlandırılan iki turşu ("Ahbaplık değil flört etmeliler," demişti Nahndi). En alttakine de bir dilim Amerikan peyniri. Sonra da ısıtıcıya uzanıp 10:1'lik iki köfte alıp bir alta bir üste yerleştiriyorum. Orta parçayı

kaldırıp alt parçanın üstüne yerleştiriyorum ve kutu kapanarak, paketlenmesi ya da tezgâha servis edilmesi için bir ayakçıya veriliyor.

Bebek doğurtmak gibi değil kuşkusuz ama yine de iyi iş başarmanın verdiği o coşkuyu duyuyorum.

Vardiyamın başlamasından altı saat sonra, ayaklarım ağrıyor ve buram buram yağ kokuyorum. İki defa tuvalet temizliği yaptım: Biri dört yaşında bir çocuğun yerlere kusmasından sonra. Tam Nahndi'nin kasasında getir-götürcü olarak işe koyulduğum sırada, bir kadın yirmi parça McNuggets sipariş ediyor. Kutuyu tepsiye koymadan önce kendim de kontrol ediyorum ve bana öğretildiği gibi sipariş numarasıyla kadını çağırıp tepsiyi verirken ona iyi günler diliyorum. Benden 50 metre öteye oturup tavukları tek tek silip süpürüyor. Sonra gerisin geri tezgâha geliyor. "Bu kutu boştu," diyor Nahndi'ye. "Boşa para ödedim."

"Çok özür dilerim," diyor Nahndi. "Size yenisini verelim."

Ona sokulup sesimi alçaltarak "O kutuyu bizzat kontrol ettim" diyorum. "O tavuk kanatlarının yirmisini de yediğini kendi gözlerimle gördüm."

"Biliyorum," diye fısıldıyor Nahndi de. "Bunu hep yapıyor."

Dudak altı sakalı ve kadavra gibi soluk bir suratı olan sorumlu müdür bize yaklaşıyor. "Her şey yolunda mı?"

"Sorun yok," diyor Nahndi. Yeni tavuk kanadı kutusunu elimden alıp müşteriye teslim ediyor ve kadın paketi alıp dışarıdaki otoparka yürüyor. Müdür, arabalı geçişteki yiyecek dağıttığı servis görevine geri dönüyor.

"Dalga mı geçiyorsunuz?" diye mırıldanıyorum.

"Her şeye kafanı takarsan ilk vardiyanın bile sonunu getiremezsin," diyor Nahndi ve dikkatini kahkahalarla kapıdan içeri akan neşeli bir grup çocuğa yöneltiyor. "Okul paydos akını," diyor. "Ciddiyetini takın."

Tekrar ekrana dönerek, bir sonraki siparişin sihirli bir biçimde ekranda belirivermesini bekliyorum.

"Mc Donald's'a hoş geldiniz," diyor Nahndi. "Siparişinizi alabilir miyim?"

Umarım milkşeyk değildir. Bu benim henüz kullanmakta kendime güvenemediğim makinalardan ve Nahndi bana, ilk haftasında, dişlileri üst üste yerleştirmeyi unuttuğunu ve sütün aniden püskürerek üstüne başına ve yerlere döküldüğünü anlatmıştı.

"Eee, bir Big Mac menüsü alacağım," sözlerini duyuyorum. "Dostum, sen ne istersin?"

"Ben cüzdanımı evde unutmuşum."

Hızla arkamı dönüyorum, zira bu sesi tanıyorum. Tezgâhın önünde Edison'un arkadaşı Bryce duruyor ve yanında da ellerini ceketinin cebinde, oğlum.

Saç bonemi, üniformamı, bu yeni hayatımı incelerken Edison'un gözlerinde beliren katıksız dehşeti görebiliyorum. Bu yüzden ona gülümsemek ya da selam vermek yerine, Bryce da beni tanımadan, tekrar arkamı dönüyorum. Edison'u içine attığım zor durum yüzünden bir bahane daha uydururken duymak zorunda kalmadan.

♠

Eve dönüp, üniformamı soyunup, duş alarak üstümdeki yağ kokusundan arındığımda Edison hâlâ evde değil. Mesaj atıyorum ama cevap vermiyor. Ben de her şey yolundaymış gibi yemek pişirmeye koyuluyorum. Sonunda tam tencereyi masaya koyduğum sırada eve dönüyor. "Yemek sıcak," diyorum ama o doğruca odasına gidiyor. Yeni işimden dolayı hâlâ bana kızgın olduğunu düşünüyorum ama az sonra, elinde bozuk paralarla ve bir çek defteriyle dolu devasa bir cam kavanozla geri geliyor. Bunları masaya fırlatıyor. "İki bin üç yüz seksen altı," diye bildiriyor. "Ayrıca kavanozda da birkaç yüzlük olması lazım."

"O üniversite paran," diyorum.

"Bize şimdi lazım. Bütün bahar ve yaz çalışmaya vaktim var; biraz daha kazanabilirim."

Edison'un on altı yaşından beridir çalıştığı bakkal dükkânından kazandıklarını nasıl dikkatle biriktirdiğini biliyorum. Onun eğitimine katkı yapması ve burslar, FAFSA ve bebekliğinde onun için başlattığımız 529 sigortası[26] arasında kalan durumlarda eğitim masraflarını benim karşılamam konusunda anlaşmıştık. Üniversite için ayrılan parayı alma fikri içimi bulandırıyor. "Hayır Edison."

Yüzünü buruşturuyor. "Mama, yapamam. Kullanabileceğimiz bir para varken, Mc Donald's'ta çalışmana izin veremem. Bunun bana neler hissettirdiğini anlamıyor musun?"

"Bir, bu herhangi bir para değil, senin geleceğin. İki, gündelik bir işte onuruyla çalışmak utanılacak bir şey değil. Patates kızartması yapmak da dâhil." Elini sıkıyorum. "Ve bu yalnızca geçici bir süre, bu meseleden tamamen aklanıp tekrar hastanede çalışmaya başlayana kadar yapacağım bir iş."

"Atletizmi bırakırsam Stop and Shop'ta daha çok vardiya yapabilirim."

"Atletizmi bırakmayacaksın."

"Aptal bir sporu dert edecek değilim."

"Benim de tek umursadığım *sensin*," diyorum. Karşısına geçip oturuyorum. "Bebeğim izin ver bu işi yapayım. Lütfen." Gözlerimin yaşlarla dolduğunu hissediyorum. "Bir ay önce bana Ruth Jefferson kimdir diye sorsaydın, iyi bir hemşire ve iyi bir anne derdim. Ama artık iyi bir hemşire olmadığımı söyleyenler var. Ve eğer ki masaya sıcak bir yemek getirip sırtına giyecek alamazsam, işte o zaman anneliğimden de şüphe duymak zorunda kalırım. Bu işi yapmama izin vermezsen... sana bakmama izin vermezsen... bundan sonra başka neye yararım bilmiyorum."

Edison kollarını sıkıca göğsünde kavuşturup bakışlarını benden uzağa çeviriyor. "Herkes biliyor. Fısıldaştıklarını duyuyorum ve benim yaklaştığımı görünce susuyorlar."

"Öğrenciler mi?"

26 Üniversite eğitimi için bir tür birikim sigortası.-ç. n.

"Öğretmenler de," diyor.

Öfkem kabarıyor. "Haksızlık bu."

"Hayır, düşündüğün gibi değil. Bana ayrıcalık tanıyorlar, anlıyor musun? Ödevlerim için ekstra süre vermek ve şu sıralar evde zorluklar yaşandığını bildiklerini söylemek gibi... ve onlardan birini böyle--çok nazik ve anlayışlı--gördüğüm her seferinde içimden bir şeylere vurmak geliyor çünkü bu, insanların annen hapiste olduğu için okula gelemediğini bilmiyormuş gibi davranmalarından daha da beter." Yüzünü ekşitiyor. "Şu geçemediğim sınav var ya? Konuları bilmediğimden değil, Bay Herman beni bir kenara çekip yardım etmek için yapabileceği bir şey olup olmadığını sorduktan sonra dersi bıraktığım için kaldım."

"Ah, Edison..."

"Onların yardımını falan istemiyorum," diye bağırıyor Edison. "Onların yardımına *muhtaç* biri olmak istemiyorum. Herkes gibi olmak istiyorum yalnızca, sorunlu bir vaka değil. Sonra da kendime deli gibi öfkeleniyorum, sanki tek sorunu olan benmişim gibi sızlandığım için... sen orada... belki de..." Kendini daha fazla tutamayıp, avuçlarını dizlerine sürerek ağlamaya başlıyor.

"Sus söyleme," diyorum, onu kollarımla sararak. "Aklından bile geçirme." Uzaklaşıp güzel yüzünü ellerimin arasına alıyorum. "Elbette onların yardımına ihtiyacımız yok. Bunu atlatacağız. Bana güveniyorsun değil mi?"

Bana bakıyor, tıpkı yolu bulmak için gece göğünü anlamlandırmaya çalışan bir derviş gibi, merakla. "Bilmiyorum."

"Ben biliyorum," diyorum kararlı bir sesle. "Şimdi tabağındaki yemeği bitir. Çünkü soğutursan, hiçbir güç beni Mc Donald's'a götüremez."

Edison esprimden duyduğu minnettarlıkla, tekrar çatalını alıyor. Ve ben, hayatımda ilk defa oğluma yalan söylemiş olduğum gerçeğini düşünmemeye çalışıyorum.

♠

Bir hafta sonra, etrafta koşturarak iş üniformamın kasketini bulmaya çalışırken, kapım çalıyor. Verandaya çıktığımda, Wallace Mercy'nin karşımda dikildiğini görüp donakalıyorum: Fırça gibi beyaz saçlar, yelekli takım elbise, cep saatiyle grand tuvalet. "Ulu Tanrım," diyorum. Sözlerim, şaşkınlığımın çölünde kuru birer nefes gibi.

"Hemşire," diye gürlüyor. "Adım Wallace Mercy."

Kıkırdıyorum. Resmen kıkırdıyorum. Yani gerçekten de bunu bilmeyen var mıdır?

Arkasında bir ekip ve kameralarla gelip gelmediğini görmek için etrafa bakınıyorum. Ama şöhretine dair gördüğüm tek işaret, farları açık ve ön koltuğunda bir şoförle kaldırıma park etmiş gıcır gıcır bir limuzin oluyor. "Mümkünse bir dakika vaktinizi alabilir miyim acaba?"

Şöhrete yaklaştığım tek an, TV gece şovlarından birinin sunucusunun hamile karısının hastanemizin yakınında araba kazası geçirerek yirmi dört saat yoğun bakıma alındığı zamandı. Kadının hiçbir şeyi olmadığı anlaşıldıysa da sağlık çalışanı görevimden hafifçe gazeteciliğe kayıp, yoğun bakım servisini istila etme tehlikesi yaratan haberciler ordusunu dışarıda tutmakla uğraşmıştım. Şimdi hayatımda bir ünlüyle karşı karşıya kaldığım bu ikinci defada üzerimde polyester iş üniformamla olmam sürpriz olmasa gerek. "Elbette." Onu kapıdan içeri buyur ederek, içimden, yataklı kanepeyi iyi ki toplamışım diye geçiriyorum. "İçecek bir şey alır mıydınız?"

"Bir kahveye hayır demem," diyor.

Keurig'i çalıştırırken Adisa, burada olmak için neler vermezdi diye düşünüyorum. Wallace Mercy ile bir selfi çektirip ona yollasam kabalık olur mu diye geçiriyorum aklımdan. "Güzel bir eviniz var," diyor adam ve şöminenin rafındaki fotoğraflara bakıyor. "Oğlunuz mu? Duydum ki o bambaşkaymış."

Kimden duydun? diyorum içimden. "Süt alır mısınız? Şeker?"

"Hem süt hem şeker," diyor Wallace Mercy. Fincanı alıp kanepeyi işaret ediyor. "Oturabilir miyim?" Başımı sallıyorum ve eliyle

işaret ederek beni de yanına buyur ediyor. "Bayan Jefferson, buraya neden geldiğimi biliyor musunuz?"

"Doğrusu, bırakın nedenini, burada olduğunuza bile hâlâ inanamıyorum."

Gülümsüyor. Teninin karalığıyla keskin bir zıtlık oluşturan, hayatta gördüğüm en beyaz dişlere sahip. Yakından bakınca, düşündüğümden daha genç olduğunu fark ediyorum. "Buraya yalnız olmadığınızı söylemeye geldim."

Neyi kastettiğini anlamayıp başımı sağa sola sallıyorum. "Çok naziksiniz ama benim vaizim zaten var..."

"Ama cemaatiniz kilisenizden çok daha geniş. Hemşire; bu, insanlarımızın hedef alındığı ilk vaka değil. Henüz gücümüz olmasa da bizler birbirimiz için varız."

Parçaları bir araya getirmek için ağzımı açıyorum. Tıpkı Adisa'nın söylediği gibi: Davam, bu adamın gözünde kendini göstermek üzerine tırmanacağı sandıklardan biri yalnızca. "Buraya gelmeniz büyük incelik ama benim hikâyem sizi özellikle ilgilendirecek bir şey değil."

"Bilakis. Cüretimi bağışlarsanız, size bir şey sorabilir miyim? Herkesin içinden ayrılıp beyaz bir bebeğin bakımına karışmamanız söylediğinde, meslektaşlarınızdan biri olsun sizi savunmaya geldi mi?"

Marie'nin haksız talimatından yakındığımda kem küm eden ve sonra da Carla Luongo'yu savunan Corinne aklıma geliyor. "Arkadaşım kızdığımı biliyordu."

"Sizin için konuya müdahil oldu mu? Sizin için işini tehlikeye atar mıydı?"

"Ondan böyle bir şey istemezdim zaten," diyorum sinirlenerek.

"İş arkadaşınızın deri rengi ne?" diye açık açık soruyor Wallace.

"Benim siyah olmam iş arkadaşlarımla ilişkimde asla konu edilmemiştir."

"Bir günah keçisi bulmaları gerekene kadar, evet. Söylemeye çalıştığım şu ki, Ruth--size isminizle seslenebilir miyim?--bizler senin yanındayız. Siyah kardeşlerin, kadın, erkek, bu taşın altına elini sokar. Senin için işlerini tehlikeye atacaklar. Senin için yürüyecekler ve görmezden gelinemeyecek biçimde sözlerini haykıracaklar."

Ayağa kalkıyorum. "Davamla... ilgilendiğiniz için teşekkür ederim. Ama bu meseleyi avukatımla konuşmam gerekir ve deri renginden bağımsız..."

"Avukatınız deri rengi ne?" diye sözümü kesiyor Wallace.

"Ne fark eder ki?" diye dikleniyorum. "Siz sürekli onların kusurlarını bulup çıkarmaya çalışırken beyazların size iyi muamele etmesini nasıl bekleyebilirsiniz?"

Bildik hikâye der gibi gülümsüyor. "Trayvon Martin'i duymuşsunuzdur sanırım."

Elbette duydum. O oğlanın ölümü beni çok sarsmıştı. Edison'un yaşlarında olması bir yana, o da tıpkı oğlum gibi onur öğrencisiydi ve siyah olmaktan başka hiçbir suç işlememişti.

"O mahkeme boyunca, yargıcın--beyaz yargıç--mahkeme salonunda ırksal profilleme tabirinin kullanımını yasakladığını biliyor musunuz?" diyor Wallace. "Jüriye bu davanın bir ırk değil, bir cinayet davası olduğunu kabullendirmek için yaptı bunu."

Sözleri ok gibi yüreğime saplanıyor. Bunlar Kennedy'nin kendi davam için bana söylediklerıyle neredeyse harfi harfine aynı.

"Trayvon iyi bir çocuktu, akıllı bir oğlandı. Siz saygıdeğer bir hemşiresiniz. Yargıcın ırk meselesini gündeme getirtmemek istemesinin nedeni--avukatınızın bundan vebalıymış gibi sakınmasında olduğu gibi--siz ve Tyron gibi siyahların istisna olduğunun farz edilmesinden. Sizler, iyi insanların başına kötü şeyler geldiğinde olacakların canlı örneklerisiniz. Zira düzenin beyaz bekçilerinin davranışlarına bahane uydurabilmelerinin tek yolu bu." Fincanını iki eliyle tutarak bana doğru eğiliyor. "Peki ya gerçek böyle değilse? Ya siz ve Trayvon istisna değil de... çoğunluksanız? Ya adaletsizlik *norm* olduysa?"

"Benim tek istediğim işimi yapmak, hayatımı yaşamak, oğlumu yetiştirmek. Yardımınıza ihtiyacım yok."

"Sizin ihtiyacınız olmayabilir," diyor, "ama görünüşe bakılırsa yine de size yardım etmek isteyen bir sürü insan var. Geçen hafta şovumda davanızdan kısaca söz ettim." Durışunu değiştirip, ceketinin iç cebine elini sokarak küçük bir zarf çıkarıyor. Sonra ayağa kalkıp zarfı bana veriyor. "İyi şanslar hemşire. Sizin için dua edeceğim."

Arkasından kapı kapanır kapanmaz, zarfın mührünü açıp içindekileri döküyorum. Onluk, yirmilik ve ellilik banknotlar. Ayrıca yabancıların bana yazdığı düzinelerce çek. Üstlerindeki adresleri okuyorum: Tulsa, Oklahoma. Şikago. South Bend. Olympia, Washington. Yığının dibinde Wallace Mercy'nin kartviziti duruyor.

Hepsini tekrar toparlayıp zarfa koyuyorum ve zarfı salondaki boş bir vazonun içine tıkıştırırken onu görüyorum: Kablo kutusunun üzerindeki kayıp kepim.

Bir kavşağın ortasındayım sanki.

Kepi başıma takıp cüzdanımı ve mantomu alarak kapıdan çıkıp işime yollanıyorum.

♠

Wesley ile benim en sevdiğim fotoğrafımız evde şöminenin rafında durur. Düğünümüzde kuzeninin biz habersizken çektiği bir poz. Fotoğrafta ikimiz, kokteyl verdiğimiz şık otelin lobisinde dikiliyoruz: Burayı Sam Hallowell bana düğün hediyesi olarak kiralamıştı. Kollarımı Wesley'nin boynuna dolamış, başımı çevirmişim. O da bana doğru eğilmiş, gözleri kapalı kulağıma bir şey fısıldıyor.

Smokiniyle nefes kesici görünen yakışıklı kocamın o sırada ne fısıldadığını anımsayabilmek için çok çok uğraştım. Bunun *hayatımda gördüğüm en güzel şeysin* ya da *seninle yeni bir hayata başlamak için sabırsızlanıyorum* gibi bir şey olduğuna inanmak isterdim. Ama bunlar ancak romanlar ve filmlerde olur ve gerçekte, benim çişe gidebilmem için bir oda dolusu davetliden kaçmanın planını yaptığımıza adım gibi eminim.

Bunu biliyorum çünkü her ne kadar Wesley ve benim o fotoğraf çekildiği sırada ne konuştuğumuzu hatırlayamasam da ondan sonra konuştuklarımızı hatırlıyorum. Lobinin ucundaki kadınlar tuvaletinin önünde bir kuyruk vardı ve Wesley, ben içeri girip işimi halledene kadar kimsenin girmemesi için centilmenlik edip erkekler tuvaleti önünde nöbet tutmaya gönüllü olmuştu. Gelinliğimle sağa sola hareket edip işimi görmem epey vakit almıştı ve nihayet tuvaletten dışarı çıktığımda bir on dakika geçmişti. Wesley hâlâ, benim nöbetçim olarak kapının önünde bekliyordu ama şimdi elinde bir otopark vale fişi vardı.

"O ne?" diye sordum. O zamanlar arabamız yoktu, kendi düğünümüze toplu taşımayla gitmiştik.

Wesley kıkırdayarak başını salladı. "Herifin biri yanıma gelip Mercedes'ini kapıya çekmemi istedi."

Gülerek fişi resepsiyona verdik. Gülüyorduk çünkü âşıktık. Zira hayat güzelliklerle doluyken, yaşlı bir beyazın şık bir otelde siyah bir adam görünce onu otomatikman orada çalışanlardan biri zannetmesi umurunuzda olmaz.

♠

Mc Donald's çalışanı olarak bir ayımı doldurduktan sonra, hızlı servis ile sağlıklı yiyecek hazırlama arasındaki paradoksu görmeye başlıyorum. Her ne kadar tüm siparişlerin elli saniyeden kısa sürede hazırlanması öngörülse de menüdeki çoğu yiyeceğin pişirilmesi daha fazla vakit alıyor. McNuggets ve Filet-O-Fish neredeyse dört dakikada kızarıyor. Tavuk menüsü altı dakika alıyor ve kızartma haznesinde en uzun duranlar çıtır tavuk göğüsleri. Onda birlik etin[27] pişmesi otuz dokuz saniye, dörtte birlik[28] etin ise yetmiş dokuz saniye sürüyor. Izgara tavuk su buharıyla pişiriliyor. Elmalı turtalar on iki dakikada, kurabiyeler iki dakikada oluyor. Ve tüm bunlara rağmen, biz çalışanların müşteriyi doksan saniye içinde kapıdan uğurlaması bekleniyor: Bunun elli saniyesi yiyecek hazırlanışı, kırk saniyesi anlamlı bir etkileşime ayrılıyor.

27 1/10 pound-ç. n.

28 1/4 pound-ç. n.

Müdürler beni çok seviyorlar çünkü personelin çoğundan farklı olarak, ders programımla vardiya saatlerimi birbirine uydurmak zorunda değilim. Gece vardiyasıyla geçen uzun yıllardan sonra, sabaha karşı saat 03:45'te gelip saat 05:00'te kapıları açıncaya kadar ısıtılması gereken ızgarayı çalıştırmak benim için mesele değil. Esnekliğim sayesinde, daima bana gözde görevim olan kasiyerlik veriliyor. Müşterilerle konuşmayı seviyorum. Tezgâhtan ayrılırlarken onları gülümsetebilmeyi, zorlu bir kişisel görev olarak görüyorum. Ve doğumun en yoğun anında kadınların kafama bir şeyler fırlatmalarını tecrübe etmiş biri olarak, hardal yerine mayonez verdiğim için azarlanmak umurumda olmuyor.

Müdavimlerimizin çoğu sabah geliyor. Birbirinin aynısı sarı eşofmanlarıyla üç mil uzaktaki evlerinden buraya yürüyen ve ikisi de krep ve portakal suyu menüsü alan Marge ve Walt bunlardan. Bir diğeri haftada bir gün, hava nasıl olursa olsun kürk mantosuyla gelen ve etsiz, peynirsiz ve muffinsiz Egg McMuffin yiyen, doksan üç yaşındaki Allegra. Bir de kuaför salonunda çalışan kızlar için dört büyük buzlu kahve alan Consuela.

Bu sabah, New Haven sokaklarının tuzu biberi evsizlerden biri, ayaklarını sürüyerek içeri giriyor. Müdürüm bazen--beş dakika bekleyip satılmamış patates kızartmaları gibi--çöpe gidecek yiyeceklerden onlara verir. Bazen de ısınmak için gelirler. Bir keresinde adamın biri tuvaletin lavabosuna işemişti. Bugünse uzun, dolaşık saçlı, sakalı belinde bir adam geliyor. Lekeli tişörtünde NAMAS'TAY IN BED (BEN GELMİYİM)[29] yazılı ve tırnaklarının arası katılaşmış kirle dolu.

"Merhaba," diyorum. "Mc Donald's'a hoş geldiniz. Siparişinizi alabilir miyim?"

Çapaklı mavi gözleriyle beni süzüyor. "Bir şarkı istiyorum!"

"Pardon anlayamadım?"

"Şarkı." Sesini yükseltiyor. "Şarkı istiyorum!"

29 Yoga selamı "namaste" ile yapılmış bir söz oyunu. "No, me stay in bed," şeklinde okunan "Hayır, ben yatakta kalacağım," anlamındaki, Jamaica İngilizcesinde daveti geri çevirmek için kullanılan kalıp.-ç. n.

Patsy adlı ufak tefek bir kadın olan görevli müdürüm tezgâha geliyor. "Beyefendi," diyor, "bekleme yapmayın."

"*Şarkı istiyorum lan!*"

Patsy kızarıyor. "Polis çağırıyorum."

"Hayır, dur." Adamın gözlerinin içine bakıp bir Bob Marley şarkısı mırıldanmaya başlıyorum; eskiden her gece Edison'a ninni yerine "Üç minik kuş"u söylerdim; sözlerini muhtemelen ölene kadar unutmayacağım.

Adam bağırmayı kesip ayaklarını sürüyerek kapıdan dışarı çıkıyor. Sonraki müşteriyi selamlamak üzere tebessümümü takınıyorum. "Mc Donald's'a hoşgeldiniz," derken, karşımda Kennedy McQuarrie'yi buluyorum.

Üstünde siyah biçimsiz bir döpiyesle, kızıl-sarı bukleleri kafa derisinden çılgınca fışkıran küçük bir kızın elinden tutmuş. "Krep ve yanında yumurtalı sandviç istiyorum," diye küçük kız bıcırdıyor.

"Burada onlardan yok," diyor Kennedy ve o an beni fark ediyor. " Aaaa, Ruth. Sen... burada çalışıyorsun."

Doğrusu, diyecek bir şey bulamıyorum. Kendisi kanıt toplarken benim ne yapmamı umuyordu acaba? Sınırsız tasarruflarımı kullanmamı mı?

"Bu, kızım Violet," diyor Kennedy. "Bugünkü bir tür sürpriz ziyaret. Normalde... eee... Mc Donalds'a pek sık gelmeyiz."

"Hep geliyoruz ya anne," diye lafa karışıyor Violet ve Kennedy'nin yüzü kızarıyor.

Onu kahvaltıda çocuğunu hazır yemekle besleyen bir anne olarak görmemi istemediğini anlıyorum, tıpkı onun beni başka seçeneğim olsa bu işte çalışmayacak biri olarak görmesini istediğim gibi. İkimizin de çaresizce gerçekte olmadığımız insanlar gibi olmak istediğimizi anlıyorum.

Bu beni biraz cesaretlendiriyor.

"Senin yerinde olsam," diye Violet'e fısıldıyorum, "krepi seçerdim."

Violet ellerini kavuşturup gülümsüyor. "O zaman krep istiyorum."

"Başka arzunuz?"

"Ben bir küçük kahve alayım," diye cevaplıyor Kennedy. "Ofiste yoğurt yemiştim."

"Hmmm." Ekrana dokunuyorum. "Toplam beş dolar yedi sent."

Kennedy cüzdanını açıp paraları sayıyor.

"Eee," diye gelişigüzel soruyorum. "Bir gelişme var mı?" Havalar nasıl gidiyor der gibi söylüyorum bunu.

"Henüz yok. Ama normal."

Normal. Kennedy kızının elini tutup, bu durumdan sıyrılmak için en az benim kadar sabırsızlanarak, tezgâhtan bir iki adım uzaklaşıyor. Gülümsemeye çalışıyorum. "Paranızın üstünü unutmayın," diyorum.

♠

Dalton School'daki öğrenciliğimin birinci haftası sonunda, mide ağrısı çekmeye başladım. Ateşim olmadığı halde, annem okulu asmama izin verdi ve Hallowell'lere işe giderken beni de yanında götürdü. Okulun kapısından içeri adım atma düşüncesi her seferinde mideme bir sancı ya da kusma isteği yaratıyordu. Bazen de ikisi birden.

Bayan Mina'nın izniyle annem, beni battaniyelere sarıp sarmalayarak Bay Hallowell'in çalışma odasına yatırıp, yanıma tuzlu kraker ve zencefilli gazoz vererek, oyalanmam için televizyonu açtı. Bana, onu yanımdaymış gibi farz edebileceğimi söyleyerek takmam için uğurlu eşarbını verdi. Her yarım saatte bir annem gelip beni kontrol ettiğinden, içeri Bay Hallowell girdiğinde şaşırdım. Bay Hallowell merhaba diye homurdanıp çalışma masasına geçti ve masadaki belge yığınını karıştırarak sonunda aradığı şeyi bulup çıkardı: Kırmızı bir dosya. Sonra bana döndü. "Bulaşıcı mı?"

Başımı salladım. "Hayır efendim. Yani, en azından öyle olmadığını zannediyordum."

"Annen mide bulantısı çektiğini söyledi."

Başımla onayladım.

"Ve bu hafta okula başladıktan hemen sonra olmuş..."

Numara yaptığımı falan mı sanıyordu? Çünkü numara yapmıyordum. O ağrılar gerçekti.

"Okul nasıl geçti?" diye sordu. "Öğretmenlerini seviyor musun?"

"Evet efendim." Bayan Thomas ufak tefek, hoş bir kadındı ve yazın verandada gezinen sığırcık kuşları gibi üçüncü sınıf öğrencilerinin sıraları arasında sekip dururdu. Adımı söylerken daima gülümserdi. Geçen yıl gittiğim Harlem'deki okuldan--kız kardeşimin hâlâ devam ettiği okul--farklı olarak bu okulun pencereleri kocamandı ve koridorları gün ışığıyla doluydu; sanat dersinde kullandığımız boya kalemleri kırık dökük değildi; ders kitaplarının sayfaları karalanmamıştı ve tüm sayfalar eksiksizdi. Burası televizyonda gördüklerimize benzeyen, kendim adımımı atana kadar gerçek olduğuna inanmadığım okullardandı.

"Hıh." Sam Hallowell kanepede yanı başıma oturdu. "Kötü bir dürüm yediğin zamanki gibi bir bulantı mı? Dalga dalga gelip giden?"

Evet.

"En çok okula gideceğini düşündüğün zamanlarda mı oluyor?"

Bu adam zihnimi mi okuyor diye şaşkınlıkla dimdik yüzüne baktım.

"Rahatsızlığının ne olduğunu çok iyi biliyorum Ruth çünkü aynı mikroba bir zamanlar ben de yakalanmıştım. Kanalda program yapma görevini almamdan hemen sonraydı. Şık bir ofisim vardı ve insanlar beni memnun etmek için birbirini eziyordu ve işin aslı neydi biliyor musun? Kendimi berbat hissediyordum." Bana şöyle bir baktı. "Her an, insanların bana bakıp benim oraya ait olmadığımı anlayacaklarından emindim."

O lambrili güzel kantinde öğle yemeğini evden getiren tek öğrenci olarak otururken hissettiklerim geçti aklımdan. Bayan Thomas'ın bize Amerikan kahramanlarının fotoğraflarını gösterişini ve sınıfta George Washington ve Elvis Presley'i herkes tanıdığı halde,

Rosa Parks'ı tanıyan tek kişinin ben oluşumu ve bunun beni nasıl hem gururlandırıp hem de mahcup ettiğini anımsadım.

"Sahtekâr değilsin sen," dedi Sam Hallowell bana. "Şans eseri ya da doğru zamanda doğru yerde bulunduğundan ya da benim gibi birinin bağlantıları sayesinde de orada değilsin. Sen, sen olduğun için oradasın ve sırf bu bile olağanüstü bir başarı."

Şimdi, Edison'un özel programlı lisesinin[30] müdürü bana, karıncayı bile incitmeyen oğlumun, Şükran Günü tatilinden dönüşün ilk günü olan bugün, öğle teneffüsünde bir öğrencinin burnunu yumrukladığını söylerken kafamda bu konuşma yankılanıyor. "Evde son zamanlarda birtakım... zorluklar yaşadığınızın farkında olmakla birlikte, böyle bir davranışı hoş görmeyeceğimiz açıktır Bayan Jefferson," diyor müdür.

"Bir daha böyle bir şey yaşanmayacağına sizi temin ederim." Birden bire, bu müdürün ofisinde olduğum için minnet duymalıymışım gibi eziklik duyguları içinde Dalton'daki günlerime ışınlanıyorum.

"İnanın bana, hafifletici sebepler olduğunu bildiğimden müsamahakâr davranıyorum. Teknik olarak bunun Edison'un kalıcı siciline yansıması gerekir ama bunu görmezden gelmeye hazırım. Yine de bu hafta boyunca okuldan uzaklaştırılacak. Burada sıfır hoşgörü politikasını benimsiyoruz ve öğrencilerimizin okulda güvenlik kaygısıyla dolaşmasına göz yumamayız."

"Evet, elbette," diye mırıldanıyorum ve incinen gururumla, müdürün ofisinden usulca sıvışıyorum. Bu okula hayali bir zafer halesiyle sarmalanmış olarak gelmeye alışkınım: Normalde, oğlumu ulusal Fransızca sınavındaki başarısından dolayı ödül alırken izlemek ya da onun Yılın Burslu Koşucusu unvanıyla onurlandırılışını alkışlamak için gelirim. Ama şimdi, yüzünde kocaman bir tebessümle müdürün elini sıkmak için sahneye çıkan o Edison yok. O, şu anda ofis kapısının önündeki sıraya yayılmış, dünya umurunda değilmiş gibi etrafa bakınıyor. Onu tokatlamak istiyorum.

30 Magnet school: ABD'de farklı eğitim müfredatı olan ve her kesimden ve ırktan öğrenciyi kaynaştırmayı amaçlayan okul.-ç. n.

Beni görünce kaşlarını çatıyor. "Niye öylece buraya geldin?"

Dönüp üstümdeki üniformaya bakıyorum. "Tam vardiyamın ortasında müdürün ofisinden arayıp oğlumun okuldan kovulacağını söylediler de ondan."

"Uzaklaştırılacağını..."

Birden ona dikleniyorum. "Artık laf söylemeye hakkın yok. Hele beni düzeltmeye, hiç." Okul binasından, kışın başladığını hissettiren keskin bir ayaza çıkıyoruz. "Bryce'a neden yumruk attığını bana anlatmak ister misin?"

"Konuşmaya hakkım yok sanıyordum."

"Laf ebeliğini bırak. Bunu neden yaptın Edison?"

Edison gözlerini benden kaçırıyor. "Tyla diye birini tanıyor musun? Aynı yerde çalışıyorsunuz."

Sivilceli zayıf bir kız gözümün önüne geliyor. "Sıska mı?"

"Evet. Hayatımda konuşmadığım biri. Bugün öğle teneffüsünde yanıma gelip seni Mc Donald's'tan tanıdığını ve Bryce'ın annemin orada çalışmasını çok komik bulduğunu söyledi."

"Ona kulak asmaman gerekirdi," diyorum. "Alın teriyle çalışmanın ne demek olduğunu silah zoruyla bile Bryce'a anlatamazsın."

"Bryce senin hakkında abuk sabuk konuşmaya başladı."

"Dediğim gibi onu dinlemek için harcadığın enerjiye bile değmez."

Edison dişlerini sıkıyor. "Bana, 'Annenle Big Mac arasındaki benzerlik ne? İkisi de yağlı yağlı ve çok ucuz,' dedi."

Kanımın damarlarımdan çekildiğini duyuyorum. Okulun ön kapısına doğru seğirtiyorum. "O müdüre söyleyecek iki çift lafım var."

Oğlum koluma yapışıyor. "Hayır! Aman ya, ben zaten herkese madara olmuşum. Daha da beter etme!" Başını sallıyor. "Gına geldi artık. Bu boktan okuldan da, onun boktan bursundan da, boktan kasıntılığından da nefret ediyorum."

Edison'a ağzını bozmamasını dahi söyleyemiyorum. Soluk alamıyorum.

Hayatım boyunca Edison'a, eğer çok çalışırsa ve başarırsa kendine bir yer edineceğini telkin edip durdum. Ona, sahtekâr olmadığımızı, mücadele edip eriştiğimiz şeyin bizim hakkımız olduğunu söyledim. Söylemeyi ihmal ettiğim şeyse bu başarıların yine de her an elimizden çekilip alınabileceğiydi.

Hayatın boyunca, aynaya bakıp kendi yansımanı tüm berraklığıyla gördüğünü sanmak akıl almaz bir yanılgı. Günün birinde, sahteliğin o muğlak, gri örtüsünü görüp kazıyıverdiğinde, o güne dek gerçek halini aslında hiç görmemiş olduğunu anlıyorsun.

Burada nasıl tepki vermem gerektiğini bulmaya çabalıyorum: Edison'a yaptıklarında haklı olsa da okuldaki tüm oğlanları tek tek dövse bile uzun vadede bunun hiçbir fark yaratmadığını anlatabilmek için. Onu, bu olanlara rağmen her gün ileri doğru bir adım daha atmak ve doğan her yeni günün öncekinden iyi olması için dua etmek zorunda olduğumuza inandırmanın bir yolunu bulmak için çırpınıyorum. Haksızlığa uğrasak da umudu yitirmememiz gerektiğine.

Zira bunu yapmazsak, işte o zaman biçare, aylak, mağlup oluruz. Onların tahayyülündeki biz oluruz.

♠

Edison'la birlikte hiç konuşmadan otobüse biniyoruz. Sokağımıza giren köşeyi dönerken, ona cezalı olduğunu ve evden çıkamayacağını söylüyorum. "Ne kadar süre?" diye soruyor.

"Bir hafta," diyorum.

Kaşlarını çatıyor. "Kayıtlara bile geçmeyecek."

"Sana kaç kere söyleyeceğim, ciddiye alınmak istiyorsan, herkesten iki kat iyi olmalısın."

"Ya da belki daha çok beyaz yumruklamalıyım," diyor Edison. "Baksana müdür bu sayede beni epey ciddiye aldı."

Dudaklarım geriliyor. "*İki* hafta," diyorum.

Edison hışımla önüme geçip verandanın merdivenlerini bir hamlede tırmanarak ön kapıyı itiyor ve kapının önünde elinde bir karton kutuyla dikilen kadını devireyazıyor.

Kennedy.

Edison'un okuldan uzaklaştırılmasına o kadar öfkeliyim ki Kennedy ile savcılığın bulgularını gözden geçirmek için bu öğleden sonraya randevulaştığımız aklımdan uçup gitmiş. "Vakitsiz mi geldim?" diye soruyor çekinerek. "Başka bir buluşma ayarlayabiliriz."

Gömleğimin yakasından yanaklarıma doğru bir sıcaklık yayılıyor. "Hayır. Müsaitim. Bir mesele çıktı da... beklenmedik... Bu durum için özür dilerim; oğlum normalde böyle kabalıklar yapmaz." Evimden içeri girebilsin diye kapıyı açık tutuyorum. "Artık popoya şaplak atamadığın kadar büyüdüklerinde işler zorlaşıyor."

Kennedy afallamış görünse de çabucak kibar bir tebessümle bunu gizliyor.

Mantosunu alıp asmaya götürürken, kanepeye, tekli koltuğa ve minik mutfağa bakıp bunları onun gözünden değerlendirmeye çalışıyorum. "Bir şey içer misin?"

"Su harika olur."

Bir bardak su getirmek için mutfağa yürüyorum. Salondan bir tezgâhla ayrılan mutfak, ona yalnızca birkaç adım uzakta. Bu sırada Kennedy şömine rafındaki fotoğraflara bakıyor. Edison'un okulda çekilmiş son fotoğrafının yanında, Washington DC'deki Millî Park'ta çekindiğimiz ve Wesley'le benim düğündeki fotoğrafımız duruyor.

Kennedy, içine dosyaları koyduğu kutuyu açmaya koyulurken, ben de kanepeye oturuyorum. Edison kendi derdiyle odasına kapandı. "Bulguları gözden geçirdim," diye söze başlıyor Kennedy, "ancak tam bu noktada yardımına ihtiyacım var. Bu bebeğin dosyası. Hukuk jargonunu anlıyorum ama tıp dilinde pek iyi değilim."

Dosyayı açıyorum ve Marie'nin post-it notunun fotokopisinin olduğu sayfayı çevirdiğimde, omuzlarım kasılıyor. "Hepsi yerli yerinde: Boy, kilo, Apgar skoru, gözler ve baldırlar..."

"Ne?"

"Antibiyotik bir göz pomadı ve bir K vitamini aşısı. Yenidoğanlara standart olarak yapılır."

Kennedy yanıma geliyor ve bir numarayı gösteriyor. "Şu ne demek?"

"Bebeğin kan şekeri düşüktü. Emzirilmemişti. Annede gebelik şekeri olduğundan, şaşırtıcı bir durum sayılmaz."

"Bu senin el yazın mı?"

"Hayır, doğum hemşiresi ben değildim, Lucille'di. Onun vardiyası bitince ben devralmıştım." Sayfayı çeviriyorum. "Bebeğin değerlendirmesi burada: Bu benim doldurduğum form. 36,5 derece ateş," diye okuyorum, "saç kıvrımları ya da bıngıldağında endişe verici bir durum yok, Accu-check 52'de, kan şekeri iyiye gidiyor. Ciğerleri temiz. Kafatasında berelenme ya da anormal bir deformite yok. Boyu 50 cm, kafatası çevresi 34 cm." Omuz silkiyorum. "Muayenede her şey kusursuzdu, tek istisna kalpte hafif bir hışırtı. Dosyada bunu not düştüğüm ve pediyatrik kardiyoloji ekibini uyardığım kısmı görebilirsin."

"Kardiyolog ne söyledi?"

"Teşhis koymaya fırsat bulamadı. Bebek buna kalmadan öldü." Kaşlarımı çatıyorum. "Topuk kanı sonuçları nerede?"

"O nedir?"

"Rutin testlerden biri."

"Onu da istetirim," diye geçiştiriyor Kennedy. Kâğıtları ve dosyaları karıştırmaya başlıyor ve sonunda adli tabibin mührünü taşıyan bir belge çıkarıyor. "Ah, buna bir bak. *Ölüm nedeni: Hipoglisemiden kaynaklanan hipoglisemi nöbetinin yol açtığı solunum yetmezliği ve ani kalp durması,*" diyor Kennedy. "Neden ani kalp durması? Doğuştan kalp hastalığı gibi bir durum mu?"

Raporu bana veriyor. "Artık neye yarar bilmiyorum ama haklıymışım," diyorum. "Bebekte birinci derece patent duktus[31] vardı."

31 Atardamar açıklığı–ç. n.

"Ölüm riski yaratan bir durum mudur?"

"Hayır. Genellikle bir yaşını doldurana kadar kendiliğinden kapanır."

"Genellikle," diye tekrarlıyor. "Ama *daima* değil."

Anlamaya çalışarak başımı sallıyorum. "Bebek hasta değilken öyle olduğunu söyleyemeyiz."

"Savunma makamı, kanıt göstermekle yükümlü değildir. Her şeyi söyleyebiliriz: Bebeğin Ebola virüsü kaptığını, uzak bir kuzeninin kalp hastalığından öldüğünü, yaşamasına izin vermeyecek bir kromozom anomalisiyle doğmuş ilk çocuk olduğunu. Tek yapmamız gereken, jüriye uygun yemi atıp, oltaya düşecek kadar aç olmaları için dua etmek."

Yeniden adli tıp dosyasını karıştırıp post-it notunun olduğu sayfayı buluyorum. "Son çare, onlara şunu gösterebiliriz."

"O diğer kuşkuları tümden siler," diye kestirip atıyor Kennedy. "Tam tersine, jüriye, senin daha en baştan öfkeli olman için bir gerekçe olabileceğini düşündürür. Onu unut Ruth. Hangisi daha önemli? Küçük bir ego yaralanmasının verdiği acı mı? Yoksa darağacı tehlikesi mi?"

Belgeyi parmaklarım arasında sıkıyorum ve kâğıt kesiğinin acısını duyuyorum. "Küçük bir ego yaralanması değil sorun."

"Harika. O zaman anlaştık. Bu davayı kazanmak istiyor musun? Bebeği kurtarmak için olabilecek tüm önlemleri almış da olsan, onun yine de öleceğini gösteren bir tıbbi sorun bulmama yardım et."

O anda, olanları ona anlatmanın eşiğine geliyorum. Bebeği canlandırmak için çabaladığımı ona söyleyecek gibi oluyorum. Ancak o durumda, burada durmuş kardiyak anomalisiyle ilgili yalan söylemenin yanlışlığından dem vururken, en başta Kennedy'ye yalan söylediğimi itiraf etmem gerekir. Bu yüzden, bunun yerine parmağımı ağzıma sokup yaramı emmekle yetiniyorum. Mutfaktan bir kutu yara bandı bulup getirerek orta parmağımı bantlıyorum.

Bu davanın konusu kalp üfürümü değil. O da, ben de bunu biliyoruz.

Başımı eğip mutfak masama bakarak, başparmağımın ucunu ahşabın damarları üzerinde gezdiriyorum. "Küçük kızına fıstık ezmeli ve reçelli sandviç yapar mısın hiç?"

"Ne?" diyerek Kennedy başını kaldırıp yüzüme bakıyor. "Evet. Tabii."

"Edison, küçükken çok yemek seçerdi. Bazen, reçel istemediğine karar verdiğinden, ekmekten reçeli kazımak zorunda kalırdım. Ama sen de bilirsin ki fıstık ezmeli ve reçelli sandviçe sürülmüş reçeli tümüyle kazıyıp çıkarman imkânsızdır. Ne yaparsan yap yine de tadı gelir."

Avukatım, aklımı kaçırmışım gibi bana bakıyor.

"Bana bu davanın ırkla bir ilgisi olmadığını söylemiştin. Ama olayı asıl başlatan şey bu. Ve sen bu jüriyi benim Florence Nightingale'in reenkarnasyonu olduğuma inandırsan bile nafile. Siyah olduğum gerçeğini asla silip atamazsın. Gerçek şu ki, senin görünümünde olsam, bunların hiçbiri başıma gelmeyecekti."

Gözleri bulutlanıyor. "Birincisi," diyor Kennedy sakin bir sesle, "hangi ırktan olursan ol suçlanabilirdin. Yaşlı ebeveynler ve sigorta primlerinin uçup gitmesini engellemeye çalışan hastaneler, bir günah keçisi aranması için mükemmel bir bileşim. İkincisi, ben de senden farklı düşünmüyorum. Bu davanın ardında ırkçı saikler yattığı kesin. Ancak mesleki bakışımla, bunları mahkemeye taşımanın senin beraatini sağlamamıza yardımcı olmaktan çok, onu engelleyeceğini düşünüyorum ve sırf uğradığını düşündüğün bir hakaret yüzünden, kendini daha iyi hissetmek için bu riski alman gerektiğine katılmıyorum."

"Uğradığımı düşündüğüm hakaret," diyorum. Sözcükleri ağzımda yuvarlayarak, dilimi keskin kenarlarda gezdiriyorum. "Uğradığımı *düşündüğüm* hakaret." Başımı dikleştirip Kennedy'ye bakıyorum. "Beyaz olmanla ilgili ne düşünüyorsun?"

Bomboş bir ifadeyle başını sallıyor. "Bir şey düşünmüyorum. İlk buluştuğumuzda söylemiştim sana: İnsanların renklerini görmüyorum bile."

"Hepimiz aynı ayrıcalığa sahip değiliz." Masadaki yara bantlarını alıp dosyaların ve belgelerin üstüne saçıyorum. "Ten rengi," diye kutunun üzerini okuyorum. "Söyle bana, bunların hangisi ten rengi? Benim ten rengim mi?"

Kennedy'nin yanakları kıpkırmızı oluyor. "Bunun için beni suçlayamazsın."

"Öyle mi dersin?"

Sırtını dikleştiriyor. "Ben ırkçı değilim Ruth. Ve kızgınlığını anlamakla birlikte, ben yalnızca sana yardımcı olmak için--mesleki olarak--elimden gelen her şeyi yapmaya çabalarken, bunun acısını benden çıkarmanı biraz haksız buluyorum. Tanrı aşkına, sokakta yürürken siyah bir adamın bana doğru geldiğini görsem ve yanlış yöne yürüdüğümü fark etsem, sırf otomatikman ondan ürktüğüm fikrine kapılmasın diye, geri dönmek yerine yanlış istikamette yürümeye devam ederim."

"Bu da telafi çabası ve bir o kadar kötü," diyorum. "İnsanların renklerini görmediğini söylüyorsun, oysa gördüğün *tek şey* bu. İnsanların renkleri ve ön yargılı görünmeme çaban kafanı öyle meşgul ediyor ki *ırkın önemli değil* sözünün bana ne ifade ettiğini bile algılayamıyorsun. Bu olsa olsa, benim şimdiye dek yaşadığım, hissettiğim şeyleri, derimin renginden dolayı küçümsenmenin benim için ne demek olduğunu umursamadığını gösterir."

Bu feveranım hangimizi daha çok afallattı bilmiyorum. Profesyonel kılavuzluğu ışığında doğru yolu bulduğu için kendisine minnet duymasını beklediği müvekkilinden azar yiyen Kennedy'yi mi yoksa yıllardır içimde saklanmış bir canavarı salıveren beni mi? Meğer sinsice gizlenmiş, sarsılmaz iyimserliğimi yıkarak onu salıverecek bir şeyin gelmesini bekliyormuş.

Kennedy dudaklarını gererek başını sallıyor. "Haklısın. Siyah olmanın ne demek olduğunu bilmiyorum. Ama mahkemenin nasıl

bir yer olduğunu biliyorum. Mahkemeye ırk meselesini taşırsan, kaybedersin. Jüri, netliği sever. *Neden A ise sonuç B'dir* diyebilmek ister. Bunun üzerine ırkçılığı eklersen, her şey bulanıklaşır." Dosyalar ve raporlarını toparlamaya koyuluyor ve onları evrak çantasına tıkıştırıyor. "Bu, duygularının benim için bir şey ifade etmediği ya da ırkçılık gerçeğine inanmadığım anlamına gelmiyor. Ben yalnızca seni beraat ettirme çabasındayım."

Kuşku, keskin bir ayaz gibi aklımı kemiriyor.

"Belki ikimiz de biraz daha sakin olabiliriz," diyor Kennedy diplomatik bir dille. Ayağa kalkıp kapıya doğru yürüyor. "Sana söz veriyorum Ruth. Tüm o konulara hiç girmeden bu davayı kazanabiliriz."

Arkasından kapı kapandıktan sonra, oturup ellerimi önüme kavuşturuyorum. *Buna kazanmak denir mi?* diye geçiriyorum içimden.

Parmağımdaki yara bandının kenarını çekiştiriyorum. Sonra televizyonun yanındaki rafta duran vazoya doğru yürüyorum. Zarfı vazodan çıkarıp içindeki çekleri karıştırarak en sonunda aradığımı buluyorum.

Wallace Mercy'nin kartviziti.

TÜRK

Francis, iki haftada bir, pazar günleri evini Hareket'ten insanlara açmayı sever. Çeteler sokaklarda gezerek sataşacak insan aramayı bırakalı beri, hemen hemen hiç görüşmedik. İnternet üzerinden bir sürü insana erişebilirsiniz ama bu, soğuk ve anonim bir topluluktur. Francis bunu teslim ediyor ve tam da bu nedenle, ayda iki defa, evinin sokağı, aralarında ta New Jersey ve New Hampshire'dan gelenlerin olduğu arabalarla tıklım tıklım dolup, konuklar bir akşamlığına misafir ediliyor. Ben erkekler için televizyonda futbol maçı açarken, kadınlar Brit'le birlikte mutfağa doluşup ortaklaşa yemek hazırlarlar ve beyzbol kartı değiş tokuş eder gibi dedikodu alışverişi yaparlar. Francis yeni yetmeleri renkli derslerle eğlendirme işini bizzat üstlenir. Az ötede durup, oğlanlar dizinin dibinde büyülenmiş gibi otururlarken Francis'in bir ejderha misali ağzından, alevler gibi sözcükleri püskürtüşünü izleyebilirsiniz.

Son pazar buluşmamızın üzerinden neredeyse üç ay geçti. Bu insanları Davis'in cenazesinden beridir görmüyorduk. Doğrusu, aslında şimdiye dek bu hiç aklıma gelmemişti çünkü hâlâ günlerimi zombi gibi ite kaka geçiriyorum. Ancak Francis, yalnizkurt.org'a bir davet yollamamı söylediğinde, istediğini yapıyorum. Francis'e hayır denmez.

Ve bu yüzden ev yine tıklım tıklım. Ancak bu kez ortam biraz daha farklı. Herkes bana erişmeye çalışıyor ve nasıl olduğumu soruyor. Brit başı ağrıdığından yatak odamızda, numaradan da olsa sosyalleşmek istemedi.

Ama Francis hâlâ mutlu ev sahibi rolünde, biraları açıyor ve hanımların saç kesimlerine, mavi gözlü bebeklerine ya da çikolatalı keklerinin lezzetine iltifatlar yağdırıyor. Beni bir torba çöpü atmak

için gittiğim garajın yakınında yalnız otururken buluyor. "Herkesin keyfi yerinde" diyor.

Başımla onaylıyorum. "Bedava birayı kim sevmez."

"Bir bana bedava değil," diyor Francis ve sonra da hinlikle yüzüme bakıyor. "Her şey yolunda mı?" diye soruyor *her şeyle Brit*'i kastederek. Omuz silktiğimde, yüzünü buruşturuyor. "Biliyorsun, Brit'in annesi bizi terk ettiğinde, neden hâlâ burada durduğuma anlam verememiştim. Senin anlayacağın, çekip gitmeyi düşündüm. Altı aylık çocuğumun bakımıyla uğraştığım halde, buraya çakılıp kalmaya gönlüm hiç razı değildi. Derken bir gün, kafama dank etti: Değer verdiğimiz insanları kaybetmemiz, kalanlar için şükretmemizi sağlıyor. Bunun tek makul açıklaması bu. Değilse Tanrı zalim bir orospu çocuğu."

Sırtıma bir şaplak atıp, çitle ayrılmış minik arka avluya yürüyor. Buraya ebeveynlerinin zoruyla getirilmiş yeni yetmeler, onun aurasını hissedip aniden canlanıyorlar. Francis, bir kütüğün üzerine oturup kendi pazar okulu vaazını başlatıyor. "Esrarlı hikâyeleri kimler seviyor?" Kafalar sallanıyor ve çoğunluğun onayını belirten bir uğultu duyuluyor. "Güzel. İsrail kimdir, söyleyebilecek olan var mı?"

"Çok boktan bir bilmece," diye mırıldanıyor biri ve yanındaki oğlandan dirsek yiyor.

Başka bir çocuk yüksek sesle, "Yahudilerle dolu bir ülke," diyor.

"El kaldırarak," diyor Francis. "İsrail *ne*dir sormadım. *Kimdir* diye sordum."

Bıyıkları yeni terlemiş bir çocuk el kaldırarak söz alıyor. "Yakup. Peniel'de melekle güreştikten sonra bu adı aldı."

"Doğru cevap," diyor Francis. "İsrail'in daha sonra on iki oğlu oldu: On iki İsrail kabilesi, işte buradan türedi, buraya kadar anladık mı?"

Tekrar yürüyüp, bir iki kadının sohbet ettikleri mutfağa dönüyorum. Kadınlardan birinin kucağındaki bebek huysuzlanıyor. "Valla ben de bilmiyorum, artık geceleri uyumuyor. O kadar yoruldum ki

dün resmen işe gideceğim diye evin kapısından pijamalarla çıkmışım. Sonradan farkına vardım."

"Sana diyorum," diyor kızlardan biri, "ben viski veriyordum, azıcık damaklarına sür."

"Ben olsam o kadar erken başlatmam," diyor yaşlıca kadınlardan biri ve hep bir ağızdan gülüyorlar.

Tam o anda, benim orada dikildiğimi fark ediyorlar ve sohbet, kayalıktan kopan bir taş gibi pat diye kesiliveriyor. "Turk," diyor yaşlıca kadın. İsmini bilmesem de yüzü tanıdık geliyor, buraya daha önce de gelmişti. "Senin girdiğini görmemişiz."

Cevap vermiyorum. Gözlerim, yumruklarını savurup duran kıpkırmızı suratlı bebeğe kilitlenmiş durumda. Küçük kız, öyle feryat figan ağlıyor ki soluğu tıkanıyor.

Kendimi tutamayıp kollarımı uzatıyorum. "Alabilir miyim?"

Kadınlar birbirlerine bakıyorlar ve annesi bebeği kucağıma veriyor. Çığlıklar atarak kaskatı kolları ve bacaklarını sağa sola savuran bebeğin hafifliğine şaşırıyorum. "Şşşşt," diyerek yavaş yavaş okşuyorum. "Sus bakayım."

Elimle sırtını sıvazlıyorum. Bebek, bir virgül gibi omzumda kıvrılıyor. Feryatlar yerini hıçkırıklara bırakıyor. "Bakın hele, bebek terbiyecisi," diyor bebeğin annesi gülümseyerek.

Bizim bebeğimiz de böyle olabilirdi.

Böyle olmalıydı.

Birden, hanımların artık bebeğe bakmadıklarını fark ediyorum. Hepsi gözlerini dikmiş, arkamdaki bir şeye bakıyorlar. Bebek, dudaklarının kenarında minik tükürük baloncuklarıyla çabucak uykuya dalarken arkamı dönüyorum.

"Ulu Tanrım," diyor Brit, suçlar gibi. Arkasını dönüp koşarak mutfaktan çıkıyor. Ardından yatak odasının kapısının çarptığını duyuyorum. "Affedersiniz," diyerek, bebeği, olabildiğince incitmemeye çalışarak, alelacele annesinin kucağına veriyorum. Sonra da Brit'in yanına koşuyorum.

Brit yatağımıza uzanıp yüzünü öte tarafa dönmüş. "Onlardan iğreniyorum. Evimde olmalarından nefret ediyorum."

"Brit. Onlar sadece bize iyilik etmeye çalışıyor."

"En nefret ettiğim de bu zaten," diyor Brit, hırçınlıkla. "Bana öyle bakmalarından nefret ediyorum."

"Ama aslında..."

"Tek istediğim mutfak musluğumdan boktan bir su içmekti. Çok şey mi istiyorum?"

"Ben sana su getireyim..."

"Mesele bu değil Turk."

"Ne öyleyse?" diye fısıldıyorum.

Brit yattığı yerde bana doğru dönüyor. Gözleri yaşlarla dolu. "Ben de aynen bunu soruyorum," diyor ve az önceki bebek gibi haykırarak ağlamaya başlıyor ama onu kucaklayıp sıkı sıkı sarılarak sırtını okşamama rağmen, susmak bilmiyor.

Brit hıçkırıklarla ağlarken onu sakinleştirmeye çalışmak, en az bebek pışpışlamak kadar bana yabancı bir şey. Benim evlendiğim kadın bu değil. *Oğlumun cesediyle birlikte o vahşi ruhu da mezara mı gömdüm acaba*, diye geçiriyorum aklımdan.

Güneşin doğuşundan çok sonra arabalar yollarına koyulup ev tekrar boşalana dek orada, yatak odamızın kozasında gizlenerek bekliyoruz.

♠

Ertesi gece hep birlikte salonda oturmuş televizyon izliyoruz. Dizüstü bilgisayarım açık, Cincinnati'de yaşanan bir olay hakkında, yalnizkurt.org için bir yazı yazıyorum. Brit bana bir bira getirip yanıma sokuluyor; hatırlamakta bile zorlandığım bir zamandan beri ilk kez, benimle temas başlatıyor. "O uğraştığın ne?" diye soruyor, ekranımdaki yazıları görmek için başını uzatarak.

"Beyaz bir çocuk, okulda iki marsık tarafından tartaklanmış," diyorum. "Çocuğun belini kırdıkları halde, suçsuz bulunmuşlar.

Tam tersi olsaydı, emin ol beyaz gençler darp suçundan mahkûm olurlardı."

Francis uzaktan kumandayı televizyona doğrultarak homurdanıyor. "Neden, çünkü Cincinnati'nin %99'u boktan okullarla dolu," diye ekliyor. "Komple siyah bir yönetim. Çocuklarımız için gerçekten ne istiyoruz?"

"Bu güzelmiş," diyorum onun söylediğini yazarak. "Bu cümleyle bitireceğim."

Francis TV kanallarında geziniyor. "Nasıl olur da Siyah Eğlence televizyonu varken bir tek bile Beyaz Eğlence kanalı olmaz?" diye soruyor. "Bir de insanlar ters ırkçılığın olmadığını söyler." Televizyonu kapatıp ayağa kalkıyor. "Ben yatmaya gidiyorum."

Brit'i alnından öpüp, o gecelik bizden ayrılarak dubleks evin kendine ait bölümüne yürüyor. Brit'in de kalkmasını bekliyorum ama o gitmek için bir hamle yapmıyor.

"Seni de mahvetmiyor mu bu?" diye soruyor Brit. "Böyle beklemek?"

Başımı kaldırıp ona bakıyorum. "Nasıl yani?"

"Sanki artık hiçbir şey *anında* olmuyor. Yolladığın şeyleri kimin okuduğunu bilmiyorsun." Oturup bacak bacak üstüne atarak bana doru dönüyor. "Eskiden her şey çok daha netti. Ben renklerimi, babamın buluştuğu heriflerin ayakkabı bağcıklarına bakarak öğrenmiştim. Beyaz Güç ve Neonaziler kırmızı ya da beyaz bağcıkla gezerdi. IAKD (Irk Ayrımcılığına Karşı Dazlaklar), mavi ya da yeşil bağcıkla."

Yüzümü buruşturuyorum. "Babanın o IAKD'lerle görüştüğünü hayal edemiyorum." Irk Ayrımcılığına Karşı Dazlaklar, en beter hainlerdir; alçak ırklardan kurtularak mücadeleyi yürütmeye çalışan bizim gibileri hedef alırlar. Her biri kendini birer Batman zanneder.

"Görüşme dediysem... dostça olduğunu söylemedim," diye cevaplıyor. "Ama doğrusu ara ara görüşürlerdi. Tümüyle mantık dışı görünse bile yapılması gereken neyse yapılırdı, çünkü büyük resmi görürdün." Yüzüme bakıyor. "Richard amcayı hatırlıyor musun?"

Şahsen hatırlamıyordum ama Brit onu hatırlıyordu. Sözünü ettiği kişi, Aryan Uluslar'ın şefi Richard Butler'dı. Öldüğünde, Brit on yedi yaşında falanmış.

"Richard amca, Louis Farrakhan'la dosttu."

Şu İslam Milleti'nin lideri olan mı? Bunu ilk kez duyuyordum. "Ama... o..."

"Siyah mı diyeceksin? Evet öyle. Ama Yahudilerden ve federal yönetimden o da en az bizim kadar nefret ediyor. Babam hep, düşmanımın düşmanı dostumdur der." Bu bir tür sessiz uzlaşıydı. Sistemi yıkmak için birlikte çalıştıktan sonra, birbirimizle savaşmaya geçecektik.

Hiç şüphesiz kazanan biz olurduk.

Brit beni dikkatle süzüyor. "Çocuklarımız için *gerçekten* ne istiyoruz?" diyor, Francis'in az önceki yorumunu tekrarlayarak. "Ben kendiminki için ne istediğimi biliyorum. Onun unutulmamasını istiyorum."

"Bebeğim, onu unutmayacağız elbette."

"Biz değil," diyor Brit birden sertleşen sesiyle. "Kimse unutmamalı."

Ona bakıyorum. Neyi kastettiğini biliyorum: Blogda yazılanlarla temellerin gerçekten paramparça edilebileceğini ama binayı tepeden aşağı doğru yıkmanın çok daha etkili--ve hızlı--olacağını söylemek istiyor.

En şaşaalı günlerini ben doğmadan on yıl önce yaşamış olan Dazlaklar Hareketi'ne bir bakıma geç kalmıştım. İnsanların beni gördüklerinde kaçışacakları bir dünya hayal etmiştim. Son iki yıldır, Francis ile birlikte, anonimliğin açıkça tehditten daha sinsi ve dehşet salan bir yöntem olduğuna çeteleri ikna etmek için nasıl çabaladığımızı düşünüyorum. "Baban buna razı olmaz," diyorum.

Brit eğilip bana küçük bir öpücük vererek çekiliyor ve hevesimi kursağımda bırakıyor. Tanrım, bunu özlemişim. *Onu* özlemişim.

"Babam bilmedikçe sorun da edemez," diye cevap veriyor.

♠

Raine, aranmama seviniyor. Onunla görüşmeyeli iki yıl oldu; karısının ikinci doğumuna rastladığından düğünüme gelememişti. Gün boyu Brattleboro'da olacağımı söyleyince beni, öğle yemeğine evine davet ediyor. Taşınmış olduğundan, kâğıt bir peçeteye adresi not alıyorum.

İlk başta, kesin yanlış geldim diye düşünüyorum. Çıkmaz bir sokakta, kedi figürü şeklinde posta kutusu olan, küçük müstakil bir evin önündeyim. Evin önündeki çimenlikte kırmızı plastik bir kaydırak, ön kapının yanında asılı ucuz ahşap bir kardan adam görüyorum. Paspasın üzerinde MERHABA! TESCO'LARIN EVİ! yazılı.

Sonra yavaş yavaş sırıtıyorum. Akıllı piç. Kamufle olma konusunda iyice aşmış. Verandasını şarıl şarıl suyla yıkayıp, evin önünde çocuğunun üç tekerlekli bisikletle gezinmesine göz yuman yan komşunun bir beyaz ırkçısı olduğu kimin aklına gelir?

Raine, tıklatmama fırsat vermeden kapıyı açıyor. Kucağında tombalak bir bebekle dikilirken, bacaklarının arasından balerin eteği ve prenses tacıyla küçük bir kız utangaç utangaç başını uzatıyor. Raine sırıtarak eğilip beni kucaklıyor. Gözüm, simli pembe ojelerine takılıyor.

"Ahbap," diyorum yan gözle parmaklarına bakıp. "İyi modaymış."

"Çay partilerinde ne kadar başarılı olduğumu görmelisin. Girsene. Seni görmek ne güzel."

Ben içeri girerken küçük kız Raine'nin bacaklarının arkasına gizleniyor. "Mira," diyor Raine eğilerek. "Bu Turk, babanın arkadaşı."

Küçük kız, nasıl biri olduğumu çözmeye çalışır gibi, başparmağını emerek yüzümü inceliyor.

"Yabancılarla arası pek iyi sayılmaz," diyor Raine. Bebeği diğer koluna alıyor. "Bu serseri de Isaac."

Onun arkasından yürüyerek, etrafa konfeti gibi saçılmış oyuncakları aşıp salona giriyorum. Raine bana soğuk bir bira veriyor ama kendisi almıyor. "Yalnız mı içeceğim?"

Omuz silkiyor. "Sal, çocukların karşısında içki içmemden hoşlanmıyor. İyi örnek olmaz falan diye."

"Sally nerede?" diye soruyorum.

"Çalışıyor. VA'da radyolojide. Ben bu ara işsiz olduğumdan, evde bu hobitlerleyim."

"İyi," diyorum biramdan büyük bir yudum alarak.

Raine, Isaac'i yere bırakıyor. Çocuk minnacık bir sarhoş gibi yalpalayarak ortalıkta dolaşıyor. Mina, kurşun gibi adımlarla koşa koşa koridoru geçip odasına giriyor. "E, senden ne haber ahbap?" diye soruyor Raine. "İyi misin?"

Dirseklerimi dizlerime yaslıyorum. "Tam öyle diyemem. Buraya biraz da bu yüzden geldim."

"Cennette sorun mu var?"

Raine'nin Brit ve benim bebeğimizden habersiz olduğunu anlıyorum. Bebeğimizi kaybettiğimizden. Ona, o marsık hemşireden, Davis'in soluğunun durduğu ana dek tüm hikâyeyi anlatmaya koyuluyorum. "Tüm birliklere çağrı yolluyorum. Vermont 231'den ta Maryland eyaleti dazlaklarına kadar. Oğlumun onuruna bir intikam günü düzenlemek istiyorum."

Raine'den cevap gelmeyince, öne doğru kaykılıyorum. "Kırıp dökmekten söz ediyorum. O güzelim eski usul kavgalardan. Yangın bombalarından. Zayiat yaratmayacak ne olursa. Birliklerin ve liderlerin keyfine göre. Ama görünür ve dikkatleri üzerimize çekecek bir şey olması lazım. Şimdiye dek toplumda gizlenmekle hedeflediğimiz şeye aykırı bu, biliyorum ama belki de gücümüzü biraz hatırlatma zamanı geldi, ne dersin? Çokluktan güç doğar. Yeterince büyük görünürsek, hepimizi birden tutuklayamazlar." Gözlerinin içine bakıyorum. "Bunu hak ediyoruz. Davis bunu hak ediyor."

Tam o sırada Mira, koridordan dans adımlarıyla yanımıza kadar gelip babasının başına bir taç konduruyor. Raine, tacı başından çıkarıp, ucuz folyo çembere düşünceli düşünceli bakıyor. "Bebeğim, gidip babaya bir resim çizebilir misin? Aferin uslu kızıma." Küçük

kız, Raine'nin bakışları eşliğinde odasına geri dönüyor. "Senin haberin yok galiba," diyor Raine.

"Neyden haberim yok?"

"Ben ayrıldım, ahbap. Harekette yokum artık."

Hayretle ona bakıyorum. Raine benim ilk başta Beyaz Güç'e katılmamı sağlayan kişi. KAÖM'e katılır katılmaz, can ciğer dost olmuştuk. Bu öylece bırakıp gidilecek işlere benzemezdi. Bir tutkuydu.

Birden, Raine'nin kolunu boydan boya kaplayan bir dizi gamalı haç dövmesini hatırlıyorum. Omuzlarına, pazularına bakıyorum. Svastikalar, sarmaşık yapraklarına dönüştürülmüş. Eskiden orada o sembollerin olduğuna dair tek bir iz kalmamış.

"Bundan birkaç yıl önceydi. Yazın Sal'le birlikte, sen ve diğer çocuklarla yaptığımız gibi, toplantılardan birine gitmiştik. Her şey harikaydı; tek istisnayla ki, dazlak kızlardan birinin çadırı önünde onu becermek için herifler sıraya girmişti. O görüntü, bebeğimizi öyle bir şeyin olduğu bir yere götürmemiz, Sal'in tepesini attırdı. Ondan sonra, Sal'le bebeği bırakarak toplantılara yalnız gitmeye başladım. Derken bir gün, bizi anaokulundan çağırdılar: Mira, yavru kedi olduğunu ve kedilerin pisliklere aynen böyle yaptığını söyleyerek Çinli bir çocuğu bir kum kabına gömmeye kalkışmış. Bunu duyunca şok olmuş numarası yaptım ama okuldan çıkar çıkmaz Mira'ya aferin dedim. Daha sonra bir gün Mira ile markete gittik. Üç yaşına yeni basmıştı sanırım. Dolu market arabamızla kasa kuyruğunda bekliyorduk. İnsanlar dik dik bana bakıyorlardı; dövmelerim falan yüzünden işte. Buna alışkındım zaten. Her neyse kuyrukta, arkamızda siyah bir adam duruyordu. Ve Mira, en şirin sesiyle, *Babacığım şu marsığa bak*, dedi." Raine başını kaldırıp yüzüme bakıyor. "Bana hiç tuhaf gelmemişti tabii. Ama kuyrukta önümüzde duran kadın bana, *Yazıklar olsun sana*, dedi. Ardından kasadaki görevli, *Masum bir yavrucağa ne yüzle böyle şeyler öğretiyorsun?* dedi. Ben ne olduğunu anlayamadan, dükkândakiler hep bir ağızdan bağırmaya, Mira ağlamaya başlamıştı. Onu kaptığım gibi, bir araba dolusu yiyeceği orada bırakıp, koşa koşa kamyonetimize

gittik. İşte o an, belki de ilk defa, yanlış bir şey yaptığımı düşündüm. Yani çocuklarımı ırk neferleri olarak yetiştirmeyi görev bellemiştim ama belki de böyle yapmakla Mira'ya hiç de iyilik etmiyordum. Aslında belki de ona, herkesin ondan nefret edeceği bir hayat sunuyordum."

Raine'ye dik dik bakıyorum. "Daha neler anlatacaksın bakalım? Mahalledeki tapınakta gönüllü çalıştığını mı? En iyi arkadaşının bir *sarı benizli* olduğunu mu?"

"Belki de bunca yıldır okuduğumuz martavallar doğru değil. Dostum, hepsi göz boyama bunların. Bize, kendimizden yüce bir şeyin parçası olmayı vadettiler. Soyumuzla ve ırkımızla gurur duymayı. Ve bu asıl davanın onda biri falan. Gerisi, bizden başka herkesten var oldukları için nefret etmekten ibaret. Bunu düşünmeye başladıktan sonra, bir daha kendimi durduramadım. Kendimi sürekli bok gibi hissetmemin, sırf bunu yapabildiğimi kendime hatırlatmak için durmadan birilerinin suratını dağıtmak istememin nedeni buydu belki de. Bana kalsa sorun yok. Ama çocuğumun da böyle yetişmesini istemiyorum." Omuz silkiyor. "Ayrılmak istediğim söylentisi yayılınca, bunun uzayacağını biliyordum. Sal ile birlikte sinemaya gittiğimiz bir gün, kendi adamlarımdan biri otoparkta üstüme saldırdı. Feci dayak yedim ve sonunda yaralara dikiş atturmam gerekti. Ama başka da bir şey olmadı."

Bir zamanlar en yakın arkadaşım olan Raine'ye bakıyorum ve bu açıdan bakınca, şimdi karşımda adeta bambaşka birinin durduğunu fark ediyorum. Bir ödlek. Bir ezik.

"Bu hiçbir şeyi değiştirmez," diyor Raine. "Hâlâ kardeşiz değil mi?"

"Elbette," diyorum. "Daima."

"Belki kışın Brit'le bize gelirsiniz, birlikte kayağa gideriz," diye teklifte bulunuyor.

"Harika fikir." Biramı bitirip, karanlık olmadan geri dönmem gerektiğini bahane ederek kalkıyorum. Arabayla uzaklaşırken, Raine ve bebeği Isaac ardımdan el sallıyorlar.

Onları bir daha hiç görmeyeceğimi biliyorum.

♠

İki gün sonra, Doğu Yakası'nın eski birlik liderleriyle buluşuyorum. Raine hariç hepsi, yalnizkurt.org'un aktif takipçileri ve benim hikâyeyi baştan anlatmama gerek kalmadan, hepsi de Davis'ten haberdar. Hepsinin Francis'le bir hatırası var: Ya bir toplantıda onun konuşmasını izlemişler, ya öldürdüğü adamları tanımışlar, ya da bizzat onun tarafından bir çeteye lider yapılmışlar.

Bitkin ve aç bir halde arabayı evimizin karşısındaki sokağa çekiyorum. Saat gecenin ikisi olduğu halde salonun penceresinden televizyonun titrek ışığını görünce nefesimi tutuyorum. Kimseye fark ettirmeden eve süzülmeyi umuyordum, oysa şimdi Francis'e ondan habersiz çevirdiğim işler için bir bahane uydurmam gerekecek.

Ancak umduğumun tersine, uykusu tutmayan kişi Francis değil. Brit, elbise gibi baldırlarına kadar inen tişörtlerimden birini giyinmiş, kanepede oturuyor. Odanın bir ucundan ona doğru yürüyorum ve eğilip başına bir öpücük konduruyorum. "Merhaba bebeğim," diyorum. "Uyuyamadın mı?"

Başını sallıyor. Batı'nın Kötü Cadısı'nın Dorothy'ye yaklaşıp ona tehditler savurduğu televizyon görüntülerine bakıyorum[32] "Bunu izlemiş miydin?"

"Evet. Sonunu söylememi ister misin?" diyorum dalga geçerek.

"Hayır, *gerçekten* izledin mi diye soruyorum. Beyaz Güç hakkında dört dörtlük bir peri masalı gibi. Her şeyi kontrolünde tutan büyücü, küçük bir Yahudi. Kötü kahraman tuhaf bir renkte ve maymunlarla işbirliği yapıyor."

Brit'in önünde diz çöküp dikkatini bana doğrultuyorum. "Sana verdiğim sözü tuttum. Eski birlik liderlerinin hepsiyle görüştüm. Ama kimse risk almak istemiyor. Anlaşılan baban yeni kamuflaj yaklaşımımızı beyinlerine kazımakta fazlasıyla başarılı olmuş. Hapse girme riski almak istemiyorlar."

32 Oz Büyücüsü-ç. n.

"Eh, senle ben yaparız o zaman."

"Brit, eğer bir terslik olursa, polisler her şeyden önce Hareket'le bağlantılı kişilere yönelir. Ve bizim isimlerimiz bu dava yüzünden şimdiden medyaya yansımış durumda." Duraklıyorum. "Biliyorsun senin için yapmayacağım şey yok. Ama daha yeni yeni tekrar bana yaklaşmaya başladın. Eğer hapse atılırsam, bu seni tekrar kaybetmem demek." Ona sarılıyorum. "Affet beni bebeğim. Yapabileceğimi düşünmüştüm."

Brit beni öpüyor. "Biliyorum. Denemeye değdi yine de."

"Yatağa gelir misin?"

Brit televizyonu kapatıp benimle yatak odasına geliyor. Üzerindeki tişörtü yavaşça sıyırıyorum ve onun postallarımı ve kotumu çıkarmasını bekliyorum. Örtünün altına girdiğimizde, bedenini sıkıca benimkine bastırıyorum. Ama bacaklarının arasına girmeye çalıştığımda, yumuşayıp tekrar geri çıkıyorum.

Kolunu yumuşacık karnının üzerine yaslayarak, yarı aralık gözlerle karanlıkta bana bakıyor. "Benim yüzümden mi?" diye soruyor, zar zor duyabildiğim kadar alçak sesle.

"Hayır," diyorum yemin eder gibi. "Sen çok güzelsin. Kafamdaki şu aptal düşünceler yüzünden."

Brit sırtını dönüp benden uzaklaşıyor. O uzaklıktan bile, tenının ateşlenip utançla kızardığını hissedebiliyorum.

"Özür dilerim," diyorum arkasından.

Brit cevap vermiyor.

Gecenin ortasında uyanıp Brit'e uzanıyorum. Çünkü düşünmek istemiyorum. Kendi kendimden uzaklaşarak teselli bulabilirim belki. Elim çarşafların arasında yılan gibi kıvrılarak onu arıyor ama Brit gitmiş.

♠

Başlangıçta çoktuk ve çeşit çeşittik. Hristiyan kimlik teolojisini benimseyip benimsemediğine bağlı olarak Aryan Uluslar'dan olup dazlak olmayabilirdin. Beyaz Irkçılar, tezler yazıp yayımlayan daha

akademik tayfaydı. Dazlaklar ise daha çok yumruklarıyla ders vermeyi tercih eden şiddet yanlıları. Beyaz Ayrılıkçılar, Kuzey Dakota'da toprak satın alarak, beyaz olmayanları kendi yarattıkları sınırların dışına sepetlemek suretiyle ülkeyi bölmeye çalışan adamlardı. Neonaziler, Aryan Uluslar ile hapishanedeki Aryan Kardeşliği'nin bir karışımıydı. Bunlar Hareket'in suç işleyen vahşi sokak çetesi koluydu. Ayrıca Odinciler, Yaratılışçılar ve Yaratıcının Yeryüzü Kilisesi müritleri vardı. Ancak ideolojimiz bizleri fraksiyonlara bölse de hepimiz yılda bir gün bir kutlama için bir araya geliyorduk: 20 Nisan, Adolf Hitler'in doğum günü.

Ülkenin dört bir yanında, yeni yetmeyken gittiğim eski KKK toplantılarına benzer doğum günü şenlikleri olurdu. Bunlar daima birinin çiftliğinin arka bahçesinde, kimselerin bilmediği bir sit alanında ya da kayak köyleri diye anılan yerlerde düzenlenirdi. Yol tarifleri sözlü olarak verilir, sapılacak yollar elektrikli köpek çitlerinde kullanılan boyutta mini flamalarla işaretlenir ancak pembe plastik yerine SS kırmızısı olurdu.

Beyaz Güç Hareketi'ne katıldığımdan beri tahminen beş Aryan şenliğine gitmiştim, ancak bu defaki çok farklıydı. Bu defa evleniyordum.

Daha doğrusu bugün tören vardı. Teknik olarak Brit ve benim, gelecek hafta gerekli formları doldurmak için belediye sarayına gitmemiz gerekecekti. Ama manevi evliliğimiz bu gece gerçekleşiyordu.

Yirmi iki yaşındaydım ve bu, hayatımın dönüm noktasıydı.

Brit kızlarla birlikte telaşla koştururken beni etrafta istemediğinden, şenlik alanında aylak aylak geziniyordum. Genelde beş yıl önce gittiğim toplantılarda gördüğümden çok daha az insan vardı; zira federaller artık, biz nerede bir araya gelsek oraya baskın yapmaya başlamıştı. Ama her zamanki sarhoş grupları yine toplanmış, kimi birbiriyle dalaşıyor, kimi, mısırlı sosisten, üzerinde DAZLAK AŞKI yazılı tangalara kadar her türlü şeyin satıldığı tezgâhların ardında işiyordu. Boyama kitapları ve arkasına Hitler'in konuşmalarını yaptığı Sportpalast'taki gibi dev bir Nazi bayrağı asılı şişme

şatonun bulunduğu bir de çocuk alanı vardı. Yiyecek ve mal tezgâhlarının sıralandığı kısmın en ucunda, bu tür şenliklerde büyük talep gören dövmeciler yer alıyordu.

Kuyrukta önüne geçtiğim adamı kudurtacağını bile bile araya kaynadım. Gerekli itiş kakıştan sonra, bir yumruk atıp burnunu kanattım ve adam sesini kesip sırasını bana bıraktı. Dövmecinin karşısına oturduğumda, bana bakıp sordu: "Ne yapalım istersin?"

Francis ve ben, altı aydır, güneş tekerleği şeklinde dövmeler, kafa kazıtmalar ve pantolon askılarından vazgeçip sıradan vatandaş gibi görünmeleri için birlikleri razı etmeye uğraşıyorduk. Uzun kollu giyinmek ya da asit uygulamasıyla yüzümüzdeki dövmeleri sildirmek de önlemler arasındaydı. Ama bugün özel bir gündü. Bugün ben, nerede durduğumu herkese ilan etmek istiyordum.

Çardaktan ayrıldığımda, parmaklarımın boğum yerlerine tek tek on Gotik harf işlenmişti. Sağ elimi yumruk yaptığımda N-F-R-E-T harfleri okunuyordu. Kalbime yakın taraftaki sol elimde ise S-E-V-G-İ.

Güneş batarken, vakit gelmişti. Uzakta motosikletlerin boğuk kükremeleri duyuldu ve şenlikten ayrılmamış olan herkes iki sıraya ayrıldı. Ben, yeni dövmeler yüzünden hâlâ kızarık ve şiş ellerimi önüme kavuşturup bekledim.

Derken kalabalık bir anda ikiye ayrıldı ve arkasında batan güneşin turuncu ve sarı ışıklarıyla aydınlanan Brit'i görebildim. Beyaz dantelli elbisesiyle, süslü bir pasta gibiydi ve ayağına Doc Marten'lerini giymişti. Ağzım kulaklarımdaydı. Öyle gülümsedim ki bir an çenem kopacak diye korktum.

Dokunabileceğim kadar yakına geldiğinde, koluma girsin diye kolumu uzattım. O an dünya yansa umurumda olmazdı. Birlikte, derme çatma kurulmuş platformda yürümeye başladık. Biz geçerken, kollar havaya kalkıyor, herkes Nazi selamı veriyordu. Francis sıranın ucunda dikilmişti. Işıl ışıl ve keskin bakışlarıyla bizi süzerek gülümsüyordu. Daha önce düzinelerce Aryan nikâhı kıymıştı ama bu defaki farklıydı. Brit'e "Uğur böceğim," dedi kısık bir sesle.

"Bu ne güzellik!" Sonra da bana döndü. "Ona yamuk yapmaya kalkarsan seni gebertirim."

"Evet efendim," dedim güçlükle.

"Brittany," diye söze başladı Francis, "Turk'e itaat edeceğine ve beyaz ırkın soyunu sürdüreceğine yemin eder misin?"

"Evet," dedi Brittany.

"Turk, bu savaşçı kadına Aryan gelini olma onuru bahşeder misin?"

"Evet," dedim.

Birbirimize döndük. Gözlerimi gözlerine diktim ve ikimiz bir ağızdan, David Lane'in Tarikat'ın yönetimindeyken yazdığı mantra olan On Dört Kelime'yi okuduk: *Halkımızın varlığını ve beyaz çocukların geleceğini güvenceye almayı görev biliriz.*

Brit'i öperken, arkamızda birisi bu anın sembolü olarak ağaçtan bir svastika yaktı. O gün tam bir değişim yaşadığıma yemin ederim. Sanki gerçekten yüreğimin yarısını bu kadına teslim etmiştim ve o da kendininkini bana vermişti: Ve ikimizin de hayatta kalması ancak bu birleşmeyle sürebilirdi.

Francis'in konuşmasını, insanların alkışlarını hayal meyal seçiyordum. Ama sanki yeryüzünde kalan son iki insanmışız gibi Brit'in çekimine kapılmıştım.

Belki de öyleydik.

KENNEDY

"MÜVEKKİLİM BENDEN NEFRET," ediyor, diyorum Micah'ya. Mutfakta dikilmiş bulaşıkları yıkıyoruz.

"Nefret etmediğine eminim."

Ona bakıyorum. "Benim ırkçı olduğumu düşünüyor."

"Haklı sayılabilir," diyor Micah uysallıkla ve ona dönüp kaşlarımı havaya kaldırıyorum. "Sen beyazsın o değil, ama ikiniz de gücün tümüyle beyazların elinde olduğu bir dünyada yaşamak durumundasınız."

"Benimkinden daha zor bir hayat yaşamadığını söylemiyorum," diye itiraz ediyorum. "Sırf siyah bir başkan seçtik diye, ırk meselesini sihirli bir şey gibi aşıverdiğimizi düşünenlerden değilim. Her gün sağlık sisteminin, ceza hukukunun ve eğitim sisteminin gadrine uğrayan azınlıktan müvekkillerle çalışıyorum. Demek istediğim, hapishaneler ticarethane gibi işletiliyor. Hapishanedeki daimi insan akışından *birileri* kâr sağlıyor."

Akşam yemeğinde Micah'nın birkaç iş arkadaşını ağırlamıştık. Başta onlara güzel bir ziyafet sunmaya heveslendiysem de sonunda hazırladığım atıştırmalık tabakları ile kıtır kenarlarını koparak mükemmel görüntüsünü bozup ev yapımı diye yutturduğum hazır pastane turtası ikram etmiştim. Gece boyunca, zihnim daldan dala gezinmişti. Doğrusu sohbetin, tek taraflı ilerleyen glokom hastalığında diğer gözdeki retinal sinir lifi tabakası kaybının oranı konusuna kaydığı anlarda, haksız da değildim. Ama öyle olmasa da kafam Ruth'la daha önceki tartışmamıza takılıp kalmıştı. Haklıysam, nasıl oluyordu da söylediklerimi kafamda evirip çevirmekten bir türlü kendimi alamıyordum?

"Ama bir ceza davasında ırk meselesi gündeme getirilmez ki," diyorum. "Bu da yazısız kurallardan biridir, hani *karşıdan gelen arabalara uzunları yakma*... ya da *ekspres kasa sırasına dangalaklık edip dolu alışveriş arabasıyla girme* gibi. Hatta meşru müdafaa kanunlarına dayalı davalarda bile bundan kaçınılır ki bunların %99'u, Florida'da siyah bir gençten ürküp tabancasına davranmış beyaz erkeklere açılmıştır. Ruth'un işvereninden ayrımcılık görme hissini anlıyorum. Ama bunların hiçbirinin cinayet suçlamasıyla ilgisi yok."

Micah kurulamam için bana bir tabak uzatıyor. "Tatlım, yanlış anlama ama," diyor, "bazı konularda ince ince dokundurduğunu sanırken aslında yaptığın, meseleye kamyonla dalmak."

Ona dönüp kurulama bezimi silkeliyorum. "Hastalarından biri kanser olsa ve sen onu iyileştirmeye çalışırken, sana bir de isilik olduğunu söyleyip dursa. Ona öncelikle kanserden kurtulman gerektiğini, isilikle daha sonra ilgileneceğini söylemez miydin?"

Micah şöyle bir düşünüyor. "Eee, ben onkolog değilim. Ama kimi zaman, kaşıntın tuttuğunda orayı kaşıyıp durursun ve bunu farkında bile olmadan yaparsın."

Konudan iyice kopmuşum. "Ne?"

"*Senin benzetmeni* kullandım."

Göğüs geçiriyorum. "Müvekkilim benden nefret ediyor, " diyorum yine.

Tam o anda telefonum çalıyor. Saat neredeyse 10:30. Kalp krizi ve araba kazası aramalarının vakti. Nemli elimle ahizeyi kapıyorum. "Alo?"

"Kennedy McQuarrie'yle mi görüşüyorum?" diye gürlüyor bildiğim ama kim olduğunu çıkaramadığım davudi bir ses.

"Evet buyurun."

"Çok güzel. Bayan McQuarrie, ben Peder Wallace Mercy."

Meşhur Wallace Mercy mi?

Ancak adamın kıkırdadığını duyduğumda, bunu sesli söylediğimi fark ediyorum. "Süper starlığıma dair söylentiler epeyce abartılıyor," diye açıklama yapıyor. "Ortak bir dostumuz konusunda konuşmak için aradım: Ruth Jefferson."

Birden temkinli moduma geçiyorum. "Muhterem Mercy, müvekkilim konusunda konuşma serbestim bulunmuyor."

"Emin olun konuşabilirsiniz. Ruth benden danışmanlık hizmeti talep etti, bir nevi..."

Dişlerimi sıkıyorum. "Müvekkilim böyle herhangi bir beyanat imzalamış değil."

"Beyanat, evet, elbette. Bir saat önce kendisine bir tane yolladım. Yarın sabah masanızda olur."

Kahretsin. Ruth bana danışmadan ne diye gidip böyle bir şey imzalar? Neden bana Wallace Mercy gibi biriyle konuştuğunu bile söylemiyor?

Ama cevabı zaten biliyorum: Ruth'a davasının ırk ayrımcılığıyla hiç ilgisi olmadığını söylediğim için elbette. Wallace Mercy'nin ilgilendiği tek konu ırk ayrımcılığı.

"Dinleyin beni," diyorum, her sözcükte kalbimin güm güm atışını duyarak. "Ruth Jefferson'ı beraat ettirmek benim görevim, sizin değil. Derdiniz reytinglerinizi tırmandırmak mı? Bunu benim sırtımdan yapabileceğinizi sakın düşünmeyin."

Aramayı bitirirken düğmeye öyle hışımla basıyorum ki ahize elimden kurtulup döne döne mutfak zemininin öte ucuna düşüyor. Micah musluğu kapatıyor. "Lanet telsiz telefonlar," diyor. "Şrak diye çarpıp kapatabildiğimiz zamanlar ne de rahatlatıcıydı değil mi?" Elleri cebinde yanıma geliyor. "Ne oldu anlatmak ister misin?"

"Arayan Wallace Mercy. Ruth Jefferson onun danışmanı olmasını istemiş."

Micah uzun ve alçak sesli bir ıslık koyveriyor. "Haklıymışsın," diyor. "Ruth senden nefret ediyor."

♠

Ruth kapıyı gecelik ve sabahlığıyla açıyor. "Lütfen," diyorum. "Yalnızca beş dakikanı alacağım."

"Biraz geç olmadı mı?"

Saatin neredeyse gecenin on biri olmasını mı yoksa akşamüzeri öyle arabozucu bir notla ayrılmış olmamızı mı kastediyor bilmiyorum. Birincisini kastettiğini varsayıyorum. "Seni arasaydım, benim numaramı görünce açmayacaktın."

Şöyle bir düşünüyor. "Olabilir."

Hırkamı üstüme daha sıkı sarıyorum. Wallace Mercy aradıktan sonra, arabama atlayıp yola koyuldum. Mont giymeyi bile akıl edemedim. Kafamdaki tek düşünce, o beyanat formunu geri yollamadan Ruth'a engel olmam gerektiğiydi.

Derin bir soluk alıyorum. "Sana nasıl muamele edildiğini umursamadığımdan değil: Bunu elbette önemsiyorum. Yalnızca Wallace Mercy'yi işe karıştırmanın uzun vadede değilse de kısa vadede sana pahalıya patlayacağını biliyorum."

Ruth tekrar ürperişimi izliyor. Biraz durup, "İçeri gir," diyor.

Kanepenin üstü, nevresimlerle ve battaniyeyle yatağa dönüştürüldüğünden, mutfak masasına ilişiyorum ve o sırada Ruth'un oğlu yatak odasından başını uzatıyor. "Mama? Neler oluyor?"

"İyiyim Edison. Sen git yat."

Çocuk şüpheyle bize bakıyor ve sonra çekilip kapıyı kapatıyor.

"Ruth," diye yalvarıyorum, "o beyanatı imzalama."

O da iskemlelerden birine oturuyor. "Bana, senin mahkemede yaptıklarına müdahale etmeyeceğine söz verdi."

"Kendi kuyunu kazarsın," diyorum lafı dolandırmadan. "Bir düşün: Sokakta öfkeli kalabalıklar, her gece TV'de senin yüzün, sabah programlarında davayı değerlendiren hukuk uzmanları. Daha biz fırsat bulamadan davanın anlatısının bunların kontrolüne geçmesini istemezsin." Edison'un odasının kapalı kapısını işaret ediyorum. "Ya oğlun ne olacak? Onun zorla kamuoyunda tanıtılmasına hazır mısın? Zira sen simgeleştiğinde olacak olan bu. Tüm

dünya, sen, geçmişin ve ailen hakkındaki her şeyi öğrenir ve seni çarmıha gererler. En az Trayvon Martin kadar ünleneceksin. Eski hayatını bir daha asla geri getiremeyeceksin."

Gözlerime bakıyor. "Trayvon da geri getiremedi."

Söz ettiği gerçek, aramızda bir uçurum gibi duruyor. Ben o uçurumdan aşağı bakınca, Ruth'un bunu yapmaması için tüm nedenleri görebiliyorum; Ruth ise bunu yapmasının neden şart olduğuna dair gerekçeleri.

"Ruth, hele son zamanlarda beyazlardan gördüğün muameleyi düşününce, bana güvenmemene hak veriyorum. Ama sahneye Wallace Mercy de çıkarsa, güvenliğin tehlikeye girer. Davanın medyaya konu olması senin için hiç istenmedik bir durum. Lütfen bu işi benim usulümle yapalım. Bana bir şans ver." Duraklıyorum. "Yalvarıyorum sana."

Kollarını kavuşturuyor. "Peki sana, başıma gelenleri jüriye anlatmak istediğimi söylersem? Hikâyeyi benim açımdan dinlemelerini istediğimi?"

Başımla onaylayarak pazarlığı bağlıyorum. "O zaman, seni kürsüye çıkarırız," diye söz veriyorum.

♠

Jack DeNardi'ye dair en ilginç şey, çalışma masasının üzerinde duran, minik bebek kafası büyüklüğünde lastik topu. Bunun haricinde, DeNardi tam da Mary-West Haven Hastanesi ofisinin izbe bölmelerinde görmeyi umduğunuz tipte biri: Koca bir göbek, boz rengi ten, kelin üstüne taranmış saçlar. Kendisi evrak işlerinden sorumlu ve benim burada olmamın tek sebebi, bilgi toplamak. Ruth'a dair söyleyebilecekleriyle, ona yardımcı olabilecek--ya da onu rencide edebilecek--bir şeyler olup olmadığını öğrenmek istiyorum.

"Yirmi yıl," diyor Jack DeNardi. "Burada yirmi yıl çalıştı."

"Bu yirmi yılda Ruth kaç kez terfi aldı?" diye soruyorum.

"Bakalım." Dosyadaki evrakları tarıyor. "Bir kez."

"Yirmi yılda bir terfi mi?" diyorum şaşkınlıkla. "Sizce de bu çok az değil mi?"

Jack omuz silkiyor. "Bunu tartışmak bana düşmez."

"Nedenmiş o?" diye bastırıyorum. "Siz de bu hastanedensiniz. Göreviniz insanlara yardımcı olmak değil mi?"

"Hastalara," diye düzeltiyor. "Çalışanlara değil."

Homurdanıyorum. Kurumların kendi personelini titizlikle inceleyip, tek tek kusurlarını bularak yaftalamasına izin var ama dönüp aynısını onlara yapan yok.

DeNardi bazı evrakları gözden geçiriyor. "Son performans değerlendirmesinde kendisi için *aksi* tabiri kullanılmış."

Buna katılmadığımı söyleyemem.

"Ruth Jefferson'ın kalifiye biri olduğu kesin. Ancak dosyasından anladığıma göre, terfilerden faydalandırılmamış çünkü üstleri tarafından biraz... mağrur bulunmuş."

Kaşlarımı çatıyorum. "Ruth'un üstü, Marie Malone... o ne kadar zamandır burada çalışıyor?"

DeNardi bilgisayarın klavyesinde bir iki tuşa basıyor. "Yaklaşık on yıldır."

"Yani, on yıldır burada çalışan biri Ruth'a--üstelik müphem--talimatlar veriyor ve Ruth, belki zaman zaman bunları sorguluyor, öyle mi? Buradan onun mağrur olduğunu mu çıkarırsınız... yoksa yalnızca hakkını savunduğunu mu?"

DeNardi bana dönüyor. "Bir şey diyemem."

Ayağa kalkıyorum. "Bana vakit ayırdığınız için teşekkürler Bay DeNardi." Mantomu ve evrak çantamı alıyorum ve tam kapıdan çıkmak üzereyken geri dönüyorum. "Mağrur... ya da hakkını savunan. Sıfatlar çalışanın deri rengine göre mi değişiyor yoksa?"

"Teessüf ederim Bayan McQuarrie." Jack DeNardi dudaklarını birbirine kenetliyor. "Mercy-West-Haven'da ırka, inanca, dine ya da cinsel yönelime göre ayrımcılık yapılmaz."

"Ah, tabii. Anlıyorum." diyorum. "Demek ki kurtlara yem olarak atmak için çalışanlar içinden Ruth Jefferson'ı seçmeniz tamamen tesadüf."

Hastaneden dışarı çıkarken, içimden bu konuşmanın en ufak bir kısmının bile mahkemede kullanılma imkânı ve ihtimali olmadığını geçiriyorum. Son anda geri dönüp hastane görevlisine o son soruyu yöneltmeme yol açan şeyin ne olduğunu dahi bilemiyorum.

Belki Ruth'luk bana da bulaştı.

♠

Hafta sonu soğuk bir yağmur camları dövüyor. Violet'le birlikte sehpada oturmuş boyama yapıyoruz. Violet, boyama kitabındaki rakun resminin çizgilerini hiç takmadan kâğıdı rastgele karalıyor. "Anneannem çizgilerin içini boyamayı seviyor," diye anlatıyor kızım bana. "Öyle yapmak doğruymuş."

"Doğrusu ya da yanlışı yok," diyorum hemen. Violet'in kırmızı ve sarılarla dolu sayfasını gösteriyorum. "Bak seninki ne güzel."

Hem o kuralları kim koymuş? Hatta o sınır çizgileri neden?

Micah ile Avustralya'ya balayına gittiğimizde, toprağın susuzluktan kavrulmuş gırtlak gibi yarıldığı ve geceleri, yıldızların gökyüzüne saçılmış pırlantalar gibi parıldadığı, ülkenin ortasındaki kızıl çöl bölgesinde kamp kurup üç gece kalmıştık. Orada tanıştığımız bir Aborijin bize, Güneyhaçı yakınındaki Emu Kuşu takımyıldızını göstermişti: Bizim takımyıldızlar gibi noktaların birleştirilmesinden değil, noktalar arasındaki boşluklardan, Samanyolu üstünde kıvrılarak devekuşunun uzun boynu ve sallanan ayaklarına benzeyen kara bulutlardan oluşuyordu. Başta onu görememiştim. Ama bir kez bulduktan sonra da artık farklı bir şekil görmez olmuştum.

Cep telefonum çalmaya başlıyor ve Ruth'un numarasını tanıdığım anda telefonu açıyorum. "Her şey yolunda mı?" diye soruyorum.

"Evet." Ruth'un sesi gergin. "Öğleden sonra buluşmaya vaktin var mı diye soracaktım."

O sırada salona giren Micah'ya bakıyorum. Dudaklarımla sessizce *Ruth* diyorum.

Micah, Violet'i kucağına alıp gıdıklayarak, dilediğim kadar vaktim olduğunu bana bildirmiş oluyor. "Tabii ki," diyorum. "Deliller hakkında söylemek istediğin bir şey mi var?"

"Pek değil. Anneme doğum günü hediyesi almak için alışverişe çıkmam gerekiyor. Bana eşlik etmek istersin belki diye düşündüm."

Bana uzatılan zeytin dalını hemen tanırım. "İsterim," diyorum.

Ruth'un evine doğru yol alırken, bir yandan da vahim bir hata yapıyor olabilir miyim diye durumu çözümlemeye çalışıyorum. Kamu avukatı olarak işe başladığım zamanlarda, haftalık bakkal masraflarımı bile karşılamayan maaşımı, temiz kıyafet ve sıcak yemek ihtiyacı olduğunu gördüğüm müvekkillerime harcıyordum. Bankadaki hesabımın müvekkillerime yardıma yetmeyeceğini fark etmem biraz zaman aldı. Ancak Ruth, beni bir alışveriş merkezine sürükleyip bir çift yeni ayakkabıya ihtiyacı olduğunu ima etmeyecek kadar gururlu görünüyor. Amacının yalnızca aramızdaki soğukluğu gidermek olabileceğini düşünüyorum.

Ancak AVM'ye giderken, yolda yalnızca hava durumunu--yağmurun ne zaman duracağını, doluya dönme ihtimali olup olmadığını--konuşuyoruz. Sonra da önümüzdeki tatillerde nereye gideceğimiz hakkında laflıyoruz. Ruth'un tavsiyesi üzerine, T.J.Maxx mağazası yakınına park ediyorum. "Eee," diyorum. "Özellikle aradığın bir şey var mı?"

Başını sallıyor. "Bakıp karar vereceğim. Tam annemlik dediğim şeyler var, ekseriyetle pullu payetli." Ruth gülümsüyor. "Kiliseye giderken giydiklerini görsen, şıkır şıkır düğüne gidiyor dersin. Belki bütün hafta iş önlüğüyle dolaştığından, bu da onun kurtlarını dökmesinin bir yolu diye düşünmüşümdür hep."

"Burada, Connecticut'ta mı büyüdünüz?" diye soruyorum arabadan inerken.

"Hayır, Harlem'de. Her gün annem Manhattan'a işe giderken onunla otobüse binerdik. Beni Dalton'da indirirdi."

"Sen ve ablan Dalton'da mı okudunuz?" diye soruyorum.

"Ben orada okudum. Adisa pek öyle.... okuma heveslisi değildi. Connecticut'a yerleşmem Wesley dolayısıyla oldu."

"Nasıl tanıştınız?"

"Hastanede tanıştık," diyor Ruth. "Doğum bölümünde stajyer hemşireydim ve doğuma gelen, kocası askerde olan bir kadın vardı. Kocasıyla bağlantı kurmak için çok uğraşmıştı. Bir ay erken doğumla ikiz doğuruyordu ve bebeklerin doğumunu yalnız geçireceğini düşündüğünden çok korkuyordu. Tam doğumun ortasında, adamın biri kamuflaj kıyafetleriyle doğumhaneye daldı. Kadına şöyle bir bakıp kaskatı yere yığıldı. O sırada henüz öğrenci olduğumdan, bayılan birine ne yapacağımı bilemeyip şaşkına dönmüştüm."

"Dur hele," diyorum. "Tanıştığınızda Wesley başka biriyle mi evliydi yani?"

"Ben öyle zannetmiştim. Kendine geldiğinde bana kur yapmaya, flörtleşmeye başladı. O zaman, karısı ikizlerini doğurmaya çalışırken benimle flörtleşen mankafanın teki olduğunu düşünüp bunu ona da söyledim. Bebeklerin onun olmadığı o zaman anlaşıldı. Bebeklerin babası, en yakın dostuydu ama talime gittiğinden izne gelemeyeceği için, Wesley onun yerine gelip, o gelene kadar karısına destek olmaya söz vermişti." Ruth gülüyor. "O zaman o kadar da ağır mankafa olmadığını düşünmeye başladım. Wesley ve ben güzel yıllar geçirdik."

"Ne zaman vefat etti?"

"Edison yedi yaşındayken."

Micah'yı kaybettiğimi düşünemiyorum; Violet'i tek başıma büyütmeyi hayal dahi edemem. Ruth'un yaşadığı hayatın, benim bu güne kadar yaşadığım her şeyden daha büyük bir cesaret istediğini anlıyorum. "Çok üzücü."

"Hiç sorma," diye iç çekiyor Ruth. "Ama hayat devam ediyor. Elden başka ne gelir ki?" Bana dönüyor. "Bunu bana annem söylerdi aslında. Bakarsın üstüne bu söz işlenmiş bir yastık bulurum."

"Simli," diyorum ve birlikte dükkânlardan içeri dalıyoruz.

Ruth bana ismini hayal meyal anımsadığım Sam Hallowell'den ve annesinin o ailenin evinde neredeyse elli yıl hizmetçilik yaptığından söz ediyor. On iki yaşındayken, babasının içki dolabından ona ilk kaçamak brendi yudumunu tattıran ve Pekinli bir değişim öğrencisinden sınav sorularını satın alarak trigonometri sınavını parayla geçen Christina'dan bahsediyor. Christina'nın nasıl kendisine para vermeye çalıştığını da anlatıyor. "Korkunç biriymiş," diyorum.

Ruth şöyle bir düşünüyor. "Değildir aslında. Başka türlüsünü bilmiyor yalnızca. Başka türlü var olmayı hiç öğrenmemiş ki."

Koridorları geçerken, karşılıklı hikâyeler anlatıyoruz: Ruth, eskiden antropolog olmak istediğini itiraf ediyor, ta ki Australopitekus Lucy'yi öğrenene kadar: *Lucy adında kaç tane Etiyopyalı kadın tanıyorsun?* Ben de ona, bir davanın ortasında nasıl suyumun geldiğini ve adi yargıcın davayı ertelemeyi reddettiğini anlatıyorum. O da bana, beş yaşındayken, soluk benizli oluşunun hayalete dönüşmesi yüzünden olduğuna, karadut gibi kapkara doğup yavaş yavaş solup gittiğine Adisa'nın onu nasıl inandırdığını anlatıyor. Ona, kocası tarafından öldürüleceğine kesin olarak inanmış bir müvekkilimi üç hafta boyunca evimin bodrumunda saklayışımı anlatıyorum. Bana, doğum sancılarının tam ortasında sevgilisine ağda vaktinin geldiğini söyleyen bir adamı anlatıyor. Ona, Alzheimerlilerin yatırıldığı bir kurumda kalan babamı bir yıldan uzun süredir görmediğimi çünkü son ziyaretimin üzüntüsünü aylarca üstümden atamadığımı itiraf ediyorum. Ruth, Adisa'nın yaşadığı semtte dolaşmaktan çok korktuğunu itiraf ediyor.

Açlıktan midem kazındığından, raflardan birinden bir kutu karamelli patlamış mısır kapıyorum ve bir yandan konuşup bir yandan paketi açarken, Ruth'un bana dik dik baktığını fark ediyorum. "Ne yapıyorsun sen?" diye soruyor.

"Yiyorum?" diyorum ağzım mısır patlağıyla tıka basa dolu. "Sen de al biraz. Buyur."

"Ama parasını ödemedin daha."

Mantıksız bir şey söylemiş gibi bakıyorum. "*Ödeyeceğim* elbette, çıkarken. Sorun ne ki?"

"Sorun..."

Ama Ruth daha cevap veremeden, çalışanlardan biri araya giriyor. "Yardımcı olabilir miyim?" diye soruyor doğrudan Ruth'a bakarak.

"Bakıyoruz yalnızca," diyor Ruth.

Kadın gülümsüyor ama gitmiyor. Bir ipin ucunda sürüklenen bir oyuncak gibi belli bir mesafeden bizi takip ediyor. Ruth bunun farkında değil ya da değilmiş gibi yapıyor. Ona, bir çift eldiven ya da hoş bir kışlık eşarp almasını öneriyorum ama Ruth, o bildi bileli annesinin tek bir uğurlu eşarbı olduğunu ve onu asla başkasıyla değiştirmeyeceğini söylüyor. Ruth bıdır bıdır konuşmayı sürdürürken, indirimli DVD reyonunu görüyoruz. "Bak bu eğlenceli olabilir. Annemin favori dizilerinden bir seçki yapıp, mısır patlağıyla birlikte paketleyerek ona film gecesi hediye edebilirim." DVD fıçılarını karıştırmaya koyuluyor: *Saved by the Bell. Full House. Buffy the Vampire Slayer.*

"*Dawson's Creek*," diyorum. "İşte bu beni eskiye götürüyor. Büyüyüp Pacey ile evlenmeye can atardım."

"Pacey mi? O ne biçim isim?"

"Hiç izlemedin mi yani?"

Ruth başını sallıyor. "Senden bir on yaş büyüğümdür. Ayrıca beyaz kızlar için yapılmış bir dizi söyle deseler, bunu söylerdim."

Elimi fıçının derinlerine daldırıp *Cosby Ailesi*'nin DVD'sini çıkarıyorum. Onu Ruth'a göstermeyi düşünüp, sonra *The X-Files* serisinin kutusu altına gizliyorum: Ya Ruth, sırf deri renkleri nedeniyle bu diziyi seçtiğimi düşünürse? Ama o bunu görüp elimden kapıyor. "TV'de gösterildiği zamanlar izledin mi bunu?"

"Tabii ki. İzlemeyen var mıdır?" diyorum.

"Sanırım amaçları da buydu. Televizyondaki en örnek aileyi siyah bir aile yaparsan, belki beyazlar onlardan o kadar ürkmez."

"Bu günlerde *Cosby* ve *örnek* sözcüklerini aynı cümlede kullanabileceğime pek emin değilim," diyorum, T.J.Maxx çalışanı tekrar bize yaklaşırken.

"Her şey yolunda mı?"

"*Evet*," diyorum sinirle. "Yardım istersek size söyleriz."

Ruth sonunda, annesi George Clooney'ye bayıldığından *ER* dizisinde karar kılıyor ve yanına bir de hakiki tavşan kürkü biyeli bir çift kışlık eldiven ekliyor. Ben de Violet'e bir pijama takımı, Micah'ya bir paket fanila alıyorum. Biz kasaya doğru yürürken mağaza sorumlusu da bizi takip ediyor. Önce ben kredi kartımı kasiyere verip ödememi yapıyorum, sonra da Ruth'un işlemini yapmasını bekliyorum.

"Kimliğiniz var mı?" diye soruyor kasiyer. Ruth ehliyetini ve sosyal sigorta kartını çıkarıyor. Kasiyer bir ona bir ehliyetteki fotoğrafa bakıp alınanları kasadan geçiriyor.

Tam mağazadan çıkmak üzereyken, güvenlik görevlilerinden biri bizi durduruyor. "Hanfendi," diyor Ruth'a, "alışveriş fişinizi görebilir miyim?"

Benimkine de bakmak ister diye düşünerek çantamı karıştırmaya başlıyorum ama adam eliyle geçmemi işaret ediyor. "Siz tamam," diye beni geçiştirip tekrar Ruth'a odaklanarak, alışveriş torbasındakilerle fişte yazılı ürünleri eşleştirmeye çalışıyor.

İşte o zaman, Ruth'un beni buraya, annesine hediye alırken ona yardım etmem için çağırmadığını anlıyorum.

Ruth, onun yerinde olmanın ne demek olduğunu anlamam için buraya gelmemi istemişti.

Mağaza sorumlusunun bir şey aşırılır kaygısıyla etrafında dönüp durması.

Kasiyerin tedbirliliği.

Bizimle birlikte T.J.Maxx'tan çıkan başka bir sürü insan varken, yalnızca Ruth'un torbasının kontrol edilmesi.

Yanaklarımın kızardığını hissedebiliyorum: Ruth'un adına duyduğum utançtan, tüm bunlar olup biterken dahi olanları fark edememiş olmamın utancından. Güvenlik görevlisi Ruth'un torbasını geri verdikten sonra mağazadan çıkıp sağanak yağmurda arabaya koşuyoruz.

Soluk soluğa ve sırılsıklam arabada oturuyoruz. Yağmur, dünyayla aramıza bir perde çekiyor. "Şimdi anlıyorum," diyorum.

Ruth bana bakıyor. "Daha bir şey anladığın yok," diyor tatlı bir sesle.

"Ama tek bir laf etmedin onlara," diyorum. "Alışıyor musun bir süre sonra?"

"Buna alışılabileceğini hiç sanmıyorum. Ama bir şekilde geçiştirmeyi öğreniyorsun."

Christina hakkındaki sözleri zihnimde yankılanıyor: *Başka türlü var olmayı hiç öğrenmemiş.*

Göz göze geliyoruz. "İtiraf ediyorum: Üniversitede aldığım en kötü not, siyahi tarihi derslerinin birindeydi. Dersteki tek beyaz kız bendim. Sınavlarda iyi not almıştım ama ders notunun yarısı kanaatten geliyordu ve dönem boyunca bir kez olsun ağzımı açmamıştım. Konuşursam yanlış bir şey söylemekten ya da ırkçı görünecek aptalca laflar etmekten çekiniyordum. Ama sonraları, bu kez diğer öğrencilerin tartışmaya katılmadığım için konuyu hiç iplemediğimi düşünecekleri endişesine kapıldım."

Ruth bir an sessiz kalıyor. "İtiraf ediyorum: Irk meselesinden bahsetmiyoruz çünkü ortak bir dil konuşmuyoruz."

Bir süre öylece oturup yağmuru dinliyoruz. "İtiraf ediyorum: *Cosby Ailesi*'ni aslında hiç sevemedim."

"İtiraf ediyorum," diye sırıtıyor Ruth. "Al benden de o kadar."

♠

Aralık ayı boyunca yoğun çalışmalarıma daha da hız veriyorum. Delilleri sınıflandırıp dava dilekçeleri yazarak bir yandan da Ruth'unkiyle çakışan diğer davalara yetişmeye çalışıyorum. Öğle

yemeğinden sonra, sevgilisinin ağabeyiyle yattığı anlaşılınca ondan dayak yiyen yirmi üç yaşında bir kızın savunmasını yapacaktım. Ancak tanık yolda küçük bir trafik kazası geçirdiğinden yeni bir tarih belirlemek zorunda kalıyoruz ve böylece iki saatim boşalıyor. Çalışma masamı kaplayan yığınla belgeye bakıp ani bir karar alıyorum. Bölmemin kenarından Howard'ın oturduğu bölmeye başımı uzatıp, "Soran olursa tampon almaya gittiğimi söylersin," diyorum.

"Dur bakayım. Ciddi misin?"

"Hayır tabii ki. Maksat utandırıp ağızlarının payını vermek."

Hava mevsim normallerine göre sıcak, 25 dereceye yakın. Güzel havalarda annem Violet'i okuldan aldıktan sonra parka kadar yürütür. Atıştırmalıklar--elma ya da kuruyemiş--yerler ve Violet çocuk merdiveninde biraz oynadıktan sonra, birlikte evin yolunu tutarlar. Violet beni, beklendiği gibi, eteği çenesinde, barfiks demirlerine baş aşağı asılı karşılıyor. "Anne!" diye bağırarak Micah'nın genlerine bağladığım bir kıvraklık ve çeviklikle yere atlayıp bana koşuyor.

Onu kucağıma alırken annem oturduğu banktan bana dönüyor. "İşten mi kovuldun?" diye soruyor.

Tek kaşımı kaldırıyorum. "Gerçekten ilk aklına gelen bu mu?"

"Eh, en son böyle habersiz gün ortasında geliverdiğinde, Micah'nın babası ölüm döşeğindeydi sanırım."

"Anne," diyor Violet, "Okulda sana bir Noel hediyesi hazırladım. Bir kolye. Hem de kuşlar yiyebiliyor." Kucağımda kıpırdandığını fark edip onu yere bırakıyorum. Violet koşa koşa tekrar oyun alanına dönüyor.

Annem eliyle banktaki boş yere vurarak beni yanına davet ediyor. Ilık havaya rağmen kat kat giyinmiş, kucağında elektronik kitabı, yanında da elma dilimleri ve karışık kuruyemişle dolu minik bir Tupperware kabı duruyor. "Madem," diyor, "hâlâ kovulmadın, bu harika sürprizi neye borçluyuz?"

"Bir araba kazasına. Ben yapmadım ama." Ağzıma bir tutam kuruyemiş atıyorum. "Ne okuyorsun sen?"

"Aaa, tatlım, torunum barfikste oynarken asla kitap okumam. Gözümü ondan hiç ayırmam."

Gözlerimi deviriyorum. "Ne okuyorsun?"

"İsmini hatırlamıyorum. Kanserli bir düşes ve ona ölümsüzlük teklif eden bir vampirin hikâyesi. Maraz edebiyatı deniyor galiba," diyor annem. "Kitap kulübü için."

"Kim seçti bunu?"

"Ben değil. Kitapları ben seçmiyorum. Ben şarabı seçiyorum."

"Son okuduğu kitap *Everyone Poops* olan biri olarak buna laf edemeyeceğim," diyorum.

Arkaya kaykılıp yüzümü ikindi güneşine veriyorum. Annem eliyle kucağına yatmamı işaret edince gerinerek banka uzanıyorum. Annem, ben Violet'in yaşındayken yaptığı gibi saçımla oynuyor. "Anne olmanın en zor yanı ne biliyor musun?" diyorum kayıtsızlıkla. "Çocuk olmaya bir daha hiç zaman ayıramamak."

"Hiçbir şeye zaman ayıramazsın," diyor annem. "Sonra bir gün bir bakarsın, küçük kızın çoktan dünyayı kurtarmak üzere çekip gitmiş."

"An itibarıyla kendisi tıkınmanın tadını çıkarmakta," diyerek biraz daha kuruyemiş almak için uzanıyorum. Birini dudaklarımın arasına alıp gerisin geri tükürüyorum. "Ahhh, Tanrım, Brezilya fındığından nefret ediyorum."

"Adı o muymuş?" diyor annem. "Ayak kokuyor. Karışık kuruyemiş kutusunun hiç sevilmeyen üvey evladı."

Birden, Violet'in yaşındayken Şükran Günü yemeğine anneannemlere gidişlerim aklıma geliyor. Ev teyzeler, dayılar ve kuzenlerle tıka basa dolu olurdu. Anneannemin yaptığı patatesli turtaya ve eşyaların üstündeki her biri kar taneleri gibi farklı desenlere sahip dantel örtülere bayılırdım. Ama bir yandan da bağıra bağıra konuşan, durmadan içen ve her seferinde yanağına isabet ettirmeye çalışırken yanlışlıkla dudağını öpmüş numarası yapan akrabamız, dedemin kardeşi Leon amcadan var gücümle kaçınmaya çalışırdım.

Anneannem aperitif olarak önümüze koca bir kâse kuruyemiş koyar ve Leon amca fındık kıracağı görevini üstlenerek kuruyemişleri ayıklayıp çocuklara dağıtırdı: Cevizler, fındıklar, pekanlar, kajular, bademler ve Brezilya fındıkları. Ama sonuncusuna asla Brezilya fındığı demezdi. Buruş buruş, uzun kahverengi yemişi havaya kaldırıp "Satılık marsık parmağı," derdi. "Kim marsık parmağı istiyor?"

"Leon amcayı hatırlıyor musun?" diye yattığım yerden doğrularak damdan düşer gibi soruyorum. "Bunlara ne diyordu?"

Annem göğüs geçiriyor. "Evet Leon amca eksantrik bir tipti."

O zamanlar M ile başlayan o sözcüğün ne demek olduğunu bile bilmezdim. Ben de herkes gibi kahkahalarla gülerdim. "Nasıl olup da kimse bir şey söylemiyordu? Neden onu susturmuyordunuz?"

Annem bezgin bir ifadeyle yüzüme bakıyor. "Leon'un değişeceği yoktu herhalde."

"Şakşakçıları varken değişmez tabii," diyorum. Başımla Violet'in küçük siyah bir kızla omuz omuza, elindeki çubukla kumları taradığı kum havuzunu gösteriyorum. "Ya bu da aklı ermediğinden Leon gibi konuşsa? Sence nasıl karşılanırdı?"

"O zamanlar Kuzey Carolina buralardan farklıydı," diyor annem.

"Senin gibi insanlar bahaneler uydurmaktan vazgeçselerdi, belki de öyle olmazdı."

Bu sözler ağzımdan dökülür dökülmez pişman oluyorum, zira aslında kendimi hırpalamak isterken anneme yüklendiğimi biliyorum. Hukuken, her türlü ırk tartışmasından sakınmanın Ruth için en akıllıcası olacağından hâlâ eminsem de ahlaken bunu kolay kolay sindiremiyorum. Ruth'un davasındaki ırkçılık unsurlarını böyle bir çırpıda dışlamamın nedeni, ya hukuk sistemimizin bu yükü kaldıramayacak olmasından ziyade, bizzat siyahları aşağılayan şakaların, en az anneannemin porselenleri ve ev sosisleri kadar tatil geleneğimizin parçası olduğu bir ailede doğmuş olmamsa? Düşünsenize, benim kendi annem de evinde Ruth'un annesi gibi yemek pişiren, temizlik yapan, onu okula götürüp getiren, onu böyle parklara götüren biriyle büyümüş.

Annemin suskunluğu uzayınca onu gücendirdiğimi anlıyorum. "1954 senesinde, ben dokuz yaşındayken, okuduğum okula beş siyah çocuğun kaydolabileceğine dair bir mahkeme kararı çıktı. Hatırlıyorum, sınıfımdaki çocuklardan biri, bu çocukların Afro saçlarının altında gizli boynuzları olduğunu söylüyordu. Öğretmenimiz de o çocukların harçlıklarımızı çalmaya kalkabileceği konusunda bizi uyarmıştı." Bana dönüyor. "Çocukların okulumuza gelecekleri günden bir önceki gece, babam hepimizi topladı. Leon amca da vardı. Herkes, beyaz çocukların nasıl sindirileceğinden ve bunlar uslu durmayı bilmediklerinden sınıfta nasıl disiplin sorunları çıkacağından bahsediyordu. Leon amca öyle öfkeliydi ki yüzü kıpkırmızı ve terden sırılsıklamdı. Kızının kobay faresi yerine konmasını istemediğini söylüyordu. Ertesi gün, o çocukların içeri girebilmesi için polis geleceğini bildikleri halde okulun önüne gözcü dikmeyi planlıyorlardı. Babam, Yargıç Hawthorne'a bir daha asla araba satmayacağına yemin etti."

Annem kuruyemişler ve elmaları toparlamaya koyuluyor. "Hizmetçimiz Beattie de o gece oradaydı. Öğlende yaptığı limonata ve pastaları ikram ediyordu. Toplantının ortasında canım sıkılıp mutfağa gittiğimde onu ağlarken bulmuştum. Daha önce Beattie'yi hiç ağlarken görmemiştim. Otobüsle oraya getirilecek olan beş çocuktan birinin kendi küçük oğlu olduğunu söyledi." Annem başını sallıyor. "Küçük bir oğlu olduğundan dahi haberim yoktu. Beattie ben daha yürüyüp konuşmaya başlamadan evimize gelmişti ve onun bizden başka birilerine ait olabileceğini hiç düşünmemiştim."

"Sonra ne oldu?"

"O çocuklar okula geldiler. İçeri polis eşliğinde girdiler. Diğer çocuklar onlara iğrenç sözler söylüyordu. Çocuklardan birine tükürdüler. Çocuk yanımda yürürken tükürüğün beyaz yakalığından aşağı süzülüşünü ve bu Beattie'nin oğlu olabilir mi diye düşündüğümü anımsıyorum." Omuz silkiyor. "Sonunda sayıları arttı. Kendi aralarında takılıyor, öğle yemeklerini birlikte yiyor, teneffüslerde birlikte oynuyorlardı. Biz de kendi içimize kapanmıştık. Ayrımcılığı giderme girişimi pek başarılı olmadı kısacası."

Annem, çamurdan pastalarının üstüne çim serpiştiren Violet ve küçük arkadaşını işaret etti. "Bunlar senden benden çok daha eskiden beri süregelen şeyler Kennedy. Hayatta senin bulunduğun noktadan bakınca, önümüzde daha aşmamız gereken kilometrelerce yol var gibi görünüyor. Ama ben?" Kızlara bakarak gülümsüyor. "Ben şuraya bakıp ne kadar uzun bir yol kat ettiğimize hayret ediyorum."

♠

Noel ve yeni yıl tatilinin ardından, kendimi resmen iki kamu avukatının işiyle uğraşırken buluyorum, zira Ed, ailesiyle Cozumel'de tatilde. Ed'in uzaklaştırma emrini ihlal eden bir müvekkilini temsilen adliyede olduğumdan, Ruth'un davasına hangi yargıcın atandığını görmek için duruşma listesine bakmaya karar veriyorum. Avukatların tipik boş zaman faaliyetlerinden biri, yargıçların özel hayatlarına dair ayrıntıları bir kenara istiflemektir: Kimle evli, varlıklı mı, kiliseye her hafta sonu mu yoksa yalnızca özel günlerde mi gider, kuş beyinlinin biri mi, müzikalleri sever mi, mesai bitiminde avukatlarla içmeye gidiyor mu gibi. Bu bilgileri ve söylentileri, tıpkı kış için yemiş biriktiren sincaplar gibi bir kenara koyar, böylece davamıza kimin atandığını gördüğümüzde bu minik ayrıntıları çıkarıp bakarak, kavgada kazanma olasılığımız olup olmadığını kestirmeye çalışırız.

Yargıcın adını görünce yüreğim sıkışıyor.

Yargıç Thunder[33], ismiyle müsemmadır. Kendisi idamsever bir yargıç olup, davalarda ön yargılı davranır ve olur da mahkûm edilirseniz çok uzun bir cezaya çarptırılacaksınız demektir. Ancak bunları söylentilerden değil, bizzat tecrübelerimden biliyorum.

Kamu avukatlığından önce bir federal yargıcın yanında çalıştığım sıralarda meslektaşlarımdan birinin, bir çıkar çatışmasından doğan etik bir mesele yüzünden, hukuk firmasındaki eski işinde başı derde girmişti. Ben onu savunan heyetteydim ve yıllar süren hazırlıklardan sonra, mahkemeye Yargıç Thunder'ın huzuruna çıkmıştık. Yargıç her türlü medya şovundan nefret eden biri olduğundan, bir

33 Gök gürültüsü-ç. n.

federal yargıç yardımcısının etik kuralları ihlali yüzünden yakalanmasıyla davamızın tamamen buna dönüşmesine çok kızgındı. Elimizde sağlam kanıtlar olmasına rağmen Thunder, diğer avukatlar için bir emsal karar vermek istedi ve meslektaşımı altı yıla mahkûm etti. Bunun şoku yetmezmiş gibi bir de savunma heyetinde yer alan bizlere dönüp, "Kendinizden utanmalısınız. Bay Dennehey hepinizi madara etti," diyerek azarladı. "Ama bu mahkemeyi kandıramadı." Bu benim için bardağı taşıran son damla olmuştu. Gecemi gündüzüme katıp bir haftadır uyku uyumadan çalışmıştım. Halsizlikten ayakta zor duruyordum ve nezle ilaçları ile yüksek dozda Prednizon'un üstüne bir de davayı kaybetmiş olmanın bitkinliği ve moralsizliği eklenmişti. Dolayısıyla galiba o anda, her zamanki seviyeli ve sağduyulu tavrımı gösteremedim.

Yargıç Thunder'a *Hassiktir* deyiverdim.

Sonrası, odalar toplantısında barodan atılmamak için yalvararak, erkek cinsel organına sahip olmadığım bilindiğine göre, aslında kararından çok etkilendiğim için ona o sözü hayranlıkla söylediğime yargıcı ikna etme çabalarıyla geçti.

O günden beri Yargıç Thunder'ın yönettiği iki davam oldu. İkisini de kaybettim.

Ruth'a yargıçla olan geçmişimizden hiç söz etmemeye karar veriyorum. Belki de üçüncüsü uğurlu gelir, kim bilir!

Mantomun düğmelerini ilikleyip adliyeden çıkmaya hazırlanırken, bir yandan da içimden kendi kendime bir moral nutku atıyorum. Hele de gelecek ay jüri seçmeleri yapılacakken, böyle minik bir pürüzün tüm davayı etkilemesine izin vermeyeceğim.

Binadan dışarı çıkarken gospel ezgilerinin yükseldiğini duyuyorum.

Siyahlar New Haven Çayırı'nı hıncahınç doldurmuş. Kol kola girmişler. Sesleri ahenkle birleşip göğü kaplıyor: *Başaracağız*. Üstünde Ruth'un ismi ve resimleri olan pankartlar taşıyorlar.

En öndeki sıranın ortasında, avaz avaz bağırarak şarkıyı söyleyen Wallace Mercy'yi görüyorum. Yanında da onunla kol kola girmiş, Ruth'un ablası Adisa.

RUTH

Kasa başında günlük vardiyamı tamamlamak üzereyken, ayak tabanlarım ve sırtıma saplanan ağrıları hissetmeye başlıyorum. Her ne kadar olabildiğince fazla mesai yapsam da Noel tatsız ve yavan geçti ve Edison çoğu gün suratsız ve huysuzdu. Bir hafta önce okuluna döndü, ancak geçirdiği değişim inanılmaz: Benimle neredeyse hiç konuşmuyor, sorularıma homurdanarak cevap veriyor, sabrımı test edercesine, azar işitene kadar bana kaba saba davranıyor. Artık mutfak masasında ödev yapmak yerine odasına kapanıp, bangır bangır Drake ve Kendrick Lamar dinliyor. Telefonunun mesaj sesi hiç susmuyor ve "Kim bu ümitsiz hayranın?" diye sorduğumda, "Sen tanımazsın," diyor. Okul müdürü tekrar aramamış, öğretmenler derslerini gevşettiğine dair bir mesaj yollamamış olsa da, doğrusu her an tetikte bekliyorum.

Peki öyle olduğunda ne yapacağım? Oğlumu, çoğu insanın ondan ummadığı kadar iyi olmaya teşvik etmem nasıl beklenebilir? Kendim onca mücadeleyle eğitim görüp başarılı olduğum halde sonunda yine de kendimi işlemediğim bir suçtan yargılanırken buluyorsam, ona hangi yüzle *bu dünyada ne olmak istersen olabilirsin* diyeceğim? Bu günlerde Edison'la ne zaman bu konuya girecek olsak, bakışlarındaki o meydan okumayı görebiliyorum: *Haydi bakalım, haydi sıkıysa o yalana hâlâ inandığını söyle bana.*

Okul paydos oldu; bunu renk renk saç bantlarıyla kahkahalar atıp şakalaşarak bayram edercesine akın akın dükkânı dolduran yeni yetmelerden anlıyorum. Masalara bakanlardan birinin ismini mutlaka bilir, ona seslenip bedava McNuggets ya da dondurma dilenirler. Ben ağırdan almak yerine koşuşturmayı tercih ettiğimden genelde bana musallat olmazlar. Ama bu defa, elindeki telefona gelen mesajı okumak için çevresini saran arkadaş ordusuyla bir kız,

sarı atkuyruğu saçlarını sallayarak bana yaklaşıyor. "McDonald's'a hoş geldiniz," diyorum. "Yardımcı olabilir miyim?"

Kız, arkasında kuyruk bekleyen insanlara aldırmadan arkadaşına bakıyor: "Bu çocuğa ne diyeyim şimdi?" "Konuşamam, başkasıyla görüşüyorum de," diye akıl veriyor kızlardan biri.

Başka bir kız başını sallıyor: "Hayır hiçbir şey yazma. Bırak biraz beklesin."

Arkasında bekleyen müşteriler gibi, ben de sinirlenmeye başlıyorum. "Affedersiniz," diye tekrar deniyorum. "Sipariş vermeye hazır mısınız?"

Kız havaya bakıyor. Yüzünde, eminim hiç istemediği halde yaşını çok küçük gösteren simli allık var. "Soğan halkası var mı?"

"Hayır, o Burger King'de oluyor. Menümüz şurada." Başımın tepesindeki menüyü işaret ediyorum. "Henüz karar vermediyseniz, kenarda bekleyebilir misiniz?"

Kız iki arkadaşına bakıyor ve ona hakaretamiz bir söz söylemişim gibi, gözlerini kocaman açıyor. "Sakin ol *Mama*, sordum sadece."

Kaskatı kesiliyorum. Bu kız siyah değil. Siyahlıkla uzaktan yakından alakası olamaz. O halde ne diye benimle böyle konuşuyor?

Arkadaşı önüne geçip büyük boy patates kızartması söylüyor; diğeri diyet Coca-Cola ve dürüm alıyor. Kız ise bir *Mutlu Öğün* sipariş ediyor ve ben siparişi öfkeyle kutuya doldururken, ironi dikkatimden kaçmıyor.

Aradan üç müşteri geçtiği halde, hâlâ göz ucuyla çizburgerini yiyen kızı kesiyorum.

Yanımdaki kasiyere dönüyorum "Ben hemen geliyorum."

Kızın hâlâ arkadaşlarıyla çene çaldığı restoran bölümüne giriyorum. "...ben de kızın yüzüne karşı 'Tamponunun fitilini kim ateşledi öyleyse?' dedim..."

"Affedersin," diye lafını kesiyorum. "Kasada benimle konuşma şeklinden hiç hoşlanmadım."

Kızın yanakları kıpkırmızı kesiliyor. "Ooo, tamam. Özür dilerim," derken küstahça dudak bükmeyi ihmal etmiyor.

Tam o anda patronum yanımda bitiveriyor. Bundan önceki işinde ekonomi bozulduğunda küçülmeye giden bir rulman fabrikasının müdürlerinden olan Jeff, restoranı sanki patates kızartması değil de devlet sırları servis ediyormuşuz gibi yönetir. "Ruth? Bir sorun mu var?"

Bir değil bir sürü sorun var. Benim bu kızın *Mamas*ı olmayışımdan tut, kızın bir saat sonra böyle bir konuşmanın olduğunu dahi unutacak olmasına kadar. Ama kendimi savunmak için tam bu anı seçecek olursam, bedel ödemem gerekecek. "Hayır efendim," diyorum Jeff'e ve sessiz sedasız kasanın başına dönüyorum.

♠

İşten çıkıp, Kennedy'den gelen altı cevapsız aramayı görünce keyfim daha da kaçıyor. Derhal onu arıyorum. "Wallace Mercy'le çalışmanın kötü bir fikir olduğu konusunda hemfikiriz sanıyordum," diye, merhaba bile demeden atağa geçiyor.

"Ne? Öyleydim. Öyleyim."

"O halde bugün adliye binası önünde senin için bir yürüyüş başlattığından da haberin yok öyle mi?"

Olduğum yere mıhlanıp, sağlı sollu yaya trafiğinin ortasında dikiliyorum. "Dalga geçiyorsun. Kennedy, ben Wallace'la konuşmadım."

"Ablanla kol kolaydılar."

Tamam, taşlar yerine oturdu. "Adisa keyfine göre davranır."

"Engelleyemez misin?"

"Kırk dört yıldır bunun için uğraşıyorum ama işe yaradığını görmedim hiç."

"Biraz daha uğraş," diyor Kennedy.

Böylece doğru eve yollanmak yerine, ablamın evine giden bir otobüse atlıyorum. Donte kapıyı açtığında Adisa'yı, yemek saati

yaklaştığı halde kanepede oturmuş telefonunda Candy Crush oynarken buluyorum. "Ooo, bu ne sürpriz," diyor. "Nerelerdeydin?"

"Yılbaşından beridir deli gibi koşturuyorum. İş ve dava koşturmacası arasında, bir dakika boş vaktim olmadı."

"Geçen gün uğradım, Edison söyledi mi?"

Ayaklarını kanepeden aşağı itip, kendime oturacak yer açıyorum. "Wallace Mercy'le kanka olduğunu söylemeye mi gelmiştin?"

Adisa'nın gözleri parlıyor. "Bugün haberlerde beni gördün mü? Yalnızca dirseğim ve boynumun şurasına kadar göründüm ama mantomdan ben olduğum anlaşılıyor. Leopar yakalı olan..."

"Bundan vazgeçmeni istiyorum," diyorum. "Benim Wallace Mercy'ye ihtiyacım yok."

"Beyaz avukatın böyle mi diyor?"

"Adisa," diye iç geçiriyorum. "Ben hiçbir zaman sembolleşmek istemedim."

"Peder Mercy'ye bir şans bile tanımadın. Bizden ne çok insanın benzer tecrübeler yaşadığını biliyor musun? Kaç defa deri renklerinden dolayı reddedildiklerini? Bu senin hikâyeni aşan bir şey. Başına gelenler biraz olsun iyi şeylere vesile olacaksa, bunu neden engelleyesin ki?" Adisa yerinden doğruluyor. "Tek istediği bizimle programa çıkmak Ruth. Ulusal kanalda."

Kafamda alarm zilleri çalıyor. "*Bizimle*," diye tekrarlıyorum.

Adisa bakışlarını öteye çeviriyor. "Pekâlâ," diye itiraf ediyor. "Belki senin fikrini değiştirebileceğimi söyledim ona."

"Yani amaç benim ilerlememe yardım etmek dahi değil. Tamamen senin şöhret edinmenle ilgili. Tanrım, Adisa. Bu kadarını senden bile beklemezdim."

"Bu da ne demek oluyor?" Adisa ayağa kalkıp ellerini beline koyarak tepeden tırnağa beni süzüyor. "Minik kardeşimi bu şekilde kullanacağımı sahiden düşünebiliyor musun?"

Dikleniyorum. "Gözümle gördüğüm şeyi inkâr mı edeceksin yani?"

O cevap vermeye kalmadan, bir kapı ardına kadar açılıp gümbürtüyle duvara çarpıyor. Tabari, bir arkadaşıyla kasıla kasıla yürüyerek odadan çıkıyor. "O şapkayı bulmak için çok uğraştın mı ahbap?" Bir kahkaha atıyor. Abartılı jestlerle bağıra bağıra konuşuyorlar. Pantolonlarının beli öyle düşük ki, zahmet edip giymeseler de olurmuş. Ben olsam Edison'u asla böyle bıçkın kıyafetlerle evden dışarı salmazdım diye geçiriyorum aklımdan.

Tam o sırada bize doğru dönen Tabari'nin arkadaşının kendi oğlum olduğunu fark ediyorum.

"Edison!"

"Ne tatlı değil mi?" diyor Adisa gülümseyerek. "Kuzenler birlikte takılıyor."

"Ne işin var burada?" diye soruyor Edison, bunun hoş bir sürpriz olmadığını belirten bir sesle.

"Senin bugüne ödevin yok mu?"

"Yaptım."

"Üniversite başvuruları?"

Gözlerini süzerek bana bakıyor. "Daha bir hafta beklemece."

Beklemece?

"Sorun ne ki şimdi?" diye soruyor. "Bana hep *ailenin* ne kadar önemli olduğunu söyleyip durursun." Sözcüğü âdeta bir küfür gibi telaffuz ediyor.

"Tabari'yle nereye gidiyorsunuz?"

Tabari başını kaldırıp bakıyor. "Filme gidiyoruz teyze," diyor.

"Filme." *O biraz zor*, diye geçiriyorum içimden. "Hangi filme gideceksiniz?"

Tabari ve Edison birbirlerine bakıp gülmeye başlıyorlar. "Oraya varınca karar vereceğiz," diyor Tabari.

Adisa kollarını kavuşturup bana doğru bir adım yaklaşıyor. "Seni rahatsız eden bir durum mu var Ruth?"

"Evet. Evet var," diye gürlüyorum. "Çünkü büyük ihtimalle oğlunun Edison'u Oscar adayı filme değil, basketbol sahasına ot içmeye götüreceğini düşünüyorum."

Ablamın ağzı açık kalıyor. "Sen benim ailemi yargılıyorsun öyle mi?" diye tıslıyor. "Kendin cinayetten mahkemelik olduğun halde!"

Edison'u kolundan tutuyorum. "Sen benimle geliyorsun," diyorum ve Adisa'ya dönüyorum. "Wallace Mercy ile mülakatında sana iyi eğlenceler dilerim. Yalnız, ona ve sevgi dolu seyircilerine, kız kardeşinle artık konuşmadığınızı söylemeyi de unutma."

Bunları söyleyip, oğlumu çekiştirerek evden çıkarıyorum. Aşağıya indiğimizde, şapkasını kafasından çekip alıyorum ve pantolonunu beline çekmesini söylüyorum. Otobüs durağına giden yolu yarılayıncaya kadar, Edison tek kelime etmiyor. "Üzgünüm," diye lafa giriyor.

"İyi aferin," diye azarlıyorum onu. "Sen aklını mı kaçırdın? Böyle ol diye yetiştirmedim ben seni."

"Tabari, arkadaşları kadar kötü değil."

Arkama bakmadan yürümeye başlıyorum. "O, onun annesinin sorunu," diyorum.

♠

Edison'a hamile kaldığımda, tek bir şeyden emindim: Doğum deneyimimin--ilk bebeğinde altı ay boyunca hamileliğini fark etmediğini iddia eden, ikincisini ise metroda öylece doğuruveren--Adisa'nınkine en ufak bir benzerlik göstermesini istemiyordum. Ben bu işi olabildiğince özenle, en iyi doktorlarla yapmak istiyordum. Wesley göreve gitmiş olduğundan, Mama'yı doğum koçum tayin ettim. Doğum vakti geldiğinde, Mama araba kullanamadığından, ben de kullanacak halde olmadığımdan, bir taksi tutarak Mercy-West Haven Hastanesi'ne gittik. Doğum hemşiresi olarak bu anı daha önce kafamda binlerce kez canlandırdığımdan normal doğum planlamıştım, ancak adım adım çizilen her plan gibi, bu da beklediğim

şekilde gitmedi. Sezaryen için beni sedyeyle ameliyathaneye götürürlerken Mama vaftiz ilahileri söylüyordu ve operasyondan döndüğümde, oğlum kucağındaydı.

"Ruth," dedi annem; gurur dolu gözleri daha önce hiç görmediğim bir renge bürünmüştü."Ruth, Tanrı'nın şu senin için yarattığına bak."

Bebeği bana uzattı ve o anda birden, bu ilk doğumumu dakika dakika planladığım halde, sonra olabileceklerin bir saniyesini dahi düşünmediğimi fark ettim. Nasıl annelik edeceğim konusunda hiçbir fikrim yoktu. Oğlum kollarımda kaskatı gerildi ve ardından ağzını açıp, bu dünya ona bir hakaretmişçesine ciyak ciyak ağlamaya başladı.

Telaşla anneme baktım. Hep yüksek notlar alan bir öğrenci olmuş, beklenilenden üstün başarı göstermiştim. Bunun--bu en doğal ilişkinin--bende böylesi bir acizlik hissi yaratabileceğini hiç düşünmemiştim. Bebeği kucağımda hafifçe salladım ama o zaman daha da yırtınarak ağlamaya başladı. Âdeta hayalî bir bisikleti sürercesine, ayaklarıyla havaya minik tekmeler savuruyor, her biri gergin ve kaskatı minik parmaklarıyla, kolları havayı yumrukluyordu. Çığlıkları gitgide sıklaşarak minik hıçkırıklarla kesilen, düzensiz bir öfke sağanağına dönüştü. Zorlanmaktan kıpkırmızı olmuş yanaklarıyla, benim anlama kapasitemi aşan bir şey anlatmaya çalışıyordu.

"Mama?" dedim yalvarır gibi. "Ne yapacağım?"

Alıp onu susturacağını umarak kollarımdaki bebeği ona uzattım. Ama o başını iki yana sallamakla yetindi. "Ona kendini tanıt," diye bana yol gösterip, bu işte tek başıma olduğumu hatırlatmak ister gibi, bir adım geri çekildi.

Ben de yüzümü bebeğinkine yaklaştırdım. Bedenini yüreğimin altındaki, aylardır durduğu boşluğa bastırdım. "Senin adın Edison Wesley Jefferson," diye fısıldadım. "Ben senin annenim ve sana elimden gelen en güzel hayatı yaşatacağım."

Edison gözlerini kırpıştırdı. Sanki bu yeni, yabancı evrenin kalanından ayırt etmesi gereken bir gölgeymişim gibi, kara gözleriyle

beni dikkatlice süzdü. Feryatları iki kez daha yükselip rayından çıkan bir tren gibi hızla kesilerek sessizliğe daldı.

Oğlumun bu yeni dünyasına alışıp rahatladığı zamanı size anbean söyleyebilirim. Biliyorum, çünkü tam o anda ben de aynı şeyi yapıyordum.

"Bak gördün mü?" diye arkamdan, sadece ikimizi saran çemberin dışında bir yerden, Mama'nın sesi geldi. "İşte böyle."

♠

Yeni bir gelişme çıkmasa bile, Kennedy ile on beş günde bir buluşuyoruz. Kimi zaman bana mesaj atıyor ya da merhaba demek için McDonald's'a uğruyor. Bu ziyaretlerden birinde, Edison'la beni akşam yemeğine davet ediyor.

Kennedy'nin evine gitmeden önce üç defa üstümü değiştiriyorum. Sonunda Edison banyo kapısını tıklatıyor. "Avukatına mı gidiyoruz yoksa majesteleri kraliçe ile buluşmaya mı?" diye soruyor.

Hakkı var. Neden bu kadar gerginim bilmiyorum. Ama bu bir tür sınırın aşılması hissi veriyor. Kennedy'nin davamla ilgili bilgileri teyit etmek için evime gelmesi başka, ama bu davet, herhangi bir iş meselesine bağlanmadı. Bu daha çok... arkadaşça bir davet sanki.

Edison gömlek ve hâkî pantolonuyla geliyor. Ona gözdağı vererek, bir beyefendi gibi davranacağına dair söz alıyorum ve aksi durumda eve dönüşte şamarı yiyeceğini söylüyorum. Kapının zilini çaldığımızda, koltuğunun altına bez bebek gibi sıkıştırdığı kızıyla, Kennedy'nin--Micah adlı--kocası kapıyı açıyor. "Siz Ruth olmalısınız," diyerek ona sunduğum çiçek buketini alıp içtenlikle benimle tokalaştıktan sonra, Edison'un elini sıkıyor. Sonra dönerek etrafına bakınıyor. "Kızım Violet de buralarda bir yerde. Biraz önce gördüm. Eminim size merhaba demek ister." O eğilip bükülürken, küçük kız saçlarını savurarak koşturuyor ve kahkahaları baloncuklar gibi ayaklarıma yuvarlanıyor.

Kız, babasının kolundan inince, önüne çömeliyorum. Violet McQuarrie, annesinin Prenses Tina kostümüne bürünmüş minik bir kopyası gibi. Ona küçük beyaz lambalarla dolu bir cam kavanoz

uzatıyorum ve düğmeyi çevirip lambaları yakıyorum. "Bu senin," diyorum. "Peri feneri."

Küçük kızın gözleri büyüyor. "Vaaaay," diye nefesini çekip kavanozu alarak koşa koşa uzaklaşıyor.

Ayağa kalkıyorum. "Harika bir gece lambası da olabilir," diyorum Micah'ya; o sırada Kennedy üstünde kazağı, kot pantolonu ve mutfak önlüğüyle mutfaktan çıkıyor.

"Geldin mi!" diyor gülümseyerek. Çenesine spagetti sosu bulaşmış.

"Evet," diyorum. "Belki yüz kere evinin önünden geçmişimdir. Senin burada oturduğunu bilmiyordum."

Hakkımda cinayetten dava açılmasa, hâlâ da bilmiyor olacaktım. Onun da aklından aynı şeyin geçtiğine eminim, ama Micah konuyu değiştiriyor. "İçki? Ruth, bir içki ikram edeyim. Şarap, bira, cin tonik..."

"Şarap alabilirim."

Salona geçip oturuyoruz. Sehpanın üzerinde bir peynir tabağı hazır duruyor. "Şuna bak," diye fısıldıyor Edison bana. "Bir sepet dolusu kraker."

Ona bıçak gibi keskin bir bakış fırlatıyorum.

"Bizi davet etmeniz büyük incelik," diyorum kibarlıkla.

"Teşekkür etmek için acele etme, " diyor Kennedy. "Dört yaşında çocukla akşam yemeği pek ziyafet gibi geçmiyor." Gülümseyerek, sehpanın diğer tarafında boyama yapmakla meşgul Violet'e bakıyor. "Tahmin edersin ki bu aralar pek eğlenceli değiliz."

"Edison'un bu yaşlarını hatırlıyorum. Belki bir yıl boyunca her akşam peynirli makarna çeşitleri yediğimiz olmuştur."

Micah bacak bacak üstüne atıyor. "Edison, karım senin çok parlak bir öğrenci olduğunu söyledi."

Tabii. Çünkü son günlerde okuldan uzaklaştırıldığından Kennedy'ye bahsetmeyi ihmal ettim.

"Teşekkür ederim efendim," diyor Edison. "Bu aralar üniversite başvuruları yapıyorum."

"Öyle mi? Harika! Ne okumak istiyorsun?"

"Tarih olabilir. Ya da siyaset."

Micah ilgiyle başını sallıyor. "Obama hayranı mısın?"

Beyazlar neden hep böyle varsayar?

"Onun adaylığı sırasında yaşım biraz küçüktü," diyor Edison. "Ama annemle birlikte, ona karşı yarışan Hillary'nin kampanyalarına katılmıştım. Sanırım babamdan dolayı askeri meselelere duyarlıyım ve Hillary'nin Irak Savaşı konusundaki görüşleri o sırada bana mantıklı geliyordu; o açıkça işgali savunurken, Obama en baştan buna karşı çıkmıştı."

Koltuklarım kabarıyor. "Hadi bakalım," diyor Micah hayranlıkla. "Bir gün senin ismini de oy pusulasında görürüz umarım."

Violet, bu sohbetten sıkıldığını açıkça belli ederek dizlerime tırmanıp Edison'a bir boya kalemi uzatıyor. "Boyamak ister misin?" diye soruyor.

"Eee, tamam, olur," diye cevap veriyor Edison. Boyama kitabına erişmek için dizüstü çömelip Kennedy'nin kızıyla omuz omuza veriyor. Sindirella'nın elbisesini yeşile boyamaya girişiyor.

"Hayır," diye Violet minik bir zorba gibi müdahale ediyor. "*Maviye* boyaman lazım." Böyle diyerek, boyama kitabındaki yarısı Edison'un iri elleri altında kalan Sindirella'nın elbisesini gösteriyor.

"Violet," diyor Kennedy, "misafirlerimizin tercihlerine karışmıyoruz, unuttun mu?"

"Sorun değil Bayan McQuarrie. Sindirella'nın işine karışmak istemem," diye cevaplıyor Edison.

Küçük kız, uygun mavi boya kalemini bilmiş bilmiş ona uzatıyor. Edison başını eğip tekrar boyamaya koyuluyor.

"Haftaya jüri seçimlerine mi başlıyorsun?" diye soruyorum. "Beni kaygılandıracak bir durum var mı?"

"Hayır, elbette yok. Yalnızca..."

"Edison?" diye soruyor Violet. "Zincir mi o?"

Edison, son günlerde kuzenleriyle takılmaya başladığından beri taktığı kolyeye dokunuyor. "Evet galiba."

"Sen kölesin o zaman," diyor kız sakin sakin.

"Violet!" diye Micah ve Kennedy bir ağızdan bağırıyorlar.

"Ah Tanrım, Edison, Ruth. Özür dilerim," diyor Kennedy telaşla. "Bunu nereden duydu hiç bilmiyorum."

"Okuldan," diye açıklıyor Violet. "Josiah, Taisha'ya onun gibi insanların eskiden boyunlarına zincir takıldığını ve geçmişte köle olduklarını söyledi."

"Bunu daha sonra konuşalım," diyor Micah. "Tamam mı Vi? Bu şimdi konuşulacak bir şey değil."

"Sorun değil," diyorum, sanki biri tüm oksijeni emmiş gibi odada oluşan boğucu havayı hissedebildiğim halde. "Kölelik ne demek biliyor musun?"

Violet, hayır anlamında başını sallıyor.

"Birinin, başka birinin sahibi olması."

Küçük kızın bunu zihninde evirip çevirmesini izliyorum. "Evcil hayvan gibi mi?"

Kennedy elini koluma yaslıyor. "Bunu yapmak zorunda değilsin," diyor fısıltıyla.

"Eskiden en az bir kere yapmak zorunda kaldığımı tahmin ediyorsundur." Tekrar kızına dönüyorum. "Evcil hayvan gibi ama ondan da farklı. Uzun zaman önce, sen, annen ve babanın görünümündeki insanlar, dünyada, ben, Edison ve Taisha'ya benzeyen insanların olduğu bir yer buldular. Ve bizler orada--evler inşa edip, yemek pişirip, yoktan var ederek--öyle güzel şeyler yapıyorduk ki, bunların kendi ülkelerinde de olmasını istediler. Bu yüzden de bana benzeyen insanları, bizim onayımızı almadan, buraya taşıdılar. Seçme

şansımız yoktu. İşte köle buna denir: Yapacağı şeyleri ya da ona yapılan şeyleri seçemeyen insan."

Violet boya kalemini bırakıyor. Düşünceli düşünceli yüzünü buruşturuyor.

"Bizler ilk köleler değildik," diyorum. "İncil adlı sevdiğim bir kitapta, buna dair hikâyeler vardır. Mısırlılar Yahudileri köleleştirerek, kendilerine devasa üçgenlere benzer ve tuğladan inşa edilen tapınaklar yaptırdılar. Yahudileri köleleştirmeyi başardılar, çünkü Mısırlılar daha güçlüydü."

O anda Violet, tipik bir dört yaş çocuğunun yapacağı gibi, tekrar zıplayarak oğlumun yanındaki yerine oturuyor. "Rapunzel'i boyayalım şimdi," diyor... ama sonra duraklıyor. "Şey, Rapunzel'i boyamak ister miydin sen de?" diye düzeltiyor.

"Olur," diyor Edison.

Buna yalnızca ben dikkat etmiş olabilirim ama tüm o açıklamaları yaptığım sırada Edison'un zincirini boynundan çıkarıp cebine attığını fark ediyorum.

"Teşekkürler," diyor Micah içtenlikle. Mükemmel bir siyah tarihi dersiydi."

"Kölelik siyah tarihi değildir," diye düzeltiyorum. "Herkesin tarihidir."

O anda alarm zili ötüyor ve Kennedy yerinden kalkıyor. O mutfağa gidince, ona yardım etmek istediğime dair bir şeyler mırıldanıp ben de arkasından gidiyorum. Ben gider gitmez, Kennedy yanakları kıpkırmızı bana dönüyor. "Bunun için çok çok özür dilerim Ruth."

"Dileme. O daha küçük bir çocuk. Yol yordam bilmiyor henüz."

"Doğrusu benim asla yapamayacağım kadar güzel anlattın."

Fırını açıp lazanyayı çıkarmasını seyrediyorum. "Edison okul dönüşü bana köle olup olmadığımızı sorduğunda Violet'in yaşlarındaydı. O zaman bu konuşmayı yapıp ona kendini kurban gibi hissettirmeyi hiç istememiştim."

"Violet geçen hafta bana Taisha gibi olmak istediğini, çünkü onun saçına boncuklar takabildiğini söyledi."

"Sen ne dedin?"

Kennedy duraklıyor. "Hatırlamıyorum. Muhtemelen kafasını karıştırdım. İnsanların farklı farklı olduğu ve dünyanın bu sayede harika bir yer olduğu minvalinde bir şeyler söyledim. Yemin ederim, ne zaman bana ırk konusunda bir şeyler sorsa, ucube bir Coca-Cola reklamı gibi ötmeye başlıyorum."

Gülüyorum. "Ama senin suçun değil, muhtemelen bu konuda benim kadar sık konuşmak zorunda kalmamışsındır hiç. Pratik yapa yapa ustalaşıyorsun."

"Ama sana bir şey söyleyeyim mi? Ben onun yaşındayken benim sınıfımda da öyle bir Taisha vardı; gerçi ismi Lesley'di. Tanrım, o kızın yerinde olmak isterdim. Bir sabah siyah olarak uyanmayı düşlüyordum. Ciddiyim."

Yapmacık bir dehşetle alnımı kırıştırıyorum. "Kazandığın piyangodan vazgeçmek istiyordun öyle mi? Hiç inanmam."

Bana bakıyor ve birlikte kahkahalarla gülüyoruz. O anda ikimiz, bir lazanya tepsisi başına dikilmiş gerçekleri anlatan iki kadınız sadece. O anda, bir elbisenin altındaki kombinezon gibi görünüveren kusurlarımız ve itiraflarımızla, farklılıklarımızdan çok daha fazla benzerliğe sahibiz.

Gülümsüyorum, Kennedy de gülümsüyor ve en azından bir an için birbirimizi gerçekten ama gerçekten anlayabiliyoruz. Bu bir başlangıç.

Birden Edison elinde benim cep telefonumla mutfağa giriyor. "Ne oldu?" diye takılıyorum. "Ariel'i esmer yaptın diye işine son mu verildi?"

"Anne, Bayan Mina arıyor," diyor. "Cevaplasan iyi olur."

♠

Bir keresinde Noel'de, on yaşımdayken bana siyah bir Barbie bebek hediye edilmişti. İsmi Christie'ydi ve tıpkı Christina'nın

bebeklerine benziyordu; yalnız benimkinin ten rengi farklıydı ve Christina'nın bir ayakkabı kutusunu dolduracak kadar Barbie elbisesi varken, annemin onlardan alacak parası yoktu. Bu yüzden annem Christie'ye eski çoraplardan ve mutfak havlularından bir gardırop düzmüştü. Ayakkabı kutularını tutkalla birbirine yapıştırarak bana bir de hayalimdeki evi yapmıştı. Sevinçten havalara uçmuştum. Anneme, dünyada benden başka kimsede olmadığından, bunun Christina'nın koleksiyonundan dahi güzel olduğunu söylemiştim. O zaman on iki yaşındaki ablam Rachel benimle dalga geçmişti. "Sen ne dersen de," demişti bana. "Çakma bunlar."

Rachel'ın arkadaşlarının çoğu onun yaşlarında oldukları halde, tavırları on altı yaşında gibiydi. Onlarla çok sık takılmıyordum, zira onlar Harlem'deki okula giderken ben Dalton'a gidiyordum. Ama hafta sonları bize geldiklerinde, benim saçlarım onlarınki gibi Afro değil de dalgalı diye ya da daha açık tenli olduğum için benimle alay ederlerdi. "Çok havalısın yahu," diyerek, gizli bir fıkranın vurucu cümlesini söylemiş gibi, birbirlerinin omzuna gömülüp kıkır kıkır gülüşürlerdi. Annem hafta sonları beni Rachel'a bıraktığında, alışveriş merkezlerinden birine gitmek için otobüse binerdik ve ben ön koltuğa otururken onlar hep beraber arkaya otururdu.

Bana Afrosakson diye isim takmışlardı. Benim bilmediğim şarkılara hep bir ağızdan eşlik ederlerdi. Rachel'a arkadaşlarının benimle alay etmelerinden hoşlanmadığımı söylediğimde, bana alınganlığı bırakmamı söylerdi. "Sana takılıyorlar azıcık," derdi. "Birazcık umursamaz olsan belki seni daha çok severler."

Bir gün okuldan eve dönerken yolda arkadaşlarına rastladım. Ancak bu defa Rachel yanlarında yoktu. "Uuu, bakın burada kimler var," dedi en uzun boyluları olan Fantasee. O günlerde okulumdaki kızların yaptığı modeldeki balıksırtı saç örgümden tutup çekti. "Çok havalı olduğunu mu sanıyorsun?" dedi ve üçü birden etrafımı sardılar. "Ne dedin? Dilini mi yuttun? Ablan olmayınca konuşamıyor musun?"

"Yapmayın," dedim. "Beni rahat bırakın. Lütfen."

"Bence birinin buna geldiği yeri hatırlatması gerek." Hepsi birden sırt çantamı kapıp fermuarını açtılar ve okul eşyalarımı yerdeki su birikintilerine atıp beni çamura ittiler. Fantasee, Christie bebeğimi alıp kollarını ve bacaklarını söktü. Ansızın, Rachel bir intikam meleği gibi orada bitiverdi. Fantasee'yi uzağa çekip yüzüne şamarı yapıştırdı. Diğer kızlardan birini çelmeyle yere devirip, ötekine yumruğu çaktı. Hepsini yere serdikten sonra da yumrukları sıkılı halde başlarında dikildi. Kızlar, deredeki yengeçler misali sürünerek uzaklaşıp, yalpalayarak ayağa kalktılar ve kaçtılar. Ben kırık Christie bebeğimin başına çömeldim ve Rachel da yanıma çöktü. "İyi misin?"

"Evet," dedim. "Ama sen... sen arkadaşlarını küstürdün."

"Başka arkadaşlarım da var," dedi Rachel. "Ama sen, benim biricik kardeşimsin."

Beni ayağa kaldırdı. "Haydi üstünü temizleyelim."

Eve kadar sessizce yürüdük. Mama saçlarımı ve yırtılmış taytımı görür görmez beni apar topar banyoya soktu. Rachel'ın eline buz koydu.

Mama, Christie'yi tutkalla yapıştırarak eski haline getirmeye çalıştı, ama bebeğin kolu çıkmaya devam etti ve kafasının arkasındaki oyuk hiç düzelmedi. O gece Rachel benim yatağıma süzüldü. Küçüklüğümüzde gök gürültüsü olduğunda böyle yapardı. Bana boş bir sigara paketi, bir yoğurt kâsesi ve biraz gazeteden yapılma bir iskemle verdi. Tutkalla ve selobantla birbirine tutturduğu çerçöp. "Christie'nin işine yarayabilir diye düşündüm," dedi.

Başımı sallayarak verdiği şeyi avucumda evirip çevirdim. Muhtemelen Christie'nin ilk oturuşunda paramparça olacaktı, ama mesele bu değildi. Yorganı kaldırdım ve Rachel göğsünü sırtıma vererek bana sarıldı. Siyam ikizleri gibi, o geceyi tek yürek halinde geçirdik.

♠

Annem ilk kalp krizini, elektrik süpürgesiyle evi süpürürken geçirdi. Bayan Mina, annemin yere düşerken çıkardığı gürültüyü

duymuş, onu İran halısının bir kenarında, sanki halıyı inceler gibi yüzü püsküllere yapışık halde yatarken bulmuştu. Bu ikinci krizini hastane yolundaki ambulansın içinde geçiriyor. Oraya ulaştığımızda, annemin hastaneye varır varmaz öldüğünü öğreniyoruz. Bayan Mina'yı hıçkırıklar içinde ve perişan, bizi beklerken buluyorum. Edison'u onunla bırakıp Mama'yı görmek için yanlarından ayrılıyorum.

Düşünceli bir hemşire, cesedi benim görmem için bekletmiş. Bir perdeyle çevrili minik bölmeye girip annemin yanı başına oturuyorum. Elini avucuma alıyorum. Hâlâ sıcak. "Neden dün gece aramadım seni?" diye mırıldanıyorum. "Neden geçen hafta ziyaretine gelmedim?"

Yatağın kenarına oturuyorum, sonra da bir anlığına oraya uzanıp koltuğunun altına sokularak, kulağımı kımıltısız göğsüne yaslıyorum. Bebek gibi koynunda yatmak için bu son şansım.

Ansızın annesiz kalmak tuhaf şey. Şu ana dek pek aldırış etmediğim, beni doğru rotada tutmuş bir dümeni kaybetmişim gibi. Anne olmayı, yabancıların kötülüğüyle baş etmeyi, alçakgönüllülüğü bana artık kim öğretecek?

Sen bunları çoktan öğrettin ya, diyorum, anlık bir idrakle.

Sessizce lavaboya gidiyorum. Bir kabın içine ılık sabunlu su doldurup Mama'nın yanı başına koyuyorum. Acil müdahale başarısız olduktan sonra üzerine örtülen çarşafı aşağı çekiyorum. Mama'mı çırılçıplak görmeyeli asırlar olmuştur, ama yıllar geçtikte görüntüsü bozulan bir aynaya bakar gibiyim. Benim de memelerim, göbeğim ilerde böyle görünecek. Şunlar ona beni anımsatan doğum çatlakları. Annem iş yapabilsin diye didinip durmuş şu belkemiğinin kıvrımı. Gözlerinden fışkıran kahkaha çizgileri.

Tıpkı yeni doğmuş bebeklere yaptığım gibi, onu yıkamaya koyuluyorum. Bezi kolları ve bacaklarında yukarı aşağı gezdiriyorum. Ayak parmaklarının aralarını siliyorum. Doğrultup oturtarak onu göğsüme yaslıyorum. Tüy gibi hafif geliyor. Su damlaları sırtından aşağı süzülürken, başımı omzuna yaslayıp onu kucaklıyorum. O beni bu dünyaya getirdi. Ben onu buradan uğurluyorum.

İşimi bitirdiğimde, kollarımla onu kucaklayıp sırtını nazikçe yastığa yaslıyorum. Çarşafı tekrar üstüne çekip, çenesinin altına sıkıştırıyorum. "Seni seviyorum Mama," diye fısıldıyorum ona.

Perde aniden açılıyor ve Adisa beliriveriyor. Benim sessiz yasımın aksine, o hüngür hüngür ağlıyor. Çarşaflara yapışarak Mama'nın üstüne atılıyor.

Her alev gibi onunkinin de yavaş yavaş dineceğini biliyorum. Feryatları hıçkırıklara dönüşene kadar bekliyorum. Dönüp benim orada dikildiğimi görünce, aslında odada olduğumun bile yeni farkına vardığını anlıyorum.

Önce o mu kollarını uzatıyor ben mi bilmiyorum ama can havliyle birbirimize sarılıyoruz. Sözlerimiz birbirine karışıyor: *Annem seni aramış mıydı? Rahatsızlığı var mıydı? En son ne zaman konuşmuştunuz?* Şok ve acı, ondan bana benden ona sekip duruyor.

Adisa beni sımsıkı kucaklıyor. Elim saç örgülerine dolanıyor. "Wallace Mercy'ye kendine yeni bir röportaj konusu bulmasını söyledim," diye fısıldıyor.

Geri çekilip gözlerinin içine bakıyorum.

Adisa, sanki bir soru sormuşum gibi, omuz silkiyor. "Sen biricik kardeşimsin," diyor.

♠

Annemin cenazesi, tam da onun isteyeceği gibi şanına yakışır bir tören oluyor. Eskiden beri gittiği Harlem'deki kilise, onu yıllardır tanıyan cemaatle tıklım tıklım dolu. Ben en ön sırada Adisa'nın yanına oturup, arkasında fıskiyeyle iki yanında vitray panolar olan, mihrap duvarına asılı devasa tahta haçı seyrediyorum. Mihrabın üzerinde Mama'nın tabutu duruyor: Cenaze masraflarını üstlenen Bayan Mina'nın ısrarı üzerine en gösterişli olanını aldık. Şoku atlatamadığı halinden belli olan Edison, kol ve bacakları kısa gelen takım elbisesi ve spor ayakkabılarıyla Rahip Harold'un yanında dikiliyor. İçeride olduğumuz halde, aynalı güneş gözlüklerini takmış. İlk başta bunun saygısızlık olduğunu düşünsem de nedenini sonradan fark ediyorum. Hemşire olduğumdan ben sürekli

ölümle içli dışlıyım, oysa Edison için bu bir ilk; babası bayrağa sarılı tabutla eve yollandığı zaman çok küçük olduğundan onu hatırlayacak yaşta değil.

Cemaat kalabalığı uzun bir yılan gibi kıpır kıpır bir ölüm dansıyla, Mama'yı görmek için açık tabuta sokuluyor. Annemin üstünde, çok sevdiği omuzu pullu mor elbisesi, ayağını vuran siyah topuklu ayakkabıları ve Bayan Mina ile Sam'in bir Noel'de ona hediye ettikleri ve düşürüp kaybederim korkusuyla bir kez bile takmadığı pırlanta küpeleri var. Onu uğurlu eşarbıyla gömmek istemiştim ama bütün evini altüst etmeme rağmen eşarbı bulup levazımatçıya veremedim. "Huzurla ölmüş görünüyor," sözleri durmadan kulağıma çalınıyor. Ya da "Nasıl da farksız görünüyor değil mi?" Hiçbiri doğru değil. Gerçekte, bir kitabın içinde, sayfadan dışarı fırlaması gerekirken iki boyuta hapsolmuş bir resim gibi.

Herkes tek tek tabuta baktıktan sonra, Rahip Harold vaazına başlıyor. "Bayanlar ve Baylar, kardeşlerim... bugün keder günü değil," diyor. Küçük Zhanice'in minik Bantu topuzlarıyla süslü saçlarına gömülerek hıçkıran yeğenim Tyana'ya sevecenlikle gülümsüyor. "Bugün kutlu bir gün, zira bizler, sonunda huzura kavuşan ve Rabbimizin yanına yürüyen aziz dostumuz, annemiz ve büyükannemiz Louanne Brooks'u anmak için buradayız. Şimdi duamızı edelim."

Başımı öne eğiyorum ama bir yandan da kaçamak bakışlarla, dualarla inleyen kilisedeki kalabalığı tarıyorum. Bayan Mina, Christina ve en arkada duran Kennedy McQuarrie ile yanındaki yaşlı kadın dışında, herkes bize benziyor.

Kennedy'yi burada görmek beni şaşırtıyor, ama Mama'nın ölümünden elbette haberi var. Ölüm haberini aldığımda onun evindeydim.

Yine de, tıpkı evindeki şarap ve peynir gibi, benim için sanki bulanık bir hatıra. Sanki ben onu bir kutuya hapsetmeye çalıştıkça oradan fırlayıp duruyor.

"Dostumuz Louanne 1940 doğumlu," diyor rahip. "Jermaine ve Maddie Brooks'un dört çocuğundan en küçüğü. İki kızı var ve babaları aralarından ayrıldıktan sonra, hayatını tümüyle onlara

adayarak onları iyi, güçlü kadınlar olarak yetiştirdi. Hayatını başkalarına hizmet etmeye adayıp, elli yıldan uzun süredir yanında çalıştığı aileye mutlu bir yuva verdi. Börekleri ve pastaları kilise kermeslerinde ödülleri toplardı. Sanırım ben de belimdeki fazlalıkların en az beş kilosunu Lou'nun tatlılarına borçluyumdur. Gospelleri, (Whoopi Goldberg'in de sunucusu olduğu TV programı) *The View*'u, hamur işleri yapmayı ve İsa'yı çok severdi. Ardında iki kız çocuğu ve çok sevdiği altı torun bıraktı."

Koro, Mama'nın en sevdiği ilahileri söylüyor: *Yüce Rabbim Tut Elimi* ve *Göçüp Gideceğim*. Ardından, rahip tekrar kürsüye dönüyor. Gözlerini kalabalığa çeviriyor. "Tanrı iyidir!" diye bağırıyor.

"Daima!" diye hep bir ağızdan bağırıyorlar.

"Ve bir meleği daha yanına, cennete çağırdı!"

Âminler kalabalıkta gezindikten sonra rahip, söz isteyenleri kürsüye çıkıp Mama'nın hayatlarında bıraktığı etkiyi anlatmaya davet ediyor. Annemin dostlarından bazılarının, ayağa kalkıp sırada kendilerinin olabileceğini bilircesine ağır adımlarla kürsüye ilerleyişini izliyorum. *Meme kanseri atlattığım dönemde bana destek oldu*, diyor biri. *Bana teğel yapmayı öğretmişti. Tombalada hiç kaybetmezdi.* Zihin açıcı: Ben Mama'yı bir yönüyle tanıyordum, oysa onlar için o farklı biri, kâh bir öğretmen kâh bir sırdaş ya da bir suç ortağıydı. Mama'nın geçmişini şekillendiren bu hikâyeler anlatılırken insanlar ağlıyor, titriyor, tezahüratlarda bulunuyorlar.

Adisa elimi sıkıyor ve kürsüye gidiyor. "Annem kuralcıydı," diyor. Kalabalık, bu doğru tespit üzerine gülüşüyor. "Davranışlarımız, ödevlerimiz, erkek arkadaşlarımız ve dışarı çıkarken ne kadar kapalı giyinmemiz gerektiği konusunda sıkı kuralları vardı. Oran bile belirlemişti, değil mi Ruth? Mevsime göre değişse de yıl boyu giyimimi kısıtlayan kuralları vardı." Adisa belli belirsiz bir tebessümle anılara dalıyor. "Bir keresinde bir davranışım üzerine, yemek masasına bir servis eklemiş ve bana şöyle demişti: *Kızım, masadan kalkarken onu orada bırak olur mu?*"

Arkamdan biri, *helal* diye bağırıyor.

"Doğrusu ben de isyankâr bir çocuktum. Belki hâlâ da öyleyim. Ve Mama, başka ebeveynlerin hiç umursamıyor göründükleri konularda bize karışırdı. O zamanlar bu bana büyük haksızlık gibi gelirdi. Ona, kırmızı rugan mini etek giysem kıyamet mi kopar diye sorduğumda, bana asla unutmayacağım bir cevap vermişti. *Rachel*, demişti, *burada benimle olduğun şu kısacık süre çok değerli. Ve bunun olabildiğince sürmesi için ne gerekirse yaparım.* O zamanlar ne demek istediğini anlayamayacak kadar küçük ve isyankârdım. Ama şimdi onu anlıyorum. O zamanlar madalyonun diğer yüzünün farkında değilmişim: Annemin benimle olduğu o değerli zaman meğer ne kısaymış."

Gözünde yaşlarla kürsüden iniyor ve ben ayağa kalkıyorum. Dürüst olmak gerekirse, Adisa'nın bu kadar güzel bir konuşma yapabileceğini düşünmezdim, ama zaten oldum olası benden cesurdur. Bense kendimi hep geriye çekerim. Cenazede konuşma yapmayı da istemiyordum, ama Adisa insanların bunu benden beklediğini söylemişti ve ona hak veriyordum. *Bir hikâye anlat*, diye öneride bulunmuştu bana. Bu yüzden, kürsüye çıkıyorum ve ahşap kenarlıklara panikle yapışarak boğazımı temizliyorum. "Teşekkürler," dediğimde mikrofondan tiz bir ses yükseliyor. Geri çekiliyorum. "Mama'ya elveda demeye buraya kadar geldiğiniz için, sizlere teşekkür ederim. Kendisine böyle değer verdiğinizi bilmek onu çok mutlu ederdi ve eğer gelmemiş olsaydınız, emin olun cennette yattığı yerinden doğrulup bu ayıbınız için sizi bir güzel paylardı." Kalabalığa göz atıyorum: Espri olsun diye söylediğim sözlere kimse gülmüyor.

Yutkunarak konuşmama devam ediyorum. "Mama hep kendinden çok başkalarını düşünürdü. Hepinizin bildiği gibi, herkesi tek tek doyurmadan evden bırakmazdı. Allah muhafaza, kimse evimizden aç karnına çıkamazdı. Bahse girerim, tıpkı Rahip Harold gibi, Mama'nın mavi kokartlı börek ve pastalarını tatmayan kalmamıştır. Bir keresinde annem, kilisenin yarışmalarından biri için Karaorman pastası yaparken, ben de "yardım edeceğim" diye tutturmuştum. Tabii ki yardımdan çok ona fazladan iş çıkaracak yaştaydım. Bir ara, ölçü kaşığını hamurun içine düşürdüm ve ona söylemeye cesaret edemediğimden, kaşık pastanın içinde fırına girdi.

Yarışmanın jürisi pastayı kesip kaşığı içinde görünce Mama ne olduğunu hemen anladı. Ama bana kızmak yerine jüriye, bunun pasta hamurunu ıslak tutmak için kullandığı özel bir numara olduğunu söyledi. Ertesi sene, yarışmaya katılan bir sürü pastadan nasıl ölçü kaşıkları çıktığını hatırlarsınız. Eh, artık nedenini biliyorsunuz." Gülüşmeler geliyor ve o ana dek fark etmeden tuttuğum nefesimi bırakıyorum. "İnsanlar annemin ödülleriyle, aşçılığıyla gurur duyduğunu söylüyorlar ama öyle değil. Elbette bunu canla başla yapardı. Her yaptığı şey gibi. Bize gururun günah olduğunu söylerdi. Ve aslında, gördüğüm kadarıyla onun tek bir gurur kaynağı vardı o da ablam ve ben."

Bu sözleri söylerken, hakkımda dava açıldığını söylediğimde annemin yüzünde beliren ifade gözümün önüne geliyor. Nezarethaneden eve döndüğümde, iyi olduğuma emin olmak için yüz yüze görüşmek istemiş ve bana, *Ruth*, demişti, *senin başına nasıl böyle bir şey gelebilir?* Ne demek istediğini anlıyordum. Onun örnek evladıydım ben. Döngüyü kırabilmiştim. Başarılı olmuştum. Onun hayatı boyunca başını çarptığı o kirişten kazasız geçebilmiştim. "Benimle çok gurur duyardı." diye tekrarlıyorum, ama bu sözler, havaya bırakılınca patlayıp geride pis bir hayal kırıklığı kokusunu bırakan balonlar gibi, yapış yapış uzuyor.

Kalabalıktan *boş ver bebeğim* ve *hı-hı gayet iyisin* sözleri duyuluyor.

Annem asla bu kadarını söylemedi, ama hâlâ benimle gurur duyuyor muydu acaba? Yoksa benim işlemediğim bir cinayetten yargılanmam, onun gözünde, canla başla çıkarmaya çalıştığı o lekelerden biri gibi miydi?

Konuşmamın devamı da var ama aklımdan uçup gitti bile. Minik kartlarıma yazdığım sözcükler şimdi hiyerogliflerden farksız görünüyor. Onlara uzun uzun bakıyorum ama artık hiçbiri bir anlam ifade etmiyor. Yıllarca hapiste yatacağım bir hayatı düşünemiyorum. Annemin olmadığı bir hayatı düşünemiyorum.

İşte o anda, Christina'nın pijama partisine gittiğim bir akşam annemin bana söylediği bir şey aklıma geliyor. *Bize hazır olduğunda,*

seni bekliyor olacağız. Tam o an, daha önce hissetmediğim başka bir mevcudiyet hissediyorum. Ya da belki daha önce hiç dikkat etmediğim. Bir duvar gibi katı ve iliklerime kadar sıcak. Bu cemaatin insanları, ben hepsini tanımadığım halde, beni adımla bilen insanlar. Bu cemaattekiler, ben yuvadan uçmuş da olsam, benim için hep dua ettiler. Onlar, benim zihnimin gerilerine itmekten unutup gittiğim hatıralarımı kendi zihinlerinde saklayan, varlıklarından bile habersiz olduğum dostlarım.

Arkamdaki fıskiyenin şırıltısını duyuyorum ve suyu, onun buhar olup bulunduğu yerden yukarıya nasıl yükseldiğini, nasıl bulutlaşıp yağmur olarak tekrar yere düştüğünü düşünüyorum. Düşüş mü demeli? Yoksa yuvaya dönüş mü?

Orada ağlayarak daha ne kadar durdum hatırlamıyorum. Adisa yanıma gelip, koca siyah balıkçıl kanatları gibi kollarını açıyor. Koşulsuz sevgisinin tüyleriyle beni sarıp sarmalıyor. Oradan uzaklaştırıyor.

♠

Koronun *yakında ve Çok Yakında* ilahisi eşliğinde, ardında tek sıra olduğumuz tabutun kiliseden çıkarılmasından ve rahibin bir konuşma daha yaptığı mezarlıktaki törenden sonra, annemin apartman dairesinde--benim büyüdüğüm o küçük evde--yeniden toplanıyoruz. Kilisedeki hanımefendiler görevlerini yapmışlar; şirin, pembe masa örtüleri üzerine patates ve lahana salatası dolu dev kâseler ve kızarmış tavuk tabakları dizilmiş. Hemen tüm yüzeyler saten çiçeklerle süslenmiş ve birileri, zar zor yetse de herkesi oturtacak kadar katlanır iskemle getirmeyi neyse ki akıl etmiş.

Ben mutfağa sığınıyorum. Üst üste istiflenmiş browni ve limonlu pasta tabaklarına bir göz atıp, evyenin üstündeki minik kitap rafına doğru yürüyorum. Orada duran minik siyah beyaz defteri alıp sayfaları açarken, Mama'nın el yazısının oluşturduğu sivri tepeler ve vadileri okuyabilmek için iki büklüm oluyorum. *Tatlı Patatesli Turta*, diye okuyorum. *Hindistan Cevizi Rüyası. Erkek Ayartan Çikolatalı Pasta.* Bu son tarifte gülümsüyorum: Bana evlenme teklif

etmeden önce Wesley'e bu pastayı yapmıştım. Annem *ben demiştim sana*, demekle yetinmişti.

"Ruth," diyor biri ve arkamı döndüğümde, Kennedy'yi ve annemin mutfağında garip ve oraya aykırı görünen, yanında getirdiği diğer beyaz kadını karşımda buluyorum.

Daldığım derinliklerden terbiyemi bulup çıkarıyorum. "Geldiğiniz için teşekkürler. Çok naziksiniz."

Kennedy öne doğru bir adım atıyor. "Seni annemle tanıştırmak istiyorum. Ava."

Yaşlı kadın elini uzatıp güneylilere özgü o üslupla, benimle el ucuyla tokalaşıyor. "Başınız sağ olsun. Güzel bir törendi."

Başımı sallıyorum. Bu söze karşı ne söylenebilir ki?

"Nasıl dayanıyorsun?" diye soruyor Kennedy.

"Annem olsaydı, bana gelip en sevdiği sehpada bardak altlığı kullanması için Rahip Harold'u uyarmamı isterdi diye düşünüyorum." Onu kendi annesiyle yan yana gördüğümde, benim artık böyle bir şansım olmadığını bilmekten dolayı hissettiğim asıl duyguları anlatacak söz bulamıyorum. Birinin ipini salıverdiği bir balon gibi olmak nasıl şeydir?

Kennedy'nin gözü elimdeki açık deftere kayıyor. "O nedir?"

"Yemek tarifleri defteri. Yarım kalmış. Annem en iyi tariflerinin hepsini benim için buna yazacağını söyler dururdu, ama başkalarına yemek pişirmekten buna hiç vakit bulamadı. "Ne kadar iğneleyici konuştuğumu fark ediyorum. "Başka birine kölelik ederek hayatını boşa harcadı. Gümüşleri ovmaktan, günde üç kap yemek yapmaktan ve tuvaletleri ovmaktan elleri paralandı. Başkalarının bebeğine baktı."

Bu son cümlede sesim paralanıyor. Kopan parçalardan biri uçurumdan aşağı yuvarlanıyor.

Kennedy'nin annesi Ava çantasını açıyor. "Bugün Kennedy'yle buraya gelmeyi ben istedim," diyor. "Anneni tanımıyordum ama tanıdığım, ona benzer biri vardı. Çok değer verdiğim biri."

Kenarları tırtıklı fotoğraf kâğıdına basılmış eski bir fotoğraf uzatıyor. Hizmetçi kıyafetleri içinde, kucağında küçük bir kız tutan siyah bir kadının fotoğrafı. Kızın sarı saçları neredeyse beyaza çalıyor ve bakıcısının yanağına dayadığı eli keskin bir zıtlık oluşturuyor. Aralarında görev gereklerini aşan bir bağ var. Kıvanç var. Sevgi var. "Anneni tanımıyordum. Ama Ruth... hayatını boşa harcadığı doğru değil."

Gözlerim yaşlarla doluyor. Fotoğrafı Ava'ya geri veriyorum ve Kennedy beni kendine doğru çekerek kucaklıyor. Bayan Mina ya da lisedeki okul müdürüm gibi beyaz kadınlardan hatırladığım kasıntı kucaklamalardan farklı olarak, bu defaki zorlama, kibirli ve yapmacık değil.

Kennedy beni bırakınca göz göze geliyoruz. "Kaybın için çok üzgünüm," diyor Kennedy ve aramızda bir kıvılcım çakıyor: Mahkemeye gittiğimizde dudaklarından bu sözcükleri duymayacağıma dair bir güvenç, bir umut beliriyor.

KENNEDY

Altıncı evlilik yıl dönümümüzde, Micah bana mide mikrobu bulaştırıyor.

Hastalık geçen hafta, evimize dadanan diğer tüm virüsler gibi, ilk Violet'te ortaya çıktı. Ardından Micah kusmaya başladı. Bense kendi kendime, hastalanmaya vaktim olmadığını söyleyip güvende olduğumu düşünürken gecenin köründe kan ter içinde yatağımdan fırlayıp apar topar banyoya koşturmak zorunda kaldım.

Yanağım banyonun fayans zeminine yaslı, Micah başımda dikilirken uyanıyorum. "Bana öyle bakma," diyorum. "Sen atlattın diye mi bu havalar?"

"İyileşiyorsun merak etme," diye teselli ediyor Micah.

İnliyorum. "Harika."

"Yatağına kahvaltı getirecektim, ama sonunda zencefilli gazozda karar kıldım."

"Çok naziksin." Güç bela doğruluyorum. Başım dönüyor.

"Hop. Yavaş ol." Micah yanıma çömelip ayağa kalkmama yardım ediyor. Sonra bir hamlede beni kucağına alıp yatak odasına taşıyor.

"Başka zaman olsa çok romantik aslında," diyorum.

Micah gülüyor. "Alacağım olsun."

"Üstüne kusmamak için zor tutuyorum kendimi."

"Bu iyiliğini unutmayacağım," diyor ciddiyetle ve kollarını kavuşturuyor. "İşe gitmemen konusunda şimdiden kavgaya başlayalım mı? Yoksa önce zencefilli gazozunu mu bitireceksin?"

"Benim taktiklerimi bana satma. Ben bunu Violet'e yapıyorum."

"Gördün mü bak, bir de hiç söz dinlemediğimi düşünürsün."

"İşe gideceğim," diyerek ayağa kalkmaya yelteniyorum ama gözüm kararıyor. Az sonra gözlerimi açtığımda yüzüme eğilmiş Micah'nın yüzüyle karşılaşıyorum. "İşe gitmeyeceğim," diye fısıldıyorum.

"Güzel. Ben de zaten Ava'yı aradım. Gelip sana hasta bakıcılık yapacak."

İnliyorum. "Beni öldür daha iyi! Anneme katlanabileceğimi sanmıyorum. Bir şat burbon her derde devadır diyecek şimdi."

"İçki dolabını kilitlerim. Başka ihtiyacın var mı?"

"Evrak çantam," diyorum yalvarırcasına.

Micah buna da hayır diyemeyeceğini biliyor. Çantayı getirmek üzere alt kata inerken, ben de yastıkları sırtıma destek yaparak doğrulup oturuyorum. Bu kadar çok iş varken çalışmamak fazla lüks kaçsa da bedenim iş birliğine pek hazır görünmüyor.

Micah tekrar odaya dönene kadar bir iki dakika uyukluyorum. Beni rahatsız etmeden çantayı yavaşça yere bırakmaya çalışıyor ama ben, güçsüzlüğümü göz ardı edip çantayı almak için uzanıyorum. Deri klasörün içindekiler yatağa ve yerlere saçılıyor ve Micah onları toplamak için eğiliyor. Kâğıtlardan birini alıp, "Hah," diyor. "Bu laboratuvar raporu da neyin nesi?"

Rapor, dosyaların arasına kayıp çantamın dibinde katlanarak kırış kırış olmuş. Önümde dönen harfleri net görebilmek için gözlerimi kısmak zorunda kalıyorum. Bu, benim Mercy-West Haven Hastanesi'nde mahkeme celbini istediğim, Davis Bauer'in dosyasında eksik olan, bebeğin sağlık taraması sonuçları. Bu hafta elime ulaşmıştı ve kimya konusundaki cehaletimden dolayı göstergelere hiç bakmamış, annesinin cenazesinden sonra bir ara Ruth'a gösteririm diye düşünmüştüm. "Bazı rutin tahliller," diyorum.

"Pek de öyle görünmüyor," diyor Micah. "Kan değerlerinde anormallik var."

Kâğıdı elinden kapıyorum. "Nereden anladın?"

"Baksana," diyor Micah benim zahmet edip okumadığım açıklama mektubunu göstererek, "burada *kan değerlerinde anormallik* demiş."

Dr. Marlise Atkins'e hitaben yazılan mektubu hızlı hızlı okuyorum. "Ölümcül olabilir mi?"

"Hiçbir fikrim yok."

"Doktor değil misin?"

"Uzmanlık alanım göz; enzimler değil."

Başımı kaldırıp ona bakıyorum. "Yıl dönümümüz için bana ne almıştın?"

"Seni yemeğe götürecektim," diye sürprizi açıklıyor Micah.

"Tamam o zaman," diyorum, "onun yerine beni bir yenidoğan uzmanıyla görüştür."

♠

Amerika'da herkesin, emsallerinden oluşan bir jüri tarafından yargılanma hakkı olduğunu söylesek de, bu aslında pek doğru değildir. Savunma ve iddia makamlarının, çan eğrisinin her iki ucundakileri--müvekkillerimizin aleyhine oy kullanma olasılığı en fazla olanları--elemeye yönelik titiz tetkikleri sayesinde, jüri üyelerinin seçimi sanıldığı kadar rastgele yapılmaz. Tersi ispatlanana kadar insanların suçluluğuna inananları, hortlak gördüğünü söyleyenleri ya da daha önce kendileri de tutuklanmış olup adalet sistemine kin güden zararlı otları ayıklarız. Ama aynı zamanda, eldeki davaya göre de bazı budamalar yaparız. Müvekkilim bir asker kaçağıysa, askerlikten gururla söz eden jüri üyelerinin sayısını sınırlamaya gayret ederim. Müvekkilim uyuşturucu bağımlısıysa, ailesinden birini aşırı dozdan kaybetmiş jüri üyesi istemem. Herkesin ön yargıları vardır. Benim görevim, o ön yargıların müvekkilimin lehine işlemesini sağlamaktır.

Dolayısıyla, her ne kadar dava görülmeye başladıktan sonra--Ruth'a anlatmak için aylarca dil döktüğüm gibi--ırk kozunu asla

oynamayacak olsam bile, dava başlamadan önce kartları buna göre karmaya çalışacağım kesin.

Bu yüzden de jüri üyelerinin seçimine başlamamızdan önce, patronumun odasına girip, ona yanıldığımı söylüyorum. "Sonuçta iş yükü bana biraz ağır geldi," diyorum Harry'ye. "Yardımcı bir avukata ihtiyacım olabilir."

Harry masasının üstündeki kavanozdan bir lolipop alıyor. "Ed'in bu hafta başlayacak bir sarsılmış bebek davası var."

"Ben Ed'i kastetmemiştim. Howard'ı düşünmüştüm."

"Howard." Şaşkınlıkla yüzüme bakıyor. "Hâlâ ofise sefer tasıyla gelen çocuk mu?"

Howard'ın hukuktan yeni mezun bir çaylak olduğu ve ofiste bulunduğu şu birkaç aylık sürede --evcimen işler ve bir iki kuralsızlıkla birlikte--hatadan başka şey yapmadığı bir gerçek. Bozuntuya vermemeye çalışarak sırıtıyorum. "Ta kendisi. Benim fazla yükümü üstlenecek biri işte. Getir götür işleri için. Hem bu arada dava tecrübesi kazanmak ona da faydalı olur."

Harry, ambalajını sıyırıp lolipopu ağzına sokuyor. "Sen nasıl istersen," diyerek dişleriyle çubuğu ısırıyor.

Harry'nin bu onayı, daha doğrusu ondan duyabileceğim bu en olumlu cevapla, tekrar masama dönüyorum ve benimle Howard'ı ayıran bölmenin üzerinden başımı uzatıyorum. "Bil bakalım ne oldu?" diyorum. "Jefferson davasında yardımcı avukat oluyorsun. Jüri seçimleri bu hafta."

Başını kaldırıp bakıyor. "Dur bakalım. Ne dedin? Sahi mi?"

Ofiste hâlâ ayak işleri yapan bir çaylak için bu epey büyük bir görev. "Gidiyoruz," diye duyuru yapıp arkamdan geleceğinden emin, mantomu kapıyorum.

Bana el verecek birine gerçekten ihtiyacım var.

Ayrıca da onların siyah eller olmasına.

♠

Yanımda adımlarıma yetişmeye çalışan Howard'la, adliye koridorlarını geçiyoruz. "Ben söylemeden yargıçla konuşmuyorsun," diye öğretiyorum. "Odette Lawton'un dokunaklı şovuna kapılıp duygularını belli etmeye kalkışma sakın. Savcılar, Gregory Peck'in *Bülbül*'ü[34] gibi havaya girebilmek için bu tür şeyler yaparlar."

"Kim?"

"Hey Allah'ım! Boş ver." Ona şöyle bir bakıyorum. "Kaç yaşındaydın sen?"

"Yirmi dört."

"Senden daha eski kazaklarım var benim," diye mırıldanıyorum. "Delil dosyasını sana veririm, bu gece okursun. Öğleden sonra biraz saha çalışması yapmanı isteyeceğim."

"Saha çalışması mı?"

"Evet, araban vardı değil mi?"

Başını sallıyor.

"Sonra da jüri adaylarını içeri aldıktan sonra, bana kameramanlık yapacaksın. Jüri üyesi adaylarının sorularım karşısında sergiledikleri her tik ve mimiği, yaptıkları her yorumu kaydedeceksin. Böylece bunları gözden geçirip hangi adayların bizi batırabileceğini bulabiliriz. Mesele jüriye kimin dâhil olacağı değil... kimin olmayacağını. Bana sormak istediğin bir şey var mı?"

Howard bir an duraklıyor. "Yargıç Thunder'a oral seks teklif ettiğiniz doğru mu?"

Zınk diye durup, ellerim belimde yüzüne bakıyorum. "Daha kahve makinesini nasıl temizleyeceğini bile öğrenemeden, bunu mu öğrendin?"

Howard gözlüklerini yukarı itiyor. "Susma hakkımı kullanmak istiyorum."

"Şöyle diyelim, her ne duyduysan, bil ki bağlamından koparılmış ve Prednizon etkisi altında söylenmiş şeyler. Şimdi lütfen

34 *Bülbülü Öldürmek* filminde, haksız bir tecavüz suçlamasıyla yargılanan bir siyahın avukatlığını yapan Atticus Finch adlı karakter.-ç. n.

çeneni kapat ve ergen gibi davranmayı bırak." Yargıç Thunder'ın makamının kapısını itip açıyorum ve onu masasında, odaya bizden önce gelmiş savcıyla karşılıklı otururken buluyorum.

"Merhaba Sayın Yargıç."

Yargıç, Howard'ı süzüyor. "Bu da kim?"

"Yardımcı avukat," diye cevap veriyorum.

Odette kollarını kavuşturuyor. "Ne zamandan beri?"

"Yaklaşık yarım saattir."

Hep birlikte Howard'a dönüp, onun kendini tanıtmasını bekliyoruz. Howard, dudakları sımsıkı kapalı, bana bakıyor. *Ben söylemedikçe yargıçla konuşmak yok.* "Konuş," diye mırıldanıyorum.

Howard elini uzatıyor. "Howard Moore. Sizinle tanışmak onur verici Sayın... eee... Sayın Yargıç."

Gözlerimi deviriyorum.

Yargıç Thunder, jürilik görevine çağırılan insanlara yollanan, koca bir tomar doldurulmuş anket formu çıkarıyor. Formlar, alıcının nerede oturduğu ve nerede çalıştığına dair pratik bilgilerle dolu. Ama daha spesifik sorular da var. *Masumiyet karinesiyle herhangi bir sorununuz var mı? Bir sanık ifade vermeyi reddederse, onun bir şey gizlediğini düşünür müsünüz? Anayasanın sanığa susma hakkı tanıdığını biliyor musunuz? Savcılık makamı makul şüphenin ötesinde haklılığını kanıtlarsa, sanığı mahkûm etme konusunda herhangi bir ahlaki tereddüdünüz olur muydu?*

Yargıç, tomarı eşit iki parçaya bölüyor. "Bayan Lawton, şu grubu dört saatliğine siz alıyorsunuz, Bayan McQuarrie, bunu da siz. Öğlen saat 1'de tekrar buluşup tomarları değişeceğiz ve iki gün sonra jüri seçmeleri başlayacak."

Howard'ı arabamla ofise geri götürürken, ona aradığımız şeyi anlatıyorum. "Savunmanın muteber jüri üyesi, orta yaş üstü kadındır. En empatik ve tecrübeliler onlardır ve görece ön yargısız oldukları gibi Turk Bauer gibi genç çetecilere karşı da epey tavizsizdirler. Ayrıca milenyum kuşağına dikkat."

"Neden?" diye şaşkınlıkla soruyor Howard. "Gençlerin ırkçılık olasılığı daha düşük değil mi?"

"Turk gibi mi mesela?" diyorum. "Milenyum kuşağı dediğimiz, *benmerkezci* nesil. Çoğu, dünyanın kendi etraflarında döndüğünü düşünür ve karar verirken kendi hayatlarında olup bitenlere, bunun kendi hayatlarındaki etkisine bakarlar. Senin anlayacağın, egoizmin mayınlı arazileri."

"Anladım."

"İdeali, yüksek sosyal statüden jüri adaylarını seçmek, çünkü onlar diğer jüri üyelerini temkinli davranmaya yöneltebilir."

"Hayalî bir varlık arıyoruz o zaman," diyor Howard. "Süper-duyarlı, ırkçılığın bilincinde olan, beyaz heteroseksüel erkek."

"Gey de olur," diye cevap veriyorum ciddiyetle. "Gey, Yahudi ya da kadın: Ayrımcılığın herhangi bir türüyle empati kurabilmelerini sağlayacak her şey, Ruth için artı puan demek."

"Ama bu adayların hiçbirini tanımıyoruz. Bir gecede kâhin mi kesileceğiz?"

"Hayır tabii ki. Dedektiflik yapacağız," diyorum. "Sen anket formlarının bir yarısını alıp orada belirtilmiş adreslere gideceksin. Haklarında olabildiğince bilgi edineceksin. Dindar mıdır? Zengin mi yoksul mu? Bahçesinde bir siyasi kampanya afişi mi var? İş yerinin üst katında mı yaşıyor? Evinin bahçesinde bayrak direği var mı?"

"Bu ne alaka?"

"Ekseriyetle aşırı muhafazakârlık göstergesidir," diye açıklıyorum.

"Bu arada sen ne yapacaksın?"

"Senin yaptığının aynısını."

Howard'ın ilk adresi telefonunun GPS'ine yazarak yanımdan uzaklaşmasını izliyorum. Sonra da ofisin koridorlarını dolaşıp, diğer kamu avukatlarına kendi jürilerinde bu insanlardan herhangi biriyle karşılaşıp karşılaşmadıklarını soruyorum: Jüri üyelerinin birçoğu tekrar kullanılır. Ed mahkemeye gitmek için kapıdan çıkmak üzere olduğu halde, kâğıtlara bir göz atıyor. Formlardan birini

aradan çekip, "Bu adamı hatırlıyorum," diyor. "Pazartesi günkü jürimde vardı. Soygun davası. Açılış savunmam sırasında el kaldırıp kartvizitimi göstermemi istedi."

"Dalga mı geçiyorsun?"

"Maalesef hayır," diyor Ed. "İyi şanslar yavrum."

On dakika sonra, GPS'ime girdiğim bir adresi bulmak için arabayla Newhallville sokaklarında dolanıyorum. Güvenlik kaygısıyla aracın kapılarını kilitliyorum. Shelton ve Dixwell Caddeleri kesişimindeki Presidential Gardens apartmanı, sakinlerinin dörtte birinin yoksulluk sınırı altında yaşadığı, şehrin fakir bölgelerinden biri ve buradaki konutları çevreleyen sokaklarda uyuşturucu trafiği girla gidiyor. Nevaeh Jones bu binada bir yerde yaşıyor. Binalardan birinin kapısından montsuz çıkan ve soğuğu yiyince koşmaya başlayan küçük bir çocuğu seyrediyorum. Arada durup kazağının koluyla sümüğünü siliyor.

Bu mahalleden bir kadın, Ruth'u gördüğünde haksız yere suçlandığını mı düşünürdü? Yoksa aralarındaki sosyoekonomik farklılığı görüp ona haset mi güderdi?

Karar vermesi zor. Ruth'un benzersiz konumunda, onun deri rengindeki bir jüri adayı en iyi seçenek olmayabilir.

Anket formunun tepesine bir soru işareti koyuyorum: Bu adayı biraz daha düşünmem gerekecek. Yavaş yavaş mahalleden uzaklaşarak, dışarıda oyun oynayan çocuklar görene kadar dolaşmaya devam ediyorum ve orada arabayı kaldırıma çekip Howard'ın cebini arıyorum. "Eee?" diye soruyorum telefonu açtığında. "Nasıl gidiyor?"

"Eee," diyor. "Mahsur kaldım bir nevi."

"Neredesin?"

"East Shore."

"Sorun nedir?"

"Güvenlikli bir sitedeyim. Alçak çitlerden öte tarafı inceleyebilirim ama bunun için arabadan inmem gerekir," diyor Howard.

"İn o halde," diyorum.

"Yapamam. Bak, daha üniversitedeyken kendi kendime şöyle bir kural koymuştum Ortalıkta mutlu, kanlı canlı bir siyah vatandaşın görünmediği bir yerde, arabadan inme." Nefesini veriyor. "Kırk beş dakikadır bekliyorum ama New Haven'ın bu bölgesinde beyazlardan başka kimse görünmüyor."

Bu Ruth için kötü bir şey olmayabilir. "Sadece gidip duvardan içeriye bir bakamaz mısın? Bahçede Trump afişi olup olmadığını görebilsen?"

"Kennedy... ortalık mahalle nöbeti afişleriyle dolu. Duvardan içeriyi dikizlemeye çalışan bir siyah gördüklerinde ne yaparlar sence?"

"Ah," diyorum mahcubiyetle. "Haklısın." Pencereden dışarıya, yaprak yığınlarının üzerinde zıplayan üç çocuğa bakıyorum. Presidential Gardens'tan aceleyle dışarı fırlayan siyah çocuğu düşünüyorum. Ed geçen hafta bana, on yedi yaşındaki iki kişiyle birlikte çete çatışmasına karışan ve iddia makamının üçünün de yetişkin olarak yargılanması için bastırdığı on iki yaşında bir çocuğu savunduğunu anlatmıştı. "Bana 1 saat süre ver, seninle East End'de Theodore Sokağı 560 numarada buluşalım. Ayrıca, Howard, vardığında arabandan güvenle inebilirsin," diyorum. "Ben orada oturuyorum."

♠

Çin yemeği paketini evdeki ofis masamın üzerine yavaşça fırlatıyorum. "Bir hediyem var," diyorum paketteki erişteyi çıkarıp kendime alarak.

"Benim de," diyor Howard ve çıktısını aldığı bir tomar kâğıdı işaret ediyor.

Saat gecenin onu ve evimde kamp kurmuş durumdayız. Ben, Odette ile anket tomarlarını değişirken, Howard'ı internette araştırma yapması için bütün akşam evde bırakmıştım. Saatlerce trafikle boğuşup, mahalle mahalle yeni jüri adayları belirlemiş ve jüri adayları arasında daha önce kendisi ya da yakınları cezai kovuşturmaya uğramış olanlar olup olmadığını öğrenmek için adliyedeki davacı ve davalı listelerini taramıştım.

"Aile içi şiddetten hüküm giymiş üç erkek, annesi kundaklamadan mahkûm olmuş bir kadın ve geçen yıl polis tarafından torununun meth laboratuvarı basılan yaşlı cici bir hanımefendi buldum," diye bilgi veriyor Howard.

Bilgisayar ekranından yansıyan ışık, yeşil bir hale gibi sayfayı tarayan Howard'ın yüzünü çevreliyor. "Tamamdır," diyor Howard ve plastik çorba kâsesini açıp kaşık kullanmadan çorbadan bir yudum içiyor. "Tanrım, açlıktan ölüyorum. Pekâlâ, durum şöyle: Facebook'ta epey iyi malzemeye erişebiliyorsun, ama hepsi gizlilik ayarlarına bağlı."

"LinkedIn'i denedin mi?"

"Evet," diyor. "Orası tam bir hazine."

Başıyla, yere yaydığı ve ataçla her birine kâğıt çıktılar iliştirdiği anket formlarını işaret ediyor. "Şu adama ne dersin? Tam bizlik," diyor Howard. "Yale'de toplumsal adalet dersleri veriyor. Üstelik annesi hemşire." Elimi havaya kaldırıyorum ve Howard'la "çak" yapıyoruz. "Bu da ikinci favorim."

Anket formunu bana uzatıyor. Candace White. Kırk sekiz yaşında, kadın, Afro-Amerikalı, kütüphaneci, üç çocuk annesi. Sadece savunmanın lehine karar verecek değil, Ruth'la dost olabilecek biri gibi görünüyor.

En sevdiği TV programı *Wallace Mercy*.

Muhterem Mercy'nin Ruth'un davasına bulaşmasını istemeyebilirim, ama programının izleyicilerinin müvekkilime sempati duyacakları kesin.

Howard bulgularını saymaya devam ediyor. "Üç ACLU üyesi var. Şu kız, blogunda Eric Garner'a[35] tam bir köşe ayırmış. *Ben De Boğuluyorum* başlıklı bir yazı dizisi."

"Güzel."

35 2014'te New York polisinin "boğma tutuşu" denilen müdahalesi sırasında boğarak öldürdüğü Siyah genç-ç. n.

"Yelpazenin diğer ucuna gelirsek," diyor Howard, "bu şirin beyefendi, kilisede papaz yardımcısı ve aynı zamanda sivil haklar yasasının topyekûn yürürlükten kaldırılmasını savunan Rand Paul'ün[36] destekçilerinden."

Formu Howard'ın elinden alıp, kâğıdın tepesindeki ismin üzerine kırmızı bir çarpı atıyorum.

"Sosyal yardım fonlarının azaltılmasını destekleyen gönderiler atmış iki kişi," diyor Howard. "Bunları ne yapmak isteyeceğini bilemedim."

"Orta desteye koy onları," diyorum.

"Bu kız üç saat önce durum güncellemesi yapmış: *Tanrım, az önce Çançinçonun[37] biri arabama sürttürdü.*"

Kızın formunu alıp, Glenn Beck'i Twitter profil fotoğrafı yapan bir başkasınınkiyle birlikte, Rand Paul destekçisininkinin üstüne koyuyorum. Facebook'ta Skullhead ve Day of the Sword'un sayfalarını beğendikleri için Howard'ın sakıncalı diye işaretlediği iki aday var. "*Game of Thrones* şeysi mi?" diye soruyorum şaşkın şaşkın.

"Beyaz ırkçı müzik grupları," diyor Howard ve yüzünün kızardığını açıkça görüyorum. "Vaginal Jesus diye bir grup dahi gördüm. Ama jüri adaylarımız içinde dinleyicisi yok."

"Buna da şükür. Peki ortadaki büyük deste ne?"

"Belirsizler," diye açıklıyor Howard. "Silahlı çete işareti yapılan bir iki fotoğraf, birkaç esrarkeş, damardan eroin alırken kendi videosunu çekmiş bir gerzek ve otuz tane de körkütük sarhoş halde selfi çekmiş insan."

"Hukuk sistemimizi bu insanlara emanet etmiş olmamız senin de yüreğini ısıtmıyor mu?"

Şaka yaptığım halde, Howard bana ciddiyetle bakıyor. "Dürüst olmam gerekirse, bugün benim için biraz sarsıcıydı. İnsanların nasıl hayatlar yaşadıklarından ve gözlerden ırak olduklarını

36 Cumhuriyetçi senatör-ç. n.

37 İng. *chink*: Çinliler için kullanılan aşağılayıcı bir tabir-ç. n.

düşündüklerinde neler yaptıklarından doğrusu hiç haberim yoktu." Kırmızı plastik bir bardağı havaya fırlatan bir kadının fotoğrafına bakıyor. "Hatta öyle düşünmediklerinde bile."

Yemek çubuğumla bir Çin mantısı alıyorum. "Amerika'nın bel altı pespayeliklerini gördükçe insanın Kanada'da yaşayası geliyor," diyorum.

"Ah, bir de şu var," diyor Howard bilgisayar ekranını göstererek. "Gönlünce kullan." Böyle diyerek Çin mantısı almak için uzanıyor. Twitter kimliğine bakıp kaşlarımı çatıyorum: *@WhiteMight*
"Bu hangi jüri üyesi?" diyorum.

"Jüri üyesi değil," diyor Howard. "Ayrıca Miles Standup'ın sahte isim olduğuna kalıbımı basarım." Profil fotoğrafı üzerine iki kez tıklıyor: Yeni doğmuş bir bebek.

"Bu fotoğraf hiç yabancı gelmedi."

"Ön duruşmadan önce adliye önünde insanların ellerinde taşıdıkları Davis Bauer'in fotoğrafı da ondan! Haber fotoğraflarını da inceledim. Sanırım Turk Bauer'in hesabı bu."

"İnternet ne güzel şey!" Howard'a gururla bakıyorum. "Bravo sana!"

Howard, karton kabın beyaz kapağının üzerinden bana umutla bakıyor. "O halde bu gecelik bitirdik diyebilir miyiz?"

"Ah Howard," diyorum gülerek. "Asıl daha yeni başlıyoruz."

♠

Ertesi sabah Odette'le, ikimizin ayrı ayrı reddetmek istediği jüri adaylarının form numaralarını karşılaştırmak üzere bir lokantada buluşuyoruz. Seçtiğimiz numaraların kesiştiği nadir durumlarda (psikiyatri hastanesinden yeni çıkmış yirmi beş yaşındaki aday, geçen hafta tutuklanmış olan adam gibi) onlara yol verme konusunda uzlaşıyoruz.

Odette'i çok az tanıyorum. Haşin, özü sözü bir biri. Hukuk konferanslarında, millet sarhoş olup karaoke yaparken, o bir köşede oturup soda limonunu yudumlayarak daha sonra aleyhimize

kullanabileceği hatıraları dosyalamakla meşguldür. Oldum olası burnundan kıl aldırmayan bir tip olduğunu düşünmüşümdür. Ama şimdi merak ediyorum: Alışverişe gittiğinde, dükkândan çıkarken Ruth gibi ondan da alışveriş fişlerini göstermesi isteniyor mudur? O zaman, sessizce kendisine söyleneni mi yapıyordur? Yoksa öfkeyle parlayıp, bizzat soyguncuları yargı önüne çıkaran biri olduğunu söylediği oluyor mudur?

Bu yüzden, zeytin dalı uzatma çabasıyla ona gülümsüyorum. "Mühim bir dava olacak ha, ne dersin?"

Formları koyduğu dosyayı çantasına tıkıştırıyor. "Bütün davalar mühimdir."

"Ama bu defaki... Yani..." Uygun sözcükleri bulmaya çalışırken kekeliyorum.

Odette'le göz göze geliyoruz. Gözleri çakmak çakmak. "Bu davaya size göre fazladan bir ilgi duymuyorum. Davayı ben takip ediyorum, çünkü ofisteki diğer herkesin işi başından aşkın ve sınıra ulaşmış olduğundan dosya benim önüme geldi. Ve müvekkilinin siyah, beyaz ya da puantiyeli olup olmaması umurumda değil. Cinayet son derece monokrom bir meseledir." Bu son cümlede ayağa kalkıyor. "Yarın görüşürüz," deyip uzaklaşıyor.

"Konuştuğumuza ben de çok memnun oldum," diye mırıldanıyorum.

Tam o anda Howard içeri dalıyor. Gözlükleri yana yatık, gömleğinin arkası pantolonundan dışarı sarkık ve şimdiden on fincan kahve içmiş gibi. "Konunun geçmişine dair biraz araştırma yaptım da," diye lafa giriyor Odette'in az önce kalktığı iskemleye yerleşirken.

"Hangi ara? Duş alırken mi?" Dün gece çalışmayı kaçta bıraktığımızı kesinkes bildiğimden, bu durumda geriye pek boş zaman kalmıyor.

"Şöyle, Stony Brook Üniversitesinde 1991-1992'de Nadya Terkildsen tarafından bir araştırma yapılmış; seçimlerde aday olan siyah politikacıların, oy veren beyazlar tarafından nasıl değerlendirildiği,

bunda ırkçı yargıların nasıl etkili olduğu ve ırkçı davranmamak için fiilen çaba gösteren insanlarda bunun nasıl değiştiği konusunda..."

"Birincisi..." diyorum, "Biz ırka değil, bilime dayalı bir savunma yapacağız. İkincisi, Ruth siyasi aday değil."

"Evet, ama bu araştırmada bize jüri adayları hakkında çokça şey söyleyebileceğini düşündüğüm, bağlantılı çıkarımlar var," diyor Howard. "Bir dinlesen olmaz mı? Terkildsen, Kentucky'nin Jefferson İlçesi'ndeki jüri havuzundan, yaklaşık üç yüz elli beyazdan oluşan rastgele bir örneklem almış. Sahte bir senatör adayı için, öz yaşam öyküsü, CV'si ve siyasi programı tıpatıp aynı üç kimlik uydurmuş. Tek farkla ki, vesikalık fotoğrafların birinde adayın beyaz bir erkek olduğu görülüyormuş. Diğerlerinde ise fotoşopla açık tenli bir siyah ve koyu tenli bir siyah erkeğe dönüştürülmüş. Oy verenlerden, ırkçı ön yargıları olup olmadığını ve bu ırkçı eğilimlerinin bilincinde olup olmadıklarını belirtmeleri istenmiş."

Ellerimle çabuk olmasını işaret ediyorum.

"En fazla pozitif tepkiyi, beyaz politikacı almış," diyor Howard.

"Aman ne büyük sürpriz!"

"Evet ama, asıl ilginç olan bu değil zaten. Ön yargı arttıkça, açık siyah adayın notu, koyu siyah adayınkine göre çok keskin bir düşüş göstermiş. Ancak ırkçı oylamacılar, ırkçılıklarının bilincinde olanlar ve genel olarak bundan habersiz olanlar olarak ayrıldığında, durum değişmiş. Irkçı görünmeyi dert etmeyen insanlar, koyu siyah tenli adaya, açık siyah tenliye olduğundan çok daha kötü yaklaşmış. Irkçı göründüklerinde insanların ne düşüneceğini dert eden oylamacılar ise, koyu siyah tenli adaya açık siyah tenliden çok daha yüksek puan vermiş. Ne demeye çalıştığımı anladın mı? Bir beyaz, ırkçı görünmemek için ekstra çaba gösterdiğinde, daha koyu tenli adaya dair hakiki duygularını bastırmak suretiyle ön yargılı fikirlerini telafi etmeye çalışacaktır."

"Bunu bana niçin anlatıyorsun?"

"Çünkü Ruth siyah. Açık tonda da olsa, öyle. Ve o jüri havuzundaki beyazlar sana ırkçı fikirleri olmadığını söylediklerinde

onlara koşulsuz güvenemezsin. Onlar içten içe, dışarıya yansıttıklarından çok daha ırkçı olabilirler ve bu da onları jüride birer kapalı kutu haline getiriyor."

Gözlerimi önümdeki masaya dikiyorum. Odette yanılıyor. Cinayetin renginin olmadığı doğru değil. Bunu, okuldan hapishaneye varan o hattan biliyoruz. Bu döngüyü kırmak, bir yığın nedenden dolayı zor. Beyaz jüri üyelerinin mahkemeye ön yargılı gelmesi de bu nedenlerden biri. Kendileri gibi görünen bir davalıya, çok büyük ihtimalle, kendilerine benzemeyen davalıdan daha imtiyazlı davranacaklardır.

"Pekâlâ," diyorum Howard'a. "Planın nedir?"

♠

Gece yatağa süzüldüğümde, Micah'yı uyurken buluyorum. Ama ben gelince uzanıp arkadan bana sarılıyor. "Hayır." diyorum. "Şu anda hiçbir şey yapamayacak kadar yorgunum."

"Bana bir teşekkür bile edemeyecek kadar mı?"

Yüzünü görmek için dönüyorum. "Niçin?"

"Bir neonatolog bulduğum için" diyor.

Derhal doğrulup oturuyorum. "Eee?"

"Bu hafta sonu onunla buluşuyoruz. Tıp fakültesinden tanıdığım biri."

"Ona ne söyledin?"

"Çılgın avukat eşimin, bu alanda kendisine bir uzman bulana kadar başıma Lysistrata[38] kesildiğini."

Gülüyorum, sonra da Micah'nın yüzünü ellerimin arasına alıp onu sindirerek, uzun uzun öpüyorum. "Bak şu işe," diyorum. "İşte şimdi kendime geldim."

38 Aristofanes'e ait, savaştan bıkan kadınların, eşlerinden cinsel ilişkiyi esirgeme tehdidiyle onları savaştan vazgeçirme çabasını konu eden bir taşlamanın kadın kahramanı.-ç. n.

Beni tek hamlede yakalayıp çevirerek, altına alıyor. Ay ışığının parıltısında ışıl ışıl gülümsüyor. "Bir neonatalog için bunu yapıyorsan," diyor mırıldanarak, "sana parazitolog gibi esaslı bir şey bulsam ne yapardın acaba? Ya da leprolog?"

"Beni şımartıyorsun," diyerek, onu kendime doğru çekiyorum.

♠

Wallace Mercy'nin jüri seçmelerini zaman ve enerji harcamaya değer bulabileceği ihtimaline karşı, Ruth ile adliyenin arka girişinde buluşuyoruz. Geçen hafta birlikte gittiğimiz T.J.Maxx'ten satın aldığı mürdüm rengi tayyör ile şık bir beyaz gömlek giyinmiş. Tepeden tırnağa bizim meslekten biri gibi görünüyor; öyle ki zangır zangır titreyen dizlerini görmesem, adliyedeki avukatlardan biri zannederdim.

Koluna giriyorum. "Rahat ol. Gerçekten, telaşlanacak bir durum yok."

Bana bakıyor. "Yalnızca birden... çok sahici geldi."

Onu Howard'la tanıştırıyorum ve ikisi el sıkışırlarken, aralarında neredeyse görünmez bir şey geçtiğini anlıyorum: Bu mahkemede bulunmanın, farklı nedenlerle ikisi için de sürpriz olduğuna dair bir mutabakat. Howard'la birlikte iki koldan Ruth'a eşlik ederek mahkeme salonuna girip savunma kürsüsündeki yerimizi alıyoruz.

Yargıç Thunder biz avukatların gözünde pisliğin biri olsa da jüri üyeleri ona tatlılıkla bakıyor. O da, dalgalı beyaz saçları ve dudaklarının kenarlarında az sonra dökülecek bilge sözlere parantezler oluşturan vakur yaşanmışlık çizgileri ile bu bakışları boşa çıkarmıyor. Yüz kişilik müstakbel jürimiz mahkeme salonunu tıkış tıkış doldurduğunda, yargıç başlangıç talimatlarını veriyor.

"Unutma," diye Ruth'un arkasından eğilip Howard'a fısıldıyorum. "Senin görevin not almak. Ellerin kopana kadar not alıyorsun. Jüri üyelerinden biri bir sözcükte yüzünü buruşturmuşsa, o sözcüğü bilmem gerekiyor. Uyuklamaya başlarlarsa, hangi arada olduğunu bilmeliyim."

Howard başını sallıyor ve ben jüri adaylarının yüzlerini taramaya koyuluyorum. Bazılarını Facebook fotoğraflarından tanıyorum. Ama hatırlamadıklarımın bile yüzlerinde benim için alışıldık ifadeler var: Gizli İzciler diye adlandırdığım, bu vatani görevlerini yerine getirmekten memnun suratlar. Besbelli günü jüri kürsüsünde harcayamayacak kadar vakti değerli olduğundan kolundaki saate bakıp duran iş adamı Morgan Stanley'ler. Bu süreci daha önce atlatmış ve yine ne diye çağırıldıklarını düşünen Mükerrer Mahkûmlar.

"Bayanlar ve baylar, ben Yargıç Thunder, sizlere mahkemeye hoşgeldiniz diyorum."

Ah, hele şükür!

"Bu davada, iddia makamı, savcımız Odette Lawton tarafından temsil edilmektedir. Kendisi, bu davayı kati delillere dayanarak ispatlamakla yükümlüdür. Sanık, Kennedy McQuarrie tarafından temsil edilmektedir." Yargıç Ruth'a itham edilen suçlamaları--cinayet ve taksirle adam öldürme--sıralamaya koyulunca, Ruth'un dizleri öyle zangırdamaya başlıyor ki elimi masanın altına uzatıp dizlerine bastırıyorum.

"Bu suçlamaların anlamını size az sonra açıklayacağım," diyor Yargıç Thunder. "Ama şu anda, jüri üyeleri içinde, bu davadaki taraflardan herhangi birini tanıyan var mı?"

Bir jüri üyesi elini kaldırıyor.

"Yargıç kürsüsüne yaklaşabilir misiniz?" diye soruyor yargıç.

Odette ve ben müzakere için kürsüye yaklaşırken, jürinin kalan kısmı adamın ne dediğini duyamasın diye gürültü makinesi devreye sokuluyor. Adam parmağıyla Odette'i gösteriyor. "Bu kadın uyuşturucu suçlamasıyla kardeşimi hapse attırmıştır ve yalancı kaltağın biridir."

Bunun üzerine tabii ki jüriden azlediliyor.

Bir iki açık sorgu daha yapıldıktan sonra, yargıç gruba bakıp gülümsüyor.

"Pekâlâ beyler. Sizin mazeretinizi kabul edeceğim ve görevli mübaşir sizi jürinin bekleme salonuna götürecek. Sizi tek tek içeri çağıracağız ve böylece danışmanlar bazı bireysel ek sorular sorabilecek. Lütfen yaşadığınız deneyimler hakkında diğer jüri üyeleriyle konuşmayınız. Size söylediğim gibi, iddia makamı kanıtlamakla yükümlüdür. Bizler henüz kanıtları toplamaya başlamadık, o nedenle size tarafsızlığınızı korumanızı ve mahkeme huzurundaki ifadenizde dürüst olmanızı salık veririm. Bizler bu davada, ilgili taraflara, davalarının adil ve tarafsız biri tarafından yargılanabilmesi hakkını temin ettiğimiz gibi, sizlerin jürilik görevini rahatça yürütmenizi de sağlamalıyız."

Yargıçlar da aynen böyle olsaydı keşke, diyorum içimden.

Jüri seçmeleri[39] içkisiz kokteyl partisi gibi bir şeydir. Jüri adaylarınızla çene çalmanız, onlara kendinizi sevdirmeniz gerekir. Vazelin fabrikasında kalite kontrol görevlisi de olsalar, kariyerleriyle ilgiliymiş gibi davranmaya çalışırsınız. Jüri adayları önünüzde geçit yaparken, siz onları puanlarsınız. Mükemmel jüri adayının puanı 5'tir. Kötü bir adayınki 1.

Howard jüri adaylarının uygunsuzluk gerekçelerini listeleyerek, belli bir çizgide kalabilmemizi sağlayacak. En sonunda 3, 4 ve 5 puanlıkları alarak seçimi bitireceğiz, zira gerekçe göstermeden bir jüri üyesini aday havuzundan atmak için sadece yedi hakkımız var. Ve bunların hepsini bir seferde tüketmek istemeyiz, zira sonraki jüri adayı çok daha sorunlu çıkabilir.

Tanık kürsüsüne ilk çıkan kişi Derrick Welsh. Elli sekiz yaşında, dişleri çürük, ekoseli gömleğini pantolonunun dışına salmış. Odette gülümseyerek onu selamlıyor. "Bay Welsh, bugün nasılsınız?"

"Fena değil. Biraz karnım aç."

Odette gülümsüyor. "Benim de. Söyler misiniz, daha önce başka bir davada birlikte çalıştığımız oldu mu?"

"Hayır," diyor adam.

"Ne iş yapıyorsunuz Bay Welsh?"

39 *voir dire*-ç. n.

"Nalbur dükkânı işletiyorum."

Odette adama çocukları olup olmadığını, çocukların yaşlarını soruyor. Howard hafifçe omzuma vuruyor. Şu ana kadar telaşla formları taramakla meşguldü. "Bu ağabeyi polis olan adam," diye fısıldıyor.

"*The Wall Street Journal* okurum," diyor Welsh ben tekrar ona döndüğümde. "Ve Harlan Coben."

"Bu dava hakkında bir şey duymuş muydunuz?"

"Biraz. Haber bültenlerinden," diye belirtiyor. "Hemşirenin bir bebeği öldürmekle suçlandığını biliyorum."

Yanımda Ruth acıyla irkiliyor.

"Davalının bu suçu işleyip işlemediğine dair herhangi bir görüşünüz var mı?" diye soruyor Odette.

"Benim bildiğim kadarıyla, bu ülkede suçu kanıtlanana kadar her birey masum sayılır."

"Jüri olarak görevinizi nasıl tanımlarsınız?"

Adam omuz silkiyor. "Sanırım görevimiz kanıtları dinleyip... yargıcın söylediklerini yapmak."

"Teşekkürler Sayın Yargıç," diyor Odette ve yerine oturuyor.

Ben ayağa kalkıyorum. "Merhaba Bay Welsh," diyorum. "Yakınlarınızdan biri emniyet görevlisiydi değil mi?"

"Ağabeyim polistir."

"Bu bölgede mi görevli?"

"On beş yıldır," diye cevap veriyor jüri adayı.

"Size işinden söz eder mi hiç? Ne tür insanlarla muhatap olduğundan?"

"Bazen..."

"Daha önce dükkânınızın saldırıya uğradığı oldu mu?"

"Bir kere soyulmuştuk."

"Suç olaylarındaki artışın ülkemizdeki göçmen akınına bağlı olduğunu mu düşünüyorsunuz?"

Şöyle bir düşünüyor. "Sanırım daha çok ekonomiyle ilgili. İnsanlar işlerini kaybediyor, çaresiz kalıyorlar."

"Sizce tıbbi tedaviyi belirleme hakkı kime aittir? Hastanın ailesi mi yoksa konunun uzmanlarına mı?" diye soruyorum.

"Duruma göre değişebilir."

"Sizin ya da ailenizden birinin bir hastanede kötü bir akıbetle karşılaştığı oldu mu?"

Walsh'ın dudakları geriliyor. "Annem rutin bir endoskopi sırasında ameliyat masasında öldü."

"Doktoru suçladınız mı?"

Duraklıyor. "Meseleyi aramızda çözdük."

Ve bir alarm işareti daha. "Teşekkürler" diyorum ve yerime otururken Howard'a bakıp başımı sallıyorum.

İkinci jüri adayı, altmışlarının sonunda siyah bir erkek. Odette, adama, eğitim düzeyini, evli olup olmadığını, kiminle yaşadığını ve hobilerinin neler olduğunu soruyor. Bu soruların çoğu anket formunda da var, ama bazen, örneğin size Amerikan İç Savaşı temsillerine katıldığını söyleyen kişinin yalnızca bir tarih meraklısı mı, yoksa bir silah manyağı mı olduğunu anlayabilmek için cevap verirken gözlerini okuyabilmek adına bunları tekrar sormak istersiniz. "Bir alışveriş merkezinde güvenlik görevlisiymişsiniz," diyor Odette. "Kendinizi emniyet güçlerinin bir parçası gibi mi görüyorsunuz?"

"Bir bakıma öyleyim sanırım," diye cevaplıyor.

"Bay Jordan, bildiğiniz gibi bizler tarafsız bir jüri arıyoruz," diyor Odette. "Sizin de davalının da renkli insanlar oluşunuz eminim dikkatinizden kaçmıyordur. Bu durum adil karar alma kapasitenizi etkileyebilir mi?"

Adam gözlerini kırpıştırıyor. Bir saniye düşünüp Odette'e cevap veriyor, "*Sizin* renginizin *sizi* haksız kararlar almaya sevk ettiği olur mu?"

Bay Jordan benim için şu anda dünya üzerindeki en uygun aday olabilir. Odette sorgusunu bitirince ben ayağa kalkıyorum. "Sizce siyahlar beyazlara göre daha mı suça yatkın?" diye soruyorum.

Cevabı zaten bildiğimden, sorma nedenim o değil.

Onun bana, kendisine böyle bir soru yönelten beyaz bir kadına nasıl tepki vereceğini görmek istiyorum.

"Bence," diyor kelimelerin üzerine basarak, "siyahların sonunda hapse düşme olasılığı beyazlara göre daha fazla."

"Teşekkürler beyefendi," diyorum ve Howard'a dönerek *buna on puan* der gibi hafifçe başımı sallıyorum.

Korkunç ile mükemmel arası yelpazede birkaç tanık daha geçtikten sonra, 12 numaralı jüri adayı kürsüye geliyor. Sarışın ve dipdinç Lila Fairclough, ideal jüri üyesi yaşında. Şehir merkezinde bir okulda ırksal entegrasyon sınıfında öğretmen. Odette'le çok kibar ve profesyonelce konuşuyor, ancak ben ayağa kalkar kalkmaz bana gülümsüyor. "Kızım sizin çalıştığınız bölge okuluna gidecek," diyorum ona. "Bu yüzden oraya taşındık."

"Çok sevecektir," diyor kadın.

"Şimdi, Bayan Fairclough, gördüğünüz gibi, bir insana yapılabilecek en ağır suçlamalardan biriyle karşı karşıya olan siyah bir kadının avukatı olarak huzurunuzdayım. Bazı kaygılarım var ve size bunlardan söz etmek istiyorum, zira sizin bu jüride kendinizi rahat hissetmeniz ne kadar kritik önemdeyse, benim müvekkilimi temsil ederkenki rahatlığım da o denli önemli. Bilirsiniz, hepimiz ön yargının kötü bir şey olduğundan dem vuruyoruz, ama böyle bir hakikat var. Örneğin benim asla jüri üyesi seçilmeyeceğim türde davalar mevcut. Hayvanları severim. Birini onlara zulmederken görürsem, o kişiye karşı tarafsız olamam: Öyle öfkelenirim ki, öfkem her türlü mantıklı düşünceye baskın gelir. Böyle bir dava olsaydı, savunma bana ne söylerse söylesin inanmakta güçlük çekerdim."

"Sizi çok iyi anlıyorum, ama bende zerre kadar bağnazlık yoktur," diye Bayan Fairclough beni temin ediyor.

"Otobüse bindiğinizde, iki boş koltuk olduğunu görseniz ve biri Afro-Amerikalı bir erkek, diğeri yaşlı beyaz bir kadının yanında olsa, hangisine otururdunuz?"

"Gördüğüm ilk boş koltuğa." Başını sallıyor. "Nereye varmaya çalıştığınızı anlıyorum Bayan McQuarrie. Ama gerçekten, siyahlarla bir sorunum yok benim."

Tam burada Howard kalemini düşürüyor.

Ses, kulağıma silah patlaması gibi geliyor. Arkamı döndüğümde göz göze geliyoruz ve Oscar'lık bir öksürük krizi performansına başlıyorum. Bu, Howard'la önceden kararlaştırdığımız bir sinyal. Ciğerlerimden biri sökülüyormuşçasına öksürerek savunma kürsüsünde duran sudan birkaç yudum alıp, cırlak bir sesle yargıca "Bu kısmı meslektaşım bitirecek Sayın Yargıç," diyorum.

Howard ayağa kalktığında, kasılarak yutkunmaya başlıyor. Lila Fairclough'un yüzündeki ifadeye bakılırsa, eminim yargıç, tüm savunma ekibinin aynı salgına yakalandığını sanacak.

Howard ona doğru bir adım attığı anda kadın donakalıyor.

Bu ve kadının dudaklarını gererek hızla tebessüm edişi arasında kısacık bir an olsa da benim gözümden kaçmıyor. "Çok üzgünüm Bayan Fairclough," diyor Howard. "Yalnızca bir iki soru daha soracağım. Sınıfınızdaki siyah çocukların oranı nedir?"

"Sınıfım otuz kişilik ve bu yıl, çocuklarımın sekizi Afro-Amerikalı."

"Afro-Amerikalı çocukların beyaz çocuklara göre daha sıkı disipline tabi olması gerektiğini düşünür müsünüz?"

Kadın parmağındaki yüzüğü çevirmeye başlıyor. "Ben tüm öğrencilerime eşit muamele ederim."

"Bir an için sınıfınızın dışına çıkalım. Genel olarak, Afro-Amerikalı çocukların beyaz çocuklara göre daha sıkı disipline tabi olmaları gerektiğini düşünür müsünüz?"

"Yani, konuyla ilgili araştırmaları okumuş değilim." Yüzünü çeviriyor. "Ama size şunu diyebilirim ki, sorunun bir parçası değilim."

Ve elbette bu sözlerden, ortada bir sorun olduğunu düşündüğü anlaşılıyor.

♠

Birebir sorgulama bitip on dört jüri üyesinden oluşan ilk grubumuz bekleme odasına geri yollandığında, Howard ve ben kafa kafaya verip, son reddiye için düşündüğümüz bir aday var mı, varsa kimler olmalıyı konuşuyoruz. "Mazeretlileri tartışmaya hazır mıyız?" diye soruyor Yargıç Thunder.

"Ben on numaralı jüri üyesini elemek istiyorum," diyor Odette, "bir siyahın adil yargılanmak bir yana, hakkıyla iş dahi bulamayacağını ima eden üyeyi."

"Kabul ediyorum," diye cevap veriyorum. "Ben, kızı siyah bir erkeğin tecavüzüne uğrayan sekiz numaralı adayı elemek istiyorum."

"Kabul ediyorum," diyor Odette.

Karısı ölüm döşeğinde olan bir adamı, bebeği hasta olan bir kadını ve altı kişilik aile geçindiren ve patronunun bir hafta işe gelmediği takdirde bile kovulabileceğini söylediği bir adamı eliyoruz.

"Ben on iki numaralı adayı çıkarmak istiyorum," diyorum.

"Kesinlikle olmaz," diyor Odette.

Yargıç Thunder bana bakıp somurtuyor. "Gerekçe bildirmediniz Sayın Avukat."

"Bu üye ırkçı?" diye açıklıyorum ama bu bana bile gülünç geliyor. Kadın siyah öğrencilere öğretmenlik yapıyor ve ırkçı olmadığına yemin etmiş durumda. Howard'a gösterdiği tepkiden ve yüzüğüyle oynama şeklindeki gergin tikinden onun gizlice ön yargılı olduğunu bilebilirim, ama küçük deneyimizi Odette'e ya da yargıca anlatacak olsam başım derde girer.

Kadını daha ileri sorgulamaya çağırmanın bir yararı olmayacağını biliyorum. Bu durumda ya onun jüri üyeliğini kabul etmem ya da sınırlı red hakkımı kullanmam gerekiyor.

Odette red haklarından birini bir hemşireye, bir diğerini her yerde adaletsizlik tespit edebileceğini itiraf eden bir aktiviste karşı

kullandı. Bense bebeğini kaybetmiş bir kadını, hatalı tedavi dolayısıyla bir hastaneyle davalık olan bir adamı ve--Howard ve Facebook sayesinde--beyaz ırkçı grupların müzik festivaline katıldığını bildiğim birini reddettim.

Howard, Ruth'un üzerinden eğilerek kulağıma fısıldıyor. "Hakkını kullan," diyor. "O kadın, öyle göstermese bile başımıza dert açacak."

"Avukat Hanım, " diyor yargıç, "küçük dedikodu oturumunuza hepimiz davetli miyiz?"

"Özür dilerim Sayın Yargıç, avukat arkadaşımla konuyu konuşmak için bir iki saniyemiz var mı?" Tekrar Howard'a dönüyorum. "Yapamam. Burada eleme yapmam gereken daha seksen altı jüri üyem var ve yalnızca dört ret hakkım kaldı. Kim bilir, bir sonraki havuzdan Şeytan da çıkabilir." Göz göze geliyoruz. "Haklıydın. Kadın ön yargılı. Ama kendisi öyle düşünmüyor ve öyle görünmek istemiyor. Dolayısıyla belki bir ihtimal durumu lehimize döndürebilir."

Howard bana uzunca bir bakış atıyor. Aklında söylemek istediği şeyler olduğu her halinden belliyse de başıyla onaylamakla yetiniyor. "Patron sensin," diyor.

"On iki numaralı adayı kabul ediyoruz," diyorum yargıca.

"Ben iki numaralı adayı elemek istiyorum," diye devam ediyor Odette.

Söylediği kişi, benim dört dörtlük diye düşündüğüm siyah güvenlik görevlisi. Odette bunu biliyor ve bu yüzden sınırlı ret hakkını ona karşı kullanıyor. Ama daha cümlesini bitirmesine fırsat vermeden ayağa fırlıyorum. "Kürsü hakkı talep ediyorum Sayın Yargıç." Yargıç kürsüsüne yaklaşıyoruz. "Sayın Yargıç," diyorum. "Burada Batson mevzuatının bariz bir ihlali söz konusu."

James Batson, Kentucky'de tamamen beyaz üyelerden oluşan bir jüri tarafından hırsızlık suçuyla yargılanan bir siyahtı. Mahkemenin jüri elemeleri sırasında, jüri üyeleri elenirken, savcı altı jüri adayına karşı sınırlı ret hakkı kullanmıştı ve bunların dördü siyahtı.

Savunma, Batson'u yargılamakla görevli grubun toplumun birebir temsili olmadığı gerekçesiyle jüriyi görevden azletmek istese de yargıç talebi reddetmiş ve Batson sonunda suçlu ilan edilmişti. 1986'da Yüksek Mahkeme, Batson lehine karar vererek, bir ceza davasında savcının sırf ırka dayanarak sınırlı ret hakkını kullanamayacağı hükmüne vardı.

O tarihten beridir, ne zaman bir jüriden siyah biri atılsa, işini hakkıyla yapan her savunma avukatı, *Batson* diye feryat eder.

"Sayın Yargıç," diye devam ediyorum, "Anayasanın altıncı ek maddesi davalının kendi emsallerinden oluşan bir jüri tarafından yargılanma hakkını güvence altına alır."

"Teşekkür ederim Bayan McQuarrie, anayasanın ne dediğini gayet iyi biliyorum."

"Bilmediğinizi söylemiyorum. New Haven son derece çeşitlilik barındıran bir ilçe ve jürinin bu çeşitliliği yansıtması gerekiyor. Şu anda bu beyefendi bu on dört kişilik jürinin tek siyah üyesi."

"Şaka yapıyorsunuz galiba," diyor Odette. "Benim ırkçı olduğumu mu söylemeye çalışıyorsunuz?"

"Hayır, ırkınız sayesinde sorgulanmadan, iddia makamı lehine bir jüri oluşturmanızın çok daha kolay olduğunu söylüyorum."

Yargıç Odette'e dönüyor. "Sayın Savcı, sınırlı red hakkınızı kullanma gerekçeniz nedir?"

"Bu üyeyi polemikçi buldum," diyor Odette.

"Bu daha ilk jüri grubu," diye Yargıç Thunder beni uyarıyor. "Hemen triplere girme."

Belki yargıcın şu anda düpedüz savcılık makamına iltimas geçmesinden. Belki Ruth'a onun arkasında olduğumu göstermek istediğim için. Belki de sırf yargıcın *trip* sözcüğünü kullanması ve bunun bana, steroit kafasıyla ona bağırıp çağırmamı hatırlatmasından. O ya da bu sebeple ya da belki tüm bu sebeplerden, omuzlarımı dikleştirip, daha dava başlamadan Odette'i zayıflatmak için önüme çıkan bu fırsatı kullanıyorum. "Konunun müzakeresini istiyorum,"

diye talepte bulunuyorum. "Odette'in notlarını göstermesini istiyorum. Bu jüride başka polemikçi adaylar da gördük. Kendisi diğer jüri adayları için de aynı nitelemeyi belgelere geçirmiş midir, bilmek isterim."

Odette gözlerini devirerek tanık kürsüsüne çıkıyor. İtiraf etmeliyim, bir kamu avukatı olarak, o kürsüde bir savcıyı kıskıvrak kafeslenmiş halde görmek gururumu okşuyor. Ona doğru yaklaşırken Odette dik dik bana bakıyor. "İki numaralı jürinin polemikçi olduğunu belirttin. Peki yedi numaralı jüri adayının cevaplarını dinledin mi?"

"Elbette dinledim."

"Onun tavrını nasıl buldun?" diye soruyorum.

"Gayet munis."

Başımı indirip Howard'ın kusursuz notlarına bakıyorum. "Afro-Amerikalılar ve suç hakkında bir soru sorduğunda, yerinden kalkıp onun bir ırkçı olduğunu ima ettiğini söylemesine rağmen mi? Bu da polemikçilik olmuyor mu?"

Odette omuzlarını silkiyor. "Onun tonlaması iki numaralı jürininkinden farklıydı."

"Ne tesadüf ki deri rengi de öyle," diyorum. "Peki on bir numaralı jüriye polemikçi olduğuna dair herhangi bir not düştünüz mü?"

Odette önündeki notlara bakıyor. "Hızlı gidiyorduk. Önemli olmadığından, aklımdan geçenlerin hepsini yazmadım."

"Önemli olmadığından mı," diye üsteliyorum, "yoksa jüri adayı beyaz olduğundan mı?" Yargıca dönüyorum. "Teşekkürler Sayın Yargıç."

Yargıç Thunder savcıya dönüyor. "Redd-i jüriye izin vermeyeceğim. Daha bu aşamada beni bir Batson vaziyetine sokamazsınız Bayan Lawton. İki numaralı aday jüride kalacak."

Şişinerek Ruth'un yanındaki yerime geçiyorum. Howard, bir tanrıçaya bakar gibi gözlerini kırpıştırarak bana bakıyor. Bir savcıya hukuk dersi vermek öyle sık rastlanır bir durum değildir. Birden

Ruth elime bir not tutuşturuyor. Kâğıdı açıp iki basit sözcüğü okuyorum: *Teşekkür ederim.*

♠

Yargıç paydos dediğinde, Howard'a eve gidip iyi bir uyku çekmesini söylüyorum. Ruth'la adliyeden birlikte ayrılıyoruz. Ondan önce, medyadan kimse var mı diye dışarıyı gözetliyorum. Şimdilik ortalık sütliman. Ama dava başlar başlamaz bunun değişeceğini biliyorum.

Ancak park yerine vardığımızda, ikimiz de gitmek için ağırdan alır gibiyiz. Ruth'un başı öne eğik ve artık onu yeterince tanıdığımdan, aklından bir şeyler geçtiğine eminim. "Birer kadeh şarap içelim mi, ne dersin? Yoksa Edison'un yanına dönmen mi gerekiyor?"

Ruth başını sallıyor. "O bu günlerde benden de çok dışarı çıkıyor."

"Buna pek sevinmediğin anlaşılıyor."

"Bu sıralar iyi bir rol modeli olduğum söylenemez," diyor Ruth.

Yürüyerek köşeyi dönüp, benim daha önce pek çok kez zaferlerimi kutlamaya ya da efkâr dağıtmaya gittiğim bir bara giriyoruz. İçerisi tanıdık avukatlarla dolu olduğundan, hızlı hızlı arka masalara doğru seğirterek bölmelerden birine yerleşiyoruz. İkimiz de Pinot Noir söylüyoruz ve şaraplarımız geldiğinde, kadehimi kaldırıyorum: "Beraatine içelim."

Ruth'un kadehini kaldırmadığını fark ediyorum.

"Ruth," diyorum nazikçe, "bunun ilk mahkemen olduğunu biliyorum. Ama bana güven. Bugün gerçekten çok iyi geçti."

Ruth şarabını kadehinin içinde döndürüyor. "Annemin hep anlattığı bir hikâye vardı: Bir keresinde Harlem'deki mahallemizde beni pusetle gezdirirken, yanından iki siyah hanım geçiyormuş. Biri diğerine dönüp şöyle demiş: *Sanki kendi bebeğiymiş havalarında geziniyor. O bebek onun değil. Dadıların böyle yapmasına sinir oluyorum.* Mama'ya kıyasla ben daha açık tenliydim. Annem, hakikati bildiğinden gülüp geçmiş. Ne de olsa kesinkes onun

bebeğiydim. Ama mesele şu ki, büyüyüp yetişkin olana kadar bana en berbat duyguları yaşatanlar, beyaz değil, siyah çocuklardı." Ruth başını kaldırıp yüzüme bakıyor. "Bugün o savcı tüm o hatıralarımın tekrar zihnime üşüşmesine neden oldu. Âdeta kasten canıma okumak ister gibiydi."

"Odette için bu o kadar kişisel bir mesele midir bilmiyorum. Yalnızca kazanmayı seven biridir."

Birden, daha önce Afro-Amerikalı biriyle hiç yapmadığım bir sohbete girdiğimi fark ediyorum. Genelde, ırkçı görünmemek için kendimi öyle kasarım ki, incitici bir şey söyleme korkusuyla âdeta elim ayağım kesilir. Daha önce de Afro-Amerikalı müvekkillerim oldu, ama o davalarda, kendimi açıkça tüm soruların yanıtlarına hâkim biri gibi sunmuştum. Ruth o maskenin düştüğünü çoktan gördü.

Ruth'la birlikteyken, ona beyaz kızların yaptığı gibi aptalca sorular sorabileceğimi, onun da cehaletimi yargılamaksızın bana cevap vereceğini biliyorum. Aynı şekilde, ben de onu incitecek olursam, bunu bana söyler. Aklıma, örgü ve kaynak saç arasındaki farkı bana açıklayışı ya da güneş yanığı ve derilerin soyulmasının ne kadar sürdüğü konusunda sorular soruşu geliyor. Tanışıklığın kırılgan yüzeyinde dans etmekle, ilişkinin pasaklı derinliklerine dalmanın farkı. İlişki her zaman kusursuz değildir, her zaman hoş da olmayabilir. Ama saygıya dayandığından, sarsılmazdır.

"Bugün beni şaşırttın," diye itiraf ediyor Ruth.

Gülüyorum. "İşimi gerçekten iyi yaptığımdan mı?"

"Hayır. Sorduğun soruların yarısı ırka dair olduğundan." Gözlerimin içine bakıyor. "Bunca zaman bana, mahkemede bunun olmayacağını söyledikten sonra."

"Öyle zaten," diye kestirip atıyorum. "Pazartesi gelsin, dava başlasın bak, her şey değişecek."

"Yine de benim konuşmama izin verecek misin?" diye soruyor Ruth. "Çünkü benim de söyleyeceklerimi söylemem gerek."

"Sana söz veriyorum." Kadehimi bırakıyorum. "Ruth, sen de biliyorsun, davalarda ırkçılığın konuyla ilgisi yokmuş gibi davranmamız, bunun bilincinde olmadığımız anlamına gelmiyor."

"O halde neden öyleymiş gibi yapılıyor?"

"Çünkü biz avukatların işi bu. Ben geçimimi yalan söyleyerek sağlıyorum. Senin beraatini sağlayacağını bilsem, jüriye, Davis Bauer'in kurt adam olduğunu dahi söyleyebilirdim. Buna inanırlarsa, bu onların kendi ayıbı."

Ruth'la göz göze geliyoruz. "Bir tür oyalama taktiği. Yüzüne el sallayan bir kuklanın arkasında hareket eden eli fark etmeni engelleyen bir şey."

İşimi bu şekilde tanımlamak kulağa tuhaf gelse de büsbütün yanlış değil. "O halde bizim tek yapabileceğimiz, içip unutmak." Kadehimi kaldırıyorum.

Ruth sonunda şarabından bir yudum alıyor. "Dünyanın tüm Pinot Noir'larını içsek yine yetmez."

Başparmağımı peçetemin kenarında kaydırıyorum. "Sence ırkçılığın yeryüzünden silindiği günü görecek miyiz?"

"Hayır, çünkü bunun için beyazların eşitlik fikrini benimsemesi gerek. Kim, bile isteye, kendini ayrıcalıklı kılan bir sistemi yıkmayı seçer ki?"

Enseme bir sıcaklık yayılıyor. Ruth beni mi kastediyor? Sisteme itiraz etmeyişimin, kişisel olarak kaybedecek şeylerim olmasından kaynaklandığını mı ima ediyor?

"Ama kim bilir, " diyor Ruth, "belki de ben yanılıyorumdur."

Kadehleri kaldırıp tokuşturuyoruz. "Küçük adımlara," diyorum.

♠

Jüri elemesiyle geçen bir diğer günün sonunda, on iki artı iki yedek üyeli jürimizi oluşturduk. Hafta sonumu evdeki çalışma odama kapanıp pazartesi günkü açılış duruşmasının savunmasını hazırlamakla geçiriyorum ve ancak pazar öğleden sonra, neonatalogla buluşmak üzere evden çıkıyorum. Micah, Ivan Kelly-Garcia

ile üniversite birinci sınıfta, organik kimya dersinin sömestr sınavında tanışmış. Ivan, sınavın bitmesine yarım saat kala dev bir sosisli sandviç kılığında sınıfa dalıp bir soru kitapçığı kapmış ve sınavda birinci gelmiş. Önceki gece Cadılar Bayramı'ymış ve Ivan sarhoş olup yurt odalarından birinde sızarak, uyandığında, doktorluk kariyerinden mahrum kalmak üzere olduğunu fark etmiş. Sonunda, okuluna devam etmiş ve organik kimyada Micah'nın araştırma partneri olmakla kalmayıp, Harvard Tıp'a girerek New York bölgesinin en iyi neonataloglarından biri haline gelmiş.

Onca yıl sonra Micah'dan haber almak Ivan'ı çok sevindirmiş; hele de onun kaçık avukat karısı ve arabanın çocuk koltuğundaki uykusundan uyandırılması hiç de iyi olmamış dört yaşındaki gıcık çocuğuyla görüşmekten duyduğu sevinç apaçık belli oluyor. Ivan, Connecticut, Westport'ta, bahçeli evlerin olduğu sakin bir mahallede--sabah 15 millik maraton antrenman koşusundan sonra bizim için ev yapımı guakamole ve salsa hazırlamayı başarmış olan--karısıyla yaşıyor. Henüz çocukları yok, ama şu anda Violet'e dadılık eden ve ara ara onu çılgınca yalayan, Bernese cinsi kocaman bir köpekleri var.

"Baksana ne olduk dostum," diyor Ivan. "Evli. İş güç sahibi. *Ayık.* Birlikte asit çektiğimiz, sonra benim yükseklik korkumu unutup ağaca tırmanmaya kalktığım günü hatırlıyor musun?"

Micah'ya bakıyorum. "*Sen mi* asit çektin?"

"Ona İsveç'ten de bahsetmemişsindir Allah bilir," diyor Ivan.

"İsveç mi?" Bir ona, bir Micah'ya bakıyorum.

"Aramızda," diyor Ivan. "Kankalık sırrı."

(Donlarını ütülemeden giyemeyen) Micah'yı kanka olarak hayal edince, kahkahamı zor zapt ediyorum.

"Bu, eşimin ilk cinayet davası," diyerek Micah şıp diye konuyu değiştiriyor, "o yüzden, sana soracağı binlerce soru için şimdiden af diliyorum."

Alçak sesle ona "Hikâyenin tamamını senden dinlerim artık," diyerek, Ivan'a dönüyorum. "Yenidoğan tarama testlerini bana anlatabileceğinizi ummuştum."

"Aslında bu, çocuk ölümlerinde ezber bozan bir şey oldu. Ardışık kitle spektrometrisi denen, devlet laboratuvarında yapılan bir test sayesinde artık tedavi edilebilen ya da kontrol altına alınabilen bir sürü irsî hastalığı teşhis edebiliyoruz. Eminim sizin kızınıza da yapılmıştır ve muhtemelen bundan haberiniz olmamıştır."

"Ne tür hastalıklar?" diye soruyorum.

"Ah, bir yığın bilimsel terminoloji: Biyotinidaz yetersizliği, vücudun biyotini metabolize ederek yeterli serbest biyotin üretememesiyle ortaya çıkar. Hormonal hastalıklar olan konjenital adrenal hiperplazi ve konjenital hipotiroid. Bebeğin sütte, anne sütünde ve bebek mamasındaki bir tür şekeri metabolize etmesini engelleyen galaktozemi. Kırmızı kan hücreleriyle ilgili rahatsızlıklar olan hemeglobinopatiler. Aminoasitlerin kanda ya da idrarda birikmesine neden olan aminoasit hastalıkları, vücudun yağı enerjiye dönüştürmesini engelleyen yağ asidi oksidasyonu hastalıkları ve ikisinin bir karışımı olan organik asidemiler. Afro-Amerikalılarda yaygın olan orak hücre anemisi gibi bazı hastalıkları muhtemelen siz de duymuşsunuzdur. Ya da fenülketonüri." diyor Ivan. "Bu hastalığa sahip bebekler bazı aminoasit türlerini metabolize edemezler ve bunlar kan ya da idrarda birikir. Çocuğunuzun bu hastalığı taşıdığını bilmezseniz, ileride zekâ geriliği ve nöbetlere yol açar. Ama doğumdan hemen sonra teşhis edilirse, özel bir diyetle kontrol altına alınabilir ve tam iyileşme sağlanabilir."

Laboratuvar sonuçlarını Ivan'a veriyorum. "Laboratuvar bu hastanın yenidoğan taramasında bir anormallik olduğunu söylüyor."

Ivan ilk bir iki sayfada hızla göz gezdiriyor. "İşte: Bu çocuk MCADD'liymiş. Buradaki kitle spektrometresi grafiğinde C-altı ve C-sekizdeki ani yükselişlerden bunu anlayabilirsiniz. Bu asilkarnitin profili." Ivan kâğıtlardan başını kaldırıp bize bakıyor. "Ah, doğru tabii. Bunların dilimizdeki anlamı. Şöyle, kısaltmanın açılımı orta-zincirli asil-koenzim A dehidrojenaz hastalığı. Otozomal,

çekinik bir yağ asidi oksidasyonu hastalığıdır. Vücut, bazı şeyleri yapmak--hareket etmek, gıdaları işlemek, sindirmek, hatta nefes almak--için enerjiye ihtiyaç duyar. Bunun için gerekli yakıtı yiyeceklerden alırız ve ihtiyaç çıkana dek, onu yağ asitleri olarak dokularda depolarız. Zamanı geldiğinde bu yağ asitlerini oksijene çevirerek vücut işlevleri için enerji üretiriz. Ama yağ asidi oksidasyonu hastalığına sahip bir bebek, temel enzimlerinden biri--burada MCADD--eksik olduğundan bunu yapamaz. Bu da enerji deposu boşaldığında başı dertte demektir."

"Yani...?"

Ivan kâğıtları geri veriyor. "Kan şekeri hızla düşer ve yorgunluk, halsizlik doğar."

Bu sözler zihnimde bir kıvılcım çakıyor. Davis Bauer'in düşük kan şekeri annesinin gebelik diyabetine bağlanmıştı. Ama ya durum bu değilse? "Bu ölümcül olabilir mi?"

"Erken teşhis edilmezse evet. Bu bebeklerin çoğu, tetikleyici bir durum--bir enfeksiyon, aşılama ya da oruç--olmadıkça belirti göstermezler. O zaman da ani bebek ölümü sendromuna çok benzer ani bir fenalaşma görülür. Esas olarak, bebeğin hayati fonksiyonları durur."

"Bu aşamaya gelen bir bebek, MCADD'li ise, yine de kurtarılabilir mi?"

"Duruma bağlı. Belki evet. Belki de hayır."

"Belki", tam jürilik bir sözcük, diye aklımdan geçiriyorum.

Ivan bana bakıyor. "Bir dava söz konusu olduğuna göre, bu hasta kurtarılamamış anlaşılan, öyle mi?"

Başımı sallıyorum. "Üç günlükken ölmüş."

"Bebek hangi gün doğmuş?"

"Perşembe. Topuktan kan tahlili cuma günü yapılmış."

"Tahlil laboratuvara hangi gün yollanmış?" diye soruyor Ivan.

"Bilmiyorum," diye itiraf ediyorum. "Fark eder mi?"

"Evet." Ivan, köpeğin sırtına binmeye çalışan Violet'ten gözünü ayırmadan koltuğuna yaslanıyor. "Connecticut'taki laboratuvar cumartesi ve pazar günleri kapalıdır. Eğer numuneler hastaneden, örneğin cuma öğleden daha geç yollandıysa, laboratuvara erişmesi hafta sonundan sonraya kalmıştır." Ivan bana dönüyor. "Bu da demektir ki, bu bebek perşembe değil de bir pazartesi günü doğmuş olsaydı, şimdi davayı kazanma şansımız olurdu."

İKİNCİ EVRE

Doğum

Kadın, hepsindeki o nefrete ulaşmak, onu kurcalayıp, didiklemek istiyordu; ta ki sonunda bir yarık bulana kadar. Sonra oradan bir çakıl, bir taş ya da tuğlayı, ardından duvardan bir parçayı çekip almak. İşte o zaman artık tüm o mabet gümbür gümbür yıkılıp yok edilebilirdi.

Ray Bradbury, *The Illustrated Man*.

RUTH

Bilirsiniz, hepimiz yaparız bunu. Zamanın nasıl akıp gittiğini fark etmemek için kafamızı başka şeylere veririz. İşimize gömülürüz. Domates fidelerimizi küften korumakla uğraşırız. Benzin depolarımızı ve metro kartlarımızı doldurup bakkal alışverişimizi yapar, böylelikle her geçen haftayı birbirinden farksız kılarız. Bir gün bir de bakarsınız, bebeğiniz yetişkin olmuş. Aynaya bakıp saçınıza aklar düştüğünü görürsünüz. Geriye, şimdiye dek yaşadığınızdan daha kısa bir ömrünüz kaldığını. Ve içinizden şöyle dersiniz: *Nasıl böyle çabuk geçti? İlk içkimi içtiğim gün, onun altını bezlediğim günler, gençlik günlerim daha dün gibi.*

Ve bu gerçek kafanıza dank ettiğinde, hesaplamaya başlarsınız. *Ne kadar vaktim kalmıştır acaba? O kısacık aralığa daha ne kadar şey sığdırabilirim?*

Sanırım bazılarımız bu farkındalıkla yolunu çiziyor. Tibet seyahatine çıkıyor, heykel yontmayı öğreniyor, yamaç paraşütü yapıyor. Sona çok yaklaştığını görmezden gelmeye çalışıyor.

Kimimiz ise sadece benzin depomuzu ve metro kartımızı doldurmak ve market alışverişini yapmakla yetiniyoruz, çünkü yalnızca önünde uzanan patikayı görebildiğinde yolun tehlikelerine kafanı takmazsın.

Kimimiz asla öğrenmez.

Kimimiz erken öğrenir.

♠

Duruşma gününün sabahı, Edison'un odasının kapsını tıklatıyorum. "Çıkmaya hazır mısın?" diye soruyorum ve cevap alamayınca tokmağı çevirip içeri giriyorum. Edison, kat kat yorganın

altına gömülmüş ve koluyla gözlerini kapamış. "Edison?" diyorum sesimi yükselterek. "Hadi! Geç kalmamamız gerek".

Soluk alıp verişinden uyumadığını anlıyorum. "Ben gelmiyorum," diye mırıldanıyor.

Kennedy, Edison'un okula gitmeyip duruşmaya katılmasını istemişti. Son günlerde derslere girmedi diye defalarca okula çağrılmamdan da anlaşılacağı gibi Edison'un artık okulunu eskisi kadar takmadığını Kennedy'ye söylememiştim. Ne kadar dil döksem ne kadar tartışsam da Edison'a sözümü dinletmek artık olağanüstü bir çaba gerektiriyor. Benim çalışkan, ağırbaşlı, nazik oğlum bir asiye dönüşmüş durumda. Odasına kapanıp duvarları titretecek kadar yüksek sesle müzik dinliyor ya da varlığından haberdar olmadığım arkadaşlarıyla mesajlaşıyor. Gece geç saatlerde, üstünde buram buram içki ve esrar kokusuyla eve geliyor. Kavga da ettim, gözyaşı da döktüm. Artık ne yapabileceğimi bilmiyorum. Hayatımız tümden rayından çıkacakmış gibi ilerliyoruz; bu, savrulan vagonlardan yalnızca biri.

"Bunu daha önce konuşmuştuk," diyorum.

"Hayır konuşmadık." Gözlerini kısıyor. "Sen konuştun."

"Kennedy, anne imajı olan birinin katil gibi düşünülmesinin daha zor olacağını söylüyor. Senin jüride yaratacağın imaj, yer yer kanıtlardan daha önemli olabilirmiş."

"Kennedy onu diyor, Kennedy bunu diyor. Kennedy peygamber sanki..."

"Evet öyle," diyerek sözünü kesiyorum. "En azından şimdilik. Tüm dualarım onunla, çünkü şu anda mahkûmiyete karşı tek zırhım o kadın, Edison, ve bu yüzden benim için yalnızca bunu yapmanı istiyorum, daha doğrusu sana *yalvarıyorum*."

"Benim yapmam gereken işlerim var."

Tek kaşımı kaldırıyorum. "Ne gibi. Okulu ekmek mi mesela?"

Edison sırtını dönüp benden uzaklaşıyor. "Neden çekip gitmiyorsun?"

"Bir haftaya kalmadan," diye cevabı yapıştırıyorum, "bu dileğin gerçek olabilir."

Gerçek ağır geliyor. Sözcükleri geri tıkabilirmişim gibi, elimle ağzımı kapatıyorum. Edison gözyaşlarını zorlukla zapt ediyor. "Onu demek istemedim," diye kekeliyor.

"Biliyorum."

"Mahkemeye gitmek istemiyorum, çünkü senin hakkında söylenecekleri duymaya dayanamam gibi geliyor," diye itirafta bulunuyor.

Yüzünü avuçlarımın arasına alıyorum. "Edison, sen beni tanıyorsun. Onlar tanımıyor. O salonda ne duyarsan duy, sana ne yalanlar söylerlerse söylesinler, şunu asla unutma ki şimdiye dek her ne yaptıysam, senin için yaptım." Yanaklarını ellerim arasına gömerek gözünden akan bir damla yaşı başparmağımla kuruluyorum. "Sen başaracaksın. İnsanlar ismini duyacaklar."

Kulağımda, annemin bana hep söylediği o tıpatıp aynı sözler yankılanıyor. *Aman dikkatli dilek tut,* diyorum kendi kendime. Bugünden sonra insanlar benim adımı da duyacaklar. Ama annemin umduğu sebeplerle değil.

"Önemli olan *senin* ne olacağın," diyorum Edison'a. "Ben önemli değilim."

Edison bana sokulup bileğimi tutuyor. "Benim için öylesin."

Ha şöyle diyorum içimden Edison'un gözlerinin içine bakarak. Benim tanıdığım Edison bu işte! Umudumu bağladığım çocuk bu.

"Sanırım," diyorum tatlı bir sesle, "duruşmama giderken bana eşlik edecek bir kavalyeye ihtiyacım var."

Edison bileğimi bırakıyor. Demode ve centilmence bir jestle kolunu dirsekten bükerek bana uzatıyor; oysa o pijamalarıyla, benim kafamda eşarp bağlı ve birlikte baloya değil, savaşmak için düelloya gideceğiz. "Benim için zevktir," diyor.

♠

Dün gece, Kennedy beklenmedik bir saatte evime damladı. Kocası ve kızıyla birlikte, yaklaşık iki saat uzaklıktaki bir şehirden

dosdoğru bana uğramıştı ve yeni haberleri vermek için sabırsızlanıyordu; Davis Bauer'in yenidoğan tarama testlerinde MCADD olduğu ortaya çıkmış.

Bana gösterdiği, kocasının doktor bir arkadaşının ona açıklamış olduğu sonuçlara bakınca irkildim. "Ama bu... bu..."

"Şansın var," diye bitirdi sözünü. "Bu sonuçların dosyada olmayışı tesadüf müydü yoksa seni daha suçsuz göstereceği için biri tarafından kasıtlı olarak mı çıkarıldı bilmiyorum. Ama önemli olan, şimdi bu bilgiye sahibiz ve bunu beraat kararı için kullanacağız."

MCADD, Kennedy'nin mahkemeye taşımayı planladığı bir kalp rahatsızlığı olan birinci seviye patent duktus'tan çok daha ciddi bir tıbbi sorun. Artık, Bauer'lerin bebeğinin ölümcül bir hastalık taşıdığını söylemek yalan olmaz.

Kennedy mahkemede yalan söylemeyecek. Yalnızca ben söyleyeceğim.

Daha önce, özellikle ilişkimiz mesleki yörüngeden çıkıp kişisel bir çizgiye kaydığı anlarda defalarca Kennedy'ye açılmaya yeltendim. Ama sonuçta bu yakınlaşma durumu daha da beter etti. İlk başta, Davis Bauer fenalaştığında müdahale ettiğimi ve ona dokunduğumu Kennedy'ye söyleyemedim, çünkü kendisine güvenip güvenemeyeceğimi ya da bu gerçeğin davamı nasıl etkileyeceğini bilmiyordum. Şimdi ise, en baştan ona yalan söylemiş olmamın utancından gerçeği söyleyemiyordum.

Gözyaşlarına boğuldum.

"Umarım bunlar mutluluk gözyaşlarıdır," dedi Kennedy. "Ya da olağanüstü avukatlık yeteneğim karşısında minnet gözyaşları."

"O zavallı bebek," dedim sonunda. "Bu ne büyük... talihsizlik."

Ama aslında ne Davis Bauer ne de kendi ikiyüzlülüğüme ağlıyordum. Beni ağlatan, Kennedy'nin en baştan beri haklı oluşuydu: Davis Bauer'e bakan hemşirenin siyah, beyaz ya da eflatun olmasının gerçekten de önemi yoktu. Benim o bebeği diriltmek için çabalamış olup olmamamın önemi yoktu. Bunların hiçbiri, sonucu değiştirmezdi.

Kennedy elini koluma yasladı. "Ruth," diye hatırlattı bana, "her gün iyi insanların başına kötü şeyler geliyor."

♠

Otobüs şehir merkezinde ineceğimiz durağa yanaştığı anda telefonum çalıyor. Kulağımda Adisa'nın sesi, Edison'la otobüsten iniyoruz. "Kızım, buna inanamayacaksın. Neredesiniz şimdi?"

Tabelaya bakıyorum. "College Sokağı."

"Tamam, parka doğru yürüyün."

Eşyalarımı alıp yanımda Edison'la o yöne dönüyorum. Adliye, semt parkına bir blok uzakta ve Kennedy, basının hücumuna uğramayayım diye bana açık açık, o taraftan gitmeme talimatı vermişti.

Ama uzaktan neler olup bittiğine bir bakıvermenin zararı olmaz herhalde.

Daha insanları görmeden, ahenkle birleşerek Jack'in fasulye sırığı gibi göğe tırmanan gümbür gümbür seslerini duyuyorum. Kahverenginin tonlarında renk renk yüzlerden bir deniz *Oh Freedom*'ı haykırıyor. En ön sırada Wallace Mercy, bir TV kanalının logosundan oluşan bir fonun önündeki minik bir kürsüde dikiliyor. Polisler, şiddeti önlemek için büyü yapmaya çalışır gibi kollarını açarak etten bir bariyer kurmuşlar. Bu sırada Elm Sokağı'nda da art arda dizilip çanaklarını güneşe dikmiş haber araçları, ellerinde mikrofonlarıyla sırtlarını parka vermiş muhabirler ve haber görüntülerini çeken kameramanlar dolu.

"Tanrım," diyerek iç geçiriyorum.

"Benim olan bitenle bir ilgim yok, ama tüm bunlar senin için," diyor Adisa gururla.

"Başın dimdik, dosdoğru gidip o ön merdivenlerden çıkmalısın."

"Yapamam." Kennedy ile buluşma yerimizi önceden planlamıştık.

"Öyle olsun," diyor Adisa, apaçık kırgın bir sesle.

"İçeride görüşürüz," diyorum ona. "Adisa? Geldiğin için teşekkürler."

Adisa püflüyor. "Gelmeyip ne yapacaktım?" diyor ve konuşmamız böyle sona eriyor.

♠

Edison'la birlikte, sırt çantalarıyla kaplumbağa gibi dolaşan umursamaz Yale öğrencilerini, siyah bahçe kapıları arkasına güvenle kurulmuş üniversite yurt binalarını ve--bahşişini verene bir iki dize okuyan evsiz--Şiir Hanım'ı geçiyoruz. Wall Sokağı üzerindeki kilise binasına vardığımızda, kimseye görünmeden binanın arkasına süzülüp boş bir arsaya giriyoruz.

"Şimdi ne yapıyoruz?" diye soruyor Edison. Mama'nın cenazesinde giydiği takım elbisesiyle yine. Olağan bir günde, üniversite giriş mülakatına giden bir gençten farksız.

"Bekliyoruz," diyorum ona. Kennedy, medyanın dikkatini çekmeden beni arka girişten sokmayı planlıyor. Ona güvenmemi istedi.

Budalalık edip istediğini yapıyorum.

TÜRK

Dün gece uykum kaçınca, saat üçte TV'de Kızılderililerin eski hayatları hakkında bir program izledim. Programdaki canlandırmalardan birinde, peştamallı bir adam, boylamasına ikiye yarılmış bir ağacın üstündeki yaprak yığınını ateşe veriyordu. Yapraklar yandıktan sonra adam, istiridye kabuğuna benzer bir şeyle ağacı kazıyarak gövdeyi kano şeklinde oyana dek işlemi sürdürüyordu. Ben de bugün kendimi tam tamına böyle hissediyorum. Sanki biri içimi zımparayla kazıyıp bomboş bırakmış.

Şaşırtıcı aslında, çünkü öyle uzun zamandır bugünü bekliyordum ki! Süpermen gibi enerjik olacağıma hiç kuşkum yoktu. Oğlum için savaşmaya gidiyordum ve hiçbir şey beni durduramazdı.

Ama tuhaftır ki sanki savaş alanına varmış da orayı bomboş bulmuş gibiyim.

Bitkinim. Yirmi beş yaşındayım ve on insan ömrüne denk şey yaşadım.

Brit banyodan çıkıyor. "Emrinize amadeyim," diyorum. Sütyen takmış ve muhafazakâr görünmek için, savcının söylediği gibi, külotlu çoraplarını giyinmiş.

"Senin de şapka takman lazım," diyor.

Kahretsin.

Benim için bu, oğlumun hak ettiği gibi bir anma töreni. Madem onu geri getiremiyorum, sorumluların cezalandırılması ve benzerlerinin de korkudan tir tir titremesi için ne gerekirse yapacağım.

Sıcak suyu açıp ellerimi musluğun altına uzatıyorum. Sonra da yüzümü tıraş kremiyle köpürtüyorum. Köpüğü kafa derimin tamamına yayarak, usturamla kafamı sinekkaydı tıraş etmeye koyuluyorum.

Belki gece uyuyamamış olmaktan belki de içimde oluşan koca boşluğun verdiği sarsaklıktan: Her nasılsa, sol kulağımın az üstünde küçük bir kesik açıyorum. Oraya akan sabun, iğne gibi acıtıyor.

Küçük bir havluyla kesiğe bastırıyorum, ama kafa yaralarının pıhtılaşması biraz zaman alır. Bir dakika bekledikten sonra havluyu çekip, çizgi halinde boynumdan aşağıya, gömlek yakamın altına süzülen kanı seyrediyorum.

Svastika dövmemden çıkan kırmızı bir bayrak gibi. Bu bileşime büyülenmiş gibi bakıyorum: Beyaz sabun, soluk deri, göz alıcı kan lekesi.

♠

Önce adliyenin ters istikametine sürüyoruz. Kamyonetin ön camı buz tuttuğu halde hava güneşli, dışarı adımınızı atıp soğuğu fark edene dek harika görünen havalardan. Çok şıkız: Benim üstümde Francis'le ortaklaşa kullandığımız takım elbise, Brit'te eskiden vücudunu saran, şimdiyse üstünden dökülen siyah elbisesi var.

Park yerindeki tek araç bizimki. Park ettikten sonra arabadan inip Brit'in tarafına dolanıyorum. Centilmenliğimden değil, Brit arabadan inmediğinden. Yanına diz çöküp elimi dizine koyuyorum. "Tamam," diyorum. "Birbirimize destek olabiliriz."

Birinin onu güçsüz ya da pasif göreceğinden korktuğunda hep yaptığı gibi, çenesini havaya kaldırıyor. Sonra da doğrulup kendini kamyonetten dışarı atıyor. Odette Lawton'un tembihlediği gibi babetlerini giymiş, ama kısa mantosu kalçasına ancak değiyor ve elbisenin kumaşından kamçı gibi tenine vuran rüzgârı görebiliyorum. Onun için havayı değiştirebilirmişim gibi, rüzgâr darbeleriyle arasında durmaya çalışıyorum.

Vardığımızda, güneşten vuran ışıkla mezar taşı göz kamaştırıcı görünüyor. Bembeyaz. Kör edici beyazlık. Brit eğilip elini tek tek Davis'in ismindeki harflerin üzerinde gezdiriyor. Doğumundan şıp diye ölümüne varan tarih. Ve onların altında tek bir sözcük: *SEVGİ*.

Brit oraya *SEVİLDİ* yazılmasını istiyordu. Mezar taşı ustasına öyle yazdırmamı söyledi. Ama ben son anda karar değiştirdim. Hiç bitmeyeceğine göre, neden geçmiş zamanda kalmış gibi yazılsın?

Brit'e yazıyı mezarcı ustasının bozduğunu söyledim. Baştan beri kendi fikrim olduğunu itiraf etmedim.

Oğlumun mezarındaki sözcüğün sol el parmaklarımın boğumlarındaki dövmeyle birebir aynı olması fikri hoşuma gidiyor. Onu hep yanımda taşıyormuşum gibi.

Brit üşümeye dayanabildiği sürece mezarlıktan ayrılmıyoruz. Cenazeden sonra ekilen çimler, şimdiden sararıp solmuş. Bir ölüm daha.

♠

Adliyede ilk gördüğüm şey, marsıklar.

Sanki New Haven'ın orta yerindeki park tamamen zenciye kesmiş. Bayraklar sallayıp ilahiler söylüyorlar.

Televizyondaki Wallace Bilmemkim denen pislik de orada. Kendini saygıdeğer sanan ve muhtemelen birkaç kuruş karşılığı internetten kiralanan adam. Bacon İsyanı'ndan söz ederek bir tür marsık tarihi dersi anlatıyor. "İşte o zaman, kardeşlerim ve bacılarım," diyor, "beyazlar ve siyahlar birbirinden ayrıldı. Eğer birleşselerdi, birlikte çok tehlikeli olabileceklerinden korkuluyordu. Ve 1705 yılına gelindiğinde, Hristiyan--ve beyaz--olan senetli hizmetkârlara toprak, silah, yiyecek ve para verildi. Ötekilerse köleleştirildi. Topraklarımız ve hayvanlarımız elimizden alındı. Silahlarımız elimizden alındı. Beyaz adama el kaldıracak olsak canımızı bile alabiliyorlardı." Kollarını kaldırıyor. "Tarih Anglo kökenli Amerikalılar tarafından yazıldı."

Aynen öyle. Dinleyici kalabalığının büyüklüğüne bakıyorum. Bir avuç Teksaslının, bir Hispo ordusuna on iki gün boyunca geçit vermediği Alamo'yu düşünüyorum.

Savaşı kaybetmişler o ayrı.

Aniden, bu siyah denizin içinden yükselen beyaz bir yumruk görüyorum. Bir sembol.

Adam bana doğru yürürken, kalabalık yolundan çekiliyor. Dazlak kafalı ve uzun kızıl sakallı, iri kıyım bir herif. Brit'le benim önümüzde durup elini uzatıyor. "Carl Thordelson," diyerek kendini tanıtıyor. "Ama beni Odin45 diye tanırsınız."

Yalnizkurt.org sitesinin takipçilerinden birinin takma adı bu.

Yanındaki kişi de elimi sıkıyor. "Erich Duval. WhiteDevil."

Ardından, ikisi birer bacağına asılmış platin saçlı ikiz bebekleriyle bir kadın da onlara katılıyor. Sonra kamuflaj kıyafetli bir herif. Gözlerine kalın siyah sürme çekmiş üç kız. Dişlerinin arasında bir kürdanla, postallı, uzun boylu bir adam. Kalın kemik çerçeveli hipster gözlükleri ve koltuğunun altında bilgisayarıyla bir delikanlı.

Durmadan akın eden kalabalık etrafımı sarıyor: Yalnizkurt.org'daki ortak ilgi alanımızdan tanıdığım insanlar. Terziler, muhasebeciler, öğretmenler, Arizona sınırında devriye gezen sivil gönüllüler ve New Hampshire dağlarındaki milisler. İnancı hiç kaybetmemiş Neo-Naziler. Bugüne dek, kullanıcı adlarının ardına gizlenerek anonim kalmışlardı.

Şimdi oğlum için, bir kez daha kendilerini göstermeye hazırlar.

KENNEDY

Dava sabahı uyuyakalmışım. Yataktan mancınık gibi fırlayıp yüzüme su vuruyorum ve saçlarımı ensede topuz yapıp, külotlu çorabımı üstüme geçirip en güzel mahkeme kıyafetim olan mavi döpiyesimi giyiyorum. Tam üç dakika süren hazırlıktan sonra, mutfağa girdiğimde Micah'yı ocağın başında buluyorum. "Neden beni uyandırmadın?" diye paylıyorum onu.

Gülümseyerek yanağıma bir öpücük konduruyor. "Ben de seni seviyorum, gözümün nuru," diyor. "Hadi geç otur Violet'in yanına."

Kızımız masada oturduğu yerden bana bakıyor. "Anne? Ayakkabıların başka başka."

"Tanrım," diye mırıldanıp yatak odasına gitmek üzere gerisin geri dönüyorum, ama Micah omzumdan tutup beni sandalyelerden birine yürütüyor.

"Soğumadan bunu yiyeceksin. Bir dazlakla karısını alt etmek için enerjiye ihtiyacın var. Yoksa pilin biter ve şahsi tecrübemden biliyorum, o adliyede kahve diye kakalamaya çalıştıkları kahverengi bulamaçla, dinozor çağından kalma tahıllı gofret otomatı dışında yiyecek şey bulamazsın." Önüme bir tabak koyuyor: İki göz sahanda yumurta, reçelli kızarmış ekmek ve hatta mücver. Öyle açım ki Micah kahvaltımın son parçasını--onun Harvard Tıp Fakültesi logolu kahve kupasında dumanı tüten sütlü kahveyi--getirmeye kalmadan, yumurtaları silip süpürüyorum. "Bak," diye dalga geçiyor, "kahveni bile İltimaslı Beyazlar kupasıyla getirdim."

Bir kahkaha patlatıyorum. "O zaman arabaya giderken yanıma alayım da şans getirsin. Ya da vicdan azabı. Her ne olursa işte."

Violet'in başına bir öpücük kondurup, aceleyle yatak odasındaki dolaptan ayakkabılarımdan birinin eşini, telefonumu, şarj aletini,

bilgisayarı ve evrak çantamı alıyorum. Micah elinde kahve kupasıyla beni kapıda bekliyor. "Şaka maka, seninle gurur duyuyorum."

O bir anlık huzura teslim oluyorum. "Teşekkürler."

"Göreyim seni, Marcia Clark'tan geri kalma [40]"

Yüzümü buruşturuyorum. "O savcı ama. Gloria Allred'e ne dersin?"

Micah omuz silkiyor. "Bitir işlerini işte."

O cümlesini bitirmeden garaja doğru seğirtiyorum. "Tam da ilk cinayet davasına giden avukata söylenecek söz," diyorum ve kahvemden tek damla dökmeden, sürücü koltuğuna geçiyorum.

Yani, bu da bir işaret olsa gerek değil mi?

♠

Ruth'la markaja alınmayacağımızı bildiğim bir yerde buluşma ayarladığım halde, sırf neler olup bittiğini görmek için adliyenin ön tarafından dolanıyorum. Sirk alanı: Gerçekten de bu manzara başka türlü tanımlanamaz. Parkın bir ucunda Wallace Mercy laneti, canlı yayında megafonla bir kalabalığa vaaz veriyor. "1691'de, *beyaz* sözcüğü ilk defa bir mahkemede kullanıldı. O zamanlar bu ulus tek damla kanununa tabiydi," sözlerini duyuyorum. "Bu ülkede, siyah olarak görülmek için tek damla siyah kanı taşımak yetiyordu."

Parkın diğer ucunda ise beyazlar öbeklenmiş. İlk başta bunların Wallace'ın saçmalıklarını izlediklerini sanıyorum, ama sonra, içlerinden birinin ölen bebeğin resmini havaya kaldırdığını fark ediyorum.

Beyaz grup, topluca yürüyerek Wallace'ı dinleyen grubun arasından geçmeye kalkıyor. Küfürler, itiş kakış ve yumruklaşmalar. Polisler derhal kavgaya katılıp siyahlarla beyazları ite kaka ayırıyor.

Aklıma geçen sene Violet'i etkilemek için yaptığım bir sihirbazlık numarası geliyor. Bir kek kalıbına su doldurup üstüne yüzeyi kaplayacak şekilde toz karabiber ekmiştim. Sonra da Violet'e biberin Ivory sabunundan korktuğunu söylemiştim ve sabun kalıbını kâsenin içine daldırdığımda karabiberler tabii ki kenarlara doğru kaçışmıştı.

40 O. J. Simpson davası başsavcısı-ç. n.

Violet için bu sihirli bir şeydi. Bense elbette işin aslını biliyordum: Karabiberin sabundan kaçmasına neden olan şey, yüzey gerilimiydi.

Aslında bir nevi burada olup bitenler gibi.

Dolanarak arabayı Wall Sokağı üzerindeki kilise lojmanına sürüyorum. Orada dikilmiş etrafı gözetleyen Edison'u hemen görüyorum: Ama Ruth ortalıkta yok. İçim burkularak, arabadan iniyorum. "Yoksa...?"

Edison, park yerinin öbür ucunda kaldırımda dikilmiş sokaktan gelip geçenlere bakan Ruth'u işaret ediyor. Şimdiye kadar kimse varlığını fark etmemiş, ama yine de riskli. Onu çeke çeke geri getirmek için gidip koluna dokunuyorum ama beni iterek uzaklaştırıyor. "Biraz zaman verir misin?" diyor resmiyetle.

Geri çekiliyorum.

Öğrenciler ve hocalar, rüzgâra karşı yakalarını kaldırmış, önümüzden geçip gidiyorlar. Bir bisiklet vınlayarak geçiyor, ardından bir otobüs, dinozor cüssesiyle kaldırımın kenarında inleyerek birkaç yolcuyu püskürttükten sonra tekrar kalkıp uzaklaşıyor. "Sürekli bunları... düşünüp durdum," diyor Ruth. "Şu iki gündür. Kaç defa daha otobüse bineceğim? Kaç kahvaltı daha hazırlayacağım? Elektrik faturam için yazdığım bu son çek mi? Geçen nisanda nergisler açtığında, onları son görüşüm olduğunu bilsem daha dikkatle bakar mıydım?"

Muntazaman sıralanmış ağaç fidanlarına bir adım daha yaklaşıyor. Daracık ağaç gövdelerinden birini elleriyle boğazlar gibi sarıyor ve yüzünü, tepedeki çıplak dallara çeviriyor.

"Şu göğe bak," diyor Ruth. "Yağlıboya tüplerindeki boya mavisi. Sanki rengi süzüp özünü çıkarmışlar." Bana dönüyor. "Bunu unutmam kaç yıl sürer?"

Kolumu omzuna sarıyorum. Titriyor ve bunun soğukla hiç ilgisi olmadığını biliyorum. "Bence," diyorum, "bunu öğrenmeye fırsatın olmayacak."

RUTH

Edison küçük bir çocukken bir şeytanlık peşinde olduğunda daima anlardım. Göremesem bile bunu sezebiliyordum. Sırtım dönük olduğu halde, yemekten önce abur cubur aşırmaya çalıştığını bilmeme şaştığı zaman ona, *kafamın arkasında gözlerim var benim*, derdim.

Belki de bu yüzden, Kennedy'nin söylediği gibi dimdik önüme bakmama rağmen, mahkeme salonunda arkamda oturanların her birinin beni uzun uzun süzdüğünü hissedebiliyorum.

O bakışlar, bedenime batan iğneler, oklar, minik böcek ısırıkları gibi geliyor. Enseme bir şaplak atıp onları ezemediğimden bir türlü dikkatimi toplayamıyorum.

Kimi kandırıyorum ki? Aslında zihnimi meşgul eden tek düşünce, buradan kalkıp sıralar arasında koşarak mahkeme salonundan çıkıp gidemeyecek oluşum.

Kennedy ve Howard kafa kafaya vermiş, bir strateji seansına dalmışlar; beni ikna edip uçurumdan geri çekmeye vakitleri yok. Yargıç, salondan gelecek taşkınlıklara müsamaha göstermeyeceğini ve sıfır hoşgörü politikası güttüğünü en baştan bildirdi: İlk hamlede salondan çıkarılıyorsunuz. Kuşkusuz ki bu, beyaz ırkçıları dizginliyor. Ama bakışlarıyla beni bunaltan yalnızca onlar değil.

Çoğunun simasını annemin cenazesinden hatırladığım, dualarıyla bana moral vermeye gelmiş bir sürü siyah da var. Tam arkamda Edison ve Adisa oturuyor. Koltuklarının arasındaki kolçakta ellerini kavuşturmuşlar. Bir saha ekibi gibi, kurdukları bu bağın etkisini hissedebiliyorum. Soluk alıp verişlerini duyuyorum.

Ansızın kendimi tekrar hastanede, elimi doğum sancıları çeken bir kadının omzuna koymuş, gözlerimi hayati değerleri gösteren ekrana dikmiş, yapabildiğim en iyi şeyi yaparken hayal ediyorum.

"Derin nefes al," derdim. "Nefes ver. Derin nefes al... nefes ver." Ve o gerginliğin bedeninden çıkıp gideceğini bilirdim. O gerilim olmadığında, ilerleme sağlanabilirdi.

Şimdi o direktifleri kendime uygulamanın vakti geldi.

Burun deliklerimi açarak içime çekebildiğim kadar hava çekip, öyle derin nefes alıyorum ki yarattığım girdabı, içeri doğru esneyen duvarları tasavvur edebiliyorum. Ciğerlerim göğsümde şişe şişe patlayacak gibi doluyor. Birkaç saniye süre tutuyorum.

Ve nefesimi bırakıyorum.

♠

Odette Lawton benimle göz teması kurmuyor. Bakışları tamamen jüriye odaklı. O da onlardan biri. Kendisiyle savunma kürsüsü arasına koyduğu mesafe bile, kaderimi tayin edecek o insanlara onunla benim hiçbir ortak yönümüz olmadığını hatırlatmanın yollarından biri. Deri rengimize baktıklarında gördükleri ne olursa olsun.

"Jürideki bayanlar ve baylar," diyor Odette, "az sonra duyacağınız vaka korkunç ve aynı zamanda trajik. Turk ve Brittany Bauer, pek çoğumuz gibi, anne-baba olmayı büyük heyecanla bekliyorlardı. Hatta 2 Ekim 2015, hayatlarının en güzel günüydü. O gün oğulları Davis dünyaya gelmişti." Ellerini jüri kürsüsünün parmaklıklarına yaslıyor. "Ama diğer ebeveynlerden farklı olarak Bauer'leri, Afro-Amerikalı bir hemşirenin çocuklarıyla ilgilenmesinden rahatsız olmaya iten bazı kişisel tercihleri vardı. Onların fikirlerinden hoşlanmayabilir, onlarla hemfikir olmayabilirsiniz ama hastanedeki ebeveynler olarak bebeklerinin tıbbi bakımına dair karar verme haklarını inkâr edemezsiniz. Turk Bauer bu hakkı kullanarak, yalnızca belli hemşirelerin bebeğiyle ilgilenmesini talep etmişti. Davalı onlardan biri değildi. İşte bayanlar ve baylar, kendisi, bu aşağılanmayı içine sindiremedi."

Dehşet içinde olmasam bu sözlere kahkahalarla gülerdim. Bu mu yani? O dosyadaki iğrenç post-it notuna yol açan ırkçılığı Odette böyle mi cilalıyordu? Böylesine hünerli bir saltoyla jürinin bu çirkinliği görmesine fırsat vermeden dikkatleri tümüyle bambaşka

bir şeye, hasta haklarına yönlendirmek doğrusu alkışlık bir başarı. Göz ucuyla Kennedy'ye bakıyorum, o ise belli belirsiz omuz silkiyor. *Ben demiştim.*

"Cumartesi sabahı, minik Davis Bauer, sünneti için bebek odasına götürüldü. Zanlı, bebek fenalaştığında o odada yalnızdı. Peki o ne yaptı?" Odette duruyor. "Hiçbir şey. Yirmi yıldan fazla tecrübesi olan bu hemşire, bakım işini elinden gelen en iyi şekilde yapacağına yemin etmiş olan bu kadın, *orada öylece dikilmekle yetindi.*" Dönüp parmağıyla beni işaret ediyor. "Sanık orada dikilip o bebeğin nefes almak için çırpınışını seyretti ve bebeğin ölmesine göz yumdu."

Şimdi jürinin, hayvan leşine üşüşmüş çakallar gibi beni didiklediğini hissedebiliyorum. Bazıları meraklı görünürken, bazıları tiksintiyle ters ters bakıyor. Savunma masasının altına girip saklanmak istiyorum. Yıkanmak. Ama o anda, Kennedy'nin kucağımda duran elimi sıktığını duyuyorum ve başımı dikleştiriyorum. *Terlediğini onlara belli etme*, demişti bana.

"Ruth Jefferson'ın davranışı kötü niyetli, umursamaz ve kastiydi. Ruth Jefferson bir katil."

Sözlerin bana yöneltildiğini duymak, bunu bekliyor olmama rağmen beni afallatıyor. Bu şoka karşı bir set çekme çabasıyla, bu dünyadaki ilk huzurlu dokunuşlarını onlara tattırmak için kollarıma aldığım bebekleri, film şeridi gibi hızla bir bir zihnimden geçiriyorum.

"Kanıtlardan da görülecektir ki o bebek yaşam savaşı verirken, zanlı orada hiçbir şey yapmadan dikiliyordu. Diğer tıbbi görevliler içeri girip onu harekete geçmeye teşvik ettiklerinde ise zanlı, gereğinden fazla güç uygulayarak tüm mesleki bakım standartlarını ihlal etti. Kendisi bu minik bebeğe karşı öyle hiddet doluydu ki bebeğin otopsi raporlarında morluklar göreceksiniz."

Odette bir kez daha jüriye dönüyor. "Bayanlar ve baylar, hepimizin duygularının incindiği olmuştur," diyor. "Ama bir tercihin adil olmadığını düşünseniz--bunu ahlaki bir hakaret olarak görseniz--bile, intikam almazsınız. Size haksızlık eden kişiye bunu

ödetmek için bir masuma zarar vermezsiniz. Buna rağmen, bu zanlı tam da bunu yaptı. Kendisi öfke ve intikam saikleriyle hareket etmek yerine bir sağlık görevlisi olarak aldığı eğitime uygun davransaydı, Davis Bauer bugün yaşıyor olacaktı. Ama bu sağlık görevlisi Ruth Jefferson olunca..." Dik dik gözlerimin içine bakıyor. "O bebeğin hiçbir şansı yoktu."

Kennedy yanımda ayağa fırlıyor. Topuklarını tıklatarak jüriye doğru yürüyor. "İddia makamı," diyor, "bu olayın siyah-beyaz olduğuna sizi inandıracak. Ama düşündüğünüz gibi değil. Ben Ruth Jefferson'ı temsilen buradayım. Kendisi SUNY Plattsburgh mezunu olup, devamında Yale'den hemşirelik diploması almıştır. Connecticut eyaletinde yirmi yıldan uzun süredir doğum hemşiresi olarak görevini yerine getirmektedir. Evlenmiş olduğu Wesley Jefferson, ordumuzda denizaşırı görev yaparken ölmüştür. Davalı, şimdi üniversite başvuruları yapan onur öğrencisi oğlu Edison'u tek başına yetiştirmiştir. Ruth Jefferson, bayanlar baylar, bir canavar değil. O iyi bir anne, iyi bir eş ve örnek bir hemşire."

Kennedy tekrar savunma kürsüsüne dönüp elini omzuma koyuyor. "Deliller size, günün birinde Ruth'un vardiyası sırasında bir bebeğin öldüğünü gösterecek. Ama herhangi bir bebek değil. Bu bebek, deri renginden dolayı sanıktan nefret eden bir adamın, Turk Bauer'in bebeğiydi. Peki neler oldu? Bebek öldüğünde Turk Bauer polise giderek Ruth'u suçladı.--Tanıklığını dinleyeceğiniz--pediyatrist, bebek solunum krizindeyken onu kurtarmak için müdahaleyi adım adım Ruth'a komuta ettiği halde. Hastanenin hemşirelik görevini yapmamasını söyleme gibi bir hakkı olmamasına rağmen, Ruth'un--tanıklığını dinleyeceğiniz--patronu ona bebeğe dokunmamasını söylediği halde."

Kennedy tekrar jüriye doğru yürüyor. "İşte delillerin göstereceği şey: Ruth çözümsüz bir ikilemle karşı karşıya bırakıldı. Amirinin emirlerine ve bebeğin ebeveynlerinin yanlış isteklerine riayet mi etmeliydi? Yoksa bebeğin hayatını kurtarmak için ne gerekirse yapmalı mıydı?"

"Bayan Lawton olayın trajik olduğunu söylerken haklıdır. Ama yine sizin düşündüğünüz gerekçeyle değil. Zira Ruth Jefferson'ın yaptığı ya da yapmadığı hiçbir şey, minik Davis Bauer'in durumunu değiştirmeyecekti. Bauer'lerin--ve de hastanenin--o sırada bilmediği bir gerçek vardı: Bebek, teşhiste gözden kaçmış, ölümcül bir hastalığa sahipti. Ve o odada bebeğin yanında ister Ruth, isterse Florence Nightingale olsun, bir şey fark etmeyecekti. Açıkçası Davis Bauer'i yaşatmanın hiçbir yolu yoktu."

Ellerini teslimiyetle iki yana açıyor. "İddia makamı, bugün burada olmamızın nedeninin görevi ihmal olduğuna sizi inandıracak. Ama ihmalkâr olan Ruth değil, bebekteki önceden teşhis edilse belki hayatını kurtaracak olan tıbbi rahatsızlığa acilen dikkat çekmeyi başaramayan hastane ve laboratuvardı. İddia makamı, bugün burada olmamızın nedeninin, öfke ve intikam olduğuna inanmamızı istiyor. Doğru. Ama öfkeden deliye dönen kişi, Ruth değildi. Keder ve acıyla kendilerini kaybederek bir günah keçisi bulmak isteyenler, asıl Turk ve Brittany Bauer'di. Onlar oğullarını hayata ve sağlığına döndüremediklerinde, bunun acısını başka birinden çıkarmak istediler. Bu yüzden Ruth Jefferson'ı hedef seçtiler." Kennedy jüriye bakıyor. "Zaten şimdiden bir masum kurbanımız var. Ne olur ikinci bir kurbana izin vermeyin."

♠

Corinne'i aylardır görmemiştim. Sanki daha bir yaşlanmış ve göz altları halkalanmış. *Hâlâ eski sevgilisiyle mi, bir hastalık mı geçiriyor, görmeyeli hayatında ne buhranlar yaşıyor acaba*, diye düşünüyorum. Kafeteryadan aldığım salatayı hemşire odasında yerken, salatalarımızın domatesleriyle zeytinlerini değiş tokuş edişimiz aklıma geliyor.

Son bir iki aydır öğrendiğim bir şey varsa o da şu ki, arkadaşlık bir sis perdesinden başka şey değil. Bir gün, güvenilir diye düşündüğün insanların, aslında yanıltıcı birer suretten ibaret olduklarını görüveriyorsun; sonra dönüp alçaklara baktığında, kanıksayıp kıymetini bilmediğin, seni destekleyen başka insanların varlığını fark ediyorsun. Bir yıl önce sorsanız, Corinne'le samimi olduğumuzu

söylerdim, oysa bunun da bir arkadaşlık bağı değil, mekânsal bir yakınlık olduğunu artık biliyorum. Bizler, bir yığın ortak yönümüz olduğundan değil, zorlu ve uzun onca mesainin ardından branşımızın dışına çıkıp birine daha jargonu öğretmektense kestirme sohbetin kolayımıza gelmesinden dolayı, birbirine Noel hediyeleri alıp perşembe akşamları tapas yemeye giden mecburi arkadaşlardık.

Odette, Corinne'den ismini ve adresini söylemesini istiyor. Sonra da "Çalışıyor musunuz?" diye soruyor.

Corinne tanık kürsüsünden gözlerimin içine bakıyor, sonra gözlerini öteye çeviriyor. "Evet. Mercy-West Haven Hastanesinde."

"Bu davadaki sanığı tanıyor musunuz?"

"Evet," diyor Corinne. "Tanıyorum."

Oysa tanımıyor aslında. Hiç tanımadı.

Doğruyu söylemek gerekirse, galiba ben de aslında kim olduğumu bilmiyormuşum.

"Sanığı ne zamandır tanıyorsunuz?" diye soruyor Odette.

"Yedi yıldır. Kadın doğum bölümünde beraber hemşirelik yaptık."

"Anlıyorum," diyor savcı. "2 Ekim 2015 tarihinde ikiniz de çalışıyor muydunuz?"

"Evet. Sabah yedide mesaiye başladık."

"O sabah Davis Bauer'e baktınız mı?"

"Evet," diyor Corinne. "Ama görevi Ruth'un yerine üstlendim."

"Neden?"

"Amirimiz Marie Malone öyle yapmamı istedi."

Odette, büyük bir tantanayla, tıbbi kaydın onaylı bir kopyasının deliller arasına alınmasından söz ediyor. "Önünüzde duran yirmi dört numaralı delili bize göstermenizi istiyorum. Jüriye bunun ne olduğunu söyleyebilir misiniz?"

"Bir tıbbi kayıt dosyası," diye açıklıyor Corinne. "Hasta Davis Bauer'e ait."

"Dosyanın kapağında bir not var mı?"

"Evet," diyor Corinne ve yüksek sesle okuyor. "*Afro-Amerikalı personelden hiç kimse bu hastayla ilgilenmeyecek.*"

Her sözcük kurşun gibi ağır.

"Sonuç olarak, hastanın sorumluluğu sanıktan size devredildi, öyle mi?"

"Evet."

"Ruth'un bu not karşısındaki tepkisini gözlemlediniz mi?"

"Evet. Çok öfkeli ve üzgündü. Bana Marie'nin kendisini siyah olduğu için görevden men ettiğini söyledi ve ben de Marie'nin o tarz biri olmadığını belirttim. Yani arkasında hiç kuşkusuz başka şeyler olmuş olması gerektiğini. Oysa o, bunları duymak istemedi. 'O bebek benim umurumda değil,' dedi. Sonra da hışımla çıkıp gitti."

Hışımla çıkıp gittim öyle mi? Asansöre binmek yerine, merdivenlerden indim. Olayların ve hakikatin, fazla güneşte kalmış balmumu gibi kolaylıkla bambaşka şekillere sokulabilmesi fevkalade doğrusu. Objektif gerçek diye bir şey yok. Önemli olan yalnızca sizin belirli bir anda o gerçeği nasıl gördüğünüz. Hikâyeyi hikâyeden ayrıştırmanın imkânı yok.

"Davis Bauer sağlıklı bir bebek miydi?" diye savcı sorularına devam ediyor.

"Öyle görünüyordu," diyor Corinne. "Gerçi fazla meme emmiyordu ama bu anlamlı bir belirti değil. Çoğu bebek ilk günlerde uyuşuk olur."

"3 Ekim Cuma günü çalışıyor muydunuz?"

"Evet," diyor Corinne.

"Ya Ruth?"

"Hayır. Normalde hiç gelmemesi gerekiyordu, ama büyük ihtimalle personel sıkıntısı olduğundan ona çift mesai verdiler. Akşam yediden başlayıp, gece boyu ve cumartesiye de sarkacak şekilde."

"O halde, cuma günü, gün boyunca Davis Bauer'in hemşiresi sizdiniz öyle mi?"

"Evet."

"Bebeğe herhangi bir rutin işlem yaptınız mı?"

Corinne başını sallıyor. "Saat 02:30 sıralarında topuktan kan almayı yaptım. Standart bir kan tahlilidir. Bebek hasta olduğundan falan yapılmaz. Tüm yeni doğanlara yapılır ve analiz için eyalet laboratuvarına gönderilir."

"O gün hastanıza dair sizi kaygılandıran herhangi bir şey oldu mu?"

"Meme emmekte hâlâ zorlanıyordu, ama daha önce söylediğim gibi, ilk kez doğum yapan bir anne ve bebeği için olağandışı bir durum değil." Jüriye dönüp gülümsüyor. "Kılavuzun karga olması durumu işte."

"Sanık vardiyaya başladığında, Davis Bauer hakkında kendisiyle herhangi bir konuşmanız oldu mu?"

"Hayır. Doğrusu kendisi bebeği hiç umursamıyor gibiydi."

Sanki olanlar bensiz yaşanıyormuş gibi tam burada, herkesin gözü önünde otururken insanların, ben yokmuşum gibi hakkımda tartışmalarını dinliyorum.

"Ruth'u tekrar ne zaman gördünüz?"

"Sabah saat yedide vardiyaya geldiğimde hâlâ görevdeydi. Bütün gece çalışmıştı ve sabah on birde işi bırakacaktı."

"O sabah neler oldu?" diye soruyor Odette.

"Bebek sünnet ediliyordu. Genelde ebeveynler bunun gözleri önünde yapılmasını istemezler, bu yüzden bebeği bebek odasına götürürüz. Biraz sakinleşsin diye azıcık şeker--aslında şekerli su--veririz ve pediyatrist işlemi uygular. Bebek arabasıyla içeri girdiğimde Ruth odada bekliyordu. Çok yorucu geçen o sabahın yorgunluğunu atıyordu."

"Sünnet beklendiği gibi gitti mi?"

"Evet, hiçbir komplikasyon yoktu. Protokole göre bebek, kanama ya da başka herhangi bir sorun olmadığından emin olmak için doksan dakika boyunca gözetim altında tutulur."

"Siz de öyle mi yaptınız?"

"Hayır," diye itiraf ediyor Corinne. "Diğer hastalarımdan birinin acil sezaryenine çağrıldım. Sorumlu hemşiremiz Marie de görev gereği benimle ameliyathaneye geliyordu. Dolayısıyla Ruth o katta kalan tek hemşireydi. Onu yakalayıp Davis'e göz kulak olmasını istedim." Duraklıyor. "Bunu anlamalısınız, biz küçücük bir hastaneyiz. Personelimiz çok sınırlı. Tıbbi bir aciliyet doğduğunda, çabuk karar verilir."

Yanımda Howard kâğıda birtakım notlar alıyor.

"Acil bir sezaryen en fazla yirmi dakika sürer. Bebek daha uyanmadan o odaya dönmüş olacağımı tahmin ediyordum."

"Davis'i Ruth'a emanet ederken herhangi bir kaygı duydunuz mu?"

"Hayır," diyor kesin bir dille. "Ruth tanıdığım en iyi hemşiredir."

"Ne kadar sürdü peki?" diye soruyor Odette.

"Çok uzun," diyor Odette usulca. "Geri döndüğümde bebek ölmüştü."

Savcı Kennedy'ye dönüyor. "Tanık sizindir."

Kennedy, Corinne'e gülümseyerek tanık kürsüsüne doğru yürüyor. "Yedi yıldır Ruth ile birlikte çalıştığınızı söylüyorsunuz. Onu arkadaşınız olarak görür müsünüz?"

Corinne gözlerini bana çeviriyor. "Evet."

"Ruth'un işine olan bağlılığından şüphe ettiğiniz oldu mu hiç?"

"Hayır. Çoğu zaman benim örnek aldığım biridir."

"Davis Bauer'e tıbbi müdahale gerçekleştirildiği süre boyunca bebek odasında mıydınız?"

"Hayır," diyor Corinne. "Diğer hastamın yanındaydım."

"O halde, Ruth'un harekete geçtiğini görmediniz."

"Hayır."

"Ve," diye ekliyor Kennedy, "Ruth'un harekete *geçmediğini* de görmediniz."

Kennedy, Howard'ın ona ulaştırdığı kâğıdı yukarı kaldırıyor. "Sizin beyanınızı okuyorum, *tıbbi bir aciliyet doğduğunda, çabuk karar verilir.* Bu sözlerinizi hatırlıyor musunuz?"

"Evet."

"Sezaryen ameliyatınız tıbbi bir aciliyetti değil mi?"

"Evet."

"Nefes durması yaşayan yeni doğmuş bir bebeği de tıbbi bir aciliyet olarak nitelendirmez misiniz?"

"Eee, evet, elbette."

"Bebeğin dosyasında Ruth'un bu bebeğe bakmaktan men edildiğine dair bir not düşüldüğünden haberiniz var mıydı?"

"İtiraz ediyorum," diyor Odette. "Notta öyle denmiyordu."

"Reddedildi," diyor yargıç. "Bayan McQuarrie, sorunuzu tekrarlayın."

"Bebeğin dosyasında herhangi bir Afro-Amerikalı personelin bu bebeğe bakmaktan men edildiğini söyleyen bir not olduğundan haberiniz var mıydı?"

"Evet."

"Bölümünüzde çalışan kaç siyah hemşire var?"

"Yalnızca Ruth."

"Ruth'u kendi yerinize geçirirken, bebeğin ebeveynlerinin, onu bebeklerinin bakımından men ettirdiklerinden haberdar mıydınız?"

Corinne oturduğu ahşap iskemlede kaykılıyor. "Bir şey olacağını düşünmüyordum. Ben ayrılırken bebek iyiydi."

"Sünnet sonrası bebeğin doksan dakika boyunca gözetim altında tutulmasının tüm mantığı, yeni doğmuş bebeklerin durumunun saniyeler içinde değişebilmesidir, değil mi?"

"Evet."

"Ve doğrusu şu ki, Corinne, siz o bebeği, ona müdahaleden men edilmiş bir hemşireyle baş başa bıraktınız, doğru mu?"

"Başka seçeneğim yoktu," diyor Corinne savunmaya geçerek.

"Ama o bebeği Ruth'a emanet ettiniz değil mi?"

"Evet."

"Ve o bebeğe dokunmamasının beklendiğini siz de biliyordunuz?"

"Evet."

"O halde, aslında iki defa kusurlu davrandınız, doğru mu?"

"Şey..."

"Ne tuhaftır ki," diye sözünü kesiyor Kennedy, "o bebeğin ölümü için *sizi* suçlayan olmadı."

♠

Dün gece, rüyamda annemin cenazesini gördüm. Kilise sıraları tıklım tıklım doluydu ve mevsim kış değil yazdı. Klimalara ve insanların ellerinde salladıkları yelpazeler ve kitapçıklara rağmen, hepimiz terden sırılsıklamdık. Kilise de kilise değil, bir yangından sonra öyle kullanılmaya başlanan bir ardiyeydi. Mihrabın arkasındaki haç, bulmaca parçaları gibi birbirine geçirilmiş iki yanık değnekten oluşuyordu.

Kendimi ağlamaya zorladığım halde gözümde tek damla yaş kalmamıştı. Bedenimdeki tüm su, ter olup fışkırmıştı. Kendimi yelpazelemeye çabalıyordum ama elimde kitapçık yoktu.

O anda yanımda oturan kişi "Benimkini al," diyerek elime bir kitapçık tutuşturdu.

Teşekkür etmeye döndüğümde, yanımdaki iskemlede Mama'nın oturduğunu fark ettim.

Tek kelime edemeden, sendeleyerek ayağa kalktım.

Tabutta--annem değilse--kim yatıyor diye görmek için başımı uzattım.

Tabut bebek cesetleriyle doluydu.

♠

Arie, benden on yıl sonra hastanede işe başlamıştı. O zamanlar benim gibi o da kadın doğum hemşiresiydi. Çifte vardiyaların çilesini çekip berbat ikramiyelerden yakınarak hastanenin yenilenen kadrolarında da kalmayı başardık. Başhemşire emekli olunca hem Marie hem de ben isimlerimizi adaylar arasına yazdırdık. İK Marie'de karar kılınca, Marie harap bir halde yanıma geldi. Bana, sırf seçilen kişi olduğu için özür dilemek zorunda kalmamak için, görevi ben alayım diye dua ettiğini söyledi. Ama benim için aslında hava hoştu. Bir kere Edison'la ilgilenmem gerekiyordu. Ayrıca başhemşirelik çok daha fazla idari iş ve hastalarla birebir ilgilenmenin azalması demekti. Marie'nin yeni mevkisine yerleşmesini izlerken, şanslı olduğumu düşünüp halime şükretmiştim.

"Bebeğin babası Turk Bauer yetkili biriyle görüşmek istedi," diyor Marie savcının sorusuna karşılık. "Bebeğinin bakımı konusunda bir çekincesi vardı."

"O görüşmede neler konuşuldu?"

Marie önüne bakıyor. "Bauer, hiçbir siyahın bebeğine dokunmasını istemiyordu. Bana bunları söylerken, bir yandan da kolundaki Konfederasyon bayrağı dövmesini gösterdi."

Jüri üyelerinden birinden bir şaşkınlık nidası duyuluyor.

"Daha önce bir ebeveynin böyle bir talepte bulunduğu olmuş muydu?"

Marie duraklıyor. "Ebeveynlerden sürekli talepler alırız. Bazı kadınlar bebeklerini kadın doktorun doğurtmasını ister ya da kendilerine asistan doktorun bakmasını istemezler. Ne pahasına olursa olsun, hastalarımızı rahatlatmak için elimizden geleni yaparız."

"Bu olayda ne yaptınız peki?"

"Bir not yazıp dosyaya iliştirdim."

Odette ondan, hasta dosyasındaki eki inceleyip yüksek sesle okumasını istiyor. "Personelinizle bu hastanın isteği hakkında konuştunuz mu?"

"Evet. Ruth'a, babanın felsefi inançları dolayısıyla kendisinin görevden çekilmesi yönünde bir ricada bulunduğunu anlattım."

"Ruth buna nasıl tepki gösterdi?"

"Bunu kişisel bir hakaret olarak aldı," diyor Marie sakin sakin "Öyle anlayacağını düşünmemiştim. Ona bunun yalnızca bir formalite olduğunu söyledim. O ise odamın kapısını çarparak çıkıp gitti."

"Sanığı tekrar ne zaman gördünüz?" diye soruyor Odette.

"Cumartesi sabahı. Doğum sırasında bir komplikasyon yaşayan başka bir hastayla acil odasındaydım. Başhemşire olarak, nakil sırasında refakatçi hemşirenin yanında olmam gerekiyor ve o günkü hemşire Corinne'di. Corinne diğer hastanın--Davis Bauer'in--sünnet sonrası gözetimi için başında Ruth'u bırakmıştı. Dolayısıyla, ben de elimden geldiğince çabuk doğum odasına geri döndüm."

"Bize orada neler gördüğünü anlat Marie."

"Ruth beşiğin başında dikiliyordu," diyor Marie. "Ona ne yaptığını sorduğumda 'Hiçbir şey,' diye cevap verdi."

Mahkeme salonunun duvarları üstüme doğru geliyor ve boynum ve kollarım kaskatı kesiliyor. Bir kez daha, bebeğin mor mermer misali yanakları, kaskatı minik bedeniyle uyuşup donakaldığım o ana dönüyorum. Marie'nin talimatları kulağımda:

Solunum maskesi.

Acil numarayı ara.

Yüzüyorum, baş aşağı suyun içindeyim, ruhsuz bir ağaç parçası gibi.

Kalp masajına başla.

İki parmağımla göğüs kafesinin narin çıkıntısına vururken, diğer elimle masaj aletinin uçlarını göğsüne iliştiriyorum. Doğum odası aniden doluşan insanlar yüzünden aşırı kalabalık. Kafa derisinin altına itilen iğne, damarı ıskalayıp kaydığında ağızlardan dökülen sinkaflı küfürler. Masadan yuvarlanıp düşen minik bir ilaç şişesi. Ciğerlere püskürtülen atropinin plastik tüpü kaplayışı.

Uçarcasına koğuşa giren pediyatrist. Çöpe fırlatılan solunum pompasının iç çekişi.

Saat? 10:04.

"Ruth?" diye fısıldıyor Kennedy. "İyi misin?"

Dudaklarımı kıpırdatamıyorum. Baş aşağı suya batmışım. Bomboş bir kütük. Suya batıyorum.

"Hastada geniş kompleksli bradikardi gelişti," diyor Marie.

Mezar taşları.

"Bebeğe oksijen vermekte başarısız kaldık. Sonunda pediyatrist ölüm saatini duyurdu. Ebeveynlerin koğuşta olduğunu fark etmemiştik. Öyle çok şey oluyordu ki... ve..." Marie duralıyor. "Bebeğin babası... Bay Bauer... çöp kovasına koştu ve solunum pompasını kovadan çıkardı. Onu hâlâ bebeğin boğazında takılı duran tüpe tutturmaya çalıştı. Ne yapacağını göstermemiz için bize yalvardı." Gözünden akan bir damla yaşı siliyor. "Ben aslında... ben... çok üzgünüm."

Güçlükle başımı biraz kaldırdığımda jüri kürsüsünde de birkaç kadının gözyaşlarını kuruladığını görüyorum. Ama benim gözümde akacak yaş kalmadı.

Ben başkalarının gözyaşlarında boğuluyorum.

Odette, Marie'ye doğru yürüyüp bir kâğıt mendil kutusunu eline tutuşturuyor. Yumuşak hıçkırık sesleri, pamuk kozası gibi dört yandan etrafımı sarıyor. "Sonra ne oldu," diye soruyor savcı.

Marie mendille gözlerini kuruluyor. "Davis Bauer'i bir battaniyeye sardım. Şapkasını tekrar başına taktım. Ve onu anne babasına verdim."

Kaskatıyım.

Gözlerimi kapatıyorum. Derine, daha derine batıyorum.

♠

Kendime geldiğimde Marie'ye çapraz sorguya başlamış Kennedy'ye odaklanmam birkaç dakikamı alıyor. "Turk Bauer'den

önce, Ruth'un bir hemşire olarak ustalığından şikâyetçi olan başka bir hasta oldu mu?"

"Hayır."

"Ruth standartların altında bir bakım mı yapıyordu?"

"Hayır."

"Bebeğin dosyasındaki o notu yazdığınızda, herhangi bir anda çalışan iki hemşire olacağını ve hastanın hastanede yattığı süre boyunca yer yer gözetimsiz kalma olasılığı olduğunu biliyordunuz değil mi?"

"Bu doğru değil. Görevdeki diğer hemşire olmayanın yerine geçebilirdi."

"Peki ya o hemşire de meşgulse? Ya," diyor Kennedy, "diyelim ki, o da acil bir sezaryen ameliyatına çağrıldıysa ve o katta kalan tek hemşire bir Afro-Amerikalıysa?"

Marie ağzını açıp kapıyor ama hiç ses çıkmıyor.

"Pardon Bayan Malone... Sizi pek duyamadım."

"Davis Bauer hiçbir an gözetimsiz bırakılmadı," diye diretiyor Marie. "Ruth yanındaydı."

"Ama siz, Ruth'un amiri olarak, özellikle bu hastayla ilgilenmekten men etmiştiniz, değil mi?"

"Hayır, ben..."

"Notunuz onun özellikle bu hastayla fiilen ilgilenmesini yasaklıyordu."

"*Genel olarak*," diye düzeltiyor Marie. "Pek tabii ki *acil* bir durumda değil."

Kennedy'nin gözlerinde bir ışık çakıyor. "Hastanın dosyasında bu yazılmış mıydı?"

"Hayır ama..."

"Sizin post-it notunuzda yazılmış mıydı?"

"Hayır."

"Ruth'a, belli koşullarda bir hemşire olarak ettiği yeminin sizin verdiğiniz emri hükümsüz kılması gerektiğini söylediniz mi?"

"Hayır," diye mırıldanıyor Marie.

Kennedy kollarını kavuşturuyor. "O zaman," diye soruyor, "Nasıl oluyor da Ruth'un bunu bilmesi bekleniyor?"

♠

Mahkemeye öğle yemeği için ara verildiğinde, Kennedy, Edison'la benim medya ordusunu atlatmak zorunda kalmamamız için bize atıştırmalık bir şeyler getirmeyi teklif ediyor. Ona acıkmadığımı söylüyorum. "Biliyorum sana öyle gelmiyor ama," diyor Kennedy, "iyi bir başlangıç yaptık."

Ona tam tamına düşündüklerimi belli eden bir bakış atıyorum: Ne yapılırsa yapılsın, her durumda jürinin zihninde, oğlunu hayata döndürmeye çalışan Turk Bauer'in hayali canlanacak.

Kennedy bizden ayrıldıktan sonra, Edison yanıma oturuyor. Kravatını gevşetiyor. "İyi misin?" diye soruyorum elini avucumda sıkarak.

"Bu soruyu senin sorduğuna inanamıyorum," diyor.

Bir hanım yürüyerek önümüzden geçip adliye önündeki banka, Edison'un yanına oturuyor. Telefonundaki bir mesajlaşmaya gömülüyor. Tek kişilik bir opera gibi, kâh gülüp kâh kaşlarını çatarak ayıplayan sesler çıkarıyor. En sonunda nerede olduğunu yeni fark eder gibi, başını kaldırıp bakıyor.

Edison'u yanında görünce, arada mesafe bırakacak şekilde hafifçe yana kayıyor. Sonra da bu kadarı her şey çözmüş gibi, tebessüm ediyor.

"Aslında," diyorum, "biraz acıktım galiba.".

Edison sırıtıyor. "Ben *hep* açım."

Birlikte kalkıp adliyenin arka tarafına doğru süzülüyoruz. Şu aşamada koca bir medya ordusuyla ya da bizzat Wallace Mercy ile karşılaşacak olmak umurumda bile değil. Edison'la kol kola girerek, bir pizzacı bulana kadar, caddede aylak aylak yürüyoruz.

Dilim pizza söyleyip bir masaya otururak bize seslenmelerini bekliyoruz. Bu sırada Edison kolasına eğilip pipetle bardağın dibine kadar höpürdeterek içiyor. Bense düşüncelere ve anılara dalıp gidiyorum.

Yargılanmanın yalnızca devlet onaylı bir kişilik katlinden ibaret olmadığını şimdi anlıyorum. Bu, sanığın zırhını kemire kemire, en sonunda onu da iddia makamının doğru söylüyor olabileceği kuşkusuna sevk eden bir akıl oyunu.

Ya bunu kasıtlı olarak yapmışsam?

Ya Marie'nin post-it notu yüzünden değil de içten içe öyle yapmak istediğim için kararsız kaldıysam?

Edison'un sesiyle dalgınlığımdan sıyrılıyorum. Gözlerimi kırpıştırarak gerçek hayata geri dönüyorum. "Bize mi seslendiler?"

Edison başını iki yana sallıyor. "Daha değil. Mama, sana... sana bir şey sorabilir miyim?"

"Hiç durma."

Bir an kelimeleri süzgeçten geçirir gibi durup düşünüyor. "Olanlar... gerçekten anlatıldığı gibi miydi?"

Öndeki tezgâhtan bir zil sesi geliyor. Yemeğimiz hazır.

Hiç yerimden kımıldamıyorum. Onun yerine, oğlumun gözlerinin içine bakıyorum. "Daha beter," diyorum.

♠

Öğleden sonra iddia makamının tanık olarak çağırdığı anestezist, pek tanımadığım biri. Isaac Hager, kalp durması vakalarındaki acil çağrılar dışında, benim katımda çalışanlardan biri değil. Öyle zamanlarda ekibiyle birlikte gelir. Davis Bauer'e müdahaleye geldiğinde adını bile bilmiyordum.

"Acil çağrıya gidişinizden önce, hastayı tanır mıydınız?" diye soruyor Odette.

"Hayır," diyor Dr. Hager.

"Ebeveynlerini tanıyor muydunuz?"

"Tanımıyordum."

"Bebek odasına vardığınızda ne yaptığınızı bize anlatır mısınız?"

"Hastaya boğazından kanülle oksijen verdim,"diyor Dr. Hager. "Ve meslektaşlarım damara girmeyi başaramayınca, onlara yardım etmeye çalıştım."

"Bu işlemler sırasında Ruth'a herhangi bir yorumda bulundunuz mu?" diye soruyor Odette.

"Evet. Ruth kalp masajı yapıyordu ve ben, hastanın yanıt verip vermediğini anlamamız için birkaç defa ona durmasını söyledim. Bir ara, göğüs masajında biraz agresif olduğunu hissettiğimde, ona durmasını emrettim."

"Ne yaptığını bize tarif edebilir misiniz?"

"Bebeğe kalp masajı yapılırken, dakikada yaklaşık iki yüz defa, sternumdan 1,25 santim içe doğru baskı uygulanır. Monitördeki grafikler fazla yüksekti; Ruth'un fazla sert bastırdığını düşündüm."

"Bunu herkesin anlayacağı şekilde açıklayabilir misiniz?"

Dr. Hager jüriye bakıyor. "Kalp masajı, kalbin bunu kendi kendine yapmadığı durumda elle kalp atışı yarattığımız yöntemdir. Amaç kalp debisini fiziki olarak dışarı itmek... ama sonra da kalbin tekrar kanla dolmasına yetecek kadar bir süre, baskıyı gevşetmektir. Bir nevi lavabo pompası gibi. Pompayı aşağı bastırmanız gerekir, ama sürekli bunu yapıp vakum yaratmak için yukarı çekme hareketini yapmazsanız, kabın içi suyla dolmaz. Benzer şekilde, kalp masajını da fazla hızlı veya fazla sert yaparsanız, sürekli pompalama yapmış olursunuz ve bedende kan dolaşımı için kan kalmaz."

"Ruth'a tam olarak ne dediğinizi hatırlıyor musunuz?"

Boğazını temizliyor. "Ona daha yavaş bastırmasını söyledim."

"Bir anestezistin kalp masajı yapan kişiye hareketini değiştirmesini önermesi alışılmadık bir şey midir?

"Kesinlikle hayır," diyor Dr. Hager. "Bu bir kontrol ve denge sistemidir. Acil müdahale sırasında hepimiz birbirimizi gözetleriz. İki göğsün de inip kalktığını gözetleme işini yapan pekâlâ ben de

olabilirdim ve tersi bir durumda Marie Malone'a daha sert bastırmasını söyleyebilirdim."

"Ruth'un aşırı agresifliği ne kadar sürdü?"

"İtiraz ediyorum," diyor Kennedy. "Savcı tanığın kullanacağı kelimeleri yönlendiriyor."

"Soruyu değiştiriyorum. Sanığın kalp masajı sırasındaki agresifliği ne kadar sürdü?"

"Biraz agresifti ama o da bir dakika bile sürmedi."

"Bir tıp uzmanı olarak sizin görüşünüze göre,"diye soruyor Odette, "sanığın yaptıklarının hastaya zarar vermiş olması mümkün müdür?"

"Hayat kurtarma işi epey vahşi görünebilir Bayan Lawton. Bizler deriyi kesip açar, kaburga kırar, aşırı voltajla şok veririz." Bana dönüyor. "Yapmamız gereken ne varsa yaparız ve şansımız yaver giderse yapılanlar işe yarar."

"Başka sorum yok," diyor savcı.

Kennedy, Dr. Hager'e yaklaşıyor. "O bebek odasında çok duygusal anlar yaşanıyordu, değil mi?"

"Evet."

"Ruth'un yaptığı o kompresler... bebeğe zarar mı veriyordu?"

"Bilakis. Biz tıbbi müdahaleye çalışırken bebeği hayatta tutuyordu."

"Bebeğin ölümünde bunların rolü oldu mu?"

"Hayır."

Kennedy, jüri kürsüsünün parmaklıklarına yaslanıyor. "O bebek odasında bulunan herkesin, bebeğin hayatını kurtarmak için çabaladığını söyleyebilir miyiz?"

"Kesinlikle."

"Ruth da dâhil mi?"

Dr. Hager doğrudan dönüp bana bakıyor. "Evet," diyor.

Anestezistin tanıklığından sonra mahkemeye ara veriliyor. Yargıç salondan çıkıyor ve jüri kürsüden ayrılıyor. Kennedy beni, medyadan güvenle gizlenebileceğim bir konferans salonuna kaçırıyor.

Edison'la konuşmak isterdim. Adisa'nın beni kucaklamasını. Ama bunların yerine, tıslayan floresan lambalarının aydınlattığı bir odada, küçük bir masada oturup bu satranç taktiklerini çözmeye çalışıyorum.

"Avukat olmasaydın ne yapardın hiç düşündün mü?" diye soruyorum.

Kennedy göz ucuyla bana bakıyor. "Boktan bir işle uğraştığımı mı söylemeye çalışıyorsun?"

"Hayır. Yalnızca düşünüyorum. Her şeye... baştan başlasaydın mesela."

Sakız paketinden bir sakız çıkarıp ambalajını soyuyor ve paketi bana uzatıyor. "Sakın gülme ama bir ara pasta şefi olmak istiyordum."

"Sahi mi?"

"Üç hafta boyunca aşçılık okuluna devam ettim. En sonunda pasta hamuruna karşı pes ettim. Benim sabrımı aşıyor."

Muziplikle gülümsüyorum. "İşe bak sen!"

"Peki ya sen?" diye soruyor Kennedy.

Başımı kaldırıp ona bakıyorum. "Bilmem," diyorum. "Beş yaşımdan beridir hemşire olmak istemiştim. Baştan başlamak için artık çok geç gibi geliyor bana. Buna mecbur kalsam bile başka ne yöne gideceğimi bilemezdim."

"*Kariyer* kovalamaktaki sorun da bu işte," diyor Kennedy. "Karın doyurmuyor."

Kariyer. Davis Bauer'in nefesi durduğunda battaniyesini çözmemin nedeni bu muydu? "Kennedy," diye söze giriyorum, "sana söylemem gereken..."

Ama o, sözümü kesiyor. "Okula geri dönebilirsin. Tıp diploması al veya asistan ol," diye öğütlüyor. "Veya özel hasta bakıcılık yap."

O küçücük odada bizimle birlikte sıkışmış o hakikati ikimiz de söylemiyoruz: *Sabıkalı* sözcüğü özgeçmişte hiç şık durmaz.

Yüzümdeki ifadeyi görünce bakışları yumuşuyor. "Bu iş hallolacak Ruth. Kusursuz bir plan yaptık."

"Peki ama,"diyorum usulca, "ya bu kusursuz plan gerçekleşmezse?"

Kararlılıkla konuşuyor. "O zaman cezanı olabildiğince indirmek için ne gerekirse yaparım."

"Hapse mi girerim yani?"

"Halihazırda savcılık, sana karşı birden çok suçtan dava açmış durumda. Bu suçları destekleyecek yeterli delil olmadığına kanaat getirdikleri anda, daha hafif suçtan mahkûm edebilmek uğruna ağır suçun davasını düşürebilirler. Dolayısıyla, eğer cinayeti ispatlayamaz ama ihmalle ölüme sebebiyeti garantilediklerini düşünürlerse, Odette sağlamcı davranabilir." Gözlerimin içine bakıyor. "Cinayetin cezası en az yirmi beş yıldır. İhmal sonucu ölüme sebebiyet? Bir yıldan az. Ayrıca, bir kasıt olduğunu kanıtlamaları doğrusu epey zor olacaktır. Odette'in Turk Bauer'i sorgularken çok dikkatli davranması lazım, yoksa jüri adamdan nefret eder."

"Benim nefret ettiğim kadar mı?"

Kennedy'nin bakışları sertleşiyor. "Ruth," diye uyarıyor, "bir daha o sözleri asla yüksek sesle söylediğini duymayacağım. Anlıyor musun?"

Bir anda fark ediyorum ki, altı hamle sonrasını hesaplayan yalnızca Kennedy değil. Odette de öyle. Apaçık, jürinin Turk Bauer'den nefret etmesini *istiyor*. Jüri üyelerinin öfkelenmelerini, incinmelerini, ondan ahlaken tiksinti duymalarını istiyor.

Ve tam da bu şekilde, suça teşviki kanıtlamak istiyor.

♠

Pediyatrist doktor Atkins'e zaten oldum olası hayrandım, ama onun yeterliklerini sayıp, ezbere aktardığı özgeçmişini duyduktan sonra bu hayranlığım artıyor. Alçakgönüllülüğünden dolayı sorulmadıkça sözünü etmediği için kendinden hiç beklenmeyen bir sürü ödül ve rütbeye sahip nadir insanlardan. Aynı zamanda, tanık kürsüsünde yerini aldıktan sonra dikkatini savcıya yöneltmeden dosdoğru benim yüzüme bakıp gülümseyen ilk tanık da o.

"Ruth daha önce yenidoğanın muayenesini yapmıştı," diyor Dr. Atkins. "Kalpte bir üfürüm olabileceğinden endişelenmişti."

"Bu ciddi bir sorun muydu?" diye soruyor Odette.

Hayır. Pek çok bebek, patent duktus arteriyozis'le doğar. Kalpte minicik bir delikle. Genelde bebek bir yaşına varana kadar delik kendiliğinden kapanır. Ancak ben, ne olur ne olmaz diye, hasta taburcu edilmeden önce bir pediatrik kalp muayenesi ekledim."

Kennedy'den öğrendiğime göre, Odette onun açılış konuşmasında söz ettiği tıbbi rahatsızlığın kalp üfürümü olduğunu varsayıyor. Şimdiden bunu jüriye önemsiz bir şey gibi lanse etmeye çalışıyor.

"Dr. Atkins, 3 Ekim Cumartesi günü--Davis Bauer'in ölüm günü--çalışıyor muydunuz?"

"Evet. Hastanın sünnetini yapmak için sabah 9'da oraya vardım."

"O işlemi bize anlatabilir misiniz?"

"Elbette. Erkek bebeğin penisinin sünnet derisinin kesilip alındığı çok basit bir operasyon. Acil bir hastam daha olduğundan biraz geç kalmıştım."

"Sizden başka kimse var mıydı?"

"Evet, iki hemşire vardı: Corinne ve Ruth. Ruth'a hastanın hazır olup olmadığını sordum ve bana, artık onun hemşiresi olmadığını söyledi. Corinne bebeğin işleme hazır olduğunu teyit etti ve ben olaysız şekilde operasyonu yaptım."

"Ruth size sünnetle ilgili herhangi bir şey söyledi mi?"

Dr. Atkins şöyle bir duruyor. "Bu bebeği kısırlaştırmamın iyi olabileceğini söyledi."

Arkamdaki sıralardan bir fısıltı geliyor: *Kaltak.*

"Siz ne cevap verdiniz?"

"Cevap vermedim. İşimle meşguldüm."

"Ameliyat nasıl geçti?"

Pediyatrist omuz silkiyor. "Bebek, operasyon bittiğinde, diğer tüm bebeklerin yaptığı gibi, ağlıyordu. Onu sıkıca kundakladık ve orada uyuyakaldı." Kadın başını kaldırıyor. "Ben ayrılırken... eee... bebek gibi uyuyordu."

"Tanık sizin," diyor Odette.

"Doktor Hanım, bu hastanede sekiz yıldır çalışıyorsunuz, değil mi?"

"Evet." Gülüyor. "Vay, zaman nasıl uçup gidiyor!"

"Bu süre boyunca Ruth'la birlikte çalıştığınız olmuş muydu?"

"Evet sık sık ve çok severek," diyor Dr. Atkins. "Kendisi hastaları için her fedakârlığı yapan müthiş bir hemşiredir."

"Ruth bebeği kısırlaştırmakla ilgili yorumu yaptığında, onun beyanını nasıl algıladınız?"

"Şaka yaptığını düşündüm," diyor Dr. Atkins. "Dalga geçtiğini biliyordum. Ruth hastalara kin güdecek türde biri değildir."

"Davis Bauer'in sünnetinden sonra, siz hâlâ hastanede görevde miydiniz?"

"Evet, başka bir katta, pediatri kliniğinde."

"Bebek odasında acil bir durum olduğu size haber verildi mi?"

"Evet. Marie acil müdahale çağrısı yapmıştı. Ben vardığımda Ruth kalp masajı yapıyordu."

"Ruth her şeyi, hasta bakım standartlarına en uygun şekilde yerine getirdi mi?"

"Görebildiğim kadarıyla evet."

"Kendisi bu bebeğe karşı herhangi bir düşmanlık ya da ön yargı ima eden bir şey söyledi mi?" diye soruyor Kennedy.

"Hayır."

"Biraz geriye dönmek istiyorum," diyor Kennedy. "Doğumdan sonra Davis Bauer'e herhangi bir kan testi yapılmasını istediniz mi?"

"Evet, Connecticut eyaletinin yenidoğan tarama testlerini istedim."

"Kan örnekleri nereye gidiyor?"

"Tahlilleri Rocky Hill'deki eyalet laboratuvarı yapar. Hastanemizde yapmayız."

"Laboratuvara nasıl ulaştırılıyor?"

"Kuryeyle," diyor Dr. Atkins.

"Davis Bauer'den tahlilleri için ne zaman kan alındı?"

"Cuma öğleden sonra 02:30'da. 3 Ekim."

"O tahlillerin sonucu, Connecticut eyalet laboratuvarından elinize ulaştı mı?"

Dr. Atkins düşünceli düşünceli alnını kırıştırıyor. "Aslında onları gördüğümü hatırlamıyorum. Ama tabii o zaman sonuç henüz belirsizdi."

"Bu testin amacı nedir?"

Kadın, nadir rastlanan hastalıkları sıralıyor. Bazıları genetik mutasyon kaynaklı. Bazısı vücutta bir enzim ya da proteinin yetersizliğiyle ilgili rahatsızlıklar. Diğerlerine ise enzim ya da proteinlerin parçalanamaması neden oluyor. "Çoğunuz bu hastalıkları hiç duymamışsınızdır," diyor Dr. Atkins, "çünkü çoğu bebekte yoktur. Ama olanlarda... şöyle diyeyim, bazı hastalıklar erken fark edildiğinde tedavi edilebilirdir. Diyetle, ilaçla ya da hormon tedavisiyle desteklendiğinde, erken başlanan tedaviyle, büyüme geriliği ve bilişsel bozukluklar önemli ölçüde engellenebilir."

"Bu hastalıklardan ölümcül olan var mıdır?"

"Bazıları, tedavi edilmediğinde ölümcüldür."

"Davis Bauer nöbet geçirdiğinde bu testin sonuçlarından faydalanamadınız değil mi?" diye soruyor Kennedy.

"Hayır. Eyalet laboratuvarı hafta sonu kapalıdır. Cuma günü testlerinin sonuçlarının bize gelmesi genelde salı gününü bulur."

"Yani diyorsunuz ki, bebek şanssızlık eseri haftanın son iş günü doğarsa, tahlil sonuçlarının size ulaşması neredeyse iki kat fazla zaman alır."

"Evet, maalesef öyle."

Jüridekilerin canlanıp dikkatle dinleyerek notlar almaya başladıklarını görüyorum. Arkamda Edison kıpırdanıyor. Belki de Kennedy haklı. Belki onlara bilimsel veriler sunmak yeterli.

"MCADD diye bir hastalıktan haberiniz var mı?" diye soruyor Kennedy.

"Evet. Yağ asidi oksidasyonuyla ilgili bir rahatsızlık. Hastalığın bulunduğu bebeklerde yağların parçalanmasında sorun yaşanır ve bu, kan şekerinin tehlikeli seviyelere düşmesine yol açar. Erken teşhisle--titiz bir diyet, sık emzirme gibi yollarla--kontrol altına alınabilir."

"Diyelim ki teşhis edilmedi. O zaman ne olur?"

"MCADD'li bebeklerde ilk klinik hipoglisemi sırasında--kan şekeri aşağı seviyelere düştüğünde--önemli oranda ölüm riski vardır."

"Nasıl bir şeydir bu?"

"Bebek uykulu, mahmur olur. Huysuzlanır. Doğru düzgün meme emmez."

"Varsayalım ki, teşhisi ve tedavisi yapılmamış MCADD'li bir bebek sünnet olacak. İşlem sırasında hastalığı alevlendirecek herhangi bir şey olmuş olabilir mi?"

Pediyatrist başıyla onaylıyor. "Normalde sabah saat altıdan itibaren operasyon yapılacağından dolayı bebek aç tutulur. MCADD'li bir bebekte bu, kan şekerinin düşmesine yol açar ve hipoglisemi nöbeti olasılığı doğar. Buna karşılık, operasyon öncesi ve sonrasında bebeğe %10 glukoz verilebilirdi."

"Acil müdahale sırasında Davis Bauer'den kan aldınız değil mi?"

"Evet."

"Jüriye, o sırada kan şekeri değerinin ne olduğunu söyleyebilir misiniz?" diye soruyor Kennedy.

"Yirmi."

"Yenidoğan bir bebek hangi seviyeden itibaren hipoglisemik sayılır?"

"Kırk."

"O halde, Davis Bauer'in kan şekeri tehlikeli bir seviyeye mi inmişti?"

"Evet."

"Teşhisi ve tedavisi yapılmamış MCADD'li bir çocukta bu düzey, solunum durmasına yol açmış olabilir mi?"

"Kesin bir şey diyemem. Ama mümkündür."

Kennedy bir dosyayı havaya kaldırıyor. "Bunun kırk iki numaralı delil olarak kayda girilmesini talep ediyorum," diyor. "Davis Bauer'in savunma tarafından mahkemeye istenen yenidoğan taramalarının sonucu."

Odette ok gibi ayağa fırlıyor. "Sayın Yargıç, bu nasıl bir savunma değişikliği? Savunma bu delili savcılıkla paylaşmadı..."

"Bu sonuçlar daha birkaç gün önce elime geçti çünkü. Ama *nasıl olduysa aylarca* deliller arasına alınmamış," diye cevaplıyor Kennedy. "Bunun adaleti engelleme olarak kabulünü talep ediyorum."

"Yaklaşın." Yargıç iki avukatı da kürsüye çağırıyor. Bir makine çalıştırıldığından ne dediklerini ben de jüri de duyamıyoruz. Ama konuşma bitene kadar, Kennedy bolca elini kolunu sallıyor ve suratı kıpkırmızı oluyor. Yine de dosya deliller arasına alınmak üzere kâtibe veriliyor.

"Dr. Atkins, baktığınız şeyin ne olduğunu bize söyler misiniz?"

"Yenidoğan tarama sonucu," diyerek pediyatrist sayfaları gözden geçiriyor. Birden duruyor. "Ah, Tanrım."

"Sonuçlarda ilginç herhangi bir bulgu var mı Dr. Atkins? Eyalet laboratuvarı hafta sonu boyunca kapalı olduğundan işlenemeyen sonuçlarda? Davis Bauer'in ölümünden sonrasına kadar size ulaşmayan?"

Pediyatrist başını kaldırıyor. "Evet. Davis Bauer'in MCADD'li olduğu saptanmış."

♠

O ilk gün, mahkeme bittiğinde Kennedy'nin başı bulutlarda. Dört büyük fincan kahve içmiş gibi hızlı hızlı konuşuyor ve davanın daha yeni başlamasına ve biz henüz savunmaya geçmemiş olmamıza rağmen, şimdiden zafer sarhoşluğuna kapıldığı anlaşılıyor. Bana bu harika duruşmayı koca bir kadeh şarapla kutlamam gerektiğini söylüyor ama doğrusu tek arzum, eve gidip yatmak.

Davis Bauer'in hayali zihnimde canlandıkça ve Dr. Atkins'in, tahlil sonuçlarını gördüğü anda yüzünde beliren ifadeyi hatırladıkça, başıma ağrılar saplanıyor. Evet, Kennedy bunları iki gece önce benimle paylaşmıştı, ama hiç bugünkü kadar kahrolmamıştım. Hastanedeki ekibimden--sevdiğim ve güvendiğim--birinin daha, *keşke* diye düşündüğünü görmek... Beni sanki tekrar kendime getirdi.

Bu bana karşı açılmış bir dava, evet.

Suçlanmamam gereken bir şeyle suçlanıyorum, evet.

Ama öyle ya da böyle, ortada ölmüş bir bebek var. O bebeğin büyüdüğünü göremeyecek bir anne var. Ben belki beraat edebilirim, Wallace Mercy'nin davasına canlı bir örnek olarak yıldızım parlayabilir, uğradığım zarara karşılık kamu davası açabilir ve Edison'un üniversite masraflarına dair kaygılarımı dindirecek bir tazminat alabilirim. Yine de bu davanın aslında bir *galibi* olmayacağını biliyorum.

Zira daha başlamadan biten bir hayatın o kocaman, hazin eksikliğini silmenizin yolu yok.

Edison'la birlikte dikkat çekmeden eve gitmek için koridorların boşalmasını beklerken zihnimden işte bu düşünceler geçiyor.

Edison konferans odasının önündeki bir bankta beni bekliyor. "Teyzen nerede?"

Omuz silkiyor. "Kar iyice bastırmadan eve gitmek istedi."

Pencereden dışarı, lapa lapa yağan kara bakıyorum. O kadar kendime gömülmüşüm ki, yaklaşan tipinin farkına bile varmamışım. Edison'a "Ben hemen tuvalete gidip geliyorum," diyerek boş koridordan aşağı yürüyorum.

Tuvalet kabinine girip işimi gördükten sonra sifonu çekip çıkıyorum ve ellerimi yıkamak üzere lavaboya yöneliyorum. Odette Lawton orada dikiliyor. Aynadan bana bakıp, rujunun kapağını kapatıyor. "Avukatın ilk gün iyi iş çıkardı," diyor dürüstlükle.

Ne diyeceğimi bilemeden, sıcak suyun bileklerime yayılmasını izliyorum.

"Ama yerinde olsam, fazla keyiflenmezdim. Kennedy McQuarrie'yi Clara Barton[41] olduğuna inandırabilirsin belki, ama ben, o ırkçıdan paparayı yiyince aklından neler geçtiğini biliyorum. Ve onların hiç de *sağlıklı* düşünceler olmadığını."

E bu kadarı da fazla. Birden, içimde bir şeyler kabarıyor ve anlık bir uyanış yaşıyorum. Musluğu kapatıp ellerimi kuruladıktan sonra, ona dönüyorum: "Biliyor musun, tüm hayatım doğru davranmakla geçti. Bulunduğum yere gelmek için canımı dişime takıp çalıştım, tatlı tatlı gülümsedim ve kurallara itaat ettim. Ve senin de aynı şeyleri yaptığına eminim. Bu yüzden, böyle zeki, uzmanlık sahibi bir Afro-Amerikalı kadının, zeki ve meslek sahibi Afro-Amerikalı bir başka hemcinsini küçültmek için neden böyle çabaladığını anlamakta gerçekten zorlanıyorum."

Odette'in gözlerinde, üflenen bir alev gibi titrek bir ışık çakıyor. Ve parladığı gibi sönerek yerini yine soğuk bakışlara bırakıyor. "Bunun ırkla alakası yok. Ben yalnızca işimi yapıyorum."

Kâğıt havluyu çöp kutusuna atıp, elimi kapının kulpuna koyuyorum. "Çok şanslısın o zaman," diyorum. "Kimse seni işini yapmaktan men etmiyor."

---

41 Amerikan Kızılhaçı'nı kuran hemşire-ç. n.

O gece mutfak masasında oturmuş düşüncelere dalıp gittiğim sırada, Edison elinde bir fincan çayla geliyor. "Bu ne bebeğim?" diyorum gülümseyerek.

"İyi gelir diye düşündüm," diyor. "Yorgun görünüyorsun."

"Öyleyim," diye onaylıyorum. "Yorgunluktan ölüyorum."

Ama bahsettiğim şeyin bu iki günlük duruşmalar olmadığını ikimiz de biliyoruz.

Edison yanıma oturuyor ve ben, elini avucumda sıkı sıkı kavrıyorum. "Ne yorucu değil mi? Aslında onların beklediğinden daha iyi biri olduğunu kanıtlamak için var gücünle çalışmak."

Başını sallıyor ve dediğimi gayet iyi anladığını biliyorum. "Mahkeme, benim düşündüğümden, televizyonda gördüklerimden farklıymış."

Ben "daha uzun" derken ve o da aynı anda "sıkıcı" diyor.

Gülüşüyoruz.

"Aralardan birinde şu Howard'la biraz sohbet ettik de," diyor Edison. "Yaptığı iş harika. Kennedy'ninki de. Hani ücretini ödeyemese de herkesin iyi bir avukat edinme hakkı olduğu anlayışı." Yüzünde soran bir ifadeyle bana bakıyor. "Sence ben iyi avukat olur muydum anne?"

"Düşünelim, benden daha akıllısın ve bilen biliyor ya, laf yetiştirmekte de ustasın," diye takılıyorum. "Ama Edison, sen ne seçersen seç o alanda parlayacağın kesin zaten."

"Ne tuhaf," diyor Edison. "Ben de onların yaptığını yapmak--kanuni temsilci bulmaya gücü yetmeyen insanlara hizmet etmek--isterdim. Ama sanki tüm hayatım beni, tam tersine, diğer tarafta--iddia makamında--olmaya hazırlamış."

"Nasıl yani?"

Omuz silkiyor. "İddia makamı kanıtlamakla yükümlü," diyor Edison. "Bir bakıma bizim her Allah'ın günü yaptığımız şey."

O gece aralıksız lapa lapa yağan kara, kar küreme makineleri yetişmeyince, ortalık beyaza kesiyor. Bir haftadır--bluzumu değiştirip durduğum halde--üstümden çıkarmadığım eteğimin altına kışlık çizmelerimi geçiriyorum ve şık topuklularımı bir Stop&Shop poşetine tıkıştırıyorum. Radyoda aralıksız, tatil edilen okulların haberleri okunurken, Edison'la normalde kullandığımız otobüs arızalanıyor ve başka bir hatta geçip iki aktarma yapmak zorunda kalıyoruz. Sonuçta adliyeye beş dakika gecikmeli varıyoruz. Kennedy'ye daha önce mesaj attım ve binaya arkadan gizlice süzülmeye vakit kalmadığını biliyorum. Onun yerine, adliyenin merdivenlerinde buluşuyoruz ve daha o anda, itiş kakış mikrofonların ve bana katil diye bağıran kalabalığın arasında kalıyoruz. Edison beni tek koluyla kucaklayıp göğsüne doğru çekerek kendini siper ediyor.

"Dua edelim de Yargıç Thunder bugün arabasını çıkaramayıp geç kalmış olsun," diye mırıldanıyor Kennedy.

"Trafikteki bir aksama yüzünden..."

"Umurumda değil. Mahkemeye sana antipati kazandıracak fazladan bahaneler vermemelisin."

Alelacele mahkeme salonuna girdiğimizde Odette'i, sabahın altısında gelmiş havalarında, savcı kürsüsünde şişinerek otururken buluyoruz. Belki de burada yatıp kalkıyordur. Yargıç Thunder iki büklüm kapıdan içeri giriyor ve hepimiz ayağa kalkıyoruz. "Gelirken yolda gerzeğin biri arabama arkadan vurdu, sırtım resmen pert oldu," diyor. "Gecikme için özür diliyorum."

"İyi misiniz Sayın Yargıç?" diye soruyor Kennedy. "Doktor çağıralım mı?"

Bayan McQuarrie, bu sevecen tavrınıza müteşekkir olmakla birlikte, şu an hastanede bir yerlerde yatak döşek yatıyor olmamı tercih edeceğinize eminim. Hatta mümkünse acılar içinde. Bayan Lawton, ben bu hukuk kahramanlığından vazgeçip bir Vicodin almadan çabucak tanığınızı çağırın."

Bugün iddia makamının ilk tanığı, tutuklandıktan sonra beni sorgulayan dedektif. "Dedektif MacDougall," diye söze başlıyor Odette, ismini ve adresini teyit ettikten sonra, "nerede görevlisiniz?"

"East End, Connecticut."

"Bugün bakmakta olduğumuz davaya nasıl dâhil oldunuz?"

Dedektif geriye yaslanıyor. Âdeta sandalyeden taşarak tüm tanık kürsüsünü kaplıyor. "Bay Bauer beni aradı ve ona şikâyetini alabilmem için emniyete kadar gelmesini söyledim. O sırada çok perişan bir haldeydi. Oğlunun bakımından sorumlu hemşirenin acil müdahaleyi ondan esirgediğine, bebeğinin bu yüzden öldüğüne inanıyordu. Olayla ilgili tıbbi personelle görüşüp ifadelerini aldım ve birkaç defa tıbbi muayeneyi yapan kişiyle görüştüm... ve sizinle hanımefendi."

"Davalıyı sorguladınız mı?"

"Evet. Tutuklama emrini temin ettikten sonra Bayan Jefferson'ın evine gittik ve--duyulur bir sesle--kapıyı vurduk, ama açmadı."

Burada, sandalyemden fırlamama ramak kalıyor. Howard ve Kennedy ikisi de birer eliyle omuzlarıma bastırıp kalkmamı engelliyorlar. Saat gecenin üçüydü. Kapıyı vurmadılar, çerçevesini kırana kadar yumrukladılar. Bana silah çektiler.

Kennedy'ye doğru eğilirken, öfkeyle burnumdan soluyorum. "Yalan bu. Kürsüde yalan söylüyor," diyorum.

"Şşşşt," diyor Kennedy.

"Sonra ne oldu?" diye soruyor savcı.

"Kapıyı açan olmadı."

Kennedy elini omzuma daha da sıkı bastırıyor.

"Arka kapıdan kaçıyor olabileceğinden endişelendik. Bu yüzden ekibime koçbaşı kullanarak eve gireceğimizi söyledim."

"Eve girip Bayan Jefferson'ı tutukladınız mı?"

"Evet," diyor dedektif, "ama ilk başta iri yarı siyah bir şahıs önümüzü kesti..."

"*Hayır*," diye fısıldıyorum ve Howard masanın altından ayağıma bir tekme vuruyor.

"... daha sonra bu kişinin Bayan Jefferson'ın oğlu olduğunu saptadık. Ayrıca polis güvenliğinden de endişeliydik, bu yüzden, Bayan Jefferson'ı kelepçeleyip yatak odasında acele bir arama yaptık."

Eşyalarımı sağa sola fırlattılar. Kap kacağımı kırdılar. Giysilerimi askılarından çıkarıp attılar. Oğlumu kıskıvrak yakalayıp kelepçelediler.

"Bayan Jefferson'a haklarını bildirdim," diye devam ediyor Dedektif MacDougall, "ve kendisine isnat edilen suçları ona okudum."

"Size nasıl tepki verdi?"

Dedektif yüzünü buruşturuyor. "Pek yardımcı olmadı."

"Sonra ne oldu?"

"Onu East End emniyetine götürdük. Parmak izi alınıp fotoğrafı çekildi ve nezarethaneye konuldu. Sonra meslektaşım Dedektif Leong'la birlikte onu sorgu odasına götürdük ve ona, avukatını çağırma ve susma hakkı olduğunu ve dilediği anda soruları cevaplamayı bırakabileceğini söyledik. Ona, söylediklerinin mahkemede delil olarak kullanılacağını ya da kullanılabileceğini bildirdik. Sonra ben kendisine tüm bunları anlayıp anlamadığını sordum. Anladığını söyleyerek her bir paragrafa paraf attı."

"Sanık, avukat talep etti mi?"

"O sırada hayır. Olanları kendi açısından anlatmakta ısrarcıydı. Bebek acil durumuna başlayana dek ona dokunmadığını iddia etti. Ayrıca Bay Bauer ile kendisinin--nasıl demişti?--*aynı zihniyette olmadığını* da kabul etti."

"Sonra ne oldu?"

"Ona haklarını gözettiğimizi anlatmaya çalıştık. Şayet bir kaza olduysa bize söylemen yeterli dedik, o zaman yargıç kendisine kolaylık gösterir, biz de bu zor durumu çözerdik ve gidip oğlunu yetiştirmeye devam ederdi. Ama o, tek kelime etmedi ve artık konuşmak istemediğini söyledi." Omuz silkiyor. "Bence bu kaza *değildi*."

"İtiraz ediyorum," diyor Kennedy.

Yargıç Thunder, mahkeme kâtibine doğru dönmeye çalışırken acıyla yüzünü buruşturuyor. "Kabul edildi. Tanığın son yorumu tutanaktan silinsin."

Ama o sözler, aramızdaki boşlukta, bir neon tabelanın fişi çekildikten sonraki parıltısı gibi asılı kalıyor.

Omzumda duyduğum hafiflemeden, Kennedy'nin beni bıraktığını o an fark ediyorum. Şimdi dedektifin karşısında dikiliyor. "Tutuklama emriniz var mıydı?"

"Evet."

"Peki Ruth'u arayıp evine gideceğinizi haber verdiniz mi? Ondan kendi rızasıyla karakola gelmesini istediniz mi?"

"Cinayet vakalarında bunu yapmayız," diyor MacDougall.

"Tutuklama emri ne zaman çıktı?"

"Öğleden sonra 5 civarı."

Kennedy *Hadi buyurun!* der gibi jüriye bakıyor. "Gecikmeli gitmenizin özel bir nedeni var mı peki?"

"Tümüyle kasti yapıldı. Kolluk güçlerinin prensiplerinden biri, kişiye en beklemediği anda gitmektir. Böylece sanık zararsız kılınır ve işlem kolaylaşır."

"O halde, Ruth'un kapısını çaldığınızda derhal kapıyı açıp sizi kakaolu pasta ve sıcacık bir kucaklamayla karşılamaması, sabahın üçünde mışıl mışıl uyuyor olmasından kaynaklanmış olabilir mi acaba?"

"Davalının uyku alışkanlıklarını gözetemem."

"Şu acil aramaya gelince... asıl yaptığınız çekmeceleri ve dolapları tamamen döküp eşyaları devirmek, başka bir deyişle Bayan Jefferson elleri kelepçeli ve herhangi bir silaha erişemez durumdayken, evini harap etmek değil miydi?"

"Şahsın bir silaha erişimi olup olmadığını asla bilemezsiniz hanımefendi."

"Ayrıca, oğlunu da yere ittiğiniz ve kollarını arkaya kenetleyip onu hareketsiz hale getirdiğiniz doğrudur değil mi?"

"Polis güvenliği için bu, standart bir işlemdir. Onun Bayan Jefferson'ın oğlu olduğunu bilmiyorduk. Gördüğümüz, sinirli olduğu apaçık belli, iri kıyım, öfkeli bir siyah gençti."

"Sahi mi?" diyor Kennedy. "Kapüşonu da var mıydı bari?"

♠

Yargıç Thunder o yorumu tutanaktan sildiriyor ve Kennedy yerine oturduğunda bu feveranından dolayı kendisi de en az benim kadar şaşkın görünüyor. "Özür dilerim," diye mırıldanıyor. "Ağzımdan çıkıverdi." Ancak yargıç çok kızgın. Savunma avukatını, durumu görüşmek için yargıç kürsüsüne çağırıyor. Yargıcın ne söylediğini duymama engel olan gürültü makinesi tekrar devreye giriyor, ama suratının renginden ve avukatımı azarlarkenki öfkeli tavrından, onu oraya övgüler düzmek için çağırmadığını anlıyorum.

Kennedy benzi atmış halde döndüğünde, "Bu yüzden işte," diyor bana, "mahkemede ırk meselesini gündeme getirmiyoruz."

Yargıç Thunder sırt ağrısını öne sürerek davanın başka bir tarihe ertelenmesinin uygun olacağına karar veriyor.

Kar yağışı yüzünden, eve varmamız her zamankinden uzun sürüyor. Edison'la bizim sokağı döndüğümüzde sırılsıklam ve bitkiniz. Adamın biri, eldivenli elleriyle arabasındaki karları temizleyerek aracı çıkarmaya çalışıyor. Mahalleden iki çocuk kartopu savaşına tutuşmuş; kartoplarından biri Edison'un sırtına isabet ediyor.

Evimizin karşısında bir araba bekliyor. Sürücüsüyle duran siyah bir sedan, ki buralarda, en azından Yale kampüsünden çıktıktan sonra, çok sık görülen bir şey değildir. Ben yaklaşırken, arka kapı açılıyor ve bir kadın karşıma dikiliyor. Kar montunu ve kürklü çizmelerini giyinmiş ve--bere ve atkıdan--bir yün deryasına gömülmüş. Christina olduğunu anlamam biraz zaman alıyor.

"Ne işin var burada?" diye soruyorum samimi bir şaşkınlıkla. East End'de oturduğum onca yıl boyunca Christina beni hiç ziyaret etmedi. Tüm bu yıllar boyunca onu eve davet etmedim. Evimden

utandığımdan değil. Yaşadığım yerden, yaşam tarzımdan gayet memnunum. Sadece, onun evimin ne kadar da şeker, sıcacık, tam benlik olduğuna dair abartılı feryatlarına katlanamayacağımı düşünüyordum.

"İki gündür duruşmayı izliyordum," diye itiraf ediyor ve ben hayretler içinde kalıyorum. Sıraları tek tek taramıştım oysa. Onun orada olduğunu fark etmedim ve Christina'yı görmemek epey zordur.

Montunun fermuarını indirince, o şık urbalarından olabildiğince uzak, paspal pazen gömleği ve bol kot pantolonu ortaya seriliyor. "Kamuflaj kıyafetimi giydim," diyor mahcup bir tebessümle. Omzumun üstünden Edison'a bakıyor. "Edison! Tanrım, son gördüğümde annenin boyunda bile değildin..."

Edison başını eğerek zoraki selam veriyor.

"Edison, sen içeri gir istersen," diyorum ve o eve girince, Christina'nın gözlerine bakıyorum. "Anlamıyorum. Basın senin burada olduğunu öğrense..."

"Onlara defolup gitmelerini söylerim," diyor kararlılıkla. "Kongrenin de canı cehenneme. Larry'ye buraya geleceğimi ve bunun pazarlık konusu dahi etmeyeceğimi söyledim. Basından soran olursa da onlara hakikati söyleyeceğim: Seninle ilişkimizin çok eskiye dayandığını."

"Christina," diye sorumu tekrarlıyorum, "burada ne işin var?"

Bana mesaj atabilirdi. Arayabilirdi. Moral desteği vermek için mahkeme salonunda oturmakla yetinebilirdi. Ama tüm bunların yerine, kim bilir kaç saattir kapımın önünde bekleyip durmuş.

"Ben senin dostunum," diyor usulca. "İster inan ister inanma Ruth, dostluk bunu gerektirir." Başını kaldırıp yüzüme bakıyor ve o zaman gözündeki yaşları fark ediyorum. "Baksana başına neler gelmiş: Polisin zorla eve girmesi. Kelepçe takmalar. Edison'a saldırmalar. Hiç aklıma gelmezdi." Duraklıyor, sonra da zihnindeki yabani otları toparlayıp bana en kederli, en candan buketi uzatıyor. "Haberim yoktu."

"Niye olsun ki?" diye cevaplıyorum: Öfke ya da kırgınlıkla değil, yalnızca bir gerçeği dile getirerek. "Seninle hiç ilgisi yok."

Christina gözyaşlarını kurularken rimeli gözüne dağılıyor. "Bunu sana daha önce anlattım mı bilmiyorum," diyor. "Annen hakkında. Uzun yıllar önceydi, ben üniversite öğrencisiyken. Şükran Günü tatili için Vassar'dan arabamla eve dönüyordum ve Taconic Parkway'de, yolun kenarında otostop yapan biri vardı. Siyah bir adamdı ve bacağı sakattı. Bildiğin koltuk değnekleriyle yürüyordu. Arabayı kenara çektim ve binmek isteyip istemediğini sordum. Onu, başkentteki ailesinin evine gidebilmesi için trene bineceği Penn İstasyonu'na kadar götürdüm." Montuna iyice gömülüyor. "Eve vardığımda, Lou valizimi boşaltmama yardım etmek için odama geldi ve ona yaptığım şeyi anlattım. İyilikseverliğimden dolayı benimle gururlanacağını falan düşünüyordum. Oysa o öyle öfkelendi ki Ruth! Yemin ederim onu daha önce hiç öyle görmemiştim. Beni kollarımdan tutup sarstı; ilk başta tek kelime bile söylemedi. *Bir daha sakın ama sakın böyle bir şey yapma*, dedi sonra ve ben o şaşkınlıkla, yapmayacağıma dair ona söz verdim." Christina yüzüme bakıyor. "Bugün o mahkeme salonunda oturmuş, o dedektifin gecenin bir yarısı nasıl kapına dayandığını ve seni yere devirip Edison'u kıskıvrak tuttuğunu anlatışını dinlerken, siyah otostopçuyu anlattıktan sonra Lou'nun bana söylediği sözler zihnimde yankılanıp durdu. Annenin çok korktuğu için bana öyle davrandığını biliyordum. Ama onca yıl, onun kaygısının benim güvenliğimi sağlamak olduğunu sanmıştım. Oysa şimdi, asıl *o adam* için kaygılandığını biliyorum."

O anda yıllardır hep Christina'nın beni, geçmişten kalan, hoş görülmesi gereken biri, yardım edilecek bir bahtsız gibi gördüğü varsayımıyla davrandığımı fark ediyorum. Çocukluğumuzda ikimizi eşit görüyordum. Ama büyüdükçe ve benzerliklerimizden çok farklılıklarımıza dikkat etmeye başladıkça, aramızda bir duvar oluştuğunu hissetmiştim. Doğrudan bana soru sormaksızın, hayatıma ve bana dair yargılara varmasına gizli gizli içerliyordum. Christina kendi hikâyesinin başrol oyuncusu, bense onun figüranlarından biriydim. Ama onu başrole atayanın da yine kendim olduğunu görmemek işime geliyordu. Christina'yı aramızda görünmez bir

duvar inşa etmekle suçlarken, o duvara benim de bir iki tuğla eklediğimi itiraf edememiştim.

"Parayı kapıdaki paspasın altına bıraktım," deyiveriyorum.

"Biliyorum," diyor Christina. "Tutkalla avucuna yapıştırmalıydım."

Christina ile aramızda bir adım mesafe olsa da dünya kadar zıtlık var. Öte yandan, insanın hayatının üzerindeki yaldızı kazıyıp hakikatle yüzleşmesinin ne kadar zor olduğunu kendim de biliyorum. Uyandığınız bir odada yataktan kalktığınızda eşyaların yerlerinin tamamen değiştirildiğini fark etmeniz gibi. Sonunda elbette yolunuzu bulabilirsiniz, ama güç bela ilerler ve yol boyunca kaçınılmaz olarak bir iki yere çarpıp yaralanırsınız.

Uzanıp Christina'nın elini sıkıyorum. "İçeri gelsene," diyorum.

♠

Ertesi gün hava buz gibi ve bulutsuz. Dünkü kar fırtınasının kalıntıları yollardan kazınmış ve termometredeki göstergeler, kalabalığın bir kısmını adliyenin önündeki merdivenlerden uzak tutmuş. Yargıç Thunder dahi, sırt ağrısı için aldığı ilaçların ya da iddia makamı tanıklarının dinlenmesinde sona yaklaşmış olmamızın verdiği rahatlamayla, durgun görünüyor. Bugün tanık kürsüsüne ilk çağırılan kişi, meşhur Henry Lee'nin öğrencisi olan adli tabip Dr. Bill Binnie. Tahmin ettiğimden daha genç biri ve ifadesi sırasında sorulara verdiği cevaplar, özgeçmişindeki başarıların sıkıcı tekrarından ibaret olduğunda bile kucağında kanat çırpan evcil kuşlar misali zarif elleri ve film jönlerini andıran yakışıklılığıyla, kadın jüri üyeleri tarafından sabırla dinleniyor. "Davis Bauer'den ilk ne zaman haberiniz oldu doktor?" diye soruyor savcı.

"Mercy-West Haven Hastanesi hemşirelerinden Corinne McAvoy'dan muayenehaneme bir telefon mesajı geldi."

"Yanıt verdiniz mi?"

"Evet. Bebeğin cesedini getirdikten sonra otopsisini yaptık."

"Mahkemeye bu işlemin neler gerektirdiğini anlatabilir misiniz?"

"Elbette," diyerek jüriye dönüyor. "Bir dış bir de iç muayene yaparım. Dış incelemede çürükler ya da herhangi bir iz olup olmadığını görmek için cesedi gözden geçiririm. Cesedin ölçülerini alır, kafatası çapını hesaplar ve fotoğrafını çekerim. Kan ve safra örnekleri alırım. Sonra, iç inceleme için göğüste Y şeklinde bir kesik açıp, deriyi aralayarak akciğerler, kalp, böbrekler ve diğer organları inceler, yırtılma ya da bariz anomaliler olup olmadığını kontrol ederim. Organları tartıp ölçülerini alırız. Doku örnekleri alırız. Daha sonra bu örnekleri toksikolojiye yollarız ve ölüm nedenine dair makul ve gerçeklere dayalı bir sonuca varmak için, sonuçların gelmesini bekleriz."

"Bu otopsi sırasında hangi kayda değer bulgulara ulaştınız?" diye soruyor Odette.

"Karaciğerde hafif bir büyüme vardı. Hafif kalp büyümesi ve birinci seviye minimal *patent ductus* mevcuttu ancak başka doğumsal kusur mevcut değildi. Kalp kapakçığı ya da dolaşım anomalileri yoktu."

"Bunun anlamı nedir?"

"Organ biraz büyüktü ve kalpte küçük bir delik vardı. Ancak damarların bağlanışında bir kusur yoktu," diyor. "Septal defektler mevcut değildi."

"Bu bulgulardan herhangi birinin ölüm nedeni olabileceği düşünülebilir mi?"

"Pek değil," diyor adli tıp doktoru. "Bunların hepsinin mantıklı bir gerekçesi vardı. Hastanın tıbbi kayıtlarına bakılırsa, annenin hamilelik sırasında gebelik şekeri olduğu anlaşılıyor."

"Nedir bu?"

"Gebelik boyunca annede yüksek kan şekerine neden olan bir rahatsızlık. Maalesef bu yüksek kan şekeri bu annelerin bebeklerini de etkiliyor."

"Nasıl bir etki?"

"Diyabetli annelerden doğan bebekler genelde diğer bebeklere göre daha iridir. Böbrekleri, kalpleri ve böbreküstü bezleri büyümüş olabilir. Bu bebekler ayrıca genelde doğumdan sonra kanda artan insülin seviyelerinden dolayı hipoglisemiktirler. Yine, incelediğim tıbbi kayıtlara göre, hastanın doğum sonrası laboratuvar incelemesi düşük kan şekeri gösteriyordu; tıpkı acil müdahale sırasında alınan femor örneği gibi. Otopsinin tüm bu bulguları ve düşük kan şekeri, diyabetli bir anneden doğmuş bebekler için tutarlı verilerdir."

"Peki ya bebeğin kalbindeki delik? Ciddi bir belirti gibi görünüyor."

"Göründüğü kadar kötü değil aslında. Çoğu vakada patent ductus kendiliğinden kapanır," diyor Dr. Binnie ve jüriye bakıyor. Öğretmen olan 12 numaralı kadın jüri üyesi, yelpazelenmeye başlıyor.

"Bebeğin nasıl öldüğünü belirleyebildiniz mi peki?"

"Aslında," diyor adli tabip, "durum insanların düşündüğünden daha karmaşık. Biz tıp uzmanları, kişinin ölüm şekli ile hayatın sona ermesine yol açan fiili değişim arasında bir ayrım koyarız. Örneğin, silahla vurulma sonucu birinin öldüğünü varsayalım. Ölüm nedeni ateşli silah yarasıdır. Ancak ölüm şekli--hayatına son veren asıl fiziki olay--eksanguinasyon, yani kan kaybıdır."

Odette'ten jüriye doğru dönüyor. "Sonra bir de ölüm şekli--ölümün nasıl gerçekleştiği--vardır. Silah yarası bir kaza sonucu mu oldu? İntihar mıydı? Kasıtlı bir saldırı sonucu muydu? İşte bu, böyle bir mahkeme salonunda oturduğumuzda, önemli hale gelir."

Savcı, araya bir başka delil sokuyor. "Birazdan göreceğiniz şey," diye Odette jüriyi uyarıyor, "son derece rahatsız edici olabilir."

Bir şövalenin üzerine Davis Bauer'in cesedinin bir fotoğrafını yerleştiriyor.

Nefesimin boğazımda düğümlendiğini hissediyorum. O minicik parmaklar, kıvrık bacaklar. Sünnetin kanı hala üstünde duran meşe palamudu gibi pipisi. O çürükler, tenindeki o mavilik olmasa, uykuda olduğunu sanabilirsiniz.

Bu cesedi morgdan almıştım ben. Onu kendi kollarımla kucaklamıştım. Havaya kaldırıp sallamıştım.

"Doktor," diye söze başlıyor Odette, "söyler misiniz..." Ama o daha sözünü bitiremeden, sıralardan bir gürültü geliyor. Hep birlikte arkamızı döndüğümüzde, vahşi bakışlarla orada dikilen Brittany Bauer'i görüyoruz. Kocası tam karşısına dikilmiş, omuzlarından tutuyor. Onu zapt etmeye mi yoksa dik tutmaya mı çalıştığını anlayamıyorum.

"Bırak beni," diye tiz bir sesle haykırıyor Brittany. "Oğlum o benim!"

Yargıç Thunder tokmağını hafifçe tıklatıyor. "Sessizlik istiyorum," diyor anlayışlı bir sesle, "Hanımefendi, lütfen yerinize oturun."

Ama Brittany titrek parmağını dosdoğru bana çeviriyor. Âdeta bir elektroşok silahı kemiklerimi delip geçiyor. "Bebeğimi öldürdün pislik." Sendeleyerek sıraların arasına çıkıp bana doğru yaklaşırken nefretinin büyüsüyle donakalan ben, öylece dikiliyorum. "Sana bunu ödeteceğim, varsın yapacağım son şey bu olsun!"

Kennedy yargıca seslenirken, o da tokmağını vurarak gardiyanı çağırıyor. Brittany Bauer'in babası da kızını sakinleştirmeye çalıştığı halde başarılı olamıyor. Brittany, hayret nidaları ve mırıldanmalar arasında korumalar tarafından mahkeme salonundan çıkarılıyor. Karısını sakinleştirmekle orada kalıp tanıklık yapmak arasında bocalayan kocası, donakalıyor. Bir an sonra, o da arkasını dönüp koşarak dışarı çıkıyor.

Yargıç sükûnet çağrısı yaptığında hepimiz tekrar önümüze dönüp, bakışlarımızı ölü bebeğin dev posterine dikiyoruz. Jüri üyelerinden biri hıçkırarak ağlamaya başlıyor ve diğer iki jüri üyesi onu sakinleştirmeye çalışıyor, o sırada Yargıç Thunder duruşmaya ara veriyor.

Yanımda duran Kennedy, iç geçiriyor. "Allah kahretsin," diyor.

♠

On beş dakika sonra, Brittany ve Turk Bauer dışında herkes mahkeme salonuna dönüyor. Ancak bu negatif boşluk en baştan

neden ara vermek zorunda kaldığımızı sürekli bize hatırlatırmış gibi, onları neredeyse daha görünür kılıyor. Odette, adli tıp doktoruna, bebeğin cesedinin olabilecek her açıdan çekilmiş fotoğraflarını yorumlatıyor. Ona farklı tahlil sonuçlarını, neyin olağan, neyin olağandışı olduğunu açıklatıyor. En sonunda, "Davis Bauer'in ölüm sebebini tespit edebildiniz mi?" diye soruyor.

Dr. Binnie başıyla onaylıyor. "Davis Bauer'in ölüm nedeni, hipoglisemiden kaynaklanan hipoglisemi nöbetinin yol açtığı solunum durması ve ardından gelen kalp durmasıydı. Başka bir deyişle, düşük kan şekeri bebeğin krize girerek nefesinin durmasına ve bu da kalbinin durmasına yol açtı. Ölüm yolu asfiksasyon (oksijensiz kalma) idi. Bunun ne şekilde olduğu belirlenemedi."

"Belirlenemedi mi? Bu, davalının eylemlerinin bebeğin ölümüyle bir ilgisi olmadığı anlamına mı geliyor?" diye soruyor Odette.

"Bilakis. Yalnızca bunun şiddet kullanarak öldürme mi yoksa doğal bir ölüm mü olduğunun açıkça belli olmadığı anlamına gelir."

"Bunu ne şekilde araştırdınız?"

"Elbette tıbbi kayıtları ve ayrıca bu konuda bilgi veren polis raporunu okudum."

"Ne tür bilgiler?"

"Bay Bauer, polise Ruth Jefferson'ın oğlunun göğsüne şiddetle vurduğunu anlatmış. Bizim sternumda (göğüs kafesi kemiği) bulduğumuz berelenme bu iddiayı destekleyebilir."

"Polis raporunda, sizi raporunuzu o şekilde doldurmaya sevk eden başka bir şey var mıydı?"

"Birden fazla ifadeden anlaşıldığına göre sanık, personel odaya girinceye dek bebeği hayata döndürmeye yönelik herhangi bir çaba göstermemiş."

"Bu, otopsi sonuçları açısından neden önemliydi?"

"Ölüm şeklinin belirlenmesi buna bağlı," diyor Dr. Binnie. "O bebeğin ne kadar süre boyunca solunum durması yaşadığını bilmiyorum. Solunum durması daha kısa sürede giderilmiş olsaydı,

kalp durması hiç yaşanmayabilirdi." Doktor, jüriye bakıyor. "Sanık bir şey yapmış olsaydı, belki de hiçbirimiz bugün burada oturmuyor olacaktık."

"Tanık sizin," diyor Odette.

Kennedy ayağa kalkıyor. "Doktor, polis raporunda bu bebeğe yönelik herhangi bir suikast ya da kasti yaralama olabileceğini ima eden bir şey var mıydı?"

"Sternumdaki çürükten daha önce söz ettim."

"Evet söz ettiniz. Ancak bu çürük, tıbben gerekli olan kuvvetli kalp masajıyla bağlantılı olamaz mı?"

"Olabilir," diye onaylıyor.

"Bu bebeğin ölümüne yol açmış olabilecek--suikast dışında--başka senaryoların yaşanmış olması mümkün müdür?"

"Mümkündür."

Kennedy, doktordan, daha önce delil olarak sunduğu yenidoğan tarama testlerinin sonuçlarını gözden geçirmesini istiyor. "Doktor, rica etsem kırk iki numaralı dosyaya bir bakar mısınız?"

Doktor dosyayı alıp sayfaları çeviriyor.

"Jüriye elinizdeki dosyanın ne olduğunu söyleyebilir misiniz?"

Başını dosyadan kaldırıyor. "Davis Bauer'in yenidoğan tarama testleri."

"Otopsiniz sırasında bu bilgilere erişme imkânınız oldu mu?"

"Hayır, olmadı."

"Siz bu testlerin yürütüldüğü eyalet laboratuvarında çalışıyorsunuz değil mi?"

"Evet."

"Birinci sayfadaki altı çizili kısmı bize açıklar mısınız?"

"Bu, MCADD adlı bir yağ asidi oksidasyonu hastalığı için yapılan test. Sonuçlar anormal çıkmış."

"Yani?"

"Eyalet laboratuvarı bu sonuçları hastanenin bebek bölümüne geri gönderir ve derhal durumdan haberdar edilirdi."

"MCADD'li bebekler doğumdan itibaren belirtiler gösterir mi?"

"Hayır," diyor adli tıp doktoru. "Hayır. Connecticut eyaletinin bu taramayı yapmasının bir nedeni de budur."

"Dr. Binnie," diyor Kennedy, "siz, bebeğin annesinin gebelik şekeri olduğunu ve bebekte düşük kan şekeri olduğunu biliyordunuz değil mi?"

"Evet."

"Daha önce, diyabete yenidoğandaki hipogliseminin yol açtığını beyan ettiniz değil mi?"

"Evet, otopsi yaptığımda benim vardığım sonuç buydu."

"Hipoglisemiye MCADD'nin yol açması da mümkün müdür?"

Başını sallıyor. "Evet."

"Yenidoğan bir bebeğin uyuşukluk, halsizlik ve iştahsızlığının nedeni de MCADD olamaz mı?" diye soruyor Kennedy.

"Olabilir," diye onaylıyor.

"Ve kalpteki büyüme... o da yalnızca gebelik şekeri değil... aynı zamanda bu belirtilen metabolik hastalığın bir yan etkisi olabilir mi?"

"Evet."

"Dr. Binnie, hastane kayıtlarından Davis Bauer'in MCADD'li olduğu bilgisini edinmiş miydiniz?"

"Hayır."

"Bu sonuçlar size vaktinde ulaşmış olsaydı, otopsi sonuçlarında ölüm nedeni ve ölüm şeklinin belirlemekte bunları kullanır mıydınız?"

"Elbette," diyor doktor.

"Bu hastalığı taşıyan ancak henüz teşhisi yapılmamış bir bebeğe ne olur?"

"Genelde metabolik bir organ iflasına yol açacak bir şey gerçekleşene kadar, klinik bir belirti göstermezler."

"Ne gibi bir şey?"

"Bir hastalık. Bir enfeksiyon." Boğazını temizliyor. "Aç bırakma."

"Aç bırakma?" diye tekrarlıyor Kennedy. "Bebeklere sünnet işleminden önce uygulandığı gibi mi?"

"Evet."

"MCADD teşhis konmamış ve bu akut vakalardan birinden mustarip bir bebeğe ne olur?"

"Hastalık nöbetleri, kusma, halsizlik, hipoglisemi görebilirsiniz... Ya da koma," diyor doktor. "Vakaların yaklaşık yüzde yirmisinde bebek ölebilir."

Kennedy, jüri kürsüsüne doğru yürüyüp, onlarla birlikte tanığı izleyebilecek şekilde, sırtını onlara dönüyor. "Doktor, şayet Davis Bauer'de MCADD varsa ve hastanede hiç kimse bunu bilmiyorsa ve sünnetten önceki üç saat boyunca, bu hastalığı taşımayan diğer bebeklere yapıldığı gibi tıbbi prosedür gereği aç bırakılan minik yavruda akut metabolik bir vaka geliştiyse, Ruth Jefferson akla gelebilecek her türlü tıbbi müdahaleyi yapmış olsa dahi, Davis Bauer'in ölme olasılığı yok mudur?"

Adli tıp doktoru, gri gözlerinde munis bir bakışla af diler gibi bana bakıyor. "Vardır," diye onaylıyor.

Aman Tanrım. Mahkemedeki hava bir anda değişiyor. Sıralarda öyle bir sessizlik hâkim ki kıyafetlerin hışırtısını, olasılığı konuşan mırıldanmaları duyabiliyorum. Turk ve Brittany Bauer hâlâ yoklar ve yokluklarında umutlar filizleniyor.

Yanımda oturan Howard "Vay anasını!" demekle yetiniyor.

"Başka sorum yok Sayın Yargıç," diyerek Kennedy savunma kürsüsüne dönerken bana göz kırpıyor. *Ben demedim mi!*

Güvenim fazla uzun sürmüyor. Odette, "Tanığı tekrar sorgulamak istiyorum," diyerek, Dr. Binnie'nin yerine yollanmasına fırsat vermeden ayağa kalkıyor. "Doktor, diyelim ki bu anormal sonuçlar bebek bölümüne vaktinde ulaşmış olsun. Ne olurdu?"

"Bazı anormal sonuçlar için ebeveynlere belli bir süre içinde--genetik muayene tavsiye edildiğini bildiren--bir mektup yollanması beklenir," diyor doktor. "Ama bu... bu her yenidoğan uzmanının acil kabul edeceği bir tehlike sinyali. Bu durumda bebek sıkı bir muayeneden geçirilir ve teşhisin kesinleşmesi için tahliller yapılır. Bazı durumlarda, aileyi bir metabolik tedavi merkezine sevk ederiz."

"Doktor, MCADD'li pek çok çocuğun resmî teşhisinin haftalarca kesinleşmediği doğru değil mi? Hatta aylarca?"

"Evet," diyor doktor. "Hastalığın teyidi için ebeveynlere ne kadar çabuk ulaşabileceğimize göre durum değişir."

"Teyidi için," diye tekrarlıyor Odette. "O halde yenidoğan taramasında alınan anormal bir sonuç, nihai bir teşhis olmuyor."

"Hayır."

"Davis Bauer daha ileri bir taramadan geçirildi mi?"

"Hayır," diyor Dr. Binnie. "Buna fırsat olmadı."

"O halde makul bir tıbbi şüphe dışında, Davis Bauer'in MCADD'li olduğunu söyleyemezsiniz."

Doktor duraklıyor. "Hayır."

"Ve makul bir tıbbi şüphe dışında, Davis Bauer'in metabolik bir hastalıktan öldüğünü de söyleyemezsiniz."

"Kesin olarak söyleyemem."

"Ve aslında, sanık ve onun hukuk ekibi, dikkatleri başka bir yöne, Ruth Jefferson'ın önce müdahale etmeyerek sonra da hastanın minik bedeninde morluklara yol açacak kadar sert müdahale ederek yeni doğmuş masum bir bebeğe kasten zarar verdiğini gizleyecek herhangi bir yere çekebilmek için her yolu deniyor olabilir mi acaba?"

"İtiraz ediyorum!" diye kükrüyor Kennedy.

"Geri alıyorum," diyor Odette, ama olan oldu bile. Zira jürinin duyduğu o son sözlerin darmadağın ettiği umudumla bulutların üzerinden hızla yere çakılıyorum.

♠

Akşam eve dönüş yolunda Edison'da çıt çıkmıyor. Bana, başının ağrıdığını söylüyor ve kapıdan içeri adım atmamıza kalmadan, ben akşam yemeği hazırlamaya girişirken, o montunu çıkarmadan salona geri dönüp biraz kafa dinlemek için dışarı çıkacağını bildiriyor. Engel olmuyorum. Nasıl olabilirim ki? Günlerdir arkamda oturup, beni onun asla hayal edemeyeceği biri gibi göstermeye çabalayan insanları dinlerken yaşadıklarını silebilecek ne söyleyebilirim?

Yalnız başına yemeğe başlıyorum, daha doğrusu, önümdeki yemekten biraz atıştırıyorum. Kalanı alüminyum folyoyla kapatıp, mutfak masasında oturarak Edison'u beklemeye koyuluyorum. *O dönünce yerim,* diye geçiriyorum aklımdan.

Aradan bir saat geçiyor. İki saat. Saatin gece yarısını geçmesi ve Edison'un geri dönmediği gibi mesajlarıma da cevap vermemesi üzerine, kollarımı yastık yapıp başımı oraya gömüyorum.

Hastanedeki Kanguru Suiti'ni düşünüyorum. İçerideki duvara keseli hayvan resmedilmiş, kendi aramızda bu adı verdiğimiz bir oda. Bebeklerini kaybeden anneleri buraya alırız.

Doğrusu bu *kaybetme* tabirinden oldum olası nefret ederim. O anneler, bebeklerinin nerede olduğunu elbette bilirler. Aslında ellerinden gelse onu geri getirebilmek için her şeyi yapar, her şeyi, canlarını bile verirler.

Kanguru Suiti'nde ebeveynlerin ölmüş bebekleriyle diledikleri kadar vakit geçirmelerine izin veririz. Eminim, Turk ve Brittany Bauer de Davis ile birlikte bu odaya alınmıştır. Nöbetçi hemşire ofisinin bitişiğinde, köşedeki odalardan biridir. Sanki keder bulaşıcı bir hastalıkmış gibi, doğumhanedeki diğer odalardan bile bile uzağa konumlanmıştır.

Bu yalıtım sayesinde ebeveynler, sağlıklı bebekler ve annelerin olduğu diğer odaların önünden geçmek zorunda kalmazlar. Kendi çocuklarının terk ettiği bu dünyaya yeni gelmiş bebeklerin feryatlarını duymak zorunda kalmazlar.

Kanguru Suiti'ne, ultrason sayesinde bebeklerinin yaşamaya elverişsiz halde doğacağını bilen anneleri yatırırız. Ya da bariz bir anomali dolayısıyla ileri evrede gebeliği sonlandırmak zorunda kalanları. Veya normal bir bebek doğurup--sonra çok büyük bir şokla--birkaç saat içinde hayatlarının hem en güzel hem en kötü anlarını yaşayanları.

Bebeği ölen bir hastanın bakımıyla görevlendirildiğimde, bebeğin alçı kalıba el izini alırdım. Ya da bir tutam saçını. Arayabildiğim profesyonel fotoğrafçılar olur, onlar merhumun bir kare fotoğrafını çeker, onu nasıl güzel, kıpır kıpır, canlı gösterecek şekilde rötuşlayacaklarını bilirlerdi. Ebeveynlerin hastaneden elleri boş dönmemeleri için onlara bir hatıra paketi hazırlardım.

Kanguru Suiti'ni kullanan son hastam, Jiao adlı bir kadındı. Kocası Yale'de master yapıyordu ve kendisi de mimardı. Hamileliği boyunca amniyo sıvısı çok fazlaydı ve her hafta, bebeği kontrol ettirmek ve sıvıyı hortumlatmak için amniyosentez yaptırmaya gelirdi. Bir gecede ondan dört litre sıvı çektiğimi söylersem durumu az çok anlayabilirsiniz. Kolayca anlaşılacağı gibi bu normal, sağlıklı bir durum değildir. Doktoruna, durumla ilgili ne düşündüğünü sormuştum: Bebekte yutak gelişmemiş olabilir miydi? Rahimdeki bir bebek normalde amniyo sıvısını emer, oysa bu kadar sıvı birikimi olduğuna göre bebek besbelli sıvıyı yutmuyordu. Ancak ultrason görüntüleri normaldi ve hiç kimse Jiao'yu ortada bir sorun olduğuna ikna edemedi. Bebeğin iyi olacağından emindi.

Bir gün Jiao hastaneye geldiğinde bebekte hidrops tespit edildi. Deri altında sıvı birikmesi. Bir hafta boyunca hastanede kaldı ve sonunda doktor suni sancı vermeye çalıştı ancak bebek buna dayanamadı. Jiao sezaryene alındı. Bebekte pulmoner hipoplasi vardı: Akciğerler işlevini yerine getiremiyordu. Bebek doğumdan hemen sonra marşmelov gibi pofuduk ve şişkin, annesinin kollarında öldü.

Jiao, Kanguru Suiti'ne alındığında, bebeğinin yaşam mücadelesini kaybedişiyle yüzleşmek zorunda kalan pek çok anne gibi robotlaşmış, uyuşuk bir haldeydi. Ama diğer annelerin aksine o ağlamadı ve bebeği görmeyi reddetti. Sanki zihnindeki o kusursuz minik oğlan bebek imgesiyle ondan daha azını kabullenmeye razı olamamıştı. Kocası bebeği kucağına vermeye çalıştı, sonra annesi, sonra doktoru. En sonunda ben, Jiao'nun katatonisinin sekizinci saatinde, bebeği sıcak battaniyelere sarıp başına minik bir başlık taktım. Onu tekrar Jiao'nun odasına götürdüm. "Jiao," dedim, "onu yıkamama yardım etmek ister misin?"

Jiao cevap vermedi. Kocasına, zavallı kocasına baktım. Adam bizi teşvik etmek ister gibi başını sallıyordu.

Bir leğeni ılık suyla doldurup bir miktar temizlik bezi aldım. Jiao'nun yatağının ayakucunda, bebeğinin battaniyesini açtım. Bir bezi ılık suya batırıp bebeğinin sosis bacaklarına, morarmış kollarına sürdüm. Şiş yüzünü, kaskatı parmaklarını sildim.

Sonra da Jiao'nun eline ıslak bir bez tutuşturdum. Bezi avucuna bastırdım.

Suyun mu yoksa bebeğin şokuyla mı ayıldı bilmiyorum. Ama benim yaptığım gibi yaparak, bebeğin her bir boğumunu ve kıvrımını yıkadı. Onu battaniyeye sardı. Göğsüne yasladı. En sonunda, kendinden bir parça koparılır gibi hıçkırıklarla bebeğinin cansız bedenini bana geri verdi.

Bebeği Kanguru Suiti'nden çıkarana kadar kendimi tutmayı başardım. Tam çıkarken Jiao kocasının kollarına yığıldığı anda, kendimi koyverdim. Ama ne koyverme! O gün morga gidene dek o bebeğe hıçkıra hıçkıra ağladım ve vardığımda da ondan ayrılmakta annesiymiş gibi zorlandım.

Anahtar kapı deliğinde dönüyor ve Edison içeri süzülüyor. Gözlerini karanlığa alıştırmaya çalışıyor; benim uyumuş olduğumu umduğundan, yavaş adımlarla yürüyor. Mutfak masasında oturduğum yerden ona sesleniyorum.

"Sen niye uyumadın?" diye soruyor.

"Sen niye evde değildin?"

Karanlıktaki bir gölge gibi onu apaçık seçebiliyorum. "Yalnızdım. Yürüyüşe çıkmıştım."

"Altı saattir mi?" deyiveriyorum.

"Evet altı saattir," diye dikleniyor Edison. "Bana güvenmiyorsan çip falan taktır istersen!"

"Sana elbette güveniyorum," diye toparlıyorum. "Başkalarına o kadar güvenmiyorum sadece."

Ayağa kalkıp arada çok az mesafe bırakarak karşısına dikiliyorum. Bütün anneler endişelenir, ama biz siyah anneler, daha da fazla. "Yürümek bile tehlikeli olabilir. Yanlış zamanda yanlış yerdeysen sırf varlığın bile tehlike belki."

"Ben aptal değilim," diyor Edison.

"Bunu herkesten iyi biliyorum. Sorun da bu zaten. İnsanlar adına bahaneler üretecek kadar zekisin. Onlar öyle yapmasa da sen onlara baştan iyi niyetle yaklaşıyorsun. Seni sen yapan şey bu ve seni fevkalade kılan da. Ama artık daha temkinli olsan iyi olur. Çünkü ben artık yanında olamayabilirim." Sözcükler dudaklarımdan dökülüveriyor. "Seni bırakmak zorunda kalabilirim."

Ademelmasının inip kalktığını görebiliyorum ve tüm o süre boyunca kafasından hangi düşünceler geçtiğini biliyorum. Bu davanın bir son bulacağı ve o sona gelindiğinde her şeyin farklı olacağı gerçeğini kafasından uzaklaştırmaya çalışarak New Haven sokaklarını adımlayışı gözümde canlanıyor.

"Anne," diyor fısıldar gibi. "Ne yapmalıyım?"

Bir an için, bir ömürlük tecrübeyi tek cevapla nasıl özetleyeceğimi bulmaya çalışıyorum. Sonra ışıl ışıl gözlerle yüzüne bakıyorum. "Başarmalısın," diyorum.

Edison hızla yanımdan uzaklaşıyor. Bir dakika sonra odasının kapısını çarptığını duyuyorum. Duymak için boş yere çabaladığım diğer sesler, müziğin sesi içinde kayboluyor.

Kanguru Suiti'ne neden bu adın verildiğini artık daha iyi anlıyorum. Bir gün çocuksuz kalsan da onu sonsuza dek yanında taşımaya devam ediyorsun.

Aynı şey ebeveynsiz kalan çocuk için de geçerli, ama o durumda süit tüm dünyayı kaplıyor. Annemin cenazesinde, mezarının soğuk toprağından bir avuç alıp şık yün mantomun cebine koymuştum. Bazı günler, o mantoyu evin içinde öylesine giyiyorum. O bir avuç toprağı parmaklarımla karıştırarak avucumda sıkıyorum.

Edison benden hatıra olarak ne saklayacak kim bilir.

TURK

İki elimle brit'in yüzünü kavrayıp alnımı alnına dokunduruyorum. "Nefes al," diyorum. "Viyana'yı düşün."

İkimiz de Viyana'ya hiç gitmedik, ama Brit bir keresinde bir eskici dükkânında eski bir fotoğraf bulup yatak odamızın duvarına asmıştı. Fotoğrafta süslü püslü bir belediye binası vardı ve önündeki meydan, yürüyen insanlar ve çocuklarının ellerinden tutmuş annelerle doluydu. Hepsi beyazdı. Para biriktirip günün birinde oraya tatile gitmeyi hayal ediyorduk. Brit doğum planlarını yaparken, odaklanma anında söylememi planladığımız sözcüklerden biri de Viyana'ydı.

Davis'i doğururken onu rahatlatmak için kullandığım sözcüğü fısıldadığımın farkındayım... ama o sözcüğü bu kez, ölmüş oğlumuzun hayalini silebilsin diye tekrarlıyorum.

Ansızın konferans odasının kapısı açılıp savcı içeri giriyor. "İyi bir çıkıştı. Jüri, delirmiş gibi kontrolünü kaybeden anneleri sever. Ama kamuya açık bir mahkemede tehditler savurmak? Hiç akıllıca bir hareket değil."

Brit'in tüyleri diken diken oluyor. Beni itip uzaklaştırarak ayağa kalkıyor ve avukatın önüne dikiliyor. "Ben rol yapmıyorum," diyor sakin ama tehditkâr bir sesle. "Hem bana neyin iyi neyin kötü bir fikir olduğunu söylemek sana düşmez, kaltak!"

Kolunu yakalıyorum. "Bebeğim, sen gidip bir yüzünü yıka istersen, olur mu? Bu işi bana bırak."

Brit gözünü dahi kırpmıyor. Bir duvar misali, rakip köpek karşısında o akıl edip yere çömelerek sinene dek diklenen alfa köpek gibi Odette Lawton'ın karşısında dikiliyor. Sonra birden hızlı adımlarla uzaklaşarak kapıyı çarpıp çıkıyor.

Tanıklık edecek olsak dahi, yine de Brit ve benim mahkemede bulunmamıza izin verilmesinin çok önemli olduğunu biliyorum. Davanın başlamasından önce, bu ve diğer şeylerle ilgili bir oturum daha oldu. O lanet sanık avukatı, tanıkların topluca ayrı bir yerde tutulmasını talep ederek aklınca bizi uzakta tutmaya çalıştı ama yargıç, Davis'in ebeveynleri olarak bizim orada olma hakkımızın olduğunu söyledi. Eminim savcı, yargıcın bu kararını yeniden gözden geçirmesine neden olacak bir gerekçe doğmasını istemiyor.

"Bay Bauer," diyor savcı. "Sizinle konuşmamız gerekiyor."

Kollarımı kavuşturuyorum. "Yalnızca sizden yapmanız beklenen yapsanız? Davayı kazansanız?"

"Karınız yaslı bir anne değil de tehditkâr bir haydut gibi davrandığı sürece bunu başarmam çok zor." Beni süzüyor. "Onu tanık olarak çağıramam."

"Ne?" diyorum. "İyi ama o kadar prova yaptık..."

"Evet, ama Brittany'ye güvenmiyorum," diye kestirip atıyor. "Karınızın sağı sollu belli değil. Ve böyle biri tanık kürsüsüne çıkarılamaz."

"Jürinin Davis'in annesini dinlemesi gerekir."

"Sanığa bağırarak ırkçı hakaretler savurmaya başlamayacağının güvencesi yoksa, hayır." Serinkanlılıkla gözlerini bana dikiyor. "Bay Bauer, karınız ve siz, benden ve benim görünümümdeki herkesten nefret ediyor olabilirsiniz. Açıkçası umurumda da değil. Ama oğlunuz için adalet istiyorsanız elinizdeki en iyi koz--hatta tek şansınız--benim. Bu yüzden burada, size yalnızca neyin iyi neyin kötü bir fikir olduğunu değil, son sözü de söyleyecek olan kişi yine benim. Dolayısıyla karınız tanıklık etmeyecek."

"Eğer tanıklık etmezse yargıç ve jüri bir bit yeniği olduğunu düşünür."

"Yargıç ve jüri onun kendinde olmadığını düşünecektir. Ve siz başlı başına güvenilir bir tanıksınız."

Yani ben Davis'i daha mı az seviyordum? Yani benimki, Brit'inki gibi duygularımı dizginlememi engelleyecek kadar taşkın bir keder değil miydi?

"Dün savunmanın, oğlunuzda teşhis edilmemiş bir metabolik hastalık olduğu tezini ileri sürdüğünü duydunuz değil mi?"

Pediyatristin tanık kürsüsünde olduğu sıradaydı. Anlamadığım bir yığın tıbbi jargon olsa da meseleyi az çok anlamıştım. "Evet evet, biliyorum," diyorum. "Bir nevi son dakika golü denemesi."

"Pek öyle değil. Siz dışardayken adli tıp uzmanı sonuçları doğruladı. Davis'in MCADD testleri pozitif çıkmış. Jürinin bu delili dikkate almaması için elimden geleni yaptım; ama kısacası savunma, şimdiden tuttuğu anlaşılan bir şüphenin tohumlarını ekmiş oldu. Ölümcül olabilecek bir hastalık şüphesiyle bebeğinize tahliller yapılmış ve sonuçlar hastaneye çok geç ulaşmış. Ve bunlar olmasa, bebek şimdi hâlâ hayatta olabilirmiş."

Dizlerimin çözüldüğünü hissediyorum ve zorlukla masaya çöküyorum. Minik oğlum aslında hastaydı ama bizim bundan haberimiz yoktu öyle mi? Bir hastane böyle bir şeyi nasıl dikkate almaz?

Ne kadar... tuhaf. Ne büyük saçmalık.

Savcı koluma dokunuyor ve elimde olmayarak irkiliyorum. "Yapmayın. Düşüncelere kapılıp gitmeyin. Bunu size, çapraz bir sorguda afallayıp kalmamanız için anlatıyorum. Ama Kennedy McQuarrie'nin tüm yaptığı, olası bir teşhisi saptamaktan ibaret. Kesinleşmiş bir şey değil. Davis muayene edilmemiş. Kennedy, oğlunuzun genetik yatkınlıktan dolayı ileride kalp hastalığına yakalanacağını da söyleyebilirdi. Bunu söyledi diye, olacak demek değil."

Dedemin kalp krizinden öldüğü geliyor aklıma.

"Size bunu anlatıyorum çünkü oraya döndüğümüzde," diyor Odette,"sizi kürsüye çağıracağım. Ve bana, tıpkı ofiste provasını yaptığımız gibi cevap vereceksiniz. Unutmamanız gereken tek şey, bu davada *olabilire* yer olmadığı. Bu *olmuş olabilirdi* diye bir şey yok. Olan çoktan *oldu*. Oğlunuz öldü."

Başımla onaylıyorum. Bir ölü var. Ve biri bunun bedelini ödemeli.

Doğruyu söyleyeceğinize yemin eder misiniz?

Elim deri İncil'in üzerinde kasılıyor. Artık onu pek fazla okumuyorum. Ama üzerine yemin etmek bana ta hapishane günlerimden Koca Ike'ı hatırlatıyor. Ve Twinkie'yi.

Doğrusu Twinkie'yi çok sık düşünüyorum. Şimdi hapisten çıkmış olsa gerek. Belki de hep canının çektiği Chef Boyardee'den yiyordur. Ona sokakta rastlasam ne olurdu? Bir Starbucks'ta? İki ahbap gibi kucaklaşır mıydık? Yoksa birbirimizi tanımazlıktan mı gelirdik? Benim dışarıdaki kimliğimi biliyordu, tıpkı benim onu bildiğim gibi. Ama kodeste işler farklıydı ve bana inanmam telkin edilen şeyler hükmünü yitiriyordu. Şimdi yollarımız kesişse benim için yine eski Twinkie mi olurdu? Yoksa herhangi bir marsık mı?

Brit sonunda, Francis'ten destek alarak yeniden mahkeme salonuna dönüyor. Islak mendille sildiği hâlâ nemli olan yüzü, kızarık burnu ve yanaklarıyla tuvaletten dönüşünde ona, karıma nasıl yas tutacağını söylemenin kimsenin haddine olmadığını savcıya bildirdiğimi anlatıyorum. Ve Brit'in bir yıkım daha yaşayacak olmasına katlanamayacağımı, bu yüzden Odette Lawton'a, karımı asla kürsüye çıkarttırmayacağımı söylediğimi. Brit'e, onu sevdiğimi ve onu acı çekerken görmeye dayanamayacağımı söyledim.

Bu açıklamamı yuttu.

Yalnızca gerçeği söyleyeceğinize yemin eder misiniz?

"Bay Bauer," diyor savcı, "bu, karınız Brittany ile ilk çocuğunuz muydu?"

Sırtımdan ter boşalıyor. Jüri üyelerinin başımdaki Svastika dövmesine baktıklarını hissediyorum. Bakmıyor gibi yapanlar dahi kaçamak bakışlar atıyorlar. Ellerimle iskemlemin kaidesini kavrıyorum. Ahşap hoş bir his veriyor. Sağlam. Silah gibi. "Evet. Çok heyecanlıydık."

"Oğlan olacağını biliyor muydunuz?"

"Hayır," diyorum. "Sürpriz kalsın istedik."

"Hamilelik süresince herhangi bir komplikasyon oldu mu?"

"Eşimde gebelik şekeri vardı. Doktor bize, karım diyetine uyduğu sürece bunun önemli bir sorun olmayacağını söyledi. Ve karım söyleneni yaptı. Sağlıklı bir bebeğimiz olmasını o da benim kadar istiyordu."

"Peki bebeğin doğumu Bay Bauer? Normal doğum muydu?"

"Her şey pürüzsüz geçti," diyorum, "ama tabii yükün asıl ağırlığını çeken ben değildim." Jürideki hanımefendiler, tıpkı savcının, kendimi sıradan bir baba gibi gösterirsem yapacaklarını söylediği gibi gülümsüyorlar.

"Peki bebeğiniz nerede dünyaya geldi?"

"Mercy-West Haven Hastanesi."

"Oğlunuz Davis doğduktan sonra, onu kucağınıza alabildiniz mi Bay Bauer?"

"Evet," diyorum. Savcının ofisinde, repliğini ezberleyen oyuncularmışız gibi bu kısmı prova ederken bana, gözyaşı dökersem çok etkili olacağını söylemişti. Ona, Tanrı aşkına, öyle ısmarlama ağlayamam ben, demiştim. Ama şimdi dönüp Davis'in doğduğu anı düşündüğümde hıçkırıklar boğazıma düğümleniyor. Ne delirtici ya, düşünsenize, bir kızı öyle çok seviyorsunuz ki onunla yepyeni bir insan üretebiliyorsunuz. Tıpkı iki çubuğu birbirine sürterek ateş elde eder gibi: Birdenbire bir dakika önce var olmayan, canlı ve yoğun bir şey beliriveriyor. Davis'in bana tekmeler savuran ayaklarını hatırlayabiliyorum. Avucumun içindeki elini. Beni düşüncelere daldıran o asi, fıldır fıldır gözlerini. "Hayatımda daha önce hiç tatmadığım bir duyguydu," diye itiraf ediyorum. Senaryonun dışına çıktım ve umurumda değil. "İnsanlar bir bebeğe ilk görüşte duydukları aşkı anlattıkları zaman, yalan söylediklerini düşünürdüm. Ama doğruymuş. Sanki tüm geleceğimi tam orada, onun yüzünde görebiliyordum."

"O hastaneye gitmeden önce, hastane personelinden herhangi birini tanıyor muydunuz?"

"Hayır. Brit'in doktoru orada çalışıyordu, dolayısıyla orası önceden kararlaştırılmıştı."

"O hastanede iyi bir deneyim yaşadınız mı Bay Bauer?"

"Hayır," diyorum kararlı bir sesle. "Yaşamadım."

"Karınız hastaneye kabul edildiği andan itibaren durum böyle miydi?"

"Hayır. O zaman gayet iyiydi. Sancılanma ve doğum sırasında da."

Savcı jüri kürsüsüne doğru yürüyor. "O halde, durum ne zaman değişmeye başladı?"

"İlk hemşire, görevi başka birine devrettiği zaman. Yeni hemşirenin siyah olduğunu gördüğümüzde."

Savcı yutkunuyor. "Bu neden sorun oldu Bay Bauer?"

Bilinçsiz bir hamleyle uzanıp kafamdaki dövmeyi sıvazlıyorum. "Çünkü ben beyaz ırkın üstünlüğüne inanıyorum."

Jüri üyelerinden bazılarının bana yönelik meraklı bakışları daha da sertleşiyor. Kimisi başını sağa sola sallıyor. Bazıları gözlerini önüne dikiyor.

"Demek beyaz ırkçısınız," diyor yargıç. "Siyahların, benim gibi insanların sizden aşağı konumda olması gerektiğine inanıyorsunuz."

"Siyah karşıtı değilim," diyorum. "Beyaz yanlısıyım."

"Dünyadaki pek çok insanın--hatta buradakilerin birçoğunun--düşüncelerinizi incitici bulabileceğini biliyorsunuzdur."

"Ama hastaneler tüm hastaları tedavi etmek zorundadır," diyorum, "fikirlerini beğenmedikleri kişiler olsalar bile. Okul basan keskin bir nişancı, polisler onu dışarı çıkarmaya çalışırken yaralansa ve acil servise getirilse, bir düzine insanı öldürmüş biri olsa dahi, doktorlar hayatını kurtarmak için onu ameliyat ederler. Eşimin ve benim hayat tarzımızın, başkalarının seçtiği hayatlardan farklı olduğunu biliyorum. Ama bu ülkenin asıl olağanüstü yanı hepimizin, her neyi istersek ona inanma hakkımızın olması."

"Bebeğinizin bakımından sorunlu hemşirenin bir siyah olduğunu öğrendiğinizde ne yaptınız?"

"Bir ricada bulundum. Onun bebeğime dokunmamasını talep ettim."

"Sözünü ettiğiniz Afro-Amerikalı hemşire bugün burada mı?"

"Evet." Parmağımla Ruth Jefferson'ı gösteriyorum. Oturduğu sandalyede biraz daha büzülüyor sanki.

Değilse bile ben öyle düşünmek istiyorum.

"Bunu kimden istediniz?" diye soruyor savcı.

"Başhemşireden," diye cevaplıyorum. "Marie Malone."

"Bu konuşmanın sonucunda ne oldu?"

"Bilmiyorum ama hemşire başka göreve verildi."

"Zanlının eninde sonunda oğlunuzla yeniden etkileşimi oldu mu?"

Başımla onaylıyorum. "Davis sünnet ediliyordu. Sözde büyütülecek bir işlem değildi. Onu bebek odasına götürüp işlem halledilir halledilmez geri getireceklerdi. Ama bir baktım kızılca kıyamet kopmuş. İnsanlar çığlıklar atıyor, yardım anonsları yapılıyor, acil müdahale arabaları koridorda mekik dokuyor, herkes bebek odasına doğru koşuyordu. Çocuğum içerideydi ve ben... Sanırım Brit de ben de anlamıştık. Bebek odasına koştuk ve orada, oğlumun etrafında bir insan kalabalığı toplanmıştı ve o kadının elleri yine oğlumun üstündeydi." Yutkunuyorum. "Onun canını yakıyordu. Oğlumun göğsüne öylesine sert, matkap gibi vuruyordu ki resmen onu ortadan ikiye bölecekti."

"İtiraz ediyorum!" diyor diğer avukat.

Yargıç dudak büküyor. "Kabul edildi."

"Peki siz ne yaptınız Bay Bauer?"

"Hiçbir şey demedim. Brit ve ben, ikimiz de şoke olmuştuk. Düşünsenize, bize bu işlemin önemli bir şey olmadığını söylemişlerdi. Sözde aynı gün akşam evimize dönecektik. Âdeta beynim, gözümün önünde olup bitenleri algılayamaz haldeydi."

"Sonra ne oldu?"

Jüri üyelerinin iskemlelerinin ucuna kaykıldıklarını fark ediyorum. Tüm yüzler bana dönük. "Doktorlar ve hemşireler öyle hızlı hareket ediyorlardı ki hangisi kimin eli, ayırt edemiyordum. Sonra pediyatrist hanım, Dr. Atkins içeri girdi. Oğlumla biraz uğraştı ve sonra... sonra, yapılacak bir şey olmadığını söyledi." Sözcükler, gözümden gitmeyen bir film gibi canlandı. Pediyatristin saate bakışı. Diğerlerinin, üstlerine silah doğrultmuş gibi elleri havada hep birlikte bir adım gerileyişleri. Oğlum, taş gibi kıpırtısız.

Hıçkırıklarıma hâkim olamıyorum. İskemleye sımsıkı tutunuyorum. Kendimi tutmazsam yumruklarım işe karışacak. Birini bulup bunun cezasını çektireceğim. Başımı kaldırıyorum ve bir saniyeliğine, içimin nasıl kupkuru olduğunu görmelerine fırsat veriyorum. "Doktor, oğlumun öldüğünü söyledi."

Odette Lawton bir kutu kâğıt mendille bana doğru yürüyor. Kutuyu aramızdaki parmaklığın tırabzanına koyuyor, ama ben mendil almaya yeltenmiyorum. Şu anda, Brit'in bunu yaşamak zorunda kalmamış olmasından dolayı mutluyum. Onun o anı tekrar yaşamak zorunda kalmasını istemem.

"Sonra ne yaptınız?"

"Bırakmalarına izin veremezdim." Sözler dilimden cam parçaları gibi dökülüyor. "Madem onlar oğlumu kurtarmıyor, ben kurtarırdım. Dosdoğru çöp kutusuna gittim ve Davis'e nefes aldırmak için kullandıkları solunum pompasını çöpten çıkardım. Tekrar nasıl bağlayabileceğimi bulmaya çalıştım. Kendi evladımı o durumda terk edip gitmeyecektim."

Bir ses duyuyorum, Brit'in yataktan çıkmayıp ağlamalarıyla evi titrettiği o haftalardan tanıdığım, tiz bir feryat. İzleyici sıralarındaki yerinde, âdeta bu olanların neden bizim başımıza geldiğini bedeniyle sorarcasına, insan bedeninden bir soru işareti gibi kıvrılmış duruyor.

"Bay Bauer," diyen savcının nazik sesiyle dikkatim tekrar ona yöneliyor. "Buradaki kimi insanlar sizi beyaz ırkçısı olarak adlandıracak ve Afro-Amerikalı bir hemşirenin çocuğunuzun bakımından men edilmesini talep ederek bu döngüyü ilk başlatanın siz

olduğunuzu söyleyeceklerdir. Hatta bahtsızlığınızdan dolayı yine sizi suçlayabilirler. Buna ne yanıt verirdiniz?"

Derin bir iç çekiyorum. "Ben yalnızca bebeğime olabildiğince iyi bir yaşam fırsatı sunmaya çalışıyordum. Bu beni beyaz ırkçısı mı yapıyor?" diye soruyorum. "Yoksa sadece sıradan bir baba mı?"

♠

Mahkeme molası bitene kadar Odette konferans odasında bana taktikler veriyor. "O avukatın işi, jürinin senden nefret etmesi için elinden geleni yapmak. Jüriye o hemşirenin ne saikle hareket ettiğini göstermesi bakımından, bu bir yere kadar tamam. Ama bir yere kadar. Senin ise onlardan farklı değil, onlarla benzer yönlerini göstermek için elinden geleni yapman gerek. Sakın nefretine odaklanıp her şeyi berbat etme."

Tekrar duruşmaya çağrılmadan önce Brit ve beni bir iki dakikalığına baş başa bırakıyor. "Şu kadın," diyor Brit, Odette gider gitmez. "Nefret ediyorum ondan."

Karıma dönüyorum. "Sence haklı mı? Sence bu başımıza gelenler bizim yüzümüzden mi oldu?"

Odette Lawton'un söylediklerini düşünüp duruyordum: Eğer o siyah hemşirenin aleyhine konuşmasaydım, bu olay farklı sonuçlanır mıydı? O hemşire Davis'in soluk almadığını fark ettiği anda onu kurtarmaya çalışır mıydı? Benim ona yaptığım gibi o da beni incitmek istemeseydi, oğluma kritik durumdaki diğer hastalar gibi muamele eder miydi?

Oğlum şimdi beş aylık olacaktı. Oturmayı öğrenmiş olur muydu acaba? Beni gördüğünde güler miydi?

Tanrı'ya inanıyorum. Benim inandığım Tanrı, bu dünyada O'nun için yaptıklarımızı takdir eder. O halde nasıl oluyor da kendi savaşçılarını böyle cezalandırıyor?

Brit, tiksintiyle yüzünü buruşturarak ayağa kalkıyor: "Sen ne ara böyle hanım evladı oldun?" diye soruyor ve arkasını dönüp gidiyor.

♠

Brit'in doğumuna bir iki hafta kala, komşularımız--muhtemelen dikenli tellerden atlayarak ülkeye girmiş Guatemalalı bir fasulyeci çift--bir köpek yavrusu aldılar. Dişli, uğursuz bir pamuk topağına benzeyen ve durmadan havlayan o minik pelüş şeylerden. Frida, köpeğin adı buydu ve durmadan bizim bahçeye girip çimlere sıçıyor, ciyak ciyak havlıyordu. Brit ne zaman biraz kestirmek için uzansa paspas kılıklı ahmak hayvan yine başlıyor, Brit'i uykudan uyandırıyordu. Brit'in sabrı taşınca ben de dayanamadım ve dosdoğru gidip kapılarını yumrukladım. Onlara, o pis itlerine ağızlık takmazlarsa icabına bakacağımı söyledim.

Derken bir gün alçıpan işinden eve döndüğümde, bu baklakafalardan biri açelyaların altında çukur kazarken histerik karısı yanında, kucağında bir ayakkabı kutusuyla bekliyordu. Eve girdiğimde, Brit kanepede oturuyordu. "Köpekleri ölmüş," diye haberi verdi.

"Evet galiba."

Brit arkaya doğru uzanıp bir antifriz şişesini havaya kaldırdı. "Tadı güzeldir. Ben küçükken babam, minik köpeğimizi bundan uzak tutmamı söylerdi."

Bir an yüzüne bakakaldım. "Frida'yı zehirledin mi?"

Brit bakışlarıma öyle küstah bir bakışla karşılık verdi ki bir an için karşımda Francis duruyor sandım. "Uyku uyutmuyordu bana," dedi. "Ya bebeğimi feda edecektim ya o lanet köpeği."

♠

Kennedy McQuarrie muhtemelen bal kabağı aromalı kahve seviyordur. Eminim Obama'ya oy veriyor, yardıma muhtaç köpekler hakkındaki kampanyalara bağış yapıyor ve hepimiz kardeşçe geçinebilsek aydınlık sıcacık bir dünya kurabileceğimize inanıyordur.

Kadın benim sabrımı taşıran, şu tipik ağlak liberallerden.

Bana doğru yürüdüğü şu anda, bunu aklımdan hiç çıkarmamaya çalışıyorum. "Dr. Atkins'in oğlunuzda MCADD adı verilen bir rahatsızlık olduğuna dair tanıklığını duydunuz değil mi?"

"Yani," diyorum, "bu hastalıkla ilgili taramaların pozitif çıktığını söylediğini duydum."

Savcı böyle söylememi tembihlemişti.

"Bay Bauer, tanı konulmamış MCADD hastalığı olan, kan şekeri düşmüş bir bebeğin solunum durması yaşayabileceğini anladınız mı?"

"Evet."

"Peki solunum yetmezliği geçiren bir bebekte kalp durması olabileceğini?"

"Evet."

"Ve bu bebeğin ölebileceğini?"

Başımı sallıyorum. "Evet."

"Bay Bauer, peki bu vakaların hiçbirinde, bir hemşirenin o bebeğin hayatını kurtarmak için mümkün olan her türlü tıbbi müdahalede bulunmasının bir şey fark ettirmeyeceğini, bebeğin yine de ölebileceğini de anladınız mı?"

"Ölebilir," diye tekrarlıyorum.

"Bu senaryoya göre, eğer oğlunuz o durumdaki bir bebekse, Rahibe Teresa da gelse onu kurtaramazdı, bunun farkındasınız değil?"

Kollarımı kavuşturuyorum. "Ama benim oğlum öyle değildi."

Kennedy başını dikleştiriyor. "Dr. Atkins'in ifadesini duydunuz ve Dr. Binnie de onu doğruladı. Bebeğinizde gerçekten de MCADD vardı Bay Bauer, öyle değil mi?"

"Bilmiyorum." Başımla Ruth Jefferson'ı işaret ediyorum. "O, bebeğimin testleri kesinleştirilemeden onu öldürdü."

"Buna gerçekten ve içtenlikle inanıyor musunuz?" diye soruyor. "Bilimsel kanıtların ışığında?"

"İnanıyorum," diyorum dişlerimin arasından.

Gözlerinde kıvılcımlar çakıyor. "İnanıyor musunuz," diyor, "yoksa inanmak zorunda mısınız?"

"Ne?"

"Bay Bauer, Tanrı'ya inanıyorsunuz değil mi?"

"Evet."

"Ve her şeyin bir nedeni olduğuna?"

"Evet."

"Bay Bauer, Twitter'da @WhiteMight mahlasını kullanıyorsunuz değil mi?"

"Evet," diyorum, ama bunun, sorularıyla ne alakası olduğuna dair en ufak bir fikrim yok. Her seferinde farklı bir yönden vuran kavurucu bir ayaz gibiler.

Delil olarak bir bilgisayar çıktısı gösteriyor. "Bu, geçen Temmuz'da sizin Twitter hesabınızdan yollanmış bir gönderi, değil mi?" Başımı sallıyorum. "Bunu yüksek sesle bize okuyabilir misiniz?"

"Herkes hak ettiğini bulur," diye okuyorum.

"O halde oğlunuz da başına gelenleri hak etmiş olsa gerek, öyle mi?"

Ellerimi tanık kürsüsünün parmaklıklarına kenetliyorum. "Ne dedin sen?" Sesim alçak, kızgın.

"Oğlunuz hak ettiğini bulmuş olsa gerek dedim," diye tekrarlıyor.

"Benim oğlum günahsızdı. Bir Aryan savaşçısıydı."

Cevabımı duymazdan geliyor. "Bu arada, siz de hak ettiğinizi bulmuş olmalısınız..."

"Kapa çeneni."

"Masum bir kadını, tamamen ve bariz biçimde tesadüfi bir ölüm yüzünden suçlamanız da bundan değil mi? Zira bunun yerine hakiki gerçeğe--yani oğlunuzun genetik bir hastalık taşıdığına--inansaydınız..."

Burnumdan soluyarak ayağa fırlıyorum. "Kes sesini!"

Savcı haykırırken bu kaltak avukat, bağırarak onun sesini bastırıyor. "Oğlunun ölümünün tamamen anlamsız olduğu ve talihsizlikten

ibaret olduğu gerçeğini kabullenemiyorsun. Ruth Jefferson'ı suçlamaya mecbursun, çünkü bunu yapmadığın takdirde suçlu sen olacaksın, zira sen ve karın her nasılsa DNA'sı kusurlu bir 'Aryan' çocuk yapmışsınız. Öyle değil mi Bay Bauer?"

Göz ucuyla, Odette Lawton'un yargıca doğru yürüdüğünü görüyorum. Ama ben çoktan yerimden fırlamış tanık kürsüsünün tırabzanlarından aşağı uzanıyorum. İçimde uyuyan canavar aniden uyanıp ağzından alevler fışkırtmaya başlıyor. "Seni kaltak!" diyerek Kennedy McQuarrie'nin gırtlağına atılıyorum. Parmaklıklardan yarı yarıya sarkmışken, avanak sahte muhafızlardan biri beni zapt ediyor. "Irkına ihanet eden bir pisliksin!"

Uzaktan yargıcın çekiciyle kürsüye vurarak tanığın dışarı çıkarılması çağrısı yaptığını duyuyorum. Sürüklenerek mahkeme salonundan çıkarıldığımı, ayakkabılarımın zeminde sürtündüğünü hissediyorum. Brit'in bana seslenişini, Francis'in sloganlarını ve Yalnizkurt.org yazarlarının gümbür gümbür alkışlarını duyuyorum.

Sonrasını pek hatırlamıyorum. Tek hatırladığım gözümü açıp kapadığımda kendimi mahkeme salonundan başka bir yerde bulduğum. Bir yerlerde, beton duvarlar, küçük bir yatak ve tuvaleti olan bir hücredeydim.

Bana yüzyıllar geçmiş gibi gelse de yalnızca yarım saat sonra Odette Lawton çıkageliyor. Gardiyan hücrenin kapısını açıp da Odette Lawton karşıma dikilince kahkaha atmamak için kendimi zor tutuyorum. Kurtarıcım siyah bir kadın. Buyurun bakalım!

"Yaptığın şey tam bir ahmaklık," diyor. "Benim de savunma avukatını öldürmek istediğim çok olmuştur ama bunu fiilen denemeye asla kalkışmadım."

"Kılına bile dokunmadım," diyorum somurtarak.

"Jüri *bunu hiç umursamaz*. Bay Bauer, size şunu söylemeliyim ki, oradaki taşkınlığınız iddia makamının bu davada sahip olduğu tüm avantajları boşa çıkardı. Benim yapabileceğim başka bir şey yok."

"Ne demek istiyorsun?"

Bana bakıyor. "Takipsizlik kararı verildi."

Ama ben bu davanın peşini bırakmam. Asla.

KENNEDY

Bıraksalar Yargıç Thunder'in ofisine parendeler atarak girerdim.

Howard'ı Ruth'la birlikte konferans salonunda bırakıp çıkıyorum. Tüm bu davayı çöpe attırabilmem için harika bir fırsat doğdu. Beraat kararı için başvurumu yaptım ve yargıcın makamına girer girmez Odette'in yenilgiyi şimdiden kabullenmiş olduğunu şıp diye anlıyorum. "Sayın Yargıç," diye söze başlıyorum, "bu bebeğin öldüğünü biliyoruz ve bu çok acı bir olay, ancak Ruth Jefferson'ın burada kasıtlı, kötü niyetli ya da ihmalkâr bir davranışı olduğuna dair tek bir delil dahi sunulamadı. İddia makamının öne sürdüğü cinayet iddiası delillerle desteklenmediğinden hukuken bu davanın düşürülmesi icap eder."

Yargıç, Odette'e dönüyor. "Savcı Hanım? Planlı cinayet olduğuna dair deliller nerede? Kasıt delilleri?"

Odette cevap vermek için lafı dolandırıyor. "Şahsen, bebeğin kısırlaştırılması konusundaki aleni beyanın güçlü bir delil olduğunu düşünüyorum."

"Sayın Yargıç, bu, ayrımcılığa maruz kalmış bir kadının o kırgınlıkla verdiği bir tepkiydi," diyorum. "Daha sonra gerçekleşen olaylara bakılarak bu huzursuzluk verici bağlantı kuruldu. Ama yine de bu bir cinayet planına işaret etmez."

"Bayan McQuarrie'ye hak vermek zorundayım," diyor Yargıç Thunder. "Kin gütme mi? Evet. Planlı cinayet mi? Kanun lafzına göre, hayır. İstediğiniz yönde gitmeyen davalardan sonra siz avukatlar, yargıçlar hakkındaki intikamcı beyanlarınızdan sorumlu tutulsaydınız hepiniz cinayetle suçlanırdınız. Dava düşmüştür ve Bayan McQuarrie, beraat talebiniz onaylanmıştır."

Müvekkilime bu harika haberi vermek için konferans odasına doğru yürürken, etrafta kimse olmadığından emin olmak için arkamı kontrol ettikten sonra topuklarım üstünde hafifçe zıplıyorum. Eh, ne de olsa bir cinayet davasında rüzgârın istediğiniz yönde esmesi her gün olan şey değil. Harry'nin beni ofisine çağırıp o huysuz edasıyla onu şaşırttığını söylemesini hayal ediyorum. Bundan böyle, büyük davalarda kendi payıma düşeni almama izin vereceğini ve şimdiki görevlerimi yapması için Howard'ı terfi ettireceğini düşlüyorum.

Sevinç içinde toplantı salonuna dalıyorum. Howard ve Ruth umutla bana dönüyorlar. "Yargıç cinayet suçlamasını reddetti," diyorum sırıtarak.

"Oleeey!" diyerek Howard havaya bir yumruk savuruyor.

Ruth daha temkinli. "Eminim iyi bir haber... de ne kadar iyi?"

"Muhteşem," diyorum. "İhmalkârlık nedeniyle ölüme sebebiyet vermek, hukuken bambaşka bir şey. En kötü senaryoda--mahkûmiyet durumunda--bile hemen hiç hapis yatmazsın ve doğrusu tıbbi delillerimiz öyle güçlü ki jüri beraat vermezse çok şaşar..."

Ruth boynuma atılıyor. "Teşekkür ederim."

"Düşün bir," diyorum. "Bu hafta sonuna kadar her şey bitmiş olabilir. Yarın mahkemeye gidip savunmanın başka delil sunmayacağını söyleyeceğim ve eğer jüri düşündüğüm kadar çabuk bir kararla geri dönerse..."

"Dur bakalım," diye Ruth sözümü kesiyor. "Ne dedin?"

Bir adım geriliyorum. "Makul şüphe yarattık. Kazanmak için tek yapmamız gereken budur."

"Ama ben tanıklığımı yapmadım," diyor Ruth.

"Bence sen o kürsüye çıkmamalısın zaten. Şu anda her şey bizim için son derece iyi gidiyor. Jürinin aklında kalan son şey o dengesiz Turk Bauer'in beni kovalamaya kalkmasıyken sen onları çoktan tamamen kendi tarafına aldın."

Ruth çok ama çok ciddi duruyor. "Söz vermiştin."

"Ben seni beraat ettireceğime söz verdim ve bunu başardım."

Ruth başıyla reddediyor. "Benim de söztimü söyleyeceğime söz vermiştin."

"Ama asıl güzel olan zaten bu mecburiyetinin kalmaması," diyorum. "Jüri kararını bildirecek ve sen işine geri döneceksin. Tüm bunlar hiç yaşanmamış gibi yapacaksın."

Ruth'un sesi yumuşak ama kararlı. "Bütün bunlar hiç olmamış gibi davranabileceğimi mi sanıyorsun?" diye soruyor. "Her gün, gittiğim her yerde bunu görüyorum ben. Öylece oraya gidip işimi geri alabileceğimi mi zannediyorsun? Bundan sonra daima o belalı siyah hemşire olarak anılacağımı görmüyor musun?"

"Ruth," diyorum şaşkınlıkla. "Bu jürinin seni suçsuz bulacağından %99 eminim. Bundan daha fazla ne isteyebilirsin ki?"

Başını sallıyor. "Hâlâ bunu sorabiliyorsun öyle mi?"

Neyi kastettiğini biliyorum.

Aslında, mahkemede konusunu açmayı reddettiğim her şey: Derinin renginden dolayı hedef alındığını bilmenin nasıl bir şey olduğu. Canını dişine takıp çalışmana, mesleğinde kusursuz olmana rağmen bunların bağnazlık karşısında en ufak bir fark yaratmamasının ne demek olduğu.

Evet, daha önce ona, jüriye hikâyeyi kendi açısından anlatmaya fırsatı olabileceğini söylemiştim. Ama onlara beraat kararı için zaten bir dayanak sunmuşken bunun ne gereği var ki?

"Edison'u düşün," diyorum.

"Oğlumu elbette düşünüyorum!" diyor Ruth, öfkeyle. "Kendi sözünü söyleyemeyen annesi için ne düşünür, doğrusu merak ediyorum." Gözlerini kısıyor. "Kanunların nasıl işlediğini biliyorum Kennedy. İddia makamının delil göstermekle yükümlü olduğunu biliyorum. Ben istediğim takdirde beni o tanık kürsüsüne çıkarmak zorunda olduğunu da. Dolayısıyla sanırım asıl soru şu: Mesleğinin gereğini yapacak mısın? Yoksa sen de diğer beyazlar gibi bana yalan mı söyledin?"

Amerikan Açık Tenis Turnuvası bayanlar finalini izler gibi atışmamızı seyreden Howard'a dönüyorum. "Howard," diyorum sakin sakin, "Bir dakika dışarı çıkıp müvekkilimle baş başa konuşmama izin verir misin?"

Howard boynunu büküp dışarı süzülüyor. Ruth'a dönüyorum. "Bu da nesi kuzum? Şimdi ilkelere bağlılığın sırası değil. Bu konuda bana güvenmek zorundasın. Eğer o kürsüye çıkıp ırktan söz etmeye başlarsan halihazırda jürinin gözünde edindiğimiz üstünlüğü sileceksin. Onları yabancılaştıracak ve kendilerini huzursuz hissettirecek meseleleri konuşmuş olacaksın. Üstelik, kırgınlığın ve kızgınlığın açıkça ortaya serilecek ve şimdi sana duydukları tüm sempatiyi tersine çevirecek. Jürinin duyması gereken her şeyi ben zaten söyledim."

"Hakikat hariç," diyor Ruth.

"Sen neden söz ediyorsun?"

"Ben o bebeği hayata döndürmeye çalıştım. Sana ilk başta ona dokunmadığımı söyledim. Başka herkese de böyle söyledim. Ama aslında dokundum."

Midem buruluyor. "Bunu neden daha önce söylemedin bana?"

"Başta yalan söyledim, çünkü işimi kaybedeceğimden korkuyordum. Sonrasında ise sana güvenip güvenemeyeceğimi bilemediğimden yalan söyledim. Sonra da ne zaman sana gerçeği söylemeye çalışsam, bunu bu kadar uzun süredir gizlemiş olduğum için öyle utandım ki söylemek gitgide zorlaştı." Derin bir nefes alıyor. "İlk tanıştığımız gün sana anlatmam gereken gerçek şuydu: O bebeğe dokunmamam icap ediyordu; hasta dosyasına yazılmıştı bu. Ancak bebek morarınca battaniyesini açtım. Onu yüzüstü çevirdim. Ayaklarına hafifçe vurdum ve yan çevirdim. Bir bebeğin tepkilerini diriltmek istendiğinde yapılacak her şeyi yaptım. Sonra uzaktan ayak sesleri duyunca, bebeği tekrar battaniyesine sardım. Bana yasaklanan şeyi yaparken birilerine görünmek istemedim."

"Neden hikâye uydurdun Ruth," diye soruyorum bir an sonra. "Jüri bunu duyup canla başla elinden geleni yaptığını düşünebilirdi.

Ama çuvalladığını ve onun ölümüne neden olacak bir şey yaptığını da düşünebilirlerdi."

"Görevimi yaptığımı onların bilmelerini istiyorum," diyor Ruth. "Bana bunun deri rengimle bir ilgisi olmadığını, konunun benim yeterliğim olduğunu söyleyip duruyorsun. Eh, ben de her şeyin yanında benim iyi bir hemşire olduğumu bilmelerini istiyorum. Ben o bebeği kurtarmaya çalıştım."

"O kürsüye çıkarsan kendi hikâyeni anlatabileceğini ve kontrolü de elinde tutabileceğini sanıyorsun. Ama bu iş öyle yürümüyor. Odette seni lime lime edecektir. Bunu senin yalancılığının kanıtı olarak göstermek için ne gerekiyorsa yapacaktır."

Ruth yüzüme bakıyor. "Beni katil sanmalarındansa yalancı olduğumu düşünmelerini yeğlerim."

"Eğer oraya çıkıp şimdiye dek anlattığımızdan farklı bir hikâye sunarsan," diye tane tane anlatıyorum, "inandırıcılığını kaybedersin. Ben de kendi inandırıcılığımı kaybederim. Senin için en iyisinin ne olduğunu biliyorum. Bize *hukuki danışman* denmesi boşuna değil: Senin benim sözümü dinlemen icap ediyor."

"Emirlere uymaktan bezdim artık. Bunu son yaptığımda başıma bu belayı açtım." Ruth kollarını kavuşturuyor. "Yarın beni o kürsüye çıkarıyorsun," diyor kupkuru bir sesle. "Aksi halde yargıca, tanıklığımı engellediğini söylerim."

Ve böylece, bu davayı kaybedeceğim belli oluyor.

♠

Ruth'la beraber davaya hazırlandığımız sıralarda, bir gece ikimiz bizim evin mutfağında çalışırken Violet şımarmış, iç çamaşırlarıyla evin içinde daireler çizerek koşturuyor ve uçan at oynuyordu. Ara ara konuşmalarımız çığlıklarıyla bölünürken, aniden o sevinç çığlıkları yerini acı bir feryada bıraktı. Hemen ardından, Violet'in ağlamasını duyduk ve salona koştuğumuzda onu şakağından süzülen kanla yerde yatar bulduk.

Dizlerimin bağı çözüldü, ama ben daha kızımın yanına varamadan Ruth onu kollarına almış ve gömleğinin ucunu yaraya basturmuştu. "Tamaaam," diye onu sakinleştirdi. "Ne oldu bakalım?"

"Ayağım kaydı," diyerek hıçkırdı Vi, kanı Ruth'un gömleğine yayılırken.

"Şurayı küçücük yarmışsın," dedi Ruth sakin sakin. "Ben şimdi icabına bakarım." Sonra evimde bana talimatlar yağdırarak bir ıslak bez, antibiyotik merhem ve ilkyardım çantasından bir yara bandı getirtti. Violet'i bir an bile kucağından bırakmadan sürekli onunla konuştu. Hatta dikiş atılması gerekebilir diye Yale-New Haven'a gitmemizi önerirken dahi ben Violet'in yüzünde iz kalır mı, çocuğuma daha iyi göz kulak olmadığımdan ya da kaygan ahşap zeminde çorapla koşmasına göz yumduğumdan Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından mimlenir miyim düşünceleriyle bir türlü sakinleşemezken Ruth, son derece soğukkanlı, ölçülüydü. Violet'e iki dikiş atılması gerektiğinde kızım bana değil, yeterince bağırarak şarkı söylersek hiç acımayacağına söz veren Ruth'un boynuna sarıldı. Sonra üçümüz birden gırtlağımızı yırtarcasına bağırarak *Let It Go*'yu söyledik ve Violet hiç ağlamadı. Gece, Violet alnında artık temiz bir sargı beziyle yatağında uyuyakaldığında Ruth'a teşekkür ettim.

İşinde çok iyisin, dedim ona.

Farkındayım, dedi.

Ruth'un istediği yalnızca bu. Irkından dolayı kendisine haksızlık edildiğini insanların bilmesi ve suçlu ilan edilip adının lekelenmesi pahasına da olsa hemşirelik itibarını zedelememek.

"Yalnız içiyorsun," diyor Micah hastaneden dönüp beni karanlıkta mutfakta Şiraz şişesiyle görünce. "Malum, ilk belirtilerden biridir."

Kadehimi kaldırıp büyük bir yudum alıyorum. "Neyin ilk belirtisi?"

"Yetişkinliğin belki de," diye teslim ediyor. "Günün zorlu mu geçti?"

"Başta harikaydı. Hatta rüya gibi. Ama çok geçmeden berbat oldu."

Micah yanıma oturup kravatını gevşetiyor. "Konuşmak ister misin? Yoksa ben ayrı bir şişe mi açayım?"

Şiraz'ı ona doğru itiyorum. "Beraati garantilediğimi düşünüyordum," diye iç geçiriyorum. "Sonra Ruth gidip her şeyi batırmaya karar verdi."

Micah kadehine şarap doldururken, ben de olan biteni anlatmaya koyuluyorum. Turk Bauer'in nefret kusuşundan beni kovalarken gözlerinde beliren ifadeye; beraat başvurum kabul edildiği zaman yaşadığım adrenalin patlamasından Ruth'un bebeği canlandırmaya çalıştığına dair itirafına ve Ruth talep ederse onu tanık kürsüsüne çıkarmak zorunda olduğumu şaşkınlıkla idrak edişime. Bu benim ilk cinayet davamı kazanma şansımı yok edecek olsa bile.

"Yarın ne yapacağım peki?" diye soruyorum. "O kürsüde Ruth'a ne sorarsam sorayım kendi kendini suçlu durumuna düşürecek. Savcının çapraz sorguda ona yapacaklarını saymıyorum bile." Kendisine böyle bir lütfun sunulacağından haberi bile olmayan Odette'i düşününce ürperiyorum. "Bu kadar yaklaştığıma inanamıyorum," diyorum fısıltıyla. "Ruth'un bunu batıracağına inanamıyorum."

Micah boğazını temizliyor. "Birinci itiraz: Belki de kendini bu denklemden çıkarman lazım."

Micah'yı hafif bulanık görecek kadar sarhoş olduğumdan, galiba yanlış duydum. "Pardon ne dedin?"

"Yaklaşan sen değildin. Ruth'tu."

Homurdanıyorum. "Laf salatasını bırak. Kazansak da kaybetsek de birlikteyiz."

"Ama onun için çok daha fazlası söz konusu," diyor Micah tatlılıkla. "İtibarı. Kariyeri. Hayatı. Kennedy, bu senin ilk önemli davan. Ruth içinse hayatının davası."

Elimle saçımı düzeltiyorum. "İkinci itirazın ne peki?"

"Ya Ruth için bu davadaki en önemli şey kazanmak değilse?" diyor Micah. "Onun için asıl önemli olan *ne* söyleyeceğinden ziyade... nihayet bunu söylemek için ona fırsat tanınmasıysa?"

Söylemen gereken şeyi söyleyebilmek, sonunda hapsi boylamana yol açacak olsa bile, buna değer mi? Seni mahkûmiyet kafesine tıkacaksa? Bu bana şimdiye dek öğretilen, bugüne dek inandığım her şeye ters.

Ama yargılanan ben değilim.

Parmaklarımı şakaklarıma bastırıyorum. Micah'nın sözleri zihnimde dönüp duruyor.

Micah kadehindeki şarabı benimkine boşaltıyor. "Senin daha çok ihtiyacın var," deyip alnıma bir öpücük konduruyor. "Fazla geç olmadan yat uyu."

♠

Cuma sabahı aceleyle Ruth'la buluşmaya otoparka giderken Belediye Binası yanındaki çimenlikte bulunan anıtın önünden geçiyorum. Anıt, Amistad isyanına karışmış kölelerden biri olan Sengbe Pieh anısına yapılmış. 1839'da bir grup Afrikalı evlerinden toplanıp kölelik için gemiyle Karayipler'e götürülmüş. Afrikalılar yolda isyan çıkararak gemi kaptanı ve aşçıyı öldürmüşler ve gemideki diğer gemicileri, rotayı tekrar Afrika'ya çevirmeye zorlamışlar. Ancak gemiciler Afrikalıları kandırıp kuzeye yol almış ve burada gemiye ABD'li yetkililer çıkmışlar. Afrikalılar, yargılanacakları güne kadar New Haven'da bir ambara hapsedilmişler.

Afrikalılar, melez bir aşçıdan duydukları, beyaz tayfanın siyahları öldürüp etlerini yiyecekleri söylentisi üzerine isyan çıkarmıştı. Gemideki beyazlar ise Afrikalıların yamyam olduklarına inanıyorlardı.

İki taraf da yanılmıştı.

Otoparka vardığımda, Ruth gözlerime bakmaktan dahi kaçınıyor. Yanında Edison'la hızlı hızlı adliye binasına yürümeye koyulurken onu kolundan yakalıyorum. "Hâlâ bunu yapmaya kararlı mısın?"

"Uyuyup uyanınca fikrimi değiştireceğimi mi sandın?" diye soruyor.

"Öyle umut etmiştim," diyorum. "Sana yalvarıyorum Ruth."

"Anne?" Edison, şaşkın bir ifadeyle bir onun bir benim yüzüme bakıyor.

Edison'a şu yaptığını düşün, der gibi kaşlarımı kaldırıyorum.

Ruth oğlunun koluna giriyor. "Gidelim," diye cevap veriyor ve yürümeye devam ediyor.

Adliyenin önü kalabalıkla dolup taşıyor; medya, davacı tarafın kovuşturmayı bitirdiği haberini duyurduktan sonra tansiyon gitgide yükseliyor. Nöbete devam eden Wallace Mercy ve ekibi gözüme çarpıyor. Belki de Ruth'un üzerine Wallace Mercy'yi salmalıydım; belki de o, Ruth'u ses çıkarmadan adaletin lehine işletilmesine izin vermeye ikna edebilirdi. Ama benim tanıdığım Wallace, düşüncelerini duyurmak için böyle bir fırsatı asla geri tepmezdi. Muhtemelen Ruth'un söylemek istediği şeyler için ona akıl hocalığı yapmayı teklif ederdi.

Howard mahkeme salonunun önünde volta atıyor. "Eee," diyor gerginlikle. "Biz çekiliyor muyuz? Yoksa..."

"Evet," diye kestirip atıyorum. "Yoksa."

"Belki bilmek istersin diye söylüyorum, Bauer'ler geri döndü. İzleyici sıralarındalar."

"Eksik olma Howard," diyorum alayla. "İyice moralimi düzelttin."

Yargıcın gelişi ve ayağa kalkmamızın söylenmesinden saniyeler önce Ruth ile bir kez daha konuşuyorum. "Sana tek bir tavsiyem var," diye fısıldıyorum. "Olabildiğince soğukkanlı ve sakin görün. Sesini yükselttiğin anda, iddia makamı üstüne çullanacak. Ve Odette'in çapraz sorgusu sırasında ona nasıl cevap veriyorsan, bana da tam tamına aynı cevapları vermelisin."

Bana bakıyor. Gözlerimizin buluştuğu çok kısa bir an, o gözlerdeki titrek parıltıyı, o korkuyu görmeme yetiyor. Bu zayıflığı fark ettiğimde onu yeniden kararından döndürme niyetiyle ağzımı açıyorum, ancak o anda aklıma Micah'nın sözleri geliyor. "İyi şanslar," diyorum.

Ayağa kalkıp Ruth Jefferson'ı tanık kürsüsüne çağırıyorum.

Kürsüde her nasılsa küçülmüş görünüyor. Saçlarını her zamanki gibi ensede topuz yapmış. Böyle ne kadar sert göründüğünü daha önce fark etmiş miydim? Ellerini sıkı sıkı önüne kavuşturmuş. Ben, titremeden durmaya çalıştığı için böyle yaptığını bilsem de jüri bunu bilmiyor. Onların gözünde bu Ruth'u olsa olsa fazla resmî, ciddi gösterir. Ruth, hiçbir duygu belirtisi sergilemeden sakince yeminini tekrarlıyor. Tüm gözleri üzerinde hissettiğinden böyle yaptığını biliyorum. Ama utangaçlık yanlışlıkla kibir gibi algılanabilir ve bu da feci bir hata olur.

"Ruth," diye başlıyorum, "kaç yaşındasın?

"Kırk dört."

"Nerede doğdun?"

"Harlem, New York."

"Orada mı okudun?"

"Yalnızca birkaç yıl. Sonra burslu olarak Dalton'a geçiş yaptım."

"Üniversiteyi bitirdin mi?"

"Evet, lisans eğitimimi SUNY Plattsburgh'da tamamladım, sonra da Yale'den hemşirelik diploması aldım."

"Bize o eğitimin ne kadar sürdüğünü söyler misin?"

"Üç yıl."

"Hemşire olarak mezun olurken yemin ediyor musunuz?"

Ruth başını sallıyor. "Florence Nightingale yemini denen yemini okuyoruz," diyor.

Bir parça kâğıdı deliller arasına alıp Ruth'a veriyorum. "Bu o yemin mi?"

"Evet."

"Bunu yüksek sesle okur musun?"

"Tanrı'nın ve burada toplananların huzurunda, hemşirelik mesleğinin etik kurallarına bağlı kalacağıma, hemşirelik ekibinin diğer mensuplarıyla içtenlikle iş birliği içinde çalışacağıma"--burada duralıyor--"işimi gözetlemekle görevlendirilmiş doktor ve hemşirenin

talimatlarını içtenlikle ve elimden gelen en iyi şekilde yerine getireceğime ant içerim." Ruth derin bir nefes alıp devam ediyor. "Kötücül ve kindar hiçbir fiilde bulunmayacağıma ve hastaya bile bile zararlı bir ilaç vermeyeceğime, yanlış tedaviye yardımcı olmayacağıma; çalışırken bana sunulmuş olabilecek gizli bilgileri asla ifşa etmeyeceğime ve uygulamalı hemşireliğin standartlarını ve itibarını yükseltmek için elimden gelen her şeyi yapacağıma ant içerim. Varlığım, hemşirelik mesleğine ve onun yüce ideallerine armağan olsun." Başını kaldırıp bana bakıyor.

"Bu yemin siz hemşireler için çok önemli midir?"

"Bunu çok ciddiye alırız," diyor Ruth. "Bizim için, doktorların Hipokrat yeminine denktir."

"Mercy-West Haven Hastanesi'nde ne zamandır çalışıyorsunuz?"

"Yirmi yıldan biraz fazla oldu," diyor Ruth. "Tüm kariyerim boyunca oradaydım."

"Oradaki sorumluluklarınız neler?"

"Ben yenidoğan hemşiresiyim. Bebeklerin doğumuna yardımcı olurum, sezaryenler sırasında ameliyathanede bulunurum, anneyle ve doğum sonrasında da yenidoğan bebekle ilgilenirim."

"Haftada kaç saat çalışıyordunuz?"

"Kırk ya da üstü," diye cevaplıyor Ruth. "Sık sık fazla mesaiye kalmamız istenir."

"Evli misin Ruth?"

"Dulum," diyor. "Kocam askerdi ve Afganistan'da öldü. On yıl kadar önce."

"Çocuğun var mı?"

"Evet, oğlum, Edison. On yedi yaşında." Gözleri parlıyor ve sıraların arasında Edison'u arıyor.

"2 Ekim 2015 günü sabahı işe gelişini anımsıyor musun?"

"Evet," diyor Ruth. "On iki saatlik bir vardiya için sabah yedide hastaneye vardım."

"Davis Bauer'e bakmakla mı görevlendirildin?"

"Evet. Annesi o sabah erken saatlerde doğum yapmıştı. Ben Brittany Bauer'in rutin doğum sonrası bakımı ve hemşirelerin yaptığı bebek muayenesiyle görevlendirildim."

Ruth adım adım muayeneyi anlatıp bunu hastane odasında yaptığını söylüyor.

"O halde, Brittany Bauer de orada mıydı?"

"Evet," diyor Ruth. "Kocası da oradaydı."

"Bu muayene sırasında önemli herhangi bir bulguya rastladın mı?"

"Kalpte bir üfürme olduğunu dosyaya not ettim. Alarma geçmemizi gerektirecek bir durum olduğunu düşünmedim, çünkü yenidoğan bebeklerde bu çok yaygın bir rahatsızlıktır. Ama pediyatristin bir dahaki gelişinde kontrol etmesi gereken bir şey olduğu da kesindi, zaten bu yüzden dosyaya not ettim."

"Bay ve Bayan Bauer'le oğullarının doğumundan önce tanışıklığın var mıydı?"

"Hayır," diyor Ruth. "Onlarla ilk kez o odada karşılaştım. Güzel oğulları için onları tebrik ettim ve rutin bir kontrol için orada olduğumu bildirdim."

"Onlarla ne kadar süre odada kaldınız?"

"On-on beş dakika."

"Bu sürede ebeveynlerle herhangi bir sözlü alışverişin oldu mu?"

"Kalpteki üfürmeden söz ettim ve bunun için kaygılanmaya hiç gerek olmadığını söyledim. Ve onlara bebeğin şeker düzeylerinin doğumdan beri iyiye gittiğini söyledim. Ardından, bebeği temizledikten sonra, onu emzirmeye çalışmamızı önerdim."

"Nasıl bir tepki aldın peki?"

"Bay Bauer bana karısından uzak durmamı söyledi. Sonra da amirimle görüşmek istediğini söyledi."

"O zaman neler hissettin Ruth?"

"Şok olmuştum," diyor Ruth. "Onları kızdıracak ne yaptığımı bilmiyordum."

"Sonra ne oldu?"

"Patronum Marie Malone, bebeğin dosyasına Afro-Amerikalı personelden kimsenin bu bebeğe dokunmaması gerektiğini bildiren bir not ekledi. Ona bunun nedenini sordum ve bana bunun ebeveynlerin ricası üzerine yapıldığını ve benim başka bir göreve aktarılacağımı söyledi."

"Bebeği tekrar ne zaman gördün?"

"Cumartesi sabahı. Ben bebek koğuşundayken bebeğin yeni hemşiresi Corinne onu sünnet işlemi için getirdi."

"O sabah sorumlu olduğun işler nelerdi?"

Ruth kaşlarını çatıyor. "İki, pardon, üç hastam vardı. Çok zorlu bir gece geçirmiştim; hastalık izniyle gelemeyen bir hemşirenin yerine fazladan bir vardiya çalışmıştım. Bebek odasına da temiz çarşaf almak ve bir PowerBar atıştırmak üzere girmiştim, çünkü vardiya boyunca bir lokma bir şey yememiştim."

"Bebeğin sünnetinden sonra ne oldu?"

"O sırada odada değildim ama her şeyin olağan biçimde sürdüğünü varsayıyordum. Derken Corinne beni yakaladı, hastalarından birinin acilen ameliyata alınması gerektiğini ve sünnet sonrası evrede bebeğin gözetlenmesinin protokol gereği olduğunu söyleyerek onu gözlememi istedi."

"Kabul ettin mi?"

"Başka seçeneğim yoktu ki. Gerçekten, bu işi yapacak başka tek bir kişi yoktu. Corinne'in ya da sorumlu hemşirem Marie'nin çabucak dönüp görevi devralacağını biliyordum."

"Bebeği ilk gördüğünde nasıl görünüyordu?"

"İyiydi," diyor Ruth. "Kundağına sarılıydı ve çabucak uyuyakalmıştı. Ama bir iki dakika sonra başımı indirdiğimde benzinin kül gibi olduğunu fark ettim. Hırıltılı sesler çıkarıyordu. Soluk almakta güçlük çektiğini görebiliyordum."

Tanık kürsüsüne doğru yürüyüp elimi tırabzana koyuyorum. "O anda ne yaptın Ruth?"

Derin bir nefes alıyor. "Kundağı çözdüm. Bebeğe dokunarak, tepki verdirmek için ayaklarına hafifçe vurmaya başladım."

Jüridekiler şaşkınlıkla bakıyor. Odette, yüzünü kaplayan bir tebessümle kollarını kavuşturup iskemlesine çöküyor.

"Bunu neden yaptın peki? Amirin o bebeğe dokunmamanı söylememiş miydi?"

"Yapmak zorundaydım," diye itiraf ediyor Ruth. Kozasından çıkan bir kelebek misali nasıl özgürlüğe kanat açtığını görebiliyorum. Sesi hafifliyor, ağzının kenarlarındaki parantez çizgileri yumuşuyor. "Böyle bir durumda, her iyi hemşirenin yapacağı budur."

"Sonra ne oldu?"

"Bir sonraki adımda acil çağrısı yapıp, bebeği canlandırmak için tüm ekibi toplamak gerekiyordu. Ama o anda ayak sesleri duydum. Birinin geldiğine emindim ama ne yapacağımı bilmiyordum. Bana yapmamam söylediği halde bebekle temas kurduğum için biri beni görürse başımın belaya gireceğini düşündüm. Bu yüzden tekrar bebeği kundağa sardım ve geri çekildim. O anda Marie içeri girdi." Ruth başını kucağına eğiyor. "Bana ne yaptığımı sordu."

"Sen ne dedin Ruth?"

Ruth, utançla kocaman açılmış gözlerini kaldırıp yüzüme bakıyor. "Hiçbir şey yapmadığımı söyledim."

"Yalan söyledin öyle mi?"

"Evet."

"Öyle anlaşılıyor ki, bu tek yalanın değildi: Sonradan polis sorgusunda o bebeği hayata döndürmek için herhangi bir girişimde bulunmadığını beyan ettin. Neden peki?"

"İşimi kaybedeceğimden korktum." Savunmasını yapmak için jüriye döndü. "Varlığımın her zerresi bana o bebeğe yardım etmem gerektiğini söylüyordu... ama amirimin emirlerine karşı gelirsem

cezalandırılacağımı da biliyordum. İşimi kaybedersem oğluma kim bakacaktı?"

"Yani kısacası, ya işini gereğince yapmama ya da amirinin emrini ihlal etme ikilemiyle karşı karşıya kaldın, öyle mi?"

Başını sallıyor. "Çıkışsız bir durumdaydım."

"Sonra ne oldu?"

"Acil ekibi müdahaleye çağırıldı. Benim görevim kalp masajını yapmaktı. Elimden gelenin en iyisini yaptım, hepimiz yaptık, ama sonunda hiçbiri yetmedi." Gözlerini yukarı kaldırıyor. "Ölüm saati söylenip de Bay Bauer, ambu torbasını çöp kutusundan alarak müdahaleye kendisi devam etmeye çabaladığı anlarda kendimi zor zapt ettim." Gözleri, hedefini arayan bir ok gibi sıraların arasında Turk Bauer'i arıyor. "Düşündüm: *Ben neyi eksik yaptım? Daha farklı ne yapabilirdim?*" Duraklıyor. "Sonra da şöyle dedim: *Bana izin verirler miydi peki?*"

"İki hafta sonra bir mektup aldınız," diyorum. "Bize ondan söz eder misiniz?"

"Mektup Sağlık Bakanlığından geliyordu. Hemşirelik lisansımın askıya alındığı bildiriliyordu."

"Bunu okuduğunuzda aklınızdan neler geçti?"

"Davis Bauer'in ölümünden sorumlu tutulduğumu anladım. Açığa alınacağımı biliyordum ve öyle de oldu."

"O zamandan beri çalıştınız mı hiç?"

"Kısa bir süre sosyal yardımla geçindim," diyor Ruth. "Sonra McDonald's'ta iş buldum."

"Ruth, bu olay sonrasında hayatında nasıl değişiklikler oldu?"

Derin bir nefes alıyor. "Artık tüm birikimlerim tükendi. Haftalık kazancımla geçiniyoruz. Oğlumun geleceğinden endişeliyim. Ruhsat yenilemeye param yetmediğinden arabamı kullanamıyorum."

Arkamı dönüyorum, ama Ruth konuşmasını bitirmemiş.

"Ne garip," diyor tatlı bir sesle. "Toplumun saygın bir üyesi olduğumu sanıyordum: Çalıştığım hastane, yaşadığım semt. Harika bir işim vardı. Meslektaşlarımla dostluklar kurmuştum. Yaşadığım evle gurur duyuyordum. Ama hepsi görüntüden ibaret bir yalanmış. O toplulukların hiçbir zaman üyesi olmamışım. Hoş görülüyor ama istenmiyormuşum. Daima onlardan farklıymışım ve daima da farklı olacağım." Başını kaldırıyor. "Ve derimin rengi yüzünden suçlanan ben olacağım."

Ah Tanrım, diyorum. *Of ya of, Ruth kes sesini. O konuya girme.* "Başka sorum yok," diyorum daha fazla batmamızı engelleme gayretiyle.

Zira Ruth artık bir tanık değil. Saatli bomba.

♠

Dönüp tekrar savunma kürsüsüne oturduğumda, Howard ağzı açık bakıyor. Kâğıda yazdığı bir notu önüme itiyor: *NELER OLUYOR YAHU?*

Altına cevabımı yazıyorum: *Bir tanığın ASLA yapmaması gerekenlerin bir örneğini izledin.*

Odette uzun adımlarla tanık kürsüsüne doğru yürüyor. "Size o bebeğe dokunmama talimatı verilmişti değil mi?"

"Evet," diyor Ruth.

"Ve bugüne kadar, sorumlu hemşireniz tarafından açıkça talimat verilene dek o bebeğe dokunmadığınızı söylüyordunuz."

Ruth başıyla onaylıyor. "Doğru."

"O halde hangisi?" diye bastırıyor Odette. "Davis Bauer ilk soluksuz kaldığında ona dokundunuz mu dokunmadınız mı?"

"Dokundum."

"O halde, şuna bir açıklık getirelim. Amirinize yalan söylediniz değil mi?"

"Evet."

"Meslektaşınız Corinne'e de yalan söylediniz?"

"Evet."

"Mercy-West Haven Hastanesi risk yönetimi ekibine de yalan söylediniz öyle mi?"

Başını sallıyor. "Evet."

"Polise de yalan söylediniz mi?"

"Evet, söyledim."

"Onların, görevleri ve etik sorumlulukları gereği, ölen bebeğin başına ne geldiğini bulmaya çalıştıklarını bile bile öyle mi?"

"Öyle ama..."

"İşinizi kaybetme kaygınızın nedeni," diye kendince açıklıyor Odette, "şaibeli bir şey yaptığınızı içten içe bilmenizdi. Öyle değil mi?"

"Eee..."

"Tüm bu insanlara yalan söylediğinize göre," diyor Odette," bu jüri sizin şu anda söylediğiniz herhangi bir şeye niye inansın?"

Ruth, jüri kürsüsüne tıkış tıkış oturtulmuş kadın ve erkeklere dönüyor. "Çünkü onlara gerçeği söylüyorum."

"Pekâlâ," diyor Odette. "Ama gizlediğiniz tek gerçek bu değil mi acaba?"

Nereye varmaya çalışıyor bu kadın?

"Bebeğin öldüğü an--pediyatristin ölüm anını ilan ettiği zaman--içten içe, aslında hiç dert etmediniz değil mi Ruth?"

"Elbette ettim!" Ruth iskemlesinde doğruluyor. "Canımızı dişimize takmıştık, her hastaya yaptığımız gibi..."

"Ooo, ama bu defaki sıradan bir hasta değildi. O bebek bir beyaz ırkçının bebeğiydi. Senin onca yıllık tecrübeni ve hemşirelikteki uzmanlığını hiçe sayan bir adamın bebeği..."

"Yanılıyorsun."

"... sırf derinin rengi yüzünden işindeki yeterliğini sorgulayan bir adamın bebeği. Turk Bauer'e ve dolayısıyla bebeğine karşı bilenmiştin değil mi?"

Odette şimdi Ruth'un dibinde durmuş, yüzüne bunları haykırıyor. Ruth her gümbürtüde bir kasırgayı savuşturmaya çalışır gibi, gözlerini yumuyor. "Hayır," diye fısıldıyor. "Asla öyle düşünmedim."

"Ama, meslektaşın Corinne, artık Davis Bauer'in hemşireliğini yapamayacağın bildirildiğinde senin öfkelendiğini söylüyor, bunu duydun değil mi?"

"Evet."

"Mercy-West Haven'da yirmi yıl çalıştın, öyle mi?"

"Evet."

"İfadende tecrübeli, işinin ehli bir hemşire olduğunu ve işini çok sevdiğini bildirdin, doğru mu?"

"Evet öyle," diye onaylıyor Ruth.

"Buna rağmen bu hastane, bir hastanın isteklerinin gözetilmesi için, kendi çalışanına hürmet etmeyip seni bunca yıl sürdürdüğün profesyonel mevkiden atmakta hiç sakınca görmedi, değil mi?"

"Öyle anlaşılıyor."

"Buna çok öfkelenmiş olmalısın."

"Çok üzüldüm," diye itiraf ediyor Ruth.

Dayan Ruth, diyorum içimden.

"Üzüldün öyle mi? Senin cümleni aynen aktarıyorum, *O bebek umurumda değil.*"

"O anlık sinirle ağzımdan çıkıvermiş bir sözdü..."

Odette'in gözleri parlıyor. "O anlık sinirle! Dr. Atkins'e sünnet sırasında bebeği kısırlaştırmasını söylediğinde de öyle mi olmuştu?"

"Şaka yapıyordum," diyor Ruth. "Öyle söylememeliydim. Hataliydım."

"Başka ne *hata*lar yaptın?" diye soruyor Odette. "O bebek nefes almak için çırpınırken sırf kendi başına gelebilecekleri düşünerek müdahaleyi bırakman mesela?"

"Bana hiçbir şey yapmamam emredilmişti."

"Sen de bu yüzden, *ya işimi kaybedersem* diye diye, mosmor olmuş o zavallı minik yavrunun başında göz göre göre öylece durmayı mı seçtin?"

"Hayır..."

"Ya da belki içinden şöyle diyordun: *Bu bebek yardımımı hak etmiyor. Siyahım diye ana babası ona dokunmamamı istemişlerdi, madem öyle istedikleri gibi olsun.*"

"Bu doğru değil..."

"Anladım. Şöyle diyordun: *Irkçı ebeveynlerinden nefret ediyorum.*"

"Hayır!" Ruth, Odette'in sesini boğma çabasıyla başını kolları arasına gömüyor.

"Ah, o zaman şöyle düşünmüş olabilir misin: *Irkçı ana babasından nefret ettiğim için bu bebekten de nefret ediyorum.*"

"Hayır!" diye Ruth öyle bir haykırıyor ki mahkeme salonunun duvarları zangır zangır titriyor. "*Onun* elinde yetişmesindense ölse daha iyi diye düşündüm."

Parmağıyla dosdoğru Turk Bauer'i gösterirken bir sessizlik perdesi, jürinin, dinleyici sıralarının ve evet, benim de üzerimize iniyor. Ruth eliyle ağzını örtüyor. *Hadi geçmiş olsun*, diyorum içimden.

"İ-itiraz ediyorum!" diyor Howard boğuk bir sesle. "İddia kayıtlardan çıkarılsın!"

Tam o anda, Edison koşarak salondan çıkıyor.

♠

Mahkemeye ara verildiği anda, Ruth'u bileğinden yakalayıp konferans odasına sürüklüyorum. Howard akıllılık edip bizden uzak duruyor. Kapıyı kapatıp Ruth'a dönüyorum. "Tebrikler. Yapmaman gerekeni *tam tamına* yaptın Ruth."

Ruth, sırtı bana dönük, pencereye doğru yürüyor.

"Mesajını verdin mi bari? Tanıklık için o kürsüye çıktığına memnun musun? Artık jüri sana bakınca yalnızca öfkeli siyah bir kadın görecek. Öyle kızgın, öyle hınçla dolu bir kadın ki yargıç cinayet suçlamasını reddettiğine pişman olursa hiç şaşmam doğrusu. Az önce o on dört jüri üyesine, o bebeğin gözlerinin önünde ölmesine izin verecek kadar öfkeden kendini kaybetmiş olduğuna inanmaları için her türlü gerekçeyi verdin."

Ruth yavaş yavaş bana dönüyor. Başını bir hale gibi saran ikindi güneşi ışığında uhrevi bir varlık gibi. "Öfkelenmedim ben. Zaten öfkeliyim. Bu öfkeyi yıllardır biriktiriyorum. Açık etmiyordum yalnızca. Senin anlamadığın şey şu: Ben, yılın üç yüz altmış beş günü, *fazla siyah* görünmemek ve öyle konuşmamak için düşünmek zorunda kalıp bu yüzden de rol yapıyorum. Yüzümde alçıdan bir maske gibi, sürekli ciddi bir ifadeyle geziyorum. Çok yoruldum. Bittim tükendim artık. Ama kefalet param olmadığından bunu yapmak zorundayım. Bir oğlum olduğu için. Böyle yapmak zorundayım, çünkü aksi halde işimi kaybedebilirim. Evimi. Kendimi. O yüzden ben de çalışıyorum, gülümsüyorum, başımı sallıyorum, faturalarımı ödüyorum ve sesimi hiç çıkarmayıp durumdan hoşnutmuş gibi davranıyorum, çünkü sizler böyle yapmamı istiyorsunuz--yo hayır--buna muhtaçsınız. Ve asıl büyük, hazin kepazelik de benim şu zavallı hayatımın onca yılını bu saçmalığa kendim de inanarak heba etmiş olmam. Tüm bunları yaparak sizlerden biri olabileceğimi düşünmüş olmam."

Bana doğru yürüyor. "Dön de kendine bir bak," diyor alayla. "Kamu avukatı olmakla ve yardıma ihtiyacı olan renkli insanları savunmakla nasıl da gururlanıyorsun. Peki bizlerin sefaletinin, senin gönencinle doğrudan bağlantılı olduğunu düşündün mü hiç? Anne babanın satın aldığı ev, belki de satıcıların benim annemi o mahallede istememesi yüzünden satılığa çıkmıştı. Senin sonunda hukuk fakültesine girmeni sağlayan yüksek notların, belki de annenin günde on sekiz saat çalışmak zorunda olmaması ve geceleri sana kitap okuyup ödevlerini kontrol edebilmesi sayesinde oldu.

Beyaz ırktan olmayan ailelerin asla yapamayacağı, kuşaklardır biriktirilmiş servetin sayesinde kendi evini alabildiğin için ne kadar şanslı olduğunu kaç kez aklından geçirdin? Çalıştığın yerde ağzını açıp bir şey diyecek olduğunda, söylediklerinin kendi ten renginde herkese mal edilmemesinin ne harika bir şey olduğu hiç aklına geldi mi? Çocuğunun doğum günü için üstünde onun ten renginde bir çocuk resmi olan kartpostal bulmakta ne kadar zorluk çekiyorsun acaba? Kaç defa senin benzerlerinden olmayan bir İsa resmi gördün?" Ruth, nefes nefese, yanakları al al, bir an duruyor. "Biliyorsun ki ırkçılık tek şekilde işlemez. Bir ondan mağdur olanlar vardır, bir de fayda sağlayanlar. Sen hangi cüretle Robin Hood'luğa kalkışıyorsun ki? Benim kurtarıcıya ihtiyacım olduğunu sana kim söyledi? Burada durmuş kibirli kibirli bana, kazanmak için uğraşıp didindiğin bu davayı mahvettiğimi söylüyorsun; benim gibi çaresiz, çırpınıp duran siyah bir kadına avukatlık yaptığın için pohpohlanmayı bekliyorsun. Oysa daha en baştan yenik başlamamın bir nedeni de sensin."

Neredeyse dip dibeyiz. Teninin sıcaklığını hissediyor, tekrar söze başladığında, göz bebeklerinde kendi yansımamı görebiliyorum. "Kennedy, bana beni temsil edebileceğini söylemiştin. Edemezsin. Beni tanımıyorsun. Bunun için çabalamadın bile." Gözlerini gözlerime dikiyor. "Kovuldun," diyerek odadan çıkıyor.

♠

Birkaç dakika konferans odasında yalnız kalıp bir duygu seliyle mücadele ediyorum. Buna *yargılama* denmesi boşuna değilmiş demek. Daha önce kendimi hiç bu kadar öfkeli, mahcup ve aşağılanmış hissetmemiştim. Kanunları uyguladığım bunca yılda benden nefret eden müvekkillerim elbette oldu, ama daha önce hiçbiri beni kovmamıştı.

Ruth böyle düşünüyor işte.

Tamam anlıyorum. Pek çok beyaz tarafından haksızlığa uğramış. Ama bu, beni de onlarla bir kalıba koyup grubun kalemine bakarak yargılayabileceği anlamına gelmez.

Ruth böyle düşünüyor işte.

Sırf siyah değilim diye, ne cüretle beni onu temsil edecek tıynette olmamakla suçlar? Onu tanımak için çaba harcamadığımı ne cüretle söyleyebilir? Hangi hakla benim adıma konuşabilir? Benim ne düşündüğümü bana söylemeye ne hakla kalkışır?

Ruth böyle düşünüyor işte.

Ollayarak kapıya seğirtiyorum. Yargıç bizi kurula bekliyor.

Kapı açılır açılmaz eşikte bekleyen Howard'ı görüyorum. Tanrım, onu tamamen unutmuşum. "Kovdu mu seni?" diye sorup, sonra süklüm püklüm ekliyor, "biraz kulak misafiri oldum da."

Koridora çıkıp hızlı hızlı yürüyorum. "Beni kovamaz. Dava bu aşamaya gelmişken, yargıç buna asla izin vermez." Ruth, avukat desteğinin başarısızlığı gerekçesiyle talepte bulunacaktır ama burada başarısız olan bir varsa o da müvekkilin kendisiydi. Ruth kendi beraatini bozdu.

"E şimdi ne olacak?"

Durup Howard'a dönüyorum. "Orasını ben de bilemiyorum," diyorum.

♠

Davanın sonuna doğru savunma avukatı beraat talebinde bulunur. Ancak bu defa, Odette'le birlikte Yargıç Thunder'ın huzuruna çıktığımda bana, bu meseleyi gündeme getirmem bile densizlikmiş gibi bakıyor. "Davis Bauer'in Ruth'un fiilleri sonucu öldüğüne dair hiçbir kanıt yok. Ruth'un ihmaline dair de," diyorum cılız bir sesle, zira artık kendim bile neye inanacağımı bilemiyorum.

"Sayın Yargıç," diyor Odette. "Az önceki tanıklık sırasında hep birlikte duyduklarımıza bakılırsa bunun, savunmanın çaresizce gösterdiği son bir çırpınış olduğu bellidir. Doğrusu ben mahkemeden, cinayet suçlamasının reddi kararınızın temyiz edilmesi talebinde bulunacaktım. Şüphesiz ki Ruth Jefferson'ın az önceki ifadesi suçun kasıtlı olduğunun delilidir."

Kanım donuyor. Odette'in azimli olacağını biliyordum ama *bu kadarını* tahmin etmemiştim. "Sayın Yargıç, karar değişmemeli.

Cinayet suçlamasını daha önce reddettiniz. Bu çifte yargılamaya girer. Ruth iki defa aynı suçla suçlanamaz."

"Bu mevzuda Bayan McQuarrie haklı," diyor Yargıç Thunder gönülsüzce. "Bayan Lawton, siz o hakkı bir kez kullandınız ve ben cinayet suçlamasını reddettim. Ancak yine de savunmanın beraat kararının yenilenmesi talebinde, karar hakkımı şimdilik saklı tutuyorum." Bizi birer birer süzüyor. "Kapanış konuşmaları pazartesi sabahı başlıyor sayın avukatlar. Bu davayı daha da büyük bir fiyaskoya dönüştürmemek için lütfen çaba gösterelim, olur mu?"

Howard'a bugünlük paydos olduğunu söyleyip eve gitmek üzere arabaya atlıyorum. Kafam darmadağınık, beynim kafatasımdan fırlayacak gibi. Eve vardığımda burnuma vanilya kokuları geliyor. Mutfağa girdiğimde, Wonder Woman mutfak önlüğünü takmış annemi ve dizüstü oturduğu mutfak taburesinde, eliyle kurabiye kalıbını hamura bastıran Violet'i görüyorum. "Anne!" diye bağırıyor Violet, yapış yapış parmaklarını kaldırarak. "Sana sürpriz yapıyoruz, görmüyor gibi yap."

Bu sözler her nedense boğazıma yumruk gibi oturuyor. *Görmüyor gibi yap.*

Çocuk haklı mı ne?

Annem bana bir göz atıp Violet'in arkasından, kaşlarını çatıyor. "İyi misin sen?" diyor alçak sesle.

Cevap vermek yerine Violet'in yanına oturuyorum ve parmaklarımla kurabiye hamurundan bir parça koparıp yemeye koyuluyorum.

Micah'dan da benden de farklı olarak kızımız solak. Hatta rahimde sol parmağını emerken çekilmiş bir ultrason fotoğrafı bile var. "Ya o kadar basitse?" diye mırıldanıyorum.

"*Ne* o kadar basitse?"

Anneme bakıyorum. "Sence sağlaklar bu dünyada iltimaslı mı?"

"Eee, bilmem, hiç düşünmedim."

"Çünkü," diye açıklıyorum, "Kendin de sağlaksın. Ama bir düşünsene. Konserve açacakları, makaslar, hatta üniversitede yana katlanıp açılan sıralar: Hepsi de sağlak insanlara göre yapılmıştır."

Violet kaşığı tutan elini havaya kaldırıp kuşkuyla eline bakıyor. "Bebeğim," diyor annem, "hadi sen doğruca git ellerini yıka da fırından çıkan ilk tepsiden sana kurabiye vereyim e mi?"

Violet, Micah'nın ameliyathaneye girerken yaptığı gibi ellerini havada tutarak tabureden yere süzülüyor.

"Çocuğa kâbus mu gördüreceksin?" diye annem bana çıkışıyor. "Pes yani Kennedy! Bu da nereden çıktı şimdi? Davanla mı ilgili?"

"Solakların kazaya daha yatkın oldukları için daha erken yaşta öldüklerini okumuştum. Senin büyüdüğün yerde, rahibeler sol elle yazan çocukları tokatlamazlar mıydı?"

Annem elini beline koyuyor. "O nasıl baktığına bağlı. Solaklar daha yaratıcı bilinir. Michelangelo, Da Vinci ve Bach hep solak değil miydi? Hem Orta Çağ'da solaklar şanslı sayılırdı, zira erkeklerin çoğunluğu sağ elde kılıç sol elde kalkanla dövüşürdü; bu yüzden solaksan şöyle," bir spatulayla bana doğru uzanıp sağ böğrümü dürtüklüyor, "sinsi bir saldırıda bulunabilirdin."

Gülüyorum. "Sen bunları nereden biliyorsun?"

"Romans okuyorum şekerim," diyor. "Violet için hiç endişelenme. Biliyorsun ki sahiden isterse iki elini de kullanmaya alışabilir. Mesela baban sağını da solu kadar iyi kullanırdı: Yazı yazarken, çekiç kullanırken, hatta malum yakınlaşmalar için." Sırıtıyor. "Kendi kendine yaptığı idmanları saymıyorum bile."

"*Öf, yeter tamam*," diyorum. Ama bu arada beynim harıl harıl işliyor. Dünyanın bir yapboz olduğunu ve sizin oraya aykırı bir parça olduğunuzu düşünsenize! Hayatta kalmanız için tek çare kendinizi sakatlamak, köşelerinizi törpüleyip zımparalayarak kendinizi oraya yerleşebilecek şekle sokmak olsaydı?

Bunun yerine yapbozu değiştirmeyi neden başaramadık?

"Anne?" diye soruyorum. "Bir iki saat daha Vi'yle kalabilir misin?"

♠

Bir romanda, Alaska yerlilerinin beyaz misyonerlerle ilk karşılaştıklarında onları hayalet zannettiklerini okumuştum. Başka ne düşünebilirlerdi ki? Beyazlar da tıpkı hayaletler gibi, arazileri ve ülke sınırlarını zahmetsizce aşabilirler. Bizler, tıpkı hayaletler gibi, canımızın istediği yere gidebiliriz.

Artık beni çevreleyen duvarları duyumsama vaktinin geldiğine karar veriyorum.

İlk iş olarak arabamı evin önünde bırakıp, bir buçuk kilometre uzaktaki bir otobüs durağına yürüyorum. Kemiklerime işleyen soğukta, biraz ısınabilmek için bir CVS[42] dükkânına dalıyorum. Daha önce hiç durmadığım bir reyonda durup eflatun renkli bir kutuyu raftan alıyorum. *Dark and Lovely Healthy Gloss* saç düzleştirici. Kutunun üzerindeki güzel kadın fotoğrafına bakıyorum. *Orta uzunlukta saçlar için* yazısını okuyorum. *Düz, pürüzsüz ve parlak saçlar.* Benim saçımın fön makinasıyla kuruttuktan sonraki haline benzeyen saçlar elde etmek için gerekli işlemleri bir bir sıralayan kullanma talimatına göz gezdiriyorum.

Sonra da raftaki, nemlendirici yağ içeren *Luster's Pink* saç losyonu şişesine uzanıyorum. Siyah bir kavanoz *Ampro Pro Styl* saç jölesi. Gece boyunca elektriklenme ve saç kırılmasını engellemeyi vadeden saten bir bone.

Bu ürünler bana yabancı. Ne işe yaradıkları, siyah insanlar için neden gerekli oldukları ya da nasıl kullanıldıkları hakkında hiçbir fikrim yok. Ama Ruth'un, her yerden fışkıran TV reklamları sayesinde, beyazların kullandığı beş şampuan markasını bir çırpıda ezbere sayabileceğine bahse girerim.

Merkeze kadar yürüyüp başka bir otobüsün gelmesini beklerken kısa bir süre bankta oturup sokaktan gelip geçenlere askıntı olan iki evsizi seyrediyorum. Çoğunlukla iş kıyafetleri içindeki

42 ABD'de ilaç ve kozmetik ürünler satan bir market zinciri.-ç. n.

iyi giyimli beyazları ya da kulaklıklarıyla yürüyen üniversite öğrencilerini hedef alıyorlar ve yaklaşık altı-yedi kişiden biri bozuk para vermek için elini cebine atıyor. İki evsizden biri daha sık sadaka alıyor. Yaşlı ve beyaz bir kadın. Siyah bir genç olan diğerinden daha çok sakınılıyor.

New Haven'daki Hill Mahallesi şehrin en adı çıkmış bölgelerinden. Burada oturan bir sürü müvekkilim oldu: Çoğu Güney Church Sokağı'ndaki yoksul sitelerin civarında uyuşturucu satıcılığına bulaşmıştı. Ruth'un ablası Adisa da burada oturuyor.

Sokaklarda geziniyorum. Etrafta koşuşturan, birbirini kovalayan çocuklar var. Sağda solda kümelenmiş, bıdır bıdır İspanyolca konuşan kızlar. Erkekler kollarını kavuşturup sessiz nöbetçiler gibi sokak köşelerinde dikilmişler. Çevredeki tek beyaz tip benim. Akşam karanlığı çökerken *bodega*'lardan birine dalıyorum. Rafların arasında dolanırken tezgâhtaki kasiyer gözlerini benden ayırmıyor. Şimşek gibi delici bakışlarını kürek kemiklerimin arasında hissediyorum. Nihayet "Yardımcı olabilir miyim?" diye soruyor ve ben başımla hayır diyerek dükkândan dışarı seğirtiyorum.

Kendime benzer birini görmemek huzursuzluk verici. Yanlarından geçtiğim insanlar benimle göz teması kurmuyor. Burada ortalıktaki bir yabancı, göze batan, diğerleri gibi olmayan biriyim. Ama yine de bir anda hızla görünmez oluyorum.

Güney Church Sokağı'na vardığımda binaların etrafında dolaşıyorum. Buradaki dairelerin bazılarının korozyon ve yapısal hasar nedeniyle mühürlendiğini biliyorum. Burası bir hayalet kasaba gibi: Sıkı sıkı çekilmiş perdeler, içeriye gizlenmiş bina sakinleri. Bir merdiven boşluğunun altında para alışverişi yapan iki genç erkek görüyorum. Yaşlı bir hanım, bir oksijen tüpüyle onların altında durduğu merdivenden yukarı tırmanmaya çalışıyor. "Affedersiniz," diye sesleniyorum. "Yardım etmemi ister misiniz?"

Üçü birden yerlerine mıhlanmış gibi durup boş boş yüzüme bakıyorlar. Erkekler başlarını kaldırıyor ve biri elini kot pantolonunun beline götürünce orada hafifçe dışarı fırlamış bir silah kabzası görür gibi oluyorum. Dizlerim çözülüyor. Ben geri kaçmaya fırsat

bulamadan, yaşlı kadın "*No hablo ingles*,"[43] diyerek, basamakları iki kat hızla tırmanmaya koyuluyor.

Yalnızca bir akşamlığına Ruth gibi yaşamak istemiştim ama kendimi tehlikeye atacaksam olmaz olsundu. Öte yandan, tehlike göreceli bir kavram. İyi işi olan bir kocam ve kredisi ödenmiş bir evim var. Söylediğim ya da yaptığım bir şey yüzünden ekmeğimden olmak ve faturalarımı ödeyememek gibi tehlikeler için endişelenmeme gerek yok. Tehlike benim için daha farklı, beni Violet ya da Micah'dan ayıracak şeyler demek. Ama herkesin canavarı farklı da olsa kâbuslardan kaçış yok. O korkunun verdiği dehşet, sırf güvenliği yitirmeme çabasıyla normalde yapmayacağınızı düşündüğünüz şeyleri size yaptırabilir.

Benim için bu, gitgide daralan bir gece tünelinde artık takip edilmediğime kanaat getirene dek koşmak demek. Birkaç blok koştuktan sonra bir kavşağa gelince adımlarımı yavaşlatıyorum. Bu arada nabzım duruldu, koltuk altlarımdaki terler soğudu. Benim yaşlarımda bir adam bana doğru yaklaşıp az önce bastığım ışık geçiş düğmesine basarak ışığı bekliyor. Koyu tenli yüzü, hayatının rotası misali engebelerle dolu. Elinde kalın bir kitap var ama ismini bir türlü okuyamıyorum.

Bir kez daha denemeye karar veriyorum. Başımla kitabı işaret ederek, "Güzel mi? Bu ara okuyacak bir şeyler arıyorum da," diyorum.

Adam göz ucuyla bana bakıp, yeniden öte yana dönüyor. Cevap vermiyor.

Yayalara yeşil ışık yanarken yanaklarımın alev gibi kızardığını hissediyorum. Yan yana, sessizce karşıya geçiyoruz ve adam arkasını dönüp uzaklaşarak bir sokağa dalıyor.

Gerçekten o sokağa mı girecekti, yoksa sırf benden uzaklaşabilmek için mi yaptı diye kuşkulanıyorum. Ayaklarım ağrıyor, tüm vücudum soğuktan titriyor ve kendimi tek kelimeyle yenilmiş

43 İspanyolca: "İngilizce bilmiyorum."-ç. n.

hissediyorum. Deneyimin kısa süreli olduğunu teslim etmekle birlikte en azından Ruth'un söylediklerini anlamayı denemiş oldum. Denedim.

Ben.

Micah'nın çalıştığı hastanenin basamaklarını ağır ağır tırmanırken bu zamiri düşünüyorum. Yüzyıllar boyu siyah bir erkeğin sırf beyaz bir kadınla konuştuğu için başının belaya girebildiği geçiyor aklımdan. Bu ülkenin bazı yerlerinde durum hâlâ böyle ve bu yüzden yargısız infazlar yapılıyor. Benim için ışıklardaki o konuşmanın vahim bedeli, olsa olsa ağzımın payını almaktı. Oysa o adam için bu bambaşka bir meseleydi. İki yüz yıllık tarihsel bir mesele.

Micah'nın ofisi üçüncü katta. Hastanenin kapısından içeri adımımı atar atmaz nasıl da tekrar özüme döndüğüm görülmeye değer. Hastane sistemine hâkimim, bana nasıl muamele edileceğini biliyorum, ritüelleri ve tepkileri tanıyorum. Nereye gittiğim ya da neden geldiğime dair sorulara maruz kalmaksızın danışma bankosunun önünden geçip gidebilirim. Micah'nın bölümünden personele el sallayarak doğruca odasına dalabilirim.

Bugün ameliyatı vardı. Mantomun düğmelerini açıp ayakkabılarımı çıkararak Micah'nın koltuğunda oturuyorum. Masasının üstündeki insan gözü maketi şeklinde üç boyutlu yapboza gözümü dikip kendimi düşüncelerimin hızlı girdabına bırakıyorum. Gözümü her yumduğumda, yardım teklifim karşısında ürken Güney Church Sokağı'ndaki yaşlı kadın gözümün önüne geliyor. Ruth'un kovulduğumu söyleyen sesi kulaklarımda yankılanıyor.

Belki de bunu hak ettim.

Belki de ben haksızım.

Aylardır kendimi Ruth'a beraat kararı çıkarttırmaya adadım, ama dürüst olmam gerekirse aslında bu beraati kendim için istedim. İlk cinayet davam için.

Ruth'a, bir ceza davasının ırk meselesinin gündeme getirileceği bir yer olmadığını anlatmak için aylarca dil döktüm. Bunu yaparsan kazanamazsın dedim. Oysa yapmadığında da bedeller

ödüyorsun, çünkü çarpık bir sistemi değiştirmeye çalışmak yerine kalıcılaştırıyorsun.

Ruth'un söylemeye çalıştığı da buydu, ama ben onu dinlemedim. Ruth, işini, geçim kaynağını, hakikati söyleme özgürlüğünü kaybetmeyi göze alacak kadar cesur, bense yalancıyım. Ona, mensup olduğu ırkın o mahkeme salonunda hoş karşılanmayacağını söylemiş olsam da içten içe, onun zaten orada olduğunu biliyordum. Hep oradaydı. Ben gözlerimi yumuyorum diye bir yere kaybolduğu da yoktu.

Tanıklar mahkemede İncil'e el basarak gerçeği, tamamen ve yalnızca gerçeği söyleyeceklerine dair yemin ederler. Ama söylenmeyenlerin yarattığı aldatmaca da en az yalanlar kadar kritiktir. Ve Ruth'un başına gelenlerin derisinin rengi yüzünden olduğunu apaçık beyan etmeksizin Ruth Jefferson davasını kapatmak, bir mahkûmiyet kararından da büyük bir yenilgi sayılabilir.

Avukatlar benden daha cesur olabilselerdi, belki de bilakis tam da konuşulması gereken yerlerde ırk meselesini dile getirmekten böylesine korkmazdık.

Avukatlar benden daha cesur olsalardı, ırkçılık kaynaklı olduğunu kimse itiraf etmek istemese de aslında öyle olan onca vakadan soruşturmaya uğrayan başka Ruth'lar olmayacaktı belki.

Avukatlar benden daha cesur olsaydı, belki müvekkili beraat ettirmek kadar sistemin düzeltilmesi de önem kazanacaktı.

Belki de daha cesur olmam gerek.

Ruth, beni kurtarıcılığına soyunmakla suçladı ve bu değerlendirmesinde haklı da olabilir. Ama Ruth'un kurtarılmaya ihtiyacı yok. Benim tavsiyelerime ihtiyacı yok, çünkü gerçekten onun yaşadığı hayatı yaşamadan ne cüretle ben ona tavsiye verebilirim ki? Ruth'un yalnızca bir konuşma fırsatına ihtiyacı var. Sesini duyurmaya.

Micah içeri girdiğinde zamanın nasıl akıp gittiğini hiç fark etmediğimi anlıyorum. Oldum olası seksi bulduğum doktor önlüğünü ve tam tersi etki yapan Crocs terliklerini giymiş. Beni görünce yüzü aydınlanıyor. "Ne hoş sürpriz."

"Geçiyordum, uğradım," diyorum. "Beni eve atabilir misin?"

"Araban nerede?"

Başımı sallıyorum. "Uzun hikâye."

Micah dosyalarını toparlayıp bir tomar mesaja göz gezdirdikten sonra kabanını alıyor. "Her şey yolunda mı? Ben girdiğimde âlemlere dalıp gitmiştin."

Göz maketini masadan alıp elimde evirip çeviriyorum. "Açık bir pencerenin altında dikilirken o an yukarıdan bir bebek fırlatılıyor sanki. Bebeği yakalıyorum tabii ki, kim yapmaz? Ama ardından başka bir bebek düşüyor ve elimdeki bebeği başkasına verip onu yakalıyorum. Bu böyle sürüp gidiyor. Ve ne olduğunu anlayamadan bir de bakıyorum ki tıpkı benim hünerle bebekleri yakaladığım gibi, onları birbirine vermekte çok ustalaşmış bir sürü insan ortalığı kaplıyor. Ama bir Allah'ın kulu da çıkıp, 'bu bebekleri aşağıya kim atıyor yahu' diye sormuyor."

"Hımm," diye başını sallıyor Micah. "Hangi bebekten bahsediyoruz?"

"Bebek falan yok, mecazi anlamda söyledim," diye tersliyorum. "Ben işimi yapmasına yapıyorum, ama sistem sürekli benim işimi gerekli kılan durumlar yaratmaya devam ettikçe bu kimin umurunda? Her an pencereden düşenleri yakalamakla yetinmek yerine büyük resme odaklanmamız gerekmez mi?"

Micah, keçileri kaçırmışım gibi dikkatle yüzüme bakıyor. Arkasındaki duvarda, insan gözünün anatomisini gösteren bir poster asılı. Göz siniri, göz sıvısı, konjonktiva zarı. Silier cisim, retina, koroid. "Senin işin," diyorum mırıldanarak, "insanların görmesini sağlamak."

"Eh," diyor. "Evet."

Dik dik yüzüne bakıyorum. "Benim de aynı şeyi yapmam gerekiyor."

RUTH

Edison evde yok, arabam da.

Biraz bekliyorum, mesaj atıyorum, arıyorum, dua ediyorum, ama ses seda çıkmıyor. Kulaklarında sesimin yankısıyla sokaklarda dolaştığını hayal ediyorum. Öfkeli mizacın kendisinde de olup olmadığını düşünüyordur. Yaradılışın mı yetiştirilmenin daha baskın olduğunu, çifte lanete uğrayıp uğramadığını.

Evet, beni aşağıladığı için o ırkçı babadan nefret ettiğim doğru. Onun tarafını tuttuğu için hastaneden de. Bu nefret benim hastalara sevgiyle yaklaşabilme becerimi lekelemiş midir, bilmiyorum. Bir anlığına aklımdan geçmedi desem yalan olur. O masum bebeğe bakıp büyüdüğünde nasıl bir canavara dönüşebileceğini düşündüğüm doğru.

Bu benim cani olduğumu mu gösterir? Yoksa sıradan bir insan mı?

Kennedy'ye gelince. Ona aklımdan değil yüreğimden geçenleri söyledim. Tek bir hecesinden bile pişmanlık duymuyorum. O odadan çekip giden--bir kez olsun bu *ayrıcalığı* yaşayan--biri olmanın verdiği o duyguyu her hatırlayışımda başım dönüyor, âdeta uçuyormuşum gibi.

Dışarıda ayak sesleri duyduğumda kapıya koşuyorum, ama gelen oğlum değil, ablam. Adisa kollarını göğsüne kavuşturmuş, karşımda dikiliyor. "Evde olacağını tahmin ettim," diyerek salona dalıyor. "Bugün olanlardan sonra, adliyede takılmanı bekleyecek değildim."

Mantosunu mutfak sandalyelerinden birine asıp kanepeye oturuyor ve ayaklarını sehpaya uzatarak rahat bir pozisyon alıyor.

"Edison'u gördün mü? Tabari'yle mi birlikteler?" diye soruyorum.

Adisa hayır anlamında başını sallıyor. "Tabari evde bebek bakıyor."

"Endişeleniyorum A."

"Edison için mi?"

"Yalnız o değil tabii, ama evet."

Adisa eliyle kanepe minderine pıt pıt vurarak yanına oturmamı işaret ediyor. Oturunca da uzanıp elimi tutarak avucunda sıkıyor. "Edison akıllı çocuk. Yine toparlar, merak etme."

Yutkunuyorum. "Benim hatırım için... ona göz kulak olur musun? Hemen umudunu yitirmemesi için..."

"Vasiyetini yazacaksan söyleyeyim, şu deri çizmelerinde gözüm vardır hep." Başını iki yana sallıyor. "Ruth, sakin ol."

"Olamam. Oğlum tüm geleceğini heba eder, ben bunun kendi hatam olduğunu düşünürken öylece oturamam."

Gözlerimin içine bakıyor. "O halde, madem gözüm üstünde olsun diyorsun, ne yapıp edip burada olmalısın."

Ama bunun benim elimde olmadığını ikimiz de biliyoruz. Ben daha ne oluyor demeye kalmadan hakikatin sert ve korkunç yumruğunun mideme inmesiyle nefessiz iki büklüm kaldım: Geleceğim kontrolümden çıktı. Ve bu düpedüz kendi hatam.

Oyunu kuralına göre oynamadım. Kennedy'nin yapma dediğini yaptım. Şimdi kendi sözümü söylemenin bedelini işte böyle ödüyorum.

Adisa kolunu boynuma dolayıp yüzümü omzuna bastırıyor. Hıçkırmaya başladığımı ancak o zaman fark ediyorum. "Korkuyorum," diyorum güçlükle.

"Biliyorum. Ama ben hep yanında olacağım," diye ant içiyor Adisa. "Sana bıçaklı pasta yapacağım."

Bu sözler üzerine bir kahkaha atıp hıçkırığa tutuluyorum. "Aman istemez."

"Haklısın," diyor sözlerini tekrar tartarak. "Pasta konusunda feciyim." Aniden kanepeden doğrulup mantosunun cebine uzanıyor. "Bu sende kalmalı diye düşündüm."

Kokusundan--keskin çamaşır deterjanıyla karışık hafif bir parfüm kokusu--bana verdiği şeyin ne olduğunu anlıyorum. Adisa, halka şeklinde dürdüğü annemin uğurlu eşarbını bana fırlatıyor ve

eşarp bir gül gibi kucağımda açılıyor. "Bu sende miydi? Her yeri didik didik aradım."

"Evet, çünkü ya sen alırsın ya da Mama'nın yanına gömersin diye tahmin ediyordum. Annemin uğura ihtiyacı kalmadı artık ama, Tanrı şahidimdir, benim var." Adisa omuz silkiyor. "Senin de tabii."

Tekrar yanıma oturuyor. Bu hafta tırnakları cırtlak sarı. Benimkilerse dibine kadar yenmiş. Eşarbı alıp boynuma sarıyor ve benim Edison'unkine yaptığım gibi uçlarını mantomun içine tıkıştırarak ellerini omuzlarıma koyuyor. "İşte oldu," diyerek, sanki fırtınaya yollanmaya hazır olduğumu bildiriyor.

♠

Edison sabaha karşı eve geliyor. Giysileri terden sırılsıklam, gözleri deli deli bakıyor ve huzursuz görünüyor. "Neredeydin bu saate kadar?" diye soruyorum.

"Koşuyordum." Sırt çantasıyla koşuya mı çıkılır?

"Konuşmamız lazım..."

"Seninle konuşacak bir şeyim yok," diyor ve odasına girip kapıyı çarpıyor.

Bugün bende gördüğü şeylerden tiksinmiş olmalı: Öfkem, yalancı olduğumu itiraf edişim. Odasının kapısına kadar yürüyüp avuçlarımı ahşaba yaslayarak zorla da olsa bu konuşmayı yapmak üzere kapıyı vurmak için elimi yumruk yapacakken, vazgeçiyorum. Takatim kalmadı artık.

Yatağı açmak yerine kanepeye iki büklüm kıvrılarak uykuya dalıyorum. Rüyamda yine Mama'nın cenazesini görüyorum. Bu defa kilisede yanımda oturuyor ve etrafta bizden başka kimse yok. Mihrapta bir tabut duruyor. *Çok yazık değil mi?* diyor Mama.

Bir ona bir tabuta bakıyorum. Tabutun içini göremiyorum. Bunun üzerine, güç bela ayağa kalkmaya çalıştığımda ayaklarımın kilisenin zeminine kök saldığını fark ediyorum. Zemindeki ahşap parkelerin arasından fışkıran sarmaşıklar ayaklarımın etrafını sarmış. Yerimden kımıldamaya çalışsam da oraya çakılı kalıyorum.

Ayakkabılarımın içinde olabildiğince yükselerek açık tabutun kenarından içeri göz atıp ölüyü görebiliyorum.

Boynundan aşağısının etleri çürüyüp yok olmuş bir iskelet.

Boynun üstündeki kendi yüzüm.

Gümbür gümbür atan kalbimin sesiyle uyanıyorum ve birden, sesin başka bir yerden geldiğini fark ediyorum. Darbelerin etkisiyle tir tir titreyen kapıya koşarken *dejavu*, diyorum içimden. Uzanıp tokmağı tutuyorum ve tutar tutmaz kapının açılmasıyla yere serilmeme ramak kalıyor. Evime hücum eden polisler, beni bir kenara itiyorlar. Çekmeceleri altüst ederek boşaltıp sandalyeleri yerlere deviriyorlar. İçlerinden biri "Edison Jefferson?" diye bağırıyor ve uykulu ve üst baş dağınık halde oğlum odasından çıkıyor.

Onu derhal tutup kelepçeleyerek kapıya doğru sürüklüyorlar. "Üçüncü derece nefret suçu işlemekten tutuklusun," diyor polis.

Ne?

"Edison," diye haykırıyorum. "Durun! Bir hata olmuş!"

Başka bir polis, bir elinde Edison'un fermuarı açık sırt çantası, diğerinde kırmızı sprey boya şişesiyle, Edison'un odasından çıkıyor. "İşte bu!"

Edison olabildiğince bana doğru dönüyor. "Özür dilerim Mama, buna *mecburdum*," diyor ve apar topar dışarı çıkarılıyor.

"Susma hakkını kullanabilirsin," sözlerini duyuyorum ve polisler içeri girdikleri gibi hızla çıkıp gidiyorlar.

Sessizlik elimi ayağımı kesip, şakaklarıma, gırtlağıma bastırıyor. Soluk alamıyorum, eziliyorum. Ellerimle sehpanın üstünü yoklayarak şarja takılı cep telefonumu buluyorum. Hemen fişini çıkarıp gece yarısı olmasına aldırış etmeden numarayı tuşluyorum. "Yardımına ihtiyacım var."

Kennedy, sanki aramamı bekliyormuş gibi sakin ve net, soruyor: "Sorun ne?"

KENNEDY

Saat gece ikiyi henüz vurmuşken cep telefonum çalıyor ve ekranda Ruth'un ismi yanıp sönüyor. Derhal uyanıyorum. Her zamanki doktor atikliğiyle yatakta doğrulan Micah'ya bakıp başımı sallıyorum. *Bu bana.*

On beş dakika sonra, arabayı East End Emniyetinin önüne park ediyorum.

Buralar benden sorulur edasıyla amirin masasına yürüyorum. "Edison Jefferson adında bir çocuğu aldınız mı?" diye soruyorum. "Neyle suçlanıyor?"

"Siz kimsiniz?"

"Ailenin avukatıyım."

Birkaç saat önce işine son verilen, diye ekliyorum içimden. Amir gözlerini kısıyor. "Çocuk avukattan falan söz etmedi."

"On yedi yaşında daha," diye belirtiyorum. "Muhtemelen korkudan kendi adını bile unutmuştur. Bakın, işi daha da zorlaştırmasak olmaz mı?"

"Hastanenin güvenlik kameralarında, sprey boyayla duvara yazılırkenki görüntülerini bulduk."

Edison? Vandallık yaparken? "Doğru kişiyi aldığınıza emin misiniz? Bu çocuk onur öğrencisi. Üniversiteye girecek."

"Güvenlik görevlileri kimliğini almış. Ayrıca Ruth Jefferson adına kayıtlı, ruhsatı yenilenmemiş plakayla kullandığı arabayı takip ettik. Evinin önüne kadar."

Ah. Tüh be!

"Görüntülerde, gamalı haçlar çizip *Geber Pis Zenci* yazdığı görülüyor."

"Ne?" diyorum afallayarak.

O zaman bu sırf vandallık olmaktan çıkar. Nefret suçu sayılır. Ama hiçbir mantığı yok bunun. Cüzdanımı açıp yanımda ne kadar para olduğunu kontrol ediyorum. "Tamam, bakın. Bu çocuğa özel bir sorgu ayarlayabilir misiniz? Bu gece nezaretten çıkabilmesi için, sulh yargıcı getirme masrafını kendim ödeyeceğim."

Beni nezarethaneye götürüyorlar ve Edison'u yerde, sırtını duvara yaslamış, dizlerini çenesine çekmiş otururken buluyorum. Gözyaşları yanaklarından süzülüyor. Beni görür görmez ayağa kalkıp parmaklıklara yürüyor. "Ne amaçla yaptın bunu?" diye soruyorum.

Kazağının ucuyla burnunu siliyor. "Anneme yardım etmek istedim."

"Tam da şimdi kodese düşmenin annene yardımcı olacağını nasıl düşünürsün?"

"Turk Bauer'in başını derde sokmak istedim. O olmasa bunların hiçbiri yaşanmayacaktı. Ve bundan sonra herkes annemi suçlayacaktı, oysa suçlanması gereken kişi Bauer'di." Edison başını kaldırıp kızarık gözleriyle yüzüme bakıyor. "Buradaki esas kurban annem. Nasıl oluyor da kimse bunu görmüyor?"

"Sana yardım edeceğim," diyorum. "Ama konuşacağımız konular özel bilgiler, yani annene hiçbir şey anlatmaman gerekiyor." Oysa aslında Ruth'un çok yakında bunu öğreneceğini düşünüyorum. Muhtemelen paçavra bir gazetenin baş sayfasından okuyacak. Yeme de yanında yat: *KATİL HEMŞİRENİN OĞLU NEFRET SUÇUNDAN TUTUKLANDI*. "Bir de yalvarırım, sulh yargıcının önünde sakın tek kelime konuşma."

On beş dakika sonra, sulh yargıcı nezarethane hücresine geliyor. Nöbetçi mahkemeler, âdeta sihirli değnek gibi; parasını ödemeye razı oldukça her türlü kuralı eğip bükebiliyorsunuz. Mahkemede, savcılık görevi yapmak üzere bir polis memuru, ben, Edison ve kiralık yargıç hazır bulunuyoruz. Edison'a dair iddia ve Miranda hakları[44] okunuyor. "Olay nedir?" diye soruyor sulh yargıcı.

44 ABD hukukunda, zanlı tutuklandığı sırada polis tarafından kendisine okunan (susma hakkı, avukat tutma hakkı ve söyleyeceklerinin aleyhine delil olarak kullanılabileceğine dair) bildiri.-ç. n.

Hemen atlıyorum. "Sayın Yargıç, bu çok benzersiz bir vaka, bağımsız bir olay. Edison, okulun spor takımında yer alan ve daha önce hiç belaya bulaşmamış bir onur öğrencisi; annesi bu günlerde ihmal sonucu ölüme sebebiyet vermekten yargılandığından Edison büyük hayal kırıklığı içinde. Şu sıralar sinirleri çok gerilmiş durumda ve burada, annesine destek olmak amacıyla son derece yanlış bir girişimde bulunması söz konusu olmuş."

Yargıç Edison'a bakıyor. "Doğru mu delikanlı?"

Edison, kararsızlıkla bakıyor. Başımı sallayarak onay veriyorum. "Evet efendim," diyor alçak sesle.

"Edison Jefferson," diyor yargıç, "ırkçı saiklerle nefret suçu işlemekle suçlanıyorsunuz. Bu bir cürümdür ve pazartesi günü mahkemede ifade vereceksiniz. Soruları cevaplamak zorunda değilsiniz ve avukat tutma hakkınız var. Avukat tutacak gücünüz yoksa size bir avukat tahsis edilecektir. Görüyorum ki Bayan McQuarrie sizi temsilen burada ve dava kamu vekaletiyle yüksek mahkemeye sevk edilecek. Bu esnada Connecticut eyaletini terk edemezsiniz ve bu dava karara bağlanmadan önce başka herhangi bir suçtan tutuklandığınız takdirde, eyalet hapishanesinde tutulabileceğinizi hatırlatmayı görev bilirim." Edison'a sert sert bakıyor. "Beladan uzak dur evlat."

Tüm bunlar bir saat içinde olup bitiyor. Arabama binerken ikimiz de cin gibi ayılmış olduğumuzdan Edison'u eve bırakabilirim. Dikiz aynasının ışıltılı parantezine sıkışmış gözlerimle arada bir yolcu koltuğundaki Edison'a göz atıyorum. Elinde Violet'in oyuncaklarından birini tutuyor: Pembe kanatlı minik bir peri. Edison'un iri ellerinde oyuncak daha da minnacık görünüyor. "Oldu mu bu şimdi Edison?" diyorum usulca. "Turk Bauer gibiler korkunç insanlar. Sen niye onların seviyesine iniyorsun?" Edison, "Bunu asıl sana sormalı?" diyor bana dönerek. "Onların yaptıkları sorun bile değilmiş gibi davranıyorsun. Duruşmayı baştan sona izledim; neredeyse konusu bile açılmadı."

"Ne konusu?"

"Irkçılık," diyor.

Yutkunuyorum. "Mahkeme boyunca açıkça hiç tartışılmadı belki, ama Turk Bauer bize tam teşekküllü bir temsilini sundu: Tam müzelik bir örnek."

Edison, kuşkuyla kaşını kaldırıp yüzüme bakıyor. "O duruşma salonundaki tek ırkçının Turk Bauer olduğuna cidden inanıyor musun?"

Ruth'un evinin önündeki bir boşluğa park ediyoruz. Evin içinden buğulu ve sıcak bir ışık süzülüyor. Ruth hemen ön kapıyı açıp hırkasına sıkı sıkı sarınarak sahanlığa çıkıyor. "Şükürler olsun," diye mırıldanıyor ve Edison'u sıkıca kucaklıyor. "Neler oldu?"

Edison göz ucuyla bana bakıp, "Sana anlatmayacakmışım, öyle dedi," diyor.

Ruth homurdanıyor. "Evet, bu konuda uzmandır."

"Hastanenin duvarına sprey boyayla gamalı haç çizdim. Ve... başka şeyler."

Ruth, Edison'u kendinden uzaklaştırıp bekliyor.

"*Geber Zenci* yazdım," diye mırıldanıyor Edison.

Ruth çocuğun suratına bir tokat patlatıyor. Edison yanağını tutarak geri geri gidiyor. "Seni ahmak, neden yaptın bunu?"

"Turk Bauer'i suçlayacaklarını düşündüm. İnsanların senin hakkında korkunç şeyler konuşmaktan vazgeçmelerini istedim."

Ruth, kendine hâkim olmaya çalışır gibi, bir an gözlerini kapatıyor. "Şimdi ne olacak?"

"Pazartesi günü mahkemeye çıkarılacak. Muhtemelen basın da orada olur," diyorum.

"Ben ne yapacağım?" diye soruyor Ruth.

"Sen hiçbir şey yapmayacaksın," diyorum, "bunu ben halledeceğim."

Halinden, bu lütfu kabul etme konusunda bocaladığını anlıyorum. "Tamam," diyor Ruth sonunda.

Tüm bunlar olup biterken Ruth 'un, oğluyla teması kesmemesi dikkatimden kaçmıyor. Ona vurduktan sonra bile eli her an oğlunun kolunda, omzunda, sırtında. Ben arabayla uzaklaşırken onlar verandada, pişmanlıklarıyla birbirine kenetlenmiş yan yana duruyorlar.

♠

Eve vardığımda saat sabahın dördünü gösteriyor. Gidip yatağa girmek saçma geliyor. Zaten sinirlerim de harap durumda. Elimi yüzümü yıkayıp kreple kahvaltı yaparak Violet ve Micah'nın uyanmasını beklemeye karar veriyorum.

Davalar sırasında, evdeki çalışma odam kaçınılmaz olarak günden güne darmadağın olur. Ama Ruth'un davası artık tamam. Bu yüzden parmak uçlarımda, kendi kullandığım yedek yatak odasına süzülüp delilleri kutularına yerleştirmeye koyuluyorum. Delillerle ilgili dosyaları, klasörleri ve aldığım notları istifliyorum. Başlangıç noktasını bulmaya çalışıyorum.

Masadaki dosyalardan birine kazara çarpınca dosya yere düşüyor. Sayfaları toparlarken Brittany Bauer'in elbette hiç devreye girmeyen yazılı ifadesine ve Davis Bauer'in metabolik hastalığını gösteren eyalet laboratuvarı tahlil sonuçlarının fotokopilerine göz gezdiriyorum. Bir yığın hastalığın sıralandığı uzun bir liste. Çoğunun yanında *normal* yazılı, MCADD satırı hariç tabii.

Daha önce kupayı bulmamın sevinciyle uçarak gittiğimden listede durup doğru dürüst incelemediğim diğer kısımlara göz gezdiriyorum. Davis Bauer, tahlil sonuçları ortalama değerlerde, diğer her yönden normal bir bebek gibi görünüyor.

Derken, sayfanın arkasını çevirdiğimde orada da bir şeylerin yazılı olduğunu fark ediyorum.

Orada, normaller deryasının içinde bir *anormal* sözcüğü daha gözüme çarpıyor. Bu defaki, küme küme listelenmiş hastalıkların çok daha altında. Daha önemsiz ya da daha risksiz olduğundan mı? Bu sonucu, mahkeme celbine eklenmiş tahlillerle eşleştiriyorum. Telaffuz edemediğim protein isimleri ve nasıl okunduğunu bilemediğim silik spektrometri grafiklerinden bir çorba.

Boyaları akmış batiğe benzeyen sayfalardan birinde duruyorum. *Elektroforez* diye okuyorum. *Hemoglobinopati.* Ve sayfanın en altında sonuçlar: *HbAS/heterozigot.*

Bilgisayarımın başına geçip sonucu Google'da aratıyorum. Eğer bu, Davis Bauer'deki başka bir tıbbi sorunu gösteriyorsa bunu şimdi dahi öne sürebilirim. Yeni bulguları gerekçe göstererek yeni bir mahkeme talep edebilirim.

Taze bir jüriyle, sil baştan başlayabilirim.

Genellikle selim taşıyıcılık durumu, diye okuyunca umutlarım sönüyor. Başka bir doğal ölüm nedeni ihtimali de suya düştü.

Aileye tahlil yapılmalı/görüşülmeli.

Hemoglobinler bulunan hemoglobin sırasına göre listelendi (F>A>S) FA=normal. FAS=taşıyıcı, orak hücre taşıyıcısı. FSA=-beta-plus orak hücreli anemi.

Tam o anda, Ivan'ın söz ettiği bir şeyi hatırlıyorum.

Yere çömelip yazılı ifadeleri alıyorum ve okumaya başlıyorum.

Sonra da saat sabahın dört buçuğu olmasına aldırış etmeden telefonumu alıp istediğim numarayı bulana kadar gelen çağrıları tarıyorum. "Ben Kennedy McQuarrie," diyorum, uykulu kısık sesiyle telefonu cevaplayan Wallace Mercy'ye. "Size ihtiyacım var."

♠

Pazartesi sabahı adliyenin merdivenleri kameralar ve habercilerle hıncahınç dolu. Bu defa pek çoğu eyalet dışından, ırkdaşlarına karşı ırkçı bir hakarette bulunan siyah bir çocuğun, aynı koridorun diğer ucunda bir beyaz ırkçısının bebeğini öldürmekten yargılanan hemşire annenin oğlunun davasını duyup gelmişler. Her ne kadar duruşmanın ertelenmesi talebimin reddi ihtimaline karşı Howard'a abartılı bir savunma metni hazırlamış olsam da Yargıç Thunder, kapanış konuşmalarını sabah 10'a ertelemeyi kabul ederek beni bir kez daha afallatıyor. Böylece--sonunda resmen kovulmak üzere de olsa--tekrar Ruth'un avukatlığına dönmeden önce, Edison'un savunmasını yapma şansı buluyorum.

Ruth'u kanatlarım altına alıp Howard'a da Edison'a siper olmasını söylesem de kameralar bizi koridorun ucuna kadar takip ediyor. Sorgulama beş dakika bile sürmüyor. Edison şahsi kefaletle serbest bırakılıyor ve bir mahkeme öncesi görüşme tarihi belirliyoruz. Sonra yine koridor boyunca gazetecileri atlatmaya çalışarak geri dönüyoruz.

Tek bir kamera ve habercinin dahi içeri alınmadığı Yargıç Thunder'ın mahkeme salonuna dönmek, bana hiç olmadığı kadar mutluluk veriyor.

Biz içeri girip savunma kürsüsüne doğru yürürken Edison sessizce arkadaki sıralardan birine süzülüyor. Ancak yerimize varır varmaz Ruth kaşlarını çatarak bana dönüyor: "Ne yapıyorsun sen?"

Gözlerimi kırpıştırıyorum. "Ne oldu ki?"

"Edison'un avukatlığını yapıyorsun diye hiçbir şey değişmedi," diyor Ruth.

Ben karşılık vermeye fırsat bulamadan, yargıç yerini alıyor. Önce--müvekkiliyle gergin bir tartışma içinde olduğu besbelli olan--bana, sonra salonun öbür ucundaki Odette'e bakıyor. "Taraflar başlamaya hazır mı?" diye soruyor.

"Sayın Yargıç," diyor Ruth. "Avukatımı azletmek istiyorum."

Eminim Yargıç Thunder, bu davada artık hiçbir şeyin kendisini şaşırtamayacağını düşünüyordu, ta ki şu ana gelene kadar. "Bayan Jefferson? Savunma makamının işinin bittiği bu aşamada, ne diye avukatınıza yol veriyorsunuz? Geriye bir kapanış konuşması kaldı yalnızca."

Ruth'un çenesi durmuyor. "Kişisel bir mesele Sayın Yargıç."

"Bayan Jefferson, size bilakis tersini yapmanızı şiddetle tavsiye ederim. Bayan McQuarrie davayı biliyor ve tüm beklentilerin aksine, son derece hazırlıklı. Sizin iyiliğinizi düşünüyor. Bu duruşmayı yönetmek ve daha fazla uzamamasını sağlamak benim görevim. Jüri kürsüsünde, tüm delilleri görüp dinlemiş bir jüri heyetimiz var. Sizin gidip başka bir avukat bulmanızı bekleyecek vaktimiz yok ve kendi kendinizi savunabilecek donanıma da sahip değilsiniz."

Yargıç bana dönüyor. "Bakın ne diyeceğim Bayan McQuarrie, müvekkilinizle konuşup uzlaşabilesiniz diye, sizin için yarım saatlik bir ara veriyorum."

Howard'ı, Edison'un yanında kalıp gazetecileri ondan uzak tutmakla görevlendiriyorum. Her zamanki konferans odasına gitmek için yine koşarak habercilerin yanından geçmemiz gerekeceğinden, bunun yerine Ruth'u arka kapılardan birinden çıkarıp bir tuvalete sokuyorum. Arkamızdan gelen bir kadına "Kusura bakmayın," diyerek, kapıyı yüzüne kapatıp kilitliyorum. Ruth lavaboların olduğu tezgâha yaslanıp kollarını kavuşturuyor.

"Biliyorum sen hiçbir şeyin değişmediğini düşünüyorsun ve belki senin için gerçekten öyledir. Ama benim için değişti," diyorum. "Senin söylediklerini apaçık anlayabiliyorum. Belki hak etmiyorum, ama yalvarırım bana son bir şans daha tanı."

"Neden yapayım bunu?" diye dikleniyor Ruth.

"Çünkü sana daha önce insanları renkleriyle görmediğimi söylemiştim. Oysa şimdi yalnızca o renklerle görüyorum."

Ruth kapıya doğru yürüyor. "Bana acımana ihtiyacım yok."

"Haklısın," diyorum başımı sallayarak. "Hakkaniyete ihtiyacın var asıl."

Ruth, yüzünü bana dönmeden olduğu yerde duruyor. "Eşitlik demek istiyorsun," diye düzeltiyor.

"Hayır, hakkaniyet. Eşitlik, herkese eşit muamele etmektir. Hakkaniyet ise herkese başarı şansı tanımak için farklılıkları hesaba katarak davranmak." Ona bakıyorum. "Birincisi, *görünürde* adildir. İkincisi ise *gerçekten* adil. Sınavda iki çocuğa kâğıda basılı test soruları vermek eşitliktir. Ama çocuklardan biri kör diğeri değilse, bu, eşitlik olmaz. Birine Braille alfabesiyle, diğerine yazıcıyla hazırlanmış, içerikleri birebir aynı testler vermen gerekir. Ben bunca zaman jüriye, yazıcıyla basılmış testler verip durdum, zira kör olduklarının farkında değildim. Kendi körlüğümün de. Ruth, lütfen. Söyleyeceklerim senin de hoşuna gidecek."

Ruth yavaşça bana dönüyor. "Son bir şans," diyerek kabul ediyor.

Savunmama başlarken, yalnız değilim.

Evet, mahkeme kapanış konuşmamı yapmamı bekliyor ama etrafım, medyada alevlenip durduğu halde mahkeme salonlarında çoğunlukla görmezden gelinen hikâyelerle çevrili. Tamir Rice'ın, Michael Brown'ın, Trayvon Martin'in hikâyeleri. Eric Garner'ın, Walter Scott'ın ve Freddie Gray'inki. Sandra Bland ve Joan Crawford III'ün hikâyeleri. Saçlarını doğal halinde bırakmak isteyen Afro-Amerikalı kadın askerlerin ve Anayasa Mahkemesinin kendilerine, ırksal çeşitliliği sürdürmek için öğrenci seçmenin Anayasa'ya aykırı olduğunu söylediği Seattle bölge okulundaki çocukların hikâyesi. Oy kullanma haklarını sınırlayan yasalar uygulanırken iç güvenlik himayesinden mahrum bırakılan Güney eyaletlerindeki azınlıkların. Barınma ve istihdamda ayrımcılık kurbanı olan milyonlarca Afro-Amerikalı'nın. Chapel Sokağı'ndaki, sadaka kutusu asla beyaz evsiz kadınınki kadar dolmayacak olan siyah evsiz gencin.

Jüriye doğru dönüyorum. "Bayanlar ve baylar, bugün sizlere pazartesi, salı ya da çarşamba günlerinden birinde doğmuş olanlarınızın, şimdi derhal kalkıp bu salondan gitme özgürlüğü olduğunu söylesem? Ayrıca şehrin en merkezi noktalarındaki park yerlerinin ve en büyük evlerin onlara verileceğini? İş görüşmelerinde, haftanın sonraki günlerinde doğanlara göre onlara öncelik tanınacağını ve doktora gittiklerinde, sırada bekleyen hasta sayısına bakmadan önce onların içeri alınacaklarını söylesem? Perşembe-pazar günleri arasında doğmuş olanlarınız, ötekilere yetişmek için çabalayabilirdi, ama mücadeleye geriden başladığınız için basında sürekli, sizin ne kadar yetersiz olduğunuzdan söz edilecekti. Olur da bundan şikâyet ederseniz, doğum günü kozunu oynadığınız söylenerek susturulacaktınız." Omuz silkiyorum. "Çok saçma geliyor değil mi? Ama ya başarı şansınıza ket vuran tüm bu keyfî düzenlemeler yetmezmiş gibi bir de herkes size aslında her alanda tam bir eşitlik olduğunu söyleyip dursaydı?"

Onlara doğru yaklaşarak konuşmamı sürdürüyorum. "Bu davaya başladığımızda, bunun katlanılmaz bir tercihe zorlanan Ruth

Jefferson'ın davası olduğunu söylemiştim. Ruth, ya hemşirelik görevini yerine getirecek ya da amirinin emirlerine uyacaktı. Sizlere, Davis Bauer'in ölümcül olabilecek önemli sağlık sorunları olduğunun delillerle ortaya çıkacağını söylemiştim. Ve bayanlar baylar, sonuç gerçekten de öyle oldu. Ancak bu davanın konusu, benim size açıkladığımdan çok daha fazlasını kapsıyor.

"Bu mahkeme salonunda, Mercy-West Haven Hastanesi'nde geçen kısa ömrü boyunca Davis Bauer'le etkileşim kurmuş insanların içinden yalnızca biri, sanık kürsüsünde oturuyor: Ruth Jefferson. Suçlu olduğu iddia edilen yalnızca bir kişi var: Ruth Jefferson. Tüm bu dava boyunca, şu çok önemli soruyu sormaktan imtina etmiştim: *Neden?*"

"Ruth bir siyah," diyorum çekinmeden. "Bu, beyazların üstünlüğüne inanan ırkçı Turk Bauer'in sinirine dokunmuştu. Bay Bauer, siyahlara, Asyalılara, geylere ve kendisi gibi olmayan diğer herkese karşı tahammülsüz. İşte bu yüzden o, oğlunun trajik ölümünde Ruth'u günah keçisi haline getirecek olan olaylar zincirini başlattı. Ama ceza adalet sisteminde ırktan söz etmemek icap ediyor. Bizlerden bunu, isnat edilen suçun esas kaynağı değil, ona dair gereksiz bir ayrıntı olarak görmemiz bekleniyor. Trans-ırksal toplumun hukuki bekçileri olmamız öngörülüyor. Ama bildiğiniz gibi cehaletin kökeninde, ondan da önemli bir kavram vardır: *Görmezden gelmek*[45]. Ve ben artık hakikati daha fazla görmezden gelmenin doğru olmadığını düşünüyorum."

Doğruca 12 numaralı, öğretmen jüri üyesine dönüyorum. "Şu cümlemi tamamlayın," diyorum. "*Ben...*" Orada bir es veriyorum. "Bunu şöyle tamamlayabilirdiniz: *Utangaçım.* Veya *sarışınım. Dost canlısıyım. Heyecanlıyım, zekiyim, İrlandalıyım.* Ama çoğunluğunuz *beyazım* demezdiniz. Neden? Çünkü verili kabul edilen bu. Doğal sayılan bu kimlik. Beyaz doğacak kadar şanslı olanlarımız bu şanslılıklarından bihaberdir. Şimdi, mutluluğumuza katkı sağlayan pek çok şeye aldırış etmiyoruz. Muhtemelen bu sabah duş

45 İngilizcede cehalet anlamındaki "ignorance" sözcüğünün kökünü oluşturan "ignore" kavramı "görmezden gelmek, yok saymak" anlamlarına geliyor.-ç. n.

aldığınız ya da dün gece başınızı sokacak bir çatı bulduğunuz için şükretmediniz. Kahvaltıda yediklerinize ya da temiz iç çamaşırı giyebildiğiniz için de. Çünkü tüm bu ayrıcalıklar üstünde durulmayacak kadar doğal karşılanan şeyler."

"Kuşkusuz ki ırkçılığın keskin sonuçlarını, koyu renkli insanlara yapılan ayrımcılıkları görmek çok daha kolay. Siyah bir erkek, polis tarafından kazara vurulduğunda ya da esmer tenli bir kız, başını örttüğü için sınıf arkadaşları tarafından hırpalandığında bunu hemen görüyoruz. Irkçılığın daha örtük sonuçlarını, koyu tenli olmayanlarımızın sırf beyaz olduğumuz için bundan ne şekillerde avantaj sağladığımızı görmek ise biraz daha zordur. Sinemaya bir film izlemeye gittiğimizde oradaki karakterlerin çoğunun bizim benzerlerimiz olacağından pek kuşku duymayız. Bir toplantıya geç kaldığımızda bunun nedeni ırkımıza bağlanmaz. Yargıç Thunder'ın makamına girip ona bir itirazda bulunsam bana ırkımı koz olarak kullandığım söylenmez." Duraklıyorum. "İşten eve dönünce, *Yaşasın! Yolda durdurulup üstüm aranmadan bir gün daha atlattım*, diye sevinenimiz pek yoktur. Üniversiteye girip de, *İstediğim bölüme girdim, çünkü eğitim sistemi aslında benim lehime işliyor*, diyenimiz pek azdır. Bunları düşünmeyiz bile, çünkü böyle bir mecburiyetimiz yok."

Bu noktada jüri artık huzursuzlanmaya başlıyor. Onlar yerlerinde kıpırdanıp ayak sürürlerken göz ucuyla Yargıç Thunder'ın bıkkınlıkla bana baktığını görüyorum; oysa kapanış konuşmasında dilediğimce at koşturabilirim ve teoride, istersem *Büyük Umutlar*'ı yüksek sesle baştan sona okuyabilirim.

"Eminim, *ben ırkçı değilim*, diyorsunuz içinizden. Öyle ya, *gerçek* ırkçılık denince zihnimizde canlanan şeyin Turk Bauer gibi somut bir örneği var. Bu jüride, Turk Bauer gibi, çocuklarının birer Aryan savaşçı olduğuna ya da siyahların beyaz bir bebeğe dokunmaları dahi engellenmesi gereken aşağı insanlar olduğuna inanan çok kişi olduğunu sanmıyorum. Ama bu gezegendeki ırkçıları tek tek toplayıp bir uzay gemisiyle Mars'a postalasak dahi ırkçılık var olmayı sürdürürdü. Çünkü ırkçılık sırf bir nefret meselesi değildir.

Biz öyle düşünmesek de ön yargılar hepimizde mevcut. Çünkü ırkçılık aynı zamanda bir tahakküm meselesidir. Ve o tahakkümden kimin faydalanabildiği."

"Baylar ve bayanlar, bu dava üzerine çalışmaya başladığımda kendimi bir ırkçı olarak görmüyordum. Artık öyle olduğumun farkındayım. Farklı ırktan insanlardan nefret ettiğim için değil, deri rengimden dolayı--bilerek ya da bilmeyerek--çıkar sağladığım için; tıpkı Ruth Jefferson'ın kendi deri renginden dolayı engellere maruz kalması gibi."

Odette savcı kürsüsünde başı öne eğik oturuyor. Benim kelimelerle kendi mezarımı kazmamın sevinciyle kendinden mi geçmiş, yoksa bu son dönemeçte jüriyi kendime düşman etme cesaretim karşısında sersemlemiş mi, anlayamıyorum. "Aktif ırkçılık ve pasif ırkçılık arasında bir fark var. Havaalanında yürüyen banda çıktığınızı farz edin. Banttayken yürümeye devam ederseniz diğer uca yerinizde durarak varacağınızdan daha hızlı ulaşırsınız. Ama eninde sonunda kendinizi aynı noktada bulacaksınız. Aktif ırkçılık kafanıza gamalı haç dövmesi yaptırmaktır. Sorumlu hemşireden, Afro-Amerikalı hiçbir hemşirenin bebeğinize dokunmamasını istemektir. Siyahları aşağılayan bir espriye kıs kıs gülmektir. Peki pasif ırkçılık? İşyerinizdeki çalışanlar arasında yalnızca bir tane renkli şahıs gördüğünüz halde patrona nedenini sormamaktır. Çocuğunuzun dördüncü sınıf ders programını okuyup siyahların tarihiyle ilgili tek dersin kölelik konulu olduğunu gördüğünüz halde, nedenini sorgulamamaktır. Doğrudan ırkı yüzünden kendisine dava açılmış bir kadını mahkemede savunurken... bunun hemen hiç önemi yokmuş gibi, bu gerçeğin üstünü örtmektir."

"Eminim şu anda huzursuzluk duyuyorsunuz. Takdir edersiniz ki ben de aynı durumdayım. İnsanları incitmeden ya da bizzat incinmeden bu meseleden söz etmek zor. İşte bu yüzden, biz avukatların siz jüri üyelerine bunlardan söz etmemesi bekleniyor. Ama kendi kendinize bu davadaki esas mesele nedir diye sorduysanız, bunun Ruth'un hastalarından birinin ölümüyle ilgisi olup olmadığından çok daha öte bir mesele olduğunu biliyorsunuzdur. Hatta

bunun Ruth'la da çok ilgisi yok. Bu, Turk gibi insanların hasta sıfatıyla çirkin taleplerde bulunabildiği ve bunları kabul ettirebildiği, dört yüz yıldır kök salmış sistemlere dair bir mesele. Ruth gibi insanları bulundukları konumda tutmak için kurulmuş sistemler."

Jüriye dönüyorum. "Bu konuyu düşünmek istemiyorsanız buna mecbur değilsiniz, ama Ruth için yine de beraat kararı verebilirsiniz. Sizlere, bebeğin ölüm nedenine dair kuşku uyandıran yeterince tıbbi delil sundum. Adli tıp doktorunun, yenidoğan tahlil sonuçları ellerine daha erken ulaşmış olsa Davis Bauer'in bugün hayatta olabileceğini bizzat söylediğini duydunuz. Evet, Ruth'un sanık kürsüsündeki öfkeli konuşmasını da duydunuz: Çünkü, bir kez olsun konuşma şansı verilmeden kırk dört yıl beklemişseniz, ağzınızdan kastetmediğiniz sözler dökülebilir. Ruth Jefferson yalnızca, işini yapabilme şansının kendisine verilmesini istiyordu. O bebeğe, eğitimini aldığı şekilde hemşirelik yapabilmeyi."

En sonunda Ruth'a dönüyorum. Nefesini içine çekiyor ve onu kendi göğsümde hissediyorum. "Pazartesi, salı ve çarşamba günlerinden birinde doğanlar, kredi çekmek istediklerinde asla kapsamlı borç incelemelerine tabi tutulmasalardı? Güvenlik görevlilerinin kuyruklarına takılması kaygısı olmadan alışveriş edebilselerdi." Duruyorum. "Yeni doğan bebeklerinin test sonuçları pediyatriste vaktinde ulaşıp ölümlerini engelleyebilecek tıbbi müdahalelerin yapılabilmesi sağlansaydı?" diyorum. "Bu keyfî ayrımcılık birden size o kadar da saçma gelmemeye başladı değil mi?"

RUTH

Tüm o olanlardan sonra.

Aylar boyu bana ırkın mahkemede yeri olmadığını söyledikten sonra Kennedy McQuarrie, porselen dükkânındaki bu fili yargıç huzuruna çıkarmış, o kıstırılmışlığı jüri kürsüsündekilere de hissettirebilmek için tutup o fili aralarına sokmuştu.

Gözlerimi, hepsi düşüncelere dalmış sus pus oturan jüri üyelerine dikiyorum. Kennedy gelip yanıma oturuyor ve bir an öylece yüzüne bakıyorum. Hissettiklerimi eksiksizce sözlere dökme çabasıyla boğazım kımıldıyor. Kennedy'nin bana yabancı bu insanlara söylediği tüm o şeyler, şimdiye kadarki hayat hikâyemin, bugüne dek yaşadığım şeylerin bir özeti gibiydi. Ama ben bunları çatılara çıkıp da haykırsam yine bir faydası olmazdı. Jüridekilerin bunu duyabilmeleri, *gerçekten* duyabilmeleri için, onlara kendileri gibi birinin söylemesi gerekiyordu.

Konuşmama fırsat kalmadan Kennedy bana dönüyor. Sanki *ben* ona iyilik yapmışım gibi "Teşekkür ederim," diyor.

Gerçi düşününce, belki de yapmışımdır.

Yargıç boğazını temizliyor ve ikimiz birden başımızı kaldırdığımızda, onun ters bakışlarıyla karşılaşıyoruz. Odette Lawton ayağa kalkmış, az önce Kennedy'nin ayrıldığı yerde dikiliyor. O konuşmaya başlarken boynuma sardığım, annemin uğurlu eşarbını okşuyorum. "Evet, Bayan McQuarrie'yi ve bu dokunaklı sosyal adalet çağrısını takdir ediyorum. Ama bugün burada bulunmamızın sebebi bu değil. Bugün, sanık Ruth Jefferson bir doğum hemşiresi olarak mesleğinin etik kurallarına sırt çevirdiği ve fenalaşan bir bebeğe gereğince müdahale etmediği için buradayız."

Savcı jüriye doğru yürüyor. "Bayan McQuarrie'nin söylediği... doğru. İnsanlar ön yargılı ve zaman zaman anlam veremediğimiz kararlar alıyorlar. Lise öğrencisiyken ben de McDonald's'ta çalışmıştım."

Şaşırıyorum; Odette'i patates cipslerinin başında süre tutarken hayal etmeyi denesem de başaramıyorum.

"Orada çalışan tek siyah çocuk bendim. Bazen kasada görevli olduğumda içeri giren bir müşterinin bana bakıp, sipariş vermeye başka bir kasiyerin sırasına girdiğini görürdüm. Ne hissederdim?" Omuz silkiyor. "Pek harika şeyler değil. Ama böyle diye, yiyeceklerin içine mi tükürüyordum? Hayır? Köfteyi yere atıp tekrar ekmeğin arasına mı koyuyordum? Asla. İşimin gereğini yapıyordum. Benden yapmam bekleneni."

"Şimdi bir de Ruth Jefferson'a bakalım. Ruth'un da bir bakıma müşterilerinden biri başka sıraya girdi ama Ruth, yapması beklenen işi yapmaya devam etti mi? Hayır. Davis Bauer'le ilgilenmemesi talimatını, basit bir hasta ricası diye düşünerek sorun etmemesi gerekirken o bunu büyütüp bir ırk meselesine çevirdi. Hastalarına--*iki eli kanda da olsa*--yardımcı olacağına dair ettiği Nightingale yeminini ayaklar altına aldı. Bebeğin iyiliğini tamamen hiçe sayan bir davranış gösterdi, çünkü öfkeliydi ve öfkesinin acısını o zavallı çocuktan çıkardı."

"Ruth'u Davis Bauer'e hemşirelikten men eden Marie Malone'un talimatının ırkçı bir karar olduğu doğrudur, ancak burada eylemlerinden dolayı yargılanan kişi Marie değildir. O kişi, hemşire olarak ettiği yemine bağlı kalmayan Ruth'tur. Bay Bauer'in ve düşüncelerinin, aşırılığıyla pek çoğunuzu rahatsız ettiği bir gerçek. Kendisi, bu ülkede başkalarını tedirgin etse dahi o görüşleri ifade etme özgürlüğüne sahip. Ama eğer Turk Bauer'in nefret dolu oluşundan rahatsızlık belirtecekseniz Ruth'un da nefret dolu olduğunu kabul etmeniz gerekir. Sizlere, o bebeğin büyüyüp babası gibi birine dönüşmesindense ölmesinin daha iyi olacağını söyledi; siz de duydunuz. Belki de Ruth'un bizimle dobra dobra konuştuğu tek an oydu. Turk Bauer--bize ne kadar nahoş gelse de--en azından fikirlerini

dürüstçe söylüyor. Zira bildiğimiz gibi, Ruth bir yalancı. Amirine, Risk Yönetimi'ne ve polise öyle olmadığını söylediği halde, kendi itiraf ettiğine göre, bebek koğuşunda o bebeğe müdahale etti ve dokundu. Ruth Jefferson bebeği kurtarmaya girişmişken... onu durduran ne oldu peki? İşini kaybetme korkusu. O, kendi çıkarlarını hastasınınkinden üstün tuttu... ki bu bir sağlık görevlisinin asla yapmaması gereken bir şeydir."

Savcı duruyor. "Ruth Jefferson ve avukatı, gecikmiş laboratuvar sonuçları ya da bu ülkedeki ırklar arası ilişkiler gibi konularda cafcaflı tiratlar döktürebilirler," diyor. "Ama bunlar, bu davanın gerçeklerini değiştirmez. Ve o bebeği asla geri getiremez."

♠

Yargıç jüriye talimatları verir vermez, jüri salondan çıkarılıyor. Yargıç Thunder da onlarla çıkıyor. Howard yerinden fırlıyor. "Hayatımda böyle şey görmemiştim!"

"Evet, muhtemelen bir daha da görmeyeceksin," diye mırıldanıyor Kennedy.

"Yani bir an, Tom Cruise'u seyrediyorum sandım: *Gerçekler kaldıramayacağınız kadar acı!* Sanki..."

"Kendi ayağıma sıkıyordum," diye Kennedy cümleyi tamamladı. "Bile bile."

Elimi Kennedy'nin omzuna koyuyorum. "Orada söylediklerinin eminim senin için bir bedeli olacak."

Kennedy kaygıyla gözlerini yüzüme dikiyor: "Ruth, büyük ihtimal, asıl bedeli sen ödeyeceksin."

Sonra bana, tanıklık etmemden önce cinayet suçlamasının reddedilmiş olması dolayısıyla, jürinin artık yalnızca ihmalle ölüme sebebiyet suçunda karar kılabileceğini açıklıyor. Tıbbi delillerimiz açıkça makul şüphe oluşturuyor olsa da bu öfke patlaması, jüri üyelerinin beynine kazınacak. Artık tasarlanmış cinayet kararı vermeyecek olsalar bile yine de o bebekle elimden geldiğince ilgilenmediğimi düşünebilirler. Ve şu koşullarda artık elimden bir şey gelip gelmeyeceğini de bilmiyorum.

dürüstçe söylüyor. Zira bildiğimiz gibi, Ruth bir yalancı. Amirine, Risk Yönetimi'ne ve polise öyle olmadığını söylediği halde, kendi itiraf ettiğine göre, bebek koğuşunda o bebeğe müdahale etti ve dokundu. Ruth Jefferson bebeği kurtarmaya girişmişken... onu durduran ne oldu peki? İşini kaybetme korkusu. O, kendi çıkarlarını hastasınınkinden üstün tuttu... ki bu bir sağlık görevlisinin asla yapmaması gereken bir şeydir."

Savcı duruyor. "Ruth Jefferson ve avukatı, gecikmiş laboratuvar sonuçları ya da bu ülkedeki ırklar arası ilişkiler gibi konularda cafcaflı tiratlar döktürebilirler," diyor. "Ama bunlar, bu davanın gerçeklerini değiştirmez. Ve o bebeği asla geri getiremez."

♠

Yargıç jüriye talimatları verir vermez, jüri salondan çıkarılıyor. Yargıç Thunder da onlarla çıkıyor. Howard yerinden fırlıyor. "Hayatımda böyle şey görmemiştim!"

"Evet, muhtemelen bir daha da görmeyeceksin," diye mırıldanıyor Kennedy.

"Yani bir an, Tom Cruise'u seyrediyorum sandım: *Gerçekler kaldıramayacağınız kadar acı!* Sanki..."

"Kendi ayağıma sıkıyordum," diye Kennedy cümleyi tamamladı. "Bile bile."

Elimi Kennedy'nin omzuna koyuyorum. "Orada söylediklerinin eminim senin için bir bedeli olacak."

Kennedy kaygıyla gözlerini yüzüme dikiyor: "Ruth, büyük ihtimal, asıl bedeli sen ödeyeceksin."

Sonra bana, tanıklık etmemden önce cinayet suçlamasının reddedilmiş olması dolayısıyla, jürinin artık yalnızca ihmalle ölüme sebebiyet suçunda karar kılabileceğini açıklıyor. Tıbbi delillerimiz açıkça makul şüphe oluşturuyor olsa da bu öfke patlaması, jüri üyelerinin beynine kazınacak. Artık tasarlanmış cinayet kararı vermeyecek olsalar bile yine de o bebekle elimden geldiğince ilgilenmediğimi düşünebilirler. Ve şu koşullarda artık elimden bir şey gelip gelmeyeceğini de bilmiyorum.

Nezarethanede geçirdiğim geceyi düşünüyorum. Bunun gecelerce sürdüğünü hayal etmeye çalışıyorum. Haftalarca. Aylarca. Liza Lott'u ve o zamanki konuşmamızın şimdi olsa ne kadar farklı geçeceğini düşünüyorum. Öncelikle ona artık saflığımı kaybettiğimi söylerdim. Potada eritilen bir çelik gibi kalıba döküldüğümü. Ama çeliği çelik yapan, çekiçle son haddine dek inceltseniz dahi kırılmadan kalabilmesidir. "Yine de duyduklarıma değdi," diyorum Kennedy'ye.

Belli belirsiz gülümsüyor. "Ben de iyi ki söyledim."

Ansızın, Odette Lawton karşımıza dikiliveriyor. Ben hafif panikliyorum. Kennedy ayrıca, savcı için bir alternatif daha olduğunu söylemişti: Tüm suçlamaları geri çekip, benim tanıklığımı olay anında kasıt olduğunun delili gibi kullanarak yeni bir ikinci derece cinayet iddiasıyla jüriyle davaya sil baştan başlamak.

"Edison Jefferson'a açılan davayı düşüreceğim," diyor Odette çabucak. "Bilmek istersiniz diye düşündüm."

Ağzım bir karış açık kalıyor. Her şeyi düşünürdüm de bunu söyleyebileceği aklımın ucundan geçmezdi.

Odette yüzüme bakıyor ve bu mahkeme boyunca ilk defa göz göze geliyoruz. Banyodaki atışmamızı saymazsak benim savunma kürsüsünde oturduğum süre boyunca hiç yüzüme bakmamış, göz ucuyla yanımdaki ya da başımın üstündeki bir noktaya bakıp durmuştu. Kennedy bunun standart bir tavır olduğunu söylüyor; savcılar böylelikle sanıklara onları insan gibi görmediklerini hatırlatırlarmış.

Başarılı bir yöntem.

"On beş yaşında bir kızım var," diyor Odette, durumun nedenini açıklar gibi. Sonra da Kennedy'ye dönüyor. "İyi finaldi Avukat Hanım," diyor ve yürüyüp gidiyor.

"Eee, şimdi ne olacak?" diye soruyorum.

Kennedy derin bir nefes alıyor. "Bekleyeceğiz."

♠

Ama öncelikle habercilerin üstesinden gelmemiz gerekiyor. Howard ve Kennedy, beni medyayla hiç temas etmeden adliyeden çıkaracak bir plan yapmaya girişiyorlar. "Eğer onları tümüyle atlatmayı başaramazsak," diye açıklıyor Kennedy, "en iyisi *yorum yok*, diye cevap vermek. Jürinin kararını bekliyoruz. Bu kadar."

Başımı sallıyorum.

"Yeterince anlatabildim mi bilmiyorum, Ruth. Amaçları olay çıkarmak; sana sataşıp seni kışkırtarak sinirden kudurtmaya çalışacaklar ki kaydedecek haber çıksın. Şu beş dakikada bu binadan ayrılıncaya kadar kör, sağır ve dilsiz olduğunu farz et. Anlaşıldı mı?"

"Evet," diyorum Kennedy'ye.

Mahkeme salonunun çift kanatlı kapısından çıkarken kalbim davul gibi güm güm atıyor. Birdenbire, patlayan flaşlar arasında yüzüme yüzüme ittirilen mikrofonlarla çevriliyorum. Howard yardımıma koşup kalabalıkta yol açmaya çalışırken Kennedy bu sirkten olabildiğince çabuk çıkmamız için çabalıyor: Bir açıklama almak için birbirlerinin tepesinden bana uzanmaya çalışan muhabir akrobatlar; piyeslerini sahneleyen soytarılar--muhafazakâr haber kanallarının biriyle hararetli bir röportaja başlamış Bauer'ler--ve ben, ipin üzerinde düşmeden yürümeye çalışan bir cambaz.

Karşıdan Wallace Mercy bize doğru geliyor. Taraftarlarıyla kol kola, bizim de katılmamızı icap ettiren bir insan zinciri kurmuşlar. Wallace, yanında bir kadınla tam ortada duruyor, ikisi diğerlerine öncülük etmek için bir adım öne çıkıyorlar. Kadın, yünlü, pembe bir döpiyes giyinmiş. Kısacık saçları koyu kızıla boyalı. Wallace'ın koluna sımsıkı sarılarak ok gibi dimdik duruyor.

Sessizce sorar gibi Kennedy'ye bakıyorum: *Şimdi ne yapıyoruz?*

Ama bana fırsat kalmadan, sorumu başkası cevaplıyor. Wallace ve kadın, bize doğru yürümek yerine, koridorun diğer ucuna, Turk Bauer'in, yanında karısı ve kayınpederi ile hâlâ habercilerden biriyle konuşmakta olduğu yöne dümen kırıyorlar.

"Brittany," diyor kadın gözlerinde yaşlarla. "Ya Rabbim şu güzelliğe bak!"

Kameralar eşliğinde, kadın kollarını Brittany Bauer'e uzatıyor. Ama artık Yargıç Thunder'ın mahkemesinde olmadığımıza göre Brittany istediğini söyleyebilir ve canının istediği gibi davranabilir. Kadının elini ona uzatışını ağır çekimdeki gibi izliyorum ve daha görmeden Brittany'nin onu itip uzaklaştıracağını anlıyorum. "Uzak dur be kadın!"

Wallace Mercy bir adım yaklaşıyor. "Bayan Bauer, bu hanımla tanışmak isterdiniz sanırım."

"Tanışmasına gerek yok ki Wallace," diye mırıldanıyor kadın. "Yirmi altı yıl önce, onu doğurduğumda tanışmıştık biz. Brit, tatlım beni hatırlıyorsun değil mi?"

Brittany Bauer'in yüzü--utançtan, öfkeden, belki de her ikisinden--renkten renge giriyor. "*Yalancı!* Seni iğrenç yalancı!" Brittany yaşlı kadının üzerine çullanıyor ve kadın hiç direnmeden yere yığılıyor.

İnsanlar Brittany'nin üzerine üşüşüp onu uzaklaştırarak kadını yerden kaldırmaya çalışıyorlar. Bağırtılar duyuyorum: *Yardım edin kadına!* ve *Kayıtta mıyız?*

Derken "Dur!" diye bir haykırış duyuyorum. Derin, güçlü ve buyurgan bu ses karşısında Brit derhal geri çekiliyor. Arkasını dönüp isyankârlıkla babasına dik dik bakıyor. "Bu pis zencinin *bana* bu lafları etmesine göz mü yumacaksın? Bize bu söylediklerine?"

Ama babası artık kızına bakmıyor. Beti benzi atmış, gözlerini, şimdi Wallace Mercy'ye yaslanarak kanayan dudağına onun mendilini bastırmakla meşgul kadına dikiyor. "Merhaba Adele," diyor.

"Bu kadarını beklemezdim doğrusu," diye fısıldayarak Kennedy'ye bakıyorum.

İşte o zaman, Kennedy'nin pekâlâ bunu beklediğini fark ediyorum.

TÜRK

Kızılca kıyamet koparken kameralar kayda geçiyor. Bir dakika önce, Brit ve Francis yanımda dikilmiş, benim sağcı radyolardan birine, kavgaya daha yeni başladığımızı anlatışımı dinlerlerken birden bu bildiri gerçek bir olaya dönüşüyor. Siyah bir kadın, Brit'e yaklaşıp koluna dokunuyor. Brit doğal olarak irkilip geri çekiliyor ve kadın utanmazca bir yalan sallıyor: Güya Brittany Bauer, Beyaz Güç Hareketi'nin prensesi, aslında yarı-siyahmış!

Belki yıllarca yaptığım gibi, dönüp Francis'e bakıyorum. Nefrete dair bildiğim her şeyi bana o öğretti. Onun yanında savaşmaya hazırdım, hatta savaştım da. Bir adım gerileyip Francis'in meşhur söylevlerinden birine başlamasını, on beş dakikalık şöhret peşindeki bu fırsatçı kaltağa haddini bildirmesini bekliyorum. Ama yapmıyor.

Ona, Brittany'nin annesinin adıyla sesleniyor.

Adele hakkında pek bilgim yoktu, çünkü Brit de onu pek tanımıyordu. Yalnızca ismini, Francis'i siyah bir herifle aldattığını ve onun da öfkeden küplere binerek karısına, bebeği bırakıp hayatlarından ebediyen çıkıp gitmesini ya da uykuda ölmesini söyleyip ültimatom verdiğini duymuştum. Kadın akıllı davranıp birincisini seçmişti ve Brit'in bu kadarını bilmesi kâfiydi.

Brit'in uzun siyah saçlarına bakıyorum.

Bize görmemiz söylenenleri görüyoruz.

Brit de başını kaldırıp Francis'e bakıyor. "Baba?"

Birdenbire soluğum kesilecek gibi oluyor. Karımın kim olduğunu bilmiyorum. Ben kimim, onu da bilmiyorum. Yıllardır, siyah biriyle oturup bir kahve içmektense hiç tereddütsüz onu bıçaklamayı tercih edeceğimi söyleyip durmuşken meğer bunca zamandır, onlardan biriyle birlikteymişim.

Onunla *bebek* bile yapmışım.

Yani benim kendi oğlum da meğer yarı-siyahmış.

Bir uçaktan aşağı serbest uçuşla, paraşütsüz düşercesine kulaklarım uğulduyor. Hızla yere çakılıyormuş gibi.

Brittany ayağa kalkıp olduğu yerde dönelirken, acıyla gerilmiş sıska yüzü yüreğimi dağlıyor. "Bebeğim," diye Francis konuşmaya yeltenince, Brittany gırtlağının derinliklerinden gelen kısık bir iniltiyle:

"Hayır," diyor. "Hayır."

Koşarak uzaklaşıyor.

♠

Brit ufak tefek ve atiktir. Hızla kuytulara girip çıkabilir. Böyle olması da doğal değil mi zaten? O da benim gibi, işi ustasından öğrendi.

Francis, mahkemeye dayanışma için gelmiş olan Yalnizkurt.org üyelerini Brit'i aramak için yardıma çağırıyor, ama artık aramızda bir duvar var. Bazıları çoktan sıvıştı. Francis, bu kazanın hasarını gidermek için yeterince çaba gösterip onları durdurmazsa kullanıcı hesaplarını kapatıp gideceklerine hiç kuşkum yok.

Gerçi artık umurumda mı bilmiyorum.

Tek isteğim karımı bulmak.

Arabayla her yerde onu arıyoruz. O gizli ama geniş iletişim ağımız artık yok. Bu işte tamamen bir başımıza, yapayalnızız.

Her şeye hazır olmalı.

Arabayla dolaşarak şehrin uzak köşelerini kolaçan ederken, Francis'e dönüyorum. "Bana hakikati anlatmaya hazır mısın?"

"Uzun zaman önceydi," diye anlatmaya başlıyor. "Ben daha Hareket'e katılmamıştım. Adele'le bir lokantada tanıştık. Bana turtamı getirdi. Sonra da hesap fişine adını ve telefonunu yazdı. Onu aradım." Omuz silkiyor. "Üç ay sonra hamileydi."

Onlardan biriyle yatma düşüncesi midemi bulandırıyor. Ama ben de aynı şeyi yapmamış mıydım?

"Tanrı biliyor ya onu sevdim Turk. İster dışarıda gece yarılarına dek dans edelim, ister evde oturup TV izleyelim, onunlayken hiç sorun yoktu. Sonunda öyle bir noktaya geldim ki artık o yanımda yokken kendimi eksik hissediyordum. Derken Brit doğdu ve korkularım baş gösterdi. Her şey kusursuz görünüyordu, anlıyor musun? Her şey kusursuz görünüyorsa illa bir aksilik çıkması beklenir."

Alnını sıvazlıyor. "Adele pazar günleri kiliseye giderdi, çocukluğundan beri gittiği bir kiliseydi. İlahiler ve haleluyalar falan söylenen tam şu siyah kiliselerinden. Böyle şeylere hiç gelemezdim. Onun yerine balık tutmaya gider, Adele'e benim ibadetimin de bu olduğunu söylerdim. Ama koro şefi, Adele'e ilgi duymaya başladı. Ona melek gibi bir sesi olduğunu söylüyordu. Birlikte uzun uzun zaman geçirmeye, gece gündüz prova yapmaya başladılar." Başını sallıyor. "Bilmiyorum, belki biraz kafayı yedim. Adele'i beni aldatmakla suçladım. Belki yaptı, belki de yapmadı. Ona az çektirmedim, biliyorum hataydı. Ama elimde değildi. Beni çok incitmişti ve bu acıya bir çare bulmam gerekiyordu. Nasıldır bilirsin sen de."

Başımı sallıyorum.

"Adele avunmak için o adama koştu, adam da onun aklını çeldi. Tanrım, Turk, onu resmen adamın kollarına ittim. Baktım ki Adele çekip gideceğini söylüyor. Ona eğer giderse havayı alacağını söyledim. Kızımı benden almasına izin vermeyeceğimi. Eğer denemeye kalkarsa bunun onun sonu olacağını söyledim." Francis kederle bana bakıyor. "Sonra onu bir daha hiç görmedim."

"Brit'e bunu hiç anlatmadın mı?"

"Ne söyleyecektim ki? Annesini ölümle tehdit ettiğimi mi? Hayır. Brit'i barlara götürmeye başladım, onu arabanın bebek koltuğunda uykuda bırakıp içeri girip kafayı çekiyordum. Tom Metzger'le oralarda tanıştım."

Beyaz İttifak Birlikleri liderini biraları yuvarlarken hayal etmek bana zor gelse de şu olanların yanında pek de tuhaf bulmuyorum.

"Adamlarıyla beraber gelmişti. Arabama kadar benimle geldi ve arka koltukta Brit'i görünce, direksiyona geçmeme izin vermedi. Bizi eve kadar bıraktı ve çocuğumun iyiliği için kendime çekidüzen vermem gerektiğini söyledi. Körkütük sarhoştum; ona Adele'in beni nasıl pis bir zenci için terk ettiğini anlattım. Adele'in de onlardan biri olduğundan hiç bahsetmedim sanırım. Her neyse, Tom bana okumam için bir şey verdi. Bir broşür." Francis dudak büküyor. "Her şey böyle başladı. Kendimden nefret etmektense onlardan nefret etmek çok daha kolaydı."

Arabamın farları bir tren yolunu aydınlatıyor: Francis'in ekibinin aktif oldukları zamanlarda toplantılar yaptıkları bir yer.

"Ve şimdi," diyor Francis, "Brit'i de kaybedeceğim. O izlerini nasıl örteceğini, nasıl ortadan kaybolacağını bilir. Ona öğretmiştim."

Acıdan ve şoktan bitkin düşmüş görünüyor ve işin doğrusu, onun çöküşüyle ilgilenmeye hiç vaktim yok. Yapacak daha önemli işlerim var: Karımı bulmak gibi.

Ve bir düşüncem daha var.

♠

Mezarlığa girmek için kapıyı zorlamak gerekiyor. Artık hava karanlık ve kapılar kilitli. Çiti tırmanıyorum ve bagajdan aldığım balyozla kilidi kırarak Francis'i de içeri alıyorum. Brit'in fener ışığını görür görmez kaçabileceğini bildiğimizden karanlığa gözümüzün alışmasını bekliyoruz.

İlk başta onu hiç görmüyorum; ortalık karanlık ve Brit lacivert giysiler giymişti. Ama Davis'in mezarına biraz daha yaklaştığımda bir kıpırtı fark ediyorum. Bir anlığına, ayı örten bulutlar aralanmasıyla mezar taşları ışıldıyor. Sonra madeni bir parıltı.

"Bir adım daha yaklaşayım deme," diyor Brit.

Teslim olduğumu gösterir gibi, ellerimi havaya kaldırıyorum. Ağır ağır, bir adım daha atıyorum. Brit elindeki bıçağı rastgele savuruyor. Çantasında taşıdığı o çakı. Beyaz Güç şenliklerinden birinde onu satın aldığımız günü hatırlıyorum. Brit çeşit çeşit modelleri elinde incelerken sedef-akik kakmalı bir tanesini alıp sağa

sola savurmuştu. Gösterişli bir tanesini alıp numaradan gırtlağıma dayamıştı. *Bana hangisi yakışıyor?* diye şaka yapmıştı.

"Bebeğim," diyorum uysalca. "Eve dönme zamanı geldi."

"Dönemem. Mahvoldum ben," diye mırıldanıyor.

"Olsun." Kızgın bir köpeğe yaklaşırcasına temkinli, yanına çömeliyorum. Uzanıp elini tutmaya çalışıyorum ama eli avucumdan kayıyor.

Başımı eğince, elimin kana bulandığını görüyorum.

Ben "Ulu Tanrım!" diye haykırırken, Francis arkamdan iPhone'unun fener ışığını Brit'e tutup çığlığı koparıyor. Brit sırtını Davis'in mezarına yaslamış oturuyor. Fal taşı gibi açık gözleri vahşi ve donuk donuk bakıyor. Sol kolu yedi sekiz yerden derinlemesine kesilmiş. "Bulamıyorum," diyor. "Çıkarmak için uğraşıp durdum."

"Neyi çıkarmak için bir tanem?" diyerek yeniden bıçağı almaya yelteniyorum.

Ama Brit onu itip benden kaçırıyor. "O kadının kanını." Gözlerimin önünde bıçağı alıp bileğini kesiyor.

Bıçak Brit'in elinden kayıp düşüyor ve göz bebekleri yukarı kayarken onu kucağıma alıp kamyonetime doğru koşuyorum.

♠

Brit'in yatışması zaman alıyor, buna yatışmak denebilirse tabii. Davis'i doğurduğu hastaneden farklı bir hastanede, Yale New-Haven'dayız. Kesiklerine dikiş atıldı, bilekleri sarıldı; üstündeki kanlar temizlendi. Psikiyatri servisine yatırıldı ve doğrusu buna müteşekkir olduğumu söylemeliyim. Zihnindeki karmaşayı çözmek, benim yapabileceğim iş değil.

Kendiminkileri çözmekte bile zorlanıyorum.

Francis'e eve gidip biraz dinlenmesini söylüyorum. Bana gelince, Brit uyanır da bana ihtiyacı olursa burada onu bekleyen biri olduğunu bilsin diye, ziyaretçi salonunda sabahlayacağım. Şimdi sakinleştiricilerle kendinden geçmiş, baygın yatıyor.

Gece yarısından sonra hastane tekinsiz bir yere dönüşüyor. Loş ışıklar ve ürkütücü sesler: Bir hemşirenin ayakkabı gıcırtıları, bir hastanın inlemesi, bir tansiyon aletinin bipleyerek nefes verişi. Hediyelik dükkânından yün bir bere alıyorum; kemoterapi gören hastalar için, ama bu umurumda değil. Dövmemi kapatıyor ve şu anda herkes gibi görünmek istiyorum.

Kafeteryaya oturup bir fincan kahve eşliğinde karmakarışık düşüncelerime çekidüzen vermeye çalışıyorum. Nefret edebileceğin şeylerin bir sınırı var. Dövebileceğin insanların, sarhoş olabileceğin gecelerin, kendi saçmalıkların için başkalarını suçlayabildiğin durumların, hepsinin bir sınırı var. Bir nevi uyuşturucu bu ve her uyuşturucu gibi, bir noktada etkisini kaybediyor. Peki ondan sonra?

Kafamın içindeki birbiriyle çatışan üç gerçek, başımı ağrıtıyor: *1-Siyahlar aşağı insanlardır. 2-Brit de yarı-siyah. 3-Brit'i canımdan çok seviyorum.*

Birinci ve ikinci gerçeklerin, üçüncüyü imkânsız kılması gerekmez mi? Yoksa Brit yalnızca bir istisna mı? Peki Adele de mi öyleydi?

Demir parmaklıklar ardında Twinkie'yle birlikte, burnumuzda tüten yemeklerin hayalini kuruşumuzu düşünüyorum.

Bize hakikat belletilenlerin aslında öyle olmadığını anlamamız için kaç istisna gerek?

Kahvemi bitirdikten sonra hastanenin koridorlarında dolaşıyorum. Bekleme salonuna bırakılmış bir gazeteye göz gezdiriyorum. Acil servisin cam kapılarının ardından yanıp sönen ambulans ışıklarını seyrediyorum.

Tesadüfen, kendimi prematüre bebeklerin konduğu bir Yoğun Bakım Ünitesi önünde buluyorum. İnanın, bir bebek koğuşunun yakınından dahi geçmek istemem; burası başka hastane olsa bile yaralarım hâlâ çok taze. Ama işte şimdi camın önünde, başka bir adamın yanında dikiliyorum. "Şu benim kızım," diyor adam, pembe battaniyeye sarılı, minnacık bir bebeği parmağıyla göstererek. "İsmi Cora."

Hafif telaşlanıyorum. Hangi normal insan, kendisiyle bir ilişkisi olmayan bebeklerin olduğu bir koğuşun önünde dolanıp durur? Ben de mavi battaniyeye sarılı bir bebeği gösteriyorum. Kuvözünün parıltısından içi çok iyi görünmese de teninin esmerliğini buradan bile seçebiliyorum. "Davis," diye yalan söylüyorum.

Oğlum, en azından dışarıdan bakıldığında, benim kadar beyazdı. Bu bebeğe benzemiyordu. Ama şimdi anlıyorum ki benzese de onu yine sevecektim. Gerçek şu ki bu bebek Davis olsa, teninin benimkinden koyu renkli olmasının bir önemi olmazdı.

Önemli olan yaşamasıydı.

Titreyen ellerimi montumun cebine sokup Francis'i düşünüyorum. Ve Brit'i. Belki de birini ne çok seversen ona o denli yoğun nefret duyabiliyorsun. Madalyonun iki farklı yüzü gibi.

O halde, bunun tam tersi de doğru olsa gerek.

KENNEDY

Jüriden bir karar çıkmasını beklerken otuz sekizi siyah sanıkların olduğu, kırk tane daha duruşmaya giriyorum. Micah ameliyatlarını yapıyor. Violet bir doğum günü partisine gidiyor. Gazetenin birinci sayfasında, Yale Üniversitesinde beyaz olmayan öğrencilerin düzenlediği bir yürüyüş haberini okuyorum. ABD başkan yardımcılarından, köleliği ve Kuzey-Güney bölünmesini desteklemiş John C. Calhoun'un adının verildiği bir kampüs binasının isminin değiştirilmesi de öğrencilerin talepleri arasında.

İki gün boyunca Ruth'la birlikte adliyede oturup bekliyoruz. Edison, hevesi tazelenmiş olarak okuluna dönüp derslerine odaklanıyor: Suça sürüklenmesi an meselesi olan bir çocuk için, küçük bir hukuki hamlenin neler başarabildiğini görmek doğrusu inanılmaz. Bu arada Ruth da--benim teşvikimle ve benim yanımda--Wallace Mercy'nin TV programına görüntülü bağlantıyla katıldı. Wallace Mercy, Ruth'un yiğitliğini övdü ve ona, aylarca işsiz kalması yüzünden kaybettiği parayı kısmen telafi eden, East End ve Johannesburg gibi hem çok yakında hem çok uzak yerlerde yaşayan insanlardan gelen bağışlarla kotarılmış bir çek verdi. Programdan sonra, bazı bağışlara iliştirilmiş olan notları okuduk.

SEN VE OĞLUN HEP AKLIMDASINIZ.

ÇOK PARAM OLMASA DA YALNIZ OLMADIĞINI GÖSTERMEK İSTEDİM.

BENİM YAPAMADIĞIMI YAPIP DİRENME CESARETİ GÖSTERDİĞİN İÇİN TEŞEKKÜRLER.

Brittany Bauer'in, savcılığın tabiriyle stres yüzünden, Ruth'a göre kafayı sıyırmaktan, hastalandığını duyduk. Turk Bauer ya da Francis'i ise ne duyan var ne gören.

Wallace'ın, Adele Adams'ı, Francis'le ve kızıyla "tesadüfen" karşılaşması için adliyeye getirmesi üzerine yaşanan rezaletin hemen ardından, Ruth, "Olacakları nereden bildin?" diye sormuştu bana.

"İçime doğmuştu," dedim. "Yenidoğan testlerini incelediğim sırada, hepimiz MCADD'ye odaklandığımız için daha önce hiçbirimizin dikkatini çekmemiş bir şey fark ettim: Oraklı hücre anemisi. Yenidoğan uzmanının, Afro-Amerikalılarda belli hastalıklara diğer gruplara oranla çok daha sık rastlandığı sözlerini anımsadım. Ayrıca, Brit'in yazılı ifadesinde annesini hiç tanımadığını bildirmesi aklıma geldi."

"Epey düşük bir olasılık."

"Evet, bu yüzden araştırmamı biraz derinleştirdim. Her on iki Afro-Amerikalıdan biri, oraklı hücre anemisi taşıyıcısı. Beyazlarda bu oran binde bir. Birden, olasılık o kadar da düşük gibi görünmedi. Ben de Wallace'ı aradım. Sonrası onun marifeti. Brit'in nüfus kayıtlarından annesinin adını öğrendi ve kadını arayıp buldu.

Ruth yüzüme baktı. "Ama bunun senin savunmanla hiçbir ilgisi yoktu aslında."

"Evet yoktu," diye onayladım. "Bu senin bana bir armağanındı. Tüm bu ikiyüzlülüğü insanlara göstermek için bundan daha iyisi olamaz diye düşündüm."

Şimdi, jüriden çıt çıkmayan ikinci günün sonuna yaklaşırken hepimiz diken üstündeyiz. "Ne yapıyorsun sen?" diye soruyorum, bu süre boyunca bizimle birlikte nöbet tutan Howard'a. Telefonuna harıl harıl bir şeyler yazıp duruyor. "Flört faaliyeti mi?"

"Taş kokain bulundurma ile kokain bulundurma suçlarının cezaları arasındaki farka bakıyordum," diyor. "2010 yılına kadar, yayma amacıyla elli gram veya daha fazla taş bulundurmaktan suçlu bulunan kişi en az on yıl hapis yiyordu. Aynı cezayı kokainle yemek içinse sınır beş bin gramdı. Şimdi bile bu iki suçun cezaları arasındaki oran 18'e 1."

Başımı sallıyorum. "Bunu öğrenmenin gereği ne?"

"Temyizi planlıyorum," diyor heyecanla. "Bu, cezaların ön yargıyla verildiğini apaçık gösteren bir emsal, zira taş suçundan hüküm giyenlerin %84'ü siyah ve siyah uyuşturucu suçlularının hapis yatma olasılığı, beyazlarınkinden %20 daha fazla."

"Howard," diyorum şakaklarımı ovuşturarak. "Kapat şu telefonu."

"Durum kötü anlaşılan değil mi?" diyor Ruth. Kalorifer gürül gürül yandığı ve oda fırın gibi olduğu halde, üşür gibi kollarını ovuşturuyor. "Beraat verecek olsalardı, eminim çabucak olurdu bu."

"Hiç haber iyi haber demektir," diye bir yalan kıvırıyorum.

♠

O günün akşamı yargıç jüriyi tekrar mahkeme salonuna çağırıyor. "Bir karara vardınız mı?"

Kadın sözcü ayağa kalkıyor. "Hayır Sayın Yargıç. İki kampa bölündük."

Yargıcın onlara bir Allen nutku atacağını, hukuk etiğine dair abartılı bir söylev çekeceğini biliyorum. Yargıç, kararlılık aşılamak için vakarla jüriye dönüyor. "Biliyorsunuz ki eyalet bu davayı sürdürmek için çok büyük paralar sarf etti ve kimse gerçekleri sizler kadar bilmiyor. Aranızda konuşun. Karşıtlarınızın bakış açısına da kulak vermeye çalışın. Her şeyi baştan almak zorunda kalmamamız için, sizleri bir karar almaya davet ediyorum."

Jüri dağıldıktan sonra Ruth'a bakıyorum: "Senin eve dönmen gerekiyordur herhalde."

Saatine bakıyor. "Biraz vaktim var," diyor.

Kol kola girip soğuğa karşı birbirimize sokularak bir kahve içmek için şehir merkezine doğru yürüyoruz. Keskin ayazdan kaçıp küçük bir kafenin cıvıl cıvıl uğultusuna dalıyoruz. "Pasta şefliğini kıvıramayacağımı fark ettikten sonra, bir kafe açma hayalleri kurmaya başlamıştım," diyorum. "Adını da *Grounds for Dismissal* [46]koymak istiyordum."

46 İng. "dava reddi gerekçeleri" ve "kovma tesisleri" gibi iki anlama geliyor.-ç. n.

Sıramız geldiğinde, Ruth'a kahvesini nasıl istediğini soruyorum. "Siyah," diyor.[47] O an, ikimiz birden öyle bir kahkaha patlatıyoruz ki barista bize, anlamadığı bir dil konuşan iki kaçıkmışız gibi bakıyor.

Ki sanırım çok da haksız sayılmaz.

♠

Ertesi sabah Yargıç Thunder, Odette ve beni makamına çağırıyor. "Jüri sözcüsünden bir nota aldım. Jüri karar çoğunluğunu sağlayamamış. On bire bir." Başını iki yana sallıyor. "Çok üzgünüm hanımlar."

Yargıç bizi azlettikten sonra, Howard'ı makamın önünde volta atarken buluyorum. "Eee, sonuç?"

"Dava hükümsüz. Karar çoğunluğu sağlanamamış. On bire bir."

"Ret oyu veren kim?" diye soruyor Howard, laf olsun diye. Benim bu konuda bilgim olmadığını biliyor.

Ancak ansızın, ikimiz birden durup birbirimize bakıyoruz. Bir ağızdan "12 numaralı üye," diyoruz.

"On papeline var mısın?" diye soruyor Howard.

"Varım," diyorum ona.

"O kadın için ret hakkı kullanmamız gerektiğini biliyordum."

"Henüz iddiayı kazanmış değilsin," diye uyarıyorum. Ama için için, haklı olduğunu tahmin ediyorum. Örtük ırkçılığı asla kendine yaklaştırmayan o öğretmen, kapanış konuşmamdan son derece rencide olmuş olmalı.

Ruth beni konferans odasında bekliyor. Umutla yüzüme bakıyor.

"Karara varamıyorlar," diyorum.

"E, şimdi ne olacak?"

47 İng. "sütsüz kahve" anlamında-ç. n.

"Duruma göre değişir, " diyorum. "Dava daha sonra, yeni bir jüriyle yeni baştan görülebilir. Ya da Odette vazgeçip davanın peşini bırakabilir."

"Sence ne..."

"Bir savcının aklından neler geçebileceği konusunda ahkâm kesmemem gerektiğini uzun zaman önce öğrendim," diye itiraf ediyorum. "Bekleyip göreceğiz."

Mahkeme salonunda, jüri heyeti tek sıra halinde, yorgun argın içeri giriyor. "Sayın jüri sözcüsü," diyor yargıç. "Öyle anlıyorum ki jüri bir karara varamadı. Ne dersiniz?"

Sözcü ayağa kalkıyor. "Evet Sayın Yargıç."

"Sizce biraz daha zaman verilmesi eyalet ile Bayan Jefferson arasındaki bu davayı nihai çözüme kavuşturabilmenizi sağlar mı?"

"Maalesef Sayın Yargıç, bazı üyelerimiz arasında kesin bir fikir uyuşmazlığı mevcut."

"Hizmetiniz için teşekkür ederim," diyor Yargıç Thunder. "Bu jürinin görevine burada son veriyorum."

Jüri üyeleri salonu terk ediyor.

İnsanlar bunun ne anlama geldiğini anlamaya çalışırken izleyici sıralarından alçak fısıltılar duyuluyor. Bense Odette'in ihmalle ölüme sebebiyet verme suçlamasıyla davayı tekrar büyük jüriye götürme olasılığını kafamda tartmaya çalışıyorum.

"Bu davada yapılması gereken son bir şey daha var," diye Yargıç Thunder konuşmasına devam ediyor. "Savunmanın, beraat kararı için yenilenen başvurusuna dair kararımı vermeye hazırım."

Howard, Ruth'un başının üzerinden bana bakıyor. *Ne?*

Vay canına! Yargıç Thunder, rutin gereği ona sunduğum acil çıkış kapısını kullanacakmış. Nefesimi tutup bekliyorum.

"Kanunları araştırdım ve bu davadaki delilleri büyük titizlikle gözden geçirdim. Sanığın herhangi bir eylemi ya da eylemsizliği ile bu bebeğin ölümü arasında bir neden sonuç ilişkisi olduğuna

dair, hiçbir inandırıcı kanıt yok.“ Ruth'a dönüyor. “İşinizde yaşamak zorunda kaldığınız şeylerden dolayı çok üzgünüm hanımefendi.” Tokmağını kürsüye vuruyor. “Savunmanın başvurusunu kabul ediyorum.“

Bu mahcubiyet anımda, yalnızca bir savcının değil, bir yargıcın zihninin işleyişi konusunda da yazık ki çok bilgisiz olduğumu anlıyorum. İçimde kabaran şaşkın bir kahkahayla Ruth'a dönüyorum. Kaşları çatılmış. “Anlamadım.”

Yargıç hükümsüz yargılama ilan etmedi. Kesin beraat kararı verdi.

“Ruth,” diyorum, ağzım kulaklarımda. “Özgürsün artık.”

RUTH

Uzun kışı atlatmış bir nergisin narin boynudur özgürlük. Kimse seni bastırmadan sesini duyurabilmek. Evet deme nezaketine ve daha da önemlisi, hayır deme hakkına sahip olmaktır. Özgürlüğün kalbi umutla atar. Her nabız atışı bir ihtimal barındırır.

Ben yine o beş dakika önceki kadınım. Çakılıp kaldığım iskemle aynı iskemle. Ellerim yine çiziklerle dolu aynı masaya dayalı. Avukatlarım hâlâ iki yanımda bana siper oluyor. Tepemdeki floresan ışığı hâlâ hamam böceği gibi tıslıyor. Hiçbir şey değişmedi, ama her şey farklı.

Sersemlemiş halde mahkeme salonundan çıkıyorum. Karşımda bir mikrofon bahçesi beliriyor. Kennedy herkese, müvekkilinin elbette karardan çok mutlu olduğunu, ancak yarın resmî bir basın toplantısı yapıncaya kadar hiçbir açıklamada bulunmayacağımızı bildiriyor. Müvekkilinin derhal evine, oğlunun yanına gitmesi gerektiğini. Kısa bir açıklama alma umuduyla kalabalıktan ayrılanlar olsa da sonunda onlar da uzaklaşıyor. Koridorun ucunda, çocuk pornosu bulundurmaktan yargılanan bir öğretmenin ön duruşması var.

Devran dönüyor ve yeni kurbanlar, yeni saldırganlar geliyor. Şimdi de sahnede bir başkasının hikâyesi.

Edison'a mesaj atıyorum ve dersin ortasında çıkmak zorunda kalmasına rağmen, beni arıyor. Sözlerinin arasına sinen ferahlayışı duyuyorum. Adisa'nın iş yerini arıyorum ve attığı sevinç çığlıklarıyla ahizeyi kulağımdan uzaklaştırmak zorunda kalıyorum. Christina'dan gelen bir mesaj araya giriyor: Bir sıra gülen emoji, bir hamburger, bir kadeh şarap ve soru işareti.

İlk fırsatta yapalım, diye cevap atıyorum.

"Ruth?" diye yokluyor Kennedy, beni bir elimde telefonla dikilmiş boşluğa bakarken bulunca. "İyi misin?"

"Bilmiyorum," diyorum içtenlikle. "Sahiden de bitti mi?"

Howard gülümsüyor. "Sahiden, yüzde yüz, kesinkes bitti."

"Teşekkür ederim," diyerek Howard'ı kucaklıyorum. Sonra da Kennedy'ye dönüyorum. "Sana gelince..." Başımı sallıyorum. "Söyleyecek söz bulamıyorum."

"Düşün dur," diyor Kennedy bana sarılarak. "Haftaya yemeğe çıktığımızda söylersin."

Geri çekilip gözlerinin içine bakıyorum. "Çok iyi fikir," diyorum ve o an aramızda bir şey değişiyor. Anlıyorum ki o değişen şey gücümüz ve biz artık tamamen eşitlendik.

Birden, kararı duyduğum andaki şaşkınlıkla annemin uğurlu eşarbını mahkeme salonunda unuttuğumu fark ediyorum. "Bir şey unutmuşum. Sizinle alt katta buluşalım."

Çift kanatlı giriş kapısına vardığımda, dışarıda bir görevli bekliyor.

"Buyurun hanımefendi?"

"Özür dilerim. Bir eşarp vardı içerde... Girebilir miyim...?"

"Tabii." Eliyle beni salona buyur ediyor.

Mahkeme salonunda tek başımayım. Sıralar arasındaki koridoru yürüyüp, parmaklıkları geçerek duruşma boyunca oturduğum yere ulaşıyorum. Annemin atkısı sıralardan birinin altında, iki büklüm duruyor. Onu yerden alıp bir hazine gibi ellerimin arasından kaydırıyorum.

Boş salonda göz gezdiriyorum. Günün birinde Edison, burada benim yaptığım gibi bir avukat yanında oturmak yerine, belki bir davanın savunmasını yapıyor olacak. Hatta belki yargıç kürsüsünde oturacak.

Bu hayali zihnimde tutabilmek için, gözlerimi yumuyorum. Sessizliği dinliyorum.

Ön duruşmam için kelepçeye vurulup geceliğimle koridorun ucundaki başka bir mahkeme salonuna getirilişim ve kendi adıma konuşmama izin verilmeyişi, asırlar önceymiş gibi. Bana yapamayacağımın söylendiği o gün, sanki asırlarca uzakta.

"Evet," diyorum usulca, baskıya inat. Çünkü zincirleri kırmanın yolu bu. Çünkü ben bunu *yapabilirim*.

Sonra ellerimi yumruk yapıp başımı arkaya atarak gırtlağım yırtılırcasına haykırıyorum. *Evet.*

Evet.

Evet.

ÜÇÜNCÜ EVRE

DOĞUM SONRASI

(ALTI YIL SONRA)

İnsanlar nefret etmeyi öğrenmeli ve nefret etmeyi öğrenebilirlerse onlara sevmeyi de öğretebilirsiniz.

Nelson Mandela, *Long Walk to Freedom*

TÜRK

Kliniğin bekleme odasında, eldiven otomatından bir lastik eldiven alıp balon gibi şişirerek ucunu bağlıyorum. Bir kalem alıp üstüne iki göz ve bir gaga çiziyorum. "Baba," diyor kızım. "Bana tavuk yaptın."

"Tavuk mu?" diyorum. "Bunu tavuk sanmana inanamıyorum. Horoz olduğu çok belli değil mi?"

Kızımın kaşları çatılıyor. "Ne fark eder?"

Eh, baltayı taşa vurdum galiba. Ama burada oturup kızıma streptokok bakterisi için tahlil yaptırmayı beklerken üç yaşındaki çocuğa kanatlılar ve arıları anlatmamın imkânı yok. Onu iş dönüşü Deborah yapar.

Karım Deborah borsacı. Evlendiğimizde, yeni, daha iyi biri olarak hayata sil baştan başlamak için onun soyadını aldım. O dokuz-altı mesaiyle çalışırken, ben Carys'le evde kalıp onun oyun oynama ve kreş saatlerine göre programladığım konuşmalar yapmaya gidiyorum. Irkçılıkla Mücadele Derneğinin lokal şubesinde çalışıyorum. Liselere, hapishanelere, tapınaklara ve kiliselere gidip nefret üzerine konuşmalar yapıyorum.

Bu gruplara bir zamanlar, yüreğimde duyduğum acı yüzünden insanları öldüresiye dövdüğümü, çünkü aksi halde kendime zarar vereceğimi anlatıyorum. Bunun bana hayatta bir amacım olduğu duygusu verdiğini söylüyorum. Gittiğim festivallerden, oradaki müzisyenlerin beyaz ırkçılığı öven şarkılar söylediğinden, çocukların ırkçı oyunlarından ve oyuncaklarından bahsediyorum. Hapiste yattığım günleri ve ırkçı bir internet sitesinin yöneticiliğini yaptığım işimi anlatıyorum. İlk eşimden söz ediyorum. Nefretinin onu için için kemirip bitirdiğini, gerçek ölümününse sıradan biçimde--bir

şişe votkayla bir kutu hap içerek--gerçekleştiğini söylüyorum. Dünyayı olduğu gibi görmeye hiç katlanamadığını ve bu yüzden sonunda bir yolunu bulup ona ebediyen göz yummayı başardığını.

Sizin gibi düşünmüyor diye, birinin fikirlerini değiştirmeye çalışmaktan daha bencilce bir şey olamayacağını anlatıyorum onlara. Bir şeyin sırf farklı olması, ona saygısızlık etmenin gerekçesi olamaz.

Onlara şöyle söylüyorum: Beynimizde, psikolojik olarak her şeyin suçunu iyi tanımadığımız insanlara atmamıza yol açan bölümle yabancılara şefkat duymamızı sağlayan bölüm aynı. Evet, Naziler, Yahudileri günah keçisi ilan edip onları yok olmanın eşiğine getirdi. Ama dünyanın öbür ucunda oldukları halde Yahudilere para, erzak ve yardım gönderen diğerlerini buna yönelten de yine zihindeki aynı doku parçasıydı.

Konuşmalarımda, Hareket'ten ayrılışımla biten uzun macerayı anlatıyorum. Gecenin bir yarısı birileri evimize geldi: Çetenin diğer yöneticileri tarafından yollanmış, kapüşonlu, yüzü maskeli kişiler, kapımızı kırıp içeri girerek bizi feci şekilde dövdüler. Francis merdivenlerden bir kat aşağı atıldı, benim üç kaburga kemiğim kırıldı. Anlaşılan bize bir "güle güle" partisi düzenlemişlerdi. Ertesi gün yalnizkurt.org'u kapattım. Ardından, Brit'in intiharıyla boşanma belgelerinin hazırlanması işine giriştim.

Şimdi dahi hata yaptığım oluyor. Hâlâ birilerine ya da bir şeylere paldır küldür girişme ihtiyacı duyduğum oluyor, ama artık buz pistindeki hokeyci gibi hareket ediyorum. Siyah dostlarıma karşı, belki gereğinden fazla temkinliyim. Ama onlardan da çok, kamyonetinin arka camında Konfederasyon bayrağı asılı beyazlara dikkat ediyorum. Çünkü ben de eskiden onlardan biri olduğumdan neler yapabileceklerini iyi biliyorum.

Konuştuğum grupların birçoğu, bu kadar keskin bir değişime uğrayabileceğime inanmıyor. O zaman, onlara karımı anlatıyorum. Deborah bana, geçmişime dair her şeyi biliyor. O beni affetmeyi başardı. O bile beni affedebiliyorsa, benim kendi kendimi affetmek için çabalamamam mümkün mü?

Günahlarımın cezasını çekiyorum. Haftada üç dört kez, dinleyicilerin önünde, hatalarımı tekrar tekrar yaşıyorum. Benden tiksindiklerini hissediyorum. Bunu hak ettim galiba.

"Baba," diyor Carys, "boğazım acıyor."

"Biliyorum bebeğim," diyorum. Onu kucağıma oturturken kapı açılıyor.

Hemşire, Carys'in bu özel klinikteki hasta kabul formunu inceliyor. "Merhaba," diyor. "İsmim Ruth Walker."

Başını bize çevirip gülümseyerek bakıyor.

"Walker," diye tekrarlıyorum el sıkışırken.

"Evet, Walker. Klinik'teki Walker. Buranın sahibiyim... ama aynı zamanda çalışanı." Muzipçe gülüyor. "Hiç endişelenmeyin. Hemşireliği hesap kitap işinden kat kat iyi bilirim."

Beni tanımadı. En azından tahminim öyle.

Doğrusu, klasördeki formda Deborah'nın soyadı yazılı. Ayrıca artık eskisinden çok farklı görünüyorum. Biri dışında, dövmelerimin hepsini sildirdim. Saçlarımı uzatıp klasik tarzda kestirdim. Koşuya başladığımdan beri yaklaşık 14 kilo verdim. Ve belki artık içimde taşıdığım hislerin, artık her neyseler, dışarıya yansıttıkları şey de farklı.

Ruth, Carys'e dönüyor. "Demek ağrımız var. Bir bakabilir miyim?"

Carys'i kucağımdan kaldırmadan nazik ellerini kızımın şiş boğazında gezdirip ateşini ölçüyor ve tabii ki Carys'in kazandığı uydurma bir şarkı yarışması ile ona ağzını açtırıyor. Bu arada ben odanın içinde göz gezdirip daha önce fark etmediğim şeyleri inceliyorum: Üstünde süslü harflerle Ruth Jefferson adının yazılı olduğu bir diploma. Yakışıklı siyah bir adamın Yale kampüsünde mezuniyet kepi ve peleriniyle çektirdiği çerçeveli bir fotoğrafı.

Ruth eldivenlerini çıkarırken tekrar ona dönüyorum. Sol elindeki küçük pırlanta yüzükle alyansı fark ediyorum.

"Yüzde doksan dokuz anjin," diyor bana. "Carys'in ilaç alerjisi var mı?"

Hayır anlamında başımı sallıyorum. Ses çıkaracak gücü bulamıyorum.

"Boğaz sürüntüsü alıp hemen bir strep kültürü yapabilirim, sonuçlara göre antibiyotik tedavisine başlayabiliriz," diyor. Carys'in saç örgüsünü hafifçe çekiştirerek, "Sana söz," diyor, "çabucak turp gibi olacaksın."

Ruth bizden izin isteyip test malzemelerini getirmek üzere kapıya doğru yürüyor. Tam kapının tokmağını tuttuğu anda "Ruth," diye sesleniyorum.

Bana dönüyor. Bir an için gözleri hafifçe kısılıyor ve ben diken üstünde bekliyorum. Bekliyorum. Ama daha önce tanıştık mı diye sormuyor; geçmişimizi hatırladığına dair herhangi bir işaret de vermiyor. Yalnızca ne söyleyeceksem söyleyeyim diye, durup bekliyor.

"Teşekkür ederim," diyorum.

Ruth başını sallayıp odadan dışarı süzülüyor. Carys kucağımda kıpırdanıyor. "Hâlâ acıyor baba."

"Hemşire şimdi iyileştirecek."

Carys bu cevaptan memnun, sol el parmaklarımın boğumlarındaki, vücudumda kalan o son dövmeyi göstererek, "Bu benim ismim mi?" diye soruyor.

"Sayılır," diyorum. "Senin ismin de Galce diye bir dilde aynı anlama geliyor."

İsminin harflerini öğrenmeye yeni başlıyor. Bu yüzden parmaklarımdaki harfleri parmağıyla tek tek göstererek okuyor: S.E.V.G.İ.

"Doğru," diyorum gururla. Ruth'un yanımıza dönmesini bekliyoruz. Sanki bir kavşaktayız ve onu sağ salim öte tarafa geçirmem gerekirmiş gibi kızımın elini tutuyorum, ya da o benimkini.

SON

Romanları tüm dünyada 30'un üzerinde dile çevrilen, son 8 romanı New York Times çok satanlar listesine 1. sıradan giren Jodi Picoult Long Island'da doğdu. Princeton'daki yaratıcı yazarlık mezuniyetinden sonra birçok farklı işte çalıştı, bu dönemde kısa öykülerini yayınlamaya devam etti. Harvard'da yüksek lisansını tamamlamasının ardından tam zamanlı yazarlığa başladı. Keskin empatilerin kalemi Jodi Picoult bugün 23 kitabıyla tüm dünyada okunan, kitapları filme çekilen, bol ödüllü bir yazar.